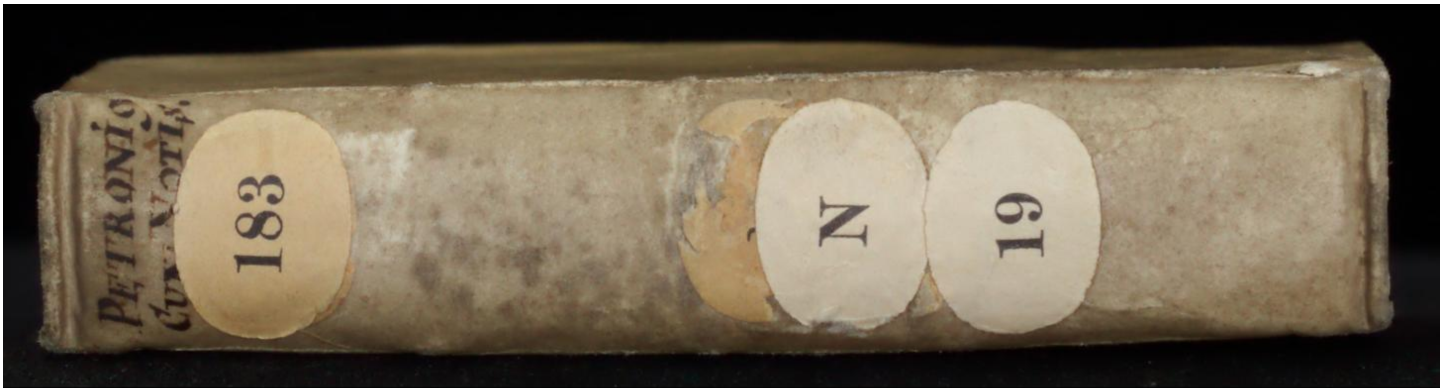
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

183 N 19

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

Kw 183 N19

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

Koninklijke
Bibliotheek
te 's Hage.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

Viro Illuſtri

IOSEPHO SCALIGERO

Iul. Cæsaris Fil.

IOAN. A VVOVVEREN.

S. D.

FAMA ſublimis, eruditione nobilis, nobilitate Illuſtris Ioſephe Scaliger, Ariſtippum ſaltare coactum in purpurâ dixiſſe ſcribit Laërtius: καὶ γὰρ ἐν βακχεύμασιν ὁ νοῦς ὁ σώφρων οὐ διαφθαρήσεται. Putabat nimirum probum & virtuti addictum nullis lenociniis delectari, aut corrumpi poſſe. Quam vellem hanc vocem preſſius advertiſſent triſtiores iſti, qui hunc ſcriptorem, quem damus, non tantum infamem fecerant, ſed perpetuis tenebris æternæque oblivioni damnarant, præpoſtero mehercles pietatis obtentu. Atqui utinam ille ignis intepuiſſet! nunc gravius eſt incendium per omnes regiones ſparſum diffuſumque, ut nec mare huic exſtinguendo: ſunt enim ſeverioris notæ homines, quibus ſatis non eſt, ne quidem ad cognitionem hunc ſcriptorem admittere; ſed renatum ex patre, nonnulli monſtrum clamare, more majorum comburendum aut diis ſacrandum, alij porro proſcribere, vinctum in ergaſtulum & carnificinam dare; imo quem evirarant, prorſus occidere, adeo ut plura parata ſupplicia, quam membra. perijſti, miſer

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

periiſti, vel indicio tuo vel illorum præjudicio. Iacet præterea atque occiſa libertas. Quis enim quęſo tantis cervicibus qui contra tendat? Quis tantis humeris Atlas, qui tot malorum montes ſuſtineat, ut ſaltem tralaticia humanitate languentē erigat? Quanquam præclari viri, poſtquam convertiſſent mentē ad Arbitrum omnis elegantiæ, nullum recuſarunt periculum, quod ſalutis ſpem oſtenderet; itaque in carcerem & ergaſtulum datum vindice dextra veræ libertati aſſeruerunt, confoſſum togatorum ſpiculis, velut ex inferis reduxerunt. equidem, denuo audere facinus dignum Cenſorum nota, immo tunica moleſta merito eſt: nunquam enim inauditum & indefenſum PETRONIUM diriſſima triſtiorũ conſpiratione damnari patiar. Itaque ut decretoriis armis pugnem, quid in eo accuſent dicant quæſo clarius. Opus novæ ſimplicitatis, ſeu, ut illi malunt, nequitias & accuratam ſpurcitiem? Velim ſane tam candide ad mentem admittant, quam ſimpliciter ab eo ſcriptum ſit, magiſque accuſent libidinem principis, cujus flagitia ſub nominibus exoletorum fœminarumque perſcripſit. Demodocus apud Phęacas Martis & Veneris colluſiones cantabat, non quod vitiis adularetur, ſed ut cauterium adigeret libidini, ſimilia eorum moribus ingerebat. credo vel ſolo recogitatu improbos mores erubuiſſe. Atqui quid cauſæ cur Iuvenalem, diligentiſſimum luxuriæ interpretem non accuſent, qui eadem & ſæpe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

ſæpe gravius proſecutus? Quid dicam? hunc non ſolum legi, ſed in ſinu geſtari, ne iraſcuntur quidem. Ariſtophanem, Anacreontem, Catullum, Martialem, totamque illam cohortem publice proſtitui, tum pueris in ipſis Minervę ſacrariis præcantari patiuntur. Quæ ergo dementia eſt huic ſalutem negare, cum ijs vitam concedamus? Sane neſcio quis fatalis morbus veteres tenuerit, ut pudicitiæ ſacra multoties profanare ipſis ſuave: taceo quam frequentes ſcopuli in poëtarum ſcriptis, quos caſtæ mentes facile declinant, improbæ minimè; taceo quam obviæ cantiones, haud diſſimiles illis, quas Vliſſes niſi alligatus prætervehi noluit, ad quas jam olim proborum aures occalluerunt, improbi vero non facile ſonum iſtum excutiunt, imo proſequitur & diutius hæret; haud aliter affecti, quam ij qui ſymphoniam audierunt, in quorum animis durat illa modulatio, atque ex intervallo recurrit. Solonem petulantes verſus ſcripſiſſe, Platonem amatoriè luſiſſe, D. Hadrianum verſu laſcivum fuiſſe refert Madaurenſis Philoſophus, qui, cum ejuſdem criminis inſimulatus, ajebat ſe in vita Philoſophum, in epigrammatis amatorem. At arguunt & urgent judiciorum ſpiculis reum PETRONIUM, ejus nequitiam palam proſtare nudam. facinus me hercles dignum proſcriptione. Sed hoc crimen excuſo, ut ille olim Platonis verſus petulantiores, ſcilicet tanto pudicius compoſuiſſe, quanto apertius; *Namque id*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

genus omnia occultare peccatis, promulgare ludentis eſt. Quamquam quid attinet veritatem per interpretem quærere? Si verum amamus, multa in his ſcriptis quæ menti impudicæ proluvium ad omne genus nefandæ libidinis. Sed ut apes ex omnium arborum ſatorumque floribus liquamen confingunt dulciſſimum, araneæ venenũ; ita probis, in quorum animis ne minimum quidem ſui veſtigium relinquit hæc ſcriptio, mel; improbis, quibus inhæret, venenum. Quid utilitatis ex hujuſmodi ſcriptoribus capiendum, viri ſancti jam olim monuerunt. Viderit ſi forte qui hic omnino nudas ineptias putabat, quas proprias poëtarum affirmat philoſophia, qui ſolas aurium delicias profitentur, & dulces nectere fabulas anne fruſtra ſit. Sane in ſcurrilibus his jocis præcepta ſapientiæ, non ſolum in vita utilia, ſed neceſſaria. Iam vero quis tam ſuperciliosſus, quem tot amabiles luſus, joci, & urbanitas tota non flectat? *Magna pars*, ait PLINIUS, *ſtudiorum amœnitates quærimus*. Suadeo deduce oculos atque huc deverte, peream niſi omnia tam venuſte docta, vt non tantum ingenium alant, ſed infinitam voluptatem & jucundiſſimum adferant oblectamentum. Denique quem non capiet oratio iſta pudica, non maculoſa, non turgida, ſed naturali pulchritudine exſurgens, ornata hoc ipſo, quod ornamenta neglexerit (quam tam facilem, tam probe temperatam in toto Latio fruſtra quæras) is mihi omnino mortuus, aut elephanti corio circum-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

circumtectus videtur. Dicam ne ejus manes obmuſſitent. Quam alti ſublimiſque ſpiritus poëta, ſpecimen reliquit, cupiens probare poſteritati, ſe noviſſe viam qua iretur ad carmen, immo ſe in Heliconem veniſſe ingenti flumine literarum inundatum. Sed ut in gemmis & lapidibus ſæpe nævi, nec proinde omnino viles: ita in hoc ſcriptore labes haud paucæ, quæ tamen totum minime deturpant. Bene olim Naſo, qui ajebat decentiorem eſſe faciem, in qua aliquis nævus. Cæterum dic mihi quis tam improbę mentis, qui ſpurcitiam iſtam non palam damnet? ego ſane hoc ajo, hoc teſtor, id potius animi cum alijs fuiſſe, elegantiæ & omnis leporis, non Neronis nequitiæ Arbitrum edere; tantum ut omnes religioſe caveant, ne quod deliquium morum integritas ex frequenti hujus tractatione patiatur, ſerio hortor. Sed profecto nimis multa oratio eſt. Neoptolemus Ennianus malebat paucis philoſophari. Quidquid ergo eſt, tibi Vir Illuſtr. Ioſephe Scaliger, cujus incomparabilem eruditionem, ingenium ſupra mortales prius defeſſi ſunt homines laudando (uſurpabo illud Salluſtij ad Cæſarem) quam ipſe gloria digna faciundo, Petronium Arbitrum à me recognitum, & Animadverſionibus illuſtratum dicare libuit. Pompejus, cui ex virtute cognomentum Magni acceſſerat, cum theatrum, arcem turpitudinum, exſtruxiſſet, veritus memoriæ ſuæ cenſoriam animadverſionem, Veneris ædem ſuperpoſuit: ita ego

Illuſtris nominis tui titulo damnatum hoc opus prætextui; atque haud fallit augurium. vivat, vivat diutius per æternum hoc nomen. Tu vero Vir Illuſt. patere exiles quaſdam ſtricturas tui ſplendoris Petron. illuminare: nam & ſol radios ſuos in loca deformia defert, nec inquinatur. Te quidem in excelſo faſtigio generis & eruditionis poſitum, religioſè adiri debere ſcio. Verum & diis lacte fit, nec putem ulli vitio fuiſſe eos colore, quoquo modo poſſet. Itaque ne toties ad hoc templum gratis accedam, laborem tenuem & exiguum obfero, veri legitimiq; muneris obſidem, quod meæ quidem temeritati haud recuſo accedere; tamen ſi non prorſus faſtidias votoriam hanc tabellam nominis tui templo dicatam, in cœlum abire videor. *Vale Vir Illuſt. Batavorum* CIↃ IↃ. XCV.

DE PETRONIO,
ET
EIVS SCRIPTIS.

AVT valde me conjectura fallit, aut hic ipſe eſt *Petronius*, de quo Tacitus l. XVI. Annal. ſic ſcribit.

C. SVETONIO, L. TELESINO Coſ. intra paucos dies eodem agmine Annæus Mella, Cerialis Anicius, Rufus Criſpinus, C. Petronius cecidere. Et cum de cæteris dixiſſet, de *Petronio* ſubjicit: *Illi dies per ſomnum, nox officijs & oblectamentis vita tranſigebatur. utque alios induſtria, ita hunc ignavia ad famam protulerat: habebaturque non ganeo & profligator, ut plerique ſua haurientium, ſed erudito luxo. At dicta factaque ejus quanto ſolutiora, & quandam ſui negligentiam præferentia, tanto gra-*

tiùs

tius in ſpeciem ſimplicitatis accipiebantur. Proconſul tamen Bithyniæ, & mox Conſul, vigentem ſe ac parem negotiis oſtendit: dein revolutus ad vitia, ſeu vitiorum imitationem, inter paucos familiarium Neronis aſſumptus eſt elegantiæ ARBITER, *dum nihil amœnum & molle affluentia putat, niſi quod ei Petronius approbaviſſet. Unde invidia Tigillini, quaſi adverſus æmulum & ſcientia voluptatum potiorem. Ergo crudelitatem Principis, cui cæteræ libidines cedebant, adgreditur, amicitiam Scevini Petronio objectans, corrupto ad indicium ſervo, ademptaq; defenſione, & majore parte familiæ in vincula rapta. Forte illis diebus Campaniam petiverat Cæſar, & Cumas uſque progreſſus, Petronius illic attinebatur. Nec tulit ultra timoris aut ſpei moras. neque tamen præceps vitam expulit, ſed inciſas venas, ut libitum, obligatas, aperire rurſus, & alloqui amicos non per ſeria, aut quibus conſtantiæ gloriam peteret. Audiebatq; referentes, nihil de immortalitate animæ & ſapientium placitis, ſed levia carmina & faciles verſus. Servorum alios largitione, quoſdam verberibus affecit. Iniit & vias, ſomno indulſit, ut quamquam coacta mors, fortuitæ ſimilis eſſet. Ne codicillis quidem (quod pleriq; pereuntium) Neronem, aut Tigillinum, aut quem alium potentium adulatus eſt: ſed flagitia Principis ſub nominibus exoletorum fœminarumq; & novitate cujuſq; ſtupri perſcripſit, atque obſignata miſit Neroni. fregitque annulum, ne mox uſui eſſet ad facienda pericula. Ambigenti Neroni quonam modo noctium ſuarum ingenia noteſcerent, offertur Silia matrimonio Senatoris haud ignota, & ipſi ad omnem libidinem adſcita, ac Petronio per quam familiaris. Agitur in exilium tanquam non ſiluiſſet quæ viderat, pertuleratq; proprio odio.* Hactenus Cornelius.

Atqui C. Plinij codices quidam, ut & Plut. in lib. de diſcr. amic. & adulat. Titum vocant. Sic in libro XXXVII. Natur. hiſt. ſcriptum eſt: *T. Petronius Conſularis moriturus, invidia Neronis principis, ut menſam ejus exheredaret, trullam murrhinam* CCC. HS. *emptam fregit.*

Petronius alius, cujus *Tacitus* idem meminit libris XXIV. & XV. eſt *Petronius Turpillianus.* Sic enim apud ipſum legendum eſt libro XV. Ann. ex *Plutarcho.* Eum vero non ſub *Nerone*, ſed ſub *Galba* periiſſe certum eſt ex libro primo Hiſtor. *Petroniorum* familia Equeſtris fuit, meminitque *Plinius* libro VI. *P. Petronij* Equeſtris ordinis, & præfecti

Auguſtalis ſub Auguſto ipſo. Ex qua etiam famili[a] fuiſſe veriſimile eſt *Petronios* quorum Gennadiu[s] preſbyter Maſſilienſis honorifice meminit in libro de viris illuſtrib. Sed & *Flavium Sabinum*, *Probum*, *Maximum*, *Primulum*, alioſque, quorum non apud ſcriptores modo, ſed in ipſis lapidibus monumenta reſtant: itemque illum qui juſſu Caracallæ ante templum Divi Pii occiſus, à Spartiano traditur. Sed & Iureconſultum *Petronium*, ad quem leguntur *Sollii Sidonii* Epiſtolæ plures.

Sane *Petronium Arbitrum Domitiani* tempora præceſſiſſe, ex eo etiam intelligetur, quod ejus *Terentianus Maurus* meminerit: ſi modo *Terentianus* is eſt, quem ſuo tempore Sienem rexiſſe *Martialis* teſtatur. Is igitur, quiſquis tandem fuit, *Petronij* ſic meminit, cum de dimetro Iambico claudo agit:

Horatium videmus
Verſus tenoris hujus
Nuſquam locaſſe juges.
At Arbiter diſertus
Libris ſuis frequentat.

Et paullo poſt de ſexta tome Hendecaſyllabi:

Nunc diviſio, quam loquemur, edet
Metrum, quo memorant Anacreonta
Dulces compoſuiſſe cantilenas.
Hoc Petronius invenitur uſus,
Et plures alij: ſed iſte verſus
Quali compoſitus Tome ſit, edam.
Iuverunt ſegetes meum laborem.

Aurel. Macrobius Theodoſius lib. 1. Commentar. in Somnium Scipionis: *Fabulæ, quarum nomen indicat falſi profeßionem, aut tantum conciliandæ auribus voluptatis, aut adhortationis quoq; in bonam frugem repertæ ſunt. Auditum mulcent, velut Comœdiæ, quales Menander ejuſve imitatores agendas dederunt: vel argumenta fictis caſibus amatorũ referta, in quibus vel multum eſſe Arbitrum, vel Apulejum nonnunquam luſiſſe miramur. Hoc totũ fabularum genus, quod ſolas aurium delitias profitetur, è ſacrario ſuo in nutricum cunas ſapientiæ tractatus eliminat.*

C. Sidonius Apollinaris Arvernorum Epiſcopus in carmine ad Magnum Felicem:

Non Licinius hic, Lucretiuſq; eſt,
Non Turnus, Memor, Ennius, Catullus,
Stella, & Septimius, Petroniusque.

Idem in Narbone:

Et te Maßilienſium per hortos

Sacri

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

Sacri ſtipitis Arbiter colonum
Helleſpontiaco parem Priapo.

Vbi illi Maſſilienſium horti (ut hoc obiter dicam) non tam mihi Arbitri patriam ſignificare videntur, quam mores, qui & Plautino proverbio, & Athenæi hiſtoria notati ſunt.

Fabius Planciades Fulgentius lib. I. Mytholog.

Licet mulierum verbalibus undis & cauſidici cedant, nec Grammatici mutiant, Rhetor taceat, & clamorem præco compeſcat, ſola eſt Satyra quæ modum imponit furentibus. Scilicet Petroniana ſubit Albutia: hac enim adludente & Plautinæ Saureæ dominatus obdormit, & Sulpicillæ Auſonianæ loquacitas deperit, Salluſtianæq; Semproniæ, quamvis præſens ſit, melos raucescit.

In veteri libro Defloratorũ, qui fuit *Ioh. Biturigũ Ducis*, non uſque adeo vetuſto, *Petronii* fruſta hanc inſcriptionem habent: Petronii *Arbitri Affranii Satyrici*, quod probare non poſſum. Nam ut quæ de Afranio Quintilianus ſcribit, inquinaſſe eum argumenta, fœdis puerorum amoribus mores ſuos faſſum, de hoc quoque *Petronio* dici poſſe videatur, longe tamen alium ab Afranio fuiſſe certum eſt.

Sunt & qui de *Petronio* dictum illud ſcribant:

Laſcivus verſu, mente pudicus erat.

Quod tamen *D. Adrianum* de Voconio poëta amico ſuo ſcripſiſſe, teſtis eſt Apulejus Apologia. Cæterum nihil puto ad hunc *Petronium* pertinere, quod Raphaël Volaterr. libro XVIII. Comm. ſic ſcribit:

Petronius *Arbiter* Poëta, *cujus aliqua de medicina verſibus conſcripta ad nos pervenerunt.*

In veteri exemplari bibliothecæ Vaticanæ ſequens Epigramma *Petronii* fragmentis quibuſdam præfixum dicitur:

Petronii carmen divino pondere currit,
Quo juvenum mores arguit atque ſenum.
*Quare ille * præſa gaudet laſciva puella,*
At quoquè delicias frigida ſentit anus.
*Nam * iter diri ſcripſitq; Neronis amictu*
Arbiter arbitrio dictus & ipſe ſuo.

SATYRICON.

Quale ſit hoc ſcribendi genus, Fabius ſic expreſſit:

SATYRA *quidem tota noſtra eſt: in qua primus inſignem laudem adeptus eſt Lucilius: qui quoſdam ita deditos ſibi adhuc habet amatores, ut eum non ejuſdem*

modo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

modo operis auctoribus, ſed omnibus Poëtis præferre non dubitent. Ego quantum ab illis, tantum ab Horatio diſſentio, qui Lucilium fluere lutulentum, & eſſe aliquid quod tollere poſsis, putat. Nam & eruditio in eo mira & libertas, atque inde acerbitas, & abunde ſalis. Multo eſt terſior, ac purus magis Horatius, & ad notandos hominum mores præcipuus. Alterum illud eſt & prius Satyræ genus, quod non ſola carminum varietate miſtum condidit Terentius Varro, vir Romanorum eruditiſsimus. Hactenus M. Fabius. Hujus eſt generis hic liber, itemque Martiani ſeptem artes, quarum in veteribus pleriſque membranis titulus eſt, *Martiani Minæi Felicis Capellæ, Afri Carthaginenſis Satyricon lib.* VII. *de nuptiis* Philologiæ *lib.* II. Sed & ipſe ſub finem libri ſic canit:

Habes ſenilem Martiani fabulam,
Miſcella luſit quam lucernis famine
Satyra Pelaſgo, dum docere nititur
Artes creagris vix amicas Atticis.

Tractum eſt hoc nomen à Satyra cibi, vel ut Acron ait, lancis genere ex variis rebus condito: à quo & per Satyram aliquid dici vel fieri veteres uſurparunt: quod & Diomedes latius perſequitur libr. II. Cæterum quod Fabius ait de Satyricis Varronis, ad Menippeas pertinet, de quibus eſt & hic Ciceronis locus lib. I. Academ. quæſt. ſub perſona ipſius Varronis: *Et tamen in illis veteribus noſtris, quæ Menippum imitati, non interpretati, quadam hilaritate conſperſimus, multa admixta ex intima philoſophia, multa dialectice dicta: quæ quo facilius minus docti intelligerent, jucunditate quadam ad legendum invitati, &c.* Ex his etiam apparet, falli potuiſſe eos, qui inter veterum poëtarum carmina paſſim retulerunt quæcunque ex Menippeis Varronis à veteribus adducta ſunt, fruſtraque alios tentare omnia omnino ad poëtices normam exigere.

PETRO-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

PETRONII ARBITRI SATYRICON.

* * * * *

NVM alio genere furiarum declamatores inquietantur, qui clamant, Hæc vulnera pro libertate publica excepi, hunc oculum pro vobis impendi: date mihi ducem, qui me ducat ad liberos meos, nã ſuccisi poplites membra non ſuſtinent. Hæc ipſa tolerabilia eſſent, ſi ad eloquentiam ituris viam facerent: nunc & rerum tumore, & ſententiarũ vaniſſimo ſtrepitu, hoc tantum proficiunt, ut, cum in forum venerint, putent ſe in alium terrarum orbem delatos. Et ideo ego adoleſcentulos exiſtimo in ſcholis ſtultiſſimos fieri, quia nihil ex iis quæ in uſu habemus, aut audiunt, aut vident; ſed piratas cum catenis in littore ſtantes, & tyrannos edicta ſcribentes quibus imperent filijs ut patrum ſuorum capita præcidant, ſed reſponſa in peſtilentiam data, ut virgines tres aut plures immolentur, ſed mellitos verborũ globulos, & omnia dicta factaque quaſi papavere & ſeſamo ſparſa. Qui inter hæc nutriuntur, non magis ſapere poſſunt, quam bene olere qui in culina habitant. Pace veſtra liceat dixiſſe, primi omnem eloquentiam perdidiſtis. Levibus enim atque inanibus ſonis ludibria quædam excitando effeciſtis, ut corpus orationis enervaretur & caderet. Non dum juvenes declamationibus continebantur, cum Sophocles aut Euripides invenerunt verba quibus deberent loqui. Nondum umbraticus doctor ingenia deleverat, cum Pindarus novemque lyrici Homericis verſibus canere timuerunt. Et ne poëtas quidem ad teſtimonium citem, certe neque Platona, neq; Demoſthenem ad hoc genus exercitationis acceſſiſſe video. Grandis, &, ut ita dicam, pudica oratio non eſt maculoſa, nec turgida, ſed naturali pulchritudine exſurgit. Nuper ventoſa iſthæc & enormis loquacitas Athenas ex Aſia commigravit, animoſque juvenum ad magna ſurgentes veluti peſtilenti quodam ſidere

afflavit,

afflavit, ſimulque corrupta eloquentiæ regula ſtetit, & obmutuit. Quis poſtea ad ſummam Thucydidis, quis Hyperidis ad famam proceſſit? ac ne carmen quidem ſani coloris enituit: ſed omnia quaſi eodem cibo paſta, non potuerunt uſque ad ſenectutem caneſcere. Pictura quoque non alium exitum fecit, poſtquam Ægyptiorum audacia tam magnæ artis compendiariam invenit. Non eſt paſſus Agamemnon me diutius declamare in porticu, quã ipſe in ſchola ſudaverat: ſed, Adoleſcens inquit, quoniam ſermonem habes non publici ſaporis, &, quod rariſſimum eſt, amas bonam mentem, non fraudabo te arte ſecreta. Nimirum in his exercitationibus doctores peccant, qui neceſſe habent cum inſanientibus furere. Nam niſi dixerint quæ adoleſcentuli probent, ut ait Cicero, ſoli in ſcholis relinquentur; ſicut ficti adulatores cum cenas divitum captant, nihil prius meditantur, quam quod putant gratiſſimum auditoribus fore (nec enim aliter impetrabunt quod petunt, niſi quaſdam inſidias auribus fecerint) ſic eloquentiæ magiſter, niſi, tanquam piſcator, eam impoſuerit hamis eſcam, quam ſcierit appetituros eſſe piſciculos, ſine ſpe prædæ moratur in ſcopulo. Quid ergo eſt? parentes objurgatione digni ſunt, qui nolunt liberos ſuos ſevera lege proficere. Primum enim ſicut omnia, ſpes quoque ſuas ambitione donant: deinde cum ad vota properant, cruda adhuc ſtudia in forum propellunt, & eloquentiam, qua nihil eſſe majus confitentur, pueris induunt adhuc naſcentibus. Quod ſi paterentur laborum gradus fieri, ut ſtudioſi juvenes lectione ſevera mitigarentur, ut ſapientiæ præceptis animos componerent, ut verba atroci ſtylo effoderent, ut, quod vellent imitari, diu audirent, ſibi nihil eſſet magnificum quod pueris placeret: jam illa grandis oratio haberet majeſtatis ſuæ pondus. Nunc pueri in ſcholis ludunt, juvenes ridentur in foro, & quod utroque turpius eſt; quod quiſquis perperam diſcit, in ſenectute confiteri non vult. Sed ne me putes improbaſſe ſchedium Lucilianæ humilitatis, quod ſentio & ipſe carmine effingam:

Artis ſeveræ ſi qui amat effectus,
Mentemque magnis applicat, prius more
Frugalitatis lege polleat exacta:
Nec curet alto regiam trucem vultu,
Clienſque cenas impotentium captet:

Nec

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

Nec perditis addictus, obruat vino
Mentis calorem, neve plauſor in ſcena
Sedeat redemptus hiſtrioniæ addictus.
Sed ſive armigeræ rident Tritonidis arces,
Seu Lacedæmonio tellus habitata colono,
Sirenumque domus, det primos verſibus annos,
Mæoniumque bibat felici pectore fontem:
Mox & Socratico plenus grege, mittat habenas
Liber, & ingentis quatiat Demoſthenis arma.
Hunc Romana manus circumfluat, & modo Grajo
Exonerata ſono mutet ſuffuſa ſaporem:
Interdum ſubducta foro det pagina curſum,
Et fortuna ſonet celeri diſtincta meatu.
Dent epulas, & bella truci memorata canore:
Grandiaque indomiti Ciceronis verba minentur.
His animum ſuccinge bonis, ſic flumine largo
Plenus, Pierio defundes pectore verba.

Dum hæc diligentius audio, non notavi mihi Aſcylti fugam: & dum in hoc dictorum æſtu motus incedo, ingens ſcholaſticorũ turba in porticum venit, ut apparebat, ab extemporali declamatione neſcio cujus, qui Agamemnonis ſuaſoriam exceperat. Dum ergo juvenes ſententias rident, ordinemque totius dictionis infamant, opportune ſubduxi me, & curſim Aſcylton perſequi cœpi. Sed nec viam diligenter tenebam, quia nec quo loco ſtabulum eſſet ſciebam. Itaq; quocunque ieram, eodem revertebar. donec in curſu fatigatus, & ſudore jam madens, accedo aniculam quandam quæ agreſte olus vendebat: &, Rogo, inquam, mater nunquid ſcis ubi ego habitem? Delectata illa urbanitate tam ſtulta: &, Quidni ſciam? inquit. conſurrexitque, & cœpit me præcedere. Divinam ego putabam. at ſubinde ut in locum ſecretiorem venimus, centonem anus urbana rejecit: : &, Hic, inquit, debes habitare. Cum ego negarem me cognoſcere domum, video quoſdam, inter titulos, nudaſque meretrices furtim ſpatiantes. Tarde, immo jam ſero intellexi me in fornicem eſſe deductum. execratus itaq; aniculæ inſidias, operui caput, & per medium lupanar fugere cæpi in aliam partem: cum ecce in ipſo aditu occurrit mihi æque lapſus ac moriens Aſcyltos. putares ab eadem anicula eſſe deductum. Itaq; ut ridens eum conſalutavi, quid in loco tam deformi faceret, quæſivi. Sudorem ille manibus deterſit, &, Si ſcires, inquit, quæ mihi acciderunt. quid novi? inquã ego.

at ille

at ille deficiens, Cum errarē, inquit, per totam civitatem, nec invenirem quo loco ſtabulum reliquiſſem, acceſſit ad me paterfamilias, & ducem ſe itineris humaniſſime promiſit. per amfractus deinde obſcuriſſimos egreſſus, in hunc locum me perduxit, prolatoque peculio cœpit rogare ſtuprum. Iam precella meretrix aſſem exegerat, jam ille mihi injecerat manum, & niſi valentior fuiſſem, dediſſem pœnas * adeo ubique omnes mihi videbantur ſatyrion bibiſſe * junctis viribus moleſtum contempſimus * quaſi per caliginem vidi Gytona in crepidine ſemitæ ſtantem, & in eundem locum me conjeci.

9 Cum quærerem numquid nobis in prandium frater paraſſet, conſedit puer ſuper lectum, & manantes lacrymas pollice expreſſit. Perturbatus ergo habitu fratris, quid accidiſſet, quæſivi. at ille tarde quidem & invitus, ſed poſtquam precibus & iracundiam miſcui: Tuus, inquit, iſte frater, ſeu comes, paulo ante in conductum accucurrit, cœpitq; mihi velle pudorem extorquere. Cum ego proclamarem, gladium ſtrinxit; &, Si Lucretia es, inquit, Tarquinium inveniſti. Quibus ego auditis, intentavi in oculos Aſcylti manus: &, Quid dicis, inquam, muliebris patientiæ ſcortum, cujus ne ſpiritus purus eſt? Inhorreſcere ſe finxit Aſcyltos; mox ſublatis fortius manibus, longe majore niſu clamavit: Non taces, inquit, gladiator obſcœne, quem de ruina arena dimiſit? Non taces nocturne percuſſor, qui ne tum quidem cum fortiter faceres, cum pura muliere pugnaſti? cujus eadem ratione in viridario frater fui, qua nunc in diverſorio puer eſt? Subduxiſti te, inquam,

10 à præceptoris colloquio. Quid ego, homo ſtultiſſime, facere debui, cum fame morerer? an videlicet audirem ſententias, id eſt, vitream fractam, & ſomniorum interpretamenta? Multo me turpior es tu hercule, qui ut foris cenares, poëtam laudaſti. Itaque ex turpiſſima lite in riſum diffuſi, pacatius ad reliqua ſeceſſimus. * Rurſus in memoriam revocatus injuriæ, Aſcylte, inquam, intelligo nobis convenire non poſſe. itaque communes ſarcinulas partiamur, ac paupertatem noſtram privatis quæſtibus temptemus expellere. Et tu literas ſcis, & ego: ne quæſtibus tuis obſtem, aliquid aliud promittam. alioqui mille cauſæ nos quotidie collident, & per totam urbem rumoribus different. Non recuſavit Aſcyltos, &, Hodie, inquit, quia tanquam ſcholaſti-

ci ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

ti ad cenam promiſimus, nó perdamus noctem. cras autem quia hoc libet, & habitationem mihi proſpiciam, & aliquem fratrem. Tardum eſt, inquam, differre quod placet. * Hanc tam præcipitem diviſionem libido faciebat. Iamdudum enim cupiebam amoliri cuſtodem moleſtum, ut veterem cum Gytone meo rationem diducerem. * Poſtquam luſtravi 11
oculis totam urbem, in cellulam redii, oſculiſque tandem bona fide exactis, alligo artiſſimis complexibus puerum, fruorq; votis uſque ad invidiam felicibus. Nec adhuc quidem omnia erant facta, cum Aſcyltos furtim ſe foribus admovit, diſcuſſiſque fortiſſime clauſtris invenit me cum fratre ludentem. riſu itaque plauſuque cellulam implevit, opertum me amiculo evolvit, &, Quid agebas, inquit, frater ſanctiſſime? quid veſticontubernium facis? nec ſe ſolum intra verba continuit, ſed lorum de pera ſolvit, & me cœpit non perfunctorie verberare, adjectis etiam petulantibus dictis, Sic dividere cum fratre nolito. * * *

Veniebamus in forum deficiente jam die, in quo no- 12
tavimus frequentiam rerum venalium, non quidem preciosarum, ſed tamen quarum fidem male ambulantem obſcuritas temporis facillime tegeret. Cum ergo & ipſi raptum latrocinio palliũ detuliſſemus, uti occaſione oportuniſſima cœpimus, atq; in quodam angulo laciniam extremam concutere, ſi quem forte emptorem ſplendida veſtis poſſet adducere. Nec diu moratus ruſticus quidam familiaris oculis meis cum muliercula comite propius acceſſit, ac diligentius conſiderare pallium cœpit. invicem Aſcyltos injecit contemplationem ſuper humeros ruſtici emptoris, ac ſubito exanimatus conticuit. ac ne ipſe quidem ſine aliquo metu hominem conſpexi. nam videbatur ille mihi eſſe qui tuniculam in ſolitudine iuvenerat. plane is ipſe erat. Sed cum Aſcyltos timeret fidem oculorum, ne quid temere faceret, prius tanquam emptor propius acceſſit, detraxitque humeris laciniam, & diligentius tenuit. O 13
luſum fortunæ mirabilem! Nam adhuc nec futuræ quidem attulerat ruſticus curioſas manus, ſed tanquam mendici ſpolium etiam faſtidioſe venditabat. Aſcyltos poſtquam depoſitum eſſe inviolatum vidit, & perſonam vendentis contemptam, ſeduxit me paululum à turba: &, Scis, inquit, frater, rediiſſe ad nos theſaurum de quo querebar? Illa eſt tunicula

adhuc, ut apparet, intactis aureis plena. Quid igitu
facimus? aut quo jure rem noſtram vindicamus? Ex
hilaratus ego, non tantum quia prædam videbam
ſed etiam quod fortuna me à turpiſſima ſuſpicion
dimiſerat, negavi circuitu agendum, ſed plane jur
civili dimicandum, ut ſi nollet alienam rem domi
no reddere, ad interdictum veniret.

14 *Quid faciant leges, ubi ſola pecunia regnat,*
Aut ubi paupertas vincere nulla poteſt?
Ipſi qui Cynica traducunt tempora cena,
Nonnunquam nummis vendere verba ſolent.
Ergo judicium nihil eſt niſi publica merces,
Atque eques in cauſa qui ſedet, empta probat.

Contra Aſcyltos leges timebat: &, Quis, ajebat, hoc
loco nos novit? aut quis habebit dicentibus fidem?
Mihi plane placet emere, quamvis noſtrum ſit quod
agnoſcimus, & parvo ære recuperare potius theſau-
rum, quam in ambiguam litem deſcendere. Sed præ-
ter unum dipondium, ſicel, lupinosque quibus deſti-
naveramus mercari, nihil ad manum erat, ne inte-
rim præda diſcederet. Itaque vel minoris pallium
addicere placuit, ut pretium majoris compendii le-
viorem faceret jacturam. Cum primum ergo expli-
cuimus mercem, mulier aperto capite quæ cum ru-
ſtico ſteterat, inſpectis diligentius ſignis, injecit
utramque laciniæ manum, magnaq; vociferatione,
latrones tenere clamavit. Contra nos perturbati, ne
videremur nihil agere, & ipſi ſciſſam & ſordidam
tenere cœpimus tunicam, atque eadem invidia pro-
clamare, noſtra eſſe ſpolia quæ illi poſſiderent. Sed
nullo genere par erat cauſa noſtra, & cōciones quæ
ad clamorē confluxerant, noſtrā ſcilicet de more ri-
debant invidiā, quod pro illa parte vindicabāt pre-
tioſiſſimā veſtem, pro hac pannuciam ne centonibus
quidem bonis dignā. Hinc Aſcyltos pene riſum diſ-
15 cuſſit: qui ſilentio facto, Videamus, inquit, ſuā cuiq;
rem eſſe chariſſimā. reddant nobis tunicam noſtrā,
& pallium ſuum recipiant. Etſi ruſtico mulierique
placebat permutatio, advocati tamen jam pene no-
cturni qui volebant pallium lucrifacere, flagitabant
uti apud ſe utraque deponerentur, ac poſtero die ju-
dex querelam inſpiceret. Neque enim res tantum,
quæ viderentur in controverſia eſſe, ſed longe aliud
quæri, in utraque parte ſcilicet latrocinii ſuſpicio
haberetur. Iam ſequeſtri placebant, & neſcio quis
ex concionibus calvus tuberoſiſſimæ frontis, qui

ſolebat

Volebat aliquando & cauſas agere, invaſerat palliam, exhibiturumque craſtino die affirmabat. Cæterum apparebat nihil aliud quæri, niſi ut ſemel depoſita veſtis inter prædones ſtrangularetur, & nos metu criminis non veniremus ad conſtitutum. Idem plane & nos volebamus. Itaq; utriuſq; partis votũ caſus adjuvit. Indignatus enim ruſticus, quod nos centonem exhibendũ poſtularemus, miſit in faciem Aſcylti tunicam, & liberatos querela juſſit pallium deponere quod ſolum litem faciebat * & recuperato ut putabamus theſauro in diverſorium præcipites abimus, præcluſiſq; foribus ridere acumen non minus concionum, quam calumniantium cœpimus, quod nobis ingenti calliditate pecuniam reddidiſſent.

Nolo quod cupio ſtatim tenere,
Nec victoria mi placet parata.

* *

Sed ut primum beneficio Gytonis præparata nos 16
implevimus cena, oſtium non ſatis audaci ſtrepitu impulſum exſonuit. Cum & ipſi ergo pallidi rogaremus, quis eſſet, Aperi, inquit, jam ſcies. Dum loquimur, ſera ſua ſponte delapſa cecidit, recluſæque ſubito fores admiſerunt intrantem. Mulier autem erat operto capite, illa ſcilicet, quæ paulo ante cum ruſtico ſteterat: &, Me deriſiſſe, inquit, vos putabatis. ego ſum ancilla Quartillæ, cujus vos ſacram ante cryptam turbaſtis. ecce ipſa venit ad ſtabulum, petitque ut vobiſcum liceat loqui. nolite perturbari. nec accuſat errorem veſtrum, nec punit. immo potius miratur quis Deus juvenes tam urbanos in ſuam
regionem detulerit. Tacentibus adhuc nobis, & ad 17
neutram partem aſſentationem flectentibus, intravit ipſa una comitata virgine, ſedenſque ſuper torum meum, diu flevit. ac ne tunc quidem nos ullum adjecimus verbum, ſed attoniti exſpectavimus lacrymas ad oſtentationem doloris paratas. Vt ergo tam ambitioſus detonuit imber, retexit ſuperbũ pallio caput, & manibus inter ſe uſque ad articulorum ſtrepitum contritis, Quænam eſt, inquit, hæc audacia? aut ubi fabulas, & anteceſſura latrocinia didiciſtis? miſereor medius fidius veſtri: neque enim impune quiſquam, quod non licuit, aſpexit. utique noſtra regio tam præſentibus plena eſt numinibus, ut facilius poſſis Deum quam hominem invenire. ac ne me putetis ultionis cauſſa huc veniſſe, ætate ma-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

gis veſtra commoveor, quam injuria mea. Imprudentes enim, ut adhuc puto, admiſiſtis inexpiabile ſcelus. Ipſa quidem illa nocte vexata, tam periculoſo inhorrui frigore, ut tertianæ etiam impetum timerem. & ideo medicinam ſomno petij, juſſaque ſum vos perquirere, atque impetum morbi monſtrata ſubtilitate lenire. Sed de remedio non tam valde laboro. major enim in præcordiis dolor ſævit, qui me uſque ad neceſſitatem mortis deducit, ne ſcilicet juvenili impulſi licentia, quod in ſacello Priapi vidiſtis, vulgetis, deorumque conſilia proferatis in populum. Protendo igitur ad genua veſtra ſupinas manus, petoque & oro, ne nocturnas religiones jocum riſumque faciatis, neve traducere velitis tot annorum ſecreta, quæ mille vix homines noverunt.
18 Secundum hanc deprecationem lacrymas rurſus effudit, gemitibuſque largis concuſſa tota facie ac pectore thorum meum preſſit. Ego eodem tempore & miſericordia turbatus & metu, bonum animum habere eam juſſi, & de utroque eſſe ſecuram. Nam neque ſacra quenquam vulgaturum, & ſi quod præterea aliud remedium ad tertianam Deus illi monſtraſſet, adjuvaturos nos divinam providentiam vel periculo noſtro. Hilarior poſt hanc pollicitationem facta mulier, baſiavit me ſpiſſius, & capillos meos temtata manu duxit: &, Facio, inquit, inducias vobiſcum, & à conſtituta lite dimitto. Quod ſi non annuiſſetis de hac medicina quam peto, jam parata erat in craſtinum turba, quæ injuriam meam vindiçaret & dignitatem.

Contemni, turpe eſt, legem donare, ſuperbum.
Hoc amo, quod poſſum qualibet ire via.
Nam ſane & ſapiens contemptus jurgia flectit;
Et, qui non jugulat, victor abire ſolet.

Comploſis deinde manibus in tantum repente riſum effuſa eſt, ut timeremus. idem ex altera parte & ancilla fecit, quæ prior venerat. idem virguncula
19 quæ una intraverat. Omnia mimico riſu exſonuerant, cum interim nos, quæ tam repentina eſſet mutatio animorum facta, ignoraremus, ac modo noſmetipſos, modo mulieres intueremur.

*

Ideo vetui hodie in hoc diverſorio quenquam mortalium admitti, ut remedium tertianæ ſine interpellatione à vobis acciperem. Vt hæc dixit Quartilla, Aſcyltos quidem pauliſper obſtupuit: ego autem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

frigidior hyeme Gallica factus, nullum potui verbum emittere. Sed ne quid triſtius exſpectarem, comitatus faciebat. Tres enim erant mulierculæ, ſi quid vellent conari, infirmiſſimæ, ſcilicet contra nos, ſi nil aliud virilis ſexus eſſet. Et præcincti certe altius eramus: imo ego ſic jam paria compoſueram, ut, ſi depugnandum foret, ipſe cum Quartilla conſiſterem, Aſcyltos cum ancilla, Gyton cum virgine.

*

Tunc vero excidit omnis conſtantia attonitis, & mors non dubia miſerorum oculos cœpit obducere. * Rogo, inquam, domina, ſi quid triſtius paras, celerius confice. neque enim tam magnum facinus admiſimus, ut debeamus torti perire. *

Ancilla quæ Pſyche vocabatur, lodiculam in pavimento diligenter extendit. *

Sollicitavit inguina mea mille jam mortibus frigida. *

Operuerat Aſcyltos pallio caput, ammonitus ſcilicet, periculoſum alienis intervenire ſecretis * duas inſtitas ancilla protulit de ſinu: alteraque pedes noſtros alligavit, altera manus. * *

Aſcyltos jam deficiente fabularum contextu, Quid ergo, inquit, non ſum dignus qui bibam? Ancilla riſu meo prodita comploſit manus, & appoſuit quidem * adoleſcens ſolus tantum medicamentum ebibiſti? Ita ne eſt, inquit Quartilla, quicquid Satyrii fuit Encolpius ebibit? * non indecenti riſu latera commovit. * Ac ne Gyton quidem ultimo riſum tenuit, utique poſtquam virguncula cervicem ejus invaſit, & non repugnanti puero innumerabilia oſcula dedit. *

Volebamus miſeri exclamare, ſed nec in auxilio erat quiſquam, & hinc Pſyche acu comatoria cupienti mihi invocare Quiritium fidem, malas pungebat; illinc puella penicillo quod & ipſum Satyreo tinxerat, Aſcylton opprimebat. *

Vltimo cinædus ſupervenit myrtea ſubornatus gauſapila, cinguloq; ſuccinctus, modo extortis nos clunibus cecidit, modo baſiis olidiſſimis inquinavit, donec Quartilla ballenatiam tenens virgam, alteq; ſuccincta, juſſit infelicibus dari miſſionem. *

Vterque noſtrum religioſiſſimis juravit verbis, inter duos periturum eſſe tam horribile ſecretum. * *

Intraverunt palæſtricæ quam plures, & nos legitimo perfuſos oleo refecerunt. Vtcunque igitur laſ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

ſitudine abjecta , cenatoria repetimus , in qua tre lecti ſtrati erant, & reliquus lautitiarum apparatu ſplendidiſſime expoſitus. Iuſſi ergo diſcubuimus, & guſtatione mirifica initiati , vino etiam falerno inundamur, excepti etiam pluribus ferculis cum laberemur in ſomnum, Ita ne eſt? inquit Quartilla, etiam dormire vobis in mente eſt, cum ſciatis Priapi
22 genio pervigilium deberi ? Cum Aſcyltos gravatus tot malis , in ſomnum laberetur, illa, quæ injuria depulſa fuerat , ancilla totam faciem ejus fuligine longa perfricuit, & non ſentientis labra humeroſq; ſopitionibus pinxit. Iam ego etiam tot malis fatigatus minimum veluti guſtum hauſeram ſomni : idem & tota intra foriſque familia fecerat : atque alii circa pedes diſcumbentium ſparſi jacebant, alii parietibus appliciti, quidam in ipſo limine conjunctis marcebant capitibus : lucernæ quoque humore defectæ, tenue & extremum lumen ſpargebant, cum duo Syri expilaturi lagenam , triclinium intraverunt: dumq; inter argentum avidius rixantur, diductam fregerunt lagenam. cecidit etiam menſa cum argento, & ancillæ ſuper torum marcentis excuſſum forte altius poculum , caput fregit. ad quem ictum exclamavit illa, pariterque & fures prodidit, & partem ebriorum excitavit. Syri illi qui venerant ad prædam, poſtquam ſe deprehenſos intellexerunt, pariter ſecundum lectum conciderunt, ut putares hoc conveniſſe, & ſtertere tanquã olim dormientes cœperunt. Iam & Tricliniarches experrectus, lucernis occidentibus oleum infuderat, & pueri deterſis pauliſper oculis redierant ad miniſterium, cum intrans cymbaliſtria & concrepans æra , omnes excitavit.
23 Refectum igitur eſt conviviũ, & rurſus Quartilla ad bibendum revocavit. adjuvit hilaritatẽ comeſſantis cymbaliſtria. * * Intrat cinædus homo omnium inſulſiſſimus, & plane illa domo dignus, qui ut infractis manibus congemuit, ejuſmodi carmina effudit :

Huc huc convenite nunc ſpatalocinædi,
Pede tendite, curſum addite, convolate planta,
Femore facili, clune agili, & manu procaces,
Molles, veteres, Deliaci manu reciſi.

Conſumptis verſibus ſuis , immundiſſimo me baſio conſpuit: mox & ſuper lectum venit, atque omni vi detexit recuſantes. Super inguina mea diu multumque fruſtra moluit. Perfluebant per frontem ſudantis acaciæ rivi, & inter rugas malarum tantum erat

cretæ,

cretæ, ut putares detectum parietem nimbo labora-
re. Non tenui ego diutius lacrymas: ſed ad vltimam 24
perductus triſtitiam, Quæſo, inquam, domina, certe
Embaſicœtam juſſeras dari. Comploſit illa tenerius
manus, &, O, inquit, hominem acutum, atque ur-
banitatis vernulæ fontem! Quid? tu non intellexeras
cinædum Embaſicœtam vocari? Deinde ut contu-
bernali meo melius ſuccederet, Per fidem, inquam,
noſtram: Aſcyltos in hoc triclinio ſolus ferias agit?
Ita? inquit Quartilla, & Aſcylto Embaſicœtas de-
tur. Ab hac voce equum cinædus mutavit, tranſitu-
que ad comitem meum facto, clunibus eum baſiiſq;
diſtrivit. Stabat inter hæc Gyton, & riſu diſſolve-
bat ilia ſua. Itaq; conſpicata eũ Quartilla, cujus eſ-
ſet puer diligentiſſima ſciſcitatione quæſivit. Cum
ego fratrem meum eſſe dixiſſem, Quare ergo inquit,
me non baſiavit? vocatumq; ad ſe in oſculũ appli-
cuit; mox manũ demiſit in ſinũ, & pertractato vaſcu-
lo tam rudi, Hoc, inquit, belle cras in promulſide
libidinis noſtræ militabit: hodie enim poſt aſellum,
diaria non ſumo. Cum hoc diceret, ad aurem ejus 25
Pſyche ridens acceſſit, & cum dixiſſet neſcio quid,
Ita, ita, inquit Quartilla, bene admonuiſti: cur non,
quia belliſſima occaſio eſt, devirginetur Pannichis
noſtra? Continuoq; producta eſt puella ſatis bella,
& quę non plus quam ſeptem annos habere videba-
tur, & ea ipſa quę primum cum Quartilla in cellam
venerat noſtram. Plaudentibus ergo univerſis, & po-
ſtulantibus, nuptias fecerunt. Obſtupui ego, & nec
Gytona verecundiſſimum puerum ſufficere huic pe-
tulantiæ affirmavi, nec puellam ejus ætatis eſſe, ut
muliebris patientię legem poſſet accipere. Ita? inquit
Quartilla; minor eſt iſta quam ego fui, cum primum
virum paſſa ſum? Iunonem meam iratam habeam, ſi
unquam me meminerim virginem fuiſſe. nam & in-
fans cum paribus inquinata ſum, & ſubinde prode-
untibus annis, majoribus me pueris adplicui, donec
ad hanc ætatem perveni. Hinc etiam puto proverbi-
um natum illud, ut dicatur, Poſſe taurũ tollere quæ
vitulum ſuſtulerit. Igitur ne majorem injuriam in
ſecreto frater acciperet, conſurrexi ad officium nup-
tiale. Iam Pſyche puellę caput involverat flammeo; 26
jam Embaſicœtas præferebat facem; jam ebriæ mu-
lieres longum agmen plaudentes fecerant, thalamũ-
que inceſta exornaverant veſte: tum Quartilla jo-
cantium quoque libidine accenſa, & ipſa ſurrexit,

correptumque Gytona in cubiculum traxit. Sine dubio non repugnaverat puer, ac ne puella quidem triſtis expaverat nuptiarum nomen. Itaque cum incluſi jacerent, conſedimus ante limen thalami, & inprimis Quartilla per rimam improbe diductam applicuerat oculum curioſum, luſumq; puerilem libidinoſa ſpeculabatur diligentia. Me quoque ad idem ſpectaculum lenta manu traxit: & quia conſiderantium hæſerant vultus, quicquid à ſpectaculo vacabat, commovebat obiter labra, & me tanquam furtivis ſubinde oſculis verberabat.

Adjecti in lectis ſine metu reliquam exegimus noctem. * * *

Videmus ſenem calvum tunica veſtitum ruſſea, inter pueros capillatos ludentem pila. Nec tam pueri nos, quamquam erat operæ precium, ad ſpectaculum duxerant, quam ipſe paterfamiliæ, qui ſoleatus pila ſparſina exercebatur; nec eam amplius repetebat quæ terram contigerat, ſed follem plenum habebat ſervus, ſufficiebatque ludentibus. Notavimus etiam res novas. Nam duo ſpadones in diverſa parte circuli ſtabant, quorum alter matellam tenebat argenteam, alter numerabat pilas, non quidem eas, quæ inter manus luxu expellente vibrabant, ſed eas quæ in terram decidebant. Cum has miraremur lauticias, Trimalcio lautiſſimus homo digitos concrepuit: ad quod ſignum matellam ſpado ludenti ſuppoſuit. Exonerata ille veſica, aquâ popoſcit ad manus, digitosque paululum aſperſos, in capite pueri terſit. Longum erat ſingula excipere. Itaque intravimus balneum, & ſudore calefacti momento temporis ad frigidam eximus. Iam Trimalcio unguento perfuſus tergebatur, non linteis, ſed palliis ex molliſſima lana factis. Tres interim iatraliptæ in conſpectu ejus falernum bibebant. Hinc, involutus coccina gauſapa, lecticæ impoſitus eſt, præcedentibus faleratis curſoribus IIII. & chiramaxio, in quo delitiæ ejus ferebantur, puer vetulus, lippus, domino Trimalcione deformior. Cum ergo afferretur, ad caput ejus cum minimis ſymphoniacis tibiis acceſſit, & tanquam in aurem aliquid ſecreto diceret, toto itinere cantavit. Sequimur nos jam admiratione ſaturi, & cũ Agamemnone ad januam pervenimus. In aditu ipſo ſtabat hoſtiarius praſinatus, ceraſino ſuccinctus cingulo, atque in lance argentea piſum purgabat. Super limen autem cavea pendebat aurea,

in qua

in qua pica varia intrantes ſalutabat. Ceterum ego dum omnia ſtupeo, pæne reſupinatus crura mea fregi. ad ſiniſtram enim intrantibus non longe ab hoſtiarij cella, canis ingens cathena vinctus, in pariete erat pictus, ſuperque quadrata litera ſcriptum, CAVE. CAVE. CANEM. Et collegæ quidem mei riſerunt. Ego autem collecto ſpiritu, non deſtiti totum parietem perſequi. Erat autem venalitium titulis pictum, & ipſe Trimalcio capillatus caduceum tenebat, Minervaque ducente* tenia intrabat. Hinc quemadmodum ratiocinari didiciſſet, dein diſpenſator factus eſſet, omnia diligenter curioſus pictor cum inſcriptione reddiderat. In deficiente vero jam porticu levatum mento in tribunal excelſum Mercurius capiebat. Præſto erat fortuna cornu abundanti copioſa, & tres Parcę aurea penſa torquentes. Notavi etiam in porticu gregem curſorum cum magiſtro ſe exercentem. Præterea grande armarium in angulo vidi, in cujus ædicula erant Lares argentei poſiti, Veneriſque ſignum marmoreum, & pixis aurea non puſilla, in qua barbam ipſius conditam eſſe dicebant. Interrogare ego atrienſem cœpi, quas in * medica picturas haberent. Iliada, & Odyſſeam, inquit. Iam ad triclinium veneramus. in cujus parte prima procurator rationes accipiebat: &, quod præcipue miratus ſum, in poſtibus triclinij faſces erant cum ſecuribus fixi, quorum imam partem quaſi embolum navis æneum finiebat, in quo erat ſcriptum, G. POMPEIO. TRIMALCIONI. VI VIRO. AVGVSTALI. CINNAMVS. DISPENSATOR. Sub eodem titulo, etiam lucerna bilychnis de camera pendebat, & duæ tabulę in utroque poſte defixæ; quarum altera, ſi bene memini, hoc habebat inſcriptum:

III. ET PRIDIE KAL. IAN.
G. NOSTER FORAS CENAT.

altera Lunæ curſum ſtellarumque VII. imagines pictas, & qui dies boni, quiq; incommodi eſſent diſtinguente bulla notabantur. Ceterum ut movimus dextros greſſus, ſervus nobis diſpoliatus procubuit ante pedes, & rogare cœpit ut ſe pœnæ eriperemus: nec magnum eſſe peccatum ſuum, propter quod periclitaretur. Subducta enim veſtimenta ſibi diſpenſatoris in balneo, quæ vix fuiſſent X HS. Retulimus ergo dextros pedes, diſpenſatoremq; in precario aureos numerantem deprecati ſumus ſervo

remitteret pœnam. Superbus ille ſuſtulit vultum, &, Non tam jactura me movet, inquit, quam negligentia nequiſſimi ſervi. Veſtimenta mea cubitoria perdidit, quę mihi natali meo donaverat cliens quidam, Tyria, ſine dubio, ſed jam ſemel lota. Quicquid ergo eſt dono vobis. Obligati tam grandi beneficio cum intraſſemus triclinium, occurrit nobis ille idem ſervus pro quo rogaveramus, & ſpiſſiſſima baſia ſtupentibus impegit, gratias agens humanitati noſtræ. Ad ſummam, ſtatim ſcietis, ait, cui dederitis beneficium. Vinum dominicum miniſtratoris gratia eſt. Tandem ergo diſcubuimns, pueris Alexandrinis aquam in manus nivatam iufundentibus, aliiſque inſequentibus ad pedes, ac paronychia cum ingenti ſubtilitate tollentibus. Ac ne in hoc quidẽ tam moleſto tacebant officio, ſed obiter cantabant. Ego experiri volui, an tota familia cantaret. Itaq; potionem popoſci: paratiſſimus puer, non minus me acido cantico excepit: & quiſquis aliquid rogatus erat ut daret. pantomimorum non patrisfamilię triclinium crederes. Allata eſt tũ guſtatio valde lauta. Nam jam omnes diſcubuerant præter ipſum Trimalcionem, cui locus novo more primus ſervabatur. Ceterũ in promulſidari aſellus erat Corinthius cum biſaccio poſitus, qui habebat olivas in altera parte albas, in altera nigras. Tegebant aſellum duæ lances, in quarum marginibus nomen Trimalcionis inſcriptum erat & argenti pondus. Ponticuli etiam ferruminati, ſuſtinebant glires melle & papavere ſparſos. fuerunt & tomacula ſupra craticulam ferventia argenteam poſita: infra craticulam, Syriaca pruna cum granis punici mali. In his eramus lautitiis, cum ipſe Trimalcio ad ſymphoniam allatus eſt, poſituſque in cervicalia minutiſſima expreſſit imprudentibus riſum. Pallio enim coccino adraſum incluſerat caput, circaque onerosas veſte cervices laticlaviam immiſerat mappam, fimbriis hinc atq; illinc pendentibus. habebat etiam in minimo digito ſiniſtræ manus annulum grandem ſubauratum, extremo vero articulo digiti ſequentis minorem, ut mihi videbatur, totum aureum, ſed plane ferreis velut ſtellis ferruminatum. Et ne has tantum oſtenderet divitias, dextrum nudavit lacertum armilla aurea cultum, & eboreo circulo lamina ſplendente connexum. Vt deinde ſpina argentea dentes perfodit, Amici, inquit, nondum mihi ſuave erat in tri-

clinium

clinium venire, ſed ne abſentivus eſſem, omnem voluptatem mihi negavi. Permittitis tamen finiri luſum. Sequebatur puer cũ tabula terebintina & cryſtallinis teſſeris, notavique rem omnium delicatiſſimam. Pro calculis enim albis, aut nigris, aureos argenteoſque habebat denarios. Interim dum ille omnium * teſtorum inter luſum conſumit, guſtantibus adhuc nobis repoſitorium allatum eſt cum corbe, in qua gallina erat lignea patentibus in orbem alis, quales eſſe ſolent quæ incumbunt ova. Acceſſere continuo duo ſervi, & ſymphonia ſtrepente ſcrutari paleam cœperunt, erutaque ſubinde pavonina ova diviſere convivis. Convertit ad hanc cenam vultum Trimalcio: &, Amici, ait, pavonis ova gallinæ juſſi ſupponi. Et me hercules timeo ne jam concepta ſint. temptemus tamen ſi adhuc ſorbilia ſunt. Accipimus nos cochlearia, non minus ſex libras pendentia, ovaque ex farina pingui figurata pertundimus. Ego quidem pene projeci partem meam: nam videbatur mihi jam in pullum coiſſe. Deinde ut audivi veterem convivam, Hic neſcio quid boni debet eſſe, perſecutus putamen manu, pinguiſſimam ficedulam inveni piperato vitellio piperatam. Iam Trimalcio eadem omnia luſu intermiſſo popoſcerat, feceratque poteſtatem clara voce, ſi quis noſtrum iterum vellet, mulſum ſumere, cum ſubito ſignum ſymphonia datur, & guſtatoria pariter à choro cantante rapiuntur. Ceterum inter tumultum, cum forte parapſis excidiſſet, & puer jacentem ſuſtuliſſet, animadvertit Trimalcio, colaphiſque objurgare puerum ac projicere rurſus parapſidem juſſit. Inſecutuſque eſt lecticarius, argentumque inter reliqua purgamenta ſcopis cœpit verrere. Laudatus propter elegantias dominus, Equum, inquit, Mars amat: itaque juſſit ſenex ſuam cuique menſam aſſignari. * obit ei pædiſſimi ſervi minorem nobis æſtum ſua frequentia facient. Statim allatæ ſunt amphoræ vitreæ diligenter gipſatæ, quarum in cervicibus pittacia erant affixa, cum hoc titulo, FALERNVM. OPIMIANVM: ANNORVM. CENTVM. Dum titulos perlegimus, comploſit Trimalcio manus, &, Heu, inquit, ergo diutius vivit! verum eſt vinum Opimianum præſto; heri non tam bonum poſui, & multo honeſtiores cenabant. Potantibus ergo, & accuratiſſime nobis lauticias mirantibus, larvam argenteam

team

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

team attulit ſervus ſic aptam, ut articuli ejus vertebræque locatæ in omnem partem flecterentur. Hanc cum ſuper menſam ſemel iterumq; abjeciſſet, & catenatio mobilis aliquot figuras exprimeret, Trimalcio adjecit;

Heu, heu, nos miſeros, quam totus homuncio nil eſt!
Sic erimus cuncti, poſtquam nos auferet Orcus.
Ergo vivamus, dum licet eſſe bene.

Laudationem ferculum inſecutum eſt, plane non pro expectatione magnum. Novitas tamen omniũ convertit oculos. Repoſitorium enim rotundum, xij. habebat ſigna in orbe diſpoſita, ſuperque proprium convenientemque materiæ ſtructor impoſuerat cibum: ſuper arietem, cicer arietinum: ſuper taurum, bubale fruſtum: ſuper geminos, teſticulos, ac renes: ſuper cancrum, coronam: ſuper leonem, ficum Africanam: ſuper virginem, ſtericulam: ſuper libram, ſtateram, in cujus altera parte ſcriblita erat, in altera placenta: ſuper ſagittarium, odopetam: ſuper capricornum, locuſtam marinam: ſuper aquarium, anſerem: ſuper piſces, duos mulos. In medio autem ceſpes cum herbis exciſus favum ſuſtinebat. Circumferebat Ægyptius puer clibano argenteo panem, atque ipſe etiam teterrima voce de Laſerpiciario minio * canticum extorquet. Nos ut triſtiores ad tam viles acceſſimus cibos, Suadeo, inquit Trimalcio, cenemus; hoc eſt jus cenæ. Hæc ut dixit, ad ſymphoniam IIII. tripudiantes procurrerunt. quo facto videmus infra, ſcilicet in altero fercula, altilia & ſumina, leporemque in medio pennis ſubornatum, ut Pegaſus videretur. Notavimus etiam circa angulos repoſitorii Marſyas IIII. ex quorum utriculis garum piperatum currebat ſuper piſces qui in Euripo natabant. Damus omnes plauſum à familia cœptũ, & res electiſſimas ridentes adgredimur. Non minus & Trimalcio ejuſmodi methodio lætus, Carpe, inquit. Proceſſit ſtatim ſciſſor, & ad ſymphoniam ita geſticulatus laceravit obſonium, ut putares Darium hydraule cantante pugnare. Ingerebat nihilominus Trimalcio lentiſſima voce, Carpe. Ego ſuſpicatus ad aliquam urbanitatem toties iteratam vocem pertinere, non erubui eum qui ſupra me accumbebat, hoc ipſum interrogare. at ille qui ſæpius ejuſmodi ludos ſpectaverat, Vides, inquit, illum qui obſonium carpit? Carpus vocatur. itaque quotieſcunque dicit,

Carpe,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

Carpe, eodem verbo & vocat & imperat. Non potui amplius quicquam guſtare. ſed converſus ad eū ut plurima exciperem, longe arceſſere fabulas cœpi, ſciſcitarique quæ eſſet illa mulier, quæ huc atq; illuc diſcurreret. Vxor, inquit, Trimalcionis, Fortunata appellatur, quæ nummos modio metitur. Et modo quid fuit? Ignoſcet mihi Genius tuus, noluiſſes de manu ejus panem accipere. Nunc nec quid, nec quare, in cœlum abiit, & Trimalcionis Topanta eſt. ad ſummam, mero meridie ſi dixerit illi tenebras eſſe, credet. * * *

Comprobamus factum, varioq: ſermone garrimus, & poëtarum cœpit eſſe mentio, diuq; ſumma carminis penes Mopſum Thracem memorata eſt: donec Trimalcio, Rogo, inquit, Magiſter, quid putes inter Ciceronem, & Publium intereſſe. Ego alterū puto diſertiorem fuiſſe, alterum honeſtiorem: Quid enim his melius dici poteſt? * * *

Luxuriæ rictu Martis marcent mœnia.
Tuo palato clauſus pavo paſcitur,
Plumato amictus aureo Babylonico:
Gallina tibi Numidica, tibi Gallus ſpado:
Ciconia etiam grata, peregrina, hoſpita,
Pietaticultrix, gracilipes, crotaliſtria,
Avis exul hiemis, titulus tepidi temporis,
Nequitiæ nidum in cacabo fecit meo.
Quo margarita cara tribacca Indica?
An ut matrona onerata faleris pelagiis
Tollat pedes indomita in ſtrato extraneo?
Smaragdum ad quam rem viridem, pretioſum vitrum?
Quo Carchedonios optas ignes lapideos,
Niſi ut ſcintillet? probitas eſt carbunculos,
Æquum eſt induere nuptam ventum textilem?
Palam proſtare nudam nebula linea?

* * *

Neq; fax ulla in præſidio erat quæ iter aperiret errantibus, nec ſilentium noctis jam mediæ promittebat occurrentium lumen. Accedebat huc ebrietas & imprudentia locorum, etiam interdiu obſcura. Itaq; cum hora pene tota, per omnes ſcirpos * gaſtrarumque eminentiū fragmenta traxiſſemus cruentos pedes tandem expliciti acumine Gytonis ſumus. Prudens enim pridie cum luce etiam clara timeret errorem, omnes pilas columnaſque notaverat, certaque liniamenta evicerunt ſpiſſiſſimam noctem, & notabili

bili candore oſtenderunt errantibus viam. Quamvis non minus ſudoris habuimus etiam poſtquam ad ſtabulum pervenimus. Anus enim ipſa inter diverſitores diutius ingurgitata, ne ignem quidem admodum ſenſiſſet: & forſitan pernoctaſſemus in limine, ni tabellarius Trimalcionis iuveniſſet X. vehiculis dives. Non diu ergo tumultuatus ſtabuli januam effregit, & nos per eandem terram admiſit.

* * * *

Qualis nox fuit illa dii deæque,
Quam mollis torus! hæſimus calentes;
Et transfudimus hinc & hinc labellis
Errantes animas. valete curæ:
Mortalis ego ſic perire cœpi.

Sine cauſa gratulor mihi. Nam cum ſolutus mero amiſiſſem ebrias manus, Aſcyltos omnis injuriæ inventor ſubduxit mihi nocte puerum, & in lectum tranſtulit ſuum, volutatuſq; liberius cum fratre non ſuo, ſive non ſentiente injuriam, ſive diſſimulante, indormivit alienis amplexibus oblitus juris humani. Itaque ego ut experrectus pertrectavi gaudio diſpoliatum torum, ſi qua eſt amantibus fides, ego dubitavi an utrumque trajicerem gladio, ſomniumque morti jungerem. Tutius demum ſecutus conſilium, Gytona quidem verberibus excitavi: Aſcylton autem truci intuens vultu; Quoniam, inquam, fidem ſcelere violaſti, & communem amicitiam, res tuas ocius tolle, & alium locum quem polluas, quære. Non repugnavit ille, ſed poſtquam optima fide partiti manubias ſumus: Age, inquit, nunc & puerum dividamus. Iocari putabam diſcedentem. at ille gladium parricidali manu ſtrinxit, &, Non frueris, inquit, hac præda, ſuper quam ſolus incumbis. Partem meam neceſſe eſt vel hoc gladio contentus abſcindam. Idem ego ex altera parte feci, & intorto circa brachium pallio compoſui ad præliandum gradum. Inter hanc miſerorum dementiam infeliciſſimus puer tangebat utriuſque genua cum fletu, petebatq; ſuppliciter, ne Thebanum par humilis taberna ſpectaret, neve ſanguine mutuo pollueremus familiaritatis clariſſimæ ſacra. Quod ſi utique, proclamabat, facinore opus eſt, nudo ecce jugulum, convertite huc manus, imprimite mucrones: ego mori debeo, qui amicitiæ ſacramentum delevi. Inhibuimus ferrum poſt has preces: & prior Aſcyltos, Ego, inquit, finem diſcordiæ imponam. Puer ipſe quem vult, ſe-

quatur, ut ſit illi ſaltem in eligendo fratre ſalva libertas. Ego vetuſtiſſimam conſuetudinem putabam in ſanguinis pignus tranſiiſſe; nihil timui, immo conditionem præcipiti feſtinatione rapui, commiſique judici litem: qui ne deliberavit quidem, ut videretur cunctatus, verum ſtatim ab extrema parte verbi conſurrexit, fratrem Aſcylton elegit. Fulminatus hac pronunciatione, ſicut eram ſine gladio, in lectulum decidi, & attuliſſem mihi damnatus manus, ſi non inimici victoriæ invidiſſem. Egreditur ſuperbus cum præmio Aſcyltos, & paulo ante cariſſimum ſibi commilitonem, fortunæque etiam ſimilitudine parem in loco peregrino deſtituit abjectum.

Nomen amicitiæ, ſi quatenus expedit, hæret,
Calculus in tabula mobile ducit opus.
Cum fortuna manet, vultum ſervatis amici,
Cum cecidit, turpi vertitis ora fuga.
Grex agit in ſcena mimum, pater ille vocatur,
Filius hic, nomen divitis ille tenet;
Mox ubi ridendas incluſit pagina partes,
Vera redit facies, diſſimulata perit.

Nec diu tamen lacrymis indulſi, ſed veritus ne Menelaus etiam anteſcholanus inter cetera mala ſolum me in diverſorio inveniret, collegi ſarcinulas, locumq; ſecretum & proximum litori mœſtus conduxi. Ibi triduo incluſus redeunte in animum ſolitudine atque contemptu, verberabam ægrum planctibus pectus, & inter tot altiſſimos gemitus frequenter etiam proclamabam: Ergo me non ruina terra potuit haurire? non iratum etiam innocentibus mare? Aufugi judicium, harenæ impoſui, hoſpitem occidi, ut inter audaciæ nomina mendicus, exul, in diverſorio Græcæ urbis jacerem deſertus? Et quis hanc mihi ſolitudinē impoſuit? Adoleſcens omni libidine impurus, & ſua quoq; cōfeſſione dignus exilio: ſtupro liber, ſtupro ingenuus, cujus anni ad teſſeram venerunt, quem tanquam puellam conduxit etiam qui virum putavit. Quid ille alter * die qui tanquam togæ virilis ſtolam ſumſit, qui ne vir eſſet à matre perſuaſus eſt; qui opus muliebre in ergaſtulo fecit; qui poſtquam conturbavit, & libidinis ſuæ ſolum vertit, reliquit veteris amicitiæ nomen, &, proh dolor, tanquam mulier ſecutuleja, unius noctis tactu omnia vendidit. Jacent nunc amatores obligati noctibus totis, & forſitan mutuis libidinibus attriti deridens ſolitudinem meám, ſed non impune,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

pune. nam aut vir ego liberque non ſum, aut noxio ſanguine parentabo injuriæ meæ. Hæc locutus gladio latus cingor, &, ne infirmitas militiā perderet, cibis excito vires; mox in publicum proſilio, furentiſque more omnes circumeo porticus. Sed dum attonito vultu efferatoq; nil aliud quam cædē & ſanguinem cogito, frequentiuſque manum ad capulum quem devoveram, refero, notavit me miles, ſive ille planus fuit, ſive nocturnus graſſator: &, Quid tu, inquit, commilito, ex qua legione es, aut cujus centuriæ? Cum conſtantiſſime & centurionem, & legionem eſſem ementitus: Age ergo, inquit ille, in exercitu veſtro phœcaſiati milites ambulant? Cum deinde vultu atque ipſa trepidatione mendacium prodidiſſem, ponere juſſit arma, & malo cavere. Deſpoliatus ergo, imo præciſa ultione, retro ad diverſorium tendo, paulatimque temeritate laſſata cœpi graſſatoris audaciæ gratias agere. *

Non bibit inter aquas, poma aut pendentia carpit
Tantalus infœlix quem ſua vota premunt.
Divitis hæc magni facies erit omnia cernens
Qui timet, & ſicco concoquit ore famem.

* *

Nequaquam recte faciet qui cito credit.

*

Memo cœlum putat, nemo jusjurandum ſervat, nemo Iovem pluris facit: ſed omnes opertis oculis bona ſua computant. *

Quod hodie non eſt, cras erit: ſic vita truditur.

*

Quod non expectas ex tranſverſo fit, & ſuper nos fortuna negotium curat.

*

Apes ideo pungunt, quia ubicunque dulce eſt, ibi & acidum invenies.

* *

Semper hac in re qui vincitur, vincit.

*

Nemo noſtrum non peccat; homines ſumus, non dii.

*

Non multum oportet conſilio credere, quia ſuam habet fortuna rationem.

* * *

43 In pinacothecam perveni vario genere tabularum mirabilem. nam & Zeuxidos manus vidi nondum vetuſtatis injuria victas, & Protogenis rudimenta

cum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

rum ipſius naturæ veritate certantia, non ſine quodam horrore tractavi. Iam vero Apellis quem Græci monocremon appellant, etiam adoravi. Tanta enim ſubtilitate extremitates imaginum erant ad ſimilitudinem præciſæ, ut crederes etiam animorum eſſe picturam. Hinc aquila ferebat cœlo ſublimis Deum. Illinc candidus Hylas repellebat improbam Najada. Damnabat Apollo noxias manus, lyramque reſolutam modo nato flore honorabat. Inter quos etiam pictorum animantium vultus, tanquam in ſolitudine exclamavi, Ergo amor etiam Deos tangit? Iuppiter in cœlo ſuo non invenit quod eligeret, & peccaturus in terris, nemini tamen injuriam fecit. Hylam Nympha prædata, imperaſſet amori ſuo, ſi venturum ad interdictum Herculem crediſſet. Apollo pueri umbram revocavit in florem, & omnes fabulæ quoque habuerunt ſine æmulo complexus. At ego in ſocietatem recepi hoſpitem Ligurgo crudeliorem. Ecce autem, Ego dum cum ventis litigo, intravit pinacothecam ſenex canus, exercitati vultus, & qui videretur neſcio quid magnum promittere, ſed cultu non proinde ſpecioſus, ut facile appareret eum hac nota literatum eſſe, quos odiſſe divites ſolent. Is ergo ad latus conſtitit meum: Ego, inquit, poëta ſum, & ut ſpero non humillimi ſpiritus, ſi modo coronis aliquid credendum eſt, quas etiam ad imperitos deferre gratia ſolet. Quare ergo, inquis, tam male veſtitus es? Propter hoc ipſum, amor ingenij neminem unquam divitem fecit.

Qui pelago credit, magno ſe fœnore tollit,
Qui pugnas & caſtra petit, præcingitur auro,
Vilis adulator picto jacet ebrius oſtro,
Et qui ſollicitat nuptas, ad præmia peccat:
Sola pruinoſis horret facundia pannis,
Atque inopi lingua deſertas invocat artes.

Non dubio ita eſt, ſi quis vitiorũ omnium inimicus, rectum iter vitæ cœpit inſpicere, primum propter morum differentiam odium habet (quis enim poteſt probare diverſa?) deinde, qui ſolas extruere divitias curant, nihil volunt inter homines melius credi, quam quod ipſi tenent. Iactantur itaque, quacunque ratione poſſunt, literarum amatores, ut videantur illi quoque infra pecuniam poſiti. * Neſcio quo modo bonæ mentis ſoror eſt paupertas * Vellem tam innocens eſſet frugalitatis meæ hoſtis,

ut deliniri poſſet. Nunc veteranus eſt latro & ipſis lenonibus doctior. *

45 In Aſiam cum à Quæſtore eſſem ſtipendio eductus, hoſpitium Pergami accepi: ubi cum libenter habitarem, non ſolum propter cultum ædicularum, ſed etiam propter hoſpitis formoſiſſimum filium, excogitavi rationem, qua non eſſem patrifamiliæ ſuſpectus amator. Quotieſcunq; enim in convivio de uſu formoſorum mentio facta eſt, tam vehementer excandui, tam ſevera triſtitia violari aures meas obſcœno ſermone nolui, ut me mater præcipue, tanquam unum ex Philoſophis, intueretur. Iam ergo cœperam ephœbum in gymnaſium deducere: ego ſtudia ejus ordinare, ego docere, ac præcipere, ne quis prædator corporis admitteretur in domum. * Forte cum in triclinio jaceremus, quia dies ſolemnis ludum arctaverat, pigritiamque recedendi impoſuerat hilaritas longior, fere circa mediam noctem intellexi puerum vigilare. Itaque timidiſſimo murmure votum feci; &, Domina, inquam, Venus, ſi ego hunc puerum baſiavero, ita ut ille non ſentiat, cras illi par columbarum donabo. Audito voluptatis precio, puer ſtertere cœpit. Itaque adgreſſus ſimulantem aliquot baſiolis invaſi. Contentus hoc principio, bene mane ſurrexi, electumq; par columbarum attuli expectanti, ac me voto exſolvi. Proxi-
46 ma nocte, cum idem liceret, mutavi optionem: &, Si hunc, inquam, tractavero improba manu, & ille non ſenſerit, gallos gallinaceos pugnaciſſimos duos donabo patienti. Ad hoc votum ephœbus ultro ſe admovit, & puto, vereri cœpit ne ego obdormiiſſem. Indulſi ergo ſollicito, totoque corpore circa ſummam voluptatem me ingurgitavi. Deinde, ut dies venit, attuli gaudenti quicquid promiſeram. Vt tertia nox licentiam dedit, conſurrexi ad aurem male dormientis: Dij, inquam, immortales, ſi ego huic dormienti abſtulero coitum plenum & optabilem, pro hac felicitate cras puero aſturconem Macedonicum optimum donabo, cum hac tamen exceptione, ſi ille non ſenſerit. Nunquam altiore ſomno ephœbus obdormivit. Itaque primum implevi lactentibus papillis manus, mox baſio inhæſi, deinde in unum omnia vota conjunxi. Mane ſedere in cubiculo cœpit, atque expectare conſuetudinem meam. Scis quanto facilius ſit, columbas galloſque gallinaceos emere, quam aſturconem; & præter hoc

etiam

etiam timebam ne tam grande munus ſuſpectam faceret humanitatem meam. Ergo aliquot horis ſpaciatus, in hoſpitium reverti, nihilque aliud quam puerum baſiavi. At ille circumſpiciens, ut cervicem meam junxit amplexui, Rogo, inquit, domine, ubi eſt aſturco? * Cum ob hanc offenſam præcluſiſſem mihi aditum quem feceram, iterum ad licentiam redii. Interpoſitis enim paucis diebus, cum ſimilis nos caſus in eandem fortunam retuliſſet, ut intellexi ſtertere patrem, rogare cœpi ephœbum, ut reverteretur in gratiam mecum, id eſt, ut pateretur ſatisfieri ſibi, & cætera quæ libido diſtenta dictat. At ille plane iratus, nihil aliud dicebat, niſi hoc, Aut dormi, aut ego jam dicam patri. Nihil eſt tam arduum, quod non improbitas extorqueat. Dum dicit, Patrem excitabo, irrepſi tamen, & male repugnanti gaudium extorſi. At ille non indelectatus nequitia mea, poſtquam diu queſtus eſt deceptum ſe & deriſum, traductumq; inter condiſcipulos quibus jactaſſet ſenſum meum, Videris tamen, inquit, non ero tui ſimilis. Si quid vis, fac iterum. Ego vero, depoſita omni offenſa, cum puero in gratiam redii, uſuſque beneficio ejus in ſomnum delapſus ſum. Sed non fuit contentus iteratione ephœbus plenæ maturitatis, & annis ad patiendum geſtientibus. Itaque excitavit me ſopitum; Et, Nunquid vis? inquit. Et non plane jam moleſtum erat munus. Vtcunq; igitur inter anhelitus ſudoreſque tritus, quod voluerat, accepit. rurſuſque in ſomnum decidi gaudio laſſus. Interpoſita minus hora, pungere me manu cœpit, & dicere, Quare non facimus? Tum ego totiens excitatus, plane vehementer excandui, & reddidi illi voces ſuas: Aut dormi, aut ego jam patri dicam. * Erectus his ſermonibus, conſulere prudentiorem cœpi ætates tabularum, & quædam argumenta mihi obſcura, ſimulque cauſam deſidiæ præſentis excutere, cum pulcherrimæ artes periiſſent, inter quas pictura ne minimum quidem ſui veſtigium reliquiſſet. Tum ille, Pecuniæ, inquit, cupiditas hæc tropica inſtituit. priſcis enim temporibus, cum adhuc nuda virtus placeret, vigebant artes ingenuæ, ſummumque certamen inter homines erat, ne quid profuturum ſæculis diu lateret. Itaq; * hercule omnium herbarum ſuccos Democritus expreſſit: & ne lapidum virgultorumque vis lateret, ætatem inter experimenta conſumpſit. Eudoxus quidem in cacumine

excelſiſſimi montis couſenuit, ut aſtrorum cœlique motus deprehenderet : & Chryſippus, ut ad inventionem ſufficeret, ter helleboro animum deterſit. Verum , ut ad plaſtas convertar , Lyſippum ſtatuæ unius lineamentis inhærentem inopia extinxit : & Myron, qui pœne hominum animas, ferarumq; ære comprehenderat, non invenit heredem. At nos vino ſcortiſq; demerſi ne paratas quidem artes audemus cognoſcere. ſed accuſatores antiquitatis , vitia tantum docemus, & diſcimus. Vbi eſt dialectica? ubi aſtronomia ? ubi ſapientiæ conſultiſſima via ? quis unquam venit in templum , & votum fecit , ſi ad eloquentiam perveniſſet? quis, ſi philoſophiæ fontem inveniſſet? ac ne bonam quidem mentem , aut bonam valetudinem petunt : ſed ſtatim, antequam limen Capitolii tangant, alius donum promittit, ſi propinquum divitem extulerit : alius, ſi theſaurum effoderit: alius, ſi ad trecenties H S ſalvus pervenerit. Ipſe Senatus, recti boniq; præceptor, mille pondo auri Capitolio promittere ſolet : & ne quis dubitet pecuniam concupiſcere , Iovem quoque peculio exorat. Noli ergo mirari, ſi pictura defecit, cum omnibus diis hominibuſq; formoſior videatur maſſa auri, quam quicquid Apelles Phidiaſve, Græculi delirantes fecerunt. Sed video totum te in illa hærere tabula, quæ Trojæ haloſin oſtendit: itaque conabor opus verſibus pandere.

Iam decuma mæſtos inter ancipites metus
Phrygas obſidebat meſſis, & vatis fides
Calchantis atro dubia pendebat metu :
Cum, Delio profante, caſi vertices
Idæ trahuntur, ſciſſaque in molem cadunt
Robora, minacem quæ figurarent equum.
Aperitur ingens antrum, & obducti ſpecus,
Qui caſtra caperent. Huc decenni prælio,
Irata virtus abditur: ſtipant graves
Equi receſſus Danai, & in voto latent.
O patria pulſas mille credidimus rates,
Solumque bellum liberum: hoc titulus fero
Inciſus, hoc ad fata compoſitus Sinon
Firmabat, & mendacium in damnum potens.
Iam turba portis libera, ac bello carens
In vota properant: fletibus manant genæ,
Mentiſque pavidæ gaudium lacrymas habet,
Quas metus abegit. namque Neptuno ſacer
Crinem ſolutus omne Laocoon replet

Clamore vulgus, mox reducta cuſpide
Vterum notavit: fata ſed tardant manus,
Ictuſque reſilit, & dolis addit fidem.
Iterum tamen confirmat invalidam manum,
Altaque bipenni latera pertemptat. fremit
Captiva pubes intus, & dum murmurat
Roborea moles ſpirat alieno metu.
Ibat juventus capta, dum Trojam capit,
Bellumque totum fraude ducebat nova.
Ecce alia monſtra. celſa qua Tenedos mare
Dorſo repellit, tumida conſurgunt freta,
Vndaque reſultat ſciſſa tranquillo minor.
Qualis ſilenti nocte remorum ſonus
Longe refertur, cum premunt claſſes mare,
Pulſumque marmor abiete impoſita gemit.
Reſpicimus, angues orbibus geminis ferunt
Ad ſaxa fluctus: tumida quorum pectora,
Rates ut altæ, lateribus ſpumas agunt:
Dat cauda ſonitum: liberæ pontum jubæ
Conſentiunt luminibus; fulmineum jubar
Incendit æquor, ſibiliſque undæ tremunt.
Stupuere mentes. infulis ſtabant ſacri
Phrygioque cultu gemina nati pignora
Lauconte, quos repente tergoribus ligant
Angues coruſci. parvulas illi manus
Ad ora referunt: neuter auxilio ſibi,
Vterque fratri tranſtulit pias vices,
Morſque ipſa miſeros mutuo perdit metu.
Accumulat ecce liberum funus parens,
Infirmus auxiliator, invadunt virum
Iam morte paſti, membraque ad terram trahunt.
Iacet ſacerdos inter aras victima,
Terramque plangit. Sic profanatis ſacris
Peritura Troja perdidit primum Deos.
Iam plena Phœbe candidum extulerat jubar,
Minora ducens aſtra radianti face,
Cum inter ſepultos Priamidas nocte & mero
Danai relaxant clauſtra & effundunt viros.
Temptant in armis ſe duces, ceu ubi ſolet
Nudo remiſſus Theſſali quadrupes jugo
Cervicem, & altas quatere ad excurſum jubas,
Gladios retractant, commovent orbes manu,
Bellumque ſumunt. hic graves alius mero
Obtruncat, & continuat in mortem ultimam
Somnos, ab aris alius accendit faces,
Contraque Troas invocat Trojæ ſacra.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

*

Ex his qui in porticibus ſpatiabantur, lapides in Eumolpum recitantem miſerunt. At ille, qui plauſum ingenii ſui noverat, operuit caput, extraque templum profugit. Timui ego ne me poëtam vocaret. Itaque ſubſecutus fugientem ad littus perveni: &, ut primum extra teli conjectum licuit conſiſtere, Rogo, inquam, quid tibi vis cum iſto morbo? Minus quam duabus horis mecum moraris, & ſæpius poëtice quam humane locutus es. Itaque non miror ſi te populus lapidibus proſequitur. Ego quoque ſinum meum ſaxis onerabo, ut quotieſcunque cœperis à te exire, ſanguinem tibi à capite mittam. Movit ille vultum, &, O mi, inquit, adoleſcens, non hodie primum auſpicatus ſum: immo quotiês theatrum, ut recitem aliquid, intravi, hæc me adventitia excipere frequentia ſolet. Ceterum, ne & tecum quoque habeam rixandum toto die, me ab hoc cibo abſtinebo. Imo, inquam ego, ſi ejuras hodiernam bilem, una cenabimus. * mando ædicularum cuſtodi cenulæ officium. * *

Video Gytona cum linteis & ſtrigilibus parieti applicitum, triſtem confuſumque. Icires non libenter ſervire. Itaq; ut experimentum oculorum caperem, convertit ille ſolutum gaudio vultum, & Miſerere, inquit, frater: ubi arma non ſunt, libere loquor. Eripe me latroni cruento, & qualibet ſævitia pœnitentiam judicis tui puni. Satis magnum erit miſero ſolatium tua voluntate cecidiſſe. Supprimere ego querelam jubeo, ne quis conſilia deprehenderet: relictoq; Eumolpo (nam in balneo carmen recitabat) per tenebroſum & ſordidum egreſſum extraho Gytona, raptimque in hoſpitium meum pervolo. Præcluſis deinde foribus, invado pectus amplexibus, & perfuſum os lacrymis vultu meo contero. Diu vocem neuter invenit. nam puer etiam ſingultibus crebris amabile pectus quaſſaverat. O facinus, inquam, indignum quod amo te quamvis relictus; & in hoc pectore, cum vulnus ingens fuerit, cicatrix non eſt. Quid dicis peregrini amoris conceſſio? Dignus hac injuria fui? Poſtquam ſe amari ſenſit, ſupercilium altius ſuſtulit * nec amoris arbitrium ad alium judicem tuli; Sed nihil jam queror, nihil jam memini, ſi bona fide pœnitentiam emendas. Hæc cum inter gemitus lacrymaſque fudiſſem, deterſit ille pallio vultum; &, Quæſo, inquit, Eucolpi, fidem memoriæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

tuæ appello: Ego te reliqui, an tu prodidiſti? Equidem fateor, & præ me fero, cum duos armatos viderem, ad fortiorem confugi. Exoſculatus pectus ſapientia plenum, injeci cervicibus manus: & ut facile intelligeret rediiſſe me in gratiam, & optimâ fide reviviſcentem amicitiam, toto pectore adſtrinxi. Et 52
jam plena nox erat, mulierque cenæ mandata curaverat, cum Eumolpus oſtium pulſat. Interrogo ego, Quot eſtis? obiterque per rimam foris ſpeculari diligentiſſime cœpi, num Aſcyltos una veniſſet. Demum, ut ſolum hoſpitem vidi, momento recepi. Ille ut ſe in grabatum rejecit, viditque Gytona in conſpectu miniſtrantem, movit caput, &, Laudo, inquit, Ganymedem: oportet hodie bene ſit. Non delectavit me tam curioſum principium, timuique ne in contubernium recepiſſem Aſcylti partem. Inſtat Eumolpus, & cum puer illi potionem dediſſet; Malo te, inquit, quam balneum totum: ſiccatoque avide poculo, negat ſibi unquam acidius fuiſſe. Nam & dum lavor, ait, pene vapulavi, quia conatus ſum circa ſolium ſedentibus carmen recitare: At poſtquam de balneo tanquam de theatro ejectus ſum, circuire omnes angulos cœpi, & clara voce Eucolpion clamitare. Ex altera parte juvenis nudus, qui veſtimenta perdiderat, non minore clamoris indignatione Gytona flagitabat. Et me quidem pueri, tanquam inſanum, imitatione petulantiſſima deriſerunt: illum autem frequentia ingens circumvenit cum plauſu & admiratione timidiſſima. habebat enim inguinum pondus tam grande, ut ipſum hominem laciniam faſcini crederes. O juvenem laborioſum! puto illum pridie incipere, poſtero die finire. Itaque ſtatim invenit auxilium. neſcio quis enim eques Romanus, ut ajebat, infamis, ſua veſte errantem circumdedit, ac domum abduxit: credo, ut tam magna fortuna ſolus uteretur. At ego ne mea quidem veſtimenta ab officioſo recepiſſem, niſi notorem dediſſem. tanto magis impedit inguina quam ingenia fricare. Hæc Eumolpo dicente, mutabam ego frequentiſſime vultum: injuriis ſcilicet inimici noſtri hilaris, commodis triſtis. Vtcunque tamen, tanquam non agnoſcerem fabulam, tacui, & cenæ ordinem explicui.

* * *

Vile eſt quod licet, & animus errore lentus injurias 53
diligit.

Ales Phaſiacis petita Colchis,
Atque Afræ volucres placent palato,
Quod non ſunt faciles: at albus anſer
Et pictis anas enovata pennis,
Plebejum ſapit. ultimis ab oris
Attractus Scarus, atque arata Syrtis
Siquid naufragio dedit, probatur.
Mullus jam gravis eſt: amica vincit
Vxorem: roſa cinnamum veretur.
Quicquid quæritur, optimum videtur.

Hoc eſt, inquam, quod promiſeras, ne quem hodie verſum faceres. Per fidem, ſaltem nobis parce, qui te nunquam lapidavimus. Nam ſi aliquis ex his, qui in eodem ſynœcio potant, nomen poëtæ olfecerit, totam concitabit viciniam, & nos omnes ſub eadem cauſa obruet. Miſerere, & aut pinacothecam, aut balneum cogita. Sic me loquentem objurgavit Gyton mitiſſimus puer, & negavit recte facere, quod ſeniori convitiarer: ſimulque oblitus officij, menſam, quam humanitate poſuiſſem, contumelia tollerem, multaque alia moderationis verecundiæque verba, quæ formam ejus egregie decebant. * O felicem, inquit, matrem tuam, quæ te talem peperit! Macte virtute eſto. Raram facit mixturam cum ſapientia forma. Itaque, ne putes te tot verba perdidiſſe, amatorem inveniſti. Ego laudes tuas carminibus implebo. Ego pædagogus & cuſtos etiam quo non juſſeris, ſequar: nec injuriam Eucolpius accipit, alium amat. Profuit etiam Eumolpo miles ille, qui mihi abſtulit gladium, alioquin quem animum adverſus Aſcylton ſumpſeram, eum in Eumolpi ſanguinem exercuiſſem. Nec fefellit hoc Gytona. Itaq; extra cellam proceſſit, tanquam aquam peteret, iramque meam prudenti abſentia extinxit. Paululum ergo intepeſcente ſævitia, Eumolpe, inquam, jam malo vel carminibus loquaris, quam ejuſmodi tibi vota proponas. & ego iracundus ſum, & tu libidinoſus. vide quam non conveniat his moribus. Puta igitur me furioſum eſſe: cede inſaniæ, id eſt, ocyus exi. Confuſus hac denunciatione Eumolpus, non quæſiit iracundiæ cauſam, ſed continuo limen egreſſus, adduxit repente oſtium cellæ, meque nihil tale expectantem incluſit, exemitque raptim clavem, & ad Gytona inveſtigandum cucurrit. Incluſus ego ſuſpendio vitam finire conſtitui: & jam ſemicinctio ſtanti ad parietem ſpondam junxeram,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

teram, cerviceſque nodo condebam, cum reſeratis foribus intrat Eumolpus cum Gytone, meque a fatali jam meta revocavit ad lucem. Gyton præcipue ex dolore in rabiem efferatus, tollit clamorem, me utraque manu impulſum præcipitat ſuper lectum. Erras, inquit, Eucolpi, ſi putas contingere poſſe ut ante moriaris. Prior cœpi, in Aſcylti hoſpitio gladium quæſivi. Ego, ſi te non inveniſſem periturus per præcipitia fui: & ut ſcias non longe eſſe querentibus mortem, ſpecta invicem quod me ſpectare voluiſti. Hæc locutus, mercenario Eumolpi novaculam rapit, & ſemel iterumque cervice percuſſa, ante pedes collabitur noſtros. Exclamo ego attonitus, ſecutuſq; labentem, eodem ferramento ad mortem viam quæro. Sed neque Gyton ulla erat ſuſpicione vulneris læſus, neque ego ullum ſentiebam dolorem. Rudis enim novacula, & in hoc retuſa, ut pueris diſcentibus audaciam tonſoris daret, inſtruxerat thecam. Ideoque nec mercenarius ad raptum ferramentum expaverat, nec Eumolpus interpellaverat mortem mimicam. Dum hæc fabula inter amantes luditur, diverſitor cum parte cenulæ intervenit, contemplatuſque fœdiſſimam jacentium volutationem, Rogo, inquit, ebrii eſtis, an fugitivi, an utrumque? quis autem grabatum illum erexit? aut quid ſibi vult tam furtiva molitio? Vos me hercules, ne mercedem cellæ daretis, fugere nocte in publicum voluiſtis; ſed non impune. jam enim faxo ſciatis non viduæ hanc inſulam eſſe, ſed M. Mannicii. Exclamat Eumolpus, Etiam minaris? ſimulq; os hominis palma excuſſiſſima pulſat. Ille tot hoſpitum potionibus liber, urceolum fictilem in Eumolpi caput jaculatus eſt, ſolvitq; clamantis frontem, & de cella ſe proripuit. Eumolpus contumeliæ impatiens, rapit ligneum candelabrum, ſequiturq; abeuntem, & creberrimis ictibus ſupercilium ſuum vindicat. Fit concurſus familię, hoſpitumque ebriorum frequentia. Ego autem nactus occaſionem vindictæ, Eumolpum excludo; redditaque ſcordalo vice, ſine æmulo ſcilicet, & cella utor & nocte. Interim coctores inſulariiq; mulcant excluſum, & alius veru extis ſtridentibus plenum in oculos ejus intentat: alius, furca de carnario rapta, ſtatum prœliantis componit: anus præcipue lippa ſordidiſſimo linteo præcincta ſoleis ligneis imparibus impoſita canem ingentis magnitudinis catena trahit, inſtigat-

que in Eumolpum. Sed ille candelabro ſe ab omn
56 periculo vindicat. Videbamus nos omnia per fora men valuæ, quod paulo ante anſa oſtioli rupt laxaverat, favebamque ego vapulanti. Gyton auten non oblitus miſericordiæ ſuæ, reſerandum oſtium ſuccurrendumq; periclitanti cenſebat. Ego, durant adhuc iracundia, non continui manum, ſed capu miſerantis ſtricto acutoq; articulo percuſſi. & ill flens quidem conſedit in lecto: ego autem alterno opponebam foramini oculos, injuriamque Eumolpi advocationemque commendabam: & veluti quodam cibo me replebam: cum procurator inſulæ Bargates à cena excitatus, à duobus lecticariis in mediam xam perfertur: nam erat etiam pedibus æger. Is, rabioſa barbaraque voce in ebrios fugitivoſque diu peroravit, reſpiciens ad Eumolpum, O poëtarum, inquit, diſertiſſime, tu eras? & non diſcedunt ocyus nequiſſimi ſervi, manuſque continent à rixa?

*

Contubernalis mea mihi faſtum facit. Ita, ſi me amas, malledic illam verſibus, ut habeat pudorem.

*

57 Dum Eumolpus cum Bergate in ſecreto loquitur, intrat ſtabulum præco cum ſervo publico, aliaque ſane modica frequentia, facemque fumoſam magis quam lucidam quaſſans, hæc proclamavit: Puer in balneo paulo ante aberravit, annorum circa X V I. criſpus, mollis, formoſus, nomine Gyton: Si quis eum reddere aut commonſtrare voluerit, accipiet nummos mille. Nec longe à præcone Aſcyltos ſtabat amictus diſcoloria veſte, atque in lance argentea indicium & fidem præferebat. Imperavi Gytoni ut raptim grabatum ſubiret, annecteretque pedes & manus inſtitis, quibus ſponda culcitam ferebat: ac, ſicut olim Vlyxes pro ariete adhæſiſſet, extentus infra grabatum ſcrutantium eluderet manus. Non eſt moratus Gyton imperium, momentoque temporis inſeruit vinculo manus, & Vlyxem aſtu ſimillimo vicit. Ego, ne ſuſpicioni relinquerem locum, lectulum veſtimentis implevi, uniuſque hominis veſtigium ad corporis mei menſuram figuravi. Interim Aſcyltos, ut pererravit omnes cum viatore cellas, venit ad meam: & hoc quidem pleniorem ſpem concepit, quod diligentius oppeſſulatas invenit fores. Publicus vero ſervus, inſertans commiſſuris ſecures, clauſtrorum infirmitatem laxavit. Ego ad ge-

una

nua Aſcylti procubui, & per memoriam amicitiæ,
perq; ſocietatem miſeriarum, petii ut ſaltem oſten-
deret fratrem; imo, ut fidem haberent fictæ preces,
Scio te, inquam, Aſcylte, ad occidendum me veniſſe:
quo enim ſecures attuliſti? Itaque ſatia iracundiam
tuam: Præbeo ecce cervicem, funde ſanguinem,
quem ſub prætextu quæſtionis petiiſti. Amolitur
Aſcyltos invidiam; &, ſe vero nihil aliud quam fu-
gitivum ſuum dixit quærere, mortem nec hominis
concupiſſe, nec ſupplicis, utique ejus, quem poſt fa-
talem rixam habuit cariſſimum. At non ſervus pu-
blicus tam languide agit, ſed raptam cauponi ha-
rundinem ſubter lectum mittit, omniaque etiam fo-
ramina parietum ſcrutatur. Subducebat Gyton ab
... corpus, & reducto timidiſſime ſpiritu, ipſos ſcy-
niphes ore tangebat. * Eumolpus autem, quia affra-
ctum oſtium cellæ neminem poterat excludere, ir-
rumpit perturbatus, &, Mille, inquit, nummos inve-
ni: jam enim perſequar abeuntem præconem, & in
poteſtate ſua eſſe Gytonem meritiſſima propoſitio-
ne monſtrabo. Genua ego perſeverantis amplector,
ne morientes vellet occidere: &, Merito, inquam,
excandeſceres, ſi poſſes proditum oſtēdere. Nunc in-
ter turbā puer fugit, nec quo abierit, ſuſpicari poſ-
ſum. Per fidem, Eumolpe, reduc puerum, & vel Aſ-
cylto redde. Dum hæc ego jam credenti perſuadeo,
Gyton, collectione ſpiritus plenus, continuo ita
ſternutavit ut grabatum concuteret. Ad quem mo-
tum Eumolpus converſus, ſalvere Gytona jubet.
Remota etiam culcita videt Vlyxem, cui vel eſuri-
ens Cyclops potuiſſet parcere. Mox converſus ad
me, Quid eſt, inquit, latro? Ne deprehenſus quidem
auſus es mihi verum dicere? Imo, ni Deus quidam
humanarum rerum arbiter pendenti puero excuſſiſ-
ſet indicium, eluſus circa popinas errarem. * Gyton
longe blandior, quam ego, primum araneis oleo
madentibus vulnus, quod in ſupercilio factum erat,
coartavit, mox palliolo ſuo laceratam mutavit ve-
ſtem, amplexuſque jam mitigatum, oſculis tanquam
fomentis adgreſſus eſt: &, In tua, inquit, pater cariſ-
ſime, in tua ſumus cuſtodia. Si Gytona tuum amas,
incipe velle ſervare. Vtinam me ſolum inimicus
ignis hauriret, utinam hibernum invaderet mare!
Ego enim omnium ſcelerum materia; ego cauſa
ſum. Si perirem, conveniret inimicis.

* * *

Ego

59 Ego ſic ſemper, & ubique vixi, ut ultimam quamc
lucem, tanquam non redituram conſumerem.

* * *

Profuſis ego lacrymis rogo quæſoque ut mecu
quoque redeat in gratiam. neque enim in amantiu
eſſe poteſtate furioſam æmulationem : daturum ta-
men operam, ne aut dicam, aut faciam amplius qu
poſſit offendi. Tantum omnem ſcabitudinem ani-
mo, tamquam bonarum artium magiſter, deleret ſin
cicatrice. Incultis aſperiſque regionibus diutius ni-
ves hærent: aſt ubi ea aratro domefacta tellus nitet
dum loqueris, levis pruina dilabitur. Similiter i
pectoribus ira conſidit : feras quidem mentes obſi-
det, eruditas prælabitur. Vt ſcias, inquit Eumolpus,
verum eſſe quod dicis, ecce etiam oſculo iram finio.
Itaque, quod bene eveniat, expedite ſarcinulas, &
vel ſequimini me, vel ſi mavultis, ducite. Adhuc lo-
quebatur, cum crepuit oſtium impulſum, ſtetitque
in limine barbis horrentibus nauta : &, Moraris in-
quit, Eumolpe, tanquam propudium ignores. Haud
mora omnes conſurgimus, & Eumolpus quidem
mercenarium ſuum jam olim dormientem exire
cum ſarcinis jubet: Ego cum Gytone, quicquid erat,
in altum compono, & adoratis ſideribus intro na-
60 vigium, ** Moleſtum eſt quod puer hoſpiti placet.
Quid autem non commune eſt quod natura opti-
mum fecit? Sol omnibus lucet. Luna innumerabili-
bus comitata ſideribus etiam feras ducit ad pabu-
lum. Quid aquis dici formoſius poteſt? In publico
tamen manant. Solus ergo amor furtum potius
quam præmium erit? Imo vero nolo habere bona,
niſi quibus populus inviderit. unus, & ſenex non
erit gravis: etiam cum voluerit aliquid ſumere, opus
anhelitu perdet. Hoc ut infra fiduciam poſui, frau-
davique animum diſſidentem, cœpi ſomnum obruto
tunicula capite mentiri. Sed repente quaſi deſtruen-
te fortuna conſtantiam meam, ejuſmodi vox ſuper
conſtratum puppis congemuit : Ergo me deriſit? At
hæc quidem virilis & pene auribus meis familiaris
animum palpitantem percuſſit. Cæterum eadem in-
dignatione mulier lacerata ulterius excanduit ; &,
Si quis Deus manibus meis, inquit, Gytona impo-
neret, quam bene exulem exciperet! Vterq; noſtrum
tam inexpectato ictus ſono amiſerat ſanguinem. Ego
præcipue, quaſi ſomnio quodam turbulento circum-
amictus diu vocem collegi, tremuliſque manibus
Eumolpi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

umolpi jam, in ſoporem labentis laciniam duxi ;
, Per fidem, inquam, pater, cujus hæc navis eſt, aut
uos vehet, dicere potes ? Inquietatus ille moleſte
ulit; &, Hoc erat, inquit, quod placuerat tibi, ut ſu-
er conſtratum navis, occuparemus ſecretiſſimum
ocum, ne nos patereris requieſcere ? Quid porro ad
em pertinet ſi dixero Licam Tarentinum eſſe do-
ninum hujuſce navigii, qui Triphænam exulem
arentum ferat ? Intremui poſt hoc fulmen attoni- 61
us, juguloque detecto, Aliquando, inquam, totum
ne fortuna viciſti. Nam Gyton quidem ſuper meum
ectus poſitus diu animam egit ; deinde ut effuſus
udor utrinſque ſpiritum revocavit, comprehendi
umolpi genua, &, Miſerere, inquam, morientium,
d eſt, pro conſortio ſtudiorum commoda manum.
Mors venit, quæ, niſi per te licet, poteſt eſſe pro
nunere. Inundatus hac Eumolpus invidia, jurat per
Deos deaſque ſe neque ſcire quid acciderit, nec ul-
um dolum malum conſilio adhibuiſſe : ſed mente
mpliciſſima, & vera fide in navigium comites in-
uxiſſe, quo ipſe jam pridem fuerit uſurus. Quæ au-
em hic inſidiæ ſunt? inquit, aut quis nobis Hanni-
al navigat ? Licas Tarentinus homo verecundiſſi-
nus, & non tantum hujus navigii Dominus quod
egit, ſed fundorum etiam aliquot & familiæ nego-
iantis, onus deferendum ad mercatum conducit. hic
ſt Cyclops ille & archipirata cui vecturam debe-
nus : & præter hunc Tryphæna omnium fœmina-
um formoſiſſima, quæ voluptatis cauſa huc atque
lluc vectatur. Hi ſunt, inquit Gyton, quos fugimus;
imulque raptim cauſas odiorum & inſtans pericu-
ulum trepidanti Eumolpo exponit. Confuſus ille,
k conſilij egens jubet quemque ſuam ſententiam
romere : &, Fingite, inquit, nos antrum Cyclopis
ntraſſe. Quærendum eſt aliquod effugium, niſi nau-
ragium ponimus, & omni nos periculo liberamus.
no, inquit Gyton, perſuade gubernatori ut in ali-
uem portum navem deducat, non ſine præmio ſci-
icet, & affirma ei impatientem maris fratrem tuum
n ultimis eſſe. Poteris hanc ſimulationem & lacry-
nis & vultus confuſione obumbrare, ut miſericor-
ia permotus gubernator indulgeat tibi. Negavit
oc Eumolpus fieri poſſe, quia magna, inquit, navi-
ia portibus ſe curvatis inſinuant, nec tam cito fra-
rem defeciſſe veriſimile erit. Accedit his quod for-
itan Licas officii cauſa viſere languentem deſide-
rabit.

rabit. Vides quam valde nobis expediat ultro dom
num ad fugientes accedere. Sed finge navem ab i
genti poſſe curſu deflecti, & Licam non utique ci
cumiturum ægrorum cubilia; quomodo poſſum
egredi nave, ut non conſpiciamur à cunctis? oper
capitibus, an nudis? opertis. & quis non dare m
num languentibus volet? nudis. & quid erit aliu
62 quam ſeipſos proſcribere? Quin potius, inquam, er
ad temeritatem confugimus, & per funem lapſi d
ſcendimus in ſcapham, præciſoque vinculo, reliq
fortunæ committimus? Nec ego in hoc periculu
Eumolpum arceſſo. quid enim attinet innocente
alieno periculo imponere? Contentus ſum ſi nos d
ſcendentes adjuverit caſus. Non imprudens conſ
lium, inquit Eumolpus, ſi aditum haberet. Quis eni
non euntes notabit? Vtique gubernator qui perv
gil nocte ſiderum quoque motus cuſtodit. Et ut
cunque imponi vel dormienti poſſet, ſi per alia
partem navis fuga quæreretur: nunc per puppim
per ipſa gubernacula dilabendum eſt, à quorum re
gione funis deſcendit qui ſcaphæ cuſtodiam tene
Præterea illud miror, Encolpi, tibi non ſuccurriſ
unum nautam ſtationis perpetuæ interdiu noctu
que jacere in ſcapha, nec poſſe inde cuſtodem, ni
aut cæde expelli, aut præcipitari viribus. Quod a
fieri poſſet, interrogate audaciam veſtram. Nan
quod ad meum quidem comitatum attinet, nullun
recuſo periculum quod ſalutis ſpem oſtendit. Nan
ſine cauſa quidem ſpiritum tanquam rem vacuan
impendere, nec vos quidem exiſtimo velle. Videt
nunquid hoc placeat. Ego vos in duas jam pelle
conjiciam, vinctoſque loris inter veſtimenta pro
ſarcinis habebo, apertis ſcilicet aliquatenus labris,
quibus & ſpiritum recipere poſſitis, & cibum.
Conclamabo deinde nocte ſervos pœnam gravio-
rem timentes præcipitaſſe ſe in mare: deinde cum
ventum fuerit in portum, ſine ulla ſuſpicione pro
ſarcinis vos efferam. Ita vero, inquam ego, tan-
quam ſolidos alligaturus, quibus non ſoleat venter
injuriam facere, an tanquam eos qui ſternutare non
ſoleamus, nec ſtertere? an quia hoc genus furti ſe-
mel mea feliciter ceſſit? Sed finge una die vinctos
poſſe durare: quid ergo ſi diutius, aut tranquillitas
nos tenuerit, aut adverſa tempeſtas? quid facturi ſu-
mus? veſtes quoque diutius vinctas ruga conſumit,
& cartæ alligatæ mutant figuram. Iuvenes adhuc
laboris

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

aboris expertes, ſtatuarum ritu patiemur pannos &
incula? Adhuc aliquod iter ſalutis quærendum eſt.
nſpicite quod ego inveni. Eumolpus tanquam li-
erarum ſtudioſus utique atramentum habet. hoc
rgo remedio mutemus colores à capillis uſque ad
ngues. Ita tanquam ſervi Æthiopes, & præſto tibi
rimus ſine tormentorum injuria hilares, & permu-
ato colore inponemus inimicis. Quid tu, inquit
Gyton, & circumcide nos, ut Iudæi videamur: &
ertunde aures, ut imitemur Arabes: & increta fa-
ies, ut ſuos Gallia cives putet: tanquam hic ſolus
olor figuram poſſit pervertere, & non multa una
portet conſentiant, & non natione mendacium
onſtet. Puta infectam medicamine faciem diutius
urare poſſe: finge nec aqùæ aſperginem impoſitu-
am aliqùam corpori maculam, nec veſtem atra-
nento adhæſuram, quod frequenter etiam non ac-
erſito ferrumine infigitur: age, nunquid & labra
oſſumus tumore teterrimo implere? nunquid &
rines calamiſtro convertere? nunquid & frontes
icatricibus ſcindere? nunquid & crura in orbem
andere? nunquid & talos ad terram deducere?
unquid barbam peregrinatione figurare? Color
rte compoſitus inquinat corpus, non mutat. Audite
uid timenti ſuccurrerit. Præligemus veſtibus ca-
ita, & nos in profundum mergamus. Nec iſtud dii
ominesque patiantur, Eumolpus exclamat, ut vos
am turpi exitu vitam finitatis. Imo potius facite
uod jubeo: Mercenarius, inquit, meus, ut ex nova-
ula comperiſtis, tonſor eſt. hic continuo radat
triuſque non ſolum capita, ſed etiam ſupercilia.
equar ego, frontes notans inſcriptione ſolerti, ut
ideamini ſtigmate eſſe puniti. Ita cædem literæ &
uſpicionem declinabunt quęrentium, & vultus um-
ra ſupplici tegent. Non eſt dilata fallacia, ſed ad
atus navigij furtim proceſſimus, capitaque cum
uperciliis denudanda tonſori præbuimus. Imple-
it Eumolpus frontes utriuſque ingentibus literis,
& notum fugitivorum epigramma per totam faciem
iberali manu duxit. Vnus forte ex vectoribus, qui
cclinatus lateri navis exonerabat ſtomachum nau-
ea gravem, notavit ſibi ad lunam tonſorem intem-
eſtivo inhærentem miniſterio, execratuſque omen,
uod imitaretur naufragorum ultimum votum, in
ubile rejectus eſt. Non diſſimulata nauſeantis de-
otione, ad ordinem triſtitiæ redimus, ſilentioque
compoſito,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

compoſito, reliquas noctis horas male ſopora[ti] conſumpſimus.

* * *

64 Videbatur mihi ſecundum quietem Priapus dicere, Eucolpion quod quæris ſcito à me in navem tuam eſſe perductum. Exhorruit Triphæna: &, putes, inquit, una nos dormiiſſe: nam & mihi ſimulacrum Neptuni quod * Baiſtor aſylo notaveram, videbatur dicere, In navi Licæ Gytona invenies. Hinc ſcies, inquit Eumolpus, Epicurum hominem eſſe divinum, qui ejuſmodi ludibria facetiſſima ratione condemnat. Ceterum Licas ut Triphænæ ſomnium expiavit, Quis, inquit, prohibet navigium ſcrutari, ne videamur divinæ mentis opera damnare? Is qui nocte miſerorum furtum deprehenderat Heſus nomine, ſubito proclamat, Ergo illi qui ſunt qui nocte ad Lunam radebantur? peſſimo medius fidius exemplo. Audio enim non licere cuiquam mortalium in nave neque ungues neque capillos deponere, niſi
65 cum pelago ventus iraſcitur. Excanduit Licas hoc ſermone turbatus; &, Ita ne, inquit, capillos aliquis in nave præcidit, & hoc nocte intempeſta? attrahite ocyus nocentes in medium, ut ſciam quorum capitibus debeat navigium luſtrari. Ego, inquit Eumolpus, hoc juſſi; nec non eodem futurus navigio, auſpicium mihi feci; ſed quia nocentes horridos longoſque habebant capillos, ne viderer de nave carcerem facere, juſſi ſqualorem damnatis auferri: ſimul ut notæ quoque literarum non adumbratæ comarum præſidio totæ ad oculos legentium accederent. Inter cetera apud communem amicam conſumpſerunt pecuniam meam, à qua illos proxima nocte extraxi mero unguentiſque perfuſos. Ad ſummam, adhuc patrimonii mei reliquias olent. * Itaque ut tutela navis expiaretur, placuit quadragenas utriſque plagas imponi. Nulla ergo fit mora. Aggrediuntur nos furentes nautæ cum funibus, tentantque viliſſimo ſanguine tutelam placare. Et ego quidem tres plagas Spartana nobilitate concoxi: Ceterum Gyton ſemel ictus, tam valde exclamavit, ut Triphænæ aures notiſſima voce repleret. Non ſolum ergo turbata eſt, ſed ancillæ quoque omnes familiari ſono inductæ ad vapulantem decurrunt. Iam Gyton mirabili forma exarmaverat nautas, cœperatque etiam ſine voce ſævientes rogare, cum ancillæ pariter proclamant; Gyton eſt, Gyton,

inhibete

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

inhibete crudeliſſimas manus: Gyton eſt, Domina
ſuccurre. Deflectit aures T hæna jam ſua ſponte
credentes, raptimque ad uerum devolat. Licas,
qui me optime noverat, tanquam & ipſe vocem au-
diſſet, accurrit: & nec manus, nec faciem meam
conſideravit, ſed continuo ad inguina mea lumini-
bus deflexis, movit officioſam manum: & Salve,
inquit, Eucolpi. Miretur nunc aliquis, Vlyxis nu-
tricem poſt viceſimum annum cicatricem inveniſſe
originis indicem, cum homo prudentiſſimus con-
fuſis omnibus corporis indiciorumque lineamentis,
ad unicum fugitivi argumentum tam docte pervene-
rit. Triphæna lacrymas effudit decepta ſupplicio:
vera enim ſtigmata credebat captivorum frontibus
impreſſa, ſciſcitarique ſummiſſius cœpit, quod er-
gaſtulum intercepiſſet errantes, aut cujus tam cru-
deles manus in hoc ſupplicium duraſſent: Meruiſſe
quidem contumeliam aliquam fugitivos quibus in
odium bona ſua veniſſent. Concitatus iracundia 66
proſiliit Licas, &, O te, inquit, fœminam ſimpli-
cem, tanquam vulnera ferro præparata literas bi-
berint. Vtinam quidem hac ſe inſcriptione frontis
maculaſſent! haberemus nos extremum ſolatium.
Nunc mimicis artibus petiti ſumus & adumbrata
inſcriptione deriſi. Volebat Triphæna miſereri, quia
non totam voluptatem perdiderat: ſed Licas memor
adhuc uxoris corruptæ, contumeliarumque quas in
Herculis porticu acceperat, turbato vehemẽtius vul-
tu proclamat: Deos immortales rerum humanarum
agere curam, puto, intellexiſti ô Triphæna, nam im-
prudentes noxios in noſtrum induxere navigium, &
quid feciſſent, admonuerunt pari ſomniorũ conſen-
ſu. Ita vide ut proſit illis ignoſci, quos ad pœnã ip-
ſe Deus deduxit. Quod ad me attinet, non ſum cru-
delis, ſed vereor ne quod remiſero, patiar. Tam ſu-
perſtitioſa oratione Triphæna mutata, negat ſe in-
terpellare ſupplicium, imo accedere etiam juſtiſſimę
ultioni: nec ſe minus grãdi vexatã injuria, quam Li-
cã, cujus pudoris dignitas in cõcione proſcripta ſit. 67

* * *

Me utpote hominem non ignotum elegerunt ad hoc
officium, petieruntque ut ſe reconciliarem aliquan-
do amiciſſimis. Niſi forte putatis juvenes caſu in
has plagas incidiſſe, cum omnis vector nihil prius
quærat, quam cujus ſe diligentiæ credat. Flectite
ergo mentes ſatisfactione lenitas, & patimini libe-

ros homines ire ſine injuria quo deſtinant. Sæ
quoque implacabileſque domini crudelitatem ſu
impediunt, ſi quando pœnitentia fugitivos redux
& dedititiis hoſtibus parcimus. Quid ultra petit
aut, quid vultis? In conſpectu veſtro ſupplices j
cent, juvenes, ingenui, honeſti, &, quod utroq
potentius eſt, familiaritate vobis aliquando co
juncti. Si mehercules intervertiſſent pecuniam v
ſtram, ſi fidem proditione læſiſſent, ſatiari tam
potuiſſetis hac pœna quam videtis. Servitia ecce
frontibus cernitis, & vultus ingenuos voluntar
pœnarum lege proſcriptos. Interpellavit deprec
tionem ſupplicis Licas, & Noli, inquit, cauſam co
fundere, ſed impone ſingulis modum. Ac primu
omnium, ſi ultro venerunt, cur nudavere crinib
capita? vultum enim qui permutat, fraudem parat
non ſatisfactionem. Deinde ſi gratiam à legat
moliebantur, quid ita omnia feciſti, ut quos tue
baris, abſconderes? Ex quo apparet caſu incidiſſ
noxios in plagas, & te artem quæſiſſe qua noſtr
animadverſionis impetum eluderes. Nam quod in
vidiam facis nobis, ingenuos honeſtoſque claman
do, vide ne deteriorem facias confidentia cauſam
Quid debent læſi facere, ubi rei ad pœnam confu-
giunt? At enim amici fuerunt mei; eo majora me-
ruerunt ſupplicia. Nam qui ignotos lædit, latro ap-
pellatur: qui amicos, paulominus quam parricida.
Reſolvit Eumolpus tam iniquam declamationem,
&, Intelligo, inquit, nihil magis obeſſe juvenibus
miſeris, quam quod nocte depoſuerunt capillos:
hoc argumento incidiſſe in navem videntur, non
veniſſe. Quod velim tam candide ad veſtras aures
perveniat, quam ſimpliciter geſtum eſt. Voluerunt
enim antequam conſcenderent, exonerare capita
moleſto & ſupervacuo pondere, ſed celerior ventus
diſtulit curationis propoſitum. Nec tamen putave-
runt ad rem pertinere ubi inciperent quod placue-
rat ut fieret: quia nec omen, nec legem naviganti-
um noverant. Quid, inquit Licas, attinuit ſuppli-
ces radere? niſi forte miſerabiliores calvi ſolēt eſſe.
quanquam quid attinet veritatem per interpretem
quærere? Quid dicis tu latro? quæ ſola Salamandra
ſupercilia tua excuſſit? cui Deo crinem voviſti?
Pharmace, reſponde. Obſtupueram ego ſupplicii
metu pavidus, nec quid in re manifeſtiſſima dice-
rem, inveniebam. Turbatus & deformis præter ſpo-

liati

liati capitis dedecus, ſuperciliorum etiam æqualis cum fronte calvities, ut nihil nec facere deceret, nec dicere. Vt vero ſpongia uda facies plorantis deterſa eſt, & liquefactum per totum os atramentum, omnia ſcilicet lineamenta fuliginea nube confudit, in odium ſe ira convertit. Negat Eumolpus paſſurum ſe ut quiſquam ingenuos cõtra fas legemque contaminet; interpellatque ſævientium minas, non ſolum voce, ſed & manibus. Aderat interpellanti mercenarius comes, & unus alterque infirmiſſimus vector, ſolatia magis litis, quam virium auxilia. Nec quicquam pro me deprecabar, ſed intentans in oculos Triphænæ manus, uſurum me viribus meis clara liberaque voce clamavi, ni abſtineret à Gytone injuriam mulier damnata, & in toto navigio ſola verberanda. Accenditur audacia mea iratior Licas, indignaturque quod ego relicta mea cauſa tantum pro alio clamo. Nec minus Triphæna contumelia ſævit accenſa, totiusque navigii turbam diducit in partes. Hinc mercenarius tonſor ferramenta ſua nobis, & ipſe armatus, diſtribuit· illinc Triphænæ familia nudas expedit manus. Ac ne ancillarum quidem clamor aciem deſtituit, uno tantum gubernatore relicturum ſe navis miniſterium denunciante, ſi non deſinat rabies libidine perditorum collecta. Nihilominus tamen perſeverat dimicantium furor; illis pro ultione, nobis pro vita pugnantibus. Multi ergo utrinque ſine morte labuntur, plures cruenti vulneribus referunt veluti ex prælio pedem: nec tamen cujuſquam ira laxatur. Tunc fortiſſimus Gyton ad virilia ſua admovit novaculam infeſtam, minatus ſe abſciſſurum tot miſeriarum cauſam: Inhibuitque Triphæna tam grande facinus, non diſſimulata miſſione. Sæpius ergo cultrum tonſorium ſuper jugulum meum poſui, non magis me occiſurus, quam Gyton quod minabatur, facturus. audacius ille tamen tragœdiam implebat, quia ſciebat ſe illam habere novaculam qua jam ſibi cervicem præciderat. Stante ergo utraque acie, cum appareret futurum non tralaticium bellum, ægre expugnavit gubernator, ut caduceatoris more Triphæna inducias faceret. Data ergo acceptaque Patrio more fide, protendit ramum oleæ à tutela navigii raptum, atque in colloquium venire auſa;

Quis furor, exclamat, pacem convertit in arma?
Quid noſtræ meruere manus? non Troius hoſtis

Hac in claſſe vehit decepti pignus Atridæ;
Nec Medea furens fraterno ſanguine pugnat:
Sed contemptus amor vires habet, & mihi fata
Hos inter fluctus quis raptis evocat armis?
Cui non eſt mors una ſatis? ne vincite pontum,
Gurgitibusque feris altos immittite fluctus.

Hæc ut turbato clamore mulier effudit, hæſit pauliſper acies, revocatæque ad pacem manus intermiſere bellum. Vtitur pœnitentiæ occaſione dux Eumolpus, & caſtigato ante vehementiſſime Lica, tabulas fœderis ſignat, queis hæc formula erat: Ex tui animi ſententia, ut tu Triphæna, neque injuriam tibi factam à Gytone queraris, neque ſiquid ante hunc diem eſt, objicies, vindicabisve, aut ullo alio genere perſequendum curabis: ut tu nihil imperabis puero repugnanti, non amplexum, non oſculum, non coitum Venere conſtrictum, niſi pro qua re præſentes numeraveris denarios centum. Item Lica ex tui animi ſententia, ut tu Eucolpion nec verbo contumelioſo inſequaris, nec vultu, neque quæres, ubi nocte dormiat; aut ſi quæſieris, pro ſingulis injuriis numerabis præſentes denarios ducentos. In hæc verba fœderibus compoſitis arma deponimus: & ne reſidua in animis etiam poſt jusjurandum ira remaneret, præterita aboleri oſculis placet. Exhortantibus univerſis odia detumeſcunt, epulæque ad certamen prolatæ conciliant hilaritate concilium. Exſonat cantibus totum navigium, & quia repentina tranquillitas intermiſerat curſum, alius exultans quærebat fuſcina piſces: alius hamis blandientibus convellebat prædam repugnantem. Ecce etiam per antemnam pelagiæ conſederant volucres, quas textis arundinibus peritus artifex tetigit. Illæ viſcatis illigatæ viminibus deferebantur ad manus. Tollebat plumas aura volitantes pinnasque per maria inanis ſpuma torquebat. Iam Licas redire mecum in gratiam cœperat; jam Triphæna Gytona extrema parte potionis ſpargebat, cum Eumolpus & ipſe vino ſolutus dicta voluit in calvos ſtigmoſosque jaculari: donec conſumpta frigidiſſima urbanitate, rediit ad carmina ſua, cœpitque capillorum elegidarion dicere.

Quod ſolum formæ decus eſt, cecidere capilli:
Vernantesque comas triſtis abegit hiems.
Nunc umbra nudata ſua jam tempora mœrent:
Areaque attritis ridet aduſta pilis.

O fallax

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

O fallax natura Deum : quæ prima dediſti
Ætati noſtræ gaudia, prima rapis.
Infelix, modo crinibus nitebas
Phœbo pulchrior, & ſorore Phœbi :
At nunc lævior ære, vel rotundo
Horti tubere quod creavit unda,
Ridentes fugis & times puellas.
Ut mortem citius venire credas,
Scito jam capitis periſſe partem. 70

Plura volebat proferre credo & ineptiora præteritis, cum ancilla Triphænæ Gytona in partem navis inferiorem ducit, corymbioque dominæ pueri adornat caput. Imo ſupercilia etiam profert de pyxide, ſciteque jacturæ lineamenta ſecuta, totam illi formam ſuam reddidit. Agnovit Triphæna verum Gytona : lacrymisque turbata, tunc primum bona fide puero baſium dedit. Ego, etiam ſi repoſitum in priſtinum decorem puerum gaudebam, abſcondebam tamen frequentius vultum, intelligebamque me non tralatitia deformitate eſſe inſignitũ, quem alloquio dignum nec Licas quidem crederet. Sed huic triſtitiæ eadem illa ſuccurrit ancilla, evocatumque me non minus decoro exornavit capillamento : imo commendatior vultus enituit, quia * flaucorum corymbion erat. * Ceterum Eumolpus & periclitantium advocatus, & præſentis concordiæ auctor, ne ſileret ſine fabulis hilaritas. multa in muliebrem levitatem cœpit jactare: quam facile adamarent : quam cito etiam filiorum obliviſcerentur : nullamque eſſe fœminam tam pudicam, quæ non peregrina libidine uſque ad furorem averteretur. nec ſe tragœdias veteres curare, aut nomina ſæculis nota, ſed rem ſua memoria factam, quam expoſiturum ſe eſſe, ſi vellemus audire. Converſis igitur omnium in ſe vultibus auribusque, ſic orſus
eſt. Matrona quædam Epheſi tam notæ erat pudi- 71
citiæ, ut vicinarum quoque gentium fœminas ad ſui ſpectaculum evocaret. Hæc ergo cum virum extuliſſet, non contenta vulgari more funus paſſis proſequi crinibus, aut nudatum pectus in conſpectu frequentiæ plangere, in conditorium etiam proſequuta eſt defunctum, poſitumque in hypogæo Græco more, corpus cuſtodire ac flere totis noctibus diebusque cœpit. Sic affligantem ſe, ac mortem inedia perſequentem non parentes potuerunt abducere, non propinqui: magiſtratus ultimo repulſi ab-

ierunt: comploratǎque ſingularis exempli fœmina ab omnibus, quintum jam diem ſine alimento trahebat. Adſidebat ægræ fidiſſima ancilla, ſimulque & lacrymas commendabat lugenti, & quotiens defecerat poſitum in monumento lumen renovabat. Vna igitur in tota civitate fabula erat; & ſolum illud adfulſiſſe verum pudicitiæ amorisq; exemplum omnis ordinis homines confitebantur: cum interim Imperator Provinciæ latrones juſſit crucibus adfigi, ſecundum illam eandem caſulam, in qua recens cadaver matrona deflebat. Proxima ergo nocte cum miles, qui cruces aſſervabat, ne quis ad ſepulturam corpora detraheret, notaſſet ſibi & lumen inter monumenta clarius fulgens, & gemitum lugentis audiſſet; vitio gentis humanæ concupiit ſcire, quis aut quid faceret. Deſcendit igitur in conditorium; viſaque pulcherrima muliere, primo quaſi quodam monſtro, infernisque imaginibus turbatus ſubſtitit: deinde ut & corpus jacentis conſpexit, & lacrymas conſideravit, faciemque unguibus ſectam; ratus ſcilicet, id quod erat, deſiderium extincti non poſſe feminam pati, attulit in monumentum cenulam ſuam, cœpitque hortari lugentem, ne perſeveraret in dolore ſupervacuo, & nihil profuturo gemitu pectus diduceret: omnium eundem exitum eſſe: ſed & idem domicilium; & cetera, quibus exulceratæ mentes ad ſanitatem revocantur. At illa ignota conſolatione percuſſa, laceravit vehementius pectus, ruptosque crines ſuper pectus jacentis impoſuit. Non receſſit tamen miles, ſed eadem exhortatione tentavit dare mulierculæ cibum, donec ancilla vini certe ab eo odore corrupta, primum ipſa porrexit ad humanitatem invitantis victam manum: deinde refecta potione & cibo, expugnare dominæ pertinaciam cœpit. &, Quid proderit, inquit, hoc tibi, ſi ſoluta inedia fueris? ſi te vivam ſepelieris? ſi antequam fata poſcant, indemnatum ſpiritum effuderis?

Id cinerem aut manes credis curare ſepultos?

Vis tu reviviſcere reluctantibus fatis extinctum, vis diſcuſſo muliebri errore, quam diu licuerit, lucis commodis frui? ipſum te jacentis corpus admonere debet, ut vivas. Nemo invitus audit, cum cogitur aut cibum ſumere, aut vivere. Itaque mulier aliquot dierum abſtinentia ſicca, paſſa eſt frangi pertinaciam ſuam: nec minus avide replevit ſe cibo, quâ

ancilla,

ancilla, quæ prior victa eſt. Ceterum ſcitis quid tentare plerunque ſoleat humanam ſatietatem. Quibus blanditiis impetraverat miles ut matrona vivere vellet, iiſdem etiam pudicitiam ejus aggreſſus eſt. Nec deformis aut infacundus juvenis caſtæ videbatur, conciliante gratiam ancilla, ac ſubinde dicente:

—— *Placitone etiam pugnabis amori?*
Nec venit in mentem, quorum conſederis arvis?

Quid diutius moror? ne hanc quidem mulier partem corporis abſtinuit, victorque miles utrunque perſuaſit. Iacuerunt ergo una, non tantum illa nocte, qua nuptias fecerunt, ſed poſtero etiam ac tertio die, præcluſis videlicet conditorii foribus; ut quiſque ex notis ignotisque ad monumentum veniſſet, putaſſet expiraſſe ſuper corpus viri pudiciſſimã uxorem. Ceterum delectatus miles & forma mulieris & ſecreto, quid boni per facultates poterat, coëmebat; & prima ſtatim nocte in monumentum ferebat. Itaque cruciarii unius parentes, ut viderunt laxatam cuſtodiam, detraxere nocte pendentem, ſupremoque mandaverunt officio. At miles circunſcriptus dum deſidet, ut poſtero die vidit unam ſine cadavere crucem; veritus ſupplicium, mulieri quid accidiſſet, exponit. nec ſe expectaturum judicis ſententiam, ſed gladio jus dicturum ignaviæ ſuæ: commodaret modo illa perituro locum, & fatale conditorium familiari ac viro faceret. Mulier non minus miſericors quam pudica; Nec iſtud, inquit, dii ſinant, ut eodem tempore duorum mihi cariſſimorum hominum duo funera ſpectem: malo mortuum impendere, quam vivum occidere. Secundum hanc orationem, jubet corpus mariti ſui tolli ex arca, atque illi quæ vacabat, cruci adfigi. Vſus eſt miles ingenio prudentiſſimæ feminæ; poſteroque die populus miratus eſt, qua ratione mortuus iſſet in crucem. Riſu excepere fabulam nautæ, erubeſcente non mediocriter Triphæna, vultumque ſuum ſuper cervicem Gytonis amabiliter ponente. At non Licas riſit, ſed iratum commovens caput, Si juſtus, inquit, Imperator fuiſſet, debuit patrisfamiliæ corpus in monumentum referre, mulierem affigere cruci. Non dubie redierat in animum * e le, expilatumque libidinoſa migratione navigium. Sed nec fœderis verba permittebant meminiſſe; nec hilaritas, quæ præoccupaverat mentes, dabat iracundiæ locum. Ceterum Triphæna in gremio Gytonis poſita, modo im-

D 4 plebat

plebat oſculis pectus , interdum concinnabat ſpoli-atis crinibus vultum. Ego mœſtus & impatiens fœderis novi, non cibum, non potionem capiebam, ſe obliquis trucibusque oculis utrunque ſpectabam. Omnia me oſcula vulnerabant, omnes blanditiæ quaſcunque mulier libidinoſa fingebat : nec tamen adhuc ſciebam utrum magis puero iraſcerer , quod amicam mihi auferret; an amicæ, quod puerum corrumperet; Vtraque inimiciſſima oculis meis, & captivitate præterita triſtiora. Accedebat huc quod neque Triphæna me alloquebatur tanquam familiarem, & aliquando gratum ſibi amatorem ; nec Gyton me aut tralatitia propinatione dignum judicabat, aut, quod minimum eſt, ſermone communi vocabat. credo veritus ne inter initia coëuntis gratiæ recentem cicatricem reſcinderet. Inundavere pectus lacrymæ dolore paratæ , gemitusque ſuſpirio tectus animam pene ſubmovit.

* *

In partem voluptatis tentabat admitti, nec Domini ſupercilium induebat , ſed amici quærebat obſequium.

* *

Si quid ingenui ſanguinis habes , non pluris illam facies, quam ſportam. Si vir fueris, non ibis ad * ſpuitam.

* * *

Me nihil magis pudebat, quam ne Eumolpus ſenſiſſet quicquid illud fuerat, & homo dicaciſſimus carminibus vindicaret.

* *

Iurat Eumolpus verbis conceptiſſimis. *

* * *

74 Dum hæc taliaque jactamus , inhorruit mare , nubesque undique adductæ obruere tenebris diem. Diſcurrunt nautæ ad officia trepidantes, velaque tempeſtati ſubducunt. Sed nec certos fluctus ventus impulerat: nec quo deſtinaret curſum gubernator ſciebat: Siciliam modo ventus dabat, ſæpiſſime Italici litoris Aquilo poſſeſſor convertebat huc illuc obnoxiam partem: &, quod omnibus procellis periculoſius erat, tam ſpiſſæ repente tenebræ lucem ſuppreſſerant , ut ne proram quidem totam gubernator videret. Itaque Hercules poſtquam * manifeſta convaluit, Licas trepidans ad me ſupinas porrigit manus. &, Tu, inquit, Eucolpi, ſuccurre periclitantibus, id eſt, veſtem illam divinam, ſiſtrumque redde navigio.

navigio. Per fidem, miſere quemadmodum quidem voles. Et illum quidem vociferantem in mare ventus excuſſit, repetitumque infeſto gurgite procella circumegit atque hauſit. Triphænam autem prope jam fideliſſimi rapuerunt ſervi, ſcaphæque impoſitam cum maxima ſarcinarum parte abduxere certiſſimæ morti. * Applicitus cum clamore flevi: &, Hoc, inquam, à diis meruimus, ut nos ſola morte conjungerent: ſed non crudelis fortuna concedit. Ecce jam ratem fluctus evertet: ecce jam amplexus amantium iratum dividet mare. Igitur ſi vere Encolpion dilexiſti * ad oſcula dum licet, ultimum hoc gaudium fatis properantibus rape. Hæc ut ego dixi, Gyton veſtem depoſuit, meaque tunica contectus exeruit ad oſculum caput: & ne ſic cohærentes malignior fluctus detraheret, utrunque zona circumvenienti præcinxit: &, Si nihil aliud, certe diutius, inquit, juncta nos mors feret, vel ſi voluerit miſericors ad idem littus expellere, aut præteriens aliquis tralatitia humanitate lapidabit, aut, quod ultimum eſt iratis etiam fluctibus, imprudens arena componet. Patior ergo vinculum extremum, & veluti lecto funebri aptatus expecto mortem jam non moleſtam. Peragit interim tempeſtas mandata fatorum, omneſque reliquias navis expugnat. Non arbor erat relicta, non gubernacula, non funis, aut remus, ſed quaſi rudis atque infecta materies ibat cum fluctibus *

Percurrere piſcatores parvulis expediti navigiis ad prædam rapiendam: deinde ut aliquos viderunt, qui ſuas opes defenderent, mutaverunt crudelitatem in auxilium.

* *

Audimus murmur inſolitum, & ſub diæta magiſtri, 75
quaſi cupientis exire belluæ gemitum. Perſequuti igitur ſonum invenimus Eumolpũ ſedentem, membranæque ingenti verſus ingerentem. Mirati ergo quod illi vacaret in vicinia mortis poëma facere, extraximus clamantem, jubemusq; bonam habere mẽtem. At ille interpellatus excanduit, &, Sinite me, inquit, ſententiam explere: laborat carmen in fine. Injicio ego frenetico manum, jubeoque Gytona accedere, & in terram trahere porcam mugientem.

*

Hoc opere tandem elaborato caſam piſcatoriam ſubimus mœrentes, cibiſq; naufragio corruptis utcun-

que curati triſtiſſimam exegimus noctem. Poſte
die cum poneremus conſilium, cui nos regioni c
deremus, repente video corpus humanum circuma
tum levi vertice ad littus deferri. Subſtiti ergo tr
tis, cœpique viventibus oculis maris fidem inſpic
re: &, Hunc forſitan, proclamo, in aliqua parte te
rarum ſecura expectat uxor: forſitan ignarus ten
peſtatis filius; aut patrem utique reliquit aliquen
cui proficiſcens oſculum dedit. Hæc ſunt conſil
mortalium, hæc vota magnarum cogitationum. E
homo quemadmodum natat. Adhuc tanquam ign
tum deflebam, cum inviolatum os fluctus convert
in terram, agnovique terribilem paulo ante & im
placabilem Licam pedibus meis pene ſubjectũ. No
tenui igitur diutius lacrymas, imo percuſſi ſeme
iterumque manu pectus: &, Vbi nunc eſt, inquam
iracundia tua? ubi impotentia tua? nempe piſcibu
belluisque expoſitus es, & qui paulo ante jactaba
vires imperii tui, de tam magna nave, ne tabulan
quidem naufragus habes. Ite nunc mortales, & mag
nis cogitationibus pectora implete. Ite cauti, &
opes fraudibus captas per mille annos diſponite
Nempe hic proxima luce patrimonii ſui rationes in-
ſpexit: nempe diem etiam quo venturus eſſet in pa-
triam animo ſuo finxit. Dii deæque, quam longe à
deſtinatione ſua jacet! Sed non ſola mortalibus ma-
ria hanc fidem præſtant. Illum bellantem arma de-
cipiunt: illum diis vota reddentem penatum ſuorum
ruina ſepelit: ille vehiculo lapſus properantem ſpi-
ritum excuſſit. Cibus avidum ſtrangulavit, abſti-
nentem frugalitas. Si bene calculum ponas, ubique
naufragium eſt. At enim fluctibus obruto non con-
tigit ſepultura. Tanquam interſit periturum corpus
quæ ratio conſumat, ignis, an fluctus, an mora. Quic-
quid feceris, omnia hæc eodem ventura ſunt. feræ
tamen corpus lacerabunt. Tanquam melius ignis
accipiat. Imo hanc pœnam graviſſimam credimus
ubi ſervis iraſcimur. Quæ ergo dementia eſt, omnia
facere, ne quid è nobis relinquat ſepultura?

* * *

Et Licam quidem rogus inimicis collatus manibus adolebat: Eumolpus autem dum Epigramma mortuo facit, oculos ad arceſſendos ſenſus longius mittit.

* *

76 Hoc peracto libenter officio, deſtinatum carpimus iter, ac momento temporis in montem ſudantes con-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

endimus, ex quo haud procul impoſitum arce ſub-
mi oppidum cernimus. nec quid eſſet ſciebamus
rãtes, donec à villico quodam, Crotona eſſe cog-
ovimus, urbem antiquiſſimam & aliquando Ita-
æ primam. Cum deinde diligentius exploraremus
ui homines inhabitarent nobile ſolum, quodve
enus negotiationis præcipue probarent poſt attri-
as bellis frequentibus opes; O mi, inquit, hoſpi-
es, ſi negotiatores eſtis, mutate propoſitum, aliud-
ue vitæ præſidium quærite. Sin autem urbanioris
otæ homines ſuſtinetis ſemper mentiri, recta ad lu-
rum curritis. In hac enim urbe non literarum ſtu-
lia celebrantur, non eloquentia locum habet, non
rugalitas ſanctique mores laudibus ad fructum per-
veniunt, ſed quoſcunque homines in hac urbe vide-
ritis, ſcitote in duas partes eſſe diviſos. Nam aut
captantur, aut captant. In hac urbe nemo liberos
tollit: quia quiſquis ſuos heredes habet, nec ad ſce-
nas, nec ad ſpectacula admittitur, ſed omnibus pro-
hibetur commodis, inter ignominioſos latitat. Qui
vero nec uxores unquam duxerunt, nec proximas
neceſſitudines habent, ad ſummos honores perve-
niunt, id eſt ſoli militares, ſoli fortiſſimi atque et-
iam innocentes habentur. Videbitis, inquit, oppi-
dum, tanquam in peſtilentia campos, in quibus ni-
hil aliud eſt niſi cadavera quæ lacerantur, aut cor-
vi qui lacerant. * Prudentior Eumolpus convertit 77
ad novitatem rei mentem, genusque divinationis ſi-
bi non diſplicere confeſſus eſt. Iocari ego ſenem
poëtica levitate credebam; cum ille, Vtinam qui-
dem ſufficeret largior ſcena, id eſt veſtis humanior,
veſtimentum latius, quod præberet mendacio fidem.
Non me hercules pœnam iſtam differrem, ſed con-
tinuo vos ad magnas opes ducerem. Atquin promit-
to quicquid exigeret, dummodo placeret veſtis ra-
pinæ comes, & quicquid Ligurgi villa graſſantibus
præbuiſſet. Nam nummos in præſentem uſum Deûm
matrem pro fide ſua redditurам. Quid ergo, inquit
Eumolpus, ceſſamus mimum componere? Facite er-
go me dominum, ſi negotiatio placet. Nemo auſus
eſt artem damnare nihil auferentem. Itaque ut du-
raret inter omnes tutum mendacium, in verba Eu-
molpi ſacramentum juravimus, uri, vinciri, verbera-
ri, ferroque necari, & quicquid aliud Eumolpus juſ-
ſiſſet, tanquam legitimi gladiatores domino corpo-
ra animasque religioſiſſime addicimus. Poſt per-
actum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

actum ſacramentum ſerviliter ficti dominum con-
ſalutamus, elatumque ab Eumolpo filium pariter c
dicimus, juvenem ingentis eloquentiæ, & ſpei.
eoque de civitate ſua miſerrimum ſenem exiiſſe
aut clientes ſodalesque filii ſui, aut ſepulcrum q
tidie cauſam lacrymarum cerneret. acceſſiſſe h
triſtitiæ proximum naufragium, quo amplius vic
ſeſtertiûm amiſerit. nec illum jactura moveri,
deſtitutum miniſterio non agnoſcere dignitatem
am. Præterea habere in Africa trecenties ſeſterti
fundis nominibusque depoſitum. Nam famil
quidem tam magnam per agros Numidiæ eſſe ſp
ſam, ut poſſit vel Carthaginem capere. Secund
hanc formulam imperamus Eumolpo ut plurim
tuſſiat, ut ſit modo ſolutioris ſtomachi, ciboſq
omnes palam damnet, loquatur aurum & argentu
fundosque mendaces, & perpetuam terrarum ſte
litatem. Sedeat præterea quotidie ad rationes, t
bulasque teſtamenti omnibus * renovet, &,
quid ſcenæ deeſſet, quotieſcunque aliquem noſtru
vocare tentaſſet, alium pro alio vocaret, ut faci
appareret dominũ etiam eorum meminiſſe, qui pra
ſentes non eſſent. His ita ordinatis, quod bene f
liciterque eveniret precati deos, viam ingredimu
Sed neque Gyton ſub inſolito faſce durabat, & me
cenarius Corax detractator miniſterii, poſita fre
quentius ſarcina maledicebat properantibus, affi
mabatque ſe aut projecturum ſarcinas, aut cur
onere fugiturum, Quid vos, inquit, me jumen
tum putatis eſſe, aut lapidariam navem? homi
nis operas locavi, non caballi, nec minus libe
ſum quam vos, etſi pauperem pater me reliquit
Nec contentus maledictis, tollebat ſubinde altiu
pedem, & ſtrepitu obſcœno ſimul atque odore vi
am implebat. Ridebat contumaciam Gyton, &
ſingulos ſtrepitus ejus pari clamore proſequebatur.

* * *

Multos, inquit Eumolpus, ô juvenes, carmen dece-
pit: nam ut quiſque verſum pedibus inſtruxit, ſen-
ſumque teneriorem verborum ambitu intexuit, pu-
tavit ſe continuo in Heliconem veniſſe. ſic forenſi-
bus miniſteriis exercitati, frequenter ad carminis
tranquillitatem, tanquam ad portum faciliorem re-
fugerunt, credentes facilius poëma extrui poſſe,
quam controverſiam ſententiolis vibrantibus pi-
ctam. Ceterum neque generoſior ſpiritus vanitatem

amat,

nat, neque concipere aut edere partum mens po-
ſt, niſi ingenti flumine literarum inundata. Effu-
endum eſt ab omni verborum, ut ita dicam, utili-
te; & ſumendæ voces à plebe ſummotæ, ut fiat,
D I profanum vulgus & arceo. Præterea curan-
um eſt, ne ſententiæ emineant extra corpus ratio-
s expreſſæ, ſed intecto veſtibus colore niteant.
omerus teſtis, & Lyrici, Romanusque Virgilius, &
oratii curioſa felicitas. Ceteri enim aut non vide-
nt viam qua iretur ad carmen, aut verſum timu-
runt calcare. Ecce, belli civilis ingens opus quiſ-
nis attigerit, niſi plenus literis, ſub onere labetur.
on enim res geſtæ verſibus comprehendendæ ſunt,
uod longe melius hiſtorici faciunt, ſed per amba-
es, deorumque miniſteria, & fabuloſum ſententi-
rum tormentum præcipitandus eſt liber ſpiritus; ut
otius furentis animi vaticinatio appareat, quam
eligioſæ orationis ſub teſtibus fides. * tanquam
placet hic impetus, etſi nondum recepit ultimam
anum.

Orbem jam totum victor Romanus habebat,
Qua mare, qua terræ, qua ſidus currit utrunque,
Nec ſatiatus erat. gravidis freta pulſa carinis
Iam peragrabantur. ſi quis ſinus abditus ultra,
Si qua foret tellus quæ fulvum mitteret aurum,
Hoſtis erat: fatisque in triſtia bella paratis
Quærebantur opes. non vulgo nota placebant
Gaudia: non uſu plebejo trita voluptas.
Aſſyria concham laudabat miles in unda.
Quæſitus tellure nitor certaverat oſtro.
Hinc Numidæ cruſtas, illinc nova vellera Seres,
Atque Arabum populus ſua deſpoliaverat arva.
Ecce aliæ clades, & læſæ vulnera pacis.
Quæritur in ſilvis Mauri fera: & ultimus Ammon
Afrorum excutitur. ne deſit bellua dente
Ad mortes pretioſa ſuas, premit advena claſſes
Tigris, & aurata gradiens vectatur in aula,
Ut bibat humanum populo plaudente cruorem:
Heu pudet effari perituraque prodere fata.
Perſarum ritu male pubeſcentibus annis
Surripuere viros; exſectaque viſcera ferro
In venerem fregere: atque ut fuga mobilis ævi
Circumſcripta mora properantes differat annos,
Quærit ſe natura, nec invenit. omnibus ergo
Scorta placent, fractique enervi corpore greſſus,
Et laxi crines, & tot nova nomina veſtis,

Quæque

Quæque virum quærunt. Ecce Afris eruta terris
Citrea menſa, greges ſervorum, oſtrumque reniden
Ponitur, ac maculis imitatur vilibus aurum,
Quæ ſenſum turbant. hoſtile ac mobile lignum
Turba ſepulta mero circumvenit: omniaque orbis
Præmia correptis miles vagus extruit armis.
Ingenioſa gula eſt. Siculo ſcarus æquore merſus
Ad menſam vivus perducitur. inde Lucrinis
Eruta littoribus vendunt conchylia cenas,
Ut renovent per damna famem. Jam Phaſidos un
Orbata eſt avibus; mutoque in littore tantum
Solæ deſertis adſpirant frondibus auræ.
Nec minor in campo furor eſt, emptique Quirites
Ad prædam ſtrepitumque lucri ſuffragia vertunt.
Venalis populus, venalis curia Patrum:
Eſt favor in precio. ſenibus quoque libera virtus
Exciderat ſparſiſque opibus converſa poteſtas,
Ipſaque majeſtas auro corrupta jacebat.
Pellitur a populo victus Cato: triſtior ille eſt
Qui vicit, faceſque pudet rapuiſſe Catoni.
Namque hoc dedecus eſt populi, morumque ruina,
Non homo pulſus erat; ſed in uno victa poteſtas
Romanumque decus. quare tam perdita Roma
Ipſa ſui merces erat, & ſine vindice præda.
Præterea gemino deprenſam gurgite prædam
Fœnoris illuvies, uſusque exederat æris.
Nulla eſt certa domus, nullum ſine pignore corpus;
Sed veluti tabes tacitis concepta medullis
Intra membra furens curis latrantibus errat.
Arma placent miſeris, detritaque commoda luxu
Vulneribus reparantur. inops audacia tuta eſt.
Hoc merſam cœno Romam, ſomnoque jacentem
Quæ poterant artes ſana ratione movere,
Ni furor, & bellum, ferroque excita libido?
Tres tulerat Fortuna duces; quos obruit omne
Armorum ſtrue diverſa feralis Enyo.
Craſſum Parthus habet: Libyco jacet æquore Magnus
Julius ingratam perfudit ſanguine Romam.
Et, quaſi non poſſet tot Tellus ferre ſepulcra,
Diviſit cineres. hos gloria reddit honores.
Eſt locus exciſo penitus demerſus hiatu,
Parthenopen inter, magnæque Dicarchidos arva,
Cocytia perfuſus aqua, nam ſpiritus extra
Qui furit effuſus funeſto ſpargitur æſtu.
Non hæc autumno tellus viret, aut alit herbas
Ceſpite lætus ager; non verno perſona cantu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

Mollia diſcordi ſtrepitu virgulta loquuntur:
Sed chaos, & nigro ſqualentia pumice ſaxa
Gaudent ferali circumtumulata cupreſſu.
Has inter ſedes Ditis pater extulit ora,
Buſtorum flammis, & cana ſparſa favilla,
Ac tali volucrem Fortunam voce laceßit:
Rerum humanarum, divinarumque poteſtas,
Fors cui nulla placet nimium ſecura poteſtas,
Quæ nova ſemper amas & mox poſſeſſa relinquis;
Ecquid Romano ſentis te pondere victam?
Nec poſſe ulterius perituram extollere molem?
Ipſa ſuas vires odit Romana juventus,
Et quas ſtruxit opes, male ſuſtinet. aſpice late
Luxuriam ſpoliorũ, & cenſum in damna furentem.
Ædificant auro, ſedesque ad ſidera mittunt.
Expelluntur aquæ ſaxis: mare naſcitur arvis.
Et permutata rerum ſtatione rebellant.
En etiam mea regna petunt. perfoſſa dehiſcit
Molibus inſanis tellus, jam montibus hauſtis
Antra gemunt: & dum varios lapis invenit uſus,
Inferni manes cœlum ſperare jubentur.
Quare age, Fors muta pacatum in prælia vultum,
Romanosque cie, ac noſtris da funera regnis.
Iampridem nullo perfundimus ora cruore,
Nec mea Tiſiphone ſitientes perluit artus
Ex quo Sullanus bibit enſis, & horrida tellus
Extulit in lucem nutritas ſanguine fruges.
Hæc ubi dicta dedit, dextræ conjungere dextram
Conatus, rupto tellurem ſolvit hiatu.
Tunc fortuna levi defudit pectore voces:
O Genitor cui Cocyti penetralia parent,
Si modo vera mihi fas eſt impune profari,
Vota tibi cedent. nec enim minor ira rebellat
Pectore in hoc, leviorque exurit flamma medullas,
Omnia, quæ tribui Romanis arcibus, odi;
Muneribusque meis iraſcor: deſtruet iſtas
Idem, qui poſuit moles Deus. & mihi cordi
Quippe cremare viros, & ſanguine paſcere luxum.
Cerno equidem gemina jam ſtratos morte Philippos,
Theſſaliæque rogos, & funera gentis Iberæ.
Iam fragor armorum trepidantes perſonat aures.
Et Libyæ cerno tua Nile gementia clauſtra
Actiacosque ſinus, & Apollinis arma timentes.
Pande age terrarum ſitientia regna tuarum,
Atq; animas arceſſe novas. Vix navita Porthmeus
Sufficiet ſimulacra virûm traducere cimba,

Claſſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

*Claſſe opus eſt. tuque ingenti ſatiare ruina
Pallida Tiſiphone, conciſaque vulnera mande.
Ad Stygios manes laceratus ducitur orbis.
Vix dum finierat, quum fulgure rupta coruſco
Intremuit nubes, eliſosque abſcidit ignes.
Subſedit pater umbrarum, gremioque reducto
Telluris, pavitans fraternos palluit ictus.
Continuo clades hominum venturaque damna
Auſpiciis patuere Deûm, namque ore cruento
Deformis Titan vultus caligine texit.
Civiles acies jam tum ſpirare putares.
Parte alia plenos extinxit Cynthia vultus,
Et lucem ſceleri ſubduxit. rupta tonabant
Verticibus laßis montis juga, nec vaga paßim
Flumina per notas ibant morientia ripas.
Armorum ſtrepitu cœlum furit, & tuba Martem
Sideribus transmiſſa ciet; jamque Ætna voratur
Ignibus inſolitis, & in æthera fulmina mittit.
Ecce inter tumulos, atque oſſa carentia buſtis
Umbrarum facies diro ſtridore minatur.
Fax ſtellis comitata novis incendia ducit;
Sanguineoque recens deſcendit Iuppiter imbre.
Hæc oſtenta brevi ſolvit Deus. Exuit omnes
Quippe moras Cæſar, vindictæque actus amore
Gallica projecit, civilia ſuſtulit arma.
Alpibus aertis, ubi Grajo nomine, pulſa
Deſcendunt rupes, & ſe patiuntur adiri,
Eſt locus Herculeis aris ſacer. hunc nive dura
Claudit hiems, canoque ad ſidera vertice tollit.
Cœlum illinc cecidiſſe putes. non ſolis adulti
Manſueſcit radiis, non verni temporis aura:
Sed glacie concreta rigens, hiemisque pruinis
Totum ferre poteſt humeris minitantibus orbem.
Hæc ubi calcavit Cæſar juga milite læto,
Optavitque locum, ſummo de vertice montis
Heſperiæ campos late proſpexit, & ambas
Intentans cum voce manus ad ſidera, dixit:
Iuppiter omnipotens, & tu Saturnia Tellus
Armis læta meis, olimque onerata triumphis:
Teſtor ad has acies invitum arceſſere Martem,
Invitas me ferre manus, ſed vulnere cogor,
Pulſus ab urbe mea, dum Rhenum ſanguine vinco,
Dum Gallos iterum Capitolia noſtra petentes
Alpibus excludo: vincendo, certior exul:
Sanguine Germano, ſexagintaque triumphis,
Eſſe nocens cœpi. quanquam quos gloria terret,*

Ans

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

Aut qui ſunt, qui bella volunt? mercedibus emptæ,
Ac viles operæ; quorum eſt mea Roma noverca,
Ut reor, haud impune; nec hanc ſine vindice dextram
Vinciet ignavus. victores ite ferentes,
Ite mei comites, & cauſam dicite ferro.
Namque omnes unum crimen vocat: omnibus una
Impendet clades. reddenda eſt gratia vobis:
Non ſolus vici. quare, quia pœna tropæis
Imminet, & ſordes meruit victoria noſtra,
Iudice fortuna cadat alea. ſumite bellum,
Et tentate manus. certe mea cauſſa peracta eſt.
Inter tot fortes armatus neſcio vinci.
Hæc ubi perſonuit, de cælo Delphicus ales
Omnia læta dedit, pepulitque meatibus auras.
Nec non horrendi nemoris de parte ſiniſtra
Inſolitæ voces flamma ſonuere ſequenti.
Ipſe nitor Phœbi vulgato lætior orbe
Crevit, & aurato præcinxit fulgure vultus.
Fortior ominibus movit Mavortia ſigna
Cæſar; & inſolito greſſu prior occupat hauſtus.
Prima quidem glacies, & cana juncta pruina
Non pugnavit humus, mitique horrore quievit:
Sed poſtquam turmæ nimbos fregere ligatos,
Et pavidus quadrupes undarum vincula rupit,
Incaluere nives, mox flumina montibus altis
Undabant modo nata: ſed hæc quoque juſſa putares.
Stabant & vincta fluctus ſtupuere pruina:
Et paulo ante lues jam concidenda jacebat.
Tum vero malefida prius veſtigia luſit,
Decepitque pedes. paßim turmæque virique,
Armaque congeſta ſtrue deplorata jacebant.
Ecce etiam rigido concuſſæ flamine nubes
Exonerabantur, nec rupti turbine venti
Deerant aut tumida confractum grandine cælum:
Ipſæ jam nubes ruptæ ſuper arma cadebant,
Et concreta gelu Ponti velut unda ruebat.
Victa erat ingenti Tellus nive, victaque cæli
Sidera, victa ſuis hærentia flumina ripis:
Nondum Cæſar erat: ſed magnam nixus in haſtam
Horrida ſecuris frangebat greßibus arva.
Qualis Caucaſea decurrens arduus arce
Amphitryoniades; aut torvo Iuppiter ore,
Quum ſe verticibus magni demiſit Olympi,
Et periturorum disjecit tela Gigantum.
Dum Cæſar tumidas iratus deprimit arces:

Interea volucer motis conterrita pennis
Fama volat, ſummique petit juga celſa Palatî:
Atque hoc Romano attonito fert omnia ſigna:
Iam claſſes fluitare mari, totasque per Alpes
Fervere Germano perfuſas ſanguine turmas.
Arma, cruor, cædes, incendia, totaque bella
Ante oculos volitant. ergo pulſata tumultu
Pectora per dubias ſcinduntur territa cauſas.
Huic fuga per terras, illi magis unda probatur;
Et patria eſt Pontus; jam tutior eſt magis, arma
Qui tentata velit: fati que jubentibus actus.
Quantum quisque timet, tantum fugit. ocyor ipſe
Hos inter motus populus, miſerabile viſu,
Quo mens icta jubet, deſerta ducitur urbe.
Gaudet Roma fuga, debellatique Quirites
Rumoris ſonitu mœrentia tecta relinquunt.
Ille manu trepida natos tenet. ille penates
Occultat gremio, deploratumque relinquit
Limen. & abſentem votis interficit hoſtem.
Sunt qui conjugibus mœrentia pectora jungant,
Grandævosque patres: onerisque ignara juventus
Id pro quo metuit, tantum trahit. omnia ſecum
Hic vehit imprudens. prædamque in prælia ducit.
Ac velut ex alto quum magnus inhorruit Auſter,
Et pulſas evertit aquas. non arma miniſtris,
Non regimen prodeſt: ligat alter pondera pinus,
Alter tuta ſinu tranquillaque littora quærit:
Hic dat vela fugæ, Fortunæque omnia credit.
Quid tam parva querori gemino cum Conſule Magnus
Ille tremor Ponti, ſævi quoque terror Hydaſpis,
Et piratarum ſcopulus: modo quem ter ovantem
Iuppiter horruerat, quem fracto in gurgite Pontus,
Et veneratus erat ſubmiſſa Boſphorus unda,
Pro pudor! Imperii deſerto nomine fugit,
Ut Fortuna levis Magni quoque terga videret.
Ergo tanta lues Divûm quoque numina vidit;
Conſenſitque fugæ cœli timor. ecce per orbem
Mitis turba Deum, terras exoſa furentes
Deſerit; atq; hominum damnatum avertitur agmẽ.
Pax prima ante alias, niveos pulſata lacertos
Abscondit galea victum caput, atque relicto
Orbe fugax Ditis petit implacabile regnum.
Huic comes it ſincera Fides, & crine ſoluto
Iuſtitia, ac mœrens lacera Concordia palla.
At contra, ſedes Erebi qua rupta dehiſcit,

Emer-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

Emergit late Ditis chorus, horrida Erinnys,
Et Bellona minax, facibusque armata Megæra:
Letumque, Inſidiæque, & lurida Mortis imago.
Quas inter Furor, abruptis ceu liber habenis
Sanguineum late tollit caput, oraque mille
Vulneribus confoſſa cruenta caſſide velat.
Hæret detritus læva Mavortius umbo,
Innumerabilibus telis gravis: atque flagranti
Stipite dextra minax terris incendia portat.
Sentit terra Deos, mutataque ſidera pondus
Quæſivere ſuum. namque omnis Regia cœli
In partes diducta ruit: primumque Dione
Cæſaris acta ſui ducit. comes additur illi
Pallas, & ingentem quatiens Mavortius haſtam:
Magnaque cum Phœbo ſoror, & Cyllenia proles
Excipit, ac totis ſimilis Tirynthius actis.
Infremuere tubæ, ac ſciſſo Diſcordia crine
Extulit, ad ſuperos Stygium caput. hujus in ore
Concretus ſanguis, contuſaque lumina flebant.
Stabant ærati ſcabra rubigine dentes;
Tabo lingua fluens, obſeſſa draconibus ora
Atque intertorto laceratam pectore veſtem
Sanguineam tremula quatiebat lampada dextra.
Hæc ut Cocyti tenebras, & Tartara liquit,
Alta petit gradiens juga nobilis Appennini,
Unde omnes terras, atque omnia littora poſſet
Aſpicere, ac toto fluitantes orbe catervas:
Atque has erumpit furibundo pectore voces:
  Sumite nunc gentes accenſis mentibus arma;
Sumite, & in medias immittite lampadas urbes.
Vincetur quicunque latet. non femina ceſſet,
Non puer, aut ævo jam deſolata ſenectus.
Ipſa tremat Tellus, lacerataque tecta rebellent.
Tu legem Marcelle tene: tu concute plebem
Curio, tu fortem ne ſupprime Lentule Martem.
Quid porro tu Dive tuis cunctaris in armis?
Non frangis portas? non muris oppida ſolvis,
Theſaurosque rapis? neſcis tu Magne tueri
Romanas acies? Epidauria mœnia quære,
Theſſalicosque ſinus humano ſanguine tingue.
Factum eſt in terris, quicquid Diſcordia juſſit.

*

Cum hæc Eumolpus ingenti volubilitate verborum effudiſſet, tandem Crotona intravimus: ubi quidem parvo diverſorio refecti, poſtero die amplioris fortunæ domum quærentes incidimus in turbam here-

dipetarum, ſciſcitantium quod genus hominum, au
unde veniremus. Ex præſcripto ergo conſilii com
munis, exaggerata verborum volubilitate, unde, au
qui eſſemus, haud dubie credentibus indicavimus.
Qui ſtatim opes ſuas ſummo cum certamine in Eu
molpum congeſſerunt: certatim omnes muneribu
gratiam Eumolpi ſollicitant *

* * * * * * * * * *

Dum hæc magno tempore Crotone aguntur, &
Eumolpus felicitate plenus prioris fortunæ eſſe
oblitus ſtatum, adeo ut ſuis jactaret neminem gra-
tiæ ſuæ ibi poſſe reſiſtere, impuneque ſuos, ſi quid
deliquiſſent in ea urbe, beneficio amicorum laturos.
Ceterum ego, etſi quotidie magis magisq; ſuperflu-
entibus bonis ſaginatum corpus impleveram, puta-
bamq; à cuſtodia mei removiſſe vultum fortunam:
tamen ſæpius tam conſuetudinem meam cogitabam
quam cauſam. &, Quid, ajebam, ſi callidus captator
exploratorem in Africam miſerit, mendaciumque
deprehenderit noſtrum? Quid ſi etiam mercenarius
præſenti felicitate laſſus indicium ad amicos detu-
lerit, totamque fallaciam invidioſa proditione de-
texerit? Nempe rurſus fugiendum erit, & tandem ex-
pugnata paupertas nova mendicitate revocanda. Dii
deæque quam male eſt extra legem viventibus!
quicquid meruerunt ſemper expectant.

*

Quia noſti Venerem tuam, ſuperbiam captas, ven-
disque amplexus, non commodas. Quo enim ſpe-
ctant flexæ pectine comæ? quo facies medicamine
attrita, & oculorum quoque mollis petulantia? quo
inceſſus tute compoſitus; & ne veſtigia quidem pe-
dum extra menſuram aberrantia, niſi quod formam
proſtituis, ut vendas? Vides me? nec auguria novi,
nec Mathematicorum cælum curare ſoleo: ex vulti-
bus tamen hominum mores colligo, & cum ſpati-
antem vidi, quid cogites, ſcio. Sive ergo nobis ven-
dis quod peto, mercator paratus eſt: ſive, quod hu-
manius eſt, commodas, effice ut beneficium debeam.
Nam quod ſervum te & humilem fateris, accendis
deſiderium æſtuantis. Quædam enim feminæ ſordi-
bus calent, nec libidinem concitant, niſi aut ſervos
viderint, aut ſtatores altius cinctos. harena aliquas
accendit, aut perfuſus pulvere multo, aut hiſtrio
ſcenæ oſtentatione traductus. Ex hac nota domina
eſt mea. uſque ab orcheſtra quatuordecim tranſilit,

& in

& in extrema plebe quærit quod diligat. Itaq; oratione blandiſſima plenus, Rogo, inquam, nunquid illa quæ me amat, tu es? Multum riſit ancilla poſt tam frigidum ſcema, & Nolo, inquit, tibi tam valde placeas: ego adhuc ſervo nunquam ſuccubui, nec hoc dii ſinant, ut amplexus meos in crucem mittam. Viderint matronæ, quæ flagellorum veſtigia oſculantur: ego, etiam ſi ancilla ſum, nunquam tamen niſi in equeſtribus ſedeo. Mirari equidem tam discordem libidinem cœpi, atque inter monſtra numerare, quod ancilla haberet matronæ ſuperbiam, & matrona ancillæ humilitatem. Procedentibus deinde longius jocis, rogavi ancillam ut in platanona produceret dominam. Placuit puellæ conſilium. itaque collegit altius tunicam, flexitque ſe in eum diphona, qui ambulationi hærebat. nec diu morata, dominam producit è latebris, laterique applicat meo mulierem omnibus ſimulacris emendatiorem. Nulla vox eſt, quæ formam ejus poſſit comprehendere: nam quidquid dixero minus erit. Crines ingenio ſuo flexi, per totos ſe humeros effuderant: frons minima, & quæ radices capillorum retro flexerat: ſupercilia uſque ad malarum ſcripturam currentia, & rurſus confinio luminum pene permixta: oculi clariores ſtellis extra lunam fulgentibus: nares paululum inflexæ: & oſculum quale Praxiteles habere Dianam credidit. Iam mentum, jam cervix, jam manus, jam pedum candor intra auri gracile vinculum poſitus, Parium marmor exſtinxerat. Itaque tunc primum Dorida vetus amator contempſi.

Quid factum eſt quod tu projectis Iuppiter armis,
Inter cælicolas fabula muta taces?
Nunc erat a torva ſummittere cornua fronte,
Nunc pluma canos diſſimulare tuos.
Hæc vera eſt Danae, tenta modo tangere corpus,
Iam tua flammifero membra calore fluent.

Delectata illa riſit tam blandum, ut videretur mihi plenum os extra nubem Luna proferre. Mox digitis gubernantibus vocem, Si non faſtidis, inquit, feminam ornatam, & hoc primũ anno virum expertam, concilio tibi, ô juvenis, ſororem. habes tu quidem & fratrem, neque enim me piguit inquirere: ſed quid prohibet & ſororem adoptare? eodem gradu venio: tu tantum dignare & meum oſculum, cum libuerit, agnoſcere. Imo, inquam ego, per formam

etiam te rogo, ne faſtidias hominem peregrinum inter cultores admittere: invenies religioſum, ſi te adorari permiſeris. Ac, ne me judices ad hoc templum amoris gratis accedere, dono tibi fratrem meum. Quidni, inquit illa, donas mihi eum, ſine quo non potes vivere; ex cujus oſculo pendes: quem ſic tu amas, quemadmodum ego te volo? Hæc ipſa cum diceret, tanta gratia conciliabat vocem loquentis tam dulcis ſonus pertentatum mulcebat aëra, ut putares inter auras canere Sirenum concordiam. Itaque miranti, & toto mihi cœlo clarius neſcio quid relucente, libuit deæ nomen quærere. Ita, inquit, non dixit tibi ancilla mea, me Circen vocari? non ſum quidem Solis progenies; nec mea mater, dum placet, labentis mundi curſum detinuit: habeo tamen quod cœlo imputem, ſi nos fata conjunxerint. Imo jam neſcio quid tacitis cogitationibus Deus agit: nec ſine cauſa Polyænon Circe amat. Semper inter hæc nomina magna fax ſurgit. Sume ergo amplexum, ſi placet. neque eſt quod curioſum aliquem extimeſcas. longe ab hoc loco frater eſt. Dixit hæc Circe, implicitumque me brachiis mollioribus pluma, deduxit in terram vario gramine indutam.

Idæo quales fudit de vertice flores
Terra parens, cum ſe confeſſo junxit amori
Iuppiter, & toto concepit pectore flammas:
Emicuere roſæ, violæque, & molle cyperon,
Albaque de viridi riſerunt lilia prato:
Talis humus Venerem molles clamavit in herbas,
Candidiorque dies ſecreto favit amori.

In hoc gramine pariter compoſiti mille oſculis luſimus, quærentes voluptatem robuſtam.

* *

Quid eſt, inquit, nunquid te oſculum meum offendit? nunquid ſpiritus jejunio macer? nunquid alarum negligens ſudor? Puto, ſi hæc non ſunt, nunquid Gytona times? Perfuſus ego rubore manifeſto, etiam ſi quid habueram virium perdidi, totoque corpore velut laxato, Quæſo, inquam, Regina, noli ſuggilare miſerias: veneficio contactus ſum.

*

Dic Chryſis, ſed verum. nunquid indecens ſum? nunquid incompta? nunquid ab aliquo naturali vitio formam meam excæco? noli decipere dominam tuam: neſcio quid peccavimus. Rapuit deinde tacenti ſpeculum: &, poſtquam omnes vultus tentavit

quos

quos ſolet inter amantes riſus frangere, excuſſit ve-
latam ſolo veſtem, raptimque ædem Veneris intra-
vit. Ego contra damnatus, & quaſi quodam viſu in
horrorem perductus, interrogare animum meum cœ-
pi an vera voluptate fraudatus eſſem.

Nocte ſoporifera veluti cum ſomnia ludunt
Errantes oculos, effoſſaque protulit aurum
In lucem tellus, verſat manus improba furtum,
Theſaurosque rapit, ſudor quoque perluit ora,
Et mentem timor altus habet. ne forte gravatum
Excutiat gremium ſecreti conſcius auri.
Mox ubi fugerunt eluſam gaudia mentem,
Veraque forma redit, animus quod perdidit optat,
Atque in præterita ſe totus imagine verſat.

* *

Itaque hoc nomine tibi gratias ago, quod me Socratica fide diligis. Non tam intactus Alcibiades in præceptoris ſui lectulo jacuit.

* *

Crede mihi frater, non intelligo me virum eſſe, non ſentio, funerata eſt pars illa corporis, qua quondam Achilles eram.

Veritus puer ne in ſecreto deprehenſus daret ſermonibus locum, proripuit ſe, & in partem ædium interiorem fugit. * * Cubiculum autem meum intravit Chryſis, codicillosque mihi dominæ ſuæ reddidit, in quibus hæc erant ſcripta: Si libidinoſa eſſem, quererer decepta: nunc etiam languori tuo gratias ago. In umbra voluptatis diutius luſi. quid tandem agas, quæro, & an tuis pedibus perveneris domum. negant enim medici ſine nervis homines ambulare poſſe. Narrabo tibi adoleſcens, paralyſin cave. nunquã ego ægrum tam magno periculo vidi. medius fidius jam periſti. Quod ſi idem frigus genua manusque tentaverat tuas, licet ad tubicines mittas. Quid ergo eſt? etiam ſi gravem injuriam accepi, homini tamen miſero non invideo medicinam. Si vis ſanus eſſe, Gytonem roga: recipies inquam nervos tuos, ſi triduo ſine fratre dormieris. nam quod ad me attinet, non timeo nequis inveniatur, cui minus placeam. nec ſpeculum mihi, nec fama mentitur. Vale ſi potes. Vt intellexit Chryſis me perlegiſſe totum convitium: Solent, inquit, hęc fieri, & præcipue in hac civitate, in qua mulieres etiam Lunam deducunt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

Itaque hujus quoque rei cura agetur: reſcribe mo
blandius dominæ, animumque ejus candida hum
nitate reſtitue. verum enim fatendum eſt, ex q
hora injuriam accepit, apud ſe non eſt. Libenter qu
dem parui ancillæ, verbaque codicellis talia imp
ſui: Polienos Circe ſalutem: Fateor me domina ſa
pe peccaſſe: nam & homo ſum, & adhuc juveni
nunquam tamen ante hunc diem uſque ad morte
deliqui. Habes confitentem reum. quicquid juſſeri
merui. proditionem feci, hominem occidi, templu
violavi. In hæc facinora quære ſupplicium. Siv
occidere placet, ferro meo venio: ſive verberibu
contenta es, curro nudus ad dominam. Illud unu
memento, non me, ſed inſtrumenta peccaſſe. para
tus miles arma non habui. quis hoc turbaverit, ne
ſcio: forſitan animus anteceſſit corporis moram
forſitan dum omnia concupiſco, voluptatem tem
pore conſumpſi. non invenio quod feci. Paralyſi
tamen cavere jubes, tanquam jam major fieri poſ
ſit, quæ abſtulit mihi, per quod etiam te habere po
tui. Summa tamen excuſationis meæ hæc eſt: Pla
cebo tibi, ſi me culpam emendare permiſeris.

90* Dimiſſa cum ejuſmodi pollicitatione Chryſide,
curavi diligentius noxioſiſſimum corpus, balneo-
que præterito modica unctione uſus, mox cibis va-
lidioribus paſtus, id eſt, bulbis, cochlearumque ſine
jure cervicibus, hauſi parcius merum. hinc ante
ſomnũ leviſſima ambulatione compoſitus ſine Gy-
tone cubiculum intravi. Tanta erat placandi cura,
ut timerem ne latus meum frater convelleret. Po-

91 ſtero die, cum ſine offenſa corporis animique con-
ſurrexiſſem, in idem platanona deſcendi, etiamſi
locum inauſpicatum timebam, cœpique inter arbo-
res ducem itineris expectare Chryſidem. Nec diu
ſpatiatus conſederam, ubi heſterno die fueram, cum
illa intervenit, comitem aniculam trahens. Atque,
ut me conſalutavit; Quid eſt, inquit, faſtoſe, ecquid
bonam mentem habere cœpiſti? Illa de ſinu licium
protulit varii coloris filis intortum, cervicemque
vinxit meam. Mox turbatum ſputo pulverem medio
ſuſtulit digito, frontemque repugnantis ſignavit. hoc
peracto carmine, ter me juſſit expuere, terque lapil-
los conjicere in ſinum, quos ipſa præcantatos pur-
pura involverat, admotisque manibus tentare cœpit
inguinum vires. Dicto citius nervi paruerunt impe-
rio, manusque aniculæ ingenti motu repleverunt.

At

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

At illa gaudio exultans, Vides, inquit, Chryſis mea, vides quod alis leporem excitavi.

*

Nobilis æſtivas platanus diffuderat umbras,
Et circumtonſæ trepidanti vertice pinus,
Et baccis redimita daphne, tremulæque cupreſſus.
Has inter ludebat aquis errantibus amnis
Spumeus, & querulo verſabat rore lapillos.
Dignus amore locus. teſtis ſilveſter Iaſdon
Atque urbana Progne: quæ circum gramina fuſæ
Et molles violas, cantu ſua rura colebant.

Premebat illa reſoluta marmoreis cervicibus aureum thorum, myrtoque florenti quietum verberabat. Itaque ut me vidit, paullulum erubuit, heſternæ ſcilicet injuriæ memor: deinde ut remotis omnibus ſecundum invitantem conſedi, ramum ſuper oculos meos poſuit, & quaſi pariete interjecto audacior facta, Quid eſt, inquit, paralytice, ecquid hodie totus veniſti? Rogas, inquam ego potius quam tentas? totoque corpore in amplexum ejus immiſſus non precantis uſque ad ſatietatem oſculis fruor.

* * 92

Ipſa corporis pulchritudine me ad ſe vocante trahebat ad Venerem. jam pluribus oſculis colliſa labra crepitabant. jam implicitæ manus omne genus amoris invenerant: jam alligata mutuo ambitu corpora, animarum quoque mixturam fecerant.

* *

Manifeſtis matrona contumeliis verberata, tandem ad ultionem decurrit, vocatque cubicularios, & me jubet catorogare. Nec contenta mulier tam gravi injuria mea, convocat omnes quaſillarias, familiæq; ſordidiſſimam partem, ac me conſpui jubet. Oppono ego manus oculis meis, nullisque precibus effuſis, quia ſciebam quid meruiſſem, verberibus ſputisque extra januam ejectus ſum. Ejicitur & Proſelenos, Chryſis vapulat, totaque familia triſtis inter ſe muſſat, quæritq; quis dominæ hilaritatem confuderit.

* *

Itaque penſatis vibicibus animoſior verberum notas arte contexi, ne aut Eumolpus contumelia mea hilarior fieret, aut triſtior Gyton. Quod ſolum igitur ſalvo pudore poteram confingere, languorem ſimulare cœpi, conditusque lectulo, totum ignem furoris in eam converti, quæ mihi omnium malorum cauſa fuerat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

Ter corripui terribilem manu bipennem,
Ter languidior coliculi repente thyrſo,
Ferrum timui, quod trepido male dabat uſum.
Nec jam poteram, quod modo conficere libebat.
Namque illa metu frigidior rigente bruma
Confugerat in viſcera mille operta rugis.
Ita non potui ſupplicio caput aperire;
Sed furciferæ mortifero timore luſus,
Ad verba, magis quæ poterant nocere, fugi.

Erectus igitur in cubitum, hac fere oratione contumacem vexavi: Quid dicis, inquam, omnium hominum deorumque pudor? nam nec nominare quidem te inter res ſerias fas eſt. Hoc de te merui, ut me in cælo poſitum ad inferos traheres? ut traduceres annos primo florentes vigore, ſenectæque ultimæ mihi laſſitudinem imponeres? Rogo te, mihi apodixin defunctoriam redde. Hæc ut iratus effudi;

Illa ſolo fixos oculos averſa tenebat:
Nec magis incepto vultum ſermone movetur,
Quam lentæ ſalices, laſſove papavera collo.

Nec minus ego tam fœda objurgatione finita, pœnitentiam agere ſermonis mei cœpi, ſecretoque rubore perfundi, quod oblitus verecundiæ meæ, cum ea parte corporis verba cõtulerim, quam ne ad cognitionem quidem admittere ſeverioris notæ homines ſolent. Mox perfricata diutius fronte, Quid autem ego, inquam, mali feci, ſi dolorem meum naturali convitio exoneravi? aut quid eſt quod in corpore humano ventri maledicere ſolemus, aut gulæ, capitique etiam cum ſæpius dolet? quid? num & Vlyxes cum corde litigat ſuo? Et quidem tragici oculos ſuos tanquam audientes caſtigant? Podagrici pedibus ſuis maledicunt, chiragrici manibus, lippi oculis; & qui offenderunt ſæpe digitos, quicquid doloris habent, in pedes deferunt.

Quid me conſtricta ſpectatis fronte Catones,
Damnatisque novæ ſimplicitatis opus?
Sermonis puri non triſtis gratia ridet,
Quodque facit populus, candida lingua refert.
Nam quis concubitus Veneris, quis gaudia neſcit?
Quis petat in tepido membra calere thoro?
Ipſe pater veri doctus Epicurus in arte
Iuſſit, & hoc vitam dixit habere telos.

Nihil eſt hominum inepta perſuaſione falſius, nec ficta ſeveritate ineptius. Hac declamatione finita Gytona voco, &, Narra mihi, inquam, frater, ſed

tua

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

a fide; ea nocte, qua te mihi Aſcyltos ſubduxit, que in injuriam vigilavit: an contentus fuit vidua dicaque nocte? Tetigit puer oculos ſuos, concepſſimisque juravit verbis ſibi ab Aſcylto nullam m factam * *

ſitoque in limine genu, ſic deprecatus ſum nuina verſu:

Nympharum Bacchique comes, quem pulcra Dione
Divitibus ſilvis numen dedit, inclyta paret
Cui Lesbos, viridisque Thaſos, quem Lydus adorat
Septiſluus, templumque tuis imponit hypœpis:
Huc ades, & Bacchi tutor, Dryadumque voluptas,
Et timidas admitte preces: non ſanguine triſti
Perfuſus venio; non templis impius hoſtis
Admovi dextram, ſed inops, & rebus egenis
Attritus, facinus non toto corpore feci.
Quisquis peccat inops, minor eſt reus. Hac prece quæſo
Exonera mentem, culpæque ignoſce minori.
Et quandoque mihi fortuna arriſerit hora,
Non ſine honore tuum patiar decus: ibit ad aras
Sancte tuas hircus, pecoris pater ibit ad aras
Corniger, & querulæ fœtus ſuis, hoſtia lactens.
Spumabit pateris hornus liquor: & ter ovantem
Circa delubrum greſſum feret ebria pubes.

um hæc ago, ſolertique cura depoſito meo caveo, ntravit delubrum anus laceratis crinibus nigraque eſte deformis; extraque veſtibulum me injecta mau duxit.

*

Quæ ſtriges comederunt nervos tuos? aut quod puramentum in nocte calcaſti in trivio aut cadaver? 94 Nec à puero quidem te vindicaſti: ſed mollis, debiis, laſſus, tanquam caballus in clivo, & operam & udorem perdidiſti; nec contentus ipſe peccare, mii Deos iratos extricaſti.

* ac me iterum in cellam ſacerotis nihil recuſantem perduxit, impulitque ſuper ectum, & harundinem ab oſtio rapuit: iterumque ihil reſpondentem mulcavit. ac niſi primo ictu haundo quaſſata verberantis impetum minuiſſet, foritan etiam brachia mea, caputque fregiſſet. Ingenui ego, utique propter maſcarpionem, lacrymisque bertim manantibus obſcuratum dextra caput ſuper ulvinum inclinavi. Nec minus illa fletu confuſa ltera parte lectuli ſedit, ætatisque longæ moram

tremulis

tremulis vocibus cœpit accuſare, donec interve ſacerdos: Quid vos, inquit, in cellam meam t quam ante recens buſtum veniſtis? utique die fer rum, quo etiam lugentes rident? O, inquit, ô E thea, hunc adoleſcentem quem vides, malo a natus eſt: nam neque puero, neque puellæ bona vendere poteſt. Nunquam tu hominem tam infe cem vidiſti: lorum in aqua, non inguina habet. ſummam, qualem putas eſſe, qui de Circes toro ſ voluptate ſurrexit? His auditis Enothea, in utrunque conſedit, motoque diutius capite; Iſtu inquit, morbum ſola ſum quæ emendare ſcio. Et putetis perplexe agere, rogo ut adoleſcentulus m cum nocte dormiat. niſi illud tam rigidum reddid ro quam cornu.

Quicquid in orbe vides, paret mihi florida tellus,
Cum volo, ſpiſſatis areſcit languida ſuccis:
Cum volo, fundit opes. ſcopulique atque horrida ſa
Niliacas jaculantur aquas. mihi pontus inertes
Summittit fluctus: zephyrique tacentia ponunt
Ante meos ſua flabra pedes. mihi flumina parent,
Hircanæque tygres, & juſſi ſtare dracones.
Quid leviora loquor? Lunæ deſcendit imago
Carminibus deducta meis, trepidusque furentes
Flectere Phœbus equos revoluto cogitur orbe.
Tantum dicta valent. taurorum flamma quieſcit
Virgineis exſtincta ſacris: Phœbeia Circe
Carminibus magicis ſocios mutavit Vlyxis:
Proteus eſſe ſolet quicquid libet, his ego callens
Artibus Idæo frutices in gurgite ſiſtam,
Et rurſus fluvios in ſummo vertice ponam.

Inhorrui ego tam fabuloſa pollicitatione conterritus, anumque inſpicere diligentius cœpi. Ergo, exclamat, ô Enothea, imperio para te: deterſisque curioſe manibus, inclinavit ſe in lectulum, ac me ſemel iterumque baſiavit. Enothea menſam veterem poſuit in medio altari, quam vivis implevit carbonibus, & camellam etiam vetuſtate ruptam pice temperata refecit. Tum clavum, qui detrahentem ſequutus cum camella lignea fuerat, fumoſo parieti reddidit: mox incincta quadrato pallio cucumam ingentem foco appoſuit; ſimulque pannum de carnario detulit furca, in quo faba erat ad uſum repoſita, & ſincipitis vetuſtiſſima particula mille plagis dolata. Vt ſolvit ergo licio pannum, partem leguminis ſuper menſam effudit, juſſitque me diligen-

ter

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

r purgare. Servio ego imperio, granaque ſordidiſſi-
is putaminibus veſtita curioſa manu ſegrego. At
la inertiam meam accuſans improba tollit, denti-
usque folliculos pariter ſpoliat, atque in terram
eluti muſcarum imagines deſpuit. *

Mirabile quidem paupertatis ingenium ſingula-
umque rerum quaſdam artes. *

Non Indum fulgebat ebur, quod inhæſerat auro,
Nec jam calcato radiabat marmore terra
Muneribus deluſa ſuis: ſed crate ſaligna
Impoſitum Cereris vacuæ nemus, & nova terra
Pocula quæ facili vilis rota finxerat actu.
Hinc molli ſtilla latus, & de caudice lento
Vimineæ lances, maculataque teſta Lyæo:
At paries circa palea ſatiatus inani,
Fortuitoque luto: clavus numerabat agreſtis.
Et viridi junco gracilis pendebat harundo.
Præterea quæ fumoſo ſuſpenſa tigillo
Conſervabat opes humilis caſa, mitia ſorba
Inter odoratas pendebant texta coronas,
Et tymbræ veteres, & paſſis uva racemis.
Qualis in Actæa quondam fuit hoſpita terra
Digna ſacris Hecates, quam Muſa loquentibus annis
Battiadæ veteris mirando tradidit ævo.

* 96

Dum illa carnis etiam paullulum delibat, & coæ-
quale natalium ſuorum ſinciput in carnarium furca
reponit, fracta eſt putris ſella, quæ ſtaturæ altitu-
dinem adjecerat, anumque ſuo pondere dejectam ſu-
per foculum mittit. frangitur ergo cervix cucumu-
læ, ignemque modo convaleſcentem exſtinguit,
* vexat cubitum ipſa ſtipite ardenti, faciemque to-
tam excitato cinere perfudit. Conſurrexi equidem
turbatus, anumque non ſine riſu meo erexi: ſtatim-
que ne res aliqua ſacrificium moraretur, ad refici-
endum ignem in vicinia cucurri. vix ad caſæ hoſti-
olum proceſſeram, cum ecce tres anſeres ſacri, qui,
ut puto, medio die ſolebant ab anu diaria exigere,
impetum in me faciunt, fœdeque, ac veluti rabioſo
ſtridore circumſiſtunt trepidantem: atque alius tuni-
cam meã lacerat, alius vincula calciamentorũ reſol-
vit, ac trahit; unus etiã, dux ac magiſter ſævitiæ, non
dubitavit crus meum ſerrato vexare morſu. Oblitus
itaque nugarum, pedem menſulæ extorſi, cœpique
pugnaciſſimum animal armata elidere manu: nec ſa-
tiatus defunctorio ictu, morte me anſeris vindicavi.

Tales

Tales Herculea Stymphalidas arte coactas
Ad cælum fugiſſe reor, peneque fluentes
Harpyias, cum Phineo madvere veneno
Fallaces epulæ. tremuit perterritus æther
Planctibus inſolitis, confuſaque regia cæli.

Iam reliqui revolutam, paſſimque per totum e
ſam pavimentum collegerant fabam, orbatique
exiſtimo, duce, redierant in templum, cum ego p
da ſimul atque hac vindicta gaudens, poſt lectu
occiſum anſerem mitto, vulnusque cruris haud
tum aceto diluo. Deinde convitium verens, abeu
di formavi conſilium: collectoque cultu meo ire c
tra caſam cœpi. Necdum libaveram cellulæ lime
cum animadverto Enotheam cum teſto iguis ple
venientem. Reduxi igitur gradum, projectaque ve
tanquam expectarem morantem, in aditu ſteti. Co
locavit illa ignem caſſis harundinibus collectur
ingeſtisq; ſuper pluribus lignis excuſare cœpit m
ram, quod amica ſe non dimiſiſſet tribus niſi poti
nibus è lege ſiccatis. Quid porro tu, inquit, me a
ſente feciſti? aut ubi eſt faba? Ego, qui putavera
me rem laude etiam dignam feciſſe, ordine illi to
tum prælium expoſui; &, ne diutius triſtis eſſet, jac
turæ penſionem anſerem obtuli: quem anus ut v
dit, tam magnum æque clamorem ſuſtulit, ut puta
res iterum anſeres limen intraſſe. Confuſus itaqu
& novitate facinoris attonitus, quærebam quid ex
canduiſſet, aut quare anſeris potius quam mei miſe
reretur. At illa comploſis manibus, Scelerate, in-
quit, & loqueris? neſcis quam magnum flagitium
admiſeris. Occidiſti Priapi delicias, anſerem omni-
bus matronis acceptiſſimum. Itaque ne te putes ni-
hil egiſſe, ſi magiſtratus hoc ſcierint, ibis in crucem.
Polluiſti ſanguine domiciliũ meum ante hunc diem
inviolatum; feciſtique, ut me quiſquis voluerit ini-
micus ſacerdotio pellat. Rogo, inquam, noli cla-
mare: ego tibi pro anſere ſtrutio camelum reddam.
Dum hæc me ſtupente in lectulo ſedet, anſerisque
fatum complorat, interim Proſelenos cum impenſa
ſacrificii venit, viſoq; anſere occiſo, ſciſcitata cau-
ſam triſtitiæ, & ipſa flere vehementius cœpit, mei-
que miſereri, tanquam patrem meum, non publicũ
anſerem occidiſſem. Itaque tædio fatigatus, Rogo,
inquam, expiare manus pretio licet, ſi vos provo-
caſſem, etiam ſi homicidium feciſſem. Ecce duos
aureos pono, unde poſſitis & Deos, & anſeres eme-
re. Quos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

re. Quos ut vidit Enothea, Ignoſce, inquit, adoleſcens, ſollicita ſum tua cauſa: amoris eſt hoc argumentum, non malignitatis. Itaque dabimus operam, ne quis hoc ſciat. Tu modo Deos roga, ut illi facto tuo ignoſcant.

Quisquis habet nummos, ſecura naviget aura,
Fortunamque ſuo temperet arbitrio.
Vxorem ducat Danaen, ipſumque licebit
Acriſium jubeat credere, quod Danaen.
Carmina componat, declamet, concrepet omneis
Et peragat cauſas, ſitque Catone prior.
Iurisconſultus PARET, NON PARET, *habeto,*
Atque eſto quicquid Servius & Labeo.
Multa loquor. quidvis nummis præſentibus opta,
Et veniet; clauſum poßidet arca Iovem.

*

Infra manus meas camellam vini poſuit, & cum digitos pariter extenſos porris apioque luſtraſſet, avellanas nuces cum precatione merſit in vinum: & ſive in ſummum redierant, ſive ſubſederant, ex hac conjectura dicebat: nec me fallebat, inanes ſcilicet, ac ſine medulla ventoſas nuces in ſummo humore conſiſtere, graves autem & plenas integro fructu ad ima deferri.

*

Recluſo pectore extraxit fortiſſimum jecur, & inde mihi futura prædixit. Imo, ne quod veſtigium ſceleris ſupereſſet, totum anſerem laceratum verubus confixit, epulasque etiam lautas paulo ante, ut ipſa dicebat, perituro paravit. Volabant inter hæc potiones meracæ.

*

Profert Enothea ſcorteum faſcinum, quod ut oleo & minuto pipere atque urticæ trito circundedit ſemine, paulatim cœpit inſerere ano meo. Hoc crudeliſſima anus ſpargit ſubinde humore femina mea. * Naſturcii ſuccum cum abrotano miſcet, perfuſisque inguinibus meis viridis urticæ faſcem comprehendit, omniaque infra umbilicum cœpit lenta manu cædere.

*

Aniculæ, quamvis ſolutæ mero ac libidine eſſent, eandem viam tentant, & per aliquos vicos ſecutæ fugientem, Prehende furem, clamant. Evaſi tamen omnibus digitis inter præcipité decurſum cruéntatis.

Chryſis,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

*

Chryſis, quæ priorem fortunam tuam oderat, han
vel cum periculo capitis perſequi deſtinat.

*

Quid huic formæ aut Ariadne habuit, aut Leda ſi
mile? quid contra hanc Helene, quid Venus poſſet
Ipſe Paris Dearum libidinantium judex, ſi hanc i
comparatione vidiſſet, tam petulantibus oculis, &
Helenem huic donaſſet, & Deas. Saltem ſi permit
teretur oſculum capere, ſi illud cœleſte ac divinum
pectus amplecti, forſitan rediret hoc corpus ad vi
res, & reſipiſcerent partes veneficio, credo, ſopitæ
Nec me contumeliæ laſſant: Quod verberatus ſum
neſcio: quod ejectus ſum, luſum puto, modo redir
in gratiam liceat.

*

99 Torum frequenti tractatione vexavi, amoris mei
quaſi quandam imaginem.

*

Non ſolum me numen, & implacabile fatum
Perſequitur, prius Inachia Tirinthius ira
Exagitatus, onus cœli tulit: ante prophanam
Junonem Polias ſenſit: tulit inſcius arma
Laomedon: gemini ſatiavit numinis iram
Telephus: & regnum Neptuni cavit Vlyxes.
Me quoque per terras, per cani Nereos æquor
Helleſpontiaci ſequitur gravis ira Priapi.

*

Quærere à Gytone meo cœpi, num aliquis me quæſiſſet. Nemo, inquit, hodie: ſed heſterno die mulier quædam haud inculta januam intravit: cumque diu mecum eſſet locuta, & me accerſito ſermone laſſaſſet, ultimo cœpit dicere, te noxam meruiſſe, daturumque ſerviles pœnas, ſi læſus in querela perſeveraſſet.

*

Nondum querelam finieram, cum Chryſis intervenit, amplexuq; effuſiſſimo me invaſit, &, Teneo te, inquit, qualem ſperaveram: tu deſiderium, tu voluptas mea, nunquam finies hunc ignem, niſi ſanguine exſtinxeris.

*

Vnus ex novitiis ſervulis ſubito accurrit, & mihi dominum iratiſſimum eſſe affirmavit, quod biduo jam officio defuiſſem; recte ergo me facturum, ſi excuſationem aliquam idoneam præparaſſem. Vix

enim

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

enim poſſe fieri, ut rabies iraſcentis ſine verbere conſideret. * 100

Matrona inter primas honeſta, Philomela nomine, quæ multas ſæpe hæreditates officio ætatis extorſerat, tum anus & floris exſtincti, filium filiamque ingerebat orbis ſenibus, & per hanc ſucceſſionem artem ſuam perſeverabat extendere. Ea ergo ad Eumolpum venit, & commendare liberos ſuos ejus prudentiæ, bonitatique credere ſe & vota ſua. Illum eſſe ſolum in toto orbe terrarum, qui præceptis etiam ſalubribus inſtruere juvenes quotidie poſſet. Ad ſummam, relinquere ſe pueros in domo Eumolpi, ut illum loquentem audirent, quæ ſola poſſet hæreditas juvenibus dari. Nec aliter fecit ac dixerat, filiamque ſpecioſiſſimam cum fratre ephœbo in cubiculo reliquit, ſimulavitque ſe in templum ire ad vota nuncupanda. Eumolpus, qui tam frugi erat, ut illi etiam ego puer viderer, non diſtulit puellam invitare ad Pigiciaca ſacra. Sed & podagricum ſe eſſe, lumborumque ſolutorum omnibus dixerat, & ſi non ſervaſſet integram ſimulationem, periclitabatur totam pene tragœdiam evertere. Itaque, ut conſtaret mendacio fides, puellam quidem exoravit ut ſederet ſupra commendatam bonitatem; Coraci autem imperavit, ut lectum in quo ipſe jacebat, ſubiret, poſitisque in pavimento manibus, dominum lumbis ſuis commoveret. Ille lento parebat imperio, puellæque artificium pari motu remunerabat. Cum ergo res ad effectum ſpectaret, clara Eumolpus voce exhortabatur Coraca, ut ſpiſſaret officium. Sic inter mercenarium amicamque poſitus ſenex, veluti oſcillatione ludebat. Hoc ſemel iterumque ingenti riſu, etiam ſuo, Eumolpus fecerat. Itaque ego quoque, ne deſidia conſuetudinem perderem, dum frater ſororis ſuæ automata per cloſtellum miratur, acceſſi tentaturus an pateretur injuriam. Nec ſe rejiciebat a blanditiis doctiſſimus puer, ſed me numen inimicum ibi quoque invenit.

*

Dii majores ſunt, qui me reſtituerunt in integrum. Mercurius enim, qui animas ducere & reducere ſolet, ſuis beneficiis reddidit mihi quod manus irata præciderat, ut ſcias me gratioſiorem eſſe quam Proteſilaum, aut quemquam alium antiquorum. Hæc locutus ſuſtuli tunicam, Eumolpoque me totum approbavi. At ille primo exhorruit; deinde, ut

plurimum crederet, utraque manu deorum benef-
cia tractat. *

Socrates deorum hominumque *
gloriari ſolebat, quod nunquam neque in taberna
conſpexerat, nec ullius turbæ frequentioris conc-
lio oculos ſuos crediderat. Adeo nihil eſt comme-
dius quam ſemper cum ſapientia loqui. Omnia, in-
quam, ita vera ſunt: nec ulli enim celerius homi-
nes incidere debent in malam fortunam, quam qu
alienum concupiſcunt. Vnde plani autem, unde le-
vatores viverent, niſi aut locellos, aut ſonantes ær
ſacellos pro hamis in turbam mitterent? Sicut mu-
ta animalia cibo ineſcantur: ſic homines non cape-
rentur ſpe, niſi aliquid morderent.

* * *

Ex Africa navis, ut promiſeras, cum pecunia tua,
& familia tua non venit. Captatores jam exhauſt
liberalitatem imminuerunt. Itaque aut fallor, aut
fortuna communis cœpit redire ad pœnitentiam
ſuam. * *

Omnes qui in teſtamento meo legata habent, præ-
ter liberos meos, hac conditione percipient quæ de-
di, ſi corpus meum in partes conciderint, & aſtante
populo comederint. *

Apud quaſdam gentes ſcimus adhuc legem ſervari,
ut a propinquis ſuis conſumantur defuncti, adeo
quidem ut objurgentur ægri frequenter: quod car-
nem ſuam faciant pejorem. His admoneo amicos
meos, ne recuſent quæ jubeo, ſed quibus animis de-
voverunt ſpiritum meum, eiſdem etiam corpus
conſumant. Excæcabat ingens fama oculos, ani-
moſque miſerorum. *

Georgias paratus erat exſequi

De ſtomachi tui recuſatione non habeo quod ti-
meam. ſequetur imperium, ſi promiſeris illi pro
unius horæ faſtidio multorum bonorum penſatio-
nem. Operi modo oculos, & finge te non humana
viſcera, ſed centies ſeſtertium comeſſe. Accedet
huc, quod aliqua invenimus blandimenta, quibus
ſaporem mutemus. Neque enim ulla caro per ſe pla-
cet, ſed arte quadam corrumpitur, & ſtomacho con-
ciliatur averſo. Quod ſi exemplis vis quoque proba-
ri conſilium, Saguntini oppreſſi ab Hannibale, hu-
manas edere carnes: nec hereditatem expectabant.
* Petavii idem fecerunt in ultima fame, nec quic-
quam aliud in hac epulatione captabāt, niſi tantum
ne

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

ne eſurirent. Cum eſſet Numantia a Scipione capta, inventæ ſunt matres, quæ liberorum ſuorum tenerent ſemeſa in ſinu corpora. * * * * * *

EX PETRONIO

Referuntur hæc a veteribus, quæ in ſuperioris Satyrici fragmentis non extant.

TERENTIANVS MAVRVS

de Dimetro Iambico claudo:

At Arbiter diſertus
Libris ſuis frequentat.
Agnoſcere hæc poteſtis
Cantare quæ ſolemus:
Memphitides puellæ,
Sacris Deum paratæ.
Tinctus colore noctis
Manu puer loquaci.

Servius Honoratus in illud Virgilii lib. 3 Æneid. Auri ſacra fames. Sacra, id eſt execrabilis. Tractus ſermo ex more Gallorum. Nam Maſſilienſes quoties peſtilentia laborabant, unus ſe ex pauperibus offerebat alendus anno integro publicis & purioribus cibis. Hic poſtea ornatus verbenis & veſtibus ſacris circunducebatur per totam civitatem cum exſecrationibus, ut in ipſum reciderent mala civitatis: & ſic projiciebatur. Hoc autem in Petronio lectum eſt.

Idem in illud lib. 12. Auctor ego audendi: Nomina in tor, ſi a verbo non veniunt, communia ſunt, ut hic & hæc Senator: hic & hæc balneator: licet Petronius uſurpaverit, Balneatricem dicens.

Diomedes Lib. 3. Et illud eſt comma, quod Arbiter fecit, tale:

Anus recocta vino
Trementibus labellis.

Vetus interpres Horatii Epod. 5. Canidia rodens pollicem. Habitum & modum expreſſit Canidiæ furentis. Petronius, ut monſtraret furentem, *polli-ce*, ait, *usque ad periculum roſo.*

Sergius in arte ſecunda: Item Quirites dicit numero tantum plurali: ſed legimus apud Horatium hunc Quiritem. Vetus nominativus hic Quiris. Idem Horat. Quis te Quiritem. Cujus nominativus erit, hic Quirites, ut dicit Petronius. Quadrigas dicit numero tantum plurali, ſed Varro dicit numero ſingulari.

Pompejus item in arte: Ait Petronius, hic Quirites numero ſingulari.

Marius Victorinus de ratione Carminum Lib. 4. Sextus eadem diviſione hendecaſyllabus erit talis:

Iuvere ſegetes meum laborem.

Iuvere, caput eſt incipientis hexametri: adjectis enim reliquis pedibus verſus complebitur ita,

Iuverunt mentem verſus & carmine dulci. Ad id quod verſui ſupereſt,

Segetes meum laborem;

metrum erit Anacreontion, ſiquidem eo frequentiſſime uſus, ſed & apud nos plerique; inter quos Arbiter Satyricon ita,

Triplici vides ortu
Triviæ rotetur ignis,
Volucrique Phœbus axe
Rapidum pererret orbem.

Hieronymus in Epiſt. ad Demetr. Cincinnatulos pueros & calamiſtratos, & peregrini muris olentes pelliculas; de quibus illud Arbitri eſt: Non bene olet, qui bene ſemper olet: virgo devitet. *Quod & apud Martial. lib.* 11. *Epig. extat. Sed & alia quædam habent hi auctores inter ſe communia, atque inter cætera hoc quoque:* Ingenioſa gula eſt.

Priſcianus lib. 8 *&* 10. Petronius: Animam noſtro amplexam in corpore: *ubi ait*, amplexam, *paſſive dictum.*

Iſidorus lib. 5. *Etymolog. cap.* 26. Dolus eſt mentis calliditas, ab eo, quod deludat. Aliud enim agit, & aliud ſimulat. Petronius aliter exiſtimat, dicens: Quid eſt judicis dolus? Nimirum ubi aliquid factum eſt, quod legi dolet. Habetis dolum, accipite nunc malum.

Fulgen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

Fulgentius lib. 1. *Mythol.* Denique hujus rei non immemor Petronius ait :

Primus in orbe Deos fecit timor.

Quod & ex Petronio recitat Placidius Lutatius, qui & Luctantius Statii interpres, ad illa lib. 3. *Thebaid.* Primus in orbe Deos fecit timor. Negat, inquit, Deos ulla alia re celebrari niſi timore mortalium. ut Lucanus: Quæ finxere timent. & Petronius Arbiter iſtum ſecutus: Primus in orbe Deos fecit timor.

Fulgentius lib. 1. *Mythol. in fabula de Corvo:* Petronius,

Sic contra rerum naturæ munera nota
Corvus maturis frugibus ova refert.

Quod epigramma amplius poſthac adſcriptum eſt.

Idem lib. 2. *Mythol. in fabula Promethei.* Vnde & Petronius Arbiter ait :

Cui vultur jecur intimum pererrat,
Et pectus trahit, intimasque fibras,
Non eſt quem lepidi vocant Poëtæ :
Sed cordis mala, livor, atque luxus.

Lib. 3. *in fabula Myrrhæ & Adonidis:* Ideo Venerem amaſſe Adonin dicunt, quod hoc genus pigmenti *(de ſucco Myrrhæ loquitur)* ſit valde fervidum. Vnde & Petronius Arbiter ad libidinis concitamentum, Myrrhinum ſe poculum bibiſſe refert. Nam & * Furius Comœdiarum ſcriptor inducit Glyconem meretricem dicentem, Myrrhinum mihi adfers, quo virilibus armis occurſem fortiuncula.

Et paulo poſt in fabula Apollinis & Marſiæ de Mida : Vnde & Petronius Arbiter ait :

Sic commiſſa verens avidus reſerare miniſter
Fodit humum, regiſque latentes prodidit aures:
Concepit nam terra ſonum, calamique loquentes
Invenere Midam, qualem conceperat index.

Extant & apud Ioan. Sarisber. lib. 3. *Pol. cap.* 12.

Idem Fulgentius in libro Continentiæ Virgilianæ: Tricerberi fabulam jam ſupra expoſuimus in modum jurgii forenſisque litigii poſitam: unde & Petronius in Euſcio ait, Cerberus forenſis erat cauſidicus.

Idem Fulgent. in expoſitione ſermonum antiquorum ad Calcidium Grammaticum: Ferculum dicitur miſſus carnium : unde & Petronius Arbiter: Poſtquam ferculum allatum.

Valgia ſunt labellorum obtortiones in ſupina-

tione, vel ſublatione: ſicut & Petronius ait: Obto-
ſo valgiter labello.

Allucinari dicitur vana ſomniare. tractum ab a-
lucitis, quos nos Conopas dicimus: Petronius, Na-
comptum me vernali allucitæ moleſtabant:

*

Manubiæ dicuntur ornamenta Regum; unde &
Petronius ait: Tot Regum manubiæ penes fugiti-
vum repertæ.

Anmarium dicitur locus ſecretus: unde & Petro-
nius ait, In aumarium memet conjeci.

In veteri Gloſſario Petri Danielis. Excelſiſſimu-
dicitur a Petronio in 1. Satyrarum: Petronius; ſati-
conſtaret eos niſi inclinatos non ſolere transir-
cryptam Neapolitanam. Item Petronius; Petauro-
que jubente modo ſuperior.

Et in alio Gloſſ. Suppes ſuppumpis, hoc eſt ſupini-
pedibus: Petronius.

Tullia, media vel regia: Petronius.

*Citat etiam ex Petronio quædam Probus Gramma-
ticus Virgilii interpres, quæ in noſtro exemplari ex-
tant. Sed plura longe Ioannes Saliſberienſis in libro
De nugis Curialium, qui Policraticus inſcribitur, quæ
non adeo facile eſt recognoſcere. Nam nec auctorem
ſemper laudat: hæc tamen exſcripſimus. Lib. 3. cap. 8.*
Totus fere mundus, ex Arbitri noſtri ſententia, nu-
merum videtur implere.

Item: Non duco contentionis funem, dum conſtet
inter nos, quod fere totus mundus, juxta Petro-
nium, exerceat hiſtrionem.

*Idem lib. 3. cap. 5. Narrat Trimalcionis hiſtoriam,
& addit quædam ſive de ſuo, ſive de integriore exem-
plari: itemque lib. 8. cap. 8.*

Vincent. Beluac. lib. 20. Spec. cap. 20.

--- o maxima rerum

Et merito pietas homini tutiſſima virtus. *Qui ver-
ſus & a Iacobo quodam cognomento Magni, in So-
phologio lib. 4. c. 10. referuntur. Et alia quædam a Bar-
tholomæo Vicecomite in lib. Defloratorum. Ex Petronii
etiam verſibus quædam mutuatus eſt Erricus Benedi-
cti monachus in libris quos de vita Germani Autiſſio-
dor. ad Carolum Francor. Imp. ſcripſit, maxime ex belli
civilis periculo. Non deſunt vero, qui ex iis, quæ ſupra
retulimus, nonnulla putent eſſe Petronii alterius
Grammatici, quo auctore Claßica a calando dicta,
apud veterem quendam gloſſographum legimus.*

Sed

Sed & hæc quoque viri doctiſſimi inter Petronii Arbitri reliquias retulerunt, quæ vel eorum fide ſuperioribus adjici patiamur; ſed meliora aliquanto & emendatiora. quamquam video in antiquis exemplaribus auctoris nomen pleriſque nullum præferri.

*

Non eſt forma ſatis: nec quæ vult bella videri,
Debet vulgari more placere ſibi.
Dicta, ſales, luſus, ſermonis gratia, riſus,
Vincunt naturæ candidioris opus.
Condit enim formam, quicquid conſumitur artis,
Et, niſi velle ſubeſt, gratia tota perit.

*

Non ſatis eſt, quod nos mergit furioſa juventus:
Transverſosque rapit fama ſepulta probris?
Anne etiam famuli cognata face ſepulti
In teſta merſas luxuriantur opes?
Vilis ſervus habet regni bona: cellaque capti
Deridet feſtam, Romuleamque caſam.
Iccirco virtus medio jacet obruta cœno:
Nequitiæ claſſes candida vela ferunt.

*

Primus in orbe Deos fecit timor: ardua cœlo
Fulmina cum caderent, diſcuſſaque mœnia flammis,
Atque ictus flagraret Athos, mox Phœbus ad ortus
Luſtrata dejectus humo, Lunæque ſenectus,
Et reparatus honos: hinc ſigna effuſa per orbem,
Et permutatis disjunctus menſibus annus
Projecit vicium hoc: atque error juſſit inanis
Agricolas primos Cereri dare meſſis honores:
Palmitibus plenis Bacchum vincire: Palemque
Paſtorum gaudere manus. natat obrutus, omni
Neptunus demerſus aqua: Pallasque cavernas
Vindicat. Et voti reus, & qui vendidit orbem,
Iam ſibi quisque Deos avido certamine fingit.

*

Nolo ego ſemper idem capiti ſuffundere coſtum,
Nec toto ſtomachum conciliare mero.
Taurus amat gramen mutata carpere valle,
Et fera mutatis ſuſtinet ora cibis.
Ipſa dies ideo nos grato perluit hauſtu,
Quod permutatis hora recurrit equis.

*

Uxor legitimus debet quaſi cenſus amari.
  Nec cenſum vellem ſemper amare meum.

*

Invenias quod quisque velit. non omnibus unum eſt
  Quod placet. hic ſpinas colligit, ille roſas.

*

Nam nihil eſt, quod non mortalibus adferat uſum.
  Rebus in adverſis, quæ jacuere, juvant.
Sic rate demerſa * vulſam deponderat aurem,
  Remorum levitas naufraga membra vehit.
Cum ſonuere tubæ, jugulo ſtat divite ferrum,
  Barbara contemni prœlia pannus habet.

*

Linque tuas ſedes, alienaque litora quære,
O juvenis; major rerum tibi naſcitur ordo.
Ne ſuccumbe malis: te noverit ultimus Iſter,
Te Boreas gelidus, ſecuraque regna Canopi,
Quique renaſcentem Phœbum, cernuntq; jacentem.
Major in externas Itacus deſcendat arenas.

*

Nam citius flammas mortales ore tenebunt,
Quam ſecreta tegant: quicquid dimittis in aula,
Effluit, & ſubitis rumoribus oppida pulſat.
Nec ſatis eſt vulgaſſe fidem: ſimulatius exit
Proditionis opus, famamque onerare laborat.
Sic commiſſa ferens avidus reſerare miniſter
Fodit humum, Regisque latentes prodidit aures.
Excepit nam terra ſonos, calamique loquentes
Invenere Midam, qualem narraverat index.

*

Fallunt nos oculi, vagique ſenſus
Oppreſſa ratione mentiuntur.
Nam turris, prope quæ quadrata ſurgit,
Attritis procul angulis rotatur.
Hyblæum refugit ſatur liquorem,
Et naris caſiam frequenter odit.
Hoc illo magis, aut minus placere
Non poſſet, niſi lite deſtinata
Pugnarent dubio tenore ſenſus.

*

Somnia quæ mentes ludunt volitantibus umbris,
Non delubra Deûm, nec ab æthere numina mittunt,
Sed ſibi quisque facit. nam quum proſtrata ſopore
Urget membra quies, & mens ſine pondere ludit:
Quicquid luce fuit, tenebris agit. oppida bello

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

Qui quatit, & flammis miſerandas ſævit in urbes:
Tela videt, verſasque acies, & funera Regum,
Atque exundantes perfuſo ſanguine campos.
Qui cauſſas orare ſolent, legesque forumque,
Et pavido cernunt incluſum corde tribunal.
Condit avarus opes, defoſſumque invenit aurum.
Venator ſaltus canibus quatit. eripit undis,
Aut premit everſam periturus navita puppim.
Scribit amatori meretrix. dat adultera munus.
Et canis in ſomnis leporis veſtigia latrat.
In noctis ſpatio miſerorum vulnera durant.

*

Iam nunc ardentes Autumnus fregerat umbras,
Atque hyemem tepidis ſpectabat Phœbus habenis:
Iam platanus jactare comas, jam cœperat uvas
Adnumerare ſuas defecto palmite vitis:
Ante oculos ſtabat quicquid promiſerat annus.

*

Sic & membra ſolent auras includere venis,
Quæ penitus merſæ, cum rurſus abire laborant,
Verberibus rimantur iter: nec deſinit ante
Frigidus ſtrictis qui regnat in oſſibus horror,
Quam tepidus laxo manavit corpore ſudor.

*

Hæc ait, & tremulo deduxit vertice canos,
Conſecuitque genas, oculis nec defuit imber.
Sed qualis rapitur per valles improbus amnis
Cum gelidæ periere nives, & languidus Auſter
Non patitur glaciem reſoluta vivere terra.
Gurgite ſic pleno facies manavit, & alto
Inſonuit gemitu turbatum murmure pectus.

*

Sic contra rerum naturæ munera nota
Corvus maturis frugibus ova refert:
Sic format lingua fœtum cum protulit urſa,
Et piſcis nullo junctus amore parit.
Sic Phœbæa chelys vinclo reſoluta parentis
Lucinæ tepidis naribus ova fovet.
Sic ſine concubitu textis apis excita ceris
Fervet, & audaci milite caſtra replet.
Non uno contenta valet natura tenore,
Sed permutatas gaudet habere vices.

*

Naufragus ejecta nudus rate, quærit eodem
Percuſſum telo, cui ſua fata legat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

Grandine qui ſegetes & totum perdidit annum,
In ſimili deflet triſtia fata ſinu.
Funera conciliant miſeros, orbique parentes
Conjungunt gemitus, & facit hora pares.
Nos quoque confuſis feriemus ſidera verbis;
Et fama eſt junctas fortius ire preces.

*

Omnia quæ miſeras poſſunt finire querellas,
In promptu voluit candidus eſſe Deus.
Vile olus & duris hærentia mora rubetis
Pugnantis ſtomachi compoſuere famem.
Flumine vicino ſtultus ſitit, & riget Euro,
Cum calidus tepido conſonat igne rogus.
Lex armata ſedet circum feralimina nuptæ,
Nil metuit licito fuſa puella toro,
Quod ſatiare poteſt, dives natura miniſtrat,
Quod docet infrenis gloria fine caret.

*

Judæus licet & porcinum numen adoret,
Et cœli ſummas advocet auriculas:
Ni tamen & ferro ſucciderit inguinis oram,
Et niſi nudatum ſolverit arte caput,
Exemptus populo Graja migrabit ab urbe,
Et non jejuna ſabbata lege premet.
Una eſt nobilitas argumentumque coloris
Ingenui, timidas non habuiſſe manus.

*

Candida ſidereis ardeſcunt lumina flammis,
Fundunt colla roſas & cedit crinibus aurum,
Mellea purpureum depromunt ora ruborem,
Lacteaque admixtus ſublimat pectora ſanguis:
Ac totus tibi ſervit honor formaque dearum
Fulges, & Venerem cœleſti corpore vincis.
Argento ſtat facta manus: digitique tenellis
Serica fila trahens precioſo ſtamine ludis.
Planta decens modicos neſcit calcare lapillos,
Et dura lædi ſcelus eſt veſtigia terra.
Ipſa tuos cum ferre vel[illegible] per lilia greſſus,
*Nulli * ſternuntum leviori pondere flores.*
Guttura nunc aliæ magnis monilibus ornent,
Aut gemmas aptent capiti. tu ſola placere
Vel ſpoliata potes. Nulli laudabile totum
In te cuncta probat ſi quiſquam cernere poßit.
Sirenum cantus, & dulcia plectra Thaliæ
Ad vocem tacuiſſe reor, qua mella propagas
Dulcia, & in miſeros telum jacularis amoris.

Cor grave vulnus alit, nullo ſanabile ferro,
Sed tua labra meo ſævum de corde dolorem
Depellant, morbumque animæ medicaminis hujus
Cura fuget, nec tanta putres violentia nervos
Diſſecet, atque tua moriar pro crimine cauſæ.
Sed ſi hoc grandle putas, ſaltem concede precanti,
Ut jam defunctum niveis ambire lacertis
Digneris, vitamque mihi poſt fata reducas.

At videatur illud Eumolpi potius de muliebri levitate:

Crede ratem ventis, animum ne crede puellis,
Namque eſt fœminea tutior unda fide.
Fœmina nulla bona eſt: & , ſi bona contigit ulla,
Neſcio quo fato res mala facta bona eſt.

Niſi ſit potius Porphyrii poetæ ſub Conſtantino in exilium miſſi, cujus pleraque video Petronio noſtro vel a Criticis tribui. At Ciceroni tribuitur in veteri Defloratorum exemplari.

Sed cur non & iſtud?

Non eſt falleris hæc beata, non eſt,
Quod vos creditis eſſe vita, non eſt,
Fulgentes manibus videre gemmas,
Aut teſtudineo jacere lecto,
Aut pluma latus abdidiſſe molli,
Aut auro bibere, & cubare cocco,
Regales dapibus gravare menſas,
Et quicquid Libyco ſecatur arvo
Non una poſitum tenere cella:
Sed nullos trepidum timere caſus,
Nec vano populi favore tangi,
Et ſtricto nihil æſtuare ferro:
Hoc quisquis poterit, licebit illi
Fortunam moveat loco, ſuperbus.

*

At eſt Pentadii ex Apollodoro magna parte.

VARIE-

VARIETAS LECTIONV[M]
IN
SATYRICO PETRONII

PAG.1. Num]*Vetus Pariſienſis, uti Sambuci*, Ci
v.7.& rerum]*al*.verborum.
v.18.ſeſamo]V.E.ſanſuco
v.20.in culina]*exemplar. Autiſ*.in coria.V.E.
ria.*Io. Salisb.lib*.3.*Polic.cap.x*.
28.canere]*al*.tonere.
30.certe]*al*.certum eſt.*al*.certum.
31. ad hoc genus exercit.] *ex. Biturig. ſic hab*
adſignes exc. exceſſiſſe, & ideo grandis,
velut ita dicam, pud.o.n.e.maſculoſa, ſed ri
gida.
PAG.2.v.2.Thucydidis]*Autiſ*. Thucidides.
v.9.ipſe in ſchola] *Bitur*.ipſe etiam ſcola fund
verat.
13.arte ſecreta]*al*.artis ſecreto.
16.Cicero] *Bit*.Cicio.
18.quam quod]*Vet*.quam id quod
20.niſi quaſdam inſidias a.f.]*al.ignorans*
23.piſciculos]*Autiſ*.diſcipulos
ibid.moratur]*Autiſ*.moritur.*Biturig*.moriatur.
28.propellunt]*Autiſ*.impellunt.
31.mitigarentur]*Autiſ*.irrigarentur.
35.placeret]*al*.placent.
36.ludunt] V.E.lucent.
39.ſchedium]*Autiſ*.ſcadium *al*.ſtudium.
40.Lucilianæ]V.E.Lucianæ.
ibid.humilitatis]*v.e*.improbitatis.
42.Artis ſeveræ] *al*. Amat ſeveræ ſi quis artis ef-
fectus.
43.more]*al*.moræ.*al*.meræ.*al*. morem.
44.polleat.]*vet*.palleat.*al*.pallet.
46. impotentium captet] *vet*. impotentum ne
captet.
P. 3. v. 3. hiſtrioniæ] *vet*. redimitus hiſtrionei *al*.
hiſtrionis add.
4.armigeræ] *Bit*.armigenæ.*al*.crinigeræ arrident
5.tellus]v.æ tellus.
8.mittat]*al*.mutet.
9.& ingentis]*Bit*.ingenuus.
10.hunc Ro.]*Autiſ*.huic
14.Dent.ep.]*al*.Dein.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

15. Ciceronis] *tres ms.* Titionis.
17. defundes] *al.* diffundes.
18. dum hæc] *al.* hunc. V. hoc.
19. in hoc dictorum æſtu] *Antiſ.* in hoc æſtu rerum.
ibid. motus] V. E. in hortis
22. cujus, qui] *v. e.* cur quis
28. in curſu] *al.* ex curſu. *al.* & curſu.
30. &, Rogo] Te rogo.
33. divinam] *al.* ducturam.
34. ſecretiorem] *al.* ſecretum.
35. rejecit] *al.* injecit.
37. inter titulos] *ſic Antiſ. Biturig.* in teſticulos invidasque m. inter ſpat. *al.* inter viculos. *al.* inerticulos. *nullum exempl.* internuculos.
41. aliam partem] *Antiſ.* alteram.
Pag. 4. v. 13. numquid] *al.* nunquid
26. niſu] *al.* riſu.
32. ego] *al.* ergo.
41. quæſtibus tentemus] *al.* queſtionibus conemur
45. different] *al.* deferent.
Pag. 5. v. 10. felicibus] *al.* ferventibus. *al.* frequentibus
28. ſplendida] *al.* ſplendor.
34. metu] *al.* motu.
Pag. 6. v. 6. domino] *al.* deeſt.
v. 8. quid faciant] *al.* faciunt.
10. nulla poteſt] *al.* nuda.
11. cena] *al.* cæra.
12. vendere verba ſolent] verba ſolent emere.
14. Atque eques] *al.* Atque eques in cera qui probat empta ſedet.
20. ſicel] *al.* ſicilicum. quibus lupinos
34. invidiam] *al.* inſcitiam.
44. viderentur] *al.* videretur.
Pag. 7. v. 1. aliquando] *al.* alioqui
13. calumniantium] *al.* criminantium.
20. non ſatis] non, *videtur abundare.*
23. recluſæque] *Bit.* remiſſæque.
27. cujus vos] *al.* cur.
ibid. ſacram] *al.* ſacrum.
33. aſſentationem] *al.* aſſenſionem.
36. expectavimus] *al.* ſpectavimus.
37. oſtentationem] *al.* oſtenſionem.
ibid. Vt ergo] *al.* Vt vero.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

38.retexit]*al.*detexit.
39.inter ſe uſque]*al.*interiusque.
40.contritis]*al.*conſtrictis,*al.*ſtrictis.
*ibid.*hæc audacia]hæc *al* ignorant.
41.fabulas & anteceſſ.] *al.* etiam anteceſſuras.
44.noſtra regio] *Bit.*regia.
Pag.8.v.4.timerem]*Antiſ.*timeam:*al.*timebam.
10. juvenili impulſi] *al.* juvenili impulſu licentiam, quam in ſ.p.
12.Protendo]*al.* Obtendo.
14.riſumque faciatis]*Samb.* referatis.
15.annorum ſecreta]*al.*conſilia ſecreta.
*ibid.*quæ mille vix] *al.* quæ nulli vix homines.
27.Quod ſi non]*al.*Si inquit non.
28.annuiſſetis]*al.* adjuviſſetis.
38.mimico riſu]*al.*nimio.
Pag.9 v.5.virilis ſexus eſſet]virilis ſexus. ſed præcincti, *al.*at præc.
11.obducere]*al.* abducere.
14.torti]*al.*tenti.
20. periculoſum alienis] *al.* periculoſum eſſe. a. peric.inter eſſe a.l.
21.de ſinu]*Vet.gloſſar.*ſura
26.ſolus tantum]*al.*tamen
29.Ac ne Gyton]*Samb.*ac n.G.q.ultimus riſ.t.
34 hinc] *al* huic
38.gauſapila]*al* gauſapina.
39.extortis]*al.*exrectis
45.palæſtricæ]*al.*palæſtritæ.
*ibid.*legitimo]*al.*lecyti.
P.10.v.12.ſopitionibus] *al.*ſcriptionibus ſopiti.
16.conjunctis marcebant capitibus] *al.* c. manebant c.
20.dumque inter]cumque.
44.recuſantes] *al.*recuſantem
45.ſudantis]ſudantes.
Pag.11.v.6.vernulæ] *al.*vernilia
7.embaſicœtam]*al.*ἐμβασικοίτην
17.vocatumque ad ſe]*al.*v.a.ſe Gitonem i.
18.pertractato]*al.*pertracto.
19.Hoc inquit]*al.* Hæc
24.Pannichis] *Bit.*Parrathis,*al.*Pannichidis,*al.* panychis.
26.& quæ] *al.*quia.
32.ita?inquit]*al.*itaque,*al.*itane
39.ut dicatur]*al.*proverb.illud dicatum.

40. in

40.in ſecreto]*al.*in ſcorto.
41.conſurrexi]*al.*conſurrexit
42.flammeo]*al.*flammeolo embaſico: ætas præfe-
reb facem.
45.jocantium]*Bit.* vocantium
Pag.12.v.5.diductam] *al.*deductam.*al.*ductam.
6.ſpeculabatur] *al.*ſpectabat.
10.obiter]*al.*valgiter
24.luxu expellente] *al.*luſu expellentes.
27.ludenti]*al.*jubenti
Pag.13.v.10.tenia] V.tema vitābat.
12.pictor] *al.*ſcriptor
25.procurator]v.procurſator rationis.
30.VI.VIRO]v.viro
P.14.v.25.biſaccio.]*Byzantio aut gemino ſacco.*
30.tomacula] v.tumatula.*al.*trimatula.*al.*trime-
talla
P.15.v.1.ne abſentivus eſſem]v.ne diutius a.e.
7.teſtorum] *al.*teſtarum
9.corbe]*al* orbe
20.incumbunt]*al.*incubant.
35.ei pædiſſimi] *al.* & per diſceſſum
P.16.v.6.quam totus]quia t.
15.bubale]*al.*bubulæ
17.fteriiculam *al* ſericulam.*al.*ficedulam.
19.ſuper ſagittar. *deeſt fortaſ. de ſcorpio.*
25.Laſerpiciario minio] *al.*laſerpitio & m. *al.*de
laſerpicio mineo c.e.
33.utriculis] *v.*inticulis.*al.*interulis.
*ibid.*garum piperatum] *al.*quarum.*al.*aquarum
37.methodio]*al.* methodo.
P.17.v.9 Topanta] *al.*hierophanta.
14 Mopſum]*al.* Morſum.
16.Publium]*Bit.*Publicum.
20.paſcitur]*al.*lautus pavo naſcitur.
23.grata hoſpita] *al.*Græca hoſpita.
27.tribacca]*Bit.* tibi bacca
28.onerata]ornata.
*ibid.*pelagiis]*al.*patagiis.
33.probitas eſt] *Antiſ.*probita ſe carbun.
34.induere]*v.*inducere.
35.nebula linea]*v.*lunæ.
45.certaque]*al.*creta, quæ l.
P.18.v.6.inveniſſet]*al.*interveniſſet.*al.*vi veniſſet.
8.Mortalis]*al.*Mortales.
18.jungerem]*al.*mortis ingererem.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

28.contentus]*al*.continuo.
Pag.19.v.14. nomen amicitiæ] *Io.Saliſb.Polic.l.* *cap.7.lib.8.cap.3.*
15.mobile]*al*.nobile.
23.anteſcholanus] *al*. aut ſcolanus. *al*.ſcolani
24.inveniret] *Antiſ*.invenire.
30.non iratum]*al*.num.
31.Aufugi]*al*.Effugi.
34.ſolitudinem]*al*.ſolicitudinem.
37.venerunt]*al*.venierunt.
Pag.20.v.10. cujus centuriæ]*v*.centuria.
19.poma aut pendentia] *al*.nec p.p.*al*.aut p.p tantia.*al*.nec carpit pendula poma. *al*.nec p ma patentia.
21.omnia cernens.]*al*.omnia late Qui tenet
24.Nequaquam]*al*.nunquam.
ibid.credit.*al*.reddit.
26.nemo jusjurandum ſervat] *Benedict.v.ex.* ne mo jejunium ſervat.ἄσκητε.
44.tabularum]*al*.fabularum.
Pag.21.v.3. monocremon] *al*.monohemeron.*a* monochromon.
13.in terris]*al*.in cœlis.
14.Hylam]*al*.Hylari.
15.interdictum]*al*.interceptum.
16.omnes fabulæ]*v*.hos fabulæ.
40.exſtruere]*Bit*.inſtruere.
Pag.23.v.40.inſtituit] *al*.fecit.
46.Eudoxus]*al*.Eudoxius
Pag.24.v.1.excelſiſſimi]*al*.excellentiſſimi
4.convertat]*al*.revertat.
7.comprehenderat]*al*.comprehendit
8.audemus]*al*.avemus
12.unquam]*v*.inquam, *al*.quis dudum.
14.inveniſſet]*Bit*.attigiſſet.
31.profante]*v*.præfante.
ibid.cæſi]*v*.ferro cæſi
33.figurarent]*v*.figurabant
34.antrum]*al*.caſtrum, *al*.clauſtrum
37.Equi receſſus]*al*.Danai receſſus.
ibid.in voto]*i.e.equo quem voverant*, *al*.in ſuo voto latent.
39.hoc tit.]hic
40.hoc ad fata]hæc ad f.
41.mendacium in damnum p.] *Antiſ*.& m.ſemper in damnum, *al*. mendacio in d. potens.

fortaſſ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

fortaſſ. premens.
43. In vota] *al.* Iam vota
P.25.v.2. uterum notavit] *al.* uteri notavit fata. ſ. t. m.
3. lætusque reſilit] *al.* lætusque. r. *al.* lentusque *al.* tellusque *al.* læſusque.
6. dum murmurat] *al.* eum murmurant, Roborea m. ſ. i.
11. repellit] replevit
ibid. conſurgunt] *al.* replevit
19. pontum jubæ] *al.* ponto jubæ, *al.* merito jubæ
20. fulmineum] *al.* igneum.
24. Lauconte] *al.* Lacoonte. *al.* Lacoonti,
27. uterque] *al.* utrique
ibid. pias] *al.* pietas. *v.* pictas
31. jam morte paſti] *al.* in morte parci
41. excurſum] *al.* ad excuſſum
46. Troas] *al.* Trojam invocat Troja ſ.
P.26. v.5. vocaret] *al.* vocarent
19. ejuras] *al.* curas
40. conceſſio] *al.* conceſſor
P.27. v.16. Aſcylti partem] *al.* Aſcylto parem
31. laciniam] *al.* laſciviam
45. lentus] *al.* lenitus
P.28. v.2. Afræ volucres] *al.* Aeriæ vol.
4. anas enovata] *al.* renovata naſſa, *al.* renovata,
6. Sytris] *al.* ſitis
7. probatur] *al.* probamus
14. ſynæcio] *al.* ginecio.
37. ejusmodi] *al.* ejus nomine
39. cede inſaniæ, id eſt] *v.* redde inſaniæ fidem, *al.* idem
42. adduxit] *al.* obduxit.
46. ſpondam junxeram] *al.* ſpondæ i. *al.* ſpondæ me vinxeram
P.29. v.9. per præcipitia] *al.* præcipitio
21. minimicam] *v.* inimicam.
26. quid ſibi vult] vult *in aliis deeſt.*
28. jam enim] *Bit.* jam jam
29. Mannicii] *al.* Manucii
32. liber, urceolum] *al.* liberum urceolum ſ.
35. ligneum] *al.* igneum.
39. ſcordalo] *ita omnes v. al.* ſcortillo.
41. coctores] *al.* lictores.
ibid. mulcant] *al.* mulcat mulctant.
42. extis] *v.* aſſis *al.* eſcis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

45. ſoleis ligneis] *deeſt* ligneis *in Bitur. v. cod.*
ib. præcincta, ſollers impar viribus.
P. 30. v. 3. oſtioli rupta] *al.* hoſtii diſrupta.
13. rixam] *v.* noxam.
20. Ita] *al.* Itaque.
21. illam] *al.* illi.
34. ſponda culcitam] *v.* ſpondam culcita.
44. quod dilig.] *al.* quo.
45. commiſſuris ſecures] *al.* commiſſuras ſe-cure.
P. 31. v. 1. Aſcylti] *al.* Aſcylto.
25. reduc. p.] *al.* redde puerum.
27. continuo. ita] *al.* ter cont. i.
39. amplexuſque jam mitigatum] *al.* i. mi-gratum.
43. hibernum] alii hiberum.
P. 32. v. 12. ſimiliter in pect.] *al.* ſimul i. p.
19. barbis horrentibus] *al.* horridus.
ibid. Moraris] *al.* Miraris.
20. propudium] *al.* properandum.
24. alt.] *al.* altum *al.* alutam.
28. ducit] *al.* mittit.
32. unus & ſenex] *al.* vietus.
34. infra] *al.* intra.
ibid. fraudavique] *al.* firmavique.
42. manibus] *al.* navibus.
43. exciperet] *al.* exciperem.
P. 33. v. 1. laciniam duxi] *al.* traxi.
15. id eſt] *al.* &
26. conducit] *al.* conduxit.
Pag. 34. v. 1. dominum] *al.* domum.
16. utique] *al.* utcunque.
22. noctuque] *al.* noctiſque.
29. impendere] *al.* impenderem.
42. mea] *al.* mihi.
P. 35. v. 8. Quid tu] *al.* Quin. *al.* Quidni?
19. tumore] *al.* humore.
20. convertere] *al.* comburere.
23. barbam] *al.* barbara.
ib. peregrinatione] *al.* peregrina ratione.
v. 35. ſupplici] *al.* duplici.
P. 36. v. 4. Eucolpion quid quæris] v. Eucolp.
ibid. quod quæris, ſcito. *al.* quem qu.
15. Heſus nomine] *al.* læſus omine.
26. auſpicium mihi] *al.* triſte.
45. Triphena, *conſtanter* V. C. non Tryphenæ. u
al, *u*

al. *ut & Gyton, non* Giton. Chriſis, *non* Chryſis, Licas, *non* Lycas. Enothea, *non* Oenothea. Pannichis, *non* Pannychis. Poliænos *tamen &* Bolienos. *quod ſemel monuiſſe ſatis eſt.*

44. mirabili] *al.* miſerabili.

11. indiciorum] *al.* facieique.

24. mimicis] *al.* inimici.

27. contumeliarumque] *v.* injuriarumque.

41. Me utpote] *al.* ut puto.

P. 38. v. 25. fuerunt mei] *al.* noſtri.

P. 39. v. 5. fuliginea nube] *al.* fuliginis confuſa redierunt. in iram ſe odium.

32. infertam] *al.* infectam inſertam.

40. tralaticium] *al.* ſtolatarium. *al.* ſtlatarium. *al.* ſtatarium. *v. e. hanc vocem non habet.*

46. Troïus hoſtis] *al.* heros.

P. 40. v. 2. fraterno ſanguine] *Bit.* ſuperno.

4. quis raptis] *al.* qui.

ibid. evocat armis] *al.* annis.

6. immittite fluctus] *Autiſ.* imponite.

9. Vtitur] *al.* initæ. *al.* iratus.

11. fœderis] *al.* fidei.

22. & 23. ducentos denarios] *Autiſ.* ducenos.

28. totum] *al.* trium n.

29. tranquillitas] *al.* tranquillitate.

30. exultans] *al.* exultantes captabat.

31. convellebat] *al.* converrebat.

33. tectis] *al.* textis.

36. ſpuma] *al.* pluma.

42. capillorum] *al.* in capillos ſuos.

44. abegit hiems] *al.* ademit.

46. attritis ridet] *al.* extritis luget. *al.* aret.

P. 41. v. 7. times puellas] *Bit.* paves.

25. flaucorum] *al.* flavum.

27. auctor] *al.* actor.

33. ſed rem ſua m.] ſed ſua m. facta quæ exp. ſ. e.

39. funus] *al.* feneris officium.

43. cuſtodire] *al.* condire.

P. 42. v. 4. lacrymas] *al.* lacinias.

ibid. commendabat lugenti] *al.* commendabat lugentis.

6. ſolum illud] *al.* ſ. videlicet.

11. proxima ergo] *al.* vero.

12. aſſervabat] ſervabat.

20. & 21. ſcilicet quod] *al.* ſ. id quod e.

22. attulit]*al.*contulit
24. & nihil profut.] *al.* profuturo:gemitu p.deduceret
28. percuſſa] *al.* perculſa,
32. certe ab eo] *Salisb.* incertum habeo. *Antiſ.* certo ab eo
33.victam] *al.*victa
39.curare]*al.*ſentire
P.43.v.2.plerunque]*al.*plurimum
11.jacuerunt]*al.*latuerunt
13.& 14.ut quisque]*al.*quisquis
*ibid.*ignotisque] *al.*cognatisque
16.mulieris]*hoc in al.deeſt.*
17.per facultates poterat]*al.*p.f.habere *p.*
19.cruciarii] *al.*cruciati.*Antiſ.*crucariæ.
21. circumſcriptus]*al.* circumſpectus, *al.*circumpectus.
22.deſidet]*al.*reſidet
25. commodaret] *al.* commodet ergo , *al.* commode.
27.faceret] *al.* faciat.
42.e le]Edile, *al.*hedile, *al.*cubile.
44.præoccupaverat]*al.*occupaverat
P.44.v.1.ſpoliatis crinibus,] *al.*ſpoliatum
25.ſportam]*al.*ſpurcam.
44.Licas.trepidans] *al.* trepidus.
P.45. v.6. parte abduxere] *al.* abduxere. certiſſ. morti applicitus
6.detraheret]*al.*diſtraheret
43.porcam mug.] *al.*portam.
P. 47. v. 24. Videbitis inquit] *Vet.* Audebitis, *al.* adibitis
35.& 36.rapinæ]*al.*rapina
41.ferroque necari]*al.*ſecari
P.48.v.17. ſterilitatem] *al.*fertilitatem, *al.*felicitatem.
45.vibrantibus]*al.*umbrantibus
P.49.v.1.concipere] *v.*conſpici.
2.inundata]*Bit.*inundaverit.
4.ut fiat] *Bit.*itaque f.
6.rationis] *al.*orationis
18.tanquam]*al.*quamquam.*al* jamque.
29. Aſſyria concham] *al.* Heſperia coccum , *al.* Æſepyreeum. *fortaſsis pro* Æs Ephireum. *at Bit. & al.* Ac ſe pyrecum. *quadam* piretium, *al.* Æs pyræum, *al.* Ac ſpireum.

31.Nu-

31.Numidæ cruſtras]*al*.accuſant, *al*.accurant.
33.& læſæ]*al*.eliſæ
34.Mauri]*al*.auro f.
36.precioſa ſuas]*al*.fames
39.peritura] *al*.parituraque
41.exſectaque]exactaque
42.ævi]*al*.ævo
P.50.v.2.Citrea] *al*.aurea.
4. Quæ ſenſum turbant] *al.* Quæ ſenſim trahat hoc ſterile ac male nobile lignum. *Autiſ*.Quæ ſenſum trahat hoſterile. *al.* Quæ turbant ſenſum, hoſtile ac male nobile lignum.
6.extruit]*al*.eſurit.
8.perducitur] deducitur, inde L.
9.vendunt]*al*.condunt.
21.dedecus eſt populi]*al*.dedecori populo, *al*.dedecoris p.
23.perdita]*al*.prodita.
25.gurgite prædam]*al*.pridem.
26.Fœnoris]*al*. Funeris
28.latrantibus]*al*.lacerantibus.
31.reparantur.inops] *al*.reparatur inops.a.t.o.
34.excita]*al*.exciſa.*al*.exciſſa.
43.Cocytia]*al*. Cocyta.*al*.Cocyti.
P. 51. v. 20. varios lapis inv.uſ.] *Autiſ*.vanus ſ.i. uſum.*al*.varius l.1.uſum.
21.jubentur]*al*.fatentur.
33.Vota tibi] *al*.mihi cedunt.
35.Arcibus] v.c.artibus
39.gemina jam ſtratos morte P.] *al.* gemino jam ſtrictos morte Phil.
45.arceſſe] *Bit*.accreſce *al*.accerſe.
ibid.Porthmeus] *al*.Proteus.*al*.prora.
P.52.v.7.palluit]*al*.polluit
10.Titan.] *al*.titubans.
15.morientia]*Bit*.manantia
17.Sideribus transmiſſa]*al*.tremefacta. v.armis acta.*al*.tranſacta. *al*.tumefacta.
19.tumulos]cumul.
ibid.oſſa carentia] *al*.arentia.
30.ſolis adulti] *al*.aduſti.
31.Manſueſcit radiis] *al*.Manſueſcunt radii.
35. Optavitque locum] *al.* Oravitque, *al*.Intravitque
P.53.v.5.Vinciet]*al*.Incidet
ibid.ferentes]*al*.frequentes.

15. meatibus]*al.*e montibus.
18. vulgato [lætior]*al.*latior.
20. Fortior] *al.*Lætior.
21. hauſtus]*al.*auſus.
22. cana juncta p.] *al.*vincta.
23. mitique quievit honore] *al.* m. horrore quievit.
27. juſſa putares] *al.*miſſa p.
28. Stabant & vincta]*al.*Stantibus & victa.
31. paſſim turmæque] *al.*pariter t.
37. unda ruebat]*al.*umbra r.
46. tumidas]*al.*timidas.
P. 54. v. 3. fert omnia] *al.*ferit omina.
8. per dubias] *al.*perque duas.
11. Qui tentata]*al.*Qui tentare v.f.i.uti:
17. manu trepida]*al.*pavida.
21. onerisque ignara]*al.*o.non gnara.
23. Hic vehit]*al.*Hic velut. *al.*Hinc.
31. ſævi quoque terror] *al.*ſævique repertor H.]
44. ſincera Fides]*al.*ſummiſſa.
P. 55. v. 7. Mavortius]*al.*Mars obvius.
17. Infremuere]*al.*Intremuere tubæ.
20. Stabant ærati]*al.* irati.
22. Atque intertorto] *al.*inter toto.
39. Epidauria mœnia] *al.* Epidamni m. *al.* Epidamni nomina.
43. volubilitate] *al.*bile.
P. 56. v. 29. amplexus, non commodas] *al.* amplexus non commodos.
P. 57. v. 13. longius jocis]jocis *in al. deeſt.*
ibid. platanona]*al.*platea nova.
14. Placuit puellæ]*al.*ancillæ.
15. & 16. in eum diphona] *al.*f.ſe in cadophona qui ambitioni h.*al.*adophona. *al.*daphnona.
23. ſcripturam]*al.*juncturam.
25 fulgentibus]*al.*ſurgentibus.
29. Parium marmor] *Autiſ.*Planum.
34. canos]*al.*crines.
45. tu tantum]*al.*tamen.
P. 58. v. 10. inter auras]*al.*intus aures.
17. Polixenum] *Autiſ.*Belienon.*male.Hom.Od.*μ.
17. & 18. Semper inter hæc] *al.*Sed inter hæc.
24. fudit]*al.*fundit.
25. confeſſo] *al.*conceſſo.
ibid. junxit]*al.*vinxit.
27. violæque & molle cy.]*al.*videtque & m.c.

35. ma-

35. macer]*al.*marcet.
36. Puto]*al.*Porro.
P. 59. v. 8. verſat manus]*al.*non ſit.
9. perluit ora]*al.*proluit, *al.*artus.
30. quid tandem agas] *al.*tamen.
33. Ego ægrum]Ego *in aliis deeſt.*
35. tubicines]*al.*ad tibicines.
37. non invideo]*Vet.*non invenio.
43. & 44. hæc fieri] *Bit.*hæc frater.
P. 60. v. 2. animumque ejus]ejus *in al.deeſt.*
9. Habes]*al.*Habe.
14. & 15. paratus miles]*al.*parata.
16. corporis] *al.*operis.
P. 61. v. 2. alis leporem]*al.*aliis l.
5. trepidanti] *al.*crepitanti.
7. aquis errantibus]*al.*trepidantibus.
al. ludentibus.
8. verſabat]*al.*vexabat.
9. Iaſdon]*Bit.*yaſdon, *al.*aëdon.
al. hirundo, *al.*ſilveſtris Aëdon.
10. fuſæ] *al.*fuſa.
11. ſua rura]*Bit.* & *Aut.* ſuaſura.
12. Premebat] *al.*Tremebat.
16. conſedi] *al.*reſedi.
ibid. & 17. oculos meos] *al* ſuos.
18. ecquid hodie totus v.] *al.*ecquid hodie veniſti, *al.*ecqu. lotus veniſti.
21. precantis] *al.*præcautis.
31. catorogare] *al.* κάτω rogare, *al.* catorygare, κατωρυγή *al.*catalogare, *al.*catamolidiare.
43. poteram confingere]*Bit.* poterat contingere, langorem ſ.
ib. & 44. ſimilare cœpi]*al.*ſimulavi.
ibid. lectulo]*al.*lecticulo.
P. 62. v. 1. terribilem]*al.*terribili.
3. Ferrum timui] *al.*tremui.
ibid. quod trepido male dabat uſum]*al.*q.t.d.mali uſum.
6. mille opera]*al* male op.
7. ita non p.]*al.*Iam n.
eod. ſupplicio]*Bit.*ſupplicit.
8. luſus]*al.*luſis.
19. incepto] *al.*incerto.
26. perfricata]*al.*perfricta.
27. naturali] *al* natali
31. & Vlixes] *al.*non exul Vlyxes.

40. Nam quis concubitus] *al.* N. quis cocubitus Veneris q.g.n.
41.petat]*al.*petit
42.Ipſe pater veri]*al.*Ipſe p.v.d.E.in arce
43. Iuſſit & hoc v.d. habere Deos, *al.* telos, *al.* Ipſe pater vera d.E.in arte.
P.63.v.1.ea nocte]*al.*ſi eam.
3.& 4.conceptiſſimisque] *al.*conceptisque juravit verbis
11.Septifluus]*Autiſ.*ſemper fluvius.
*eod.*hypœpis]*al.*Hypæpis
13.Et timidas] *al.*Sed tim.
22. Sancte tuas] *ſic Autiſ. niſi quod* decoris *habet pro* pecoris, & feſtus ſuis hoſtia lactens, *in al. totus hic verſus deeſt.*
32.in trivio] *Vet.*in truno.
43.maſcarpionem] *al.*maſturbatorem, *al.*maſturratorem.
45.pulvinum]*al.*pulvinar.
46.longæ moram]*Bit.*nomen.
P.64.v.3. utique die feriarum, quo etiam lugentes rident]*hæc in aliis deſunt.*
14.niſi illud]*al.*illum.
15.cornu]*al.*corvum.*al.*corium.
17.ſpiſſatis]*al.*ſiccatis.
*eod.*ſuccis]*al.*ſulcis.
18. ſcopulique atque horrida ſaxa] *al.* fundit aquas ſcopulus, atque h. g. Niliades jam l: aquas.
22.& juſſi ſtare dracones]*al.*juſſi & ſervire d.
*eod.*dracones]*al.*leones.
30.Idæo frutices]*al.*Idæos.*al.*Id.latices
32.tam fabuloſa]*al.*talifabulatione
34.para te]*al.*parete
37.vivis]*al.*binis
42.ſimulque pannum]*al.*panarium
P.65.v.4.pariter ſpoliat]*al.*perire.
5.veluti]*in al.deeſt.*
6.ſingularum]*al.*ſingulariumque
7.quaſdam]*al.*quædam
8.Non Indum]*al.*Indum non.*al.*nitidum.
9.calcato]v.falcato
12.actu]*al.*aſtu.
13. molli ſtillæ latus] *al.* Hinc mollis ſcillæ latus. *al.*m.ſtilla latus: *al.*molliſtillæ. *al.*moliſtilla.*al.*mollis tillæ.

14.Vi-

14. Viminiæ]*al.* ulminiæ
15. at paries]*al.* & paries, circa.
16. Fortuitoque luto]*al.* Fort. luto clavos a. 2.
18. præterea quæ]*al.* quam
19. mitia ſorba] *al.* mitia ſervo
20. pendebant texta] *al.* pendebat. *al.* pendebant exta.
21. & timbræ] *Aut.* Et ymbræ, *pro* Et thymbræ
23. Hecates] *al.* Hecate. *al.* Hecale
24. Battiadæ veteris] v. Bacchineas veteres
ibid. mirando]*al.* vivendo
30. cucumulæ]*al.* cucumæ.
32. vexat cubitum ipſa ſtipite ardenti] *Deſunt hæc in exemp. Io, Bit. D. non male.*
34. turbatus, anumque] *Benedict. exempl.* turbatus animi & non ſine riſu me erexi.
36. in vicinia]*al.* in viciniam.

P. 66. v. 1. arte coactas]*al.* volucres.
2. peneque fluentes] *al.* ſanieque, *al.* pœnasque luentes, *al.* ferventes, *al.* furentes.
3. Phineo]*al.* furtivo
11. convicium] *al.* concilium.
31. admiſeris] *al.* admiſiſti
33. ſcierint]*al.* ſcierit.
46. & Deos & anſeres) *al.* duos anſeres

P. 67. v. 7. Quisquis habet] *Io. Salisb. l. 7. c. 16.*
9. Danaen]*al.* Daphnen
14. Servius & Labeo]*al.* S. ut L.
16. Et veniet]*al.* Eveniet
18. Infra]*al.* Intra
27. extraxit]*al.* extrahit
35. Vrticæ] *Vet.* Veticæ.

P. 68. v. 21. Tirinthius]*al.* Turneïus. Tirineïus
eod. ira]*al.* ora
22. prophanam]*al.* prophanus
25. cavit]*v.* pavit

P. 69. v. 3. Philomela]*al.* Philumene
5. tum]*al.* tamen, *al.* tandem

P. 70. v. 21. præter liberos]*al.* libertos
45. Petavii]*al.* Petuſii, *al.* Petilini.

P. 73. v. 19. lepidi] *al.* tepidi, *al.* timidi
32. verens]*al.* ferens
eod. reſerare]*al.* ſervare
35. Midam]*al.* fidem.
eod. conceperat]*al.* narraverat

P. 74. v. 1. Obtorto] *al.* abroſo, *al.* abroſa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

valgia labella.
5. comptum me) *al.* centum vernales allucitæ. *al.* venales me alu.m.
9. repertæ) *al.* reſtiterant.
10. Aumarium) *al.* aumatium.
30. hiſtrionem) *al.* hiſtrioniam.
P.75.v.33. meſſis honores) *al.* menſis.
37. cavernas) *al.* tabernas.
P.76.v.20. Major in externas) *al.* Major in externa ſita cui deſcendat arenas. *al.* externam ſit qui deſcendit arenam.
P.77.v.4. perfuſo ſang.) *al.* profuſo.
5. Qui) *al.* Quin.
21. Quæ penitus) *al.* Quæ penitus merſæ, c.r.a.l. Verberibus r.iter:n.d.a. Erigidus ſtrictis qui
P.79.v.13. contigit ulla) *al.* una
14. bona eſt) eſt *in al.* deeſt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

AD LECTOREM.

CVRANTI mihi novam Petronii editionem, animus principio fuit haud pauca adjicere, quo nova luce hunc auctorem ſuffunderem, neſcio qua levi ductus inſania; cum jam laboraret in fine opus, contenderemque quid alii ante me (nam Pariſienſis Ed. ſero nimis in manus meas venerat) nihil mihi reſidui, præter exiles quaſdam ineptias, quæ vel cuivis in facili congerere. continuo ſevera objurgatione me reprehendens cœpi velle refragari, conſilium mutare, imo prorſus abjicere; tum demum illam vocem oraculi exiſtimans, quam toties alii inſuſurraſſent; actum me ſcilicet acturum, commentaturus in ſcriptorem traductum tot tantorumque ingeniis. equidem fatebor tibi ſimpliciter, ſerio pœnituit ſtulticiæ meæ; tandem nonnulli inſtantiâ urgeré, exolverem quod inconſulta pollicitatione promiſiſſem; compulſus denuo adgredi, quod ex deſperatione deſerueram. Itaque *quod adſolet apud prudentes viros eſſe, in operibus elaboratis judicatio reſtrictior, in ſubitariis venia prolixior:* idem hîc ſpero: totum enim hoc proxima & repentina fœtura natum, quod vereor monſtrum Tethys ipſa jurabit haud ablui poſſe omnibus undis. Cæterum nullius hortamina tantum apud me potuiſſent, ut auderem hoc facinus, niſi dulce cum pleriſque qui ante me in hoc campo

diffi-

difficiles habere nugas; dicam quod ſentio in quibusdam illorum vix riſum, in quibusdam vix ſomnum teneo: ſatis non fuit illis nihil dicere, ſed etiam lacera pleraque & disrupta religare prô nefas infeliciſſima & fallaci manu; adtexere præterea neſcio quas carminum quisquilias ne ineptiſſimis dignas, pro quîs me hercles, ſi in auctione venirent, neque Afranius nauci daret; ea Petronii adſeverare, quid aliud quis dixerit, quam inſaniam? tamen parum abeſt, quin audeant pallidi iſti & jejuni concinnatores. Credite, hoc artificium vobis periit. Lector, ignoſce ridenti. Atqui utinam vere errarent, qui calumniantur hoc ſcriptionis genus. Pace quorundam liceat dixiſſe, ſtudii hujus dignitatem perdiderunt; miris enim artibus ſuis effecerunt, ut totum enervaretur & caderet. Primum genus illorum, qui circa litterarum apices digladiantur, quibus litterulæ immutatio triumphus, faſtidioſa natio. ſi quid tale etiam aliis in mente, clamant furta, plagia, & tot nomina criminum graviorum. ſi quid forte imprudentius exciderit, ut maxime lubricum hoc ſcribendi genus, nec ſcio an quis unquam ſine lapſu evaſerit, conqueruntur ut de vi publica, delictum uſque ad mortem. ſi quid in medio relinquas, ne vel hac via offenſam incurras, quod omnia præripueris, protinus nimium occupatum dicant, quem vel mendum vocis fallere potuit, aut quod pleraque

Home-

Homericis oculis adſpexeris. Iam tot ambitus ſermonum per ſententiarum tormenta, verba ipſa calamiſtrata tam apte poſita, ut jurares de ſingulis illos iviſſe in conſilium. Dic mihi, anne fanaticus iſte medicus, qui dum urit & ſecat, lentis ductibus agit? ſimplex illa mundicia, quæ ſine ceruſſa & fuco, tum conſtricta brevitas propria hujus materiæ. Si qua nota melior, quanto præfamine illa exprimitur, parturiunt quod peperere, *habent artificium quo prius perſuadent, quam edoceant*; primo cum audieris, haud ante gnarus quid naſcatur, grande aliquid animo volvas: at cum offenderis, Deus bone, ridebis illico audaciam & faſtum: litterulæ mutatio eſt, aut ſillabæ transpoſitio. Sunt qui diaria texunt actuum, qui eloquentiam oſtentant in alienis laudibus. Porro in profligandis adverſariis uſque ad faſtidium & invidiam nimii. Non queo mihi temperare, quin addam pervicax genus illorum, qui obtrectatione alienæ ſcientiæ, ut ait Plinius, famam ſibi aucupantur; quibus inſtar mortis ſi videant alibi clarum oriri ſidus: pleroſque figuratis perſtringunt laudibus: novum maliciæ genus, laudare quod accuſes; haud oſtendunt vulnera, ſed infligunt; ſcriptorem, cui manus commodabunt, ſi alius tangat, injuriam ſuam putant, cum ipſi vix decem annis abortum faciant; miramur, quod horum libri lectorem inveniant, nam legentium contumelia ſunt, quos putant optimi cujusque convitiis gaudere. Reliqua ſino præterfluere, ne in

faſtidium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

faſtidium adducta videantur ; ſatiusque mea tegere,quam aliorum vicia indagare. *Accuſamus ſæpe quod facimus & contra nos diſerti in vicia noſtra invehimur*, ait D. Hieronymus. Sane his moribus medicinas dicere, cum ventis litigare arbitror: Hippocratis potius fomentis, quam monitis aliorum indigent. Nos exequemur reliqua propoſiti. Pleriſque is morbus familiaris, ut tanta in operibus ſuis promittant, propter quæ merito vadimonium deſeri poſſet At cum intraveris , dii deæque, quam nihil in medio invenies. Non eſt quod te ante rem ſuſpenſum teneam, aut vana ſpe ductem ; nihil damus niſi frivola quæque & levia , aliis contempta potius quam non viſa; ita ſane oportuit poſt tam curioſæ diligentiæ viros , qui uberem meſſem ex hoc agro collegerunt. idem nos voluiſſe , licet non adſecuti , abunde pulcrum atque magnificum; omnis hic triumphus illorum , nos armillis & haſta donari ſeriò recuſamus. Itaque legendi modum hîc ponas licet, aut huic

——— ——— *exarationi*
Diſtrictum bonus applicare theta.

Vulnera coacta prorſus , quæ ut ſcopuli aliorum quoque acumina fregerunt , reſcindere non libuit , ne novas plagas incuterem. Quæ ordini obſtreperent , lectoriſque intentionem diſpargerent malui differre , dum plenius in hunc ſcriptorem, melius nactus exemplar ; itaque fraudi non erit ſi intacta multa relinquam.

equi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

equidem *ſi bonus eſt Lector, quæ omiſi non oblita nobis, ſed præterita exiſtimet.* At mihi nunc aggreſſuro venia opus erit, ſæva enim & infeſta virtutibus tempora: quam ut benignè indulgeas obteſtor. Indubiè ſæpius peccaturus, quippe qui homo & adhuc juvenis. Cæterum *placebo tibi, ſi me culpam emendare permiſeris.* Hoc te rogo lector.

AD EVNDEM.

ANni ferè xxciv. poſtquam renatus Petronius, ſed prô nefas tam ruptus, & multifariam truncatus, ut potius informe pecus ex matris viſceribus exciſum, quam legitimus fœtus. Itaque docti viri, publico bono nati, continuo dilaniata & diſperſa ejus membra cum cura conquiſiverunt, fracta & luxata obligarunt: quorum acumen & feliciter curioſas manus expertus Arbiter, ut anguis, convertit corium & ævum. Quam damus, editio ſeptima eſt, ea ut purior & amplior prodiret, imo ne quid omnino deeſſet, votum & animus mihi fuit. Quidquid igitur emendationum & explicationum ad Petronium pertinentium, apud noſtri ævi præclaros viros ſparſum, excerpſimus, digeſſimus, & hoc faſciculo comprehendimus, quo in promptu eſſent, & velut ſub uno oculorum ictu. Selegimus autem neceſſaria; nam omnia adjicere nec libuit, nec per formam libri licuit.

TYPO-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

TYPOGRAPHVS EIDEM S.

HÆC erant, benevole Lector, quæ in priori editione Animadverſionibus ſuis in Petronium, atque in eundem ex variis collectis Obſervationibus, præloquiorum inſtar præmiſerat elegantiſſimi ingenii vir Iohannes à Wouweren. Nec minus ille addiderat Notas & Collectanea quæ Pariſiis jam ante ſine auctoris nomine prodierant; item Iani Douſæ filii delicatum Spicilegium: Omnia illa inquam (qua ingenuitate eſt) ſejunctim, & ſub ſuis quæque titulis. Nobis autem novam hanc editionem concinnantibus ſuaſerunt viri non contemnendi, ut vitandæ confuſioni omnia confunderemus: Ita tamen ut nota quapiam dignoſci poſſet quid cujusque eſſet. Nos commoditati tuæ conſulendum rati, perſuaderi nos paſſi ſumus; ac proinde tantum non juſtum Commentarium in amœniſſimæ eruditionis, & eruditiſſimæ feſtivitatis auctorem tibi damus. Vt autem ſcias quid cuique tribuendum ſit, memineris ſub finem ſingularum annotationum hæc ſigna addita; N O T. Notas; C O L. Collectanea; S P I C. Spicilegium Douſæ Filii; ſignificare. Si nihil ſubmittatur, ipſius eſt Ioannis a Wouweren. Obſervationes autem e variis, ſemper nomen e quo petitæ ſunt, adſcriptum habent. Vale bone lector.

SYM-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

SYMBOLÆ ANNOTATIONVM IN PETRONIVM ARBITRVM.

P. 1. SAtyricon) Gloſſæ : *Excelſiſſimus dicitur a Petronio in l. Satyrarum.* Vnde manifeſtum hoc opus certo librorum ordine diſtinctum fuiſſe. Duſa.

v. 1. Declamatores] *Declamatio judiciorum imago.* Quinctil. lib. 1. cap. x. *Forenſium actionum meditatio.* lib. 4. c. 2. Eumenius Rhetor: *Neque enim tantum me aut negligentia aut confidentia tenet, ut neſciam, quanta ſit inter hanc aciem fori & noſtra illa ſecreta ſtudiorum exercitia diverſitas. Ibi armantur ingenia, hic præliantur; ibi prælusio, hic pugna committitur.* Seneca : *Ita arbitratum eſt ſcholam quaſi ludum, forum quaſi arenam eſſe.* Acceſſere ad hoc exercitationis genus perſonæ principes. Suetonius Nerone cap. 10. Spartianus Severo. Capitolinus Gordiano : *In Athenæo controverſias declamavit.* Cicero 1. Tuſcul. Quæſt. *Declamitabam cauſſas*, lib. 1x. Epiſt. ad Pætum: *Hirtium & Dolabellam dicendi diſcipulos habeo, cœnandi magiſtros. Puto te audiſſe, illos apud me declamare, me apud illos cœnare.* hos innuit Seneca Controverſ. procem. *Potuiſſem audiſſe (Ciceronem) in illo atriolo, in quo duos grandes prætextatos ait ſecum declamare ſolitos.* cujus indicium fecit Suetonius lib. de Claris Rhet. Cicero Bruto, *Commentabar declamitans cum M. Piſone, aut cum aliquo quotidie.* hinc *quotidiana declamatio*, lib. 16. epiſt. 21. & *quotidiana*, commentarii puerorum, in quos ea, quæ aliis declamantibus laudata erant, regerebant, ut ait Quinctil. lib. 11. Colloquiis priſcis : βιβλίον ἔλαβον, ἔγραψεν καθημερινά. Sero declamandi exercitatio ad Romanos; prorſus diverſum iter ad eloquentiam antiquitus. Auctor dialogi de Oratoribus. Quintil. lib. 11. c. iv. *Fictas ad imitationem fori materias apud Græcos dicere circa Demetrium Phalerea inſtitutum. Latinos dicendi præceptores extremis L. Craſſi temporibus cœpiſſe Cicero auctor.*

Quem vide lib. III. de Orat. Suet. de L. Plotio *Cicero refert: Memoria teneo pueris nobis primum Latine docere cœpiſſe L. Plotium.* Ergo quæ circa Demetrii Phalerei tempora in ſcholis frequentari cœperunt exercitationes, poſtea Romanis Cicerone puero uſurpatæ, Cauſſæ, ſeu Controverſiæ dictæ, Seneca Controverſ. *Declamabat Cicero non quales nunc controverſias dicimus, nec tales quidem quales ante Ciceronem, quas Theſes vocabant. Hoc autem genus materiæ, quo nos exercemur, adeo novum eſt, ut nomen quoque novum ſit. Controverſias nos dicimus, Cicero cauſas vocabat.* Nam veteres ex morali parte materias petebant, ut virtutum vitiorumque laudes & vituperia. Suet. de claris Rhet. *Interdum Græcorum ſcripta convertere, ac viros illuſtres laudare ac vituperare. Quædam ad uſum communis vitæ inſtituta, dum utilia & neceſſaria, dum pernicioſa & ſupervacanea oſtendere. Quod genus* θέσεις & ἀνασκευὰς καὶ κατασκευὰς *Græci vocant, donec ſenſim ad Controverſiam ventum eſt.* Dialogo de Orat. *Ad hæc efficienda veteres intelligebant opus eſſe non ut fictis controverſiis linguam modo & vocem exercerent, ſed ut his artibus pectus implerent, in quibus de bonis & malis, de honeſto de turpi diſputatur.* Seneca lib. II. controver. III. *Declamabat Naſo controverſias ethicas.* Itaque aut ex morali parte, *veteres controverſiæ aut ex hiſtoriis trahebantur, ex veritate, aut ex re ſi quæ forte recens accidiſſent. eas Græci* Συντάξεις *vocabant.* Suet. de claris Rhet. Poſt ingenia faſtidire conſueta, diverſa a forenſibus cauſſis tractare, imo ad mera nugamenta deflecti; quo pertinet hæc Petronii indignatio. Ridet eandem inſaniam Quinctil. multis locis, Syneſius περὶ ἐνυπνίων, & ejus Scholiaſtes. Hujus generis vero controverſiæ Senecæ, Quinctiliani Declamationes, & paſſim apud Rhetores Græcos. Et quamvis recta declamandi ratio ita celebrata, ut pleriſque ad formandam eloquentiam videretur vel ſola ſufficere, Quinctil. lib. II. c. X. tamen L. Craſſo & Domitio Cenſoribus ludum impudentiæ claudere juſſi ſunt. Auctor Dialogi de Oratoribus. S. C. forma apud Gellium lib. 15. c. 11. Suet. de claris Rhetor. Atque hæc illuſtrando huic loco, non rei.

v. 2. Hæc vulnera pro libertate publ. excepi] Quinctil. lib. 6. cap. 1.

v. 7. nunc & rerum tumore] alii *verborum tumore.*

more. Simile in Seneca lib. 2. de Benef. quamvis diſſimili notione : *Quid opus arrogantia vultus, quid tumore verborum ?* SPIC.

v. 8. & ſententiarum vaniſſimo ſtrepitu] quid ſi *inaniſſimo* legas? ſic poſtea : *Levibus enim atque inanibus ſonis ludibria quædam excitando.* Auguſtus Cæſar apud Suetonium : *an potius Aſiaticorum oratorum inanibus ſententiis verborum volubilitas in noſtrum ſermonem transferenda.* SPIC.

nunc & ſententiarum vaniſſimo ſtrepitu) p. 6. *an audirem ſententias, id eſt, vitrea fracta & ſomniorum interpretamenta:* Quinctil. lib. 9 cap. 5. *Lumina præcipue in clauſulis poſita ſententias vocamus. Quæ minus crebra apud antiquos, noſtris temporibus modo carent.* Hieronym. ad Pammach. *More puerorum argutas ſententiolas in clauſulis ſtruis.* Idem ad Nepotianum : *Ne a me quæras pueriles declamationes, ſententiarum floſculos, & per fines capitulorum acuta quædam breviterque concluſa.* Suet. Aug. cap. 86.

v. 9. Vt cum in forum venerint, putent ſe in alium terrarum orbem delatos.) Seneca lib. 11. Controv. *Agedum produc iſtos declamatores a ſchola in forum, cum loco mutabuntur. velut in aſſueta claſſe, & dilecta umbra, corpora ſub dio ſtare non poſſunt. Non enim imbrem ferre, non ſolem ſciunt, vix ſe inveniunt. Aſſueverunt enim ſuo arbitrio diſerti eſſe. cum in forum ventum, aut deficiunt. aut labant.*

Vt cum in forum venerint, putent ſe in alium terrarum orbem delatos.) Seneca in procemio lib. 9. Controverſiarum : *Itaque velut ex umbroſo & obſcuro prodentes loco claræ lucis fulgor obcæcat. Sic illos a ſcholis in forum tranſeuntes, omnia tanquam nova & inuſitata perturbant.* COL.

v. 12. Quia nihil ex iis quæ in uſu habemus aut aud. a. vid) vide Dialogum de corrupta eloquentia.

v. 13. & 14. Sed piratas cum cat. in lit. ſtantes, & tyrannos edicta ſcribentes.) Hujus thematis Controv. 4. apud Senec. lib. 9. alludit Sidonius ep. 8. ad Lupum:

Nunc flammant Satyræ, & tyrannicarum
Declamatio controverſiarum.

v. 15. & 16. reſponſa in peſtilentiam data) Illuſt. Scaliger L. *reſ. in peſtilentia d.* Quinctil. lib. 12. c. x. *Sint ergo & ipſæ materiæ quæ fingentur, quam ſimillimæ veritati. Nam magos & in peſtilentia reſponſa, aliaque magis adhuc fabuloſa, fruſtra inter*

ſponſiones & interdicta quæremus. Ita potius ſcribo; non ut vulgo: *& peſtilentiam & reſponſa.*

Sed reſponſa in peſtilentiam data) Corn. Tacitus ſive quis alius author Dialogi de Oratoribus: *Sic fit ut tyrannicidarum præmia, aut vitiatarum electiones, aut peſtilentiæ remedia, aut inceſta matrum, aut quicquid in ſchola agitur quotidie, in foro vel raro vel nunquam ingentibus verbis perſequantur.* COL.

v. 16. Vt virgines tres a pl. immolentur) Quintilianus Declam. CCCXXCIV. *In peſtilentia reſponſum eſt virginem immolandam. ſorte ductam pater virginem negavit, magiſtratus immolavit. non finiebatur peſtilentia, iterum ſortiti ſunt, altera immolata eſt.* vide Declam. CCCXXVI.

v. 17. ſed mellitos) v. *& mell.*

ibid. Omnia dicta factaque quaſi papavere & ſeſamo ſparſa) Plautus Pœnulo:

Ag. *Obſecro hercle, ut mulſa loquitur.* MI. *Nil niſi laterculos,*
Seſamum, papaveremque, triticum, & frictas nuces.

Duſ. Turnebus Adverſ. lib. 19. cap. 6. ad eadem Petron. Antiqui videntur operibus dulciariis palati gratia ſeſamum aſperſiſſe. Homerus Batrach. Οὐ πλακοῦς τανύπεπλος, ἔχων πολλὴν σησαμίδα.

v. 18. ſeſamo ſparſa) recte. Quidam codices *ſanſuco*, id eſt, ſampſycho. Scal.

v. 20. quam qui in culina habitant) Gloſſæ Iſidori: *Culina, latrina, ſeceſſum.* Scaliger ad Feſtum.

v. 21. primi omnem eloquentiam perdidiſtis) Quinctil. lib. 11. cap. x. *Eo quidem res iſta culpa docentium recidit, ut inter præcipuas quæ corrumperent eloquentiam cauſſas, licentia atque inſcitia declamantium fuerit.* Ill. Scal. ex V. C. L. *Primi omnium.*

v. 22. Levibus enim atque inan. ſonis) Omnino alluſum ad proverbium: *Fluctus in ſimpulo excitare.* Scaliger.

v. 24. caderet) Seneca Controv. 9. *Præmium pulcerrimæ rei cecidit.* Lactan. lib. 4. cap. 1. *in totum ſapientia ceciderat.*

v. 25. Cum Sophoc. aut Eurip. invener. Verba) vide Cicer. de orat.

v. 27. umbraticus doctor) ſcholaſticus. videntur enim in umbris erudiri, cum nunquam in forum procedant. apud Senec. *In exercitationibus ſcholaſticis ingenia tam delicata enutriuntur, ut cœlum pati neſciant.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

neſciant. Plin. lib. 9. Epiſt. 11. *Volumus ſcholaſticas atque umbraticas litteras mittere.* Iuvenalis Satyr. 7. *Ad pugnam qui rhetorica deſcendit ab umbra.* Sen. apud Tac. An. l. 14. *Ego quid aliud adhibere potui, quam ſtudia, ut ſic dixerim, in umbra educata?*

v. 28. Novemque Lyrici) Senec. ep. 27. in Hygini Mytholog. nudum lemma. *Septem Lyrici*: quod falſum eſt. Auſonius gripho ternarii numeri:

Et Lyrici vates numero ſunt Mnemoſynarum.

v. 29. Et ne poëtas quidem ad teſtimonium citem] Macrob. Saturn. 1. cap. 4. *Et ut ipſos quoque Grammaticos in teſtimonium citem.* SPIC.

v. 31. & 32. Grandis, & ut ita dicam, pudica] Idem, *Oratio ſicut corpus hominis ea demum pulcra eſt, in qua non eminent venæ, nec oſſa numerantur: ſed temperatus ac bonus ſanguis implet membra, & exurgit toris: ipſos quoque nervos robur tegit. & decor commendat.* Vide Iuvenal. ſat. 7. Quinctil. lib. 2. cap. 11. lib. 5. c. 12. lib. 12. cap. 6. COL.

v. 33. naturali pulcritudine exſurgit] Seneca lib. 9. Controverſ. *Omnia uſque ad ultimum tumorem perducta, ut non extra ſanitatem, ſed extra naturam eſſent.*

v. 34. Nuper ventoſa iſtæc & enorm. loq. Athen. ex Aſia comm.] Cicero paſſim lib. Orator. Quinctil. lib. 10. c. 10. Emporius, aliique. Iulius Severianus: *An ſequenda Atticorum actio, qui breves aſtrictique ſunt & acres. An imitanda nobis Aſianorum licentia, qui vagi, ac fuſi.* Hieron. ad Ruſticum: *Aſianum tumorem Attico ſiccabant ſale.*

v. 34. Enor. loquacitas] Fulg. Myth. *Apud Rhetores vero aliud profuſo & libero curſu effrenata loquacitas, aliud conſtricta virtutis indagandæ curioſa nexilitas.* COL.

v. 36. peſtilenti quodam ſidere afflavit] Nonnunquam quaſi ex ipſis ſtellis ignes defluunt, qui fulminum modo animalia ferire ſolent, & arbuſta; videntur ipſæ ſtellæ decidere aut tranſilire, quod tamen putidum exiſtimare; nam infra iſtas hæc naſcuntur. huc ſane reſpexit Petronius. Apulejus Mileſ. 8. *Velut gravi tonitru procellaque ſideris, vel ipſo Diali fulmine percuſſa.* Martialis lib. 7. epig. 93.

Hoc opus eſt ſubito fias ut ſidere mutus.

Lib. 11. ep. 86. *Sidere percuſſa eſt ſubito tibi Zoile lingua.* Hi autem, qui perculſi, *ſideroſi.* Gloſſæ: *Sideroſus* ἀστροπλὴξ, ἐπιληπτικὸς. In arboribus *ſideratio.* Plin.

lib.7.cap.24. Auctor γεωπονικῶν, lib. 10. Ἀστεροπλῆγα δένδρα μύρῳ ποτιζόμενα ἀναζήσει. Quanquam *ſideratio* etiam τὸ θέμα τοῦ ἀνθρώπου. Firmicus lib. 4. cap. 13. lib.6. cap.29.

P. 2. v. 1. afflavit) de fulminibus proprie. Spartian. Adriano: *Fulmen decidens hoſtiam & victimarium afflavit.*

v. eod. ſemelque corr.eloq. reg.) L. *ſemelque cor. el. r. ſtetit & obtinuit.* ſeu: *ſimulque.* quod rectum inſequentia probant. Adi Senecæ Controverſ. l.1. prooem. *eloquentiæ regula.* ut Martial.lib.11.ep.11. *regula morum.*

Semelque corrupta eloquent. reg.) Vide Vell. Patercul. ſub finem Vol.1. C O L.

v. 2. quis poſtea ad ſummam Thucididis) *Summam* uſurpat pro perfectione, conſummatione & abſolutione. Turneb.lib.19.cap.6.

v. 5. uſque ad ſenectutem] ad juſtam ſenectutem perdurare. apud Cicer. lib.1.de Leg. *Caneſcet ſeclis innumerabilibus.*

v. 8. Compendiariam) Gloſſ. *Compendiaria* ſυντομία. Varro: *Hoc dico compendiaria ſine ulla ſollicitudine, ac moleſtia dicundi ad eandem voluptatem perveniri poſſe.* Seneca ep. 27. *Hanc compendiariam invenit.*

v. eod. Non eſt paſſus Agamemnon) Infra, *Sed veritus ne Menelaus etiam anteſcholanus.* Iuve.-*ſurgis tu pallidus Ajax Dicturus dubia pro libertate.* C O L.

v. 9. Quam ipſe in ſchola) L. *Qua ipſe.*

v 12. amas bonam mentem) Seneca ep. 17. prooem.lib.3.Natural.Quæſt.

v. 13. Nimirum in his exercitationib.) L. *Minimum in his.* nihil, ait, aut minimum peccare magiſtros, plurimum parentes. Ianus Guil.Plaut.Quæſt.

v. 18. quam quod putant gratiſſimum auditoribus fore) Editio Lugdunenſis in vetere codice ſcriptum eſſe teſtatur, *auribus*, quod ego emendatius puto, quam *auditoribus.* N O T.

v. 23. ſine ſpe prædæ moriatur in ſcopulo) Video ſententiam: *moriatur*, ad mortem uſque permaneat. Alteram tamen lectionem, *moratur*, improbare nequeo. Ovidius lib. 3. Metam. (de piſcatore) *Ne ſcopulis hærerem ſemper in iiſdem.* N O T.

moratur in ſcopulo) al. *moritur* l. *molitur.* Virgilius XII. --- *manibus molitur habenas.* Georg. *moliri inſidias avibus* Guilel.Pl. Quæſt.

v. 24.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

v. 24. parentes objurgatione digni) Tacitus de Orator. multis.

v. 26. ſpes quoque ſuas ambitione donant) Mihi rectius videtur, *ambitioni*, ut edidit Plantin. NOT.

ambitione donant) L. *ditant*. Grutterus Suſpic. l. 11. cap. x.

v. 27. cum ad vota properant) Vide Sueton. Orbilio Pupillo. Perſ. Saty. 2.

v. 27. & 28. cruda adhuc ſtudia in forum propellunt) Theon Sophiſta : οἱ μὲν παλαιοὶ τῶν ῥητόρων, ἐκ ᾤοντο δεῖν ἐφικέσθαι τρόπον τινὰ τῆς ῥητορικῆς, πρὶν ἁμωσγέπως ἅψασθαι φιλοσοφίας. νῦν δ' οἱ πλείους τοσοῦτο δέουσι τῶν τοιούτων ἐπάειν, ὥστε οὐδὲ τῶν ἐγκυκλίων καλουμένων μαθημάτων ὅτι οὖν μεταλαμβάνοντες, ἅπτουσιν ἐπὶ τὸ λέγειν. καὶ τὸ πάντων ἀγροικότατον, ὅτι οὐδὲ οἷς προσῆκόν ἐστιν ἐγγυμνασάμενοι, ἐπὶ τὰς δικανικὰς καὶ δημηγορικὰς ἵενται ὑποθέσεις.

v. 29. & 30. pueris indunnt adhuc naſcentibus.) L. *lactentibus*, aut *dentientibus*, aut *vagientibus*. Idem.

v. 30. Quod ſi parerentur) Author dialogi de oratorib. *Nec in authoribus cognoſcendis, nec in evolvenda antiquitate, nec in notitia vel rerum vel hominum vel temporum ſatis operæ inſumitur : ſed expetuntur quos Rhetoras vocant.* C O L.

v. 31. ut ſtudioſi juvenes lectione ſeu. mitigarentur) Severianus : *Veteres Oratores legendi ſunt, & præſentes audiendi. Super hac frequenter ſcribendum, agendum & declamandum.* Vide Tacitum de Orat.

v. 33. verba atroci ſtilo effoderent.) Stilo ſcribebant in cerata tabella, cujus ſtili pars, qua ſcribebatur, acumen dicebatur. Cic. *Omnia ſub acumen ſtili ſubeant.* Altera pars erat obtuſa, qua in cera quæ non placebant, verba delebant, ac ceram rurſum complanabant, ut eſt in Prudent. περὶ ϛεφάνων, hymno IX. hinc Horatius ſat. x. l. I. *Sæpe ſtylum vertas* --- Vertit ſtilum, qui cum ante ejus acumine ſcriberet, vertit, & alteram ad delendum partem adhibet. Turneb. lib. 14. cap. 5. 24. Idem ergo cum Horat. innuit Petronius. vide Duſ.

v. 38. quod quiſquis perperam diſcit in ſenect. confiteri non vult) Claudianus Mamercus lib. I. de ſtatu animæ : *Tenellis adhuc infantiæ quondam ſuæ perſuaſionibus in ſenectute puraſcunt.*

quod quiſque perperam diſcit) Horat.

Vel quia nil rectum, niſi quod placuit ſibi ducunt;
Vel quia turpe putant parere minoribus, & quæ
Imberbes didicere, ſenes perdenda fateri. Duſa.

v. 40. Lucillianæ humilitatis) Lucillius in Satyris interdum ſe ad humilitatem jamborum demittebat. Turn. lib. 19. c. 6. Scal. Auſon. lect. Duſa. *Licinianæ improbitatis* : a Licinio Calvo. cujus carmina quamvis jocoſa, ingentis animi adſerit Seneca. multis D.

Schedium Lucilianæ humilitatis) Apul. apolog. 1. *Omnifariam noveritis , & in iſto , ut ait Lucilius, ſchedio experimini.* C O L.

v. 42. ſiquis amat adfectus) L. *hamat* ut Cicero apud Nonium, *adhamare honores.* Scal. Catalect.

v. 43. prius more
Frugalitatis lege polleat exacta)

Scribendum eſt fortaſſe uno verbo; *prius-more* : hoc eſt, more priſco : & veterum poëtarum conſuetudine, ut apud Propertium, *primus-dominæ, ante-cupidinibus; ante-lino; nunc deæ;* apud Plautum in Truculento:

Ut ante parta demus poſt-partoribus.

apud Terentium: *ſemper-lenitas*, & alia id genus trecenta. P*alleat* vero, quod eſt in V. C. magis placet, quam *polleat*. id enim ſentit ; ei qui velit magnum aliquod moliri, & efficere in litteris, more veterum exacte colendam eſſe frugalitatem , ita ut eam rem pallor indicet ex ſtudiorum collectus vigiliis. Caſſius Parmenſis de Orpheo·

omnis & illuc
Perditus incumbens Muſæ pallebat amore.

Tenebricoſus Satyricus:

At te nocturnis juvat impalleſcere chartis.

Idem,

Iratũ Eupolidem pegrandi cum ſene palles. NOT.

v. 44. Frugalitatis lege p. e.] Iul. Severianus: *Oratoris artibus nemo inſtrui poteſt , niſi cui ingenium, & frequens ſtudium. Primum animi ſit quædam naturalis potentia. Tum vox, latus, decor, frugalitas , laboris patientia.*

more Frugalitatis lege polleat exacta] *More* , eſt vitæ quadam honeſta ratione atque inſtituto. Hor. l. 4. Od. *Mos & lex maculoſum edomuit nefas.* Varro apud Macrob. 111. Satur. *Mos eſt in judicio animi, quem ſequi debet conſuetudo* , id eſt , cultus moris.

Edict.

Edict. Dioclet. & Maximian. Cæſ. *Si cunctos ſub imperio noſtro agentes caſtam in omnibus more colere perſpexerimus vitam.* Pithoeus ad tit. de nuptiis collat. Moſaic. & Roman. LL. At Turnebus : *morem Frugalitatis lege pellat* --- ita & Scalig. ad Catalecta, & interp. morem luxus, pellat nova frugalitate.

v. 46. impotentium] L. *ne potentium*. Turneb. Duſ. interpr. valde potentium.

Pag. 3. v. 1. Nec perditis] L. *perditus* Duſ. interpr. nequam & diſſolutis.

v. 3. hiſtrioniæ addictus] L. *hiſtrionis*. addictus autem vocabulum, non participatio.

Sedeat redemptus hiſtrion. add.] Tacitus de Orat. *Iam vero propria & peculiaria hujus urbis vicia pæne in ipſo utero matris mihi concipi videntur, hiſtrionalis favor, & gladiatorum equorumque ſtudia, quibus occupatus animus quantulum loci bonis artibus relinquit.*

v. 6. det primos verſibus annos] Lucianus Lexiph. ἀρξάμενος δ' ἀπὸ ἀρίςων ποιητῶν, καὶ ὑποδιδασκάλοις αὐτοὺς ἀναγνοὺς, μέτιθι ἐπὶ τοὺς ῥήτορας, καὶ τῇ ἐκείνων φωνῇ συντραφεὶς, ἐπὶ τὰ Θουκυδίδου, καὶ Πλάτωνος ἐν καιρῷ μέτιθι. Severianus : *Neceſſaria orationum frequens lectio, & Hiſtoriarum & Carminum.*

det primos verſibus annos] Servius in illud Eclog. 4. *At ſimul he oum laudes, &c. Bono ordine* (inquit) *primo poetas, deinde hiſtoricos, deinde philoſophos legendos dicit.* C O L.

v. 8. Mox & Socratico] L. *Mox & Socratico plenas immittat habenas.* præceſſit enim : *Mæoniumque bibat felici pectore fontem.* itaque ἀπὸ κοινοῦ repetitur τὸ *fonte:* mox & Socrat. fonte plenus. Adſcripſerat quidam ad marginem *Græce*, id abiit in *grege*. Palmerius Spicilegiis.

v. eod. *Mittat habenas*, quod Ovid. *immittere*, aliis *remittere*, i.e. laxare. Du. Ian. Guilel. l. *mutet habenas.* mutare habenas jubet, & e curriculo poetarum, in oratorium tranſcendere.

v. 9. Demoſthenis arma] Propert. *Perſequar aut ſtudium linguæ, Demoſthenis arma.* C O L.

v. 10. Hunc Romana manus circumfluat] Ordinem ſtudiorum Petronius hunc facit, ut poetice initium ſit; tunc philoſophia: mox oratores Græci; dehinc ad eloquentiam Latinam veniatur : ubi aut verti de Græco, aut controverſias componi cenſet.

ea ſententia eſt in his verſibus. tamen ita potius l. *Hunc R. m. circum ſtruat.* hoc eſt, Romani coronam faciant. Palm. Spicil.

v. 13. Et fortuna ſonet) L. *Et cortina ſ. Cortinam theatri* dixit Severus in Ætna. *Cortinam* Tacitus locum in quo dicatur: *cum vix in cortina quiſquam adſiſtat, quin elementis ſtudiorum imbutus.* Palm.

v. 15. Grand. verba minentur) Martial. *Loqueris, ſonasque grandibus minax verbis.* COL.

v. 17. Plenus Pierio) Auctor Dialogi de Orator. *Hæc ſibi illa veteres perſuadebant, ad hæc efficienda intelligebant opus eſſe, non ut Rhetorum ſcholis declamarent, nec ut fictis, nec ullo modo ad veritatem accedentibus controverſiis linguam modo & vocem exercerent: ſed ut iis artibus pectus implerent, in quibus de bonis ac malis, &c.* COL.

v. 19. dum in hoc dictorum æſtu motus incedo) Præpoſ. *in* inducenda. Duſa, Palm. l. *dum i. h. d. æ. totus incedo.* ut Horat.

Neſcio quid meditans nugarum totus in illis.

v. 20. ſcholaſticorum turba) P. 7. *tanquam ſcholaſtici ad cœnam promiſimus. Scholaſtici* ſunt declamatores, qui & *ſophiſtæ*. Antoninus Imperator lib. de vita ſua: καὶ τὸ μήτε ἄν τινα εἰπεῖν, μήτε ὅτι σοφιστὴς, μήτε ὅτι οἰκότριψ ἢ, οὐερνάκλος, μήτε ὅτι σχολαστικὸς, ἀλλ᾽ ὅτι ἀνὴρ πέπειρος. & *Rhetores.* Lucianus Rhetor. præcept. ἐρωτᾷς, ὅπως ἂν ῥήτωρ γένοιο, καὶ τὸ πάνδημον ὄνομα σοφιστὴς εἶναι δόξης. Tacitus de orator. *Adoleſcentuli noſtri deducuntur in ſcenas ſcholaſticorum, quos rhetoras vocant.* Ideo conjungit Tertull. de pallio: *Primus informator litterarum, Grammaticus, & rhetor, & ſophiſta.* Marius Victorinus Comment. ad lib. 1. Ciceronis de Invent. ita definit: *Rhetor eſt qui docet literas, atque artes tradit eloquentiæ. Sophiſta eſt apud quem dicendi exercitium diſcitur.* Advocati etiam ſcholaſtici. L. 11. Cod. Theodoſ. de concuſſ. advoc. L. Præter. Cod. de lucr. advocat. Scholaſticis vero omnis virtus in ſola ſententiarum verborumque cultura; quod ſtringit Petronius pagina prima: *ſed mellitos verborum globulos, & omnia dicta factaque, &c.* adeo, ut communi convicio *ſcholaſtici*, quibus omnis oratio ſola verborum virtute ſtaret. Suetonius de Albucio: *Declamavit modo ſplendide atque ornate, tum ne uſquequaque ſcholaſticus exiſtimaretur, circumciſe & ſordide, ac tantum non trivialibus verbis.* Salvianus

lib. 1.

lib.1. *Non id facere adniſi, ut ſalubres & ſalutiferi, ſed ut ſcholaſtici ac diſerti haberentur.* Hieron. ad Nepotian. *Calentibus adhuc rhetorum doctrinis, quædam ſcholaſtico flore depinximus.* Vegetius de re veterinaria lib.3. *Collegi, pedeſtrique ſermone in libellum contuli: cujus erit præcipua felicitas, ſi cum nec ſcholaſticus faſtidiat.*

v. eod. in porticum venit, ut apparebat, ab extemporali declamatione) Quia porticus loco ubi recitabant adjuncta. Plinius lib.36. cap.5. apertum ex his Martialis lib.3. Epig.20.

An ocioſus in ſchola Poëtarum
Lepore tinctos Attico ſales narrat,
Hinc ſi receſſit porticum terit templi.

Colloquiis puerilibus: προῆλθον πολλῇ κλήσει ἀκολουθοῦν· τὸς μοι παιδαγωγοῦ ὀρθῶς διὰ τῆς στοᾶς. ἤ τις ἦγεν εἰς τὴν ἀγορὰν. Tertull. adverſus Hermogenem cap. XI. Petron.p.33.

v. 22. ſuaſoriam) Auctor dialogi de Oratorib. *Duo genera materiarum apud Rhetoras tractantur, ſuaſoriæ & controverſiæ: ex his ſuaſoriæ pueris delegantur, controverſiæ robuſtioribus aſſignantur.*

v. 26. quia nec loco) libentius legerim, *quin nec quo loco.* NOT.

v. eod. quo ſtabulum eſſet) L. *quo iter ad ſtab.* D.

nec quo loco ſtabulum eſſet) p.5. *quo loco ſtabulum reliquiſſem:* eſt cauponium, ſed diverſorium. Apul. Mileſ. 1. *Quod ingreſſu primum fuerit ſtabulum.* Cyprian. ad Stephanum: *ſtabula in itinere appetunt tutiora.* ea notione Tertul. Apolog. cap. 42. Auguſtin. lib.21. de Civitate Dei. apud D. Lucam cap.X. ἤγαγεν αὐτὸν εἰς πανδοχεῖον. recte vertit Euſeb. Emiſſenus: *Duxit eum in ſtabulum.* hinc *ſtabularius*, caupo, πανδοχεύς, in Gloſſis. *Stabularij qui cauponam & ſtabulum exercent*, ait Vlpianus, D. Nautæ Cauponæ ſtabularii. Seneca de beneficiis lib.1.c.14. *Nemo ſe ſtabularij hoſpitem judicat.* Apul. Mileſ. *Manſionis pretio ſtabulario perſoluto*, hoc eſt, locario ſoluto. Varro 4. de lingua Latina: *Locarium, quod datur in ſtabulo & taberna ubi conſiſtant.* apud D. Lucam: δύο δηνάρια ἔδωκε τῷ πανδοχεῖ. Interpr. *Duos denarios dedit ſtabulario.* Stabulum πανδοχεῖον exponunt Gloſſæ, quæ vox cauponis & meretricis domum notat. ergo non οἰκίαν aut σταθμὸν tantum, ſed lupanar. ita uſurpat Plautus Pœnulo: *Quæ tibi olant ſtabulum.* --- nam in hoſpitiis etiam meritoria.

Gloſſæ

Gloſſæ Iſidori: *Meritoria, loca tabernarum ubi adulteria committuntur.* nec perperam ſtabularii, lenones dicuntur. hinc *proſtibulum*. Nonius : *Proſtibulum quod ante ſtabulum ſtet quæſtus diurni ac nocturni gratia.* Scholiaſtes Ariſtoph. in Equitib, Κασαλβάδες ἑταῖραι εἰσιν, αἳ ἀεὶ ἐπὶ τῶν οἰκημάτων ἑςῶσαι, ἐπὶ μισθῷ παρέχȣσι τοῖς βȣλομένοις. Stabulum ergo, ut Varro, quod inibi conſiſtant, uti & ſtatio, & *ſtare* recte de lupis. Horatius: *-- nullam niſi olenti in fornice ſtantem*, apud Senecam Contr. *Meretrix vocata es, in communi loco ſtetiſti. ſtetiſti puella in lupanari, ſtetiſti cum meretricibus.* Tertull. lupanar, conſiſtorium libidinum. 3. ad Vxorem. *Procedat de janua laureata, ut de novo conſiſtorio libidinum publicarum.* Tamenetſi non ſemper ſteterint meretrices ; interdum enim ſellis inſidebant. unde Plautus Pœnulo:

——Proſedas, ſervilicolas, ſordidas,
Quæ tibi olant ſtabulum, ſtatum, ſellam & ſeſſibulum merum.

Vbi utrunque notari vides; in V. C. leg. *cellam*, haud male. Iuvenalis Satyr. 3.

Et dubitas alta Chionem deducere ſella.

Comm. *Inde ſellariæ dicuntur, unam meretricum a ſella ſua abducere cunctaris, cum alii adulteri emant.* Vide Feſtum.

v, 28. donec in curſu fatigatus] alii libri ; *donec ex curſu fatigatus*: probo, ut apud Ciceronem: *feſſus de via*, & apud Plautum ; *ex curſura anhelitum ducere.* Alteram tamen lectionem, *in curſu fatigatus*, hoc Ciceronis exemplo tueri licet, in Topicis, *Nam & verberibus torti, & in igni fatigati quæ dicunt, ea videtur veritas ipſa dicere.* N O T.

v. 30. & rogo, inquam, mater] v. c. *Te rogo, i. m.* Formula blande adeuntium, cum quid exquiſituri veniunt. Plaut. *Ecquem in angiportu hoc hominem noviſti, Te rogo.* I. Gulielm.

Rogo, inquam, mater] ſollemne videtur compellantibus matres ſalutare. Apulejus Mileſ. 1. Plautus Rudent. alii.

v. 32. & 33. Cœpit me præcedere] genus loquendi frequens Petronio. ſic p. 5. *& per medium lupanar fugere cœpi.* Et rurſus : *Cœpit rogare ſtuprum.* ibid. *cœpitque mihi velle pudorem extorquere.* p. 6, *& me cœpit non perfunctorie verberare.* p. 7. *Diligentius conſiderare pallium cœpit.* & p. 9. *præcluſisque foribus videre acumen non minus concionum,*

quam

quam calumniantium cœpimus. C O L.

v. 33. Divinam ego putab.] Fatidicam. Martial. *Non ſum divinus, ſed ſcio quid facias.* Seneca de vita beata, cap. 27. *Cum aliqua per viam genibus repens ululat, laurumque linteatus ſenex præferens clamat iratum aliquem deorum, concurritis & divinum eſſe affirmatis.* Apulejus lib. 11. *parce in fœminam divinam.*

v. 33. & 34. & ſubinde ut in locum] L. *& ſubſequor, inde ut i. l.* Guilel. Pl. Q.

v. 34. & 35. centonem anus urbana rejecit] al. *injecit.* quaſi velit Eucolpium induere legitimum habitum eorum, qui in lupanari, ſcilicet ut intelligat ſe in fornicem deductum. Nam mœchi, & ii qui luſtrabantur obnupto capite eſſe ex Sueton. in Neron. & Caligul. notum. Capitolinus Vero: *In tantum vitiorum Cajanorum & Neronianorum fuiſſe æmulum, ut vagaretur nocte per tabernas & lupanaria obtecto capite cucullo vulgari.* C. Fortunatianus l. 1. Rhet. *Invenit filius adulterum obvoluto capite, nec eum occidit.* Ex hoc ritu forte Nævius, apud Gellium lib. 6. cap. 9.---*eum ſuus pater cum pallio ab amica abduxit.* Vide Iſidor. l. 19 c. 26. huc reſpexit Seneca de vita beata cap. 13. *Non timide nec obſcure luxuriatur etiam inoperto capite.* Imo & meretrices obnuptæ. Iuvenal. Satyr. 6.

Sumere nocturnos meretrix Auguſta cucullos:
Sed nigrum flavo crinem abſcondente galero,
Intravit calidum veteri centone lupanar.

Tertul. de cultu fœminarum cap. 12. *Thamar illa, quia ſe expinxerat, idcirco Iudæ ſuſpicioni viſa eſt quæſtui ſedere, adeo quia ſub velamento latebat, habitus qualitate quæſtuariam mentiente, &c.* multa Petronii ex hoc ritu exaudienda, quæ tamen interpretes ad alia trahunt.

Centonem anus urb. rejecit] Doſitheus magiſter in arte καὶ οὕτως ἠρμένῳ κέντρωνι εἰσῆλθον, καὶ πρῶτον ἠσπασάμην καθηγητάς. Virgil.

---*duplicem ex humeris rejecit amictum.* C O L.

v. 37. inter titulos] Fornices titulis inſcriptæ. Iuvenal. Satyr. 6. Seneca Controv. Atqui hunc locum ita reſtituend. ex V. C. adſerit Pithœus Notis ad tit. de falſo teſtim. coll. ll. Moſaicar. & Roman. in al. *internuculus.* quæ vox etiam in Apul. de Deo Socrat. *internuculos recens cognitos.* Turneb. Adverſ. lib. 21, cap. 28. L. *inter nuculos.* & meretricios ſignificari

ficari pueros, qui nondum reliquere nuces. Scalige ad Priap. *internuculos* interpretatur, intercutitos impudicatos, ſtupratos. omne enim medium, *Nucleum* vocabant veteres.

v. *eod.* nudaſque meretrices) Tacitus Annal lib. 15. *Scorta viſebantur nudis corporibus.* Cyprianu de ſpect. cap. 6. *Per proſtitutarum nuda corpora.* Artemidorus lib. 2. ἡ δ' ὅλη γυμνὴ, (ἀφροδίτη) ἑταίραις καὶ μόναις ἀγαθὴ, καὶ ἐργασίας σημαντική. Philemon:

ἑστᾶσι γυμναὶ ...
πρόκειμαι τι γυναῖκας, κατὰ τόπους
κοινὰς ἅπασι, καὶ κατεσκευασμένας

v. 40. Operui caput) Alibi, *operuit caput, extraque templum profugit.* Plaut. Moſtell. *Capite obvoluto ut fugiat cum ſummo metu.* & *Cave reſpexis, fuge atque operi caput.* Nævius: *Amborum uxores noctu Trojade exibant; capitibus opertis flentes ambæ, abeuntes lachrymis cum multis.* C OL.

operui caput) operiebatur caput in re crepera & ſubita. Quinct. l. 5. c. 1. D.

v. 41. & 42. Occurrit mihi æque lapſus ac moriens Aſcyltos) forte *laſſus.* S P I C.

æque lapſus ac moriens) L. *laſſus acm.* Palm.

P. 4. v. 6. prolatoque peculio) Plaut. Pſeud. *mea quidem hercle habeo omnia, Meo peculio empta.* B. *nempe quod femina ſumma ſuſtinent.* In vita Heliogab. *bene vaſati, & majoris peculii.* In Priap. *peculiati.* Scal. ad Priap.

v. 6. & 7. jam pro cella meretrix aſſem exegerat) Locum liberum deſignat, in quo nequam faciebant. ea autem a lenis conduci mos erat. D. in al. *jam proſella meretrix.* unde Briſſ. lib. de jure connub. *jam proſedam,* ex Plauti Pœnulo.

v. 7. cella) οἴκημα in cujus aditu ſcorta proſtabant; titulis inſcriptum. ideo Martialis: *inſcriptæ limina cellæ.* In Senecæ Controverſ. lib. 1. *Superpoſitus eſt cellæ tuæ titulus,* Tertull. de Pudic. lib. 1. *Sub ipſis libidinum titulis.* Iuvenalis Satyr. 6. *Intravit --- cellam.* Interpres: *non ſellam, quoniam in cellis nomina meretricum ſupra ſcripta erant.* unde apparet, quid tituli appellatione notent, nimirum ſtupri precium; & nomen meretricis. Seneca l. 1. Controverſ. *Nomen tuum pependit in fronte, ſtetiſti cum meretricibus.* Inſcriptionum inſigne exemplum in Hiſtoria Apollonii Tyri; *Puella proſternit,*

ſe ad

ſe ad pedes : Miſerere virginitatis meæ , ne proſtituas hoc corpus ſub tam turpi titulo. Leno vocavit villicum puellarum, & ait. Ancilla exornetur, ſcribatur ei titulus, Quicumque Tarſiam deſloraverit , mediam libram dabit , poſtea populo patebit ad ſingulos ſolidos. vide Sen. l. 1. Controv. 11. Πορνεῖα, ſeu ut Plautus, luſtrales cellæ arcuatæ erant. Iſid. l. x. *Fornicatrix eſt cujus corpus publicum. Hæ ſub arcuatis proſternebantur, quæ loca fornices dicuntur.* Gloſſæ: *Fornicaria*, πόρνη ἀπὸ χαμαίζης ἢ ἱστάν). Hinc Martiali *monumenta*, quod adinſtar hypogæorum. l. 1. ep. 35.

A Chione ſaltem vel Laide diſce pudorem,
Aſcondunt turpes hæc monumenta lupas.

Quanquam loca ædilem metuentia remota & aditus obſcuri. Petron. p. 4. *ac ſubinde ut in locum ſecretiorem venimus* p. 5. *per anfractus obſcuriſſimos in hunc locum perduxit.* Iſidorus l. x. *Ganeo, luxurioſus, & tanquam in occultis locis & ſubterraneis degens, quæ ganea Græci vocant.*

v. eod. aſſem exegerat) Iuvenal. Satyr. 6.

Excepit blanda intranteis, atque æra popoſcit.

Seneca lib. 1. Controv. *pretia ſtupri accepiſti.* Notandum illud Tertull. *Ipſa etiam proſtibula publicæ libidinis hoſtiæ in ſcena proferuntur: locus, ſtipes, elogium etiam quibus opus non eſt prædicatur.*

Meretrix aſſem exegerat) Arnob. 5. *Cypriæ Veneris abſtruſa illa initia prætterimus, quorum conditor judicatur Cyniras rex fuiſſe: in quibus ſumentes certas ſtipes, inferunt ut meretrici.* Clemens, νόμισμα δ' εἰσφέρουσιν αὐτῇ οἱ μυούμενοι ὡς ἑταίρᾳ ἐρασταί. C O L.

v. 8. Niſi valentior fuiſſem) Ovid. *Inſequitur, fugio: fortior ille fuit.* C O L.

v. eod. Dediſſem pœnas) Catul. *Nimirum opertam convolatis ad pœnam.* & : *Furatum venit huc amore pœnæ.* Mart. *Immatura dabant infandas corpora pœnas.* C O L.

v. 9. & 19. Satyrion bibiſſe) ad libidinem incitatum eſſe dicit e vi illius herbæ. Turneb.

Satyrion) Heſychius : Σατύριον πόα τις συνεργὸς πρὸς τὰς ἀφροδισίας ὁρμάς. Cœlius Aurelianus lib. 3. *Satyriaſis eſt vehemens Veneris appetentia. Vocatur autem ab herbæ virtute , quam ſatyrion vocant. Hanc enim accipientes in Venerem provocantur, cum tentigine genitalium partium. Sed antecedentis iſtius paſſionis ſunt epota medicamina ob uſum Venereum excitandum , quæ ſatyrica vocant , quæ*

ſunt

ſunt acria atque incentiva, & nervis improba.

v. 11. Quaſi per caliginem] V.C. habet interjectum nomen ENCOLPIVS. quaſi quæ ſequuntur ſint ex perſona Encolpii. Scal.

per caliginem] quod Plaut. *per nebulam.* D.

v. 11. & 12. Crepidine ſemitæ]Servius: *Crepidines viarum, ipſæ eminentiæ dextra ſiniſtraque.* COL.

v. 15. Lacrimas pollice expreſſit]an potius, *extersit.* Ovid. *& lacrimæ vocem impediere loquentis, Quas ubi marmoreo deterſit pollice virgo.* Idem, *Eurytidos lacrimas admoto pollice ſiccat Alcmene.* Catull.

ut terſti lumina ſæpe manu.

v. 15. & 16. habitu fratris.] Scholiaſtes Lycoph. τοὺς ξένους ἀδελφοὺς τὰ ἐρωτικὰ ποιοῦσιν. οἱ γὰρ ἐρῶντες φωρατήνω λέγουσιν, ἀδελφός μου ὁ συγγενής μου ἐστιν COL.

v. 20. Cum ego proclamarem] Apul. *Poteras ſaltem proclamare ſuppeditatum.* Vlp. L. 4. parag. Idem Divus, ad L. Corneliam de ſicar. *Plane ſi ipſi, qui hanc injuriam paſſi ſunt proclamaverint, audire eos præſes Provinciæ debet.* Atque ita proclamare *Quiritare* dicitur, h.e. Quiritium fidem invocare, ut Petron. p. 15. Tertull. adverſus Valent. c. 14. *Ut etiam inclamarit, quaſi Porro Quirites aut fidem Cæſaris.* Lucianus : ἐπεὶ δὲ πολλάκις ὦ Καῖσαρ, ἀναβοῆσαι ἐπεθύμουν, ἢ ὠγκούμην, καὶ τὸ μὲν ὦ ἐβόων, τὸ δὲ Καῖσαρ οὐκ ἐπηκολούθει. Sed hæc vulgatiſſima. Inde *proquiritare legem*, promulgare, verbum decemvirale. Sidonius lib. 8. ep. 6.

v. 22. Intentavi in oculos Aſcylti manus] Sueton. Cæſare c. 14. *Strictos gladios uſque eo intentans.* Virgil. 3. Æneid. *Præſentemque viris intentant omnia mortem.* Pacuvius Atalanta : *Mortem intentant, regno expellunt, conſanguineam me eſſe abdicant.* Ita L. apud Nonium Abdicare.

v. 23. & 24. muliebris patientiæ ſcortum] Vide Auſonii epig. 123. Firmicus Aſtr. l. 3. cap. 7. *Patiantur quæ mulieres pati conſueverunt, præpoſteris libidinum ardoribus.*

v. 24. Cujus ne ſpiritus purus]Propter fellationem, aut oris ſtuprum, ut loquitur Arnob. lib. 2. Minutius Octav. *Qui medios viros lambunt, libidinoſo ore inguinibus inhæreſcunt.* Seneca de Ira lib. 2. cap. 8. *Raptus ad ſtupra, & ne os quidem libidini exceptum.* Petron. pag. 6. *Qui ne tum quidem cum fortiter faceres, cum pura muliere pugnaſti. Non pura mulier,*

eſt

eſt fellatrix. Catull. --*puræ impura puella Savia comminxit ſpurca ſaliva tua.* Iuvenalis Satyr. 10. --*quot longa viros abſorbeat uno Maura die.*-- Comm. *Hanc oſtendit ore fuiſſe impuram.* eandem innui puto a Firm. l. 3. cap. 7. *Erit impure libidinoſa.* Adde Martialem l. 7. ep. 66.

Cujus ne ſpiritus purus eſt] Sueton. Neron. *Ex nonnullis comperi, perſuaßimum habuiſſe eum, neminem hominum pudicum, aut ulla parte corporis purum eſſe.* C O L.

cujus nec ſpiritus purus eſt] Cicero v. in Verrem: *Apronium hominem vix liberum, contaminatum, perditum, flagitioſum, qui non modo animum integrum ſed ne animam quidem puram conſervare voluiſſet.* Vbi licet notes hallucinationem viri magni, qui animæ facultatem hic innui exiſtimat animâ appellatione. Quod in Tuſculana clarius dixerat: *Animus anima continetur.* Etenim longe aliud & flagitioſum quiddam atque ἄῤῥητον intelligitur per animæ impuritatem. S P I C.

v, 27. gladiator obſcæne, quem de ruina arena dimiſit] Pegmata machinæ e ligno, quibus uſus in Theatris, in quibus varia inventa, & ſtupendi luſus ingeniorum. creſcebant in ſublime: ſubſidebant eadem: quin interdum chaſmate & ruina ſubita dehiſcebant, ſive tota pegmata, ſive homines, qui impoſiti. de hominibus hic Petronii locus. ſignificat enim aperte, fugitivum illum in arenam damnatum, & cum fœda muliere aliqua commiſſum, ruina pegmatis præter ſpem evaſiſſe. Lipſ. de Amphith. cap. XXII. Vide Scalig. ad Manil.

v. 29. Cum fortiter fac.] Apul. lib. 2. de Aſin. *Abi ergo, ac te compara. tota enim nocte tecum fortiter & ex animo præliabor.* & alio loco: *Præliare,* inquit, *& fortiter præliare. Nec enim tibi cedam, nec terga vertam.* C O L.

fortiter facere] *Fortiter facere*, pugnare, frequens apud Rhetores. Senec. lib. 1. Declam. 8. *Qui ter fortiter fecit, militia vacet.* probe vero, ut multa a re militari. Apul. *præliabor fortiter & ex animo.* ergo *fortiter facere*, ſeu *fortiter præliari*, ἀφροδισιάζειν.

v. *eod.* cum pura muliere] immuni a fœditate morbi Campani, Lesbiis uſurpata antiquitus. Martialis:

Improbius quiddam ridensque, rubensque rogavi,

Pollicita eſt nulla luxurioſa mora.
Sed mihi pura fuit.

v. 30. Eadem ratione) Martial. --- *here qui puer Hyle fuiſti, Dic nobis hodie qua ratione Vir es.* COL.

v. *eod.* viridario) Viridaria, ἄλση, loca graminibus arbuſtisque conſita. Plin. lib. 5. ep. 6. Macrob. Saturnal. l. 1. ca. 4. in Pandecte Florentino L. 13. parag. 4. D. de uſufr. viridia. L. 79. parag. ult. D. de verb. ſignif. viridia.

v. 31. In diverſorio puer) Seneca, *Tota nocte pervigilat, quam inter ebrietatem Domini, ac libidinem dividit, & in cubiculo vir, in convivio puer.* COL.

v. 34. Vitream fractam) Xiphil. in Claud. ὥστε καὶ τὸ λογοποιηθῆναι. ὅτι κἂν ὑέλινα σκεύη δύο συντετριμμένα τινὶ, πολίτης ἔσται. COL.

vitream fractam) L. *vitrea fracta.* D. pro nugis & rebus frivolis dixit. Martialis : *Sulphurata fractis Permutat vitreis.* Turneb.

v. 36. ut foris cenares, poëtam laudaſti) multis Duſa ex Mart. Horat. Perſ. quem vide.

v. 39. intelligo nobis convenire non poſſe) Modeſt. I. C. D. pro ſocio : *Diſſociamur renunciatione.* Huius formula hic apud Petronium & Apulejum Mileſiarum x. *Si tibi ſocietas iſta diſplicet, poſſumus omnia quidem cætera fratres manere, ab iſta tamen nexu communionis diſcedere.* ſic amicitia renunciabatur, & inimicitiæ denunciabantur. Suetonius Caligula. Tacitus V. Annalium, Durantius Variar. lib. 11. cap. xI. Livius lib. xxvI. Suet. Aug. cap. lxvI. Cic. pro Flac. vide Lipſ. ad Taciti Annal. lib. 11.

v. 43. aliquid aliud promittam) id eſt, aliquam aliam rem pollicebor. Turneb.

v. 45. Rumoribus different) Tacit. *Pars multo maxima imminentes dominos rumoribus differebant.* Ter. *Nam quod rumore diſtulerunt malevoli.* C O L.

v. 46. & I. pag. 5. tanquam ſcholaſtici ad cœnam promiſimus) Declamatores, ut auditorum laudibus, & probationum ſignis diſertiſſimi haberentur, cœnas exhibebant, aut ſportulas aut nummos dabant.

v. 6. *cum fame morerer, an videlicet audirem ſententias.* Plinius Epiſt. xIv. lib. 11. *Sequuntur auditores actoribus ſimiles, conducti & redempti mancipes, convenitur in media baſilica, ubi tam palam ſportulæ, quam in triclinio dantur. Ex judicio in judicium pari mer-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

vi mercede tranſitur. Inde jam non inurbane Σοφοκλεῖς vocantur : iiſdem Latinum nomen impoſitum eſt laudiceni: Heri duo nomenclatores mei ternis denariis ad laudandum trahebantur ; tanti conſtat, ut ſis diſertiſſimus. vide integrum locum. Hunc morbum etiam poëtas tenuiſſe ex Horat. Mart. aliiſque notum: quo reſpexit Petron. p. 110.

> *Quisquis habet nummos, ſecura naviget aura,*
> *Fortunamque ſuo temperet arbitrio:*
> *Carmina componat, declamet, concrepet omneis*
> *Et peragat cauſſas.*

Vide Iuvenal. Satyr. 7. eo ventum, ut auditores, & locum conduxerint. Tacitus Dialog. de Orator.

Tanquam ſcholaſtici] Scholaſtica lege. quod alibi a me lectum memini. C O L.

P. 5. v. 2. habitationem proſpiciam] Livius: *ſedem proſpiciunt.* D.

v. 3. Tardum eſt inquam differre quod placet] Seneca, *Affectus non ſuſtinet moram.* C O L.

v. 4. & 5. Diviſionem libido] *Nec enim bene cum ſociis regna Venuſque manent.* C O L.

v. 8. & 9. Oſculiſque tandem bona fide ex] Alibi: *Tunc primum bona fide puero baſium dedit.* Item, *Optima fide reviviſcentem amicitiam toto pectore adſtrinxi.* Laberius, *Tollet bona fide vos Orcus nudas.* Florus, *P. R. cum bona fide adoleviſſet.* Plinius, *optima fide nos reſpiraſſe in hauriendo.* C O L.

v. 10. Vſque ad invidiam] Plaut. Moſtell.

Ph. *Age accumbe igitur, cedo aquam manibus puer, appone hic menſulam.*

PH. *Qui invident ne unquam eorum quisquam invideat prorſus commodis.*

Catull.

> *Dein cum millia multa baſiorum,*
> *Conturbabimus illa, ne ſciamus,*
> *Aut ne quis malus invidere poſſit,*
> *Cum tantum ſciat eſſe baſiorum.*

Mart. *Hoc tua ſæve puer Diadumene baſia flagrant:*
Quid, ſi tota dares illa ſine invidia. C O L.

v. 11. Nec adhuc quidem omnia erant facta] Alibi, *forſitan dum omnia concupiſco.* Catull. *Hærens ad latus, omnia experiris fruſtra.* Ovid. Epiſt.

Vlteriora pudet narrare: ſed omnia ſiunt. C O L.

v. 13. cum fratre ludentem] Honeſta periphraſis rei turpiculæ. Seneca 3. Controv. *cum raptore colludentem.*

v. 16. Veſticontubernium] ſic Veſticibaria Cæſari. C O L.

veſticontubernium] De iis, qui ſub eadem veſte cubant. Turneb. Du. *Veſtæ contubernium*, ut per irriſum appellet eum, qui longe a Veſtæ caſtimonia abſit.

v. 19. adjectis petulantibus dictis. Sic dividere] *Petulantia dicta*, verba ad omne genus nequitiæ accommodata, quale illud dividere, quod inter turpia & obſcœna. Plautus Aulul.

S T. *edixit mihi*
Ut diſpartirem obſonium hîc bifariam.
Cog. *Me tu quidem hercle, dicam palam, non divides.*
S T. *Bellum & pudicum vero proſtibulum populi.*
Poſt ſi quis vellet te, haud non velles dividi.
Atque ego iſtuc Anthrax aliovorſum dixeram.
Non iſtuc quod tu inſimulas.

v. 19. & 20. dividere cum fratre nolito] L. *cogito*. latet ſpurcities, addit enim: *petulantibus dictis*: quod Cic. ep. lib. 9. *In verbis honeſtis obſcæna ponimus; quid enim non honeſtum verbum eſt, diviſio? At ineſt obſcænum, cui reſpondet intercapedo.* Hinc enim *diviſores*, qui pullariam facerent. D. Prorſus aliter Ciceronis illa Scal. interpr. quem vide Caſtig. in Catull. Palmerius L. *dividere fratrem voluiſti*. Spectat id quod præceſſit, ob injuriam Aſcylti communes cum eo ſarcinulas partiri voluiſſe. Itaque hoc erat, inquit, quod dividere tu volebas. *dividere* autem quod Laber. *cadere hillas*.

Sic dividere] *Dividere* μέσον eſt. Pompon. *tanquam frater mihi ſis, medium abdomen cum dividam*. Plaut. Aulular. C O L.

v. 21. Veniebamus in forum deficiente jam die] Puto rerum furtivarum forum intelligi, quæ in Suburra deficiente jam die venales præponerentur. Hor. l. 1. Sat. *Fallacem circum, veſpertinumque pererro Sæpe forum* - quod interpretes de Suburra majore accipiunt, in qua Veſperi furtivæ res venundabantur. hinc Plautus: *veſperi ſuo vivere*, pro, furtis ſuis vitam ſibi parare. ea de cauſſa Propert. vigilacem Suburram dixit. Dur. Var. l. 1, c. 5.

v. 23. fidem male ambulantem] Alluſit fortaſſe ad ambulatores illos, de quibus Mart.

Hoc quod Transtiberinus ambulator,

Qui

Qui pallentia ſulfurata fractis
Permutat vitreis. COL.

v. 27. laciniam extremam] Lacinia, ora ſive extimum veſtis aut panni, κράσπηδος. Cujac. Obſer. l.12. cap.24.

Laciniam extremam] *Lacinia extrema*, eſt extimum ſeu extrema ora veſtimenti. Gloſſæ : *Lacinia* κράσπεδον. Idem Gloſſarium : *Inſtita* ἀκροζώνη; non *Iſtita. Fimbria, limbus, inſtita* κράσπεδον, ergo hæc eadem. certe nihil aliud, quam faſciæ veſtimentis adſutæ ad ornatum, at inſtita licet adſuta veſti non ſit, recte faſciola quævis appellatur, non autem lacinia aut limbus. itaque p. 12. *duas inſtitas protulit de ſinu, alteraque pedes alligavit*. in V. Gloſſ. *protulit de ſura.* quod indubie rectius. interpretor faſcias crurales; ut eſt apud Vlp. l.25. parag.4. D. de aur. & arg. leg. Horat. *Quarum ſubſuta talos tegat inſtita veſte.* Acro: *Inſtita dicitur* περιπόδιον, *quod ſtola ſubſuebatur. qua matronæ utebantur, erat enim tenuiſſima faſciola, quæ prætextæ adjiciebatur.* Sed & Gloſſ. *Limbus* περιπόδιον. inſuitur enim ea parte quæ pedes tangit. unde Ovid. de arte amandi lib. 1. *Quaque tegit medios inſtita longa pedes.* Iſidorus : *Limbus eſt quam nos ornaturam dicimus: faſciola contexta aut ex filis, aut auro, adſutaque extrinſecus in extrema parte veſtimenti.* Vlp. l. Veſtis. paragrapho 2. D. de auro & arg. leg. *Inſtitæ, picturæ, claviqne. quæ veſti inſuuntur. picturæ*, Iſidoro *ornaturæ*, hoc eſt limbi. Sane Lutacius ad illa Statii libro 6. Theb. --- *picto diſcingit pectora limbo. Limbus*, inquit, *faſcia picta dicitur.* in Iſidori Gloſſ. *Limbus, clavus in veſte regia.* adeo ut limbus, non tantum quod oræ veſtis, ſed quod ornatus cauſſa aſſuitur, notet.

v. 29. Familiaris oculis meis] in V. exemplari erat, *oculis temnis*. puto, *oculis teneris, ut* μύωπα intelligat, & luſcitioſum ; qui propterea oculos propius admovebat ad inſpiciendum pallium. Scalig.

Pag. 6. v. 1. Intactis aureis] Horat. lib. 3. od. 24. *Intactis opulentior theſauris Arabum.*

v. 5. & 6. Iure civili] interdicta non ſunt juris civilis, ſed juris prætorii. At Petron. jus prætorium civile jus facit, opponens ei ſcilicet jus naturale vel gentium.

v. 7. Ad interdictum veniret] p. 27. *Si venturum ad interdictum Herculem crediddiſſet.* Ad interdictum venire, eſt jure ordinario agere. Frontinus de limi-

tibus agrorum. De *poſſeßione controverſia eſt, de qua ad interdictum, hoc eſt, jure ordinario litigatur.*

ad interdictum veniret] Pro, veniret in jus ad prætorem. Turneb.

v. 10. Ipſi qui Cynica traducunt] Eos ſignificari puto, qui miſere vivunt, ut ſiliquis & leguminibus, quique viliſſimis cibariis ſe ſuſtentant : nam talis erat Cynicorum victus. Lucian. dialog. mortuorum. Turneb. lib. 1. cap. 15.

v. eod. traducunt tempora cena] V. C. *ſera.* fortaſſe, *ſecta.* quod valde placet Scalig.

v. 11. vendere verba ſolent] Martial. l. 5. c. 17. *Sollicitisque velim vendere verba reis.* Seneca, Herc. Furente.

Hic clamoſi rabioſa fori
Iurgia vendens improbus, iras
Et verba locat.

v. 12. *Ergo judicium*] *Iam nunc jud.* Io. Sariſb, lib. 5. cap. 15.

v. 13. Atque eques in cauſa qui ſedet] Conſilium innuit. Vlp. fragm. tit. 1 *In conſilium adhibentur Romæ quinque ſenatores, & quinque equites Romani, in provinciis viginti recuperatores.* Theophilus Græcus interpres : κονσίλιόν ἐςι ζουδέκεμ φανερῶν ἀνδρῶν. Recuperatores, *quia per eos jus ſuum quisque recipiebat.* proprie itaque p. 9. *recuperato ut putabamus theſauro.* Vide Feſtum. Gloſſ. δικαςής *Iudex, recuperator.* Plaut. Bacch. *Prætor recuperatores dedit.*

v. 14. & 15. Quis hoc loco nos novit] Plautus Pœn.

Quid me hac re facere deceat, egomet mecum cogito:
Si volo hunc ulciſci, lites in alieno oppido ſequar.

COL.

v. 19. Sed præter unum dipondium.] A vilitate, quod penderet drachmas duas. ita per contemtum Dupondii appellati, primo anno novi auditores juris. Hier. *Quis te oro dupondii ſupputabat?* Seneca epiſt. *dupondio ſatur.* id eſt, exiguo ſumptu. Cujac. Obſerv. l. 12. c. 40. Turneb. l. 19. c. 7. L. dupondium ſcilicet.

præter unum dipondium] Recta lectio aliorum codicum, *præter unum, dipondium ſicilicum, quibus lupinos.* id eſt, dipondium cum ſicilico. ita loquebantur. vel ſine dubio legendum, *præter dipondium ſicilicumque, quibus lupinos.* Scaliger.

Dipon-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

Dipondium] Gloſſarium: *Dipondium* διπλοῦς χρύσινος, ἤγουν ὀβολός. διώβολον *Dipondius. Dipondium* δύναμιν. hinc contemptim viliores, *dipondii*. Seneca Controv. 1. lib. 10. *Itane peribunt decem juvenes propter dipondios duos?*

v. eod. Sicel.] Gloſſæ : *Sicilicum* οὐγκίας τέταρτον. D. Eucherius lib. 11. Inſtructionum: *Sicel, qui corrupte ſiclus, unciæ pondus habet, ſcrupula decem.* Vide Voluſium Metianum.

v. 20. & 21. Ne interim præda diſcederet] Optimus Codex habebat, *ne viritim*. Luxata autem hæc ſunt ſuo loco. Continuentur igitur cum ſuperioribus ita : *quam in ambiguam litem deſcendere, ne viritim præda diſcederet*. id eſt; ne præda divideretur ex eventu litis. Hæc Ill. Scaliger, quæ quidem certa & indubitata eſſe quiſquis ſanæ mentis, fateatur oportet.

v. 22. Addicere] proprium in emptionibus. Suet. Iulio Cap. L. *Ampliſsima prædia minimo addixit.* paſſim apud I. C. Firmicus : *Pudorem ſuum quotidianæ pecuniæ gratia lenoni addicens.*

v. 31. nullo genere] nullo modo, οὐδενὶ τρόπῳ. Cicero ad Attic. *Quod optimo genere facere non licuit.*

v. eod. Sed nullo genere par erat cauſa noſtra] Iulius Firmicus, *Sed nullo genere matris dolor vincitur.* C O L.

v. 34. Pannuciam] *Pannucia nuncupata, quod ſit diverſis pannis obſita.* Iſidor. C O L.

Pannuceam] Perſ. Satyr. 4. *dum ne deterius ſapiat pannucea Baucis.* Martialis lib. 2. epig. 47.

v. 36. & 37. Suam cuique rem eſſe cariſſ.] Plaut. *Meus mihi, ſuus cuique carus eſt.* C O L.

v. 39. Advocati jam pœne noctur.] Leucipp. καλός γε καὶ ὁ νυκτερινὸς δικαστής. Calpurn.

Vt mala nocturni religavit brachia Mopſi.
Tityrus & medio furem ſuſpendit ovili.

Senec. de Brev. Vit. *Non eſt quod me ſolos putes dicere occupatos quos a Baſilica emiſsi demum canes ejiciunt.* ſic leg. C O L.

Advocati jam pene nocturni] Tacitus ſeu Quinctil. de Oratoribus: *Hinc leges aſsiduæ, hinc conciones magiſtratuum pæne pernoctantium in roſtris, hinc accuſationes potentium reorum.*

Advocati nocturni] *Nocturni*, pro furibus, quod & noctu graſſantur. hoc autem eo lepidius, quod jam adveſperaverat, & ambiguitatis ſenſus duplici

gratia augeſcat, & advocatorum nocturnorum, & furum nocturnorum. Turneb. vid. Scal. ad Cat.

v. 43. in controverſia eſſe] Tur. L. *in controverſiam*. pro controverſum eſſe & litigioſum.

v. 44. In utraque parte] L. *In utra parte.*

v. 45. Iam ſequeſtri placebant] Plaut. Rudente:

Non probare pernegando mihi potis es, niſi pars datur,
Aut ad arbitrum itur, aut ſequeſtri ponitur.

Vide totam ſcenam, & cum hac confer. COL.

P. 7. v. 1. Qui ſolebat & cauſſ. ageret] al. *&* *ad* e. *x*. al. *ad cauſſas agere*. dictum ut Propertio: *Paſtorem ad baculum.* Scal.

v. 4. Veſtis inter prædones ſtrangul.] L. *veſte, ꝛ inter pr. ſtran.* Scal.

ſtrangularetur] Papinius, *Non tibi ſuppoſitas infelix ſtragulat arca Divitias.* ---

v. 5. Veniremus ad conſtitutum] Varro, *Alius conviciatus eſſet, qui tam ſero veniſſet ad conſtitutum.* COL.

ad conſtitutum] vide P. Pithœi Adverſ. l. 1. c. 18.

v. 10. Litem faciebat] Curius Fortunat. *Quod prima pars proponit, quæ litem facit*: Fab. 7. 2. COL.

v. 19. Gitonis] Hoc nomen non eſt Græcum, Legend. *Gnython.* Γνύθων. Nam ſemper v. e. habet *Guiton.* Scal.

v. 20. Oſtium non ſatis] Videtur negativa *non* abundare.

v. 23. ſera jam ſua ſponte delapſa cecidit] Sic videntur antiquorum ſeræ fores occluſiſſe, ut exemptiles eſſent, & quoties fores reſerarentur, ſeræ removerentur, liberarenturque e catena pendentes. Turn.

Sera ſua ſponte delapſa] Ovid.

Et jam contigerant portam, Saturnia cujus
Dempſerat appoſitas invidioſa ſeras.

Ibidem: *Tota patet dempta janua noſtra ſera.*
Nonius: Patibulum *ſera, qua oſtia occluduntur, quod hac remota valuæ pateant.* COL.

v. 24. & 25. Mulier erat operto capite, quæ cum ruſtico ſteterat] p. 8. *mulier aperto capite, quæ cum ruſtico ſteterat*. aut gloſſema eſt, aut leg. *operto capite.*

v. 33. aſſentationem flectentibus] L. *aſſenſionem.* Guilelmius.

v. 34. una comitata virgine] Iuvenalis Satyr. 6.

--*comite non amplius una:* non prodibant ſine pediſequis. in Plauti Caſina Murrhina ait:

Sequimini comites in proximum me huc.

Myron apud Rutilium Lupum : *Ornatus ejus opibus abundabat, magnus ancillarum, quæ ſequebantur, comitatus. nunc gravi caſu afflicta, vix mediocris ancillæ dignitatem retinet.* Ne meretrices quidem. Lucianus ἑταιρ. διαλ. ἀλλὰ νῦν ὁρᾷς, οἷα πρόεισι, χρυσὸς, ἐσθῆτες εὐανθεῖς, καὶ θεράπαιναι τέσσαρες.

v. 36. ſed attoniti expectavimus lacrimas]L. *aſpectavimus.* Grut. Suſp. l. 8. c. 7.

v. 38. detonuit imber]L. *detumuit.* ut: *odia detumeſcunt.* ſimilitudo a fluminibus. Idem.

imber] Catull. -- *triſtique imbre maduere genæ.* Seneca Troad.

--- irrigat fletus genas,
Imberque victo ſubitus à vultu cadit.

Statius Silv. libro 5. -- *oculis uxorius inſtat Imber.*

v. 39. Manibus inter ſe uſque ad articulorum ſtrepitum contritis] Videtur moris fuiſſe, ut hujusmodi ſignis dicturi audientiam pararent. Hieronymus ad Ruſticum: *Teſtudineo Grunnius ad dicendum incedebat gradu, & per intervalla quædam vix verba carpebat. Et tamen cum menſa poſita, adducto ſupercilio, contractis naribus, duobus digitulis concrepabat, hoc ſigno ad audiendum diſcipulos provocans.*

manibus inter ſe uſque ad articulorum ſtrepitum contritis] Dicturus eſt p. 14. *qui ut infractis manibus congemuit.* malo tamen, *conſtrictis:* ut in Tholoſ. exemp. NOT.

ad articulorum ſtrepitum contritis] hoc inter alia commoti animi ſigna recenſet Seneca de ira l. 1. c. 1. D.

v. 41. aut ubi fabulas] V. C. *Aut ubi fabulas etiam anteceſſuras latrociniadidiciſtis.* Ita omnino leg. Scalig.

v. 43. Impune adſpexit]Ovid.

O ſacros vultus Baccho, vel Apolline, dignos,
Quos vir, quos tuto fœmina nulla videt. COL.

P. 8. v. 5. medicinam ſomno petii, juſſaque ſum vos perquirere] Per quietem a diis monſtrata medicina. Xiphilinus: τυφλόν τε τινὰ καὶ ἕτερον οὐκ ἀρτίχειρα, προσελθόντας, οἱ ἐξ ὄψεως ὀνειράτων, ὑγιεῖς ἀπέφηνε. Itaque ægrotantes in templo Æſculapii cubare ſolebant, ubi ſomniantibus medicina indicata. Philoſtratus de vita Apollonii Tyan. lib. 1.

ὑδέρῳ δὲ ἄρα εἴχετο, καὶ μέθῃ χαίρων, ἀυχμοῦ ἠμέλει. ἠμελέ-
το καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀσκληπιοῦ διὰ ταῦτα, καὶ οὐδὲ ὄναρ αὐτῷ
φατο. Vide Plaut. Curcul. Sc. Migrare. hinc fortaſſ
apud Artemid. lib. 1. ἐν ἱερῷ δὲ καθεύδειν, δοκεῖν, νοσοῦν
ὑγιείαν προαγορεύει. Anton. Imp. τὸ δι᾽ ὀνειράτων βοηθήματ
δοθῆναι ἄλλα τε καὶ ὡς μὴ πτύειν αἷμα, καὶ μὴ ἰλιγγιᾶν
Herod. lib. 4. ἠπείχθη εἰς Πέργαμον τῆς Ἀσίας, χρή-
ζεσθαι βουλόμενος θεραπείας τοῦ Ἀσκληπιοῦ. ἀφικόμενος
δὴ ἐκεῖ, καὶ ἐς ὅσον ἤθελε τῶν ὀνειράτων ἐμφορηθεὶς, ἧκεν ε
Ἴλιον.

medicinam ſomno petii]Suetonius, *E plebe quidam luminibus orbatus, item alius debili crure, ſedentem pro tribunali adierunt, orantes opem Valetudini, demonſtratam a Serapide per quietem: reſtituturum oculos, ſi inſpuiſſet.* C O L.

v. 10. Iuvenili impulſi licentia] Tacit. lib. 13. *quidam per juvenilem licentiam, quæ tunc paßim exercebatur, inanem metum fecerant.* C O L.

v. 12. & 13. ſupinas manus]Horat. *Cælo ſupinas ſi tuleris manus.* D.

v. 13. & 14. Ne nocturnas religiones locum riſumque fac.]Græciſmus; ὕβλον καὶ παιδιάν. Porro connecte his Horatiana:

Inultus ut tu riſeris Cocytia.
Vulgata, ſacrum liberi Cupidinis. Illuſt. Scalig.

v. 15. Quæ mille vix homines noverunt]alii: *quæ vix nulli homines noverunt*, malim *vix ulli*. S P I C.

quæ mille vix homines noverunt] reſcribo: *quæ myſtæ vix omnes norunt.* Nam licet initiati, non tamen ſimul omnia ſacra tradebantur, nec arcana promiſcue omnibus patebant, ſed reducta, & in intimo ſacrario clauſa. Seneca. Natur. Quæſt. lib. 7. cap. 32. *Non ſemel quædam ſacra traduntur. Eleuſina ſervat, quod oſtendat reviſentibus.* Tertull. adverſus Valentin. cap. 1. *Nam & illa Eleuſinia, hæreſis & ipſæ Atticæ ſuperſtitionis, quod tacent pudor eſt. Idcirco & aditum prius cruciant, diutius initiant, quam conſignant, cum & portas ante quinquennium inſtituunt, ut opinionem ſuſpendio cognitionis ædificent.* Quæ ſane vel doctiſſimos non intelligere arbitror, niſi L. *cum epoptas ante q. inſt.* ita omnino Tertull. ſcripſiſſe contendam. Hoc tu me docuiſti Ill. I. Scaliger, qui per incomparabilem eruditionem facilius ad quævis e re nata reſpondes, quam nos interrogamus. Quid autem ἐπόπται & ἐποπτικὰ in ſacris, neminem ignorare puto.

v. 18. To-

v. 18. Torum meum preſſ.] Alibi. *Premebat illa eſoluta marmoreis cervicibus aureum torum*. Ovid.

Cum premeret mollem laſſus ab hoſte torum.

Utque torum preßit, ferrum Lucretia mecum eſt.

tem, *Cum preſſus prior eſt interiorque torus*. C O L.

v. 25. deſcendentes ab aure capillos] παρωτίδας. Pollux l. 11. *Varro* παπιάππαππω, περὶ ἐγκωμίου: *Ante aures modo ex ſubolibus parvuli intorti dimittebantur*. Hieron. de vitando ſuſpecto contubernio: *Capilli vel in frontem, vel in aures defluunt*. Sidonius ep. lib. 1. *Aurium legulæ, ſicut mos eſt gentis, crinium ſuperjacentium flagellis operiuntur*. *Legulæ* vel *Ligulæ aurium*, ſunt quæ Arnobio *lamnæ*, lib. 1. *laminas pertunderent aurium*. Gloſſar. λοβὸς ὠτίυ *Lamna*.

v. 26. tentata manu] L. *lentata manu*, id eſt, ...νωμητῇ. Scaliger.

deſcendentes ab aure capillos meos tentata manu duxit] Legit vir doctus, *lentata :* ego una ſyllaba minus, *lenta*: ut pag. 15. *me quoque ad idem ſpectaculum lenta manu traxit*. Et alibi, *omniaque infra umbilicum cœpit lenta manu cædere*. N O T.

temptata manu] L. *dentata* ; id eſt, in modum pectinis dentatim formata. Lipſ. Antiquar. lect. lib. 1. c. 8.

v. 28. annuiſſetis de hac medicina] L. *adjuviſſetis*. Scal. ad Catull.

v. 33. contemptus jurgia flectit] L. *cum tempus* i. f. Turneb. Sambucus l. *plectit*. i. nectit. ut Ovid. *nectere jurgia*.

v. 34. Et qui non jugulat, victor abire ſolet] Scio quam ex his verbis ſententiam eliciant alii : neque etiam me latet mutata interpunctione longe diverſam effici:

Et qui non jugulat victor, obire ſolet.

Nam in editione Plantini legitur, *obire*, quanquam abire idem valere poteſt, ut e Feſto, & aliis notum eſt. N O T.

Et qui non jugulat] Alludere videtur ad morem & diſciplinam gladiatorum, quorum præcipuum ad victoriæ conſecutionem momentum non in jugulando & feriundo, ſed modico corporis inflexu ictus eludendo. vide D.

v. 35. Comploſis manibus in riſum] Leucipp. ἀνακροτήσας ὣν τὰς χεῖρας ἐξεγέλασε. C O L.

v. 21. Omnia nimio riſu exſonuerant] Apulejus

Metam.

Metam. 10. *Interim convivium ſummo riſu perſona-bat.* SPIC.

v. 43. Ideo vetui] Simile fere quiddam Helio-dor. ἐπεστείλασα πρότερον τῶν θυρωρὸν εἴτις βούλοιτο πα-ρεισιέναι μηδαμῶς ἐπιτρέπειν. COL.

v. 45. Quartilla] Al. *Quadratilla*, ut apud Quin-ctil. Quadrantaria, quæ ob quadrantem ſui copiam faceret. NOT.

Pag. 9. v. 1. Frigidior hieme Gallica] Servius in illud Virgil. *& Frigora Rheni. Quæ amatorem* (inquit) *ſpernis, & Gallicana potes frigora ſuſtinere.* COL.

frigidior hieme Gallica] Gallia quæ ad ſeptentrionem, horridiorem experitur hiemem. Tur.

frigidior hieme Gallica] Tale illud Theocriti:

Πᾶσα μὲν ἐψύχθην χίονος πλέον. ---

Eunapius : ἀνυπόδητος τῆς πυρᾶς περιουσίαν ἐτίθετο τοὺς Γαλατικοὺς χειμῶνας.

v. 5. & 6. præcincti certe altius eramus] Parati ad pugnam. Servius ad Virg. 9. Æ. *discinctos Afros.* *Discinctos, inhabiles militiæ, nam omnes qui militant cincti ſunt.* Feſt, Iſidor. Horatius : *altius ac nos præcinctis*, hoc eſt, expeditioribus. Rufinus: *Militiæ cingulum non dari, niſi immolantibus juſſit.* h. e. jus militandi: nam apud Herodianum lib. 21. ubi milites exauctoratione puniuntur, στρατιώτας κελεύω ἀποζῶσαι τε ὑμᾶς. & paſſim apud eundem ἀπέζωσεν, exauctoravit. Hieronymus epitaph. Nepot. *Quod alteri militaverit & ad hoc habuerit cingulum ut miſeris ſubveniret.* Sane & Græcis εὔζωνος, ſtrenuus & ἐνδῦναι τὰ ὅπλα οἱ ἐκάλουν, ζώσασθαι.

v. 6. paria compoſueram] proprie de gladiatoribus. Horat. lib. 1. Sat. 7.

--- Bruto prætore tenente
Ditem Aſiam, Rupili, & Perſi par pugnat, uti non
Compoſitus melius cum Bitho Bacchius. ---

Minut. Felix: *Hic eorum paria compoſuit.* Seneca lib. 6. Controv. 1. *Componis in domo par.*

paria compoſueram] Plinius : *Naturam ſpectaculum ſibi ac paria componentem.* COL.

v. 17. ſollicitavit inguina mea] Mar. ---*inguina ſaltem* Parce *fututrici ſollicitare manu.* Ovidius 3. Amor. *Molliter admota ſollicitare manu.* Horatius lib. 4. od. 13. --- *Cupidinem lentum ſollicitas.*

v. 20. & 21. duas inſtitas] inſtitas dicimus ſegmenta & limbos, ſive ſint aſſuti veſtibus, ſive non

ſint,

ſint, ut Scribonius Largus dixit *ventrem conſtringendum inſtita longa.* & Hieron. *Lazarus inſtitis vinctus jacuerat in ſepulchro.* Cujac. Obſerv. lib. 12. cap. 24.

v. 25. & appoſuit quidem adoleſ.] L. *&*, *Appoſui quidem, adoleſcens. Solus tamen medicamentum ebibiſti.* Sine dubio vera lectio. Appoſui, inquit, potionem, quam tu totam obduxiſti.

v. 34. acu comatoria] Apul. *Acus crinalis.* l. 8. Mil. *Acu crinali de capite prompta.* Martiano Capell. *crinalis ſpica.* Varii uſus hæ aciculæ; nam acu caput ſcalpebant. Feſtus, *Cnaſonas, acus qua mulieres ſcalpunt caput.* Acu crines fingebant, quæ καλάμις. Iuvenalis Satyr. 3.

Ille ſupercilium madida fuligine tinctum
Obliqua producit acu, pingitque trementeis
Attollens oculos. ---

vide Ovid. Amor. lib. 1. Eleg. 14. In Iſidori Gloſſis: *Acus, calamiſtratorium.* Xiphilinus: βελόνη, ᾗ τὰς τρίχας ἀνήρειν. Martialis lib. 4. epig. 66.

Unus de toto peccaverat orbe comarum
Anulus incerta non bene fixus acu.

Iſidorus lib. 19. *Acus ſunt quibus in fœminis ornandorum crinium compago retinetur, ne laxius fluant.* Lucill. *diſcerniculum.* Tertull. *Cedo acum crinibus diſtinguendis.* Hieron. adverſus Rufinum: *Fecerunt hoc & Fulvia in Ciceronem, & Herodias in Ioannem, quia veritatem non poterant audire, & linguam veriloquam acu diſcriminali confodiebant.* ergo acum diſcriminalem innuit Xiphilinus, qui de eadem Fulvia: καὶ ταῖς βελόναις, αἷς ἐς τὴν κεφαλὴν ἐχρῆτο, κατεκέντησε. Acus illas gemmis ornabant. Vlp. L. Argumento. parag. Ornamento. D. de aur. & arg. leg.

v. 38. mirtea ſubornatus gauſapila] Hora. *Murtheum nodo cohibere crinem.* Porphy. *colorem mirteum in crinibus hodie quoque dicunt, qui medius eſt inter flavum & nigrum.* non autem in crinibus ſolum dicebatur, ſed in aliis quoque rebus. Scalig. ad Catull. Mirteus etiam color in equis: Pallad. lib. 4. c. 13. Iſid. l. 12. cap. 1. explicat colorem preſſum in purpura. Turneb.

v. 38. gauſapila] Gloſſarium: *Gauſapa* βαρβαρικὸν πάλλιον. Martiali, mappa: *Nobilius villoſa tegant tibi gauſapa citrum.* Horat. Sat. 8. l. 2. *Gauſape purpureo menſam perterſit.* Sed hoc pueri norunt.

v. 39. cinguloque ſuccinctos] Seneca de brevit.

vitæ

vitæ cap.12. *Quam diligenter exoletorum ſuorum tu-nicas ſuccingunt.*

v. eod. Extortis nos clunibus] Arnob. *Laſcivia* inquit, *deinde luxuriantis adſumta, huc atque illuc clunes torquet.* C O L.

extortis nos clunibus) L. *extritis.* Mart. *culus tritior Hædili lacertis.* D.

v. 41. Ballenatiam tenens virgam) Hygin. *Nonnulli, cum faciunt caduceos, duos dracones implicitos virgula faciunt: quod initium Mercurio fuerat pacis. Ejus exemplo & athletæ, & in reliquis hujuſmodi certationibus virgulæ utuntur.* Serv. in illud Virg. *Tum virgam capit. Hodieque* (inquit) *tam athletarum quam gladiatorum certamina, virga dirimuntur: & præfecti gentium Maurorum cum fiunt, virgam accipiunt & geſtant.* C O L.

ballenatiam tenens virgam) quæ e cartilagine balenæ fit. Turneb.

ballenatiam tenens virgam) Al. *belluatam*, al. *venenatam* φαρμακώδη, al. *balenatam*, e balenæ ſetis confectam. Quid ſi, *Ballenariam*? Nimirum ut ab arena arenarius: a verbena verbenarius: ſic a balena, balenarius. N O T.

v. 42. Infelicibus dari miſſionem] Apul. *Graſſare gnaviter & occide moriturus: hodierna pugna non habet miſsionem.*

juſſit infelicibus dari miſſionem) Miſſio ad victos gladiatores pertinebat. illius effectus, ut ab imminenti periculo, & in eum diem duntaxat liberarentur. Livius: *gladiatores dando, modo vulneribus etiam, modo ſine miſsione.* hinc apud Apu. l. 11. Foris: *hodierna pugna non habet miſsionem*: in re ſimili. Petronius infra: *Inhibuit Triphæna facinus, non diſsimulata miſsione.* Lipſ. Saturn. Serm. lib. 2. cap. 21. fuſe.

v. 44. horribile ſecretum) *Horribile*, id eſt, ſacrum, verendum, & quod hominum mentibus tacitam quandam religionem incutiat. ſic poſtea: *& Protogenis rudimenta non ſine horrore tractavi*: id eſt, non ſine relig. metu, reverentia. Sic Lucret. *horrifice*, pro venerande. D.

v. 45. & 46. legitimo perfuſos oleo refecerunt) al. *lecyti.* L. *lecythino perfuſos oleo*, id eſt, balneari. λήκυθος vas olearium, Gloſſ. Iſidor: *Lecythus, ampulla olearia.* Scholiaſtes Theocriti: ὄλπαν. ἴσως τὸν λήκυθον, τὴν ἔχουσαν τὸ ἔλαιον ᾧ ἐχρῶντο ἐν ταῖς παλαίστραις.

Lecythi

Lecythi iſthæc forma: Hac figura in veteribus monumentis & lapidibus conſpici, indicium fecit illuſtr. Scaliger. Quod oleo uncti dimicaturi, Scholiaſtes Theocriti: λιπαρὴν δὲ λέγει παλαίστραν, ἐπεὶ οἱ παλαίοντες, ἐλαίῳ πρότερον ἠλείφοντο, εἶτα ἐπάλαιον. Hujus moris ratio apud Clement. Alex. Pædag. lib. II. cap. 8. Καὶ τὸ ἔλαιον αὐτὸ ταῖς μελίτταις, καὶ τοῖς ἐν τόμοις ἐστὶ πολέμιον ζώοις. ἀνθρώπων δὲ, τοὺς μὲν ὤνησεν, ἔστι δ' οὓς εἰς μάχην ἐξεκαλέσατο. καὶ τοὺς πρότερον φίλους ἀληλιμμένους τοῦτο ἐν τοῖς σταδίοις ἐκπέμπει εἰς τὸ τῆς ἀγωνίας πάμμαχον. Servius ineditus ex Annalibus citat: *Confricati oleo, jentati, paratique ad arma.* quod Livius: *pranſi, paratique ad pugnam.* Nam pugnaturi cibis vires excitabant, Petronius.

P. 20. v. 3. *Ne infirmitas militiam perderet, largioribus cibis excito vires* Pollio Gallienis: *Militare prandium, quod dictum ab eo, quod milites ad bellum paret.* Iuvenalis Satyr. 9. *Sic veniunt ad miſcellania ludi.* Comment. *Miſcellania cibus gladiatorum, id eſt, ultima cœna.*

P. 10. v. 1. cœnatoria repetimus) Mart. --*ebriaque noctis Cœnatoria mittit advocato.* Athen. δειπνητικὰ ἐνδύματα, veſtes, quibus in cœna utebantur. Turnebus.

v. 4. guſtatione mirifica initiati) *Guſtatio*, ſeu ut Mart. *guſtus*, quæ aliis *antecœna*. Vide Lipſ. III. Antiq. lect. Turneb. lib. 19. cap. 7.

guſtatione mirifica) Porphyrio ad illud Hora. lib. 2. Sat. 2. *Ab ovo uſque ad mala. Ab initio cœnæ ad finem. Ovum enim hodie initium cœnæ, quippe cum in guſtu ſtatim a balneis offeratur.* Apul. lib. 9. *Ut primum antecurſoriam potionem, & inchoatum guſtum extremis labiis contigerat. antecurſoria potio*, ut Ammianus lib. 22. *libamenta percurſoria.* eſt autem πρόπομα. Athen. lib. 2. πρόπομά τι πρὸ τοῦ δείπνου περιεφέρετο, καθὼς εἰώθει τὸ πρῶτον.

v. 7. & 8. Priapi genio pervigilium deberi) Pervigiliis Deos colebant. Plautus Curcul. *Veneri pervigilare vovisti.* Aulul. *Qui illam ſtupravit noctu Veneris pervigiliis.* Gell. lib. 11. cap. 22. *In pervigilio vitiata eſt.* Suet. Calig. cap. 54. Arnobius lib. 5.

v. 10. totam faciem ejus longa fuligine perfricuit] Plaut. Pœn. *Si tibi illic non os oblitum eſt fuligine?* Nonius: *Sublevit, ſignificat illuſit & pro ridiculo habuit,*

habuit, tractum a genere ludi, quo dormientibus o *pinguntur.* Vnde dilucet hoc pigmenti genus iis al lini ſolere, quos aliis ridendos propinare voleban D. Budæus in Pand.

v. 12. ſopitionibus pinxit] L. *ſcipionibus*. D. Gru ter. Suſp. l. 2. c. 3. *ſopitis titionibus*. ut ſopiti titione contrarii ſint ardentibus.

v. 15. jacebant] Varro apud Servium ineditum *In lecto temulentos jacere, ebrios cubare conſueſcere.*

v. 17. Lucernæ quoque humore defectæ] Paulu Silentiarius Anthol. 7.

-- ὁδὲ τρίτος ἄρχετ' ἤδη
λύχνος ὑποκλάζειν ἠκὰ μαραινόμενος. S P I C.

Lucernæ quoque humore def.] Lucernas non ex ſtinguebant, ſed eas ſinebant langueſcere. Plin. Plu tar. Galienus Imp. Epithal. C O L.

Lucernæ quoque humore defectæ] eadem narratio de eadem re apud Propert.

Sed neque ſuppletis conſtabat flamma lucernis,
Decidit inque ſuos menſa ſupina pedes. Scal. ad Propert.

v. 19. Duo Syri] Martial. *Munera pergrandes octo tulere Syri.* C O L.

v. 20. dumque inter argentum avid. rixantur] id eſt, inter argentea vaſa. Horat. *Hunc capit argenti ſplendor. Interp. argentea vaſa delectant.* Cicero in Verrem IV. *Exponit multum argentum, non pauca pocula ex auro.* Auctor Rhetor. ad Herenn. lib. 4. L. Quæſitum, parag. 28. D. de inſtr. vel inſtr. leg.

v. 21. cecidit etiam menſa cum argento] Menſæ, quæ abaci, poſitæ, in quibus omnis generis, præclarique artificii vaſa, aurea, argentea, cryſtallina expoſita, ad uſum ſimul & ſplendorem, Lucianus Lexiph. ποτήρια δ' ἔκειτο παντοῖα ἐπὶ τῆς δελφινίδος τραπέζης, &c. Sidonius ep. lib. 1. *Non ibi impolitam congeriem liventis argenti menſis ſedentibus ſuſpirioſus miniſter imponit.* Quæ in Ms. ita leg. *Non ibi politam c. l. a. m. cedentibus.* Hæ menſæ *delphicæ* dicebantur. Martialis l. 12. ep. 69.

Aurum atque argentum non ſimplex delphica portat. Gloſſæ: *Abaci, delphicæ,* μαγνιστήριον, ὡς Ἰουβενάλιος. In iiſdem alibi: *Deluca* μαγνιστήριον. L. *Delphica.* Iuven. Satyr. 3. --- *urceoli ſex Ornamentum abaci.* Comment. *Quod nos delficam dicimus.* Horatius. -- *& lapis albus Pocula cum cyathis duo ſuſtinet.* Acro:

Lapis

Lapis albus, *menſa marmorea*, *quam nos delphicam dicimus*. Paul. lib. 3. Sent. parag. inſtructa domo. t. de uſufr. leg. Procopius : ἐν παλατίῳ τῷ ἐπὶ ῥώμης, ἔνθα συνέβαινε στιβάδας τὰς βασιλέως εἶναι τρίπους ἐκ παλαιοῦ εἱστήκει, ἐφ᾽ οὗ δὴ τὰς κύλικας οἱ βασιλέως οἰνοχόοι ἐτίθεντο. Δέλφικα δὲ τὸν τρίποδα καλοῦσι ῥωμαῖοι, ἐπεὶ πρῶτον ἐν δελφοῖς γέγονε. Quem locum ſuggeſſit mihi Illuſt. Scaliger, vir per omnia diis, quam hominibus ſimilior.

v. 29. Tricliniarches] διατάρχος. V. inſcriptio. M. VLPIO. AVG. LIB. DIVI. TRAIANI. AVG. A. POTIONE. ITEM. A. LAGVNA. TRICLINIARCH.

v. 30, & 31. pueri deterſis oculis red. ad miniſt.] Apu. lib. 2. Mil. *Perfrictis oculis*, *& obarmatis ad vigilias*. Cleomedes lib. 2. ἔστι ὅτε καὶ τὰ ὄμματα ἐν τριβόμενος.

v. 32. concrepans æra] Propert. *Cimbala Thebano concrepuere Deo*. D.

v. 35. Intrat cinædus homo omnium in ſ.] Clemens Pæd. lib. 2. ἀνδρογύνων συνεσίαις ἥδονται παρεισρέουσιν δὲ ἔνδον κιναίδων ὄχλοι ἀθυρόγλωσσοι, μιαροὶ μὲν τὰ σώματα, μιαροὶ δὲ τὰ φθέγματα, εἰς ὑπουργίας ἀκολάστους ἠνδρωμένοι μοιχείας διάκονοι, κιχλίζοντες καὶ ψιθυρίζοντες, καὶ τὸ πορνικὸν ἀναίδην, εἰς ἀσελγείαν διὰ ῥινῶν ἐπιψοφοῦντες ἐπικινάιδισμα, ἀκόλαστοι ῥήμασι καὶ σχήμασι τέρπειν πειρώμενοι, καὶ εἰς γέλωτας ἐκκαλούμενοι πορνείας πρόδρομον. &c. Quæ mirifice hæc Petron. illuſtrant.

v. 36. & 37. qui ut infractis manibus congemuit] Scio hoc trahi ad habitum componentium ſe ad dicendum ; quanquam in conviviis digitis crepantes luſerint. Lucianus Lexiph. ὁ μέν τις ἐπὶ τὴν κατήλιφα, ἀναρριχησάμενος, ἐπιφόρημα ἐζήτει, ὁ δὲ ληκίνδας ἔπαιζεν, ἄλλος, ἐρρικνοῦτο συγγέλατι τὴν ὀσφύν. Quid innuat τὸ *congemuit* , ex Clement. verbis hauriendum.

ut infractis manibus congemuit] Ante : *manibus interim in articulorum ſtrepitum conſtrictis*. geſtus erat componentium ſe ad dicendum. Propert. *at illi Pollicibus fragiles increpuere manus*. Scal. ad lib. 4. Propert.

v. 37. Ejuſmodi carmina effudit.] Plaut. *Suavem cantionem occipite cinædiam*, *ut perpruriſcamus uſque ex unguiculis*. COL.

ejuſmodi carmina effudit] Introducebant cinædos

aut alia mancipia huic operi deſtinata, qui laſcivis carminibus impudico corporis motu, Venerem excitarent; aut pſaltrias, quæ numeris obſcœnis motibus reſpondebant. Arnobius, l.2. *Ut ſimphonicas agerent & fiſtulatorias artes, cantionibus ut prairent obſcœnis numeroſiter, & ſcabillorum concrepationibus ſonoris, quibus animarum alia laſciviens multitudo incompoſitos corporum diſſolverentur in motus, & ad ultimum clunibus & coxendicibus ſublevatis lumborum criſpitudine fluctuaret.* Sed hæc proprie de laſcivia mimorum. Iuven. Sat. 11.

--ut Gaditana canoro
Incipiant prurire choro, plauſuque probatæ
Ad terram tremulo deſcendant clune puellæ
Irritamentum Veneris languentis--

v. 38. ſpatalo-cinædi] Gloſſæ: *Delicatus* σπάταλος ἀπὸ τοῦ σπαθᾶν, unde & ſpathalium. Tertull. *manus ſpathalio circumdari ſolita. ſpatalocinædi*, qua licentia Lucill. *mœchocinædi.*

v. 40. clune agili] Arnobius lib. 5. *Laſcivia deinde luxuriantis adſumpta, huc atque illuc clunes torquet.* Iuvenal. Satyra 11. *-- & de virtute locuti Clunem agitant.* -- Comm. *Ad patiendum ſtuprum.*

v. 41. Molles] Gloſſæ: *Mollis effæminatus, aut qui barbam non habet.* Iuvenal. Satyr. 4. *Medullinæ criſſantis.* Interpres: *Criſſare mulierum, cevere virorum eſt. Hinc Cevetes molles, & obſcœni vocantur.* Tertul. adverſ. Valent. cap. 15. *Et Salmacis inde ſe ſolverit, qua maſculos molles facit.* Vitruvius l.2.c.8. *Salmacidis fons putatur Venereo morbo implicare eos qui ex eo biberint, &c. Non enim molles & impudicos ex ea fieri aqua.*

Molles] Mart. *Mollem credere te virum volebam, Sed rumor negat eſſe te cinædum.*
Vib. Sequeſt. *Salmacis Cariæ, ex quo qui bibit molleſcit, id eſt obſcænus fit.* COL.

v. eod. Veteres] Mart. *Urbanus tibi Cæcili videris,*
Non es crede mihi. quid ergo? verna es, &c.
Quod bucca eſt vetuli dicax cinædi.

Sed & Cevetes quidem, molles & obſcæni dicuntur: & vetus exemplar hoc loco habet. *Vet. es.* COL.

Veteres] Exoleti. Vide Lamprid. in Eliogab.

v. *eod.* Deliaci manu reciſi] ſpadones. Nam capones Deliaci manu caſtrantur. Deliacus enim pro curatore gallinarum. Plin. lib. x. *Gallinas ſaginare Deliaci cœperunt.* Scaliger ad Varr. de re ruſtica.

v. 42. &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

v. 42. & 43. baſio conſpuit]Lucret.lib.5. *Adſigunt avide corpus, junguntque ſalivas oris.*

Me baſio conſp.]Catullus: *quod pura impura puella, Suavia conjunxit ſpurca ſaliva tua.* C O L.

v. 45. fruſtra moluit] Hinc *moltus* in illo Catulli joco.

Moltus homo es Naſo; neque tecum moltus homo: ſed
Deſcendis Naſo, moltus es & Pathicus. C O L.

fruſtra moluit] *Molere*, ſubagitare. Horat. *alienas permolere uxores.* Auſonius : *Deglubit, fellat, molitur per utramque cavernam.* Lucill.

v. eod. Perfluebant per frontem ſudantis] Hor. Epod.

Quis ſudor vietis , & quam malus undique membris
Creſcit odor. -- nec illi
Iam manet humida creta, colorque
Stercore fucatus crocodili. D.

Perflueb. per frontem ſudantis acaciæ rivi] Eubulus apud Athenæum lib.13.

Μὰ Δί᾽ οὐχὶ περιπεπλασμέναι ψιμυθίοις,
οὐδ᾽ ὥσπερ ὑμεῖς συκαμίνῳ τὰς γνάθους κεχρεμμέναι,
Κἂν ἐξίῃ τις τοῦ θέρους, ἀπὸ τῶν ὀφθαλμιῶν ὑδρορρόαι
δύο ῥέουσι μέλανος, ἐκ δὲ τῶν γνάθων
ἱδρὼς ἐπὶ τὸν τράχηλον ἄλοκα μιλτώδη ποιεῖ.

Vide Xenoph. Oeconom.

v. 46. Tantum erat cretæ] Mulieres terra Chia ſe incruſtabant. Plin.lib.35.cap.16.

Tantum erat cretæ.] Horat. *cum pene ſoluto*
Indomitam properat rabiem ſedare: nec illi
Iam manet humida creta, colorque
Stercore fucatus crocodili. C O L.

P. 11. v. 1. detectum parietem] tectorio ſolutum. Quod fit cum nimbo perpluit. *Tectoria*, κονιάματα, τῶν τειχῶν παραχρίματα. id fiebat calce macerata. Vitruv. lib.6.cap.2.3. Plin. lib.36. cap.24. At tectorum etiam parietes incruſtare , imo quodcunque ad politionem perficere. Vitruv. lib. 4. cap. 3. 9. Vlp. L. Si ſervus. D. ad leg. Aquil. hoc opus albarium dicitur. Vitruv.lib.5.cap.10. Palladius lib.1.cap.14. & *album opus.* Vitruv.lib.8.cap. 3. κονιατῇ *albini.* L. Architecti. C. de exc. artif. & albarii tectores. Tertull. *Scit albarius tector & tecta ſarcire, & tectoria inducere, & ciſternam liare, & cymatia diſtendere, & multa alia ornamenta parietibus incruſtare.* Forte L. *ciſternam litare*, niſi quod in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

Apicii lib.5.c.1.*permiſces & lias ut quaſi ſuccus videatur.* κυμάτια vero αἱ ὑπεροχαὶ παρὰ τέκτοσι, καὶ λιθοποιοῖς, ait Heſychius.

v. 6. Vrbanitatis vernulæ] L. *vernilia.* Vernilius, vernilis. vulgarius, vulgaris. Scal.

urbanitatis vernulæ fontem] L. *frontem*, εἰρωνικῶς. vernula urbanitas, quæ ſalibus natis intra pomœria conſtat, cui contraria ruſticitas, niſi potius ad Vernarum dicacitatem alluſum, quibus impuniſſime etiam in dominos jocularia funditare jus erat. Seneca 11. de Tranq. Mart. lib. 10. vide D.

v. 7. Embaſicœtam] Vet. lex. *Embaſiecœtas, qui vel quæ frequenter dat baſia.* C O L.

Embaſicœtam] ἐμβασίκοιτος aut ἐμβασικοῖτ) a verbo βῆναι, pro quo Latini perambulare. Catull. *Perambulabit omnium cubilia.* Scal. ad Catullum.

v. 7. & 8. Deinde ut contubernali meo melius ſuccederet] Non eſt aſpernanda v.c. lectio, *contubernali modo*; quia nuper Aſcyltos ejus contubernalis fuerat, & eſſe deſierat. ita enim loquitur ipſe Aſcyltos P. 5. v. 1. & 2. *Cras autem, quia hoc placet, & habitationem mihi proſpiciam, & aliquem fratrem.* N O T.

v. 8. per fidem inquam noſtram] L. *veſtram.* D.

v. 11. equum cinædus mutavit] metaphora a Vertumnis deſumpta. D.

v. 18. Mox manum demiſit in ſinum] Lucian. Ερωσι. ἡ δεξιὰ κατὰ κόλπου δῦσα, &c. C O L.

v. eod. & pertractato vaſculo] L. *& protracto vaſculo. Tam rude hoc, inquit, belle. Vaſculum*, ea pars quæ inter res ſerias nominari non debet. Plaut. Pœn. *Facio quod manifeſti mœchi haud ſolent, Refero vaſa ſalva.* Lipſ. Antiq. lect. l. 1. Græcorum imitatio: nam apud medicos ea pars ſκεῦος. Scalig. ad Priap. Palmerius L. *rude hac, inquit, belli cras in p.* Rudis laniſtarum ac gladiatorum eſt, qua illi gladiorum vice ad pugnam exercebantur. ergo vaſculum illud, rudem vocat, qua in primo coitu, libido, ceu pugna irritaretur.

v. 19. Rudi] Catalect. *Sed lignum rude.* &, *Vtetur veris uſibus haſta rudis.* C O L.

v. eod. In promulſide libidinis.] Apul. *Proluvium libidinis ſuſcitaram.* C O L.

in promulſide libidinis militabit] Apul. l. 11. Mil. *Gladiatoria Veneris antecania.* Seneca Controv. *pararium libidinis.*

in promulſide libidinis noſtræ militabit.]ſignificat pueri vaſculum minutum, quaſi in antecænam ſibi fore, ad libidinem robuſtam irritandam, *Promulſis* autem antecœna, ideo quod daretur ante mulſum. Lipſ. III. Antiq. lect.

v. 20. & 21. poſt aſellum diaria non ſumo]Vide Duſam, & Pſalm. Spicil.

v. 21. & 22. Neſcio quid] Catull. *Carum neſcio quid lubet jocari.* Max. *Neſcio quid Græco murmure dulce canent.* Mart. *Neſcio quid dominæ teneram qui garrit in aurem.* C O L.

v. 24. devirginetur]Gloſſæ: *Devirginare*, διαπαρθενεύειν. Higinus Mytholog. *Medeam noctu in antro devirginavit.* Paul. L. ult. D. de offic. præſid. Laberius *depudicavit.* Gell. lib. 16. cap. 8. Pollux. lib. 3. τὸ δὲ παρθενίας ἀφέλεσθαι διακορῆσαι λέγουσιν, καὶ διαπαρθενεύεσθαι Ἡρόδοτος εἴπε. Homerus Il. λ. λῦσε δὲ παρθενίην ζώνην. Gloſſæ: ἀντὶ τοῦ διεπαρθένευσεν. optime. nam zonam qua præcincta nova nupta ſolvebat maritus. Catull. Feſt. Varro apud Auguſt. *Virgini uxori zona ſolvitur.* Plutarch. ἔλυε τὴν ζώνην ὁ νυμφίος, quod Theocrit. Idyll. 10. λῦσε μίτρην. ut Muſæus:-- ὅσσ᾽ αὐτίκα λύσατο μίτρην. Interpres Hiſtoriæ, quæ Apollon. Tyrio contigerunt, vertit, *nodum virginitatis ſolvit.*

v. 25. producta eſt puella]p. 73. *rogavi ut in platanona produceret dominam.* Iuvenalis Satyra 6. *Filiolam turpi vetulæ producere.* Comm. *Producere meretricem.* hinc *productor* προαγωγός. Gloſſ. προαγωγὸς, πορνοβοσκὸς *Lenocinator.* Aſconius in III. contra Verr. *Lenones ſunt ſcortorum, perductores etiam invitarum perſonarum, & in quibus ſtupra exercita legibus vindicantur.* Tertull. Apolog. cap. 43. *Lenones, perductores, aquarioli.* Itaque perductores, aut productores dicas rectum eſt. nam *per* & *pro* ut Græci περὶ & παρὰ utuntur.

producta eſt puella]Alibi, *Ut in platanona produceret dominam.* Donatus in illud Terent. *Produxi ac vendidi.* C O L.

v. 29. Nuptias fecerunt]Muſæus, ἀλλὰ λέχος ςορέσασα τελεσσιγάμοισιν ἐν ὥραις. Erycius εἰς γάμον οὐκ ἀνέτοιμοι. Plautus:

Ultro ibit nuptum, non manebit auſpices.

Idem, *Sed nuptias hodie quin facimus?* C O L.

nuptias fecerunt]Alibi, *jacuerunt una non tantum illa nocte qua nuptias fecerunt. Nuptias facere* τὸ

Συνουσιάζειν. inde Feſto *nupta verba*, obſcœna. Lipſ. Antiq. lect. lib. 2. c. 9.

v. 33. & 34. cum primum virum paſſa ſum] Tertull. exhort. ad Caſtit. cap. 13. *Invita alium virum paſſa eſt.*

v. 34. Iunonem meam.] Tibull.

Hæc per ſancta tuæ Iunonis numina juro,
Quæ ſola ante alios eſt mihi magna Deos.

Et: *Et ſi perque ſuos fallax juravit ocellos,*
Iunonemque ſuam, perque ſuam Venerem.
C O L.

v. 39. Poſſe taurum tollere] Ne pueri, ne tam ſpurca a teneris aſſueſcite. Hor. -- *nec tauri ruentis*
In Venerem tolerare pondus.
Circa virentes eſt animus tuæ
Campos juvencæ, nunc fluviis gravem
Solantis æſtum, nunc in udo
Ludere cum vitulis ſalicto
Prægeſtientis.

Taurus etiam Græcis ac Latinis dicitur αἰδοῖον ſicut & Vitulus. Nequiter vero meretrix inflectit Proverbium, *Poſſe aliquem taurum tollere, quem vitulum tulerit.* Phavorin. γελῶν τινὰ φασὶν μόσχον μικρὸν ἀραμένην, καὶ τοῦτο καθ' ἡμέραν ποιοῦσαν λαθεῖν βοῦν φέρουσαν. Lucianus: μηδὲ ἐλπίδα οὐχ ὅπως ταῦρον ἔτι ἄρασθαι δυνάμενος. Quintilian. lib. 1. cap. 15. *Milo quem vitulum aſſueverat ferre, taurum ferebat.* C O L.

v. *eod. & ſeq.* Igitur ne majorem injuriam in ſecreto frater acciperet, conſurrexi ad officium nuptiale] Probabilior eſt lectio, quam excudit Plantin. *in ſcorto*: non abſimili ſententia, qua ſcripſit Virgil.

Conjugium vocat, hoc prætexit nomine culpam.

Et Ovidius:

Conjugiumne vocas, ſpecioſaque nomina culpæ
Imponis Medea tuæ?

M. Antonius in epiſtola quadam ad Auguſtum: *Quid te mutavit? quod Reginam ineo? uxor mea eſt. Nunc cepi, an abhinc annos novem? Tu deinde, ſolam Druſillam inis? ita valeas, uti tu hanc Epiſtolam cum leges, non inieris Tertullam, aut Terentillam, aut Ruſillam, aut Salviam Titiſceniam, aut omnes. An refert ubi, & in quam arrigas?* Hæc leguntur apud Suetonium in Auguſto, c. 69. quibus ſibi ſpecie matrimonii detractam, imponere collegæ ignominiam & infamiam conatur Antonius. Injuriam autem uſur-

paſſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

paſſe Petronium apparet pro infamia: nempe genus pro ſpecie, ſi modo recte definitur injuria in lib. 4. Rhet. ad Herennium: *Injuria eſt, quæ aut pulſatione corpus, aut convicio aures, aut aliqua turpitudine vitam cujuſpiam violat.* N O T.

v. 41. conſurrexi ad officium nuptiale] Frequens huic rei verbum. Suetonius Calig. cap. 25. *Liviam Oreſtillam L. Piſoni nubentem, cum ad officium & ipſe veniſſet ad ſe deduci imperavit.* Apul. 6. Metam. *Speciosus adoleſcens officio frequenti cognatorum ſtipatus, ædibus publicis nuptias parabat.*

officium nuptiale] Apul. *Nuptiæne illæ fuerunt, an aliud celebratum officium, an convivium tempeſtivum:* Iuvenal. --- *officium, cras*

Primo ſole mihi peragendum in valle Quirini,
Quæ cauſa officii? quid quæris? nubit amicus. COL.

v. 42. involverat flammeo] Scholiaſtes Iuvenalis Satyr. 6. *Flammeum genus amicti, quo ſe cooperiunt mulieres die nuptiarum. Eſt enim ſanguineum propter ruborem cuſtodiendum.* Tertull. adverſus Valentin. cap. 37. Feſtus. Plinius, lib. 21. cap. 9. Gloſſæ: *Flammeum mavorte virginale. Maforte* poſterior ætas quodvis operimentum capitum mulierum vocat. Gloſſæ Iſidori: *Mavorte operimentum capitis mulieris.* In geſtis Collat. Cæcilii & Felic. *Tunica mulieris.* XXCII. *mafortea* XXXVIII. Nonius: *Ricinium, quod nunc mafurtium dicimus.*

v. 43. Embaſicœtas præferebat facem] Plinius lib. 16. c. 18. Apul. lib. 9. Mileſiarum: *Faces nuptiales ſuos illuminarunt thalamos.* l. x. *Velut nuptiales epulas obitura dominæ prælucebant facibus.* Seneca lib. 7. Controv. 6. *Cum infelici face ad dotalem ſuum nova nupta deduceretur.* Heliod. lib. 11. καὶ δᾷδες, αἳ τὸ γαμήλιον ἐκλάμψασαι φῶς. &c. Faces præferebant patrimi pueri, qui ἀμφιθαλεῖς, hoc eſt, interpr. Zoſimo hiſtor. lib. 11. ἀμφοτέρους τοὺς γονεῖς ἔχοντες περιόντας. uti & Sibylla apud eundem. & Heſychius. Sed apud Græcos nubentium matres. Apollonius Argonaut. lib. 4.

-- αὐτὴ δὲ σέλας χείρεσσιν ἀνέσχεν
νυμφίδιον κείνης ἀγανόφρων εἵνεκα τιμῆς.

Scholiaſtes: ὅτι τὸ παλαιὸν τὰς μητέρας τῶν γαμούντων ἐν τοῖς γάμοις δᾳδουχεῖν, ἔθος ἦν, καὶ Εὐριπίδης ἐν Φοινίσσαις φησίν: Ἐγὼ δὲ οὔτε σοι πυρὸς ἀνῆψα φῶς νόμιμον ἐν γάμοις, ὡς πρέπει ματέρι μακαρίᾳ. Plutarchus Quæſt. Rom. 20. auctor quinque faces præferri ſolitas; reperio tamen nonnunquam quatuor adhibitas. Lapis Patavinus.

COS. AVG. PVBL. CLAVD. QVÆS. AER. ANTONINAM. VOLVMNIAM. VIRGINEM. VOLENT. AVSPI. E. PARENT. SVIS. COEMIT. ET IIII. FAC. IN. DO. DVXIT.

v. 44. longum agmen plaudentes fecerant] Artemid. lib. II. καὶ γὰρ τὰ αὐτὰ ἀμφοτέροις συμβαίνει, τῷ τε γαμοῦντι καὶ ἀποθνήσκοντι, οἷον παραπομπὴ φίλων ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν. Hieronymus ad Demetriadem: *Quam habitura pronubam, quo deducenda comitatu? Stridor Punicæ linguæ procacia tibi Feſcennina cantabit.*

v. *eod.* thalamumque] Scholiaſtes Pindari: θάλαμος κυρίως ἐστὶν οἶκος, ἐν ᾧ κατακλίνονται αἱ νυμφευόμεναι. Lucianus Æthiop. θάλαμός ἐστι περικαλλής, καὶ κλίνη νυμφική. Ambroſius lib. de Viduis: *Cum accenſis funalibus nox ducitur, nonne pompa funebris exequias magis putat, quam thalamum præparari?* θάλαμος Latinis lectus Genialis. Seneca libro 6. Controv. 6. *Verſæ ſunt in exequias nuptiæ, genialisque lectus mutatus in funebrem.* Iuvenalis Satyra 10.

——*Sedet illa parato Flammeolo, Tyriusque palam Genialis in herbis Sternitur.* Struebatur autem in atrio ex adverſum januæ, unde *lectus adverſus* Propertio. hinc quæ ſternunt thorum *Ianitrices* Græcis θαλαμεύτριαι. Pollux lib. 3. Gloſſæ: *Ianitrices* δύο ἀδελφῶν γυναῖκες, σύννυμφοι. probe vero. nam harum munus ſternere lectum genialem. Non auſculto Iſidoro lib. 9. *Duorum inter ſe fratrum uxores janitrices vocantur, quaſi eandem januam terentes, vel per eandem januam iter habentes.* quod ſane ridiculum.

v. 45. inceſta exornaverant veſte] Ill. Scal. L. *ingeſta.* Lucanus: *Stat thorus, & picto veſtes diſcriminat auro.* Arnob. lib. 1. *Cum in matrimonium convenitis, toga ſternitis lectulos.*

P. 12. v. 2. Itaque cum incluſi jacerent] Nuptias facientes includebantur, ut reſtinctus omnis pudor, quem forte præſentia aliorum incuteret. Apul. l. 10. *Nec dominæ voluptates diutina ſua præſentia morati, clauſis cubiculi foribus faceſſunt.* Itaque & diligenter cellarum fores occludebant. Seneca lib. 1. Controv. 11. de ſacerdote proſtituta: *Quid incluſa feceris nec quærere debemus, nec ſcire poſſumus.* vide Martialem l. 11. epig. 46.

v. 4. conſedimus ante limen thalami.] An ex more veteri, quo receptum ut quiſpiam ex ſponſi

amicis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

amicis conſideret, qui compeſceret mulieres novæ nuptæ conclamantes? Pollux lib. III. καλεῖται δέ τις τῶν νυμφίου φίλων καὶ θυρωρὸν, ὁ ταῖς θύραις ἐφεστηκώς, καὶ εἴργων τὰς γυναῖκας βοηθεῖν τῇ νύμφῃ βοώσῃ. Ideo autem acclamabant ne novæ nuptæ patientis vox audiretur. Scholiaſtes Theocriti: τὸ δὲ ἐπιθαλάμιον ᾄδουσιν αἱ παρθένοι, πρὸ τοῦ θαλάμου, ἵνα τῆς παρθένου βιαζομένης ὑπὸ τοῦ ἀνδρὸς ἡ φωνὴ μὴ ἐξακούηται.

v. 6, oculum curioſum] Apul. lib. 2. Mil. *Cuncta curioſis oculis arbitrabar*. & paſſim alii.

v. 9. & 10. commovebat obiter labra] al. *valgiter labra*, quod non improbo. Quid autem ſit *valgiter oſculari*, exprimit Lucianus ἐν τῷ ε. διαλ. ἐφίλουν με τὸ πρῶτον, ὥσπερ οἱ ἄνδρες, οὐκ αὐτὸ μόνον προσαρμόζουσαι τὰ χείλη, ἀλλ᾽ ὑπανοίγουσα τὸ στόμα. atque ita valgiter oſculantes colliſione linguarum ludebant. Apul. Mileſ. 6. *Accepturus ab ipſa Venere ſeptem ſavia, & unum blandientis linguæ adpulſu longe mellitum.* Idem lib. 2. *Artius eam complexus cœpi ſaviari, jamque patentis oris inhalatu cinnameo, & occurſantis linguæ illiſu nectareo prona cupidine adlubeſcente.* Tibullus: *Et dare anhelanti pugnantibus humida linguis Oſcula.* --- hoc graphice Cn. Martius: *Columbatimque labra conſerens labris.* unde Mæcænas: *Siquis fœmina cirro criſpata labris columbatur.*

commovebat obiter labra] commovet labra, qui laſcivi oris motu ad amorem allicit, & ſic conformat os, ut baſiari velit. Turnebus, Palmerius ex Fulg. *commoveb. valgiter labra*: quem vide; uti & Duſam.

v. 14. Videmus ſenem] Io. Sarisb. l. 8. cap. 7.

v. eod. tunica veſt. ruſſea] vide Chariſium l. 1.

v. 15. inter puer. capill. ludentem pila] Hiſt. Apoll. Tyrii: *Cum rex ludum ſphæra cum ſervis ſuis exerceret.*

Pueros capillatos] Martial. lib. 5. *Et pædagogo non jubente laſcivi parere gaudent villico capillati.* Ambroſ. 6. Hexam. *Haud inſcitum extat adagium, comatus nondum cinædus.* COL.

v. 17. Soleatus] Martial. *referet lapſum de pulvere follem, Et ſi jam lotus, jam ſoleatus erit.* COL.

v. eod. Pila ſparſina exerceb.] Sidon. Epiſt. *Student pilæ ſenes, alea juvenes, armis Eunuchi.* COL.

pila ſparſina exercebatur] Vide Hieron. Mercurialem de arte Gymnaſt. lib. 2. c. 5.

pila ſparſina] Artemidorus lib. 4. σιλονεῖκας γὰρ οἱ σφαιρίζοντες παίζουσιν, ὁσάκις δ᾽ ἂν λάβωσι τὴν σφαῖραν, τοσαυτάκις ἀντικρούουσι.

v. 21. & 22. In diverſa parte circuli] Plinius ep. lib. 5. *Apodyterio ſuperpoſitum ſphæriſterium, quod plura genera exercitationis, pluresque circulos capit.*

Circuli] Iſidor. de pila, *dum ex circulo adſtantium ſpectantiumque emiſſa.* C O L.

v. 22. Matellam argenteam] Abominanda luxuries, quam merito ridet Clemens Pæd. lib. 2. c. 3. χλεύη δὲ, καὶ γέλως, πλατὺς, οὐροδόχας ἀργυρᾶς, καὶ ἀμίδας ὑαλᾶς ἐπιφέρεσθαι τοὺς ἄνδρας.

v. 23. Numerab. pilas] Senec. *Si vero pilicrepus ſupervenerit, & numerare cœperit pilas.* C O L.

v. 26. Trimalcio] Quaſi τρὶς μάλακος. Vetus inſcriptio : C. ASINVS. MALCHIO. CONIVGI. Martialis lib. 3. ep. xxc.

Hos malchionis patimur improbi faſtus.

Malchio, eſt mollis. Gloſſa : *Malchio* ἀηδής. Trimalcio, ut tricorpor, triparcus.

Trimalcio] fortaſſe ter Malcio ille de quo Val. Martial. Vt Varronis ſeſqui-Vlyſſes & Triſmegiſtus, & Triparcus Plaut. in Perſ. Ad Trimalcionis vero cœnam pertinet Senec. Ep. 47. & 57. C O L.

v. eod. Digitos concrepuit] Tibullus : *Et vocet ad digiti me taciturna ſonum.* Clemens Pæd. lib. 11. ποππυσμοὶ δὲ καὶ συριγμοὶ, καὶ οἱ διὰ τῶν δακτύλων ψόφοι τῶν οἰκετῶν οἱ προκλητικοὶ, ἄλογοι, σημασίαι οὖσαι, λογικοῖς ἀνθρώποις ἐκκλιτέον.

v. 26. Digitos concrepuit: ad quod ſignum matellam ſpado ludenti ſuppoſuit] Martialis:

Digiti crepantis ſigna novit Eunuchus;
Et delicatæ ſuſcitator urinæ.
Domini bibentis ebrium regit penem.

Idem lib. 14. diſticho, cui lemma : *matella ſectilis.* vide D.

Digitos concrepuit : ad quod ſignum matellam] Martial. lib. 14. de matella: *Dum poſcor crepitu digitorum, & verna moratur.* C O L.

v. 27. Matellam ſuppoſuit] Hi dicebantur laſanophori, a laſano vaſculo. Horat. lib. 1. Satyr. 6. -*quinque ſequuntur Te pueri laſanum portantes œnophorumque.* Putab. autem ſordidum & vile hoc miniſterium. Arrian. Diſſert. Epict. lib. 1. cap. 3. Epicrates : τί γὰρ ἔχθιον ἢ παῖ καλεῖσθαι παρὰ πότοις, καὶ τὴν ἀμίδα φέρειν. --

v. 28.

v. 28. Aquam popoſcit ad manus] Alibi: *tanquam aquam peteret.* Sidon. *Retrorſusque converſus tanquam manibus aquam peteret.* Caper, *In manus aquam poſcimus. Veteres autem manibus pedibusque dixerunt.* COL.

aquam popoſcit ad manus] Latini manus lavaturi, aquam in manus dicebant. uti & Græci; Ariſtop. Veſpis: ὕδωρ κατὰ χειρὸς μετὰ τραπέζας εἰσφέρειν. Plutarchus lib. πῶς ἄν τις διακρίνειε τὸν κόλακα τοῦ φίλου. Ἀλλὰ μὴ τοὺς αὐτολεκύθους τούτους λεγομένους, καὶ τραπεζέας, καὶ μετὰ τὸ κατὰ χειρὸς ὕδωρ ἀκουομένους, καὶ κόλακας νομίζωμεν. Athen. libro IX. παρὰ γὰρ τοῖς παλαιοῖς τὸ μὲν πρὸ ἀρίστου καὶ δείπνου λέγεσθαι κατὰ χειρὸς, τὸ δὲ μετὰ ταῦτα ἀπονίψασθαι.

v. 30. Itaque intravimus balneum.] Antiqui poſtquam ſe exercuiſſent, ad balnea. Plaut. Sticho: *Poſtea ibo lavatum a pila.* a balneis ad cœnas. quæ impreſſe ingerit Petr. Artemidorus: νῦν δὲ οἱ μὲν, οὐ πρότερον ἐσθίουσιν, εἰ μὴ λούσαιντο. οἱ δὲ, καὶ ἐμφαγόντες. εἶτα δὴ λοῦνται μέλλοντες δειπνήσειν. καὶ ἔστι νῦν τὸ βαλανεῖον οὐδὲν ἄλλο. ἢ ὁδὸς ἐπὶ τροφήν.

v. 31. ſudore calefacti ad frigidam eximus] Inſolens locutio; niſi leg. *madefacti.* pag. 4. *ſudore madens.* Tres ædes ſeu cellæ in balneis: Prima eſt caldaria, τὸ λακωνικόν. Vitruv. lib. 5. cap. 10. Dioni lib. 53. πυριατήριον. Senec. *ſudatorium*, nam ſicco calore in eo ſudorem eliciebant. Secunda eſt media, quæ & tepidaria. Tertia eſt frigidaria. num ergo Petr. a ſudatoriis ſtatim ad frigidaria exiiſſe, an potius provocato tantum ſudore frigida perfuſos. Seneca Ep. LXXXIV. *Ab hac fatigatione in frigidam deſcendi.* nam frigida κατ᾽ ἔλλειψιν, frigida aqua. Seneca Nat. Quæſt. lib. 4. *Animo relictos frigida ſparſimus.* Plin. ep. *poſt Solem frigida lavabatur.* Itaque lucem ei pete ex Celſi lib. 1. cap. 4.

v. 32. Trimalcio unguento perfuſus] ἐλαίῳ ἐχρίοντο οἱ λουόμενοι. Nonnunquam uncti lavabantur. Plaut. Pœn. Sc. Iam iſtuc: *Quid multa verba faciam, ubi tu laveris, ibi ut balneator faciat unguentariam.* Celſus lib. 1. cap. 11. *Exercitationem recte ſequitur modo unctio, modo balneum.*

v. 33. tergebatur non linteis] Apul. lib. 1. Mil. *oleum unctui, lintea terſui, profer.* Iuvenal. Satyr. 3. *-jam ſonat unctis Strigilibus, pleno & componit lintea gutto.* Vide Lucian. Lexiph.

v. eod. non linteis, ſed palliis] A lavatione oleo

aut

aut unguento perfuſos linteis tergeri mos erat non palliis laneis. unde hoc quoque inter lautitias Trimal. ponit Arb. de linteis Mart. lib. 10. & alibi. D.

v. 34. iatraliptæ] Plinius lib. XXXIX. cap. I. vertit unctores medicorum. puto deſignari unctores Trimalcionis, nam homo lautus eos adhibuit, qui cum cura & ex arte. alioquin ungendi officio ſervi functi, qui Aliptæ. Senec. Iuvenal. Satyr. 6.

v. 36. Lecticæ impoſitas] de earum uſu, forma, diſcrimine, Lipſ. Elect. lib. I. c. 19.

v. 36. & 37. præcedentibus faleratis curſoribus.] De curſoribus, qui in comitatu nobilium, falerati, etiam meminit Sueton. Ner. cap. XXX. & Seneca Ep. XXII. *omnes jam ſic peregrinantur ut illos Numidarum præcurrat equitatus, ut agmen curſorum antecedat. Omnium pædagogia oblita facie vehuntur, ne ſol, ne frigus teneram cutem lædat.* D.

præcedentibus faleratis curſ.] Cæſarius. ἀποκρίσει ρϛ. νῦν δὲ ὅπερ ἐπὶ τῶν βασιλέων δρᾶσθαι πέφυκε. φωνεῖ μὲν καὶ προηγεῖται ὁ θεῖος κύρσωρ ἐπὶ τ βασιλέα τινάς. ἐπειδὰν δὲ ἐπὶ τῆς πύλης τῶν πλατῶν πλατειῶν γίνονται, ἀφίησι τοὺς κληθέντας ἐπὶ τῶν προαυλίων ἑστάναι, μέχρις ἂν μηνύτῃ τῷ βασιλεῖ τῶν αὐτῶν παρουσίαν. COL.

faleratis curſoribus] Antiqui in comitatu curſores ſervos habuerunt. Martialis lib. 3.

Hac feriatus ibat ante carrucam,
Sed tuta fœno curſor ova portabat.

v. 37. chiramaxio] χειραμάξιον, quod manu ducebatur, proprium pueri geſtatorium.

chiramaxio] videtur eſſe genus modici plauſtri, quo homo tantum geſtari poterat, & a ſervis, non a mannis trahebatur. unde vocabatur Chiramaxium. Scal. ad Feſt. Arcuma.

v. *eod.* in quo deliciæ ejus fer.] Plutarchus Anton. ὁ δὲ Σάρμεντος ἦν τῶν Καίσαρος παιγνίων παιδαρίων, ἃ δηλίκια ῥωμαῖοι καλοῦσιν. Senec. ep. 12. *Ego ſum Philoſiti villici filius deliciolum tuum factum.* Virgil. *Alexin Delicias domini.---*

v. 38. Deliciæ] Cicero : *Amores autem & ea quæ deliciæ appellantur.* COL.

v. *eod.* puer vetulus] Exoletus. vide Senec. ep. XCVI. hi *Catulaſtri* dicebantur. Gloſſ. *Catulaſter* βούπαις. a Catuliendo. Catulire, incitari ad Venerem, oſtendere ſe velle maritari. Varro lib. II. de re ruſt. τοῦτον πάθος καλεῖται σκυζᾶν, περὶ τὰς κύνας. Ariſtoph.

κυνμί-

μμίζειν. ἄλλοι δὲ κωμμίζουσιν αὐτῶν.

v. 40. cum minimis ſymph. tibiis acceſſit] Cicero pro Milone: *Milo qui nunquam, tum caſu pueros ſymphoniacos ſecum ducebat. & ancillarum greges, ille qui ſemper ſecum ſcorta, ſemper exoletos ducebat, tum neminem.*

v. 44. In aditu ipſo] Athenæus 4. δεῖ δὲ τὸ πρῶτον εἰς ἀλλοτρίαν οἰκίαν ἐρχόμενον μὴ γαστρισόμενον εὐθὺς ἐπὶ τὸ συμπόσιον χωρεῖν, ἀλλὰ τί δεῖναι πρότερον τῷ φιλοθεάμονι καὶ περιφρονῆσαι τὴν οἰκίαν. ὥδε γὰρ τοῦτο παρέλιπε ὁ ποιητής, αὐτοὶ δ᾽ εἰσῆλθον θεῖον δόμον οἱ δὲ ἰδόντες θαύμαζον. COL.

P. 13. v. 1. Pica varia] Plin. lib. 10. c. 29. *picarum genera, quæ longa inſignes cauda, varia appellantur.*

Pica varia] Quam Galli Gaium, Itali Picam glandariam vocant.

v. *eod.* Intrantes ſalutabat] Martial. lib. 7. ep. 86. *Pica ſalutatrix ſi tibi Lauſe placet.* lib. 9. epiſt. 59. Et in diſtichis:

Pica loquax certa dominum te voce ſaluto.

De his picis accipiendum illud Perſii:

Quis expedivit pſittaco ſuum χαῖρε,
Picasque docuit verba noſtra conari?

v. 3. & 4. hoſtiarii] Servus qui ad limen obſervabat, Ianitor, aut oſtiarius; is erat in cathenis. Columella lib. 1. *An putem fortunatius a cathenato repulſum iri janitore.* Sue. L. *Otaclius ſerviſſe dicitur, atque etiam hoſtiarius in catena fuiſſe.* idque priſco inſtituto, quod ex Ovid. Faſtor. 1. claret. ille apud Plautum Trinum. oſtiarium alloquitur: *heus ecquis foribus tutelam gerit?* hoc enim ejus munus quod Ovid. --- *egreſſus introitusque videt.* idem oſtiar. innuit lib. 3. Amor. *Excubui clauſam ſervus ut ante domum.*

hoſtiarii cella] πυλώριον, οἴκημα πυλωροῦντος. Poll. lib. 1.

v. 4. canis ingens catena vinctus] Antipater: - οὔτε θυρωρὸς Ἐν ποσὶν οὔτε κύων ἐν προθύροις δέδετο. hujuſmodi canes, Senecæ de Ira lib. 3. cap. 47. *cathenarii canes, Græcis* δέσμιοι. Artemidorus lib. 3. τῶν μὲν κυνῶν, οἱ μὲν ἐπὶ θήραν τρέφονται. οἱ δὲ ἐπὶ φυλακῇ τῶν κτημάτων, οὓς οἰκουροὺς καὶ δεσμίους λέγομεν.

canis ingens cathena vinctus] more veterum canes ad oſtium non vivi modo, ſed & ſculpti, ut in regia Alcinoi:

χρύσειοι δ᾽ ἑκάτερθε καὶ ἀργύρεοι κύνες ἦσαν

δῶμα

δῶμα φυλακοτέμεναι --
vel picti in pariete, ut hîc in Petron. Popma ad Varr. vide Caſaubonum ad Theoph. Characteres.

v. 5. Quadrata littera] Quadratas litteras vulgo capitales vocamus. Sed illis priſcis ſeculis nullæ aliæ erant litteræ, præter quas vocamus capitales. Quas ergo, quadratas litteras vocat, quæramus. Scalig.

v. 5. & 6. Cavè, cave canem] Varro Eumenid. *Quod hodie mea eſt prabitio, in janua cave canem inſcribi jubeo.* Notum illud Caſſii apud M. Sen. 6. controv. *Si canem ad oſtium alligaſſes.* COL.

cave, cave canem] Varro: *In janua, cave canem, inſcribi jubeo.* & titulus Mænipp. *Cave canem*, hoc ut conveniet, quoties monebimus, cavendum ab homine maledico, & obtrectatore, vel ab hoſpite inhumano. Popma.

v. 8. & 9. Venalitium titulis pictum] *venalitium* vocat δουλοπρατήριον. tituli autem non ſolum in venalitio pingi ſoliti, ſed etiam collo aptati vendundi mancipii. Propert.

At quorum titulus per barbara colla pependit,
Cælati medio cum ſaliere foro. Scal. ad Propert.

v. 9. & 10. Caduceum tenebat] Athenæus lib. 12. Suet. Calig. *Plerumque vero aurea barba fulmen tenere aut fuſcinam, aut caduceum, deorum inſigne, atque etiam Veneris cultu conſpectus eſt.* COL.

v. 10. Minervaque duc. tenia * intrab.] Forte L. *M. d. tenia intr.* inducto aſteriſco. Videmus delicatiores prehenſis laciniis duci.

v. 12. curioſus pictor reddiderat cum inſcriptione] Is mos erat ut adjicerent, quid pictura notaret, maxime rudi & impolito ſeculo. Ælianus lib. x. variar. ὅτε ὑπήρχετο ἡ γραφικὴ τέχνη, οὕτως ἄρα ἀτέχνως εἴκαζον τὰ ζῶα, ὥστε ἐπιγράφειν αὐτοῖς τοὺς γραφέας, τοῦτο βοῦς, ἐκεῖνος ἵππος.

v. 14. Levatum mento in tribunal excelſum Mercurius capiebat] Fallor? an legendum, *rapiebat*. Quemadmodum enim raptus ab alite ſacra Ganymedes dicitur in obſcæno carmine, ſic Trimalcio raptus a Mercurio dicitur, qui Deus ales ineodem carmine vocatur. Sic certe Horatius ſe raptum quoque a Mercurio, & e medio belli periculo ereptum ſignificat his verſiculis:

Sed me per hoſtes Mercurius celer
Denſo paventem ſuſtulit aëre

Dictum

Dictum autem a Petronio, *levatum rapiebat*, ut a Plauto, Terentio, Virgilio, *rapere ſublimem*. NOT.

v. 16. Parcæ aurea penſa torquentes] Sidon. Apoll.-- *aurea Volvebant bona fata colis*--

v. 19. ædicula] θήκη ſimulacri. Tertull. de Idol. cap. 8. *Nec enim differt an extruas, an exornes, ſi aram, ſi templum, ſi ædiculam ejus inſtruxeris.*

v. 20. & 21. Pyxis aurea n p. in qua barbam] Suet. Neron. *Inter Buthyſiæ apparatum barbam primam poſuit, conditamque in auream pyxidem, & pretioſiſſimis margaritis adornatam Capitolio conſecravit.* Xiphilinus. C O L.

pyxis aurea non puſil. in qua b.e. con. d.] Lucianus de dea Syria: τοῖσι δὲ νέοισι πλοκάμους ἱροὺς ἐκ γενετῆς ἀπιᾶσι, τοὺς ἐπεὰν ἐν τῷ ἱρῷ γίνονται, τάμνουσί τε, καὶ ἐς ἄγγεα καταθέντες, οἱ μὲν ἀργύρεα, πολλοὶ δὲ χρύσεα ἐν τῷ νηῷ προσηλώσαντες, ἀπίασι, ἐπιγράψαντες ἕκαστοι τὰ οὐνόματα.

v. 22. & 23. quas in medica pict. hab.] L. *quas in medio p. hab.* Gloſſa: *Tullia media vel regia.* hoc eſt, aula vel atrium, in quo tabulæ pictæ exponebantur, ideo ex atrienſe quærit. Verum Illuſt. Scaliger Medicam vocari putat porticum inſtar στοᾶς ποικίλης Athenis, quæ ita potuit vocari a pictura Medorum, id eſt, a pictis Perſis a Miltiade devictis-- *braccatis illita Medis Porticus*. --

v. 23. Iliada & Odyſſ.] vide Philoſtr. Icon. Scamandri.

v. 25. Procurator rationes accip.] Plaut. Pſeudol. *Condus promus ſum, procurator peni, &c. Mihi hercle vero qui dies rationeſque heri Ballionis curo, argentum accepto, expenſo.* C O L.

v. 26. & 27. In poſtibus triclinii faſces cum ſecuribus erant fixi, quorum unam partem] L. *imam partem*. Faſces, bacilli aliquot teretes loro colligati in modum faſcis. Securis & faſces inſignia magiſtratuũ, quibus a lictoribus prælatæ. Duumviris autem, Ædilibus Quinquennalibus, Sexviris (qui magiſtratus municipales) lictores præibant, non cum faſcibus, ſed nudis virgis aut bacillis. ideo miratur adoleſcens, quia inſolens & præter morem. Fuſe Lipſ. Elect. lib. 1. c. 23.

v. 28. Embolum navis] τὸ χάλκωμα τὸ περιτιθέμενον κατὰ τὴν πρῷραν. C O L.

embolum] Scholiaſtes Pindari: ἔμβολον δὲ φησὶ τὸ ξύλον ᾧ ἀναδεσμοῦσι τὴν ἄγκυραν. Gloſſarium : *Roſtra* ἐμβολαί. Falſus Gyraldus, qui libello de re Nautica cap. 9.

cap. 9. arbitratur embolum L. 10. C. de ſacroſ. Eccl. eſſe genus navis velociſſimæ, cum ſit ſtata illati ſpecierum, cujus fit mentio in Edict. Iuſt. 13. cap. 7. L. 2. de navib. excuſ. Novell. 163.

v. 29. G. Pomp.] GN. Pomp. ut *Gnæus* fiat. D.

v. 30. & 31. VI VIRO AVG.] Sæpe in Inſcriptionibus.

PVBLIVS ANTHVS
VI VIR AVGVSTALIS.
FAVSTVS.
VI VIR ET AVGVSTALIS,
QVI INTER PRIMOS
AVGVSTALES
A DICVRIONIBVS
AVGVSTALIS FACTVS EST.

v. 32. lucerna de camera pendebat] Quia catenis ſuſpenſa. In Geſtis purgationis Cæciliani & Felicis: *Lucernæ undecim cum catenis ſuis*. has catenas innuit Statius Thebaid. lib. 1.

Aſt alii tenebras, & opacam vincere noctem
Aggreßi, tendunt auratis vincula lychnis.

Arrian. diſſ. Epict. ἔρχεται εἰς οἶκον, εὑρίσκει λύχνους ἀπτομένους.

Lucerna bilychnis] Tertull. *Cur die læto non laureis poſtes adumbramus, nec lucernis diem infringimus? Honeſta res eſt ſolemnitate publica exigente inducere domui tuæ habitum alicujus novi lupanaris.* Græco autem ſermone uſus eſt, ne vile aliquid intro ferret: ut Virg. *Pendent lychni laquearib. aureis.* COL.

v. 39. diſtinguente bulla notab.] Bullatos clavos intelligit, quibus portæ configuntur, unde bullæ oſtiorum apud Plautum. Clavis autem in oſtio fixis annos & dies notari ſolitos teſtis obſervatio antiquitatis de Dictatoribus clavo pangendo creandis.

v. 41. rogare cœpit ut ſe pœnæ eriperemus] Inter legitimos modos, quibus ſervi pœna liberabantur, is fuit, nempe ſi alii intercederent, ut remitteretur eis pœna, qui deprecatores. Terent. *Nec tu aram tibi, nec precatorem parâris*. L. Bovem, parag. 7. D. de æd. edict. Tertull. Apolog. cap. 40. *deprecatores Dei eſſe cœperunt*.

v. 43. ſubducta ſibi veſtimenta in balneo] Quia mire frequentes in balneis fures; qui veſtimenta ſubripiebant. Plautus Rud. -- *qui it lavatum in balneas,*

alneas, ibi cum ſedulo ſua veſtimenta ſervat, Tamen urripiuntur.- Hi fures balnearii. Gloſſ. *Fur balneaius*, βαλανειοκλέπτης. Tertullian. de fuga in perſec. *Iner tabernarios & fures balneariorum.* Apolog. cap. 44. *Qui illic ſicarius, manticularius, aut lavantium rædo.* Vide D. de fur. baln. ideo adducebant ſervos, qui veſtes ſervarent, Græcis ἱματιοφύλακας. cui muneri nſervit hic diſpoliatus. Lucian. Hippia: τί ἄν σοι τὸ ἐπὶ τούτῳ λέγοιμι, παλαίστρας, καὶ τὰς κοινὰς τῶν ἱματιοφυλακούντων κατασκευάς. Latinis *Capſarii:* Paull. L. 3. de off. præf. vigil. Quos nonnunquam mercede conducebant. nec capſarii tantum veſtimenta ſervant, ſed variis balneaticis muneribus funguntur, puta, fricant & ungunt, ſi vera ſunt quæ ſcribit Comm. in Iuven. Satyr. 3. *Gutto ab eo quia guttam mittit, quos habent capſarii.*

v. 45. diſpenſatoremque] Inſcriptio: CN. CORNELIO. CAPITOLINO. NEPOTI DVLCISS. AVG. N. VER. DISP. VIX. AN. VI. M. VI. D. VI. Diſpenſator ἐστὶν ὁ οἰκέτης, ὃς εἴωθεν ἐκδανείζειν τὰ δεσποτικὰ χρήματα, ait Græcus interpres Inſt. lib. 3. tit. De Mandato. Cicero Hortenſ. *Cum rationem accipis a diſpenſatore.* Suet. Galba: *Diſpenſatori breviarium rationum offerenti.* Macrob. Satyr. lib. 11. cap. 3. Gloſſæ Iſidori: *Arcarius, diſpenſator.* quod verum exiſtimo. Gloſſarium: *Arcaria* τραπεζιτικά. V. Inſcript. D. FABIO. D. F. ARCARIO. L. Thais paragrapho 17. D. de fidei com. libert. *Stichus arcarius probante Domino nomina fecit.* ex quibus recte interpretatum Theoph. liquet. nam & Petron. *aureos numerantem diſp.* adeo ut minime putem diſpenſatoris munus his finibus concluſum fuiſſe, ſervis cibaria mandare, quod tamen adſerit Clariſſ. I. C. Actores vero in multis ejuſdem functionis, ſed digniores. Theophilus actorem, διοικητὴν πάσης οὐσίας. h. e. ut Plaut. Aſinar. *cui omnium rerum herus ſummam credidit.* Arcarii vero etiam λαρνακοποιοὶ Gloſſæ: *Arcarius* βηχάνημα. Fortaſſe μηχανηματοποιοῖς.

v. *eod.* in precario] L. *prætorio.* Auſon. *alternas comunt prætoria ripas:* quod me monuit Ill. Scaliger. Tertull. de Idol. *Voluptati deſervientia prætoria.* ad Scapul. cap. 3. & paſſim apud I. C. Gloſſæ: *Prætoria, domuncula in navi.*

P. 14. v. 1. Superbus ille ſuſtulit vultum] quid ſi legas: *Superbum*? ſic ſupra dixerat *re-*

texit ſuperbum pallio caput. C O L.

v. 2. Non tam jactura me movet] Catull.

Quod me non movet æſtimatione,
Verum eſt mnemoſynum mei ſodalis.

v. 3. Veſtimenta mea cubitoria] L. *accubitoria* Romanis alia veſtis domeſtica, alia forenſis. inter domeſticas cænatoria, quam non fas videre publicam lucem. Martial. Lemm. Cænatoria: *Nec fora ſunt nobis, nec ſunt vadimonia nota, Hoc opus eſt, pictis accubuiſſe thoris.* fuſe Lipſ. quem vide Saturn. lib. 1. cap. 11.

v. 4. quæ mihi natali meo donaverat cliens] Cænatoria patroni locupletiores a clientulis ſuis quotannis muneri accipiebant diebus natalitiis. Mart. lib. 10. *Cænatoria mittit advocato.* Plin. l. 4. Epiſt. *ſola ſe munuſcula duntaxat natali ſuo accepiſſe, & pleriſque miſiſſe.* D.

Natali meo]Martial.

Ut poſcas Clyte munus, exigasque
Uno naſceris octies in anno:
Et ſolas puto, treſve, quatuorve
Non natalitias habes Kalendas. C O L.

v. eod. Tyria ſine dubio, ſed jam ſemel lota]Quaſi tanti non æſtimet ac ſi dibapha; ideo facilius culpæ ignoſcit. ea mens ſcriptoris, ſemel lota, ut notet dibapham non eſſe, de qua Virgil. Culice:

Si non Aſſyrio fuerint bis tincta colore.

Plin. lib. 9. cap. 39.

v. eod. ſed jam ſemel lota] L. *ſed haud ſ. ut dibapha* ſignificet. Lipſ. Saturn.

v. 12. Pueris Alexandrinis] Deliciæ veterum. Lucianus περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντων: Ἰωνικὰ ξυνείρων, Ἀλεξανδρειστικὸς ἀνθρωπίσκος.

pueris Alexand.]Capit. in Vero: *Adduxerat ſecum & fidicinas & tibicines, & hiſtriones, ſcurrasque mimarios & præſtigiatores, & omnia mancipiorum genera, quorum Syria & Alexandria paſcitur voluptate.* C O L.

puer. Alexandrin. aquam. in man. nivatam inf.] Delecti huic muneri ætate grandiores, ſed καλοῦνται παῖδες οἱ δοῦλοι κἂν ὦσι πρεσβύτεροι, ait Pollux. Miniſtratores plene deſcribit Philo περὶ βίου θεωρητ. καὶ περιίους ἐπισημοτικῶν ἀνδρῶν ἠκριβωμένα διακονικὰ ἀνδράποδα εὐμορφότατα, καὶ περικαλλέστατα. τούτων οἱ μὲν παῖδες ἔτι ὄντες οἰνοχοοῦσι, ὑδροφοροῦσι, οἱ μὲν βούπαιδες λελουμένοι, καὶ λελειασμένοι, τά τε πρόσωπα ἐκτρίβονται καὶ ὑπογράφονται, καὶ

τὰς

ς τῆς κεφαλῆς τρίχας εὖ πως διαπλέκοντο, σφηκώμενοι, τυχαῖται γάρ εἰσιν, ἢ μὴ κειρόμενοι, &c. Quæ commo-
um illuſtrant illa pagin. 16. *inter pueros capilla-*
s. Impendio enim curabant, ut haberent calami-
ratos in miniſterio. Seneca epiſt. cxx. *Si pertinere-*
l te judices , quam crinitus puer poculum tibi porri-
t. Hieronymus ad Salvinam : *Non ambulet juxta*
calamiſtratus procurator. Apulejus de Deo Socra-
s : *Famulas calamiſtratas.* Quod præter Iuven. Lu-
an. Apul. Horat. quoque lib. 2. Satyr. 8. -- *ut om-*
es Præcincti pueri recte comptique miniſtrent. Cæ-
rum quod Petron. pag. 16. *Nec tam pueri nos,*
anquam erat operæ precium, ad ſpectaculum duxe-
unt : & Iulian. Miſop. οὐ κρεῖττον ἦν ὀδωδέναι μύρων τὴν
ἀγορὰν βαδίζοντός σου, καὶ παῖδας ἡγεῖσθαι καλοὺς, εἰς οὓς
ἀποβλέπουσιν οἱ πολῖται. Alebant enim priſci cœtus
uerorum, quos Pædagogia dicebant. Vlp. L. Quæſi-
um. parag. 32. D. de inſt. vel inſtrum. leg. Delige-
ant elegantes & eximia ſpecie; ſane quam ſollicite
os habuerint, Seneca epiſt. 113. quanta cura culti
dem epiſt. 111. *Hinc puerorum perſpicuos cultu at-*
ue forma greges. De vita beata : *Quare pædagogium*
reciosa veſte ſuccingitur. vide de Tranq. vitæ lib. 1.
ap. 1. epiſt. cxx. xcvi. Apul. Mil. lib. 11. Erant au-
em deliciæ dominorum, ad varia miniſteria imo il-
icita. Pædagogiani pueri etiam miniſtratores. Vlp.
ict. l. Cicero 11. de finibus : *Adſint etiam formoſi*
ueri qui miniſtrent. Lucianus Aſino : καὶ παῖδες ἡμῖν
παρειστήκεισαν οἰνοχόοι καλοί. Gell. l. xi. c. xii. Clem. Ale-
and. Pædag. lib. 3. cap. 4. Iuven. Satyr. 9. -- *puerum*
e Et pulchrum & dignum cyatho. -- Tertull. de je-
un. cap. 9. *Fratres ejus potum præferentes œnophoris*
egiis, atque exinde formoſiores, ne qui de ſpecie quoque
orpuſculi metuat. Legimus & puellas miniſtraſſe.
Apul. Mil. 11 *puellæ ſcitulæ miniſtrantes.* Hieron. ad
Ruſtic. *Simul inire convivia, ancillas juvenes habere*
n miniſterio. Pherecrates:

Κόραι δ' ἐν ἀμπεχόναισι τριχάφοις ἀρτίως,
ἡβυλλιῶσαι, καὶ τὰ ῥόδα κεκαρμέναι,
πλήρεις κύλικας οἴνου μέλανος ἀνθοσμίου
ἤντλουν διὰ χώνης τοῖσι βουλομένοις πιεῖν.

v. 13. Aquam in ma. nivatam] *Multa nive inclu-*
ſam, ut rigore, inquit Seneca, *refrigeraretur alieno;*
C O L.

v. 14. Inſequentibus ad pedes , ac paronyc.]
Io. Sarisber. ex antiquo , ut videtur , ſcriptore:

Recumbentis pedes calamiſtratus comatulus excipit [illegible] nitorem invidens meretrici, hiſtrioni habitum, cul[illegible] tum procis, virginibus ornatum, triumphalem quo[illegible] que principibus apparatum; & in aliorum conſpect[illegible] pectes, & ne plus dicam teneris manibus tibias tra[illegible] ctat. COL.

aliiſque inſequ. ad pedes) Veteres accubituri ma[illegible] nus pedeſque lavabant. Fab. Pictor: *Aquam mani[illegible] bus pedibusque date.* utrumque hic factum Petron[illegible] innuit, nam pedibus & ad pedes, ut manibus & ad manus aquam dare dicebant veteres.

v. *eod.* paronychia) Gloſſarium: παρωνύχια *redubiæ* [illegible] Vide Feſt.

v. 20. pantomimorum non patrisfamil.) Anti[illegible] quorum epulis varia adhibita oblectamenta, ut cantorum, ludionum, & id genus. Manilius:

Ille dabit cantus inter convivia lætus.

Seneca de vita beata c. 11. de Apicii & Nomentan[illegible] luxu: *Vides hos e ſuis lectis ſpectantes popinam ſuam aures vocum ſono, ſpectaculis oculos oblectantes.* Idem epiſt. *In comeſſationibus noſtris plus cantorum eſt, quam in theatris ſpectatorum.* lib. 9. Controv. 11. *Si tribunal conſcenderit conviviali veſte, ſi cum claßicum canere debet, ſymphoniam canere juſſit.* Sidonius l. 1. ep. 11. de Theodorici conviviis: *Sic tamen quod illic nec organa hydraulica ſonent, nec ſub phonaſco vocalium concentus meditatum acroama intonat. Nullus ibi lyriſtes; &c.* L. ex V. C. *vocalium contentus medietatum.* In hoc convivio nihil niſi ſymphonia ſtrepente agitur. Servi cantores, *ſymphoniaci.* Macrob. lib. 11. cap. 4. *Delectatus inter cœnam pueris ſimphoniacis.* Cicero in Piſon. Ludionum vero varia genera. Capitol. Vero: *Adduxerat ſecum & fidicines, & tibicines, & hiſtriones; ſcurrasque mimarios & præſtigiatores, & omnia mancipiorum genera, quorum Syria & Alexandria paſcitur voluptate.* Sidonius ep. 11. libro 1. *Sane intromittuntur inter cœnandum mimici ſales, ita ut nullus conviva mordacis lingua felle feriatur.* Clemens Pæd. lib. 3. cap. 4. Καὶ συναναχλίνονται τοῖς φοξοῖς παίζουσι, σκίννας τέρχουσι γαννύμενοι, καὶ τὸν μὲν Θερσίτην ἀκούουσι, γελῶσιν. Therſiten appellat mancipium, quod ſcommatis & dicteriis ludebat. nam Pæd. lib. 11. cap. 6. καὶ γὰρ αὐτῇ τῇ φωνῇ δικαιοσύνης μεταδοτέον, τοὺς τε κεκραγότας ἐπιστομιστέον ταύτῃ γὰρ αὖ, τὸν Θερσίτην πληγαῖς ἠκίσατο ὁ σώφρων Ὀδυσσεύς. Nec tantum dicaces ſervi adhibiti, ſed etiam alii, quorum

um ars mordaci ſale ludere. Seneca ep. 123. *Varus ques Romanus, cœnarum bonarum aſſectator, quas mprobitate linguæ merebatur.* talis ille apud Iuven. Satyr. 9.-- *conviva joco mordente facetus, Et ſalibus vehemens.* -- Hujuſmodi autem cœnarum aſſectatores, *Aſſeclæ* Iuven. Satyr. 9. Gloſſ. Iſidori: *Aſſecula, bucellarius.* Iuven. Satyr. 3. *buccæ.*

Perpetui comites, notaque per oppida buccæ.

Iſidorus in gloſſ. *Scurra, paraſitus buccellarius.* At Origines lib. 10. *Iſcurra, qui cauſſa cibi quemlibet conſectatur.* Græcis τρικάλλοι. vide Heſych.

v. 23. cui locus novo more primus] Vide Plutarch. lib. 1. Quæſt. Conv. Quæſt. 3.

v. 24. in promulſidari) *promulſidario.* Gloſſæ Iſidori: *Pranſorium, promulſidarium.*

cæterum in promulſidari) in al. *in promulſide danda.* L. *in promulſidariis.* Vlp. de auro & arg. leg. *promulſidaria vaſa* appellat. hic *promulſidaria* intelligit cibos, qui in guſtu. Lipſ. epiſt. quæſt. lib. 3. ep. 11. Palmer. *in promulſidare.* eo exemplo, quo poſtea: *cœnemus: hoc eſt in jus cœnæ:* Græca forma. Gell. lib. 9. cap. 11. *petit æs ſibi dari* εἰς ἄρτους. *Corinthia* autem pro vaſis Corinthiis, ut ferum, Numidicas, Africanas, concreta pro abſtractis dicimus.

v. *eod.* Aſellus erat Corinthius) Aſellus vas ut apparet geſtans promulſidem, ſive guſtationem. De quo ſupra, *poſt aſellum diaria non ſumo,* id eſt, poſt opiparam guſtationem non opus eſt mihi cibariis ſervilibus. Scaliger.

v. 25. & 26. olivas in altera par. alb. in altera nig.) Ovidius 1. Metam.

Ponitur hic bicolor ſinceræ bacca Minervæ.

Varro de Re ruſt. lib. 1. cap. 66.

Olivas in alt. par. albas.] Olivarum albarum meminere Plinius & Celſus, nigrarum Diphilus. COL.

v. 27. in quarum margin. nomen Trim. inſc.) Lucian. Hermotimo. Plaut. Rud. *Nam hæc* (urna) *litterata eſt, ab ſe cantat cuia ſiet.* ita & pocula litterata Græcis γραμματικὰ ποτήρια, ut Athenæus tradit.

v. 29. glires) Ammian. Marcell. lib. 28. Var. de Re ruſt. libro III. cap. 15. Apicius de re culinar.

v. *eod.* melle & papavere ſparſ.) Vide Athen. lib. 3.

v. 30. tomacula]Iuven.Satyr.x. *tomacula porci* Comm. *pinguia viſcera.*

Tomacula ſupra crat.ferventia] Martial.

Quod fumantia qui tomacla raucus
Circumfert tepidis cocus popinis. C O L.

v. 31. craticulam argent.]Clemens.Pæd.lib.II cap.3.

v. 33. Ad ſymphoniam allatus eſt] Sed & ad Symphoniam efferebantur a cæna.Seneca:*Pacuviu qui Syriam uſu ſuam fecit, cum vino, & illis funerei epulis ſe ſepeliſſet, quaſi ſibi parentaret, ſic in cubiculum ferebatur a cœna , ut inter plauſus exoletorum hoc ad Symphoniam caneretur ,* βεβίωκε, βεβίωκε, *null non ſe die extulit.* C O L.

v. 35. & 36. Pallio coccino adraſum incluſer cap.]Idem de Mæcenate, *In omni publico cœtu ſic apparuit, ut pallio velaretur caput, excluſis utrinque auribus.* C O L.

pallio coccino adraſ. incl.caput] Nonnunquam palliati accubuere. Spartianus Hadrian. *Aut pallio tectus diſcubuit, aut toga ſubmiſſa.* Severo: *Cum rogatus ad cœnam Imperatoriam palliatus veniſſet , qui togatus venire debuerat.*

pallio coccino adraſum incluſerat caput] Græci Romanique capite intecto : qui delicatiores capite incedebant palliolato , non ſine ſuſpicione luxus. Seneca de Mæcenate : *Hunc eſſe, qui in omni publico cœtu ſic apparuerit, ut pallio velaretur caput, excluſis utrimque auribus.* Plutarch.ſuperbiam Demetri taxans. *Domino ſtante,* inquit, *ipſus accumbebat,* εἶχεν δ' ὤτων κατὰ τῆς κεφαλῆς τὸ ἱμάτιον. Lipſ. de Amphitk. cap.20.

v. 36. & ſeq. Circaque oneratas veſte cervices laticlaviam immiſerat mappam, fimbriis hinc atque illinc fluentibus] Clavi, quibus honoris cauſſa utebantur ſenatores vel tribuni vel equites, non erant conſuti veſti, ſed ſupra eam demiſſi in pectus uſque, alii arctius, alii latius, ut recte Horatius dixerit; *Latum demiſit pectore clavum.* Acro ad illa verba: *Prætextam & latum clavum.--Latum clavum purpuram dicit, quæ in pectore extenditur ſenatorum, Græci* τῶν κολοβιῶνα *vocant. uſum ejus hodie retinent principes, injicientes veſti a cervice ad pectus indumentum ex purpura, vel pellibus pretioſis muris pontici, vel aliis, dum regio habitu prodeunt in publicum.* Cujac. Obſ. l.41.cap.39.

v. 37. Laticlaviam] Suet. *Etiam cultu notabiliorem ferunt. Uſum enim lato clavo ad manum fimbriato, nec ut unquam aliter, quam ut ſuper eum cingeretur.* C O L.

v. 38. habebat in minimo digito grandem] Mirum, quod in minimo digito grandem habuerit, cum Pollux ſcribat lib. 5. περὶ δὲ τῷ σμικρῷ δακτύλῳ ἐφόρουν, ὃ ἀκαρὲς ἐκάλουν διὰ σμικρότητα. ſed ideo tribuit, quia notat hominem lautiſſime divitem : nam & Lucianus de hujuſmodi ἐν Ὀνειρ. διαλ. εἶχε δὲ καὶ αὐτὸς Παρμένων δακτύλιον ἐν τῷ μικρῷ δακτύλῳ μέγιστον πολύγωνον, καὶ ψῆφος ἐνεβέβλητο τῶν τετραχρώμων, ἐρυθρὰ δὲ ἦν ἐπιπολῆς.

v. 35. extremo vero articulo]Clemens Pæd.l.3. cap. 11. ἀλλὰ δὲ καὶ τὸν δακτύλιον οὐκ ἐπ' ἄρθρῳ φορητέον τοῖς ἀνδράσι. γυναικεῖον γὰρ τοῦτο. εἰς δὲ τὸν μικρὸν δάκτυλον, καὶ τοῦτο εἰς τὸν ἔσχατον καθιέναι. *Multitudo annulorum* , inquit Acro ad illa Horatii Satyr. l. 2. *ſæpe notatur Cum tribus anellis: erat vitioſa.* Seneca Nat. Quæſt. lib. 7. c. 31. *Exornamus anulis digitos , & in omni articulo gemma diſponitur.*

v. 41. & 42. ferreis velut ſtellis] vide Plinium lib. 33. cap. 1. Ejuſcemodi anulos aureos ſtellis ferreis ferruminatos in manibus Abrah. Gorlæi Ultrajecti , item Maſſiliæ aliquot vidiſſe ſe teſtatur Ill. Scalig. Stellis autem ornatus cauſſa etiam alia inſigniri ſolita. hinc apud Trebell. Poll. in Gallie. *Aureos conſtellatoſque baltheos rapuiſſe dicitur.*

Velut ſtell. ferruminat.] Samothracium. C O L.

v. 43. Lacertum armilla] Athen. περὶ δὲ τῶν Σαμίων τρυφῆς Δοῦρις ἱστορῶν παρατίθεται Ἀσίου ποίημα, ὅτι ἐφόρουν χλιδῶνας περὶ τοῖς βραχίοσι. C O L.

lacertum armilla aur. cul.]hinc arbitror in Gloſſ. ψέλιον ἀνδρὸς, *Brachionarium.*

armilla aurea cultum]armillæ ſequiori ſexui olim in uſu tantum, gliſcente luxuria ad virorum ornamenta traductæ. Plinius lib. 33. cap. 3. D.

v. 44. eboreo circulo lamina ſpl. Tertull. de habitu mul. cap. 11. *Circulos ex auro, quibus brachia artantur.*

v. 45. ſpina argentea dent. perf.] Omnia hic ad luxum comparata, nam alii lentiſco aut penna dentes levabant. Martialis diſt. Lemmate , *Dentiſcalpium.*

ſpina argentea]Penna quoque dentes levabantur. Martial. - *ſuggeritque ructanti*

Pinnas rubentes, cuſpideſque lentiſci.
Et *Lentiſcum melius, ſed ſi tibi frondea cuſpis*
Defuerit, dentes penna levare poteſt. C O L.

P. 15. v. 8. repoſitorium allatum eſt] Vide Favorinum apud Gell. lib. 15. cap. 8.

v. 9. Gallina erat lignea] Ariſt. περὶ ζῴων. ταῖς δ' ἀλεκτορίσι ὑποτιθέασιν αὐτῶν τὰ ᾠὰ ἐπῳάζειν οἱ τρέφοντες. C O L.

v. 9. & 10. patentibus in orbem alis, quales eſſe ſolent, quæ incumbunt ova] Hæc non damno, ſi Gallinæ incumbantes orbicularem referunt figuram. Opinor tamen Petronium ſcripſiſſe *patentibus in corbem alis*, quoniam ſuperiore dixit verſiculo, *repoſitorium allatum eſt cum corbe.* N O T.

v. 13. Pavonina ova] Athen. ἐπαίνετος δ' ὁ καὶ Ἡρακλείδης ὁ Συρακούσιος, ἐν ὀψαρτυτικῷ τῶν ᾠῶν, φησὶ πρωτεύειν τὰ ἢ τῶν ταῶν. C O L.

v. 13. & 14. Convertit ad hanc cœnam vultum Trimalcio] An hîc *cœna* eſt pars cœnæ? An potius ſcribendum eſt *ſcenam?* ut p. 61. *Vtinam quidem ſufficeret largior ſcena.* Eadem illa P. mimum interpretatur. *Quid ergo, inquit Eumolpus, ceſſamus mimum componere?* ludos etiam vocat P. 22. *At ille qui ejusmodi ludos ſpectaverat.* Suetonius quoque in Caligula cap. 15. pro ſpecie & pompa ſcenam dixit. *Confeſtim Pandatariam, & Pontias ad transferendos matris fratrisque cineres feſtinavit; tempeſtate turbida, quo magis pietas emineret: adiitque venerabundus, ac per ſemet in urnas condidit. Nec minore ſcena, Hoſtiam, præfixo in biremis puppe vexillo, & inde Romam Tiberi ſubvectos, per ſplendidiſſimum quemque equeſtris ordinis, medio ac frequenti die, duobus ferulis Mauſoleo intulit.* Auſonius in Protreptico ad nepotem:

Pompa tibi, & vani fugiatur ſcena timoris.
N O T.

v. 14. Amici] Alibi. *Et amici ait pavonis ova juſſi adponi.* Vet. Iap. *Amici dum vivimus vivamus.* Tiberius apud Senecam, *Amici, inquit, omnia fallunt, niſi iſtum mulum aut Apicius emerit aut T. Petavius.* Titus apud Suet. *Amici diem perdidi.* C O L.

v. 14. & 15. pavonis ova gall. juſſi ſupponi] Athen. lib. 11. Plin. lib. x. c. 11x.

v. 17. accipimus nos cochlearia] Cochlearium uſus quis fuerit, etiam ex Martialis lib. 14. lemmate Cochlearis:

Sum

Sum cochleis habilis,ſed nec minus utilis ovis;
Nunquid ſcis potius,cur cochleare vocer?

Plin.lib xxiix. cap.11.D.

v. 17. & 18. non minus ſex libras pendentia] L. *n.m.ſelibram p.* Grut.Suſp.l.11.c.11.

v. 18. Ovaque ex farina] Sic & Polluci κρῆπις ἐξ ἀλεύρυ καὶ μέλιτος, ἧ ἐνέκειντο ἀμπελίδες τινὲς ἢ συκαλίδες ὀπταί. C O L.

v. 19. projeci partem meam.] Sueton.Calig.cap. 18. *Equiti Romano avidius veſcenti,partes ſuas miſit.* Apul. libro 7. Mil. *Parteſque ſubreptas & prægustatas portiones offerebat.*ita Græcis μοῖραι. Homerus Odyſſ. θ. Οἱ δ᾽ ἤδη μοίρας τ᾽ ἔνεμον, κερόωντό τε οἶνον.

v. 23. ficedulam piperato] Martial.

Carea quæ patulo lucet ficedula lumbo
Cum tibi forte datur, ſi ſapis, adde piper.
C O L.

v. 25. feceratque poteſtatem clara voce] Lantiores Domini convivis ſuis poteſtatem facere ſoliti poſcendi quæ vellent. Martialis:

Rectam vocatus, quum recurrit ad cœnam,
Ter poſcit apri glandulas,quater lumbum,
Nec erubeſcit pejerare de turdo. vide D.

v. 26. ſi quis noſtrum iterum vellet mulſum ſumere] In Antecœna mulſum, aut mel cum vino ad conficiendum mulſum ponitur; deinde etiam in menſa ſecunda:ideo adjecit,*iterum*.Cato: *Nunc in conviviis poni vides ſal & mel.* Varro de Re ruſt. lib. 3. *Mel ad principia convivii, & in ſecundam menſam adminiſtratur.*

Mulſum ſumere] More antiquo dixit:quia veteribus non in manus dabantur pocula, ſed menſis apponebantur, ut hodie apud plures pocula in caniſtris argenteis apponuntur, quæ caniſtra, ſiccaria dicuntur. Servius. C O L.

v. 27. cum ſubito ſignum datur]Seneca : *Aderit miniſtrorum turba linteis ſuccincta, per quos ſigno dato ad inferendam cœnam haud obſtrepenter diſcurritur*, vide Epiſt.xcvi. de brev vitæ cap.12.

cum ſubito ſig. ſymph. datur]Hippolochus de Carani convivio : ἔπινον οὖν οἱ παῖδες εἰς εὐτυχεῖς σπυρίδας ἕως ἐσάλπιζε τὸ εἰωθὸς τῆ τελευτῆς δείπνου σημεῖον. In Romanis etiam caſtris buccina convivium dimittebatur. Tacit. C O L.

v. eod. Guſtatoria]Cupilla. C O L.

v. 28. a choro cantante rapiuntur] Ad ſymphoniam quoque illata cœna. Serenus Sammonicus apud Macrob. Saturn. lib. 3. c. 16. *Quippe qui dignatione veſtra cum interſum convivio ſacro, animadvertam hunc piſcem a coronatis miniſtris cum tibicine intraferri.*

v. 30. & 31. Colaphis objurgare] Cicero l. 11. Epiſt. 1. ad Attic. *molli brachio objurgare.* Suetonius Calig. c. 21. *Niſi ferulis objurgari maluiſſent.* Othon. cap. 11. *Ut ſæpe flagris objurgaretur.* Mira ſævities dominorum in ſervos miniſtrantes impolite. Plutarchus περὶ ἀοργησίας. Seneca de Ira lib. 11. cap. 26. Nec contenti colaphis objurgaſſe, in aquam præcipitarunt. Lucian. Saturna. καὶ διακονουμένων τοὺς μὲν ἄλλους ἐς τὸ ὕδωρ ἐμπεσεῖν, τοῦτο γὰρ τοὐπιτίμιον τῆς ἀδεξίου διακονίας.

colaphiſque objurgare] Perſ. *ſolea objurgare:* Suet. *ferulis objurgare.* D.

v. 32. lecticarius] inter tot res convivii electiſſ. lecticario quis locus? Scrib. *inſecutusque eſt ſupellecticarius*; id eſt, is qui ſupellectilem curet. quæ vox in Pand. & Gloſſ. D.

v. *eod.* Argentumque inter reliqua purgamenta] Agatharchides narrat ὡς οἱ ἑστιῶντες Ἀλέξανδρον τὸν Φιλίππου τῶν φίλων τὸ μέλλον παρατιθήσεσθαι τῶν τραγημάτων περιεχρύσουν. ὅτε δὲ θέλοιεν ἀναλίσκειν προέλοντες τὸ χρυσὸν, ὁμοῦ τοῖς ἄλλοις ἐξέβαλλον, ἵνα τῆς μὲν πολυτελείας, οἱ φίλοι θεαταὶ γίνωνται, οἱ δὲ οἰκέται κύριοι. C O L.

v. 33. ſcopis cœpit verrere] Huic miniſterio inſervientes proprie *ſcoparii*, h. e. μοσκύλα σαροῦντες. ut interpr. Græci. vide L. S. D. de Inſt. vel Inſtr. leg.

v. 34. Laudatus propter eleg. dominus] *Laudationem ferculum inſecutum.* Seneca de brev. vitæ. cap. 12. *Quanta arte ſcindantur aves in fruſta non enormia, quam curioſe infelices pueri ebriorum ſputa detergant. Ex his elegantiæ, lautitiæque fama captatur, & uſque eo in omnes vitæ ſucceſſus mala ſua illos ſequuntur, ut nec edant nec bibant ſine ambitione.* Plin. lib. 11. ep. v. *Nam & in ratione conviviorum, quamvis a pleriſque cibis ſinguli temperemus, tamen cœnam omnes laudare ſolemus.* Philo περὶ βίου θεωρ. multis. Lucianus περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντ. & Saturn.

v. 35. Suam cuique menſam] Cicero in Piſon. *Nihil apud hunc lautum, nihil elegans, nihil exquiſi-*

gum,

tum, &c. Græci ſtipati quini in lectulis, ſæpe plures; ipſe ſolus. C O L.

v. 36. & 37. minorem nobis æſtum ſua frequentia facient] L *ſua infrequentia.* Gruterus Suſpic. lib. v. c. XIII.

v. 38. amphoræ vitreæ] Horat. I. Satyr. -- *aſtat Echinus vilis.* Interpres : *Echinum dixit vas ſalis in modum echini marini, alii ampullam vitream, alii lignum dicunt cum uncinis in quo ponuntur calices, alii ampullam ſcorteam, juxta illud Lucillii, Echinus chinabam infectus.* L. *Echinus cinnabari infectus.* Diverſa vaſa effigiata fuere in formam echini, unde & paſſim *echini*, vaſcula varii uſus; ita vaſa in quæ ἀσφαλίσματος conjiciebantur ἐχῖνοι. Ariſtph. Veſpis: -- μὴ φεῦ γ᾽ ἐν Συβαρεῖ γυνή ποτε κατέαξ᾽ ἐχῖνον. Scholiaſtes ἄγγος τι χαλκοῦν, ἢ καὶ ἐκ κεράμου εἰς ὃ καθιᾶσιν οἱ διαιτηταὶ τὰ γραμματεῖα τῶν μαρτυριῶν, ἅτινες ἐμαρτύρησαν, &c. quæ etiam in Suida legimus, & ſæpe in Demoſthene, ut in Orat. κατὰ Ὀλυμπιοδώρου : τὰ δ᾽ ἀντίγραφα ἐμβάλλεσθαι εἰς τὸν ἐχῖνον. Moſchopulus : ἐχῖνος σκεῦός τι παρὰ Ἀττικοῖς χαλκοῦν τῆς δικαστικῆς τραπέζης, ἐν ᾧ τὰ γραμματεῖα ἀπετίθεσαν. Heſychius vero σκεῦος μαγειρικόν : quem vide. Scorteas ampullas pilaſcas vocabat poſterior ætas. Iſidori gloſſæ : *Pilaſca, vas vinarium ex corio.* Græcis ὄλπαι. Scholiaſtes Theocr. Pharm. ὄλπη κυρίως, ἡ δερματίνη λέκυθος. Hinc lucem do Plauto Rud. Sc. Exi e fano:

> *Niſi erit tam ſincerum, ut quivis dicat ampullarius*
> *Optimum eſſe operi faciundo corium.*

Varro apud Non. Cupas. *Antiquiſſimi in conviviis utres vini primo, poſtea tinas ponebant.* L. in Lucill. apud Non. Cuja, *terginus calix*, non *troginus*. D. Matth. cap. 9. οὐδὲ βάλλουσι οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς. Apul. libro 7. Mil. *vinarios utres ferentes.* Artemidorus lib. 5. ἀπὸ νεκρῶν σαρκῶν ὁ ἀσκὸς γίνεται, καὶ ὑγροῦ ἐστὶ δεκτικός. & Polluci ἀσκὸς inter vaſa vini conditoria. tametſi ſacco uſi ad eliquanda ſeu percolanda vina.

v. *eod.* diligenter gypſatæ] Gypſo vaſa illita. Auctor γεωπονικῶν. Horat. Carm. l. I. od. 30. -- *Græca quod ego ipſe teſta Conditum levi.* Porphyrio : *Dicit hoc vinum per ſemetipſum inveteratum, leviſſe ergo ſe gypſo utique vult intelligi.* Marcellus de Medicam. *Operculo ſuperpoſito & clauſo, vel gypſato diligenter de argilla.*

v. 39. Pit-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

v. 39. Pittacia erant affixa] Gloſſæ: πιττάκιον, Pittacium, *Brevis*. Gloſſæ Iſidori: *Pictacia, epiſtol… brevis & modica.* quid vero brevis, expreſſit Iuvenal. Satyr. 7. --*magno comites in faſce libelli.* Comm… *Breves, intelligit, Pittacia.* Lamprid. in Alex. Sever… λευκώματα, *album* Senecæ. Petron. ſcedium affixum… ampullis, cui inſcripta ætas vini. Horat. *notas* vo… cat. lib. 1. Satyr. x. *Ut Chio nota ſi miſta Falerni eſt* Acro: *Nota. Ideo quod aut vina notantur in lagœnis… aut conſules.* Plautus appellat *litteratas epiſtolas* Pœnulo Sc. Satis ſpectatum:

Ibi tu videas litteratas fictiles epiſtolas
Pice ſignatas, nomina inſunt cubitum longis litteris,
Ita vinariorum habemus noſtra delectum domi.

v. 39. & ſeq. Cum hoc titulo] Galenus alicubi… Nec enim liber ad manum eſt. C O L.

v. 40. Falernum Opimianum] Cicero, *Ut ſiquis Falerno vino delectetur, ſed eo nec ita novo, ut proximis Coſſ. natum velit: nec rurſus ita vetere ut Opimium aut Anitium Conſ. quærat.* Sed cur titulo non admodum convenienter additum eſt, ANNORUM CENTUM?

v. 41. Dum titulos perleg. Iuven. Satyr. 5.

Cras bibet Albanis aliquid de montibus aut de
Setinis, cujus patriam titulumque ſenectus
Delevit, multa veteris fuligine teſtæ.

v. 43. Diutius vivit] Martial.

--ſcelus eſt jugulare falernum:
Convivæ meruere tui fortaſſe perire,
Amphora non meruit tam pretioſa mori.

C O L.

v. *eod.* Verum eſt vinum Opimianum præſto] Vellem illud, *præſto*, abeſſet, vel ea conditione, ut in illius locum, *profecto*, ſuccederet. N O T.

Verum eſt vinum Opimianum præſto] L. *Verum eſſe v. O. præſto.* id eſt, ἐγγυῶμαι. Scaliger.

v. 44. Heri non tam bonum poſui] Martialis:

Potavi modo conſulare vinum.
Quæris quàm vetus atque liberale?
Ipſo conſule conditum; ſed ipſe
Qui ponebat erat Severe conſul.

v. 46. Larvam argenteam] Plutarchus ἑπτὰ σοφ. συμπ. ὁ δὲ Αἰγύπτιος σκελετὸν ὃν ἐπιεικῶς εἰσφέροντες εἰς τὰ συμπόσια προτίθενται, καὶ παρακαλοῦσι μεμνῆσθαι τάχα δὴ ταὐτοὺς ἐσομένους, καίπερ ἄχαρις, καὶ ἄωρος ἐπίκωμος ἥκων,

κων, ὅμως ἔχει τινὰ καιρὸν, εἰ μὴ πρὸς τὸ πίνειν, καὶ ἡδυπαθεῖν, ἀλλὰ πρὸς φιλίαν προτρέπεται, καὶ παρακαλεῖ τὸ εἶναι μὴ τῷ χρόνῳ βραχὴν ὄντα, πράγμασι κακοῖς μακρὸν ποιεῖν. Quæ nice Petr. illuſtrant. Tzetzes:

Ὁ συγγραφεὺς Ἡρόδοτος ὁ παῖς ὁ τοῦ Ὀξύλου
Τοῖς Αἰγυπτίων ἱστορεῖ δείπνοις τελεῖσθαι τόδε.
Οἰκέτης ξύλινον νεκρὸν τοῖς δείπνοις περιφέρων,
Ἀνακειμένους συμπότας οὕτω πως σωφρονίζει
Βοῶν πρὸς τοῦτον βλέποντας καὶ τρώγειν χρὴ καὶ πίνειν.

Ex hoc ritu Lucianus περὶ πένθ. ubi de vario modo ſepeliendi: Ταριχεύει δὲ ὁ Αἰγύπτιος, οὗτος μέν τοι λέγω δὲ ἰδὼν, ξηράνας τὸν νεκρὸν, σύνδειπνον καὶ συμπότην ἐποιήσατο.

Larvam argenteam attulit ſervus] Herodotus de Ægyptiorum inſtitutis ἐν δὲ τῇσι συνουσίῃσι, τοῖσι εὐδαίμοσι αὐτέων, ἐπεὰν ἀπὸ δείπνου γένωνται, περιφέρει ἀνὴρ νεκρὸν ἐν σορῷ ξύλινον πεποιημένον μεμιγμένον ἐς τὰ μάλιστα καὶ γραφῇ καὶ ἔργῳ, μέγαθος ὅσον τε πάντῃ πηχυαῖον ἢ δίπηχυν. δεικνὺς δὲ ἑκάστῳ τῶν συμποτέων λέγει ἐς τοῦτον ὁρῶν, Πῖνέ τε καὶ τέρπευ. ἔσεαι γὰρ ἀποθανὼν τοιοῦτος. COL.

Larvam argenteam attulit ſervus ſic aptam] Auſonius: *Simile ut dicas ludicro iſto, quod Græci* στομάχιον *vocavere: oſcilla ea ſunt. Ad ſummam quatuordecim figuras geometricas habent. Sunt enim æquilatera, vel triquetra, aut rectis angulis vel obliquis: iſoſcele, vel iſopleura: orthogonia quoque, vel ſcalena. Harum vertibularum variis coagmentis ſimulantur ſpecies mille formarum, &c.* Hujuſmodi larvæ in medium convivium jaciebantur, & ex illis eas figuras Rex convivii exprimebat, ut mutationis & brevitatis vitæ commonefaceret: & propterea bibendum, ut nihil de fructu hujus vitæ periret. Nam alioqui ſemper in conviviis mortis mentionem injiciebant, & caput mortui, ubi larvæ copia non erat, in menſa apponebant, vel e triclinio ſuſpendebant. Epigramma Græcum;

ἡ πτωχῶν χαρίεσσα πανοπλίη, ἀρτολάγυνος
αὕτη, καὶ δροσερῶν ἐκ πετάλων στέφανος,
καὶ τοῦτο φθιμένοιο προάστιον ἱερὸν ὀστεῦν,
ἐγκεφάλου ψυχῆς φρούριον ἀκρότατον.
πῖνε λέγει τὸ γλύμμα, καὶ ἔσθιε, καὶ περίκεισο
ἄνθεα. τοιοῦτοι γινόμεθ', ἐξαπίνης.

quæ ad verbum interpretantur Petronium. Scal. Auſon. lect. l. 11. c. 25.

P. 16. v. 6. Heu heu nos miſ.]Euripid. φεῦ, φεῦ, βρότειας πημάτων ὅσαι τύχαι. COL.

v. 8. Vi-

v. 8. Vivamus] hoc ſermone laceſſebant lætitiam. Inſcript. *Amici. dum. vivimus. vivamus.* Lipſ. Satyr.

v. *eod.* dum licet eſſe bene]*eſſe bene*, ψυχικῶς vitam omnem voluptariam complectitur. Plaut. Bacch. --- *ubi bene ſit tibi locum lepidum dabo.* origo formulæ, quod cui omnia ſecunda vellent, ei precarentur bene eſſe. Lapis : *Bene. ſit. filiis. filiabus.* Guilel. Pl. Q. Duſa l. *dum licet eſtque bene.*

Ergo vivamus , dum licet eſſe bene] Miſeret me illorum , qui hunc verſum emendare conati ſunt. mihi quidem perſuaſum eſt non eſſe Petronii , ſed inepti cujuſdam verſificatoris , qui falſo putabat non eſſe abſolutam duobus ſuperioribus verſiculis ſententiam. N O T.

Ergo vivamus] χαίρωμεν ἕως ἔνεστι τὴν ψυχὴν τρέφειν. Sotion. C O L.

v. 12. Duodecim habet ſigna] Alexis,

-- ἀλλὰ παρετέθη
ὑπερηφάνως ὄζουσα τῶν ὡρῶν λοπὰς
τὸ τοῦ πόλου τοῦ παντὸς ἡμισφαίριον
ἅπαντ' ἐνῆν ἐκεῖ γὰρ ἐν ταύτῃ καλὰ
ἰχθῦς, ἔριφοι. διέτρεχε τούτων σκορπίος
ὑπέφαινεν ᾠῶν ἡμίσωμα, εἰς τοὺς ἀστέρας
ἐπεβάλομεν τὰς χεῖρας. C O L.

v. 13. Structor]Servius : *Struere, ordinare, componere, unde & ſtructores dicuntur ferculorum compoſitores.* C O L.

ſtructor impoſuerat cibum]Structores, qui fercula puerorum manibus allata commode diſponunt. Iuvenal. Sat. 5. *Structorem interea, ne qua indignatio deſit, Saltantem ſpectas*-- & Satyr. XI. *Structor erit cui cedere debeat omnis Pergula.* Vide Lipſ. Satyr. ſerm. lib. II. cap. II.

ſtructor] Lamprid. Eliog. *Ut quæcumque coqui de diverſis eduliis exhibuiſſent, vel ſtructores, vel pomarii, illi delectariis exhiberent.* Iuven. Satyr. 7. -- *qui fercula docte Componat*-- Comm. *Structura, ut cocus,* hinc Plauto, *ſtruices patinariæ*: Lucil. *exſtructa menſa.* Columel. lib. I. *fercula ſtruentes.* Structor Athen. τραπεζοκόμος, Clementi & Polluci τραπεζοποιός, nam ut idem Pollux τραπέζας ἐκάλουν καὶ τὰ σιτία τὰ ἐπ' αὐτῶν τιθέμενα, uti & Latinis, in Virg. 3. Æneid. *abſumere menſas.* Heſychius vero : τραπεζοποιός, οὐχ ὁ μάγειρος, ἀλλ' ὁ τῆς πάσης περὶ τὰ συμπόσια παρασκευῆς ἐπιμελούμενος.

v. 14. Cicer

v. 14. Cicer ariet.] Meminere Theophraſt. & Athenæus. C O L.

v. 15. bubale fruſtum]L. *bubulæ fr.* Scal.

v. *eod.* Teſticulos ac renes] καὶ ὄρχεις ἥοθιον, οὖς καὶ ... ἐκάλεν. Athen. C O L.

v. 16. Coronam] Nam cum ſol cancrum permeat, coronarum frequens eſt uſus. N O T.

v. 17. ſuper virginem ſtericulam] Etſi variæ adduci poſſent conjecturæ, ut deſperatiſſimo loco mederetur, veluti ſi L. *ruſticulam*: quæ ex perdicum genere. Martial. Diſtic. 76. vel quod in gloſſ. Iſidori: *ſuericulum*, *edule*. vel *hiſtriculum*, quia de virgine ſermo. notat autem puerum grandiorem. tamen deſpere puto his ſomniis veram lectionem quærere; trui poteſt ope M S. Satius eſt illud quoque ignorare, *ſuper ſagittarium adopetam*, ne nihil agam, L. *topetam*. Gloſſæ : *Auritus* ὠτοπέτης, ut canem venaticum innuat, quia is competens ſagittario. ſed per fidem nugæ & ineptiæ meræ.

v. 20. Super capricornum locuſtam marinam] Gloſſæ: *Locuſta marina* κάραβος. Cur autem locuſta marina capricorno conveniens, eſt apud Ariſtotelem de hiſtoria Animal. lib. 8. cap. 11. μάχονται δ' οἱ κάραβοι πρὸς ἀλλήλους, ὥσπερ οἱ κριοὶ, τοῖς κέρασιν, ἐξαίροντες καὶ τύπτοντες. ὁρῶνται δ' μετ' ἀλλήλων πολλάκις καὶ ἀθρόοι, ὥσπερ ἀγέλη.

Super capricornum, locuſtam marinam] Locuſtam marinam capricorno ideo videtur aſſignare, quod id genus adverſis cornibus inter ſe dimicet arietum modo. Plin. libro 9. cap. 30. *Locuſtæ reptantium modo fluitant: ſi nullus ingruat metus, recto meatu, cornibus, quæ ſunt propria rotunditate præpilata ad latera porrectis : iiſdem erectis in pavore obliquè in latera procedunt. Cornibus inter ſe dimicant.* C O L.

v. 21. duos mulos]L. *mullos*.

v. 22. In medio favum] Ovid. *Et de purpureis collectæ vitibus uvæ, Candidus in medio favus eſt.* Varro de re ruſtic. *Favus venit in altaria, & mel ad principia convivii, & in ſecundam menſam adminiſtratur.* C O L.

v. 23. Circumferebat Ægypt. puer] Zenobius, ἐν τοῖς γάμοις ἔθος ἦν ἀμφιθαλῆ παῖδα ἀκάνθαις μετὰ δρυίνων καρπῶν στέφεσθαι καὶ λίκνον ἄρτων πλῆρες περιφέροντα λέγειν, ἔφυγον κακὸν, εὗρον ἄμεινον. C O L.

Ægyptius puer] Æthiops. Feſtus : *Ægyptiacos, Æthiopas,*

Æthiopas. Pueri Æthiopes veteribus in deliciis. Autor ad Heren. *Ut ab avunculo rogetur Æthiops, qui ad balneas veniat.* Athenæus : πᾶσι δ' λαμπτηροφόρους παῖδας Αἰθιόπων παρέστησεν. Mart. lib. 4. Ep. 42.

v. *eod.* Clibano arg.] Moſchopulus : Κλίβανος σκεῦός τι σιδηροῦν, ἐφ' ᾧ τοὺς ἄρτους ὀπτοῦσι, πῦρ ὑποκαύσαντες καὶ πυρακτώσαντες αὐτόν.

v. 24. teterrima voce] L. *tenerrima.* nam Ægyptiaci pueri ſuavitate cantionum commendantur. Martial. *Cantica qui Nili, qui Gaditana ſuſurret.*

v. 25. minio canticum extorq.] L. *mimo.* Scal. ex V. C.

v. 32. & 33. Marſyas quatuor ex quorum utriculis] Puto intelligendum de perſonis ſeu ſigillis quorum mentio apud Vlp. L. Fundi, parag. Item conſtat. De action. emp. & vend. Quæ perſonæ ſeu ſigilla, ex quorum roſtris aut alia parte corporis aqua ſalire ſolet varie efficta. Aut enim Marſyas fingeb. uti hîc, aut Satyros. unde in Gloſſ. *Silvanus, fons, tubus.* Feſtus *Silanus* ſcribit, quem vide in *Tullios.* & Celſ. lib. 2. cap. 19. aut Atlantes, de quibus eſt apud Martial. libro 6. Epig. 79. aut Chirones, de quibus Iuve. Saty. 3. aut Hermas. Cicero ſæpe epiſt. ad Attic. Iuven. Satyr. 8. L. autem in Petronio. *ex quorum veretillis*, aut *veretriculis.* Nam ſigilla in fontibus & puteis, quæ putealia appell. ita fieri videmus, ut ex eorum roſtris aut verendis aqua fluat. Hujuſmodi ſigna in theatro fuiſſe ad ſparſiones croci, colligere eſt ex his Lucani lib. 9.

Utque ſolet pariter totis ſe effundere ſignis
Corycii preſſura croci.--

Niſi quiſpiam afferat Marſyas in modum aſcaularum effigiatos fuiſſe.

v. 33. garum] Quid garum, dividiæ inter ſcriptores. Strabo l. 3. Dioſcor. l. 2. cap. 31. Artemid. lib. 1. ἔστι γὰρ οὐδὲν ἄλλο ὁ γάρος, ἢ σηπεδών. probe vero Manil. lib. 5.

Hinc ſanies precioſa fluit, floremque cruoris
Evomit, & miſto guſtum ſale temperat oris.

Seneca ep. 96. *Garum, pretioſam malorum piſcium ſaniem.* Cur precioſam ſaniem vocarint, Plinius docet libro 31. cap. 3. hinc Martialis, *nobile garum & faſtoſum.* garum autem piperatum, quia condiri ſolitum aromatis aliiſque pro ratione cibi videtur: nam in Gloſſario legitur ἐλαιόγαρον *Oleum & liquamen.*

v. 33. &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

v. 33. & 34. ſuper piſces] Garo piſces conditi. ucia. Aſin. λοπάδας, ἰχθῦς. ἰόντας μὲν γάρῳ καὶ ἐλαίῳ ἐζευγμένους. Horat. Sat. 8. l. 2.

Affertur ſquillas inter murana natantes.
His miſtum jus eſt oleo, quod prima Venafri
Preßit cella, garo de ſuccis piſcis Iberi.

ddo & ova. Martial. --- *ſcombri temperet ova liuor.*

v. 34. In Euripo] de Euripo & ejus fluxu Plin. trabo, alii. ab eo quemvis rivum Euripum vocat. Plin. epiſt. nam & lacus ſeu foſſæ, quibus ad munimentum arena circumdata Euripi. Suet. Cæſ. c. 32. Tertull. adverſus Hermog. *Civitas extruxit theatrum, ſcena erat talis, & ſtatua ſuper Euripum*, &c. Ita feſtive Petr. Euripum appellavit latiorem repoſitorii ſeu patinæ fundum.

v. 35. res electiſſimas] Apul. *Partes electiores ſurripuit.* Idem: *partes electibiles comparere nuſquam.* Plaut. Moſtell.

Vino & victu probo, piſcatu electili.

In eadem fabulâ Sc. Exi. *Neque tam facetis quam tu vivis victibus.* repono ex V. C. Florentino: *Neque tam ſelectis.*

v. 36. & 37. ejuſmodi methodio] L. *metodio*, μελῳδίῳ, id eſt, interjecto cantico.

ejuſmodi methodio] methodium, pro methodo, id eſt, fictione, ſeu ludificatione. D.

v. 37. & 38. Proceſſit ſtatim ſciſſor] *Sciſſor*, quem poſt *Carpum*, Iuven. *carptor*. qui, ut Sidonius eundem *chironomanta* cur dixerit Satyra 5. *& chironomanta volanti Cultello*, indicat hic locus Petronii & alter ille Senecæ lib. Epiſtolarum 6. *dum ad cœnandum diſcumbimus, alius ſputa detergit, alius pretioſas aves per pectus & clunes certis ductibus circumferens eruditam manum in fruſta excutit.* eos ipſos *diribitores*. Apul. lib. 11. vide Lipſ. Satyr. Ser. l. 11. cap. 11.

proceſſit ſtatim ſciſſor] Clemens Pæd. lib. III. cap. 2. φεύγοντες γὰρ αὐτουργίαν καὶ αὐτοδιακονίαν, ἐπὶ τὰς θεράποντας καταφεύγουσιν, ὀψοποιῶν καὶ τραπεζοποιῶν, καὶ τῶν ἐντέχνως εἰς μοίρας καταλεμνόντων τὰ κρέα. Lucianus περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντ. τεμνομένου μὲν γὰρ ἐν τῷ μέσῳ συὸς ὑπογαστρίου χρὴ ἐκ παντὸς τοῦ διακόνου ἴλεων ἔχειν. Vbi perperam vertunt *ſtructorem*.

Sciſſor] *Scindendi obſonii magiſter.* Senec. Mart.

Unguentum fateor bonum dediſti

Convivis here, ſed nihil ſcidiſti.

v. 38. Ad ſymphoniam] Iuvenal.

Structorem interea, ne qua indignatio deſit,
Saltantem ſpectes & Cheironomanta volanti
Cultello, donec peragat dictata magiſtri
Omnia: nec minimo ſane diſcrimine diſce
Quo geſtu lepores, & quo gallina ſecetur. COL.

v. 39. Hydraule] Organario.

Nunc nec quid nec quare] Epigrammat. ἀγαπῶμαι.
Τίς δὲ καὶ ἦς, καὶ πῶς ἡ θεὸς οἶδε μόνη. & τοῦτ' ἐκ τινὸς, ἢ ποτε καὶ πῶς, οὐκ οἶδα. C O L.

v. 41. Carpe] *Carpere* eſt lacerare. ut XII. Tab. *Faciem ne carpito.* Ovid. *Carpe cibum digitis.* D.

v. 46. Carpus] Iuvenal. Satyr. 9. --- *archimagri, Carptores.* Comm. *Infertores, qui inlata carpunt.*

P. 17. v. 6. Nummos modio metitur] Proverb. ἀργύριον μεδίμνῳ ἀπομετρεῖν. Lucian. ἑταιρ. διαλ. τὸ μὲν γὰρ ἀργύριον μὴ δὲ ἀριθμῷ ἄγειν ἀλλὰ μεδίμνῳ. Horat. lib. 1. Sat. 1. --- *dives Ut metiretur nummos.* quod Plaut. *æris acervos ruit.* imitatur Horat. l. 2. Satyr. 5. *Tu protinus unde Divitias, ærisque ruam dic augur acervos.*

v. 9. in cœlum abiit.] Seneca: *ſubſilire in cœlum ex angulo.* D.

v. eod. Topanta] Quinctil. *Principes in Cæſaris amicitia agunt, feruntque cuncta.* Lucan. περὶ τῆς Περεγρίνου τελευτῆς. Προφήτης, καὶ ξυναγωγεὺς, καὶ πάντα μόνος αὐτὸς ὤν. ἑταιρ. διαλ. ἀνὴρ, δεσπότης, πάντ' ἦν ἐγώ.

Topanta eſt] Trimalc. τὰ πάντα eſt. Varro Seſqui-Vlyſſe: *Hic omnia erat, item ſacerdos, prætor, parochus.* Demoſt. πᾶν ἐκεῖνος ἦν αὐτοῖς. Lucian. καὶ οἱ πάντα Κόμβαβος ἦν. Lipſius Epiſt. Quæſt. lib. II. ep. II.

Trimalcionis topanta eſt.] Charicl. εἰμὶ γὰρ τοὶ τῇ δεσποίνῃ τὰ πάντα καὶ μόνον οὐκ ἀναπνεῖ μὲ καὶ ὁρᾷ, ἀλλὰ καὶ νῦν ἐκείνη, καὶ ὦτα, καὶ πάντα τυγχάνω. Leucipp. ὁ δὲ γέννναιος οὗτος πάντα ἑαυτῷ γίνεται, δῆμος, βουλή, πρόεδρος, στρατηγός. Ovid.

Deſeror, amiſſis regno patriaque, domoque,
Conjuge, qui nobis omnia ſolus erat. C O L.

v. 13. Poetarum cœpit eſſe mentio] Vide Perſ. Sat. II.

v. eod. diuque ſumma carminis penes Mopſum Thracem memorata eſt] Melius editio Plantini, *commorata eſt.* N O T.

v. 14. penes Mopſum Thracem memorata eſt] L. *immorata eſt.* Lipſ.

v. 15. Rogo, inquit, Magiſter] Alloquitur Grammaticum, aut cenſorem quendam poëtarum. nam & Eumolpum compellat ita Eucolp. p. 41. *Omn. ſcabit. animo, tanquam bonarum artium magiſter deleret ſine cicatrice.* Aut βασιλέα ſive ϛυμποσίαρχον, qui Varr. *modimperator:* nam & is *magiſter.* Lamprid. Eliogab. *Præfectum urbi ad bibendum vocabat, adhibitis & præfectis prætorio, ut ſi recuſarent Magiſtri eos cogerent.* Martiali libro 13. *magiſter cœnæ.*

v. 19. Luxuriæ rictu] Vetus Interpres Iuvenalis in illud Sat. 11. *Si laudes filiquas. Ideo,* inquit, *filiquas poſuit luxuriæ rictu.* Sic habet antiquiſſimum exemplar. COL.

Luxuriæ rictu Martis marcent mœnia] Reperio in variis lectionibus, *ritu*, item *luxuriæ victu:* & poſterius probo, mutata litera, hoc pacto:

Luxurie victa Martis marcent mœnia. NOT.

v. 19. Tuo palato clauſus pavo naſcitur] Adſtipulatorem me habent qui reponunt, *paſcitur:* loquitur enim de ſaginatione pavonum, de qua Plinius cap. 20. lib. 10. NOT.

v. 21. Plumato am. aur. Babylonico] Tertull. de pallio: *Pavo pluma veſtis, & quidem cataclitis, imo omni conchylio depreßior, qua colla florent, & omni patagio inauratior, qua terga fulgent,* proprie igitur cum de ave. At delicatioribus etiam veſtes ex variis plumis contextæ. Senec. epiſt. xc1. *Non avium plumæ in uſum veſtis conſervantur.* & graphice Prudent. Hamartig.

--hunc videas laſcivas præpete curſu
Venantem tunicas, avium quoque verſicolorum
Indumenta novis texentem plumea pennis.

hinc ipſi textores *Plumarii.* Varro de liber. educ. *Nulla, quæ non didicit pingere, poteſt judicare, quid ſit bene pictum a plumario.* Firm. lib. 3. Aſtron. *Linteones aut Plumarii, vel colorum inventores.* cap. 13. *Linteones, vel tunicarum textores tum plumarios.* & Conſtant. Imp. in L. 1. C. de excuſ. artif. Quamquam aliter Gloſſæ: *Plumarius* πτιλοβάφος.

v. eod. Babylonico] Gloſſæ: *Babylonicum* ψιλὴ πολύμιτος. Martial. *Babylonica picta ſuperbe texta.* Nobiles enim hoc artificio Babylonii. Tertull. de habitu mulier. *Phryges inſuerent & Babylonii*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

intexerent. Clem. Alex. Pæd.lib.II.cap.10. *aureo Babil.* quia auro picta varie ea opera. Hieron. ad Lætam: *In quibus non auri & pellis Babylonicæ vermiculata pictura.* Hipparchus Comicus : - δαπίδιον ἕν ἀγάπητον ποικίλον Πέρσας ἔχων, καὶ γρῦπας -- unde Plaut. -- *Alexandrina belluata conſutaque tapetia.*

v. 22. Gallina Numid.]Mart.lib.3.epig.58.Gallus ſpado,capo. Mart.ibid.& diſtinct.63.

v. 23. Ciconia etiam]Plin.lib.x.cap.23. Horat. lib.II. Sat.II.

v. *eod.* hoſpita] ita Varro apud Arnob.lib.6. hirundines hoſpitas vocat.

peregrina hoſpita]*L.peregrino h.* D.

v. 24. pietaticultrix] Plin.Cicero, aliique complures. multis Philo περὶ τῶν δέκα λόγων. Ariſtot. de hiſtor.Anim. l.6.c.13.

pietaticultrix]Vide Turnebum Adverſarior.lib.8. cap.18.

v. *eod.* Crotaliſtria]Io.Sarisber.*Croton, &c.muſicum notat inſtrumentum, quod in ſono vocem ciconiæ imitatur. Nam ipſa apud Ægyptios Crotalus dicitur.* COL.

v. 25. Avis exul hiemis.Plin.lib.x.cap.13.Ariſt. de hiſt.Anim.l.8.c.15.

v. 26. Nequitiæ] Luxuriæ.

v. *eod.* cacabo] Gloſſ. *Cacabum* χύτρον. Vas quod igni appoſitum. hoc ex multis Scribonii Largi locis colligere eſt. hinc lucet, unde Tertull.de Iejuniis: *Apud te agape in cacabo fervet , fides in culinis calet.* Paull.L.18.D.inſtr.leg. *Nec multum refert inter cacabos & aenum quod ſupra focum pendet: his aqua ad potandum calefit, in illis pulmentarium coquitur. ex quis verum ejus uſum haurimus.* Iſid. *Enulum, caldarium.* Gloſſ. *Æneum* λέβης. L.*Æneum.* Ad eandem rem miliario uſi : Athen. τὸ μιλιάριον καλούμενον ὑπὸ ῥωμαίων τὸ εἰς θερμοῦ ὕδατος κατεργασίαν κατασκευαζόμενον. Gloſſ.Miliarium θερμοδότης & alibi θέρμιτρον. L.θέρμητρον. Comm.Iuven. Cacabum patinam interpretatur, & Satyr. II. baſcaudas, vaſa ubi calices lavabantur, & cacabos: minus recte.

v. 27. margarita] numero plurali poſita , nam margaritum ſingul.Mecænas: *percandida margarita quaero.* D.

v. *eod.* tribacca] quæ tribus baccis unionibuſve in auri inſertis conſtabat.Plin.lib.x.c.35. *hos digitis ſuſpendere, & binos ac ternos auribus, feminarum*

gloria

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

gloria eſt. At baccarum appellatio pro unionibus vel in illo Virgilii eluceſcit; *Colloque monile Baccatum.* Had. Iunius Animad. lib. 6. cap. 15.

tribacca Indica] L. *cara tibi, bacca Indica.* Scalig. Bacca, unio. Horat. lib. 2. Satyr. 3. *diluit inſignem baccam.*

v. 29. Tollat pedes] Mart. lib. 11. ep. 72.

Protinus accedunt medici, medicaque recedunt,
Tolluntúrque pedes, ô medicina gravis!

Tollat pedes] *tollere pedes,* ἄρειν σκέλη. Ariſtoph. in frag. Attellan. *Mammas teneas, pedes extollas, congenues, ſavies.* Cic. ad Attic. *noli de uno pede ſororis queri, licet etiam alterum tollas.* D.

Tollat pedes] Plaut. *Suſtolli ſolent.* Cic. ad Attic. C O L.

v. *eod.* in ſtrato extr.] Vet. exemplar. duo, *in Sirato. Sira* in Gloſſ. τὸ αὐδοῖον dicitur. C O L.

v. 30. Smaragdum ad quam rem] Varro Ταφῇ μενίππου, *Ad quam rem nobis confluvium, ad quam rem urnarium.* C O L.

v. 32. Carchedonios ignes lapideos] Plin. l. 37. cap. 7. *Carbunculi a ſimilitudine ignium appellati, cum ipſi non ſentiant ignes, ob id a quibuſdam Apyroti vocantur.* D.

ignes lapideos] Manil. - *Phœbæis certantia lumina flammis, Gemmarumque illi radiantes lucibus ignes.* Claud. paneg. in 4. Hon. Conſ.

Quis junxit lapides oſtro? quis miſcuit ignes
Sidonii rubrique maris? --

Hieron. ad Demetriad. *Ardentes gemmæ redduntur ſcriniis.*

v. 33. probitas eſt carbunculus] ut Theogonetus: Σοφία ὁ χρύσαλλος. & ipſe Publius: *Frugalitas eſt inſerta famæ bonæ.* nam inſerta, ἔμβλημα. emblemata vero quæ ex auro & gemmis argento infixa, ut apud Xiphilinum Tiberio: τὰ ἀργυρᾶ χρυσοῦν τι ἔμβλημα ἔχοντα. Paulus lib. 7. Sententia. tit. 6.

v. 34. Æquum eſt induere nupt. vent. text.] Quia id meretricum. Horat. lib. 1. Sat. 2. *Altera nil obſtat: Cois tibi pæne videre eſt Ut nudam.* - Propert. lib. 4. eleg. 2.

Indue me Cois, fiam non dura puella.

Ventum vero pro tenui veſte, etiam Tibull. lib. 3. eleg. 2.

Poſthæc carbaſeis humorem tollere ventis.

v. *eod.* ventum textilem] veſtem ventoſam & te-

tenuiſſimam. æquantem ſubtilitate ventos. Turneb. lib. 1. cap. 15.

v. 35. Proſt. nudam in neb. lin.] Horat. *Cois tibi cernere pane eſt Ut nudam*-- Dio γυμνός τε ἀεὶ ἐπὶ τῆς θύρας αὐτοῦ ἑστὼς ὥσπερ αἱ πόρναι, καὶ τὸ σινδόνιον χρυσοῖς χρίκοις ἐξηρτημένον διαπεῖον. Lucia. ἔρωσι. Ovid. *Vellera mollibat nebulas æquantia tactu.* C O L.

nudam in neb. lin.] Plinius lib. 11. de Coa: *Ut denudet feminas veſtis*. Hieron. ad Lætam: *Veſtimenta paret, quibus pellatur frigus, non quibus veſtita corpora nudentur.* ad Helvid. *Ingrediuntur expolitæ libidinum victimæ, & tenuitate veſtium nudæ oculis ingeruntur.* meminit etiam in Marcellæ vid. epitaph. Senec. 2. contr. 6. *Veſtem nihil in matrona tecturam concupivit.* contr. 8. *Ut tenui veſte perſpicua ſit.* Philemon apud Clement. Alex. ἱμάτια διαφάνοντα. Tibul. Senec. *pellucida*. Tertull. Pall. *Textu pellucido tegendo nudavit.*

in nebula linea] Fulgentius Mythol. libro 1. *Aſtiterant itaque ſyrmate nebuloſo lucidæ ternæ viragines.*

in nebula linea] pro tenui amiculo lineo, quod nec panni crebitatem, nec telæ denſitatem, ſed nebulæ raritatem æmuletur. Turneb.

v. 41. per omnes ſcirpos, gaſtrarumque eminentium] L. *ſcrupos, galearumque em.* ut terræ petroſæ calculi intell. D.

Per omnes ſcripos gaſtrarumque] L. *Per omnes ſcrupos gaſtrorumque eminent. frag.* Gaſter vas fictile rotundum. Ariſtoph. gaſterium.

P. 18. v. 6. ni tabellarius Trim. inveniſſet] L. *interveniſſet.*

vehiculis dives] ut. dives agris. D.

v. 7. Non diu ergo tumultuatus, ſtabuli januam effregit, & nos per eandem terram admiſit] Quæ hæc eſt per terram admiſſio? Parum abeſt, quin audeam legere, *feſtram*; quod oſtium fuiſſe minuſculum in ſacrario, jam alii ex Macrobio docuerunt: & epitoma Feſti, feneſtram interpretatur. Ab hoc autem non eſt alienus Virgilii locus in libro ſecundo Æneid.

Ipſe inter primos, corrupta dura bipenni
Limina perrumpit, poſteſque a cardine vellit
Æratos: jamque exciſa trabe firma cavavit
Robora, & ingentem lato dedit ore feneſtram.

NOT.

v. 10. Qua-

v. 10. Qualis nox fuit illa Dii] Apul. *Dii boni qualis ille, quamque præclarus apparatus.* C O L.

v. 12. Et transfudimus hinc &] Phavorin. τὶ γὰρ ἄλλο πάσχουσι οἱ τῷ σώματι ψαύοντες, συνάπτουσι τὰς ψυχάς. Euſtath. καὶ ὅλην κατέδακνον καὶ ὅλην ἀνερρόφων τοῖς χείλεσι. καὶ ὅλος ὅλην ὡς κιττὸς ξυνεῖχον κυπάρισσον ξυνεπλεκόμεν τῇ κόρῃ, ξυνερριζοῦμεν αὐτῇ καὶ τὴν φύσιν ἐζήτουν κοινώσασθαι. C O L.

Et transfudimus hinc & hinc labellis Errantes animas] Similis affectus quamvis a diverſa cauſa apud Manil. lib. 5.

Pernoctesque patres cupiant extrema ſuorum
Oſcula , & in proprias animam transferre medullas. S P I C.

v. 13. Valete curæ Mortalis.] Ita diſtingue.

v. 14. Ego ſic perire cœpi] Mart. *Sic me vivere, ſic juvat perire.* C O L.

v. 20. Indormivit alien. amplexib.] Horat. Epod.

Indormit unctis omnium cubilibus Oblivione pellicum. C O L.

v. 21. Petrectavi gaud.] Auſon. Ephemeride.

-- totum bene conſcia lectum
Pertractat ſecura manus, probroſa recedit
Culpa tori. C O L.

v. 22. Si qua eſt amantibus fides , dubitavi an v. g. t.] Atell. Fuſcus apud Senec. VII. Controverſ. *Cum traditus eſſet mihi frater , imperatumque ut ſumerem ſupplicium, ſi qua eſt fides, tentari me putavi, an facerem parricidium.*

Si qua eſt amantibus fides] Martial. *Si qua fides, vulnus quod feci non dolet, inquit.* Ovid. *Si qua fides, (neque enim ficta mihi gloria voce Quæritur ,)* &c. C O L.

v. 24. Somnumque morti conjungerem] Notum illud Gorgiæ, ἤδη με ὁ ὕπνος ἄρχεται παρακατατίθεσθαι τῷ ἀδελφῷ. C O L.

ſomnumque morti jungerem] alii libri *ſomnumque mortis ingererem.* Sed prior lectio confirmatur p. 26.

——hic graves alius mero
Obtruncat, & continuat in mortem ultimam
Somnos. N O T.

v. 28. & alium locum quem polluas quære] *locus* hic pro turpi illa corporis parte, in qua maſculam averſamque Venerem ſubagitarent. in carmine

libero: *Dum timet alterius vulnus inepta loci*: ex his conſtat locum veteres uſurpaſſe pro muliebri natura. Sammonicus: *Obſcœnos ſi pone locos nova vulnera carpent*. Cato de re ruſt. *ſi mulier eo lotio locos fovebit*. Durant. Var. l. 11. c. XI.

Alium locum] Sunt qui & impurum quid hic notant. Arnob. *Quæ cauſa ratioque monſtrabitur, cur inſigniti ſint his locis, quibus ſexus ſe ſolent libidinum propriarum admonitionibus recognoſcere*. C O L.

locum] Putant innui partem inhoneſtiorem. Cœl. Aurel. acut. paſſionum lib. 3. *Indecenter ipſa in loca manus mittunt, prurientibus verendis*. Tertull. de Anima: *Fœtus in locis matris tumultuatur*.

v. 35. & 36. Intorto circa brach. pall. Pacuvius: *Chlamyde contorta clypeat brachium*. C O L.

intorto circa brachium pallio] Livius lib. 25. *Paludamento circum lævum brachium intorto in hoſtes impetum fecit*.

v. 36. compoſ. ad præliandum gradum] p. 30. *ſtatum præliantis componit*. Pugnaturi ita ſe conſtituebant, ne adverſarius ſtatum conturbare poſſet. Sene. Conſ. ad Polyb. *Utrumne percuſſus arma ſubmiſeris, an in ſtatu & gradu ſteteris*. alluſit Hieron. ad Demetr. *Quaſi in procinctu & acie ſtemus ſemper ad pugnam. Vult nos loco movere hoſtis & de gradu decedere, ſed ſolidanda ſunt veſtigia*. Lucifer Caralit. *Hoc tu putaſti de gradu pellere, hoc proſternere*. Idem: *Vovimus Chriſtiani nec proſperis nec adverſis de gradu dimoveri*. ut Laber. *movere potuit de ſtatu*. Sen. lib. 2. de tranq. vitæ, cap. 9. *Sane tantæ curæ fuit in gradu conſtare, ut contenderint caſi eundem obtinere locum*. Plautus Amphytru.

Quisque ubi ſteterat jacet, obtinetque ordinem.

Sall. conjur. Catil. *Quem quisque vivus pugnandi locum ceperat, eum amiſſa anima corpore tegebat*.

P. 19. v. 7. & 8. Fulminatus hæc pronun.] Heliodorus lib. 6. ὥσπερ βέλει τῷ ῥήματι βληθεὶς.

v. 9. attuliſſem mihi damnatus manus] Legitur etiam, damnatas; quæ lectio Propertii verſu comprobatur:

Dicet damnatas ignea teſta manus. N O T.

v. 14. Nomen amicitiæ] ſi amicitiam utilitate potius, quam honeſtate metiri volumus, hominum vita ſimilis erit ludo calculorum, & calculi inter ſe amare videbuntur. nam in ludo tabulæ ſic diviſi ſunt calculi in duas factiones, ut inter ſe quidam

velut

velut amici, quidam hoſtes ſint. unde Martialis: *Gemmeus iſte tibi miles & hoſtis erit.* Quatenus autem utile eſt ludo iſtam calculi amicitiam ſervant fœderati inter ſe. igitur ſi emolumentis amicitiam ponderamus, amicitiam putemus exercere calculos in tabula, & eos nobile opus tuendæ amicitiæ ducere. Turneb. Io. Sariſb. Polic. lib. 3. cap. 7. & lib. 8. cap. 3.

v. 16. Cum fortuna manet, vultum ſervatis amici:

v. 17. Cum cecidit, turpi vertitis ora fuga.] Pœne affirmarim pro, *cecidit*, legendum videri, *cedit*; hoc eſt, recedit. Iſta enim inter ſe comparantur, manet, cedit: & fortuna, venire, manere, abire, redire, recedere ac reviſere dicitur. Virgil.

Tene, inquit miſerande puer, cum læta veniret
Invidit fortuna mihi?

Horatius (de fortuna:)

Laudo manentem: ſi celeres quatit
Pennas, reſigno quæ dedit.

Idem:

Ut redeat miſeris, abeat fortuna ſuperbis.

Virgil.

Ille, ut opes fractæ Teucrum, & fortuna receſſit,

Idem,

-multos alterna reviſens
Luſit, & in ſolido rurſus fortuna locavit. NOT.

v. 18. Grex agit in ſcena mimum] ſententiam totius Epigrammatis expreſſit Lucian. Necyomantia, quem vide D.

Agit in ſcena mimum] Ioan. Sariſber. *Fere totus mundus ex Arbitri noſtri ſententia mimum videtur implere.* Et, *Fere totus mundus* juxta Petronium *exercet hiſtrionem*. Pallad. Σκηνὴ πᾶς ὁ βίος καὶ παίγνιον. Et alius, ἔοικεν ὁ βίος θεάτρῳ. Fulg. *Beatinus augur dicere ſolitus erat, diverſarum urbium honores ſomnialiter peragi urbicario mimologo, &c. Credo etiam quod de Theophili Philoſophi ſententia legerat* μῖμος ὁ βίος. COL.

v. 19. nomen divitis ille tenet] Nomine Divitis inſcriptum fuiſſe mimum, e Seneca intelligere eſt, epiſtola 115 ubi ſuo more Mæcenatem exagitat: *Hunc eſſe qui in tribunali, in roſtris, in omni publico cœtu, ſic apparuerit, ut pallio velaretur caput, excluſis utrinque auribus, non aliter, quam in mimo Divitis fugitivi ſolent.* NOT.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

v. 20. Ridendas in luſ. pag. partes] *Exodiarius apud Veteres in fine ludorum intrabat, qui ridiculus foret, ut quicquid lacrimarum atque triſtitiæ coegiſſent ex Tragicis affectibus, hujus ſpectaculi riſus detergeret.* Vetus interpres Perſii. C O L.

ridendas incluſ. pag.p.] In fine fabularum mimi riſum movebant ſalibus & facetiis, eaque dicteria, *exodia* dicebantur: ſcurra qui intrabat, ut ridiculus foret, *exodiarius*. Iuven.

Urbicus exodio riſum movet Attellanæ.

Apul. Florid. lib. 11. *Si mimus eſt, riſeris; ſi comœdia, faveris.* ergo *ridendas partes*, extremas. Gloſſæ Iſidori: *Exodium cantio in theatris ludicra & ſcurrilis.* at in aliis Gloſſ. *Exodium, officium. Exodiarius, impoſitor officii.* de quis hercle inpræſentiarum ampliandum cenſeo.

v. *eod.* pagina] Scena. Rufinus de metris Terent. *Eſt in Eunucho Terentii ſtatim in prima pagina hic verſus trimetrus: Excluſit, revocat, redeamne? &c.*

v. *eod.* partes] Aſconius ad illa Cic. in Verr. *Sæpe illum, qui eſt ſecundarum, & tertiarum partium. Comœdia quinque actus habet. Eſt ergo perſona primarum partium, quæ ſæpius acta regreditur.* & quæ ſubnectit. Varro de Re ruſt. lib. 2. *Cum accepiſſem conditionem; ut meæ partes eſſent primæ.* Horat. *partes mimum tractare ſecundas.* Iuven. Satyr. 4. *eſt mihi ſæpe vocandus ad partes.* Comm. *Metaphora a Comœdia, quia ſcenici ad partes ſuas ſolent revocari.*

v. 21. Vera redit facies] Seneca: *Nemo ex iſtis, quos purpuratos vides, felix eſt; non magis quam ex illis quibus ſceptrum & chlamydem in ſcena fabulæ aßignant, cum præſente populo elati inceſſerunt & cothurnati, ſimul exierunt excalceantur, & ad ſtaturam ſuam redeunt.* C O L.

v. *eod.* diſſimulata perit] L. *aßimulata*. D.

v. 23. Anteſcholanus] *Proſcholus, ſive ſubdoctor* Auſonio: unde & *proſcholium* Doſitheo magiſtro: καὶ ἐν τῷ προσχολίῳ ἐπέθηκα βίβλιον, καὶ κατέψηξα τείχας. C O L.

v. 29. ergo me non ruina terra potuit haurire? Aufugi, judicium harenæ impoſui] L. *aufugi judicium, harenæ i.* Tangit præteritas ſuas hiſtorias. judicium intelligit de adulterio, quia uxorem Lichæ corruperat: arenæ impoſui, quia damnatus ad

errum, neſcio qua fortuita ruina evaſit. de qua anea: *Non taces gladiator obſcœne, quem de ruina arena dimiſit.* certe ad hanc terræ ruinam etiam illa ertinent : *Ergo me non ruina t. p. h.* Lipſ. Epiſt. Quæſt. l. 5. ep. 29.

v. 31. Aufugi judicium] Hic ſermo non ſine exemplo. Propertius:

Quisquis es, aſſiduas aufuge blanditias.

Q. Cicero apud M. fratrem lib. 1. de natura deouin:

Andromeda aufugiens aſpectum mœſta parentis. N O T.

v. 33. In diverſorio Græcæ urbis] Tacitus 15. Annal. de Nerone, *Romæ incipere ſcenas non auſus, Neapolim quaſi Græcam urbem delegit.* In Vet. Gloſſ. ex Petronio, *Satis conſtat eos niſi inclinatos non ſolere tranſire cryptam Neapolitanam.* Et hoc eodem Satyrico, --*non Trojus hoſtis*

Hac in claſſe vehit decepti munus Atridæ:

Et alio loco : *Siciliam modo ventus dabat, ſæpiſſime Italici littoris poſſeſſor Aquilo, &c.* C O L.

Græcæ urbis] Iuven. *Non poſſum ferre Quirites Græcam urbem.*

in diverſorio Græcæ urbis] peculiari Græcæ urbis appellatione inſignita antiquitus Neapolis. Tacitus l. 15. Annal. ubi de Cl. Nerone : *Non tamen Romæ incipere ſcenas auſus, Neapolim quaſi Græcam urbem delegit.* D.

v. 34. & quis hanc mihi ſolicitudinem] al. L. *ſolitudinem.*

v. 35. & 36. dignus exilio] L. *exitio.* D.

v. 36. & 37. Anni ad teſſeram] Tale fere illud Leucipp. ἄυτη δ' οὐχ ὑπὸ σάλπιγξι μόνον, ἀλλὰ καὶ κήρυκι μοιχεύεται). C O L.

v. 38. Quid ille alter? die tanquam togæ] L. *Quid ille alter ô dii? qui t. t.* Lipſ. epiſt. quæſt. l. 5. epiſt. 19. Duſa L. *qui ipſo tanquam togæ virilis die ſtolam ſumpſit.*

Quid ille alter] μέσον verbum. Ovid.

Tu quoque nomen habes cultos Narciſſe per hortos:

Infelix quod non alter & alter eras. C O L.

v. 38. & 39. die qui tanq. togæ virilis ſtolam ſumpſit] Qui eo die, quo adoleſcentes prætextam ponunt, pro toga ſtolam induit, ut naturam conculceret, & cum ſexu luctaretur,

v. 39. &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

v. 27. qui ne vir eſſet a matre perſuaſus] Allu ad fabulam Achili. Notum Achill. ſuaſu & ſollic tudine matris in virginem mutaſſe.

Qui ne vir eſſet] *Fœmina cum non ſis, vir tam eſſe nequis*. C O L.

v. 40. & 41. Qui opus muliebre in ergaſt. fecit Vt Hercules captus amore Omphales. quo alluſit.

v. 41. Poſtquam conturbavit] *Conturbare*, deco quere. Servi, qui dominorum pecunias intervertunt *conturbare* dicuntur. L. 5. parag. Idem. Labeo D. inſti tor. L. 16. D. de in rem verſo. Et apud Mart. *Contur bator Aper*. hinc ducta locutio.

Poſtquam conturbavit] Plaut.

Hodie hercle opinor hic conturbabit pedes. COL.

v. 43. Tanquam mul. ſecutuleja] quæ amicum ſequitur. Virgil. -- *tua cura Lycoris:*

Perque nives alium perque horrida caſtra ſecuta eſt.

Propert. *Et ignotum nonne ſecuta virum eſt?* COL.

mulier ſecutuleja] quæ virum appetat & ſectetur, ſi recta lectio eſt. Quamquam & reſpectus forte aliquis ad rem gladiatoriam, quia hi fugitivi, quos inducit Arbiter, olim in arena. Lipſ. Saty. Serm. lib. II. cap. VII. ubi de ſecutore.

v. 44. Iacent] Propert. *Nunc jacet alterius felici nixa lacerto.*

P. 20. v. 1. Nam aut vir ego] Apul. lib. v. Metam. *Nec ſum mulier ego, nec omnino ſpiro, niſi eam peſſum de tantis opibus dejecero.*

v. 9. ſive ille planus, ſive nocturn. graſſator] *Planus*, qui diſcurrit ſine noxa aliorum. *Graſſator*, qui cædem molitur vel ex lubidine vel propter præmia. unde proprie, prædones nocturni, *præmiatores:* Nonius. de his Manil. l. 4.

Sed pecorum membris media graſſentur in urbe,
Et laceros artus ſuſpendant fronte tabernæ,
Luxuriæque parent cædem, morteſque lucrentur.

Vide Plautum Amphitr. Sc. 1. Arnob. lib. 2. Apul. Mil. lib. 2.

v. 13. Phocaſiati] L. *phæcaſiati*. Turneb. *militem enim non phæcaſiatum, ſed caligatum oportebat*. D.

Phocaſiati] φαικάσιον, ὑποδήματος εἶδος γεωργικοῦ. C O L.

v. 15. Malo cavere] Plaut. *Omitte Lyde, ac cave malo. &, Cave malo ac tace tu*. Catalect. *Quare qui ſapiet, malo cavebit*. C O L.

v. 29. ſic

v. 29. ſic vita truditur] Inſcriptio:

VIXI. VT. VIVIS.
MORIERIS. VT. SVM. MORTVVS.
SIC. VITA. TRVDITVR.

v. 31. ex tranſverſo fit.] Senec. *Debilitates &* *tera ex tranſverſo in vitam humanam incurren-* *a.* D.

v. *eod.* Super nos fortuna] Senec. *Sæpe jam fortu-* *t ſupra te fuit.* COL.

v. 34. Vbicunque dulce eſt] Antiphon. ἔνθα τὸ ἡδὺ ἰ πλησίον πȣ καὶ τὸ λυπηρόν. COL.

v. 41. Non multum oportet] Convenit cum illo enandri.

ὁ παντὸς ἀγαθȣ̃, τὴν πρόνοιαν αἰτίαν
κρίνων ἂν ὀρθῶς ὑπολαβεῖν τις μὴ δοκεῖ
ἀλλ' ἔστι καὶ τὸ αὐτόματον ἐνίοτε χρήσιμον. COL.

Non oportet conſil. cred.] Salluſt. ad Cæſ. *Sæpe* *rava magis, quam bona conſilia proſpere eveniunt,* *sia pleraſque res fortuna ex conſilio ſuo agitat.*

v. 44. In Pinacothecam] Pinacotheca ſeu tabli-um, locus ubi tabulæ pictæ poſitæ. Varro de Re uſt. l. 1. c. 2. *Cum ſpectatum veniunt villas, ut vi-* *eant pinacothecas.* vide Feſt.

v. 45. Nam & Zeuxidos manus vidi] Sineſius piſt. CLIV. καὶ παραδεικνύντος τι τῆς ἀρχαίας χειρὸς, ὅπερ ὂν ἀνδρελώντων λέγειν εἰώθαμεν.

v. 46. & p. 21. v. 1. Protogenis rudimenta cum pſius naturæ veritate certantia] Cicero in Bruto: *Quis enim eorum qui hæc minora animadvertunt,* *on intelligit Canachi ſigna rigidiora eſſe, quam ut* *mitentur veritatem? Calamidis dura illa quidem, ſed* *amen molliora quam Canachi. Nondum Myronis ſatis* *d veritatem adducta, jam tamen quæ non dubites* *ulchra dicere.* SPIC.

P. 21. v. 1. cum naturæ veritate] Plin. lib. 33. *Acceſſit ars picturæ. Didicit homo naturam provo-* *are.* Cic. l. 11. de Invent. *Præbete ex iſtis formo-* *iſſimas, dum pingo quod pollicitus ſum vobis, ut mu-* *um in ſimulacrum ex animali exemplo veritas* *ransferatur.*

naturæ veritate] L. *varietate.* D.

v. 2. & 3. Quem Græci monocremon] L. *monoc-* *remon*: Vt intelligatur pictura Apellis, in qua ἄνθρω-πος μονόκνημος, id eſt, pictura λίσπη. Ita longe cor-ruptiſſ. locum, recte emendat Scaliger.

Monocremon] Sic vet. non *Monochromon* aut *Mono-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

Monochromata, quod Hygemoni cognomen tribu Plinius, qui celebriores Apellis tabulas quatu coloribus conſtitiſſe notat. C O L.

v. 18. Ligurgo crudeliorem] fuerit Lycurg crudelis Homero, Virgilio, aliis. Hæc tamen poti referenda ad illum Lycurgum, de quo poſtea : *quicquid Ligurgi villa graſſantibus præbuiſſet.* qu narratio deficit. C O L.

Lycurgo crudeliorem] hic ille fuiſſe videtur, quo mentio infra: *& quicquid Lycurgi villa graſſan tibus exhibuiſſet.* D.

v. 19. cum ventis litigo] Haud abſimile apu Paullum ad Corinth. cap. 14. εἰς ἀέρα λαλοῦντες. Luc lib. 4. *ne ventis verba profundam.* Proper. lib. 1. Ele 16. *At mea nocturno verba cadunt Zephyro.*

v. 20. & 21. exercitati vultus] Vide comm. Iu ven. Satyr. VII. *ut dignus venias hederis & imagin macra.*

exercitati vultus] Caper, *Exercitus laboribus*, Exe *citatus ſtudiis.* C O L.

v. 21. & 22. promittere] προσδοκίαν παραστῆσα Iuven. Satyr. VI. -- *dura per brachia ſetæ Promittun atrocem animum.*

v. eod. cultu] veſtitu. Plaut. *Exerce vocem, per quan vivis, & colis.* Lucanus x. Pharſ.

Divitias Cleopatra gerit, cultuque laborat.

Tertull. de pallio : *Scytalo ſagitti pelliger ille, qu totam epitheti ſui ſortem cum muliebri cultu com penſavit.*

v. 23. & 24. Quos odiſſe divites ſolent] Horatiu lib. 1. Sat. 4.

quos odiſſe divites ſolent] Plin. l. 7. epiſtolarum, *Amat ſtudia ut pauperes ſolent.* D.

v. 26. ſi modo coronis aliquid credendum] Sue ton. Nero cap. 12. *inſtituit & quinquennale certamen primus omnium Romæ more Græco triplex, Muſicum, Gymnicum, Equeſtre.* In iis certaminibus oratores, poëtæ, & omne genus artificum de coronis contendebat, uti & in agonib. Capitolinis qui exemplo ludorum Olympicorum a Domitiano inſtituti. Sueton. cap. 4. Vetus inſcriptio: L. VALERIO. PVDENTI. HIC. CVM. ESSET ANNORVM. XIII. ROMÆ. CERTAMINE. IOVIS. CAPITOLINI. LVSTRO. SEXTO. CLARITATE. INGENII. CORONATVS. EST. INTER. POETAS. LATINOS. OMNIBVS. SENTENTIIS. IVDICVM. Tacitus

Annal.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

nnal.16. *Senatus, propinquo jam luſtrali certamine, t dedecus averteret, offert Imperatori victoriam cantus, adjecit facundiæ coronam, qua ludicra deformitas elaretur.* Idem refert Sueton. Neron. cap. 12. Quo orte ille morſus : *Quas nonnunquam ad imperitos ratia deferre ſolet.*

v. 37. & 38. Quare ergo, inquis, tam male veſtitus es] Martialis, *Cur ergo, inquit, habes malas lacernas?* D.

Quare ergo tam male veſtitus es? Mart.

Tune es tune, ait ille Martialis?
Cur ergo, inquit, habes malas lacernas?

libi, *Inſanis: omnes gelidis quicunque lacernis*
Sunt tibi, Naſones, Virgilioſque vides.

v. 32. Vilis adulator] Menand.

Ἄνθρωπος ἐὰν ᾖ χρηστὸς, εὐγενὴς, σφόδρα
γενναῖος, οὐδὲν ὄφελος ἐν τῷ νῦν γένει.
πράττει δ᾽ ὁ κόλαξ ἄριστα πάντων. C O L.

Vilis adulator] Lucianus de Paraſito: *ὁ μὲν βίος τοῦ παρασίτου κρείττων ἐστὶ τοῦ τῶν ῥητόρων, καὶ φιλοσόφων.* Ioan. Sariſb. l. 3. c. 13.

v. 38. rectum iter vitæ] Firmic. lib. 3. cap. 1. *Ut rectum iter vitæ mortalitas ingreſſa.*

v. eod. inſpicere] inſiſtere.

v. 40. & 41. qui ſolas exſtruere divitias] Horat.

--exſtructis in altum Divitiis.-- D.

Qui ſolas exſtruere] Io. Sarisber. ex hoc loco: *Qui ſolas divitias congerere curant, nihil vita potius credi volunt via, quam ceteris prætulerunt.* C O L.

v. 45. Bonæ mentis ſor.] Menander : *μακάριος ὅστις οὐσίαν καὶ νοῦν ἔχει.* C O L.

P. 22. v. 1. & 2. ipſis leonibus doctior] L. *lenonibus.* D.

v. 10. Tam ſevera triſtitia] Terent. *Triſtis ſeveritas.* C O L.

v. 12. & 13. Iam ergo cæperam] *Iam ego c.* D.

v. 15. Prædator corporis] Alibi, *Non frueris, inquit, hac præda.* Athen. τούτοις καὶ τὸ τοῦ σώματος κόσμου ὑπὸ τοῦ πάθους ἐξαγόμενοι καὶ σκυλεύοντες, ἑαυτοὺς ἀνατιθέασι. Heliodor. τί δὲ τὸ ἀναφρόδιτον ἴσως οὕτω καὶ κάλλος καὶ ἀκμαῖος γυναῖκα ὁμοίαν καὶ προσεστηκυῖαν ἀποθεῖται καὶ οὐχ ἅρπαγμα οὐδὲ ἕρμαιον ἡγεῖται τὸ πρᾶγμα. C O L.

v. 19. & 20. timidiſſimo murmure votum feci] Superſtitio veterum, qua ſemper taciti aut murmurantes vota faciebant. Iuven. Sat. x.

Formam optat modico pueris, majore puellis
Murmure,

Murmure, cum Veneris fanum videt anxia mater.

Perſ. Satyra 2.

Haud cuivis promptum eſt, murmur tacitoſque ſuſurros
Tollere de templis, & aperto vivere voto.

vid. Senec. ep. x.

v. 20. Domina Venus] apud Lucian. Amoribus, δέσποινα Ἀφροδίτη. Ovid. lib. 1. de Arte amandi.

Domina Venus] δέσποινα ἀφροδίτη. Alciphr. Archil. Alexandr. C O L.

v. 22. & 23. audito volupt. precio] Confer Iuve. Satyra 5.

v. 28. ſi hunc tractavero] Plaut. Caſin.

Corpuſculum mellitulum. Ol. mea uxorcula.
St. Quid eſt? Ol. inſtitit plantam. St. quaſi jocabo.
Nebula haud eſt mollis atque cutis hujus eſt.
Ædepol papillam bellulam! Ol. hei miſero mihi.
St. Quid eſt? O L. pectus mihi agit nunc hac cubito.
St. Quid tu ergo hanc quæſo tractas jam?
At mihi qui belle hanc tracto non agit.

Idem Bacchid. *Vide quæſo ne quis tractet illam indiligens.* C O L.

v. 29. Gallos gallinaceos pugnaciſſimos] Varro de Re ruſt. *In certamine pertinaces, & ad pugnandum idonei.* Philo περὶ τοῦ πάντα σπουδαῖον εἶναι ἐλεύθερον. Οἱ γοῦν ἀλεκτρυόνες οὕτως εἰώθασι φιλοκινδύνως ἀγωνίζεσθαι, ὥστε ὑπὲρ τοῦ μὴ εἶξαι καὶ παραχωρῆσαι κἂν ἡττῶνται ταῖς δυνάμεσιν, οὐχ ἡττῶνται ταῖς εὐτολμίαις, ἄχρι γὰρ θανάτου παραμένουσιν. quem ſi lubet vide. Plin. lib. 10. c. 21. Ælian. Variar. hiſt. lib. 11.

v. 37. Coitum plenum] Ovid. -- *Tunc plena voluptas,*
Cum pariter victi, &c.
& *Gaudia ne dominæ pleno ſi corpore ſumes,*
Te capiant. --

Maximian. *Quæ mihi guſtanti baſia plena daret.* Tu vero lector quiſquis es, falleris ſi de ſimplicibus verbis mores noſtros ſpectas: feros quidem iſta obſident, bonos præterlabuntur. C O L.

v. 38. Aſturconem] Mart. diſtich. Plin. l. 8. c. 42. Suet. Ner. cap. 46.

v. 41. & 42. primum impl. lact. papillis manus] Ineptiæ amantium. Ovid. 1. Amor. *forma papillarum quam fuit apta premi.* Lucian. ἐπεὶρ διαλ. καὶ περιέβαλλεν, καὶ

λεν, καὶ τοὺς μαστοὺς ἔθλιβον, καὶ ἔδακνε μεταξὺ καταφιλοῦσα.
eadem Plaut. conjungi Pſeud.

Teneris labellis molles morſiunculæ,
Papillarum horridicularum oppreſſiunculæ.

Lactentibus papillis] Catull. *lactantes vincta papillas.*

Implevi lact. papill. manus] Martial.

Faſcia creſcentes dominæ compeſce papillas,
Ut ſit quod capiat noſtra tegatque manus.

Maxim. *Urebant oculos duræ ſtanteſque papillæ,*
Et quas adſtringens clauderet una manus.

Plaut. *Niſi identidem manus ferat ad papillas, labra a labris nuſquam auferat.* C O L.

v. 43. Omnia vota conjunxi] Alibi, *Fruorque votis uſque ad invidiam felicibus.* Ovid.

Gaudet & a pedibus tracto velamine, vota
Ad ſua felici ceperat ire via.

Idem, *Et potitur votis, ingentique implet Achille.* C O L.

P. 23. v. 11 & 12. Satisfieri ſibi] Ovid. -- *qui dicit multa puellæ*
Probra, ſatisfieri poſtulat ille ſibi. C O L.

v. 12. libido diſtenta] tumens, nam *tumere* Tibull. ὀργᾶν & tumor : *Et inquietus inguina arriget tumor.* Horat. l. 1. Sat. 11. *tument tibi cum inguina.* Interpr. *libidine inflammantur.* apud eundem *nolis tentigine rumpi.* Interpr. *tentigine, id eſt, diſtentione membri virilis.*

v. 14. Aut dormi aut dicam] Non omnino abſimiliter vetus Perſii interpres : *Nutrices infantibus ut dormiant, ſolent dicere ſæpe, Lalla, lalla, Aut dormi, aut lacte.* C O L.

v. 15. quod non improbitas extorq.] Ovid.

Qui ſapiens blandis non miſceat oſcula verbis?
Illa licet non det, non data ſume tamen.
Pugnabit primo fortaßis, & improbe dicet,
Pugnando vinci ſe tamen illa volet.

Et, *Quæcunque eſt Veneris ſubitæ violata rapina,*
Gaudet, & improbitas muneris inſtar habet. C O L.

v. 16. male repugnanti] id eſt, ſimulate repugnanti. Horatius *digito male pertinaci.* D.

Male repugn.] Tib. -- *rapias tum cara licebit*
Oſcula, pugnabit, ſed tamen apta dabit.
Rapta dabit primo, poſt offeret ipſa volenti.
Poſt etiam collo ſe implicuiſſe volet. C O L.

v. 17. Nequitia] Martial.

Nequitias tellus ſcit dare nulla magis.

Et; Cujus nequitias vincere nulla poteſt. C O L.

v. 19 & 20. traductumque inter condiſcipulos, quibus jactaſſet ſenſum meum] Senſus hic, opinione quidem mea, ſenſu caret. Proinde arbitror legendum eſſe: *quibus jactaſſet cenſum meum*, id eſt, apud quos me feciſſet unum beatiorum, ut loquitur Catullus. N O T.

v. 24. Plenæ maturitatis] ἔνακμος.

v. 25. annis ad patiend. geſtientibus] ὀργῶσι. *Geſtire ad patiendum*, πασχητιᾶν. Latinis *ſubare*. Horat. 12. Epod. - *ſubando Tenta cubilia, tectaque rumpit.* Hiero. l 2. adverſus Iovinian. *Subantem in hortulis inter adoleſcentulos.* Ipſi vero ἔνορχοι, hoc eſt, παῖδες ἐν τῇ ἀκμῇ. *Hirquitalli*, ſeu *Irques*, ut auctor Gloſſarii. & quod Ariſtoteles τραγίζειν, antiqui *hirquitallire*. Cenſorinus de die Natali cap. 14. Feſt. Hirquitallus.

v. eod. ad patiendum] *Acceßi tentaturus an pateretur injuriam.* Firmicus lib. 3. *Patiantur, quæ mulieres pati conſueverunt.* Seneca Natur. l. 1. c. 16. *Toto corpore patiente ſpectabat nefanda.* Idem: *Obſcœnitas mea patientiam ſuam miratur.* omnino frequens in hac re ſcriptoribus.

v. 28. Quod voluerat] Idem: *Quod voluit fecit.* Catullus: *Ibi illa multa tum jocoſa fiebant,*

Quæ tu volebas, nec puella nolebat.

Auſon. *Di fruar, & ſi non quod volo, quod volui.* C O L.

v. 29. Gaudio laſſus] Alibi:

Nam quis concubitus, Veneris quis gaudia neſcit?

Nemeſian. *Venerisque immitis uterque*

Tum primum dulci carpebant gaudia furto.

Mart. *Addideris ſuper hæc Veneris ſi gaudia vera.* C O L.

v. 31. Quare non facimus] Iuven. Satyra 6. *Et lateri parcas*] Commentator: *Si parum feceris, non iraſcitur ut uxor.*

v. 36. cauſam deſidiæ præſentis ævi excutere] Plin l. 35. c. 11. *Ita eſt profecto, artes deſidia perdidit, & quoniam animorum imagines non ſunt, negliguntur etiam corporum.* D.

v. 39 & 40. tropica] id eſt, umbras rerum atque imagines tantum. D.

v. 43 &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

v. 43 & 44. Itaque hercula omnium herbarum ſuccos Democritus expreſſit] num, *e pergula*, ut a Democrito contemptum patrimonium, & paupertinam domum ſignificaret. Lucianus quidem in Philoſpende ſcribit, Democritum in monumento cluſum fuiſſe, atque ibi admiranda illa ſcripſiſſe. Lipſ. Antiq. Lec. l. 1. c. 8.

Hercula] Sic Autiſ. Al. *hercule*. al. *hercula*. in quibuſdam deeſt hæc vox. Ceterum nullum exemplar habet *Alimmam*, ut eſt ſcriptum apud Mart. Capellam lib. 2. Satyrici de eodem Abderita ſene. NOT.

Hercula herbarum om.] Mart. Capell. lib. 2. Satyr. *Sed adverſum illa, quoddam Abderitæ ſenis alimma, cui multa lapillis ſurculisque permixtis herbarum etiam membrorumque conceſſerat, præparavit.* Et eſt de hac re Epiſtola Hippo. nomine: & apud Plutarch. locus in ſymp. 7. ſap. Sed quid ſi legamus *hortulo?* Diog. Laert. in Democrit. λέγεται δ' ὅτι τοσοῦτον ἦν φιλόπονος, ὥστε τὸ περικήπου δωμάτιόν τι ἀποτεμόμενος κατάκλειστος ἦν. COL.

Itaque hercule Democritus] Lucian. Philoſpen. Laërtius ejus vitæ.

P. 23. v. 46. & p. 24. v. 1. Eudoxus in cacumine excelſ. montis] Strabo Geograph. lib. 17. δείκνυται γὰρ σκοπή τις πρὸ τῆς ἡλιουπόλεως, καθάπερ καὶ πρὸ τῆς Κνίδου, καθ' ἣν ἐσημειοῦτο Εὔδοξος τῶν οὐρανίων τινὰς κινήσεις.

P. 24. v. 3. ter elleboro animum deterſit] Quod hic de Chryſippo Petronius, idem de Carneade Academico ſcripturo adverſus Zenonis Stoici libros tradunt Gellius l. 17. c. 15. & Valerius Maximus lib. 8. cap. 6. SPIC.

v. 6. Myron] Symmach. l. 1. ep. 25.

Myron] Cicer. Bruto, Lucianus Hermot. Strabo lib. 14.

v. 7 & 8. At nos vino ſcortiſque demerſi] Sen. Nat. Quæſt. l. 7. c. 32. Plin. l. 25. c. 1.

v. 10 & 11. Vbi eſt dialectica? ubi aſtronomia? ubi ſapientiæ conſultiſſima via?] Primum ad Chryſippum, ſecundum ad Eudoxum, tertium ad Democritum refertur, quem magni in philoſophia nominis fuiſſe conſtat, quemque aliis omnibus atque etiam Platoni ipſi in opinione quadam præfert Ariſtoteles lib. 1. cap. 2. de Ortu & Interitu. SPIC.

v. 14. Ac ne bonam quidem mentem] Omnino ſententia Perſii, Sat. 2.

Haud cuivis promptum eſt murmur, humileſque ſuſurros
Tollere de templis, & aperto vivere voto.
Mens bona, fama, fides, hæc clare & ut audiat hoſpes
Illa ſibi introrſum, & ſibi lingua murmurat: ô ſi
Ebullit patrui præclarum funus: & ô ſi
Sub raſtro crepet argenti mihi ſeria dextro
Hercule! pupillum ve utinam, quem proximus hæres
Impello, expungam. --

Iuven. Sat. x. *Prima fere vota -- Divitiæ creſcant & opes. --*

Ac ne bon. quidem mentem] Seneca: *Votorum tuorum veterum licet diis gratiam facias, alia de integro ſuſcipe. Roga bonam mentem, bonam valetudinem animi, deinde corporis.* Vide Iuven. Satyr. de Votis. C O L.

v. 19. Senatus recti boniqne præceptor] Vide Fr. Iureti Notas ad Symmachi l. 1. ep. 46.

v. 19. & 20. mille pondo auri Capitolio promittere ſolet] *promittere* in votis, eſt vovere. Tibull.
--nigras pecudes promittere Diti.
De ſollemni promiſſionis hujus ritu vide D.

Mille pondo auri Capitolio promittere ſolet] Vide Lipſ. ad Tacit. Annal. l. 15.

Capitolio] Suet. Neron. *Barbam adornatam capitolio conſecravit.* C O L.

v. 26. Trojæ haloſin] Suet. Nerone. *Haloſin Ilij.* D.

v. 28. Iam decuma mœſtos] Virgil. --*tot jam labentibus annis Inſtar montis equum -- Ædificant.* --

v. 31. cæſi vertices Idæ] Statius: -- *vertice ſacro Dindymon, & cæſis decrevit frondibus Ida.*

v. 32. ſciſſaque] al. *ſpiſſaque.*

v. 34. Aperitur ingens antrum] Ingens omnino moles fuit equi Duratei, unde. *Qui caſtra caperent.* nam Scholiaſt. Lycophr. εἰς τ̄ Δούρειον ἵππον πεντήκοντα, ἢ τρισχίλιοι, ἢ κατ' ἐμὲ κγ. ἄνδρες ἐλθόντες Ἕλληνες ἐκάθηντο. Petron. *Roborea moles.* Homer. μέγαν ἵππον. Virg. *Et molem mirantur equi-- immenſam attollere molem.* Seneca, *dona molis immenſæ.*

v. 36. Irata virtus] L. *Iurata.* D.

Irata virtus] Ipſe Achivi, fortes. ut Horat. *Virtus*

Catonis:

Catonis : *Virtus Scipiadæ & mitis ſapientia Lælι.* Virgil. *Huc delecta virum ſortiti corpora furtim Includunt cæco lateri.* --Homerus:

Δουράτεον μέγαν ἵππον, ὅθ' εἵατο πάντες ἄριστοι Ἀργείων.

v. eod. ſtipant graves equi receſſus] h.e. gravidos Virgil. *ſcandit fatalis machina muros Fœta armis* -- Ovidius 3. Faſt. *Iacet ipſa gravis.* Gratius: --*ultróque gravis ſuccedere Tygri Auſa canis , majore tulit de ſanguine fœtum.*

v. 38. O patria ! pulſas mille credidimus rates] Exclamatio hæc *O patria* , ſumpta e veteri poëta Ennio, opinor, in Andromacha : *O pater, ô patria, O Priami domus !* apud Ciceronem in ſecunda diſputatione Tuſculana. quod imitatus etiam Virgil. *O patria, ô divûm domus Ilium !* NOT.

v. 39 & 40. hoc titulus fero Inciſus, hoc ad fata compoſitus Sinon]ut ſit ſenſus: Hoc titulus equo inſcriptus , hoc & Sinon proditor Trojæ confirmabat. Feros pro equis; Catull. Virgilius. Hippocentauros ſemiferos indigetant , non a feritate , ſed a forma. D.

fero]Manil. *Quadrupedum medicas artes in membra ferorum Noverit*--innuit mulomedicum. Arnob. lib. 11. *Saturnus in adulterio comprehenſus , induit formam feri.*

v. 41. & mendacium] L. *en mendac.* Stewech. ad Apul. D. *hei mendacium in damnum potens.* id eſt, damnoſum Ilienſibus. D.

v. 42. Iam turba portis libera] Virg. *Nos abiiſſe rati. - Ergo omnis ſolvit ſe Teucria luctu, Panduntur portæ: juvat ire* --

v. 45. Neptuno ſacer] Virgil. *Laocoon, ductus Neptuno ſorte ſacerdos.*

P. 25. v. 8. juventus capta]Horat. *Græcia capta ferum victorem cepit.*

v. 11. Dorſo repellit] Stat. *Iſthmos, & a terris maria inclinata repellit.*

v. 15. Pulſumque marmor]Mare. Virgil. 1. Georg. *Et quando infidum remis impellere marmor Conveniat.*

v. 16. angues orbibus geminis] Virg. *immenſis orbibus angues.*

v. 19. liberæ pontem jubæ] L. *liberæ mento jubæ.* Scalig.

v. 20. Conſentiunt luminibus, fulmineum jubar]

Eliſio hæc conſonantium durior illius ſæculi auribus atque inſolentior facit ut legendum potius credam : *igneum jubar.* ſic Virgil. de iiſdem, *Ardenteſque oculos ſuffecti ſanguine & igni.* Theocritus Idyll.34. de anguibus Herculi immiſſis: ἀπ' ὀφθαλμῶν δὲ κακὸν πῦρ
ἐρχομένοις λάμπεσκε. S P I C.

v. 22. infulis ſtab. ſacri]vide Feſtum.

v. 23. Phrygioque cultu]Tutulati. Fulg. de priſco ſerm.

v. *eod.* gemina nati pignora]Statius : *gemino natorum pignore fultus.*

v. 24. Lauconte]pro Lacoonte. ſic lautumiæ, non laotomiæ. Seneca. Laudicea pro Laodicea. Plin. ep. Scalig. ad Feſt.

v. 30. Infirmus auxiliator]Virg. *Poſt ipſum auxilio ſubeuntem, ac tela ferentem, Corripiunt.*

v. 35. Iam plena Phœbe]Senec. Agam. *Vidimus patriam ruentem nocte funeſta.* Virg. *Vertitur interea cœlum, ruit Oceano nox, &c.*

v. 37. ſepultos nocte & mero]Virg. *Invadunt urbem ſomno, vinoque ſepultam.*

v. 38. relaxant clauſtra] Virg. *Laxat clauſtra Sinon.*

v. 39. Tentant in armis ſe duces] πειρῆσθαι δ' ἕκαστος.

v. 40. Nudo remiſſus] V. *Duro r.*

Nudo remiſſ.] L. *Nodo remiſſ. T. g. jugi Cervicem.* D.

v. 44 & 45. & continuat in mortem ultimam Somnos] malim *ultimos*, aut ſane *noctem ultimam*, quod idem erit cum morte. S P I C.

P. 26. v. 2. Ex his qui in porticib. ſpatiab.] Vide, ſi tanti, quæ prius adduximus.

v. 2 & 3. lapides in Eumolp. recitant. conjecerunt] An id moris obtinuit recitantes inſectari lapidibus, ſi quid parum probe, aut ad mentem audientium? apud Senec. 3. Controv. *Pueri ſcholas frequentant, hi Ciceroni Caſtrum præferrent, niſi lapides timerent.* An ceritos lapidibus obruebant, ut hunc poëtam, quem a ſe exiiſſe putabant.

v. 5 & 6. poëtam vocaret] L. *vocarent.* D.

v. 9 & 10. ſæpius poëtice, quam humane locutus es.] Humane & poëtice opponit, ad exemplum Horat. *Surge & inhumanæ ſenium depone Camœnæ.* *Humane* hominum more ac ritu. D.

v. 12. ſaxis onerabo]Plaut. Pœnul.

Neque nos populus pro ceritis inſectabit lapidibus. C O L.

v. 12 & 13. Vt quotieſc. cœp. a te exire, ſang. a cap. mittam] Ocia furentibus vena incidi ſolet, ut docet Celſus, & Iuvenal. Satyr. 5.

v. 16 & 17. adventicia]Suet. Vitell. *Famoſiſſima ſuper cæteras cœna ei data adventicia a fratre.*

adventicia excipere freq. ſolet] ad Cœnæ præbitionem alluſio, quæ *adventoria* Mart. Plaut. *viatica.* D.

v. 17, 18 & 19. Cæterum, ne & tecum quoque habeam rixandum, toto die me ab hoc cibo abſtinebo] Vereor ne particula, *dum*, male adhæſerit verbo, *rixam*, ſitque divellenda, ut ab ea tertia periodus incipiat, hoc modo: *Cæterum, ne & tecum quoque habeam rixam, toto die me ab hoc cibo abſtinebo. Imo inquam ego, ſi ejuras hodiernam bilem, una cœnabimus. Dum mando ædicularum cuſtodi cœnulæ officium, video Gytona:* & quæ ſequuntur. Profecto, ſic collocata hac particula, *dum*, locus videtur integer, nec quicquam opus eſt aſteriſcis. Præterea τὸ *dum*, ſæpe inchoat comprehenſionem, & narrationem connectit, ut: *Dum hæc fabula inter amantes luditur.* & pag. 39. *Dum Emolpus cum Bargate in ſecreto loquitur.* N O T.

v. 19 & 20. Si ejuras bil. hodie cœnab.]Mart.

Tolle tuas artes, hodie cœnabis apud me,
Hac lege ut narres nil Philomuſe novi. C O L.

v. 20. Vna cœnabimus] Iuven. *Una ſimus ait.* C O L.

Vna cœnabimus]Martial. *Octavam poteris ſervare, cœnabimus una.*

v. 20. Video Gitona cum linteis & ſtrigilibus] ergo in balneo Giton cum hæc acciderent. illuſtris ſtrigilum ad fricandum, purgandumque in balneis uſus. Iuven. - *& ſonat unctis Strigilibus.* Horat. -- *ſtrigiles Criſpini ad balnea defer.* hinc *deſtringere.* ſtrigilibus detergere. Seneca epiſt. 123. Plin. epiſt. *dum deſtringitur, tergiturque.* D. vid. Turneb. lib. 26. cap. 20.

v. *eod.* Strigilibus] His uſi ad fricandum veteres, unde nata vox *diſtringendi.* Seneca epiſt. 88. Marcell. de medicam. *Cum locum perunxeris, cito deſtringas.* Comment. Iuven. Sat. 3. *Strigil eſt, quem Xyſtra dicunt, quo oleum deteritur.* ita hunc locum

N 4 legi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

legimus. Strigilem graphice deſcribit Apul. Floridorum lib. II. ſeu potius lib. I. Nam, ut in tranſcurſu moneam, in horum librorum diſtinctione peccatum. ſane initium lib. II. annectendum lib. I. in facili cognoſcere vel ex ipſa orationis ἀκολουθία, itaque ſcribo, & diſtinguo: *Plura enim extant mea in Camœnis, quam Hippiæ in opificiis,* (operibus) induco, ut ſpurcum. *Quid iſtud ſit animo attendatis, diligentius & accuratius diſputabo. Hippias e numero ſophiſtarum,* & quæ ſequuntur. Exordium lib. II. *Sol qui micantem candido curru-- Strigileculam, recta faſtigatione clauſulæ, flexa tubulatione ligulæ, ut & in manu capulo moraretur, & ſudor ex ea rivulo laberetur.* Strigiles autem, & reliqua utenſilia, ſervi aliptæ ad balneas deferebant, quod ex Luci-Lexiph. aliiſque claret. Spartianus Hadriano: *Publice & cum omnibus lavit: cum vero veteranum quendam dorſum, & cæteram corporis partem vidiſſet ſibi atterere, percontans cur ſe marmoribus deſtringendum daret? ubi hoc idcirco audivit fieri, quod ſervum non haberet, & ſervis eum donavit, & ſumptibus.* Sciendum huic miniſterio addictum Gnytona. hinc Artemid. lib. I. Στλεγγίδας, καὶ ξύστρα καὶ χειρόμακτρα, θεράποντας σημαίνουσιν.

v. 30 & 31. relictoque Eumolpo, nam in balneo carmen recitabat] Mirifica obſervatio decori in homine nimis poëta, quem ita recitandi morbus tenet, ut nullo non & loco & tempore hominum auribus moleſtias exhibeat. Quod genus, a Flacco in Sat. perſtrictum:

Non recito cuiquam niſi amicis, idque coactus:
Non ubivis, coramve quibuslibet: in medio qui
Scripta foro recitent, ſunt multi, quique lavantes.

Mart. l. III. ep. XLIV. D.

v. 34. Invado pectus ampl.] Ovid.

Occupat amplexus, lacrimasque per oſcula ſiccat.
COL.

v. 35. Os vultu meo contero] ſupra: *baſiis diſtrivit.* Ariſtænetus, κατέτριψέ μου τὸ στόμα. D.

Vultu meo contero] Alibi, *baſiis diſtrivit.* Mart.

Fruſtra blanditiæ venitis ad me
Attritis miſerabiles labellis.

Seneca: *Alius eorum manus oſculis conterit.* COL.

v. 35 & 36. diu vocem neuter inu.] Horat. Epod.

-- amantem

-- amantem & languor, & ſilentium
Arguit, & latere petitus imo ſpiritus.

Heliodor. καὶ εἴχοντο ἀλλήλων ἄναυδοι μὲν ἀλλ' ὥσπερ ρεώμενοι καὶ μικρὸν ἔδει ἀποθνήσκειν αὐτοῦ. οὕτως ἄρα καὶ τὸ χαρᾶς ὑπερβάλλον εἰς ἀλγεινὸν περιέστη πολλάκις, καὶ τῆς ἡδονῆς τὸ ἄμετρον ἐπίσπαστον λύπην ἐγέννησεν. C O L.

v. 40. peregrini amoris conceſſio] pro amaſio, qui alteri conceſſus. optio, qui optatur, Pl. Aſinaria; *Sume Optionem Leonidam*. Sic Bibaculo Orbilius, litterarum oblivio, quod ſcilicet litteras oblitus eſſet. Palm. Spicil.

v. 41. & 42. Poſtquam ſe amari ſenſit, ſupercilium ſuſtulit] Ariſtænetus: ὡς ἐρώμενος, αὐθαδέστερον ὑπεραίρει καὶ πεφρόνηκας μέγα, καὶ σοβαρώτερος γέγονας τὴν ὀφρῦν. Vide Du. F. ad Catull.

Poſtquam amari ſe ſenſit, ſuperc. ſuſtulit] Lucian. Ἑταιρ. διαλ. πλὴν ἀλλ' ἔγωγε χρὴ τἀληθὲς εἰπεῖν, σὺ διέφθειρας αὐτὸν ὑπεραγαπῶσα καὶ τοῦτο ἐμφαίνουσα. ἐχρῆν δὲ μὴ πάνυ αὐτὸν ζηλοῦν. ὑπερόπται γὰρ αἰσθανόμενοι γίγνονται.

v. 41. & 42. ſupercilium ſuſtulit] Pollux lib. 2. ὀφρῦς αἴρων ὁ ὑπερήφανος.

P. 27. v. 15 & 16. ne in contubernium Aſcylti partem] L. *Aſcylti parem*, pro, comparem. In Diris: *Tuque eris iſti par* --- Sidon. *Helleſpontiaco parem Priapo*. Quamvis in Petr. quidem malim: *Aſcylti par*. Sic enim ſolebant, hunc illius par dicere, cum geminum moribus ſignificabant. Plautus Rud. *Et erat hoſpes, par illius, Siculus ſenex* -- Palm. Spic.

v. 18 & 19. ſiccatoque avide poculo] ita loquitur Martialis l. 6. ep. 91. lib. 7. ep. 70.

v. 25 & 26. Clamor. Gyt. flagitab.] Plaut. Menæch. *Propterea illius nomen memini facilius, Quia illum vidi clamore flagitarier.* Idem Pſeud. *Flagitare ſæpe clamore in foro*. C O L.

v. 26 & 27. Et me quidem pueri imit. petulantiſſ. deriſerunt] Artemidorus lib. III. Μαίνεσθαι ἀγαθὸς τοῖς παιδεύειν βουλομένοις. ἐπειδὴ καὶ παῖδες τοῖς μαινομένοις ἀκολουθοῦσι.

v. 28. Illum autem frequentia ingens] Vide Duſam fuſe diſſerentem.

v. 29. Cum plauſu] Martial.

Audieris in quo Flacce balneo plauſum,
Mutonis illic eſſe mentulam ſcito. C O L.

v. 30. Ing. pōd.] Ovid. *Onus inguinis aufert*. COL.

v. 31. Laborioſum] Catul. *Deinde eſt difficile & laborioſum*. C O L.

N 5 v. eod.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

v. *eod.* pridie incipere] Idem : *Ibat ut inciperet longi deus Helleſponti.* C O L.

v. 34. Infamis] Fortunatian. *Adulteros liceat occidere. Infamis fuit quidam in nurum.* Quintilianus Declamation. cuj titulus debet eſſe, Infamis in nurum: *Torſi*, inquit, *filium meum, Breviter jud. ratio reddatur , infamem. Quid refert an innocentem , ſi aliud omnibus liquet*. ſic vet. ex. C O L.

v. 37. ab officioſo] Malim ex Paul. l. 3. D. de præf. Vig. parag. ult. capſarium interpretari, quam ex Seneca impudicum. ſane quemvis miniſt. officioſum indigitari poſſe nihil prohib. Interp. hiſtoriæ Apollonii: *Accepto coromate docta manu circumlevit ei; deinde in ſolio fovit, & exeunte rege ab officio diſceſſit. Rex vero reſpiciens ad famulum ait: Iuvenis ille qui mihi officium fecit, vide quis ſit.*

v. 37 & 38. Niſi notorem dediſſem] Senec. *Qui notorem dat, ignotus eſt.* C O L.

v. 38. tanto magis impedit inguina] L. *expedit.*

v. 42 & 43. cenæ ordinem explicui] Dominus convivii prænunciare ſolebat ordinem cœnæ , hoc eſt, quæ, quo ordine, & quid ultimum coquus miſſurus. Hac propter domino exhibitum ſcedium, quod deſcripta ordine obſonia haberet, apud Athen. legimus. Cum itaque ordinem cœnæ explicuiſſet , reſpondet Eumolpus.

P. 28. v. 1. Ales Phaſiacis]Manilius:

Quomodo militia Numidarum paſcimur oris,
Phaſidos & damnis, arceſſitur inde macellum,
Unde aurata novo convecta eſt æquore pellis.

Clemens Pædag. lib. 2. cap. 1. ὄρνις ἐπὶ τούτοις (συνωνῶν) τοὺς ἀπὸ φάσιδος, ἀτταγὰς, αἰγυπτίας. Hieron. ad Salvinam : *Procul ſint a conviviis tuis Phaſidos aves, Attagen Ionicus.* Martial. l. 7. ep. 57.

v. 2. Afræ volucres] Horat. Epod. Carm. 2.

Non Afra avis deſcendat in ventrem meum.
Non Attagen Ionicus.

Acro: *Afra avis: gallina Numidica.*

v. 3. Quod non ſint faciles]id eſt, minuto precio parabiles. Horat. *Parabilem amo Venerem, facilemque.* D.

v. 5 & 6. ultimis ab oris Attractus Scarus, atque arata Syrtis]Horat.

Non me Lucrinis juverint conchylia,
Magisve Rhombus, aut Scari,

Si

Si quos Eois intonata fluctibus,
Hyems ad hac vehat mare.

Arata Syrtis, ut Virgil. Æneid. 3. -- *nullum maris æquor arandum.*

v. 10. Quicquid quæritur] Lucian. Cynico: πᾶσι χρῆσθαι ἀξιοῦντες, καὶ τοῖς ἀπανταχοῦ μὴ τοῖς παρ' ὑμῖν μόνον, οὐ γῆν, οὐ θάλασσαν τὴν καθ' ἑαυτοὺς αὐτάρκη νομίζοντες, ἀλλ' ὑπὸ περάτων γῆς ἐμπορευόμενοι τὰς ἡδονάς, καὶ τὰ ξενικὰ τῶν ἐπιχωρίων ἀεὶ προτιμῶντες, καὶ τὰ πολυτελῆ τῶν εὐτελῶν, καὶ τὰ δυσπόριστα τῶν εὐπορίστων. Seneca epiſt. xc1.

v. 11. Hoc eſt, inquam, quod promiſeras, ne quem hodie verſum faceres] Acrior & incitatior erit oratio cum interrogatione *faceres?* Verum & ſine interrogatione poteſt eſſe εἰρωνία. N O T.

v. 15 & 16. ſub eadem cauſſa] Elogio, ſeu titulo.

v. 19. Seniori conviciari] Plaut. Perſ. *Maledicis majori. P E. prior promeritus perpetiare.* C O L.

v. 23. O felicem matrem tuam, quæ te talem peperit] Homerus: τρὶς μάκαρες μὲν σοί γε πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ. S P I C.

O felicem matrem] Muſæus, ὀλβίη ἣ τέκε μήτηρ, C O L.

v. 27 & 28. Ego pædag. & cuſtos, etiam quo non juſſeris, ſequar] Pædagogi ſequebantur pueros. Horat. Satyr. lib. 1.

---veſtem ſervosque ſequenteis
In magno populo ſi quis vidiſſet, avita
Ex re præberi ſumtus mihi crederet illos,
Ipſe mihi cuſtos incorruptiſſimus omnes
Circum doctores aderat.----

Manilius --- *teneros etiam qui nutriet annos, Et dominum dominus prætexta lege ſequatur.* Vide Vlp. L. 15. parag. Comitem. D. de injuriis. Colloquiis pueril. μετὰ ταῦτα γραφεῖον ἐπεζήτησα καὶ σωμάτιον, καὶ ταῦτα παρέδωκα ἐμῷ παιδί. Ἑτοιμασθεὶς οὖν εἰς πάντα προῆλθον ἀκολουθοῦντός μοι παιδαγωγοῦ. παῖδα dicit capſarium, qui eunti ad ſcholam libros portabat. Iuvenal. *Quem ſequitur cuſtos anguſtæ vernula capſæ.*

v. 28. Etiam quo non juſſeris ſeq.] Epigram.

εἰ καὶ τηλοτέρω Μερόης τεὸν ἴχνος ἐρείσεις,
  πτηνὸς ἔρως πτηνῷ χεῖσε τάχει με φέρει,
εἰ καὶ ἐς ἀντολίην πρὸς ὁμόχροον ἵξεαι ἠῶ,
  πεζὸς ἀμετρήτοις ἕψομαι ἐν σταδίοις. C O L.

v. 33. extra cellam proceſſit, tamquam aquam peteret]

peteret.]hoc eſt, tamquam veſicam exoneraret. *Veteres* vero honeſte aquam pro urina poſuerunt; & veteres dicebant, ſumere ſe aquam cum ibant ad ſeceſſum. Ovid. *Sumendæ detur cum tibi tempus aquæ*. id eſt, cum tibi detur tempus ad exonerandam veſicam. Vide Scal. ad Propert. l. 3.

v. 37 & 38. Et ego iracund. ſum & tu libid.] Plaut. Menæch. *Tu magnus amator mulierum es Meſſenio, Ego autem homo iracundus.* C O L.

v. 39 & 40. Puta igitur me furioſum eſſe, cede inſaniæ] dixerat: *ego iracundus ſum*. Seneca uſquequaque iram inſaniam eſſe diſputat. Horat. furor. lib. 1. de Ira c. 1. *Hic totus concitatus, & in impetu eſt doloris, armorum, ſanguinis, ſuppliciorum minime humana fruens cupiditate*. L. ex V. C. *furens cupid.* Furit, inquit, minime humana cupiditate. idem Seneca adſerit, iram ſpeciem eſſe furoris minimi, Philemo: μαινόμεθα πάντες ὁπόταν ὀργιζώμεθα: Apollonius Macedo: τῆς ὀξυθυμίας τὸ ἄχθος μανία. Vide Cicer. lib. III. Tuſc. Quæſt.

v. 42. Adduxit rep. oſtium] Apul. I. de Aſ. aureo: *Ego vero adducta fore peſſuliſque firmatis*. C O L.

v. 46. ſemicinctio ſtanti] Locus deſperatus, quales complures in hoc ſcriptore, adeo ut in ſingulis trepidemus, nec magis certi ponere pedem, quam ii qui in tenebris. Fateor multa intacta nobis abiiſſe, quorum tamen tam ardua difficultas, ut aliorum quoque acumina hebetarint.

P. 29. v. 5. Me utraque manu impulſum] Habet aliquid ſimile Apulejus, *Accepto* (inquit) *funiculo mortem ſibi nexu laquei comparabat. Nec tamen latuit fidam uxorem caſus extremus mariti, ſed funeſtum nodum violenter invadens manibus ambabus*.

v. 6. ſi putas contingere poſſe] exturbandum *contingere*: nam ſententiæ officit. Palm.

v. 8 & 9. periturus per præcipitia] al. *petiturus præcipitia*.

v. 18. Vt pueris diſcentibus audaciam tonſoris daret] Martialis lib. IIX. *Tonſorem puerum*.--D.

v. 22. diverſitor] πανδοχεὺς *Diverſoriarius*.

v. eod. Cum parte cœnulæ] Apul. *Abi* (inquit) *fatue, qui in domo funeſta cœnas & partes requiris*. Et al. *Caſeum, atque alias prandii partes diviſerat*. C O L.

v. 27. ne mercedem cellæ] ἐνοίκιον, ſeu στεγανόμιον. Poll. lib. I.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

v. 31, 3 & 33. Ille tot hoſpitum potionibus liber, urceolum fictilem in Eumolpi caput jaculatus eſt] Editio Plantini & Lugdunenſis *liberum*, rectius: id eſt, vacuum & exhauſtum. N O T.

v. 35. ligneum candelabrum] Cæcilius: *Memini ibi candelabrum ligneum ardentem*. Mart. Apop.

v. 39. Redditaque ſcordalo vice] Vet. lexic. *Scordalus*, *ferox*. Seneca epiſt. 84. *Tullius Cimber erat in vino & ſcordalus*. C O L.

redditaque ſcortillo vice] in V.C. *ſcordalo*. Scordalum interpretor, velut ſcorodalũ, id eſt, hominem alliatum, & illuvie ſqualloreque fœdum. vide Turnebum Adv. lib. 6. c. 4.

v. 41. Inſulariique] L. 203. L. 166. D. de Verb. ſignif.

v. 43. carnario] *Carnarium* κρεμαστήριον. Vide Non. Dolia.

v. 45. ſoleis ligneis] Autor Rhet. ad Heren. *Pedibus ſoleæ ligneæ inductæ ſunt*. Gloſ. *Solea* σανδάλιον. Item: σανδάλιον *Gallicula*: quæ vox etiam in Gloſ. Iſidori: *Calcei gallicæ militum*. Idem Gloſſarium: *Gallicula* τέρχας. Heſych. τερχάδες αἱ σανδάλια ἀπὸ ἀγρίου δέρματος. ita L. hunc locum. Soleæ igitur ligneæ ſunt Gallicæ, aut ſculponeæ, nam & ita recte appellantur, licet aliter Fulgentius exponat. utrumque vocabulum retinent Vaſcones. a gallicula, *gallicularius*. Gloſſæ Iſidori: *Gallicularius*, *cerdo*. etſi minus proprium hoc interpretamentum.

P. 30. v. 8. ſtricto acutoque articulo percuſſi] Κονδυλίζω, hoc eſt, κονδύλοις πλήττω. Suidas Mart. Capella lib. 1. Iſidemque quibus fuerat eblandita ictibus crebris verticem complicatiſque in condylos digitis vulnerabat.

v. 10 & 11. injuriamque Eumolpi advocat. comm.] Locus ſine dubio corruptus. Fortaſſe: *Injuriæque Eumolpi advocationem commodabam*. Id eſt, favebam. Sequentia declarant. Scaliger.

Injuriamque Eumolpi, advocationemque commendabam] Avet animus legere, *Injuriamque Eumolpo, advocationemque commodabam*. Commodabat enim injuriam Eumolpo, quia eum excluſerat, quo nomine competere actionem injuriarum docet M. Tull. in Orat. pro Cæcina. Commodabat advocat. quia illi quodammodo aderat ſpectans per foramen, &, ut ipſius verbis utar, favebat vapulanti. Injuriam autem & advocat. alicui commodare ita

dictum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

dictum, ut p.43. *commodare manum* : & p.56. *commodare locum perituro.* & p. 56. *commodare amplex.* Huc accedit quod verb. *commodare* pulchre convenit advocationi. Aſcon. in Cicer. divinat. *Qui defendit alterum in judicio, aut patronus dicitur, ſi orator eſt, aut advocatus, ſi jus ſuggerit, aut præſentiam ſuam amico commodat : aut procurator, ſi negotium (abſentis) ſuſcip. aut cognitor, ſi præſentis cauſam novit, & ſic tuetur ut ſuam.* N O T.

v. 11 & 12. velut cibo me replebam] Sæpe Plaut. *iſtuc mihi cibus eſt quod vapulare.* D.

v. 13 & 14. in mediam rixam perfertur] L. *in m. noxam p.* Noxa aliquando notat jurgium ac diſſidium. Auſ. *Sæpe in conjugiis fit noxia, ſi nimia eſt dos.* Noxiam & noxam idem vult eſſe Serv. in Virg. Scalig. in Priapeja.

v. 20. Contubernalis] Quippe Bargates ſervus. inter ſervos autem matrimonium non eſt, ſed contubernium. L. Quæſitam, parag. 33. D. de inſtr. vel inſtrum. leg. *Contubernales quoque ſervorum, id eſt uxores.* Vlp. L. 14. parag. Serviles, D. de ritu nupt. & fragm. tit. de Tutel.

v. *eod.* faſtum facit] id eſt, deſpicit & repellit. *Faſtus*, repulſa. Propert. lib. 11. Eleg. xiv.

Nec mihi jam faſtus opponere quærit iniquos,
Nec mihi ploranti lenta ſedere poteſt.

Nemeſianus : *Quisquis amat pueros, ferro præcordia duret, Perferat & faſtus.---*

v. 21. Maledic illam] Vide Mart. l. 4. epig. 17.

Maledic illam verſib.] Plaut. Aulular. *Bono animo es & benedic, nunc quæ res tibi & gnatæ tuæ Bene feliciterque vortat. Ita dii faxint, inquito.* Et in Caſina: *Benedice, diu ſum fretus: deos ſperavimus.* Idem in Rudente, *Bene equidem tibi dico, qui ut te digna eveniant, precor.*

v. *eod.* Vt habeat pudorem] Martial.

Facere in Lyciſcam Paulle me jubes verſus,
Quibus illa lectis rubeat, & ſit irata. Catul.
Adeſte Hendecaſyllabi, &c.
Quod ſi non aliud poteſt ruborem
Ferreo canis exprimamus ore. C O L.

v. 24. intrat ſtabulum præco] Furtum quod a lictore aut viatore licio præcincto, ipſo aut alio quolibet comite indicium & fidem in lance præferente, ſive hoc privata ſive publica ex auctoritate magiſtratus perquiſitum inventumque eſt, per

lancem

ancem & licium conceptum videtur. hujus rei amiſſæ perquirendæ & concipiendæ ratio etiam apud Plaut. Mercat.

Certum eſt præconium jubere jam quantum eſt conducier,
Qui illam inveſtigent, qui inveniant: poſt ad prætorem illico
Ibo, orabo, ut conquiſitores det mihi in vicis omnibus.

extant & alia præconii hujus exempla apud Lucianum, Senecam lib.v.controv. Apul. lib.vi. Mileſ. Theocr.idyl.xxi. & Fortunatianum lib.i. Rhetor. vide Pet.Pithœi Adv.lib.i.c.11.

v. *eod.* cum ſervo publico] Artemid.lib.v.Iulian. in epiſt. δοῦλος δημόσιος. Frontinus de Aquæ ductibus: *Lictores binos, & ſervos publicos, & ſcribas habeant.* Plinius lib. x. Epiſt. *Quidam vel in opus damnati vel in ludum, publicorum ſervorum officio funguntur.*

v. 26. hæc proclamavit] Is eſt legitimus ritus fugitivos perquirendi: Græci vero σάλπιγξι adhibuerunt. Apollodorus lib. iii. de deor. Orig. Ὀδυσσεὺς ὃ μηνυθέντος περὶ λυκομήδης ζητῶν ἀχιλλέα σάλπιγγι χρησάμενος εὗρε. ex hoc ritu interpretor Artemid. lib. i. σαλπίζειν δοκεῖν σάλπιγγι τῇ ἱερᾷ, ἀγαθὸν τοῖς βουλομένοις συγγίνεσθαί τισι. καὶ τοῖς ἀπολελωκόσιν ἀνδράποδα, ἢ τινας τῶν οἰκετῶν.

v. 29 & 30. Accipiet nummos mille] Apul. *Cedo præmium, mille, inquit, nummi deponentur tibi.* Fortunat. *Dixit daturum ſe denarios mille ei qui ad ſe ſervum perduxiſſet.* Eſt & proclamationis ejuſmodi exemplum apud M.Senec.vi.contr. COL.

v. 31. amictus diſcolaria veſte] Diſcolariam veſtem, ut Iuris auctores verſicoloriam, Vopiſ. *coloriam.* Diſcoloria autem veſte uti ſolitos, qui quid publica autoritate facerent, teſtimonio Conſtit. Cod. Theod. tit. de habitu quo intra urbem uti oportet. Pet. Pithœus.

v. 32. indicium] Apul. lib. ix. *Indicinæ præmium,* μήνυτρον, εὕρετρον.

v. 34. inſtitis, quibus ſponda culcitam fereb.] Lecti funibus tenti. Martial. lib. 5. ep. 63.

Nulla tegit fractos, nec inanis culcita lectos,
Putris & abrupta faſcia reſte jacet.

Faſciæ quibus lectus renditur, *inſtitæ.* Gloſſ. Iſid. *Inſtitæ, grabati reſticulæ,* Horat. epod. 12.

Iamque

Iamque ſubando

Tenta cubilia, tectaque rumpit.

Comment. *Cubilia: lectum intortis funibus, vel faſciolis tentum. tectaque: coopertoria lectuli ſtragula. Iuven. Cadurcum nominat & inſtitam.* Locus eſt Satyra 6.

Magnaque debetur violato pœna cadurco.

Comment. *Membrum mulieris intelligitur, cum ſit membri velamen, vel, ut alii, eſt inſtita, qua lectus intenditur. Unde ait Sulpitia:*

Ne me cadurcis deſtitutam faſciis
Nudam Calæno concubantem proferat.

Quamvis idem Scholiaſtes Satyr. 7. *Cadurcum dicunt cucullum candidum, propter hiemes & nives comparatum, alii tabernaculum, aut tentorium, quibus merces protegere conſuerunt.*

v. 40. Vniuſque hominis veſtig.] Propert.

Apparent non una toro veſtigia preſſo,
Signa voluptatis non jacuiſſe duos. COL.

v. 42. cum viatore] Columella lib. 1. *Illis temporibus proceres civitatis in agris morabantur, & cum conſilium publicum deſiderabatur, a villis arceſſebantur in Senatum Ex quo qui eos vocabant viatores nominati ſunt.* Sunt fere iidem cum lictoribus. Lat. Pacatus: *Necocioſa viatoris manus plebem verbere ſubmovebat.* Sane ſubmovendi munus lictorum notum. Lego in V. Inſcript. etiam Viatrices fuiſſe.

v. 45. Publicus vero ſervus inſertans comm.] Notanda ſunt illa in geſtis Collat. *Curator Reip. Bovi ſervo publico dixit, Intra, quære, ne plus habeat. Servus publicus dixit, Quæſivi & non inveni.*

v. 46. clauſtrorum infirmitatem] MS. firmitatem. D.

P. 31. v. 5. Quo enim ſecures attul.] Senec. l. 4. ontr. 7. *Tulit ſecum gladium, ſic enim occiſuri veniunt.*

v. 12 & 13. raptam cauponis harundinem] Harundinem oſtio appenſam intellige. infra *& harundinem ab oſtio rapuit.* ea virga Senecæ, *janitoris geſtamen* lib 11. de Tranquil. D.

v. 13 & 14. Omniaque etiam foramina parietum ſcrutatur.] ſolebant veteres in perquiſitione furti vel minutiſſima quæque quamvis obſignata perſcrutari & excutere. Plato de legibus lib. 12. Apul. lib. 9. *immiſſis itaque lictoribus cæteriſque publicis*

blicis miniſtris angulatim cuncta perluſtrari jubent. Pet. Pithœus Adverſ. l. 11 c. XIX.

v. 15 & 16. ſcyniphes] Ea vox Exodi. 8. Origines *muſcas minutas, ſed acerbiſſimo terebrantes ſtimulo* ait. uti & Eucherius l. 2. Inſtruct. *culicum genus aculeis permoleſtum.* Forte Petr. nomen animalis effigiati in lect. Quid ſi L. *ipſos ſcimpodes?* Heſych. Σκίμπους, κράβατος. Schol. Ariſtoph. τὸ κράβατον σκίμποδα λέγουσιν ἀττικοί. Quanquam alii σκιμπόδιον lectum tricliniarem, ut apud Gell. l. 19. c. 10. & Heſych. σκιμπόδιον, εὐτελὲς κλινίδιον, alii lecticam.

v. 19 20, & 21. Et in poteſtate tua eſſe Gytona meritiſſima propoſitione monſtrabo] Si attenderis quæ ſequuntur, vix dubitabis quin ita legendum ſit: *Et in poteſtate tua eſſe Gitonem meritiſſima proditione monſtrabo.* Nam ſtatim dicturus eſt, *meritò, inquam, excandeſceres ſi poſſes proditum oſtendere.* Tria hæc, *merito, proditum, oſtendere*, tribus illis reſpondent, *meritiſſima proditione monſtrabo.* Sic p. 56. *totamque fallaciam invidioſa proditione detexerit.* NOT.

v. 27. Gyton collectione ſpiritus plenus continuo ita ſternutavit, ut grabatum concuteret] Inſerendum adverbium, *ter*, ex v. c. *ter continuo ita ſternutavit.* NOT.

v. 27 & 28. continuo ita ſternutavit &c. ad quem motum Eucolpus Gytona ſalvere jubet.] Sternutantibus bene comprecabantur, ac ſalutem ingerebant. Plin. l. XXVII. c. II. *Cur ſternutamentis ſalutamur.* D.

Continuo ita ſternut.] Simile quiddam Apul. *Intercluſo ſpiritu diffluebat, utque eſt ingenium vivacis metalli, crebras ei ſternutationes commovebat, &c. quod cum putaret ab ea profectum, ſolito ſermone ſalutem ei fuerat imprecatus.* COL.

v. 35. Eluſus circa popi. err.]

Ego nolo Florus eſſe,
Ambulare per tabernas,
Latitare per popinas,
Culices pati rotundos.

Firmic. *Faciet popinarios, & qui alienarum voluptatum curam ſollicitudinemque ſuſtineant.* COL.

v. 37. araneis oleo madentibus] Seren. Sammon.

Si vero caput infeſtus colliſerit ictus,
Ex oleo necti veſtis debebit Arachnes.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

Neſciet hæc illic niſi cum ſanarit abire.
Quod exſcripſit Marcellus de medicam. c.1. *Fracto capiti tela aranei ex oleo & aceto impoſita non receдit, niſi ſanaverit.*

v. 39. amplexuſque jam mitigatum) al. *jam mihi gratum.* L. *amplex. tam mihi iratum.* Grut.

v. 43. Hiberum invaderet mare) L. *hibernum.* D.

Hiberum invad. mare) al. *Hibernum.* Muſæus: χειμερίην ἄπιστον ἀλυσκάζων ἅλα ναύτης. Apud Plaut. Arcturus: *Increpui hibernum, & fluctus movi maxumos.* Gloſſator in illud Perſii: *Hibernat, Sævit, inquit, vel a navigiis vocat.* COL.

P. 32. v. 1. Ego ſic ſemper] Horat. 1. Epiſt.
Omnem crede diem tibi diluxiſſe supremũ. COL.

v. 16. expedire ſarcinulas) Catull. *Aptis ſarcinulis & expeditis.* D. F.

v. 19 & 20. Moraris, inquit, Eumolpe, tanquam propudium ignores) Verba ſunt nautæ vectores urgentis, ut navem propere conſcendant. Quare faceſſat illud, *propudium*, & in ejus locum remigret, *prope diem*, quia ſignificat non longe abeſſe lucem. Nondum enim plane diluxiſſe proxima hæc verba declarant, *& adoratis ſideribus intro navigium.* NOT.

v. eod. Propudium ignor.) Nonnihil ad iſtum locum facere videtur, quod ex Turpillo refert Iſidorus: *Quaſi, inquit, cum ventus fert navim in mari ſecundus, ſi quis propedom miſit, ſi veli ſiniſtrum.* Sane Servius podia interpretatur funem, quo tenditur velum. ſed quæramus. COL.

v. 24. in altum compono) V. ſcheda M.S. *ad altum comporto.*

v. eod. Adoratis ſideribus intro navigium] Puto Caſtorem & Pollucem. Propertius navigaturus deos maris invocat. lib. 3. Eleg. 19.

Ergo ego nunc rudis Adriaci vehar æquoris hoſpes,
Cogar & undiſonos nunc prece adire deos.

Plaut. Trin. Sc. Salſiponti: Apud Apoll. Argon. lib. 1. ingreſſuri mare Apollini Embaſio faciunt. vide Schol. Imo & fluctibus ipſis faciebant. Cicero III. de Natura deor. *Noſtri duces mare ingredientes immolare fluctibus hoſtiam conſueverunt.*

Adoratis ſideribus) Euſtat. καὶ δὴ περὶ τ̀ λιμένα γινόμενοι, καὶ τὰς χεῖρας ὅλας πρὸς αὐτὸν ἀνατείνασι τ̀ λαμπρὸν ὑρανὸν, Ζεῦ πάτερ λέγοντες, &c. Luc. παγκισμὸς ὁ

καὶ

καὶ πολλὴ τὶς εὐχὴ, θεοὺς σωτῆρας καλοῦντες, εὐφημοῦντες ὅσιον τὸ πλοῦν γίνεσθαι. C O L.

v. 25. Moleſtum eſt quod p.hoſp.pl.) Mart. *Quid rogo? quid ſcelus eſt mollem ſpectare miniſtrum? Aſpicimus ſolem, ſidera, templa, deos.* C O L.

v. 27. Sol omnibus lucet) Ovidius VI. Metamorph.

--- uſus communis aquarum eſt, Nec Solem proprium natura nec aëra fecit, Nec tenues undas. ---

v. 33. ſumere) inter verba nequitiæ: Martialis lib. x. epigram. XVIII.

Cum duo veniſſent ad Phyllida mane fututum,
Et nudam cuperet ſumere uterque prior.

Nemeſ. *ſic gaudia ſumet.*

v. eod. opus) Amph. ὑπουργίαν.
Mart. *Acceßi quoties ad opus.*
&, *Poſt opus & ſuas palaſtras.* C O L.
opus anhelitu perdet) L. *prodet.*

v. 35. animum diſſidentem) L. *diffidentem.* D.

v. eod. & 36. obruto tunicula capite) L. *obnupto.* D.

v. 38. conſtratum puppis) στέγη. Fulgent. de priſco ſermone. hinc Cicer. in Verr. *navis conſtrata*, quæ Cæſari *tecta*, in Gloſſ. *Caſana* σκέπη πλοίου.

v. 45 & 46. ſomnio circum amictus) Tibullus:

Et cum te fuſco ſomnus velavit amictu. D.

P. 33. v. 5. ſuper conſtrat. navis) ἐπὶ τοῦ καταστρώματος.

v. 9. Intremui poſt hoc fulmen attonitus.) Emendandum hinc illud Salluſtii Fragmentum Hiſtor. I. *Sic vero quaſi formidine attonitus, neque animo neque auribus aut lingua competere.* Cum enim locutio ſit figurata, legendum ſane eſt: *quaſi fulmine.* Apulejus Metamorph. IIX. *Sed Charite vocem nefandam & horruit & deteſtata eſt: & velut gravi tonitru procellaque ſideris vel etiam ipſo Diali fulmine percuſſa corruit corpus & obnubilavit animam.* Latinus Pacatus in Panegyrico *Hinc reorum uſque ad damnationem metus, poſtea attonitus ſtupor.* Cæterum de animi conſternatione ſeorſim habes apud Senecam Natur. Quæſtion. lib. 2. cap. 27. De aurium autem ſtupore, Ammianus Marcellinus lib. 17. *In Tagetis Thuſci libris legitur Vejovis fulmine tangendos adeo hebetari, ut nec tonitrum nec majores audire poßint fragores.* Item Q. Curtius lib. 8.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

Erat prope continuus cæli fragor, & paßim cadentium fulminum ſpecies viſebantur, attonitisque auribus ſtupens agmen nec progredi nec conſiſtere audebat. S P I C.

v. *eod.* poſt hoc fulmen attonitus] Florus lib.2. c.12. *Regem attonitum tanquam ſubito malo ſtupentem.* Celſus lib.3. c.26. *Attonitos quoque videmus quorum corpus & mens ſtupet. Fit interdum ictu fulminis, interdum morbo.* vide Senec. Natur. Quæſt. lib.2.c.27. Gloſſæ: *Attonitus* ἐμβρόντητος, ἐμβροντηθείς. Attonitus ἐμβροντηθεὶς. ἐκμεγγικεὶς. locus corruptus. egregiarius forte ἀγελάρχης. Gloſſa: ἀγελάρχης, armentarius, gregarius, dux gregis. tranſpoſita vox, nam verbum attonitus, minime interpretatur. Xenophon. ἑλληνικῶν 4. πίπτει κεραυνὸς εἰς τὸ στρατόπεδον, καὶ οἱ μέν τινες πληγέντες, οἱ μὲν ἐμβροντηθέντες ἀπέθανον.

v. 10 & 11. aliquando totum me fortuna viciſti.] *Aliquando* pro tandem, ut Plaut. *Aliquando oſculando melius eſt pauſam facere.* D.

v. 11 & 12. ſuper pectus meum] Tale illud Leucipp. τοιαῦτα ἔλεγε καὶ ἔκλαιεν, ἐπιθεῖσα μου τοῖς στέρνοις τὴν κεφαλήν. Euſtath. τοιαῦτα εἶπε, καὶ περὶ τὸ στέρνον τοῦτο τοὐμὸν ὅλον, καταπιθεῖσα τὸ πρόσωπον κατέβρεχε με τοῖς δάκρυσι. C O L.

v. 22 & 23. Quis nobis Hannibal. navigat.] L. *nobiſcum.*

Hannibal] Annibalem pro ferociſſ. & capitali hoſte, ut Cyclopem pro archipirata. ut Sidon. Tanaquil. pro egregia uxore. Durant. Var.l.1.c.13.

v. 27. Vecturam] Var.l.4.de L.Lat. *Hinc vecturæ quas ſolvebant ii qui ratibus tranſibant.* Pl. Moſtel. Sc. Met. *Tris minas pro illis duob. præter vecturam dedi.*

v. 40. In ultimis eſſe] Seneca l.2. contr.5. *Cum ſubito nunciatum eſt in ultimis eſſe filium.* Salvianus ad Eccleſiam: *Vel moriens & in ultimis ſitus.*

v. 44. portibus ſe gravatim inſin.] Seneca epiſtol.54.

v. *eod.* Portibus ſe curvatis inſinuant] L. *p.ſ. gravatim i.* Lipſ. Ep. Quæſt. l.3. ep.2.

v. *eod.* Portibus ſe curvat.] Seneca, *Ipſo littore quod inter Cumas & Servilii Vatiæ villam curvatur.* Leucip. δίδυμος λιμὴν ἐκ κόλπου πλατὺς ἠρέμα κλείων τὸ πέλαγος. ἡ γὰρ ὁ κόλπος κατὰ πλευρὰν ἐπὶ δεξιὰ χηλάων. Sed & curvum notat Servius quaſi perpetuum litorum epithetum. C O L.

P.34. v.

P. 34. v. 16. Vtique gubernator, qui pervigil.] Salvianus lib. I. *Gubernator & auras captans, & ſaxa vitans, & aſtra ſuſpiciens.* Theon. κυβερνήτην δ' ἡ τῆς νεὼς ἀρχὴ βλέπειν ἐπαναγκάζει πρὸς τὰ ἄστρα. Idem de gubernatore: ὄμματα στήσας ἀκριβῶς πρὸς τὰ ἄστρα.

v. 21. funis, qui ſcaphæ cuſtod. gerit] Majoribus navigiis ſcaphæ & id genus minora alligata, quæ hinc ἐφόλκια, Heſych. ἐφόλκια, μικρὰ καράβια. παρὰ τὸ ἕλκεσθαι ὑπὸ τῶν μεγάλων πλοίων. idem tradit Scholiaſtes Ariſtophanis.

v. 23. Interdiu noctuque] *Quid noctis videtur*, apud Varronem. C O L.

v. 26. Interrog. audaciam] Seneca Contr. 8. libro 2. *An exhauſtis viribus perierit, interrogate rumorem.*

v. 27. nam quod ad meum comitatum attinet] pro ſocietate & communione periculi mei cum veſtro. Cicero: *Societas & Comitatus illius*. D. nam quod ad meum comitat.] Fort. *conatum*. Scal.

v. 29 & 30. ſpiritum impendere] Seneca lib. 2. Controv. *Facilius potes carere eo qui ſpiritum debet, quam eo qui impendit.*

v. 31 & 32. indutas pelles conjiciam, vinctoſque loris inter veſtimenta circumferam] de hoc genere pellium Paullus l. 5. D. de ſupellect. leg. Cujac. obſ. lib. x. c. XII. Perſius ſat. v. *Iam pueris pellem ſuccinctus, & œnophorum aptas.* pellem dicit pro mantica & involucro veſtis, aliorumque utenſilium. Turneb. Adverſ. l. XIII. c. X.

In duas pelles] Segeſtria. Feſtus. C O L.

v. 39. ſolidos] id eſt, ναστός. Plinius concretos diceret, contrarium vacuo. Scal.

v. 30 & 40. quibus non ſol. venter injur. f.] V. C. *ſoleat ventus* recte. Scal.

v. eod. Injuriam facere] Non diſſimile illud Plauti Pœnulo. C O L. *Fores hæ fecerunt magnum flagitium modo.* Ad. *Quid eſt flagitii?* C O L. *Crepuerunt clare.* C O L.

v. 42. ſemel mea] τὸ *Mea*, redundat.

P. 35. v. 1. ſtatuarum ritu pannos patiem. & vinc.] Velaminibus & pannis ſimulachra induta. Lactant. lib. 2. c. 4. *His peplos & indumenta precioſa, quibus uſus velaminis nullus eſt.* Comm. ad Iuven. Sat. x. *Tunicam Iovis togam palmatam dixit auro confectam.* hinc in Firm. Aſtron. lib. 3. c. 12. *Prophetas, & veſtitores divinorum ſimulacrorum.* Verum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

quod Artemid. lib. IV. ὁ ἐν μαγνησίᾳ δόξας χαλκᾶ ἱμάτια περικεῖσθαι, ἐβιῶς ἀπέθανεν. ἦν γὰρ αὐτῶν τὰ περιέχοντα ἀκίνητα, οἷα τοῖς ἀγάλμασι περιτίθεται. Quia ſæpe aurea, aut argentea, vel ærea auro inducta hæc amicula. Lactant. *Cum Iovi Olympio aureum amiculum detraxiſſet, laneum juſſit imponi.* Iuvenal. Satyra XI. ---- *nullo violatus Iuppiter auro. Interpr. Cum necdum auro tectus eſſet, ſed tota fictilis Iovis compago.*

v. 2. adhuc aliquod iter ſalutis quærendum eſt) Malim, *aliud* pro *adhuc*, ut in editione Lugdunenſi. NOT.

v. 5 & 6. a capillis uſque ad ungues.) Plautus Epidico: *Uſque ab unguiculo ad capillum ſummum eſt feſtiviſſima.* Poſidippus Anthol. 7. Ex περχὸς ἄχει πόδων ἱερὸν θάλος. Horat. Ep. l. 2. ep. 2. *talos a vertice pulcher ad imos.* Cicero pro Roſcio Comœdo: *Nonne ab imis unguibus uſque ad verticem ſummum, ſi quam conjectura n adfert hominibus tacita corporis figura, ex fraude, fallaciis, mendaciis totus conſtare videtur?* D. Hieronimus in quadam præfatione: *Contuli cum eo a vertice ut aiunt, uſque ad extremum unguem.* Apulejus Metamorph. 3. *Ab imis unguibus ſeſe totum ad uſque ſummos capillos perlinit.* Lucianus in Aſino: ἐκ τούτου λαβοῦσα χρίεται ὅλη ἀπὸ τῶν ὀνύχων ἀρξαμένη τῶν κάτω. Calliſtratus in Deſcriptionibus: παῖς ὃ ἦν ὁ καιρὸς ἡβῶν ἐκ κεφαλῆς ἐς πόδας ἐπανθῶν τὸ τῆς ἥβης ἄνθος. SPIC.

A capillis uſque ad ungues) Plaut. Epid. *Contempla Epidice uſque ab unguiculo ad capillum ſummum: eſt feſtiviſſima.* COL.

v. 9. Circuncide nos) Iſid. Orig. *Nonnullæ etiam gentes non ſolum veſtibus, ſed & in veſtibus aliqua ſibi propria vindicant. Circuncidunt Iudæi præputia, pertundunt aures Arabes, &c. Mauros habet tetra nox corporum, Gallos candida cutis.* COL.

v. 10. pertunde aures) Arnob. *laminas pertunderent aurium.* h. e. perforarent. Familiare Iudæis, Pœnis, aliiſque qui Romanis barbari, aures perforare, unde Plautus Pœnulo: --- *incedunt cum anulatis auribus.* Cæterum hoc proprium inſigne Arabum fuiſſe quis veterum tradat adhuc quæro: nam quod apud Iſidor. legitur ex Petron. deſcriptum.

v. 10 & 11 increta fac.) Amm. Marcell. lib. 16. *Candidi pene Galli ſunt omnes* D. Eucherius Inſtr. lib. 2.

lib.2.cap.4. *Galli, a candore corporis primum Galatæ appellati.*

& increta facies, ut ſuos Gallia cives agnoſcat) Gallos facies incretaſſe indicare videtur: ſed hoc ego ad nativum potius Gallorum candorem referendum cenſeo: ſicut & Gallicos vultus apud Tertull.de veland.virg. Pith. Adv.l.1.cap.xi.

v. 18 & 19. nunquid & labra) Auctor Moreti:

Afra genus, tota patriam teſtante figura,
Torta comam, labroque tumens, & fuſca colore,
Pectore lata, jacens mammis, compreſſior alvo,
Cruribus exilis, ſpatioſa prodiga planta.

v. 20. crines calam. invert.) Quippe Æthiopes ſunt criſpi capilli, vel ut Martial. *retorto crine.* Ariſtotel. de hiſtor. Animal. lib. v. cap. 3. Αἰθίοπες οἱ ἐν τοῖς θερμοῖς, οὐλόθριχες. ξηροὶ γὰρ οἱ ἐγκέφαλοι, καὶ ὁ ἀὴρ ὁ περιέχων.

Crines calamiſtro conv.) Tertull. *Simulque ſe mulieres intellexerunt, capillum vertunt.* Propert.

Quæ mentita ſuas vertit inepta comas. COL.

v. 21. crura in orbem pandere) Ariſtoteles Problem. Sect. 14. Quæſt. 4. διὰ τί Αἰθίοπες καὶ οἱ Αἰγύπτιοι, βλαισοί εἰσιν, ἢ διότι ὑπὸ θερμοῦ ὥσπερ καὶ τὰ ξύλα διαςρέφεται, ξηραινόμενα, οὕτω καὶ τὰ τῶν ζώων σώματα· δηλοῦσι δ' αἱ τρίχες, οὐλοτέρας γὰρ ἔχουσιν. ἡ δ' οὐλότης ἐστὶν, ὥσπερ βλαισότης τῶν τριχῶν.

crura in orbem pandere) poplites divaricatos intell. infra coëuntibus talis: vitium Æthiopum genti, ad eos ſpectat hæc oratio, proprium. Talem quendam poëticis coloribus depictum propoſuit Mart. l. 11.

Cum ſint crura tibi ſimulent quæ cornua lunæ,
In Rhytio poteras, Phœbe, lavare pedes.

v. 25. quid timenti] M.S. *dementi.*

v. eod. præligemus veſtibus capita) Horat. lib. 11. Sat. 111.

Nam male re geſta, cum vellem mittere operto
Me capite in flumen.--

Capitibus velatis mori conſueviſſe videtur, ſi morte violenta aut voluntaria. Lucanus de Pompejo: *--ubi vidit cominus enſes,*

Involvit vultus, atque indignatus apertum
Fortunæ præbere caput.--

Quod etiam Plut. Pomp. vide Suet. Iulio c. 82.

v. 30 & 31. radat utriuſque non ſolum capita) Viliores ſervos per ignominiam ſemiraſos

habebant. Apul.lib.9.de iis qui in piſtrinis: *Frontes litterati, & capillum ſemiraſi, & pedes anulati.* ex hoc ritu capio Iuven. licet interpr. aliter viſum, Sat. v. --- *pulſandum vertice raſo Præbebis quandoque caput, nec dura timebis Flagra pati. &c.* Novi equidem ex Plauti. Amphitr. ſervos dum manumitterentur capita raſos fuiſſe, imo & mento raſo. Lucianus dial. qui Timon: ἠκαλαφαντίγον οἰκέτης ἐκ παιδικῶν τίμιος, ὑπεξυρημένος ἔτι τὴν γνάθον. & loquitur de ſervo cui libertas teſtamento data. Tonderi certe & radi apud pleraſque gentes ignominioſum. Philoſtrat. de Vita Apol. Tyan. lib. VII. ἄρχεται τὸ ἐνθένδε τῆς ἐς τὸν ἄνδρα ὕβρεως, γενείων τε ἀποκείρας αὐτὸν, καὶ χαίτης, ἔν τε τοῖς κακεργοτάτοις δήσας. adeo ut κουρὰ ſeu ἀπόκαρσις pœnæ nomine adhibita; potiſſimum in iis, quæ ad ignominiam. Nicolaus Damaſcenus: τῷ δὲ μέγιστα ἀδικήσαντα, ὁ βασιλεὺς κελεύει κείρεσθαι, ὡς ἐσχάτης οὔσης ἀτιμίας. Harmenopulus lib. 6. tit. 6. parag. 18. τυπτόμενος καὶ κουρευόμενος ἐξοριζέσθω. tit. 5. parag. 18. tit. 7. parag. 10. tit. 8. paragrapho 7. & paſſim. Hæc pœna etiam adulterii. Harmen. lib. 6. tit. 2. parag. 20. οἱ μοιχοὶ τυπτόμενοι, καὶ κουρευόμενοι ῥινοκοπείσθωσαν. parag. 25. γυνὴ μοιχευθεῖσα τυπτομένη καὶ κουρευομένη, &c. Hoc etiam in Taciti German. Cedreno I I. Langobard. aliiſque lectum.

v. 31. ſed etiam ſupercilia] Non tantum caput vult radi, contentus vulgari ignominia, ſed etiam ſupercilia, ut viderentur gravius puniti. nam & hoc cumprimis ignominioſum. Herodianus lib. VIII. γυμνοὺς ἐξέλκοντι, πάντες καὶ ἀποσκώπτοντες· γενείων τε καὶ ὀφρύων σπαραγμοῖς, καὶ πάσαις ταῖς τοῦ σώματος λώβαις ἐμπαροινοῦντες. Supercilia in luctu raſa Artemidorus auctor lib. 1. ἔθος παλαιὸν ἐπὶ πένθει τὰς ὀφρύας ψιλοῦσθαι.

v. 32. Frontes notans inſcript.] Iuven. -- *inſcripta ergaſtula.* Plin. lib. 18. c. 3. *inſcripti vultus.* recte autem *notans*: nam *nota*, ſeu ut Cajus I. C. *indicia*, ſunt στίγματα. Auſon. ep. XV. *Ergo notas ſcripto tolerasti Pergame vultu.* *notare* igitur *inſcriptione*, γράψαι στίγματα.

v. 33. ſtigmate puniti] L. *puncti.* ut Cicer. *notis compunctum*, pro ſtigmatico. D.

v. 35. umbra ſupplici] L. *ſupplicii.* D.

v. 37 & 38. Implevit frontes ing. litteris] Valer. Max. lib. 6. c. 8. *Servus ab eo vinculorum pœna coercitus, inexpiabilique litterarum nota per ſummam*

oris

oris contumeliam inuſtus. Scribon. Largus: *Ponemus quo ſtigmata tolluntur. In ergaſtulo deprenſum, & litteras habentem.* Quid autem iſtæ litteræ continerent, docet ipſe Petr. *notum fugitivorum epigramma per totam faciem liberali manu duxit.* vere *totam faciem*; inſcriptæ enim litteræ & verba toti vultui. I. Lipſius, amor & delicium generis humani, cujus feliciter curioſa doctrina, & polite accurata diligentia nihil nobis reſidui in hac re fecit, ex Zonaræ Annal. III. docet Elect. I. Theophilum facies Monachorum compunxiſſe, & Iambicos verſus atramento infuſo expreſſiſſe. Non falſo igitur epigramma liberali manu duxiſſe ait, quamvis Suidas: πᾶν τὸ τὰ ἐπιγραφόμενα τισί, κἂν μὴ ἐν μέτροις εἰρημένα, ἐπίγραμμα τὸ λέγεται. Solenni itaque ritu inſcriptæ literæ, imo verba, quæ cauſſam crimenque oſtenderent compunctionis. Columella Hortulo:

Deletura diu fronti data ſigna fugarum.

Signa fugarum, h. e. fugitivorum epigram. etſi vir magnus L. *focorum*, doctiſſ. ſane interpretatione. Plato de LL. libro 8. ὃς δ' ἂν ἱεροσυλῶν ληφθῇ, ἐν τῷ προσώπῳ καὶ ταῖς χερσὶ γραφεὶς τὴν ξυμφορὰν, καὶ μαστιγωθεὶς, &c.

v. 39. notum fugitivorum epig. expreſſit] Fugitivi compungi ſolent notis, vel literis, quibus dignoſcuntur, & deprehenduntur. l. 2. D. de fugit. Quinct. *ſi quis fugitivo ſtigmata ſcripſerit.* Clem. Alexand. τὸν δραπέτην στίγματι δείκνυσι. Vide Cuja. Obſer. lib. 7. c. 13.

Et notum fugitivorum Epigramma] ç. F.

v. 45. Non diſſimulata] L. *Nos diſſ.*

P. 36. v. 5. Eucolpion quid quæris] L. *Euc. quem qu. ſcito a.* D.

v. 6 & 7. Putes, inquit, una] Simile illud Leuc. ὡς δ' ἤκουσα τὸ ὄναρ, ἀναμιμνήσκομαι παραπλήσιον ἰδὼν ἐνύπνιον. COL.

v. 9. quod Baiſtor aſylo notav.] Puto: *quod Baiis ceſtro ac ſtylo notaveram.* Scal.

v. 10. Epicurum hominem divinum] Tertull. de Anima cap. 46. *Vana in totum ſomnia Epicurus judicavit, liberans a negotiis divinitatem.* Vide Lucian. Pſeudom.

v. 12 & 13. Triphænæ ſomnium expiavit] Propert.

Ibat & hinc caſtæ narratum ſomnia Veſtæ,
Non ſibi, neve mihi quæ nocitura forent.

Varia ſuperſtitio expiandi ſomnia. Rem divinam faciebant. Tibull.

Ipſe procuravi ne poſſent ſæva nocere
Somnia, ter ſancta deveneranda mola.
--omnia noctis Farre pio placant.

Aqua lavabant. Perſ. Sat. 2. -- *& noctem flumine purgas.* Propert. l. 4.

Sæpe illa immeritæ cauſſata eſt omina lunæ,
Et ſibi tingendas dixit in amne comas.

Plutarch. idem tradit περὶ δεισιδαιμονίας. Non autem omina tantum aqua expiabant, ſed omni luſtrationi adhibebant. Dion. lib. 39. πρός τε ὕδωρ ἀφικέσθαι, κἀνταῦθα καθαρμόν τινα σφῶν ποιεῖσθαι. Servius ineditus Æn. lib. 12. *Pura veſtis, qua uti conſueverant ad ſacrificandum. Ea autem purpurea. Purpura enim maris vicem ad piandum præbet. Sane quævis ſcelera aqua expiabant.* Varro Rer. humanar. lib. x. *Iuxta Rhegium fluvii ſunt continui ſeptem, in his a matris nece dicitur purgatus Oreſtes.* Idem Cato refert Orig. 3. apud Prob. ad Virg. Vide Tertul. de Baptiſ. cap. 5. Virg. Æneid. 6. & inibi Serv. Lact. l. v. c. 20. Sen. Herc. Fur. Apul. Mil. l. xi. Dion. l. 48. Eurip. Taur. Sed & luſtratio quæ per aquam, varia forma modoque peracta; aut enim parte aliqua immerſi, aut aſperſi tantum. Cum parte aliqua, aut caput, aut manus abluebant. Quod caput, Perſ. Sat. 2. Iuve. Sat. 6. Apul. l. x. Mil. Fulg. l. 2. Myth. Theoph. Char. περὶ δεισιδαιμονίας. Quod manus, Schol. Soph. ἔθος ἦν τοῖς παλαιοῖς, ὅτε ἢ φόνον ἀνθρώπου, ἢ ἄλλας σφαγὰς ἐποίουν, ἀπονίπτειν τὰς χεῖρας εἰς κάθαρσιν τοῦ μιάσματος. Mat. cap. 27. λαβὼν ὕδωρ ἀπενίψατο τὰς χεῖρας, λέγων· ἀθῷός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ δικαίου. Quo forte illud quod Heſyc. χερνίβιον τὸ ἁγνισθῆναι, δι' ὕδατος ἔχοντος χεῖρας καὶ ἅλας. Nota dignum quod farris & ſalis injectione aquam piatricem pararint. Menander: ὕδατι περιῤῥάναι, ἐμβαλὼν ἅλας, φακούς. vide Clem. Alex. Stromat. l. 7. Cur ſalem adjecerint, ratio in proclivi; nam Proclus in Plat. auctor, aquam marinam purificare, propter igneam portionem; tanto igitur magis ignis, quod verum eſt, idcirco veteribus frequens in omni luſtratione. Varro apud Chariſ. *Fax adhibetur propter purgationem.* Vide eundem apud interp. Perſii. Sat. 1. Diph. apud Clem. Alex. l. 7. Str. Et quia ſacra niſi caſte tractari non poterant, lavabant manus antequam facerent. Tibull.

Caſta placent ſuperis, pura cum veſte venite

Et manibus puris, ſumite fontis aquam.

ita hic locus diſt. Plaut. Amph. *Invocat deos-Mani-bus puris*-Pol.l.1. Sed de his latius alibi. Pomp. Ha-ruſp. *Fac puriter bucco vel pectore ruſtico Uti tracto lavi jamdudum manus*: Emendo:

Fac puriter vacca, vel pecore ruſtico
Intacto, lavi jamdudum *manus*:

Haruſpex hortatur ut faciat, ſe jamdudum paratum. *Facere vacca*, Virg. Ecl. 3. *Cum faciam vitula pro frugibus.*--- Vacca autem Proſerpinæ ſacra fiebant. Virg. Æn. VI. ---*ſterilemque tibi Proſerpina vaccam.* Atqui ut hic perperam *pectore* pro *pecore*, ita quoque apud Varr. *pecora* pro *pectora*. Non. Pull. Varro ſeſquiulyſſe. *Ubi nitide Phœbi veſte pulla candidi modeſte amictus paſcunt pectore*. L. *Ubi n. Ph. v. p. c. Modeſte amicti paſcunt pecora. Intacto pecore*, puto, impolluto. Quare hujuſmodi victimas poſtularint, abunde Philo περὶ ζώων. τῶν εἰς θυσίας, καὶ τίνα τῶν θυσιῶν εἴδη. Virg. VI. Æneid. *Nunc grege de intacto ſeptem mactare juvencos Præſtiterit*--- Sive potius; *intactum pecus*, quod jugum non ſenſit. Fulgent. *Minervæ injuges boves ſacrificari, id eſt, jugum nunquam ferentes.* qui cauſſam addit. vide Feſt. hinc lucem do Senec. Agamem. --- *ad tua conjux Candida tauri delubra cadit Neſcia aratri, nullo collum ſubacta jugo.*--- Silius lib. 13. *Caditur Ætneæ caſta cervice Minervæ. Caſta cervice*, injugi, intacta. Virg. Georg. IV.-- *intacta totidem cervice juvencæ.* Niſi potius in Pompon. L. *Fac... ruſtico, Uti mactes.*-- Denique quod nonnunquam ſola aſpergine uſi: Cicero II. de LL. *Inceſtum aquæ aſperſione tolli.* Iuſtinus martyr. Apol. II. Καὶ τὸ λουτρὸν δὴ τοῦτο ἀκούσαντες οἱ δαίμονες διὰ τοῦ προφήτου κεκηρυγμένον ἐνήργησαν καὶ ῥαντίζειν ἑαυτοὺς τοὺς εἰς τὰ ἱερὰ αὐτῶν ἐπιβαίνοντας, καὶ προσιέναι αὐτοῖς μέλλοντας λοιβὰς καὶ κνίσας ἀποτελοῦντας. τέλεον δὲ καὶ λούεσθαι ἀπιόντας πρὶν ἐλθεῖν ἐπὶ τὰ ἱερὰ ἔνθα ἵδρυνται ἐνεργοῦσι. Quæ quidem expiatio ad victimas ipſas. Dionyſ. Halicarn. l. 8. χερνιψάμενοι τε γὰρ αὐτοὶ, καὶ τὰ ἱερὰ καθαρῷ περιαγνίσαντες ὕδατι. Aſpergeb. autem potiſſimum caput, quod fuſe Ovidius Faſtor. l. v. Sed hæc plene tractanda ſuo jam novimus titulo, pauca quidem tanquam in guſtum data occaſione interſperſi, licet hoc votivum nobis non fuerat. Plutarch. vero de more expiandi ſomnia, περὶ δεισιδαιμονίας: Horribilibus ſpectris turbati poſtquam ſurre-

ſurrexerint, inquit, ὑπερεξαπατῶσιν ἑαυτοὺς, καὶ δαπανῶσι, καὶ τρέχουσιν εἰς ἀγύρτας ἐμπέσοντες, λέγοντας: Ἀλλ' εἴτ' ἐνύπνιον φάντασμα φοβῇ, χθονίας θ' Ἑκάτης κῶμον ἐδέξω, τὴν περιμακτρίαν κάλει γραῦν, καὶ βάπτισον σεαυτὸν εἰς θάλασσαν, καὶ καθίσας ἐν τῇ γῇ διημέρευσον. De reliqua ſuperſtitione expiandi ſomnia Clariſ. Iſa. Caſaubonus, immortale ſæculi noſtri decus Comm. ad Theoph. Char. περὶ δεισιδαιμ.

Triph. ſomnium expiavit] Suet. *Cumque exterritus luce prima ad expiandum ſomnium, præmiſsis qui rem divinam appararent, Tuſculum excucurriſſet.* COL.

v. 18 & 19. Audio non licere cuiquam mortalium in nave neque ungues neque capillos deponere. Propertius l. 4. *Huic fluctus vivo radicitus abſtulit ungues.* ad quæ verba Scaliger: Hoc verum eſt naufragis & ungues a cute recedere, & extremitates labaſcere. Quod cum videret ſuperſtitioſa antiquitas, tanquam naufragium deprecari vellet, quo ſcilicet ſciebat ungues radicitus avelli, ſolebat ſibi ungues præſecare, quoties turbaret mare, ut ex Petron. patet. Ergo irato mari capillorum reſectione naufragium deprecabantur, ut evaderent unguium præſectione, ne enecarentur in mari.

v. 19. neque capillos deponere] paullo ante: *notavit ſibi ad lunam tonſorem intempeſtivo inhærentem miniſterio, execratusque omen quod imitaretur naufragorum ultimum votum.* Gentiles urgente tempeſtate, ac nulla ſalutis ſpe affulgente, capillos ſoliti tondere. Nonius: *Qui liberi fiebant, ea cauſa calvi erant, quod tempeſtatem ſervitutis videbantur effugere, ſicut naufragio liberati ſolent*, eam ob cauſſam Iuvenalis

Tunc ſtagnante ſinu gaudens ibi vertice raſo,
Garrula ſecuri narrare pericula nautæ.

nautam vertice raſo, quem in mari ſæpiſſime pericula & naufragia inveniſſent. Ad hunc morem videtur alludere Paullus Act. Apoſt. cap. 17. ubi dejectos metu naufragii vectorum animos conatur erigere, οὐδενὸς γὰρ ὑμῶν θρὶξ ἐκ τῆς κεφαλῆς πεσεῖται. Durant. Variar. lib. 11. c. 9.

Non licere in navi neque ungues] Ad vitandum videlicet omen, nam ſalſugo maris ungues conſumit, quod ex Solino colligere eſt, Polyhiſt. cap. 4. *Cum ſalſiores eſcas edit gravida, unguiculis caret partus.*

v. 19 &

v. 19 & 20. neque capillos, niſi cum ventus mari iraſcitur] pag. 46. *naufragorum ultimum votum.* Quod verum eſſe Lucian. περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντων. ὥσπερ ναυάγιόν τινα, καὶ σωτηρίαν διηγουμένων. οἷοι εἰσὶν οἱ πρὸς τοῖς ἱεροῖς ἐξυρημένοι τὰς κεφαλάς. Hermotimo: δοκῶ δή μοι οὐκ ἀλόγως ἂν καὶ ξυρήσασθαι τὴν κεφαλὴν, ὥσπερ ἐκ τῶν ναυαγίων ἀποσωθέντες. Radebant autem caput, non ut mortem effugerent, ſed naufragium. ξυρᾶσθαι δὲ δοκεῖν τὴν κεφαλὴν πλέουσιν ναυάγιον σημαίνει, πλὴν οὐκ ἀποθανεῖν. ναυαγήσαντες μὲν γὰρ, ἢ ἐκ μεγάλης σωθέντες νόσου, ξυρῶνται).

Neque capillos deponere.] Libanius, περὶ τῆς ἑαυτοῦ τύχης. COL.

v. 26. auſpicium mihi feci] Horat. *Cui ſi vicioſa libido Fecerit auſpicium.* D.

v. 26 & 27. Quia nocentes, horridos longoſque capillos] Sordidus & paſſus capillus reorum. Plin. l. 7. ep. 27. *Reis moris eſt ſubmittere capillum.* Idem Panegyr. Iuven. Comm. *Cum rei tenemur, capillos demittimus.* Gell. l. 3. c. 4. Prudent. 1. adver. Symmach. Nec tantum rei ſordidi aut ſquallidi, h. e. ſolito cultu reorum, capillo nimirum promiſſo & veſte obſoleta. Cicer. pro Cluent. ſed etiam eorum propinqui. Mart. lib. 1.

Si det iniqua tibi triſtem fortuna reatum,
Squallidus hærebo, pallidiorque reo.

Quinct. l. 8. Imo ipſi accuſatores, ſordidati, ne rei habitu invidiam facerent, & facilius judices flecterentur. Cic in Verr. *Aſpicite ſquallorem ſociorum.* ſæpe inſperſus crinis, quo miſerabiliores. Apul. l. 7. *Ambabus manibus trahens ciceroſam caniciem.* Mileſ. l. x. & ix. Virg. Æn. x. obvium in S. Scriptura. Tertull. de jejuniis c. 16. *Cum ſtupet cælum & aret annus, ritu annuo ſaccis velati & cinere conſperſi idolis invidiam ſupplicem objiciunt.* Apol. c. 60.

v. 29 & 30. Notæ quo. lit. non adumb. comar. pr.] Diphilus:

κόμην τρέφων μὲν πρῶτον ἱερὰν τοῦ θεοῦ
ὥς φησιν, οὐ διὰ τοῦτο γ', ἀλλ' ἐστιγμένος
πρὸ τοῦ μετώπου παραπέτασμ' αὐτὴν ἔχει. COL.

v. 35. tutela navis] Navium proris effigiata aut picta deorum, quibus ſe mancipabant, ſigna impoſita, idque *tutela* Latinis. Gloſſ. *Tutelæ* παράσημον τοῦ πλοίου. recte. nam & navigio nomen imponebant. Lucian. Navig. τὴν ἐπώνυμον τῆς νεὼς θεὸν ἔχουσα, τὴν Ἶσιν. Statius Thebaid. 8.

--*ſolus*

--ſolus ſtat puppe magiſter
Pervigil, inſcriptaque deus qui navigat alvo.

Lutacius : *Tutelam navis intelligimus cum gubernatore navigare. habent enim pictos præſules, quorum nominibus nuncupantur & naves.* hoc intellexit Artemidorus cui hinc facem præfero, lib. 2. οἱ δὲ τὸν ναύκληρον, ὃς ἔδοξε τοὺς ἐν τῷ πλοίῳ θεοὺς ἱδρυμένους ἀπολέσαι. Perſius Sat. 6. -- *jacet ipſe in littore, & una Ingentes de puppe dei.* Gloſſ. *Navium tutelam dicit, quam in puppibus habent vel pingunt.* Procopius in Eſaiæ cap. 12. ἐπιβῆναι τε φησὶν Παῦλον ὁ Λουκᾶς ἐν πλοίῳ Ἀλεξανδρινῷ παρασήμῳ Διοσκούροις. τοῖς γὰρ πρώραις ἀεὶ θεῶν εἰκόνας ἐνέγραφον, ὡς καὶ νῦν ἁγίων μαρτύρων. Lucæ verba in Actis Apoſt. c. 28. vide Feſt. in Europa. Obſervo non ſemper deorum ſigna impoſita, ſed etiam animalium. Lactant. l. 1. c. XI. *Navis in qua impoſitus tutelam habuit in aquila figuratam.* de anſeris effigie. Lucian. Virgil. Æn. X. -- *arata princeps ſecat æquora Tygri.* Serv. *Cujus roſtrum erat in ſimilitudinem tygridis, namque ſolent naves nomina accipere a tutelarum pictura.* quæ verba valde corrupta leguntur. Licæ navis tutelam forte habuit effigiem Palladis manu ramum oleæ tenentis, quod ex ſequentib. claret. nam ἐλαίας φυτὸν τῇ Ἀθηνᾷ ἀνακείμενον. Artemid. l. 5.

v. 35 & 36. quadragenas plagas imponi] Lucil. *Cui ſæpe impoſui mille plagarum in diem.* D.

quadragenas utriſque plagas imponi] Nota quod plagas numerarint. Paullus 2. ad Corinth. cap. 11. ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως, ὑπὸ Ἰουδαίων πεντάκις τεσσαράκοντα παρὰ μίαν ἔλαβον. Zonaras Tom. 3. τοῖς δὲ λοιποῖς ἐκκόψας τὰ ὄμματα, καὶ περιγράψας τρίχας συγκλείσας αὐτοὺς εἶτα καθ' ἐνιαυτὸν πέμπων ἑκατὸν βουνεύροις ᾔκιζεν ἕκαστον. ſæpe in LL. Georg. tit. περὶ φόνων ζώων : λαμβανέτω μάστιγας ρ'. ibid. λαμβανόντων μάστιγας ιβ. verbatim LL. Bojocariorum tit. 18. *Si quis mulieri potionem dederit, ut abortum faceret, ſi ancilla eſt, CC. flagella ſuſcipiat.*

v. 38. viliſſimo ſanguine] Servili. ita capio apud Senec. de Clem lib. 1. c. 1.

v. 39. tres plagas Spartana nobilit. concoxi] Cur *Spartana nobilitate?* Tertull. ad Martyres cap. 4 *Nam quæ hodie apud Lacedæmonas ſollennitas eſt maxima;* διαμαστίγωσις. *id eſt flagellatio, non latet. In quo ſacro ante aram nobiles adoleſcentes flagellis adfliguntur.* Quod illud ſacrum, quæ ſollennitas? Plutarchus: οἱ

παῖδες

παῖδες παρ' αὐτοῖς (Lacedæ.) ξαινόμενοι μάστιξι δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἐπὶ τοῦ βωμοῦ ὀρθίας Ἀρτέμιδος, μέχρι θανάτου πολλάκις διακαρτεροῦσι, ἱλαροὶ καὶ γαῦροι, &c. καλεῖται δὲ ἡ ἅμιλλα διαμαστίγωσις. Vide eundem Lycurgo. Lucian. Icaromenip. Arrian. Diſſ. Epict. lib. 1. cap. 3. Cujus inſtituti originem rationemque apud Philoſtr. lib. 6. ubi Apollon. τὸ δὲ μαστίγων ἔθος, τῇ Ἀρτέμιδι τῇ ἀπὸ Σκυθῶν ἀρέσκειν, χρησμῶν φασὶν ἐξηγουμένων, τοῦτο ὁ σοφὸς ἔφη τοὺς τῶν Ἑλλήνων θεοὺς εἰρηκέναι, εἰ μαστίγων ἐγίγνοντο ξύμβουλοι τοῖς τὴν ἐλευθερίαν ἀσκοῦσιν. οὐ μαστίγων εἶπεν ἀλλὰ τῷ αἵματι ἀνθρώπου τὸν βωμὸν ῥαίνειν ἐπειδὴ καὶ παρὰ Σκύθαις, ταῦτα ἠξιοῦντο. σοφισάμενοι δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι τὸ ἀπαραίτητον τῆς θυσίας, ἐπὶ τῆς καρτερίας ἀγῶνα ἥκουσιν, ἀφ' ἧς ἐστὶ μήτε ἀποθνήσκειν καὶ ἀπάρχεσθαι τῇ θεῷ τοῦ σφῶν αὐτῶν αἵματος.

Spartana nobilitate] Nota Spartanorum animi firmitudo ac tolerantia in ſufferendis plagis. vide Senecam de providen. cap. 4. Horat. *nec tam patiens Lacedæmon*. Duſa. Vide Fr. Iureti Notas ad Symmachi lib. 11. ep. 46.

v. 44. mirabili forma exarmav. nautas] Plane eſt illud ex Helena Euripid. --ἐκκεκώφωται ξίφη. Heliodorus lib. 5. τῶν δὲ ἐπανελθόντων ἐπανετείνοντο μέν τινες ὡς πατάξοντες. ὡς δὲ ἐπιβλέψαντες οἱ νέοι κατηύγασαν τὰς ἐπιφερομένους, ὤκλαζεν αὐτοῖς ὁ θυμὸς. καὶ παρεῖντο αἱ δεξιαί. τὰ κάλλους καὶ βάρβαροι χεῖρες ὡς ἔοικε δυσωποῦνται, καὶ πρὸς τὴν ἐράσμιον θέαν ἀπρόσφιλος ὀφθαλμὸς ἡμεροῦται. lib. κάλλους ὄψις λῃστρικὸν ἦθος οἶδεν ὑποσπᾶν.

exarmaverat] arma excuſſerat. Lamp. Eliogab. *exarmati leones*. Paul. L. 2. parag. 1. D. L. Rhod. *Navis ſi quid exarmaverit*. Seneca Contr. *exarmata navis*. ep. 30. *Et ſi exarmavit, tamen reliquias navigii aptat ad curſum*. Sic *dearmare*. Apul. lib. 5. Metam. *Pharetras explicet, & ſagittas dearmet*. L. *phar. expilet*.

Forma exarmaverat naut.] Στησίχορος περὶ τὴν Ἑλένην καταλεύειν μελλόντων φησὶν, ἅμα τῷ τὴν ὄψιν αὐτῆς ἰδεῖν αὐτοὺς, ἀφεῖναι τοὺς λίθους ἐπὶ τὴν γῆν. Sane πρὸς τὴν ἐράσμιον θέαν καὶ ἀπρόσφιλος ὀφθαλμὸς ἡμεροῦται. COL.

v. 46. Giton eſt, Gi.] *Hic, hic, quem quærimus hic eſt*. COL.

P. 37. v. 2 & 3. Deflectit aures ſua ſponte cred.] Optime expreſſit adfectum amantis. ὃ γὰρ ἐπιθυμεῖ ψυχὴ, καὶ πιστεύειν φιλεῖ. ut ait Heliodor.

v. 5 & 6. Nec faciem meam conſider.] Mart.

Aſpicit nihil ſurſum,

Sed

Sed ſpectat oculis devorantibus draucos, &c. C O L.

v. 10. cum homo prudentiſſimus] *L. pudentißimus.* ſupra: *Licas homo verecundißimus.* D.

v. 10 & 11. confuſis lineamentis] Calp. Flaccus Decl. 7. *Ita confuſis lineamentis projici jußit, ut ne pater agnoſceret.*

v. 14 & 15. ſtigmata credeb. impreſſa] Cajus Inſtit. l. 1. t. 1. *Dedititii qui poſt admiſſa crimina ſuppliciis ſubditi, & publice pro criminibus caſi ſunt: aut in quorum facie quæcunque indicia aut igne aut ferro impreſſa ſunt, & ita impreſſa ſunt ut deleri non poſſint.*

v. 17. in ſupplic. duraſſent] Quinct. decl. 279. *Non omnium animos durare ad ſanguinem.*

v. 26. quia non totam] L. *quia nondum.* D.

v. 28. In porticu Herculis] ergo hæc in urbe Roma patrata ab Eucolpio. Romæ enim porticus Herculis. D.

In Herculis porticu] Fuerunt & alibi porticus Herculis templi, veluti Tiburi. Suèt. *Tibur ubi etiam in porticibus Herculis templi perſæpe jus dixit.* C O L.

v. 41. Me ut puto hominem] L. *me utpote h.* I. Guilel. Plaut. Quæſt.

P. 38. v. 1. Liberos homines ire quo deſtinant] Plautus:

Liber eſto, atque abito quò voles. C O L.

v. 4. Dedititiis hoſtibus parcimus] Grat. *O quisquis miſero fas unquam in ſupplice fregit.*

v. 9. intervertiſſent pecuniam veſtram] In MS. *pecunia.* L. *i. vos pecunia, veſtram ſi fidem prod.* D. & Palmerius. tamen Plautus *Intervertere argentum.*

v. 16. Vultum qui permutat] Habet aliquid ſimile Philoſtrat. καὶ πάνυ δεῖ, inquit, δυσχεραίνειν τὴν φαρμακοποιουμένην εὐμορφίαν ὡς πονηρίας ἔγγυς. C O L.

v. 26. Qui ignotos lædit, latro] Apul. *Crimine latrocinii in hoſpitem mihi carißimum poſtulabar. Quod crimen non modo latrocinium, verum etiam parricidium quinque rectius nominaret.* C O L.

v. 28. Reſolvit] Verbum Rhetorum. Quinct. l. 5. c 13. *reſolvere diverſa dicta difficile.*

v. 35. ſupervacuo pondere] Porph. ξυρώμενος τοῦ σώματος περιττά. C O L.

v. 42 & 43. Quid dicis tu latro? quæ ſola ſalamandra ſupercilia tua excuſſit] ſola videtur inducendum,

cendum, ut natum e repetito temere initio ſequentis verbi, *ſala Salamandra*. N O T.

v. 3. ſalamand. ſupercil. excuſ.] τὰ δ' ἔντερα αὐτῆς ψιλοῖ τὰς τρίχας. Scholiaſt. Nicand. C O L.

ſalamandra ſupercil. excuſſit] Proba lectio, Sammonicus:

Seu ſalamandra potens, nulliſque obnoxia flammis
Eximium capitis tactu dejecit honorem.

quæ ſola ſalamandra ſupercilia tua excuſſit] L. *exußit*. Plin. l. x. c. 67. D.

v. 43. Cui deo crinem vov.] Var. *Ambraciæ primum capillum puerilem demtum, item cirros ad Apollinem ponere ſolebant*. Stat.

Accipe laudatos juvenum Phœbeïe crines,
Quos tibi Cæſareus donat puer, accipe lætus.

ſed & ἔθος ἦν τοῖς ἀρχαίοις μετὰ τὸ παρακμάσαι τῆς νεότητος, τὰς κόμας ἀποκείρειν τοῖς ποταμοῖς. C O L.

cui Deo crinem voviſti] Capillum diis conſecrabant aut fluminibus: Pollux: ἔτρεφον δέ τινες κόμην ποταμοῖς ἢ θεοῖς. Diis Herculi & Apollini. Herculi vulgus Athenienſium, ut ex Heſych. eruditiſs. Caſaub. docuit. Apollini ſortis majoris. Plutarch. Theſ. μεταβαίνοντες ἐκ παίδων ἐλθόντες εἰς Δελφοὺς ἀπάρχεσθαι τῷ θεῷ τῆς κόμης. Callim. εἰς Δῆλον. Quod fluminibus: Schol. Pindari. τὰς μὲν γὰρ πρώτας κόμας τοῖς ποταμοῖς ἀπεκείροντο σύμβολον τοῦ ἐξ ὕδατος εἶναι πάντων τὴν αὔξησιν. Homer. Iliad. ψ. ejuſque interpr. Vovebant autem ſacrum crinem prima conſtitutione infantis ſuper terram, aut cum nomina imponebantur. Lucian. de dea Syria: τοῖσι δὲ νέοισι πλοκάμους ἱροὺς ἐκ γενετῆς ἀνιᾶσι. Tertullian. de Anima, cap. 40. quem ſuadeo videas. Servius ad Virg. Æn. 4. Stat. Thebaid. lib. 4. Quin addo in nuptialibus ſacris comarum primitias Iunoni, & Dianæ obtuliſſe virgines. Pollux l. 3. Καὶ τῆς κόμης δὲ τότε ἀπήρχοντο ταῖς θεαῖς αἱ κόραι. Nec virgines tantum, ſed juvenes quoque. Lucianus de Syria dea: τῇσι παρθένοισι καὶ τοῖσι νέοισι νόμον ἐποιήσαντο μὴ μὲν ἄλλως γάμον ἰέναι, πρὶν Ἱππολύτῳ κόμας κείρασθαι.

v. 44. pharmace reſponde] id eſt, ſacrilege, ſceleſte. Ariſtoph. Βατράχοις. D.

P. 39. v. 3. ſpongia uda facies] Athen. Ἡράκλεις οὐ σπογγιᾷ τίς μου παρελθὼν τὸ πρόσωπον ἐκκαθαριεῖ μεμολυσμένον μαγδαλίαις πολλαῖς. C O L.

v. 28 & 29. ſine morte] V. C. *ſemimortui*.

v. 31. Gyton ad virilia ſua admovit novaculam

 infer-

inſertam]libri quidam *inſertam*, alii, *inſectam*: veriſimilius eſt, *infeſtam*. NOT.

v. 33. Tot miſeriarum cauſ.]Tale fere illud Arnobii: *Et ſub pinu arbore genitalia ſibi diſſecat, dicens: Tibi Acdeſti hæc habe, propter quæ motus tantos furialium diſcriminum concitaſti*. COL.

v. 40, Cum appareret futurum non tralatitium bellum] Ego quidem *tralatitium* non reprehendo, ſed tamen v.c.lectio, *ſtlatarium*, ipſa vocis novitate ſe mihi commendat, bellumque ſtlatarium, lentum dici videri poteſt, a ſtlata genere navigii, cui latitudo nomen dedit, auctore Feſto. Ita enim a lembo ſive ſtlembo, equum gravem & tardum, pedibus ſtlembum Lucillius vocavit. Nec diſſimile illud in Plauti Pœnulo:

Tardiores quam corbitæ ſunt in tranquillo mari.

Ac paullo poſt:

Obſecro hercle, operam celocem hanc mihi, ne corbitam date.

Imo enimvero cum cogito, ſtlatarium bellum & tralaticium idem fere eſt, ludicrum videlicet certamen, ut vis quædam feſtucaria. Nam in vetere gloſſario, Stlatarius, exponitur, ἐργόμωκος. NOT.

v. 40. Tralatit.bell.] al. *ſtlatarium*. Gloſſ. *ſtlatarius*, ἐργόμωκος, quam tamen graphiam non probat Caper: *Slataris*, inquit, *ſine c litera ſcribendum eſt, a ſtlata rate piratica*. COL.

v. 41. Caduceatoris more]Heliodor. κήρυκά τε ὡς εἰρηνικῶν διαλέξεων σύμβολον ἀναδείξασα. COL.

Caduceatoris more]Caduceator κῆρυξ ὁ ὑπὲρ εἰρήνης ἀποστελλόμενος, καὶ τὸ κηρύκιον φέρων.

v. 43. Protendit ramum] Virg. *Et vitta comptos voluit prætendere ramos*. COL.

protendit ramum oleæ]Hic habitus ſupplicum & pacem rogantium. hinc Stat. Theb. lib. 12. *ſupplicis arbor olivæ*. & -- *ramos oleæ vittaſque precantis Tradit*-- Virg. Æneid. XI. *Velati ramis oleæ, veniamque rogantes*, lib. 12. *Paciferaque manu ramum prætendit olivæ*. Livius: *Legati Locrenſium ramos oleæ velamenta ſupplicum porrigentes*. Idem libro 4. dec. 5. Apul. Mil. 3. Heliodor. l. 9. ἀθροίσαντες οὖν πᾶσαν ἡλικίαν καὶ κλάδους εἰς ἱκετηρίαν ἀναλαβόντες, χεῖράς τε καὶ δάφνας ... ἀνάμενοι.

P. 40. v. 3. Sed contemtus amor vires hab.] Propert.

Irritata venit quando contemnitur ipſa,

Ne

Nec meminit juſtas ponere læſa minas.

Sed contemptus amor vires habet] ex perſona Triphænæ, ſecundum illud Virg. *ſpretæque injuria formæ.* quo pertinet illud *Ergo me deriſit?*

v. 7. Hæc ut turbato clamore mulier effudit] Mulier ipſa turbata potius erat, quam turbatus clamor. Itaque magis probarem, *turbata clamore.* Nec enim diverſo ſermonis genere utetur pag. 53. *Agnovit Triphæna verum Gytona: lacrimiſque turbata, tunc primum bona fide puero baſium dedit.* Nam τὸ *clamore*, per ſe ſtat, idemque valet, ac ſi dixiſſet, *cum clamore.*

Virgil. 1. Æn.

-- & templum clamore petebant.

Idem 8. Æn.

Diſceſſu mugire boves; atque omne querelis
Impleri nemus, & colles clamore relinqui. NOT.

v. 25 & 26. Aboleri oſculis] Plaut. Pœnul. *Non ſum irata. Ag. da ergo, ut credam, ſuavium.* C O L.

v. 28 & 29. Exſonat cantibus totum navigium.] Sic ſupra dixerat: *omnia nimio riſu exſonuerant.* S P I C.

v. 30. exultans quærebat fuſcina piſces] al. *exultantes.* ut Mart. *Et piſcem tremula ſalientem ducere ſeta.* D.

v. 33. Tectis arundin.] Martial. l. 9. epig. 56.

v. 38. Extrema parte potionis] Sane & καταχοΐζειν antiquitus amantium, auctor Athen. l. x. & prægustata vina exhibere aut reſiduum poculum. Heliodor. lib. v. καὶ τὴν φιάλην ἐπιτήδες οὐκ ἐκπίνουσαν ἀλλὰ συντέχνῃ καὶ διὰ μικροῦ τοῦ λειψάνου τῷ Θεαγένει προπίνουσαν.

Extrema parte potion.] Epigr.

χθιζά μοι Ἑρμώνασσα φιλακρήτους μετὰ κώμους
στέμμασιν αὐλείας ἀμφιπλέκοντι θύρας
ἐκ κυλίκων ἐπέχευεν ὕδωρ, &c.
ἐφλέχθην δ' ἔτι μᾶλλον ὑφ' ὕδατος. ἐκ γὰρ ἐκείνης
λάθρεον ἔχε κύλιξ πῦρ γλυκερῶν στομάτων.

Amoris indicia fuere, & hæc inter pocula ut ſolerẽt οἱ ἐρῶντες, ὑπὲρ τῶν ἀσπαζομένων πλείονας κυάθους ἐπιχεῖσθαι, ut Scholiaſt. Theocr. notat. vel ut amatori reſiduum poculum darent. Plaut. Horat. & alii. C O L.

v. 39. Dicta] joca. Mart. l. 1. ep. 5. *Materiam dictis nec pudet eſſe ducem.* Cic. ad Att. l. 2. *Hominem petulantem modeſtum reddo, non ſolum gravitate orationis, ſed hoc genere dictorum. Itaque cum ipſo cavillor & jocor.* niſi fortaſſe an leg. *dicta voluit in*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

calvos ſtigm.jocularia. Lactant. l. 2. *Sacrilegia ſua jocularibus dictis proſequebatur* apud Sueton. Ner. c. 42. *Iocularia carmina laſciveque modulata.*

v. 42. capillorum elegidarion] Syneſ. φαλακ. ἐγκωμ. ἐλεγεῖον ποιῶ ξένον ἐπὶ τῇ κόμῃ.

v. 43. Quod ſolum formæ decus] Clemens Alexand. τρίχες κόσμος τοῦ σώματος, & calvi ἄκοσμοι, teſte Polluce l. 11. Late hoc proſequitur Apulejus Mileſ. 2.

Quod ſolum formæ decus] MS. Q. *ſummum*. id eſt, præcipuum. D.

Formæ decus] Leucipp. στύλη τῆς κεφαλῆς τὸ κάλλος τὴν κεφαλὴν ὁρᾷς. C O L.

v. 44. Vernanteſque comas] Philoſtrat. κεφαλὴ γὰρ ἀνθοῦσα ἡδίων πολὺ τοῦ τῆς Ἀθήνας φυτοῦ. Idem τί ἔδει μαχαίρας ἐπὶ τὰς τρίχας οἷον θέρος ἐξέκοψας. C O L.

v. eod. Triſtis abegit hiems] Philoſt. πρὶν οὖν σοι τὸ ἔαρ ἀπελθεῖν ὅλον καὶ χειμῶνα ἐπιστῆναι, δὸς αὐτὸ πρὸς ἔρανος τῶν θυσιῶν. C O L.

abegit hiems] L. *adegit*. D. Pal. *adedit*.

v. 46. Areaque atr.] Martial. -- *nec ullus*
In longa pilus area notatur. C O L.

v. eod. ridet adufta pilis] L. *nidet* a. p. Lævia enim & glabra quæ ſunt, nident. Palm.

P. 41. v. 1. O Fallax natura deum] Tibull.

Crudeles divi: ſerpens novus exuit annus:
Formæ non ullam fata dedere moram.
Solis æterna eſt Phœbo Bacchoque juventa:
Nam decet intonſus crinis utrumque deum.
C O L.

v. 8 & 9. Vt mortem citius venire credas, ſcito jam capit. per. p.] Verticem eorum qui in vicinia mortis, credebant veteres radi a Proſerpina: Ad hanc ſuperſtitionem alluſit hic Petronius. Virg. Æneidos IV difficiles ait obitus Didonis quia

Nondum illi flavum Proſerpina vertice crinem
Abſtulerat, Stygioque caput damnaverat Orco.
Ergo Iris croceis per cælum roſcida pennis
Devolat, & ſupra caput aſtitit; hunc ego Diti
Sacrum juſſa fero; teque iſto corpore ſolvo.
Sic ait, & dextro crinem ſecat.

Servius: *Traxit hoc de Alceſte Euripidis, quia inducit Mercurium comam ſecantem, quia fato peribat mariti.* Cui ſuffragatur Macrob. Sat. lib. v. c. 19. Quanquam is Orcum non Mercurium ab Euripide induci auctor. verba Euripidis:

Ἱερὸς

Ἱερὸς γὰρ οὗτος τῶν κατὰ χθονὸς θεῶν
ὅτου τόδ' ἔγχος κρατὸς ἁγνίσῃ τρίχα.

Scholiaſtes: ὡς ἤδη ὄντος τὸν θάνατον τοῦ μέλλοντος ἀποθνήσκειν τὴν κόμην τέμνειν. Stat. 11. Silvar. de Glaucia; quæ in confinio mortis. *Iam complexa manu crinem tenet infera Iuno.* Notandum quod Apul. cadaver hominis mortui ita deſcribat Mileſ. 2. *Et cum dicto juvenem quendam linteis amiculis intectum, & adusque mentum deraſo capite producit in medium.*

v. 12 & 13. corimbioque dominæ pueri adornat caput] redimiculum muliebrium comarum, ut crobylus virorum, ſcorpius puerorum. Sed hic comæ ſunt appoſiticiæ. Turneb. l. 4. c. 19.

v. 8. Supercilia profert de pyxide] Calliblephara, quibus ſupercilia ad ornatum denigrant. Iuven. *Ille ſupercilium madida fuligine tinctum Obliqua producit acu.* --

Supercilia profert e pyxide.] Mart.

Ut lateas centum condita pyxidibus:
Nec tecum facies tua dormiat, innuis illo,
Quod tibi prolatum eſt mane, ſupercilio.

ſupercilia profert] Artemid. l. 1. ὀφρύες δασεῖαι καὶ εὐπαθεῖς, πᾶσιν ἀγαθαί, μάλιστα γυναιξίν. αὗται γὰρ ὑπὲρ εὐμορφίας, καὶ μέλανι χρίονται τὰς ὀφρύας. Tertull. de habitu mul. cap. 11. *Nigrum pulverem, quo oculorum exordia producuntur.* de Cultu fœmin. c. v. *Oculos fuligine collinunt.* Menander τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑπογράφεσθαι. Alexis apud Athen. lib. 15. τὰς ὀφρῦς πυῤῥὰς ἔχει τις; ζωγραφοῦσιν ἀσβόλῳ. vide Clem. Alexand. Pæd. lib. 2. cap. x. Cyprian. de bono pudicit. cap. 11.

v. 8. de pyxide] Pyxides in mundo muliebri. Paul. l. 3. Sent. t. 6.

v. 23. decoro exornavit capillamento] Capillamentum appoſita coma. ut autem corymbion feminarum, ita capillamentum virorum. Turneb.

decoro exornavit capillamento] Solebant crinem faſtigiare, ſeu in ſummum verticem adſtringere in modum galeri, aut turris; unde Iuven. Sat. 6. -- *tot adhuc compagibus altum Ædificat caput* -- convoluti iſti crines ad verticem capitis, *tutuli* Romanis. Varro 4. de Ling. Lat. Feſt. hoc appellavit Tertull. de Pall. *comam ſtruere*, & lib. de cultu fœm. *ſtructores capillaturæ.* Hieron. Ep. ad Demetr. *Ornare crinem, & alienis capillis turritum verticem ſtruere.* ut Lucanus: *Turritamque gerens frontem*- & Nazian. Μὴ κεφαλὰς πυργοῦτε νόθοις πλοκάμοις γυναῖκες. Ex quibus haurimus,

mus, adſcitos crines inſuiſſe, quibus promiſſi non erant. Quod verum eſt. Apul. lib. xi. Mil. *Adtextis capite crinibus fœminam mentiebatur.* Habebant inſuper adulterinorum crinium ſutiles quaſdam formas, has capiti ut veras adponebant, idque capillamentum. Suet. Calig. c. xi. Græcis πηνίκη, Scholiaſt. Ariſt. φενάκη κυρίως ἡ προσθετὴ καὶ ἐπιτηδευτὴ κόμη, ἀπὸ τῶν κατερρυπωμένων, καὶ οὕτως ἀπατησῶν διὰ τὸ ἐπείσακτον τῆς κόμης. Lucian. ἑταιρ. διαλ. ὑπέρρεον γὰρ αὐτῇ αἱ τρίχες. νῦν δὲ καὶ τὴν πηνίκην ἐπέθετο. Id. Pſeudoman. Manilius:

> *Illis cura ſui vultus, frontiſque decoræ,*
> *Semper erit, tortoſque inplexum ponere crines,*
> *Aut nodis revocare, & rurſus vertice denſo*
> *Fingere, & appoſitis caput emutare capillis.*

Firm. Aſtr. l. 8. c. 7. *Appoſitis alienis crinibus fictam pulchritudinem mentiantur.* Tertull. de Cultu fœm. *Adſingit neſcio quas enormitates ſutilium capillamentorum nunc in galeri modum, nunc in cervicem retro ſuggeſtum.* Interpr. Iuve. *Crine ſuppoſititio rotundo in modum galeæ facto.* Artemid. l. 1. ἀλλοτρίαις θριξὶν αἱ γυναῖκες χρῶνται. Clem. Alex. Pæd. l. 2. c. xi. ἀλλοτρίων δὲ αἱ προσθέσεις τριχῶν, &c. Xiphil. Neron. & lib. 24. eadem refert de quodam Nectareo.

v. 25. quia flaucorum erat corymb.] Corymbion flavum, & ideo commendatior vultus. Flavum enim capillitium commendat. Apul. in Salvia Mileſ. 11. Tibull. in amica ſua Eleg. 5. lib. 1. Valer. Flac. lib. 5. *Tum novus implevit vultus honor, ac ſua flavis Reddita cura comis.*--adeo, ut quibus ingenio flavi crines non eſſent, arte acquirerent. Tertull. de cultu fœm. c. 6. *Video quoſdam capillum croco vertere.* Hieron. ad Lætam: *Ne capillum irrufes.* Menand. apud Clem. Alexand.--οὐ δεῖ τὰς τρίχας ξανθὰς ποιεῖν. hoc inventum Plin. Galliarum adſerit. cæteroquin auri ramentis illuminabant. Capitol. Vero: *Dicitur tantam habuiſſe curam capillorum flavorum, ut capiti auri ramenta inſpargeret, quo magis coma illuminata flaveſceret.* Lamprid. Commodo. Matronarum tamen capillitium nigrum, Virg. *Nondum illi flavum Proſerpina crinem.* Servius: *Matronis nunquam flava coma dabatur, ſed nigra. Didoni ergo dat ut turpi.* Quod ſi l. *fabiorum erat corymb.* Gloſſ. *Fabius* παῖς. Schol. Thucydidis: κρώβυλος εἶδος πλέγματος τῶν τριχῶν. ἐκαλεῖτο δὲ τῶν μὲν ἀνδρῶν κρώβυλος, τῶν δὲ γυναικῶν κόρυμβος, τῶν δὲ παίδων σκόρπιος. igitur corymbion non eſt puerorum. Sane Heſychius: Κρόβυλος, ὁ ὀμφαλὸς τῶν παίδων.

Cum

Cum itaque varie exponant, liquet indiſcriminatim ſcriptores uſurpaſſe. Pollux: ἐκαλεῖτο δ' (κορύμβη) πηνίκη καὶ προκόμιον προσθετὸν, οὐ γυναιξὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀνδρῶν &c. hoc ſtabilimentum lectionis noſtræ. ergo corymbion eſt capillamentum, h.e. προκόμιον προσθετόν.

Flaucor. corymbion] Flavum fuiſſe corymbyon opinor. Apul. *Flavum & inaffectatum capillitium.* Et, *flavis crinibus uſquequaque conſpicuus.* Ovid. *Forma placet niveusque color, flavique capilli.* Matronis quidem nunquam flava coma dabatur, ſed nigra. Interpr. Iuvenal. in illud: *Sed nigrum flavo: Crine* (inquit) *ſuppoſititio rotundo, muliebris capitis tegumento in modum galeæ facto, quo utebantur meretrices flavo: nam nigro crine matronæ utebantur.* COL.

quia flaucorum corymbion] in MS. *Flaucor.* L. *glaucum:* niſi forte Germanicæ cujuſdam gentis nomen reponendum, puto *Cauchorum*, aut ſimile. D.

v. 31. Peregrina libidine] Terentius: *Adeon eſt demens ex peregrina:* ubi Donatus, *Et bene, adeo: quia tam demens eſt quod amat ex peregrina.* COL.

v. 36. Matrona] Io. Sariſb. Policr. lib. 8. c. 11.

v. 38 & 39. extuliſſet] Donatus in Terent. Andr. A. 1. S. 1. *Efferri proprie cadavera mortuorum dicuntur.* Quinct. l. 8. c. 5. *Infelicißima fœmina nondum extuliſti filium, & jam oſſa legiſti.* Sen. ad Alb. c. 2. Petron. p. 61. Senec. de morte Claud. *Mathematici, poſtquam princeps factus, eum ſingulis menſibus efferunt.*

v. 40 & 41. nudatum pectus in conſp. freq. plangere] *Planctus dicitur omnis colliſio*, ait Lutat. eſt autem hic geſtus acriter lugentium. Q. Sulpit.

Mœret, & ad cineres plangit ſua pectora palmis. Apul. Mil. 4. *Quid canitiem ſcinditis, quid pectora tunditis?* l. 7. *ejulans tunſis uberibus.* l. 8. & 9. Lucian. ἑταιρ. διαλ. ἐσπάραττε τὰς κόμας, καὶ τὰ στέρνα ἐτύπτετο, καὶ ἐπένθει. Virgil. Æneid. -- *triſtes, & tunſæ pectora palmis.* Firm. *Qui dolore perculſi caput plangant, & pectora pugnis obtundant.* Mart. l. 2. ep. 65. At quod ait nudatum pectus, Prop. -- *plangas pectora nuda.* -- Ovid. 4. Faſt. *Et feriunt mœſta pectora nuda manu.* hoc innuiſſe puto Silium lib. 12. -- *ſparſæque ſolutis Crinibus exululant matres, atque ubera nudant.* Iuven. -- *laceratis ipſa capillis Nuda humeros Pſecas, nudiſque papillis.*

v. 42 & 43. poſitum in hypogæo Græco more] Miror equidem cur *Græco more:* nam ex Homero

aliiſque conſtat, Græcos combuſſiſſe cadavera : & impreſſe Lucianus περὶ πένθ. ὁ μὲν Ἕλλην ἔκαυσεν. Obtinuiſſe tamen hunc morem ſepeliendi, cognoſcere eſt ex Phlegonte Trall. περὶ θαυμασίων καὶ μακροβίων. ἀνοιχθείσης δὲ ὑφ᾽ ἡμῶν τῆς καμάρας, εἰς ἣν πάντες οἱ οἰκεῖοι μεταλλάσσοντες ἐτίθεντο, ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων κλινῶν ἐφάνη τὰ σώματα κείμενα. τῶν δὲ παλαιοτέρων τετελευτηκότων τὰ ὀστᾶ.

v. 43. Corpus cuſtodire] Vlp. L. 14. D. de relig. & ſumt. Firmicus lib 3. c. 9. *Pollinctores ac funerarios, mortuorum cadaverum cuſtodes, ac ſepulcrorum faciet janitores.* l. 8. c. 26. *Monumentorum faciet cuſtodes veſpillones.*

Corpus cuſtodire] Papinian. *Titio centum relicta ſunt, ita ut a monumento meo non recedat.* Tertul. de anima, Lucian. C O L.

v. 44 & 45. mortem inedia perſequentem] Lugentes cibis abſtinebant. Lucianus: καὶ παρὰ σιτῶν οἱ προσήκοντες, καὶ πείθουσι γεύσασθαι, ὡς οὐκ ἀειδῶς, οὐδ᾽ αὐτοὺς ἀναγκαζομένους, ἀλλ᾽ ἤδη ὑπὸ λιμοῦ τριῶν ἑξῆς ἡμερῶν ἀπηυδηκότας. Eurip. Medea. Act. 1. Sc. 1.

κεῖται δ᾽ ἄσιτος, σῶμ᾽ ὑφεῖσ᾽ ἀλγηδόσι
τὸν πάντα συντήκουσα δακρύοις χρόνον.

Vide Apul. Metam. lib. 11. & vii. Homerus Iliad. Ω.

v. 46. propinqui] Luciano προσήκοντες. περὶ πένθ. καὶ παρὰ σιτῶν οἱ προσήκοντες, καὶ τοὺς γονέας παραμυθοῦνται τοῦ τετελευτηκότος. Cicer. *neceſſarii.* Lactant. lib. 6. c. 12. *Non patiemur figuram Dei jacere feris in prædam, ſed reddamus id terræ, & quamvis in homine ignoto neceſſariorum munus implebimus.* Horum lugentes amicos conſolari. Seneca de Conſol. ad Mart. *Fatigatæ allocutiones amicorum, auctoritates affinium tibi virorum.* nam alioqui παραμυθεῖσθαι. Sene.

-- parentes alloqui in luctu decet.

P. 42. v. 4. Lacrymas commend. lugenti] Plutar. παραμυθητικῷ πρὸς τὴν ἰδίαν γυναῖκα. οὐκ ἂν φθονήσειεν γυναικῶν εἰσόδους, καὶ φωνὰς, καὶ συνεπιθρηνήσεις, αἷς ἐκτρίβουσι καὶ παροξύνουσι τὴν λύπην.

v. 5. poſitum in monum. lumen renov.] Perſ. Satyr 3. *Hinc tuba, candelæ : tandemque beatulus alto Compoſitus lecto.* -- Modeſtinus Baſilicῶν 48. t. 3. *Servi mei ſint liberi, ſi in monumento meo ſollemnia manere fecerint.* V. Interpr. *Saccus ſervus meus, & Irene & Eutychia ancillæ meæ, omnes ſub hac conditione liberi ſunto, ut monumento meo alternis menſib. lucernã accendant, & quæ fieri conſueverunt peragãt.*

v. *eod.* Lumen renovabat] Modeſtinus: *Ut monumento meo alternis menſibus lucernam accendant, & ſolemnia mortis peragant.* COL.

v. 7. pudicitiæ exemplum] Inſcript.

FOEMINÆ. RARISSIMÆ.
SINGVLARIS. EXEMPLI.
PVDICITIÆ.

Item: GRAXIÆ. ALEXANDRIÆ.
INSIGNIS. EXEMPLI. AC. PVDICITIÆ.

v. 9. Imperator provinciæ] Cic. in Piſonem: *Appellatus eſt hic vulturius, ſi diis placet, imperator provinciæ.* p. 56. *Præſes provinciæ.* Sic *rector provinciæ* l. 5. C. in quibus cauſ. pig. vel hypoth. tac. contr. ita ſemper in geſtis Collat. inter Catholicos & Donatiſt. coram Marcellino.

v. *eod.* latrones juſſit crucibus ſuffigi] Cruci latrones adfigi ſolitos, Seneca ep. 7. & ſacra hiſtoria, Petrus Faber Semeſtr. l. 11. c. x. Apul. l. 3. l. 38. D. de pœnis. Lipſ. de Cruce lib. 1. 13.

latrones crucib. adfigi] Latrones in crucem acti. Firmicus l. 6. cap. 31. *Homicidam, latronem efficiet: iſtis facinoribus comprehenſus patibulo ſuffixus in crucem crudeliter erigitur.* l. 8 cap. 22. *Latrones faciet crudeli feritate graſſantes hi in crucem tollantur.*

v. 10 ſecundum illam eandem caſulam, in qua recens cadaver mariti. deſt.] Caſulas & ædificia monumentis ſuperponi præter hunc locum expreſſe indicat V. Inſcr. M. AVRELIVS ROMANVS ET ANTISTIA CHRESIME VXOR EIVS FECERVNT SIBI LIBERTIS SVIS POSTERISQVE EORVM MONVMENTVM CVM ÆDIFICIO SVPERPOSITO, &c. Elicitur præterea ex L. literis, parag. ult. D. de alim. leg. & L. Titio centum, parag. 20. D. de condit. & demonſt.

v. 12 & 13. qui cruces aſſervabat, nequis ad ſepulturam corpora detraheret.] Romanorum mos fuit, ut facinoroſos, quorum pœnæ ad exemplum pertinebant, ſupplicio affectos honore ſepulturæ prohiberent; itaque cuſtodes adhibiti, donec putrefacta cadavera. Tacit. 5. Ann. D. Matth. cap. 27. Petrus Faber Semeſt. lib. 11. cap. 9. Lipſ. de Cruce lib. 11. c. 16.

v. *eod.* & *ſeq.* Ne quis ad ſepulturam corp. detrah.] Tacit. l. 5. *Damnati publicatis bonis ſepultura prohibebantur.* Auguſtus tamen corpora damnato-

rum cognatis ſe non negaſſe libro 10. de vita ſua ſcripſit.

v. 13. Notaſſet ſibi] Ovid. *Oculisque notat ſibi quisque puellam.* C O L.

v. 15. Vitio gentis humanæ] Sall. hiſtor. 1. *Vitio generis humani.* C O L.

vitio gentis humanæ concup. ſcire] Apul. Flor. 4. *Propius acceßit, ut etiam cognoſceret more ingenii humani quisnam eſſet.*

v. 20. faciemque unguibus ſectam] Artemid. lib. 1. ἐν τοῖς πένθεσι, λωβῶνται τὰς παρειὰς οἱ ἄνθρωποι. Gloſſæ: *Præfica* ἡ πρὸ τῆς κλίνης τῇ ἐκφορᾷ κοπτομένη. Virgil. Æneid. XII. --- *flavos Lavinia crines Et roſeas lacerata genas* -- Virgil. Æneid. 3. *Inferimus tepido ſpumantia cymbia lacte, Sanguinis & ſacri.* -- Servius ineditus; *Varro dicit mulieres in exequiis & luctu ideo ſolitas ora lacerare, ut ſanguine oſtenſo inferis ſatisfaciant, quare etiam inſtitutum eſt, ut apud ſepulcra victimæ cædantur.* hoc Varr. fragmentum apud Lutac. quoque ſi recte leg. Statius Theb. VI. -- *mollem fœminarum brachia planctum.* Lutac. *Non percuſſionem manuum ſignificat. Planctus enim dicitur omnis colliſio, Varronis opinione. Ideo mulieres ſolitas in luctu ora lacerare, ut ſanguine oſtenſo inferis ſatisfiat.* Diſtinguo: *Planctus e. d. o. colliſio*, reliqua annecto iis verbis, quæ præcedunt v. 8. hoc modo, verba Statii, in quis imitatus Virg.

Spumanteſque mero pateræ verguntur, & atri
Sanguinis: & rapti gratißima Cymbia lactis.

Lutac. *Et atri ſanguinis. Duas res mittit: Unam, quæ nutrit animam, id eſt, lac: alteram, qua conſtat, id eſt, ſanguis. Nec mirandum quia ſanguinem ad inferos placandos intulerit: nam ſanguis proprie videtur eſſe animæ poſſeßio, unde exangues mortuos dicimus. Varronis opinione ideo mulieres ſolitæ in luctu ora, &c.*

v. 21. deſiderium extincti] Cicer. *Ipſe amore ardens, confirmabat quod deſiderium tui dißidii ferre non poſſet.*

v. 28. laceravit vehement. pectus] Artemid. γυναῖκες ἐν πένθει τὰς μάζας λωβῶνται.

v. 29. ruptoſque crines ſuper pectus jacentis impoſ.] θριξὶ δὲ πάντα νέκυν καταείνυσαν, ἃς ἐπέβαλλον κειρόμενοι. --Statius Thebaid. l. 6.

---tergoque & pectore fuſam
Cæſariem ferro minuit, ſectisque jacentis
Obnubit tenuia ora comis,---

Præ-

Præterea. ἔθ@ ἦν τέμνειν τὰς κόμας, καὶ ἐπιτιθέναι τῷ τά-
φω, ἵνα διὰ τούτου πένθους ἵλεως αὐτοῖς ὁ νεκρὸς ᾖ. Euripides Iphigenia Taurica:

Τύμβον τε χῶσον, κἀπίθες μνημεῖα μοὶ,
Καὶ δάκρυ, ἀδελφὴ, καὶ κόμας δότω τάφῳ.

Statius Epiced. in patrem, *crines Pone ſuper tumu-
um*, hinc eſt quod de Achil. Sineſ. τρίχας ἱεροῖς ἐσπουδεί-
ας ἠρίοις ἀποκείρασθαι. Vide Homer. Iliad. ψ. ejuſque
nterpr. interdum in rogum projiciebant, aut impo-
itos cadaveri cremabant. Homer. στὰς ἀπάνευθε πυρῆς
ξανθὴν ἀπεκείρατο χαίτην. Herodian. lib. 4. πανύ τε ὁ ψι-
κρέτης, πλόκαμον ἐπιθεῖναι τῷ πυρὶ (rogo Feſti liberti)
κτῶν ἐγελᾶτο. Atqui hac ſectione crinium inferias
aciebant. Heliod. lib. 6. ὦ μόνη μοι γλυκεῖα ζωπτίς, εἰ
ἐν τέθνηκας, τὰς ἐπιφέρω χοὰς καὶ ἅμα ἔτιλλε τὰς τρίχας,
αὶ ἐπὶ κλίνη ἐπέβαλλε. in abſentis locum, quaſi in
acentem ipſum Theagenem 5. l. VII. ἀλλ' ἰδοὺ σοι
ροφεῦ καὶ σῶτερ, ἔνθα γοῦν ἔξεσι καὶ ὡς ἔξεστιν, ἀποσπένδω
ῶν ἐμαυτῆς δακρύων, καὶ ἐπιφέρω χοὰς ἐκ τῶν ἐμαυτῆς πλο-
άμων. καὶ ἅμα ἀπεσπάραττεν ὡς ἔτι πλείστας τῶν ἑαυτῆς
ρίχων.

v. 40. Reviviſcere] Apud Io. Sarisber. additur, *re-
uctantibus fatis extinctum*. C O L.

v. eod. Reluctantibus fatis extinctum.] Hoc addit
o. Sarisb. Deeſt in veter. exempl. omnibus. N O T.

v. 45. Abſtinentia ſicca] Catull. *Atqui corpora
ſicciora cornu, Aut ſi quid magis aridum eſt, habetis
ſole & frigore & eſuritione*. C O L.

P. 43. v. 14. Vt quiſque ex notis ignotiſque] L.
t quiſque ex notis agratiſque. D.

v. 19. Itaque cruciarii un. p.] *Cruciarius* dictus
s, qui in cruce, vel qui ea dignus. Declar. Calpur.
lacci: *Pædagogus cruciarius, peregrinus cruciarius*.
e his qui appenſi jam in cruce, at qui ea digni, per
onvicium ſic nominati. Iſidor. *Cruciarius, eo quod
ruce dignus*. Apul. Ammian. Tertul. aliter hac voce
ſus: *Febris per cruciarios exitus erogat hominem*, id
ſt, cruciantes. Lipſ. de Cruce l. 1. c. 3.

Cruciarii unius pa.] Calpurn. Flacc. declamat. p.
7. *Pædagogus cruciarius*. Et apud M. Senec. 4. Con-
rov. & Apul. C O L.

Cruciarii] Seneca Contr. 3. l. 6. *Fecit ſe ſimilem
ervis, ſororem raptis, libertum cruciariis*.

v. 21. ſupremoque mand. officio] Curt. lib. 3.
*Apparatum funerum, quo Perſæ ſuprema officia cele-
rarent*. Hieron. epitaph. Paulæ: *Sacrilegium puta-
bat*,

bat, qui non tali fœminæ ultimum reddidiſſet officium. Apul. l. 8. Mil. *officia feralia*, lib. 9. *peractis feralibus officiis tradunt ſepulturæ.*

v. 21 & 22. At miles circumſcriptus] al. *circumſpectus*. L. *circumpectus. Circumpectere*, eſt, defraudare, circumvenire. I. Guilelm. Pl. Quæſt.

v. *eod.* Dum deſidet] ver. duo exempl. *dum reſidet*. Attius, *Reſidivus ſomno.* C O L.

v. 26. Commodaret modo illa perituro locum] Patercul. vol. II. *Manum morituro commodaret ſibi.*

v. 27. Familiari ac viro] Apul. *Tecum ipſa videris, quem ſine meo conſilio pigrum & formidoloſum familiarem iſtum ſortita es, qui & amoris languenti deſidia tuos volentes amplexus diſcruciat.* C O L.

v. 32. tolli ex arca] Gloſſæ *Arca & Arcela*, Κιβωτὸς, σορὸς, κάμπτρα, λάρναξ. L. *Arca & arcula* : κ. σ. κάμψα. vide Hyſych. Frontin. de limit. agr. l. 1. *In campis ſtatuerunt terminos quadratos, & interjectis locis arcas & monumenta.*

v. 42. redierat in animum ele.] L. *mœchile*, pro mœchimonio. ut referatur ad uxorem Licæ corruptam. D.

v. 46. In gremio Gyton. poſ.] Sicut & nova nupta, nuptiali convivio. Apul. *Accumbebat ſummum thorum maritus, Pſychen gremio ſuo complexus.* Iuven. *Sed & gremio jacuit nova nupta mariti.* C O L.

P. 44. v. 4. obliquis trucibuſque oculis] Flaccus: *obliquo oculo mea commoda limat.* Ovidius: *Obliquo lumine cernit.* D.

v. 5. Oſcula vul. omn. blanditiæ.] Alibi, *Nec ſe rejiciebat a blanditiis.* Ovid.

Quas mihi blanditias, quam dulcia verba parabat!
Oſcula dii magni qualia quotque dabat!
Et mihi blanditias dixit, &c.
Et quæ præterea publica verba juvant. C O L.

v. 13. Tralatitia propinatione] Lucian. καὶ εἴποτε πιοῦσα παραδοίην τῷ Γανυμήδει τὸ ἔκπωμα, ὁ δὲ ἤτοι ἐν αὐτῷ ἐκείνῳ πιεῖν, καὶ λαβὼν ἐφίλει μεταξὺ, καὶ πρὸς τοὺς ὀφθαλμοὺς προσῆγε, καὶ αὖθις ἀφεώρα ἐς ἐμέ. τοῦτο ἤδη συνίην ἐρωτικὸν ὄν. C O L.

v. 25. Quam ſportam] Gloſſar. *Sportellarius* κοπελάρετος. C O L.

v. *eod.* Si vir fueris] Apul. *Cominus in aſpectum ſi vir es dirige.* Heliodor. ἀλλ᾽ ὅπως ἀνὴρ ἔσῃ, κατάλαβε.

v. 33. inhorruit mare] Seneca l. 8. Contr. ult. *Subito*

bito fluctibus inhorruit mare, ac diſcordes in perniciem noſtram flavêre venti. *Dimiſſa eſt nox cœlo, & tantum fulminibus dies redditur.* Vide eund. lib. 7. controverſ. 1. Senec. Agamemnone.

Inhorruit mare] Pacuvius, *Inhorreſcit mare, tenebræ duplicantur, noctisque & nimbum occæcat nigror, &c. Undique omnes venti erumpunt.* C O L.

v. 35. Diſcurrunt nautæ ad offic. trepidantes] Seneca Agam. —— *omnis officio ſtupet Navita relicto.* --

v. 37. quo deſtinaret curſum gubernator ſciebat] Lucanus: -- *neſcitque magiſter Quam frangat, cui cedat aquæ* -- Seneca: *Nil ratio nec uſus audet, ars ceſſit malis.*

v. 38. Siciliam modo vent. dabat] Muſæus:

Λίθεε μίσγετο πόντος, ἀνέργετο πάντοθεν οἱ γῆ,
Μαρναμένων ἀνέμων· ζεφύρῳ δ' ἀντέπνεεν εὖρος,
Καὶ νότος ἐς βορέην μεγάλας ἐφέηκεν ἀπειλάς.

Vide Senec. Agam.

v. 40. & quod omnibus procellis periculoſius] V. E. *procelloſius.* huic non diſſimile illud Curtii: *Deinde momento temporis repreſſus eſt imber. Cæterum adeo ſpiſſæ intendere ſe nubes, ut conderent lucem, vixque colloquentium inter ipſos facies noſcitaretur.* D.

v. 41. Tam ſpiſſæ repente tenebræ] Tale quiddam Leucipp. ἀεὶ τὸν θάνατον προσδοκῶντες, καὶ ἦν ὡς εἰκὸς οὐ μακρὰν, περὶ γὰρ μεσημβρίας δείλην ὁ μὲν ἥλιος τέλεον ἁρπάζεται, ἑωρῶμεν δὲ ἑαυτοὺς ὡς ἐν σελήνῃ. C O L.

v. 43. Poſtquam * manifeſta conval.] Forſitan reponendum, *poſtquam maris æſtus convaluit.* Pacuvius: *Sævi exiſtunt turbines, Fervet æſtu pelagus.* niſi quis legat: *poſtquam tempeſtas convaluit.* C O L.

P. 45. prope jam fideliſſimi ſervi] L. *properam.* propere & properam, ut promiſcam & promiſcue. I. Guilel.

v. 10. Ecce jam amplexus] Convenit cum illo Euſtatii: σῶσον ὑσμίνην τὴν σὴν. πνεῦμα θρασὺ τῆς σῆς χειρὸς ἀφαρπάζει με. μέγα κῦμα θαλάσσης πῦρ ἐρωτικὸν ἐπικλύσαι φιλονεικεῖ. C O L.

v. 12. & 13. Ad oſcula ac ult. hoc gaudium] Simile illud Heliod. προσαφῄρηται με καὶ τὰ τελευταῖα περιβαλεῖν ἐσχάτων φιλημάτων καὶ ἀψύχων ἀπεστερήθην. C O L.

v. 13. fatis properantibus] Propertius, *Quod ſi forte tibi properarent fata quietem.* Vopiſcus Probo. *Fatalem properavit neceſſitatem.*

v. 14 & 15. Mea tunica contextus.] Epigr. ἡδὺ δ' καὶ ὁπότ' αὐ κρύψῃ μία τοὺς φιλέοντας χλαῖνα. Ovid.

Diripui tunicam, nec multum rara nocebat,
Pugnabat tunica ſe tamen illa tegi.

v. 15. Sic cohærentes] Propert.

Atque utinam hærentes ſic nos vincire catena
Velles, ut nunquam ſolveret una dies. COL

v. 17. Si nihil aliud] Simile quiddam Euſtat. l. 7. Leucipp. ἐλέησον, ἔφην, δέσποτα Πόσειδον, εἰ δ' ἡμᾶς ἀποκλεῖσαι θέλῃς, μὴ διαστήσῃς ἡμῶν τὴν τελευτήν. ἓν ἡμᾶς κῦμα καλυψάτω. εἰ δ' καὶ θηρίων ἡμᾶς βορὰν πέπρωται γενέσθαι, εἷς ἡμᾶς ἰχθὺς ἀναλωσάτω ἵνα καὶ ἐν ἰχθύσι κοινῇ ταφῶμεν. COL.

v. 18. juncta nos mors] al. *junctos nos m.*

v. 19 & 20. aut præteriens aliquis tralaticia humanitate lapidabit] Ex communi humanitatis jure atque officio terram homini mortuo etiam ignoto ſepeliendi cauſa injicimus. Quinct. Declam. v. *Hinc & ille venit adfectus, quod ignotis cadaveribus humum congerimus.* Vbi ſub affectus vel affectionis nomine miſericordia, humanitas, mãſuetudo, pietas intelligitur, ſine cujus intentione cadaver alienum nemo funerat. Quamobrem qui de pietatis generibus ſcripſerunt, primum locum in ſepultura voluerunt. Serv. ad Virg. Val. Max. l. 5. c. 1. Seneca de benef. l. v. c. 20. Quinct. Declam. 6. Projecti corporis *Nobis vero genuit* (rerum natura) *non ſolum miſerationem, ſed etiam religionem: inde ignotis quoque corporibus tranſeuntium viatorum collaticia ſepultura inde injecta ab alienis humus.* Lact. l. 6. c. 12. multi P. Faber Semeſt. l. 2. c. 1. quem operæ vidiſſe.

v. eod. Tralaticia humanit.] Suet. *Comitiali morbo & conſuetudine correptum, apud convivas ementitum poſtero die raptum inter maximos imbres tralatitio extulit funere.* COL.

tralat. humanitate lapid.] Sacrum & execrabile cadaver hominis mortui prægredi, nec ſepelire. Schol. Sophocl. ὁ γὰρ νεκρὸν ὁρῶντες ἄταφον, καὶ μὴ ἀναμησάμενοι κόνιν, ἐναγεῖς εἶναι ἐδόκουν. Ælian. Var. hiſt. l. 5. c. 14. Νόμος καὶ οὗτος Ἀττικὸς ὃς ἂν ἀτάφῳ περιτύχῃ σώματι ἀνθρώπου, πάντως ἐπιβάλλειν αὐτῷ γῆν, θάπτειν δὲ πρὸς δυσμὰς βλέποντας. Hoc máxima religione ſervatum apud omnes gentes.

lapidabit] Luc. de dea Syr. ἐὰν ἀποθάνῃ Γάλλος, οἱ ἑταῖροι μὲν ἀείροντες, ἐς τὰ προάστεια φέρουσι, θέμενοι δ' αὐτὸν ὕπερθε λίθοις βάλλουσι. Hieronym. ad Sabin. *Foſſam humum*

unium lapidibus conſtruentes , *ex more tumultum arant.*

apidabit]Dionyſ. Halicarnaſſ. ἀλλ' οἱ παρίοντες αὐτὴν ῥιμμένην ἐν ᾧ διεχρήσθαι χερσὶ λίθους ἐπιφέροντες καὶ γῆν ἐκήδευσαν ὡς πτῶμα ἔρημον κηδομένων. C O L.

v. 21. Imprudens arena comp.] Senec. Contr. 4. 9. *Omnibus natura ſepulturam dedit: naufragos idem fluctus, qui expulit ſepelit.*

Arena componet] Tacitus: *Piſonem Verania uxor ac frater Scribonianus, T. Iunium Criſpina filia compoſuere.* C O L.

v. 22. Componet] Horat. l. 1. Sat. 9. -- *haud mihi quisquam Omnes compoſui.* Acro. *In urnis condidi, & ſepelivi.* Tacit. de Vita Agric. *Paucioribus hominum lacrimis compoſitus es.*

v. 29. Percurrere piſcatores] fortaſſe, *procurrere.* N O T.

v. 34. Audimus murmur] Fulgent. de Allegor. librorum Virgil. *Quales vatum imagines eſſe ſolent, dum adſumtis ad opus conficiendum tabulis , ſtupida fronte arcanum quoddam latranti intrinſecus tractu ſubmurmurant.* Stat. Sylv. 3. ad uxorem:

--tu procurrentia primis
Carmina noſtra ſonis, totasque in murmure noctes
Aure rapis vigili.--

v. eod. & ſub diæta magiſtri] *diata* pro cœnatione , an cubili potius in quo navicularius quieſcit, unde *Diatarii* apud I. C. qui, in navibus cuſtodiæ cauſa præponuntur. D.

v. eod. diæta] Diæta habitatio in hortis. Plinius ep. lib. 5. *Contra mediam fere porticum zeta recedit, quæ quatuor platanis inumbratur.* L. 55. parag. Lignis, D. de leg. 3. *diæta ſunt hypocauſta*, Plin. *vaporaria.* Diæta eſt quæ aliis cœnatio. Sidon. *Ex triclinio in diætam ſive cœnatiunculam fit tranſitus.* Gloſſ. διαίτη. Τὸ ὑπερῷον: *Cœnaculum.* Servius ad Virg. Æn. 1. -- *vocemque per ampla volutant Atria.*-- ex Catone adſerit veteres in atrio epulari ſolitos. At atrienſes, principes ſervi tricliniares. Plautus Pſeud. *Condus promus procurator peni.* H A. *Quaſi te dicas atrienſem.* PS. *Ego? imo ego atrienſi imperio.* hinc liquet cur in Gloſſis : *Atrienſis* διαιτάριος , διαιτάρχης. diætar. meminit Vlp. L. Quæſitum , parag. Idem. D. de inſtr. vel inſtrum. leg. Paulo Sent. l. 3. t. de Legat. *zatarii*, ut Plin. *zeta* & *zetula*, diæta, diætula. In quo hallucinatus vir doctus , qui adſerit zetam

ἀπὸ τὸ

ἀπὸ τοῦ ζῆν, ut diætam ἀπὸ τοῦ διαιτᾶν. Nihil enim aliud, niſi ſcriptionis mutatio, ut apud Phœbadium contra Arrian. in principio: *Niſi illam ζabolicæ ſubtilitatis fraudem viderem*; pro diabolicæ. Ergo omnis manſio appellari poteſt diæta. Petron. ὄικησις μετὰ τὴν πρύμναν. hinc forte *diætarii*. Vlp. L. 1. parag. 3. D. Nautæ caup. ſtab. ut rec. reſt. qui cuſtodiæ gratia navibus præponuntur.

magiſtri] Gloſſ. *Magiſter, gubernator.* Gloſſarium: *Magiſter* ἐπιςάτης. Heſych. Idem Gloſſ. *Magiſter navis*, κυβερνήτης. L. 3. de Naufr. l. 37. de Navic. C. Theod. Virg. Æn. v. Val. Flacc. l. 8.

Puppe procul ſumma vigilis poſt terga magiſtri.

v. 35. quaſi cupientis exire belluæ] Vide Duſ.

v. *eod.* belluæ gemitum] Senec. *Vocem nullius terreſtris animalis, ſed qualis eſſe marinis belluis ſolet, raucam & implicatam.* Doſitheus magiſter: *Bellua marina* κῆτος. Gloſſar. *Bellua* κῆτος κνώδαλον. Feſt. *Balenam belluam marinam ipſam dicunt eſſe piſtricem ipſam eſſe cetum.* Gloſſ. κῆτος *Piſtrix. de belluis*, COL.

belluæ] Suet. Ner. cap. 12. *Exhibuit naumachiam marinis aquis, innantibus belluis.*

v. 43. porcam mugientem] Optimus codex, *portam mugientem*. L. *poëtam mugientem*. Scal.

porcam mugientem] L. *phocam*. ut reſpondeat belluæ (quod præceſſerat) gemitui. D.

P. 46. v. 5. maris fidem] Hiſtor. Apoll. *Intuens mare tranquillum, ait O maris fides!* adduco interpr. Tertull. de Pall. *Sic & mari fides infamis, cum & flabris æque mutantibus, de tranquillo probum, de fluſtris temperatum, & extemplo de decumanis inquietat.*

v. 9. cui proficiſc. oſculum dedit] Suet, Ner. c. 37. *Neque proficiſcens quenquam oſculo impartivit*. Stat. Theb. l. 12. *Iam nec conjugibus ſuprema, nec oſcula natis Iungit.* - Plaut. Mercat. l. III. Regum cap. XIX. Ovid. Triſt. 1.

v. 11. En homo quemadmodum natat] Sumptum ex Plauto, ut & alia plura, *Hui, homunculi quanti eſtis ejecti, ut natant.* COL.

v. 17 & 18. nempe piſc. belluiſque expoſ.] Plaut. *Piſcibus in alto credo præbent pabulum.* Apul. lib. 5. *Per ſaxa cautium membris jactatis, alitibus beſtiiſque obviam ferens pabulum.* Martius vates apud Liv. l. 25. *Piſcibus feriſque fiat eſca caro tua.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

v. 20. Ite nunc]Iuven. I *nunc & ventis animam committe*. Proper. I *nunc, tolle animos*. Virgil. I *nunc ingratis offer te irriſe periclis*. C O L.

v. 26. Sed non ſola maria]Philemo: οὐ τοῖς πλέουσι τὴν θάλατταν γίνεται μόνοισι χειμὼν ὡς ἔοικεν, &c. C O L.

Sed non ſola maria mortal. hanc fidem præſt.]Seneca l. 7. Controv. 1. *Multas rerum natura mortis vias aperuit, & hæc eſt conditio generis humani, quod naſcimur uno modo, multis morimur: laqueus, gladius, præceps locus, venenum, naufragium, mille aliæ mortes inſidiantur miſeræ huic animæ.* Firmic. Aſtron. lib. 1. c. 4. *Quidnam de mortium* (L. *mortalium*) *vario exitu dicemus? Ille cogente fato ſuſpenditur laqueo; at ille gladio percutitur, ille mari fluminibusque ſubmergitur, ille ſævientibus flammis ignique traditus in cinerem favillasque convertitur: ille per præcipitia jactatur, ille cadentium tectorum ruina comprimitur.* & quæ ſequuntur. Vide locum. Simonides, Anacreon apud Stobæum. Stat. Theb. lib. 9.

v. 33. Tanquam interſit.] Lucifer. Catalit. lib. Moriendum eſſe pro Dei filio: *Quantum ad exitum nihil intereſt, clavo an lancea moriar, &c.*

Tanquam interſit]Teles; τί διαφέρει ὑπὸ πυρὸς κατακαυθῆναι, ἢ ὑπὸ κυνὸς καταβρωθῆναι, ἢ ἐπάνω τῆς γῆς ὄντα ὑπὸ κοράκων, ἢ κατορυχθέντα ὑπὸ σκωλήκων; Seneca de Fortuitis: *Quid intereſt, ignis me an fera conſumat, an tempus omnium ſepultura?* C O L.

Tanquam interſit periturum corpus quæ ratio conſumat] Minut. Felix: *Exſecrantur rogos, & damnant ignium ſepulturas; quaſi non omne corpus etſi flammis ſubiiciatur, annis tamen & ætatibus in terram reſolvatur: nec interſit utrum feræ diripiant, an maria conſumant: an humus contegat, an flamma ſubducat: quum cadaveribus omnis ſepultura, ſi ſentiant pœna eſt; ſi non ſentiant, ipſa conficiendi celeritate medicina.* D.

v. 37 & 38. Imo hanc pœnam graviſſ. cred. ubi ſervis iraſ.]L. Capitalitium parag. Igni cremantur. D. de pœnis. recte autem pœnam graviſſimam. *Summa ſupplicia ſunt, crux, crematio, decollatio. Mediocrium delictorum pœnæ, metallum, ludus, deportatio. Minimæ, relegatio, exilium, opus publ. vincula*, inquit, Paul. Sent. lib. 5. de abolit. quos gradus pœnarum conſtituit etiam Calliſtr. lib. Capitalium, D. de pœnis. At inter ſummas pœnas graviſſima vivi crematio. Paul. lib. 5. Sent. Ad l. Cornel. de ſicar. &

venef. *Magicæ artis conſcios ſummo ſupplicio affici placuit, id eſt, beſtiis objici aut cruci ſuffigi. Ipſi autem magi vivi exuruntur.* Gravius crimen magum eſſe, quam magicæ artis conſcium, Ideo magi graviſſima pœna puniuntur, nempe igne; uti & aruſpices: L. Nullus, C. de Malef. & Math. At magicæ artis conſcii ſummo quidem ſupplicio afficiuntur, id eſt, beſtiis objiciuntur, aut cruci ſuffiguntur, ſed non graviſſimo, id eſt, ut Tertullian. de Anima, vivi comburio. Petron. p. 44. *Conclamabo ſervos pœnam graviorem timentes præcipitaſſe ſe in mare.* Per pœnam graviorem, aut crucis, aut ignis, aut beſtiarum ſupplicium innuit.

Imo hanc pœnam] Senec. *Utilem ac ſalubrem temperaturam, non hanc quæ nuper inventa eſt, ſimilis incendio, adeo quidem ut convictum in aliquo ſcelere ſervum, vivum lavari oporteat. Nihil autem videtur intereſſe, ardeat balneum an caleat.* COL.

v. 38. Quæ ergo dementia eſt, Omnia facere] *Omnia facere*, genus loquendi non vulgare, quod fere dicebant de irrito conatu. Cicero: *At vero facere omnia, ut adipiſcamur quæ ſecundum naturam ſunt.* Martialis: *Omnia cum fecit, Thaida Thais olet.* Scalig. ad Virg. Culicem.

v. 38 & 39. omnia facere] Græci ἅπαντα δρᾶν, de irrito conatu, ut docuit Ill. Scal. Mart. lib. 2. ep. 14. *Omnia cum fecit, ſed renuente Deo.* Idem: *Ut peccare velis, cum feceris omnia, falli Non potes.*-- Senec. ep. 125. *Quid formam colis? Cum omnia feceris, a multis animalibus vinceris.*

v. 42. dum Epigramma mortuo facit] Lucian. περὶ πένθ. χώματα μὲν γὰρ, καὶ πυραμίδες, καὶ στῆλαι, καὶ ἐπιγράμματα πρὸς ὀλίγον διαρκοῦντα. Id. Dipſad. Athen. l. 2. Iuven. Sat. 3. tituli.- *titulo res digna ſepulcri.* ita ſemper V. Inſcript.

v. 45. Hoc peracto officio] Lact. l. 7. c. 12. *Ultimum & maximum pietatis officium eſt, peregrinorum & pauperum ſepultura.*

v. 46. In montem ſudantes] Tale illud Apul. *Silvoſi montis aſperum permenſi jugum, jam veſpera tenebrante pervenimus ad quoddam caſtellum.* C O L.

P. 47. v. 3 & 4. Crotona urbem antiquiſſ.] Strabo Georg. l. 6. Cicero lib. 11. de invent. *Crotoniatæ, quondam cum florerent omnibus copiis, & in Italia in primis numerarentur.* Iuſtinus lib. 20.

v. 7 & 8.

v. 7 & 8. Poſt attrit. bell. civil. opes] Alibi, *in regione bello attrita*. Tacit. *mox attritus opibus*. Sic alio loco Petr. *Sed inops & rebus egenus attritis*. ubi vet. quædam exempl. habent, *& rebus egenis attritus*: ut alibi, *libidinibus attriti*. Tacit. *Popinis & commeſſationibus & principis imitatione deteritur*. COL.

v. 8. O mi hoſpites] Plaut. Ciſtell. *Mi homines*.

v. 18 & 19. nec ad ſcenas, nec ad ſpectacula admittitur] L. *nec ad cœnas, nec ad ſ. a.* Bongarſ. Notis ad Iuſtin.

v. 19. Omnibus prohibetur commodis] Scævola l. 17. Digeſt. *Idem quæſiit an & commoda & principales liberalitates, quas libertus ex eadem tribu uſque in diem mortis ſuæ conſecuturus fuiſſet, &c.* COL.

v. 21. Qui vero nec uxores unquam duxer.] Ammianus Marcel. l. 14. *Vilia omnia exiſtimant præter orbos & cœlibes; nec credi poteſt qua obſequiorum diverſitate colantur homines ſine liberis*. Plutarch. περὶ τῆς εἰς τὰ ἔκγονα φιλοστοργίας: ἀτέκνους οἱ πλούσιοι δειπνίζουσιν, οἱ ἡγεμόνες θεραπεύουσιν, οἱ ῥήτορες μόνοις τούτοις προῖκα συνηγοροῦσιν, &c.

v. 28. genuſque divinationis] V. *divitionis*. L. *ditationis*. D. Gruterus l. 1. Suſpic. c. 12. *divitationis*. a divito. quo uſus Accius.

v. 30 & 31. Vtinam quidem ſufficeret largior ſcena, id eſt, veſtis humanior, quæ præberet m. f.] ita legend. Plin. epiſt. l. 7. *Nonne cum ſurgis ad agendum, maxime tibi ipſe diffidis? utique ſi largior ſcena, & corona diffuſior*. Suſpicor de comitatu ſuo loqui Eumolpum, quem ampliorem, tum cultius ornatum deſiderare ſe prædicat. vide Duſ. I. Palmer. *largior ſchema, quæ præber. m. f.* illa: *id eſt, veſtis humanior, veſtimentum latius*; manifeſto e gloſſa. Ian. Guilelm. L. *largior ſcena, id eſt, veſtis h. v. lautius*.

v. 33. Non mehercles pœnam iſtam differrem] L. *peram*. *pera* eſt græcorum πήρα. Non, inquit, differrem experiri. Palm. Spicil.

peram iſtam differrem] Martial.

Ne mendica ferat barbati prandia nudi,
Dormiat & tetrico cum cane pera rogat.

COL.

v. 39. ceſſamus mimum componere] perſeverat in eadem tralatione, quam ceperat ante: *Vtinam quidem ſufficeret &c.* Ad hæc verba cum Eucolp. reſpondiſſet adeſſe ſcenam, ſubjicit ſenex; *ergo quid*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

ceſſamus mimicam fabulam componere? quam illico componunt;& in Eumolpi verba jurant, & in ſervilem modum ficti dominum eum ſalutant; tum quæ ipſe proponit de opulentia & orbitate ſua, ut legitima verba mimi, condiſcunt. itaque in illis: *elatumque ab Eumolpo filium condicimus*, L. *condiſcimus*. Ianus Guilelmus Plautinis Quæſtionibus.

mimum componere] Suetonius Oth. cap. 2. *Ne pœna acrior omnem mimum divulgaret*. ita paſſim apud ſcriptores.

v. 42 & 43. in verba Eumolpi ſacramentum juravimus, uri, vinciri] Duplex genus inter gladiatores, Coacti & voluntarii. Coacti, ſervi, damnati, captivi: Voluntarii, liberi, quique precio ſe addicebant. Hi proprie auctoritati. Gloſſ. Auctoratus: αὐθαιρέτως εἰς δοῦλον ἑαυτὸν βάλλων, καὶ μονόμαχος. Seneca Apocolocynt. Manil. l. 4. Aſtron. *Nunc caput in mortem vendunt, & funus arenæ.* ad quæ verba vide Scalig. De his Tertull. lib. 11. ad Martyres. Calliſtratus lib. 3. parag. lege. D. de teſtibus. Caſſiodorus lib. 8. ep. antepenult. Hi autem quia liberi, juramento ſolenni interpoſito fiebant, jurabatque novitius gladiator, ſe omnia paſſurum, auſurumque quę legitimum gladiatorem jus & mos eſſet: hoc eſt, uſtionem, verbera, necem. nam in hæc tria jurabant. Iuramenti in auctoritatione forma in his Petronii, cujus meminit Horatius: *Quid refert uri, virgis, ferroque necari Auctoratus eas?* -- Acro: *Gladiatores ita ſe vendunt, & cautiones faciunt, uri flammis, virgis ſecari, ferroque necari.* Seneca ep. 37. lib. 10. Declam. 4. Tibull. lib. 1. Eleg. 9. Tertull. de ſpect. Vide Petr. Fabri Semeſt. lib. 11. cap. XI. Petr. Pithœi not. ad. tit. 9. coll. ll. Moſaicar. & Roman. B. Briſſ. de Formul. lib. 8. Lipſ. Saturn. Serm. lib. 11. cap. 5. Turneb. Adverſ. lib. 11. cap. 20. qui L. in Petr. *uri, virgis ferroque necari.* ejus ſententiæ Durant. Variar. lib. 1. cap. IIX.

v. 43. Vri, vinciri] Sacramentum eſt auctorantium ſe laniſtæ. apud Senec. epiſt. 57. & Tertull. COL.

v. 45. tanquam legitimi gladiatores domino corpora animaſque religioſiſ. addicimus] Legitimus gladiator eſt auctoratus, id eſt, αὐθαιρέτως εἰς δοῦλον ἑαυτὸν βάλλων. erant enim hi liberi: itaque cum ſponte libertatem penitus vendidiſſent, ſervili hoc ſacramento obſtringebantur, corpora animaſque addicentes,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

dicentes. apte igitur Petron. cum ſerviliter hic omnia fingantur. alioquin damnati ad ludum auctoramento non obſtricti, nec qui beſtias depugnare locabant, aut ſponte in arenam deſcendebant. nam quod beſtiis conficiendis operas ſuas locabant, deſperata quidem audacia quæſtus gratia manus arenę locab. tantum, at auctorati ſerviliter totos ſe ludo vendebant. Gloſſæ Iſidori: *Auctoratio, venditio. nam ſub auctoratione ſunt gladiatores qui ſe vendunt.* Manil. -- *caput in mortem vendunt & funus arenæ.* Vide Comm. Iuven. ad Sat. XI. *Scripturus leges & regia verba laniſtæ.* Itaque & Vlp. apud Rufinum Collat. LL. Moſaic. & Roman. I. 8. *Qui depugnandi*, inquit, *cauſſa auctoratus erit, quive beſtias depugnare locaverit:* diſtinguit auctoratum ab eo qui beſtias depugnare locavit, quorum mentio L. Sive ingenua, parag. Qui operas, D. ad SC. Tertull. L. Teſtium fides. parag. 5. D. de teſtib. Ergo deſtinati arenæ, damnati, ſervi, captivi, & liberi. Qui damnati ad beſtias, ſeu ut Tertull. de ſpect. cap. 10. ad ludum ſervi pœnæ efficiebantur. Tertull. Apol. cap. 41. Sen. ep. 10. 71. ἐπιθανάτιοι Paulo I. ad Corinth. cap. 4. ut docuit Ill. Scaliger, προσδόκιμοι τοῦ ἀποθανεῖν, ait Suidas. De Servitiis & Captivis notum: dati enim ad ludum libidine Impp. & dominorum. Tertull. de ſpect. cap. 10. Liberi aut precio inducti, aut ſola libidine pugnandi. Qui precio inducti, h. e. οἱ διὰ πόρον εἰς ἀγῶνα κατιόντες, ut Græcus interpr. ſunt auctorati, aut qui manus arenæ locant tantum. de quibus diximus. recte ergo Firmicus lib. 7. *Gladiatores efficiet, ſed qui damnati ad hoc exitium transferantur.* diſtinguit damnatos ad beſtias, ab iis qui ſe vendunt, aut locant manus arenæ, aut ſponte pugnant. Idem Firm. lib. 8. cap. 13. *Qui ſe ob alienæ gratiæ voluntatem nundinati ſanguinis jactura ad mortis ſpectaculum vendant. Si vero Saturnus hic fuerit, in ludum ſententia judicantis adducuntur.* Quanquam hæc de aliis etiam intelligi poſſe, haud nego. De ingenuis qui adfectatione pugnandi in arena, Tertullian. Cyprian. alii complures. Aſin. Pollio ad Cicer. *Qui eum ludum bis gratis depugnaſſet.* Quæ quidem a me huic fini adducta, ut plene Petron. caperemus, haud inficior quæpiam aliis tacta, non tamen, ut ait ille, Omnia vulgata.

P. 47. v. 6. Cauſam lacrimarum cerneret] Martialis.

--ſervos ubi perdidit omnes,
Et pecus, & fructus, non amat inde locum.

COL.

v. 6 & 7. acceſſiſſe proximum naufragium, &c.] Theophr. περὶ ἀλαζονείας, ὁ δὲ ἀλαζών, τοιοῦτός τις οἷος ἐν δείγματι ἑστηκὼς διηγεῖσθαι ξένοις ὡς πολλὰ χρήματα αὐτοῖς ἐστὶν ἐν τῇ θαλάττῃ καὶ περὶ τῆς ἐργασίας τῆς δανειστικῆς διεξιέναι, ἡλίκη, καὶ αὐτὸς ὅσα εἴληφε.

v. 11. nominibus] h.e. poſitis in fœnore. Aſcon. *Tituli debitorum nomina dicuntur, præſertim in iis debitis in quibus hominum nomina ſcripta ſunt, quibus pecuniæ commodatæ.* Nomina igitur debitorum tabulis inſcripta. hinc Apul. *Tabulis flagitari.* Apolog. *Pater ejus plurimis creditoribus defœneratus, dum undique tabulis flagitaretur.*

v. 11 & 12. Familiam quidem tam magnam] proprie *familiam* dicit, neque enim alio nomine cenſi antiquitus ſervilis conditionis homines; nimirum a famulando, auctoribus I. C. Vnde gladiatorum familiæ apud Cicer. Seneca ep. 47. D.

v. 14 & 15. ut plurimum tuſſiat.] Hoc potentiorum erat, uti & procul ſpuere. vide Caſaub. ad Theoph. Char. περὶ δυσχερείας.

v. 15. Vt ſit modo ſolutioris ſtomachi] Lucian. Chronoſol. οἴνου τοῦ αὐτοῦ πίνειν ἅπασι τοῖς, μηδὲ ἔξω προφάσεις τῶν πλουσίων, ἢ στομάχου, ἢ κεφαλῆς ὀδύνη, ὡς μόνον δὶ αὐτὴν πίνειν τοῦ κρείττονος.

v. 19. Omnibus * renovet] videtur deſiderari, *horis*, aut tale. D.

v. 20. ſcenæ] Apul. l. 8. *Omnemque ſcenam ſceleris illuminat ſcena feralium nuptiarum.* paſſim alii.

v. 20 & 21. quotieſcunque aliquem noſtr. voc. vellet, &c.] Auctor Rhet. ad Heren. lib. 4. Noratione oſtentatoris pecunioſi: *Cum puerum reſpicit hunc unum quem ego novi, vos non arbitror noviſſe, alio nomine appellat, deinde alio atque alio, heus tu, inquit, Sannio, ne quid iſti barbari perturbent, ut ignoti qui audiunt unum putent eligi de multis.* Seneca de brevit. vitæ, c. 17. Horat. lib. 1. Sat. 3.

v. 26. Corax detractator miniſterii] Antiquitus mos fuit, ut iter facientes ſervum comitem ſecum traherent, qui ſarcinas ſeu φορτία, aut σκεύη ὁδοιπορικὰ ferret. Sarcinæ autem loris conſtrictæ. Catull. *Aptis ſarcinulis.* Feſtus, Apex: *comprendere vinculo antiqui aptare dicebant.* Proba igitur lectio Apul. de Mundo: *Soluta compage ſimulac totius incolumitas interiret.*

iret. *At hoc inſtar Mundi ſalutem tuetur Deus, aptæ & revincta ſui numinis poteſtate.* Ennius: -- *ſi quando vincis venatica velox Apta ſilet canis.* -- Petron. p. 58. *Patior vinculum, ac veluti lecto funebri aptatus.* hinc Græcis ſarcinæ ςρωματοδέσματα. ea involuta ſtragulis aut pellibus. Petron. p. 44. *Ego vos in duas pelles conjiciam, vinctoſque loris pro ſarcinis circumferam.* De ſervo, qui ſarcinas ferebat. Lucian. Aſin. ἵππος δέ με κατῆγε, καὶ τὰ σκεύη, καὶ θεράπων ἠκολούθει. Apul. Mil. 1. *Theſſaliam ex negotio petebam, puero unico ſequente.* Dixi etiam vaſa reficiundo corpori neceſſaria circumtuliſſe. Apul. 1. Mileſ. *Ac ſimul profer oleum unctui, linteum terſui, & cætera huic uſui. Nihil rerum iſtarum, inquam, quæ ubique itineris nos comitantur.* Xenophon. lib. 3. Memorab. ἀκόλουθος ἠκολούθει φέρων τὰ ςρώματα καὶ τἄλλα σκεύη, &c. adi locum. Hinc liquet hos ſervos ab officio ἀκολούθους appellaſſe. Huic miniſterio inſervit Corax. Vide Petr. pag. 41.

v. 34. ſtrepitu obſcœno] honeſta locutio. Strepitus obſcœnus eſt πορδή. Gloſſæ: *Peditus, peditum,* πορδή.

v. 36. pari clamore] L. *Clangore.* D.

v. 39. Vt quiſque verſum pedibus inſtruxit] Hieron. ad Euſtoch. ex Fabio: *Poëtam non poteſt noſſe, niſi qui verſum poteſt ſtruere.* ſic, *poëma exſtrui poſſe.*

v. 42 & 43. ad carminis tranquillitatem tanq. ad port.] Vide Plin. lib. 9. ep. 7.

P. 49. v. 2. Flum. litterar. inund.] Timocles: Κόμποις παφλάζων ἠπίοις πυκνώμασι προσπανδύσας ἔχι, μισθωτὸς ἄρδει πεδία τοῦ δεδωκότος. COL.

v. 2 & 3. Effugiendum eſt ab omni verb. vilitate] Seneca l. 1. Contr. *De alia re longe recedendum eſt ab omni obſcœnitate verborum & ſenſuum, quædamque ſatius eſt cum cauſſæ detrimento tacere, quam cum verecundia dicere.* COL.

Effugiend. eſt ab omni verb. vilitate] Iuvenal. Satyr. 7.

Sed vatem egregium cui non ſit publica vena,
Qui nil expoſitum ſoleat deducere, nec qui
Communi feriat carmen triviale moneta.

v. 5, 6 & 7. Præterea curandum eſt, ne ſententiæ emineant, extra corpus orationis expreſſæ, ſed intecto veſtibus colore niteant] Editio Plantini & Lugdunenſis & exempl. Autiſ. *intexto.* quod verius

puto. Sic enim hac p. *ſenſumque teneriorem verborum ambitu intexuit*. Plin. cap. 48. lib. 8. *Aurum intexere (veſtibus) in eadem Aſia invenit Attalus rex, unde nomen Attalicis*. Idem cap. 11. lib. 13. *Et tamen adhuc malunt Parthi litteras veſtibus intexere.* Vtitur & M. Tullius eo ſæpe verbo metaphoricῶς.

v. 9, 10 & 11. Cæteri enim aut non viderunt viam qua iretur ad carmen, aut verſum timuerunt calcare] Longe probabiliorem cenſeo lectionem v.c. *aut viſam timuerunt calcare.* Calcare viam, ut Horatius,

Et calcanda ſemel via leti. N O T.

v. 11. verſum timuerunt calcare] pro, terere, ut a via trita tranſlatio ducta ſit, quæ eadem calcatur. Nam & Ariſtoph. in Avibus, οὐδ᾽ Αἰσχύλον πεπάτηκας, id eſt, Æſchylum non calcaſti, quod eſt, non diligenter pervolutaſti. Turneb. l. 4. cap. 19. Duſa ex Ms. *non viderunt viam, q.i.a.c. aut viſam t.c.*

v. 11. Ecce belli civilis ingens opus] Ad Lucanum poetam trahenda hæc digreſſio. D. multis.

Ecce belli civilis opus quiſquis, attigerit] Interpungendus ita videtur locus: *Ecce belli civilis ingens opus: quisquis attigerit.* N O T.

v. 15 & 16. Et fabuloſum ſentiunt ormentum] Fabius lib. 10. de eodem, ut videtur, Lucano: *Lucanus*, inquit, *ardens & concitatus, & ſententiis clariſſimus, &, ut dicam quod ſentio, magis oratoribus quam poëtis annumerandus.* Servius in 1. Æneidos. *Quod diximus poëtica arte prohiberi, ne aperte ponat hiſtoriam, certum eſt. Lucanus namque in numero poëtarum eſſe non meruit; quia videtur hiſtoriam compoſuiſſe, non poëma.* C O L.

v. 18 & 19. tanquam ſi placet hic impetus] Tollendum eſſe aſteriſcum puto: nihil enim deeſt, ſed *tanquam*, valet, exempli gratia: quemadmodum apud Plautum, veluti, &, ſicut:
In Aulularia:

--facinus audax incipis
Qui cum opulento pauper cœpit rem habere aut negotium,
Velut Megadorus tentat me omnibus miſerum modis.

In Pœnulo:
Ita me dii ament, tardo amico nihil eſt quicquam iniquius:

Præſer-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

Præſertim homini amanti, qui quicquid agit properat omnia:
Sicut ego hos duco advocatos. NOT.

v. 19 & 20. etſi nondum recepit ultimam manum] Quinct. l. 1. *ſummam eloquentiæ manum imponerent.* Auſon. Paullino: *Quamvis per te ſumma manus contigerit,* hinc Seneca ep. 12. *Deditos vino potatio extrema delectat, quæ ebrietati ſummam manum imponit.* Inſcriptio Viennæ: *Ad ſummam manum perduxerunt perfectiones.*

v. 21. Orbem jam totum] Florus in eadem hiſt. *Iam pæne toto orbe pacato, majus erat imperium Romanum, quam ut ullis externis viribus extingui poſſet.*

v. 25. ſi qua foret tellus] Galgacus apud Tacit. Vita Iul. Agric. *Romani raptores orbis poſtquam cuncta vaſtantibus defuere terræ, & mare ſcrutantur: ſi locuples hoſtis eſt, avari; ſi pauper, ambitioſi.*

v. 29. Aſſyria concham] al. *Æſopyreum.* L. *Ac ſeſe pictum miles l. i. v.* Turneb. Palmerius totum locum ita emend.

Æs Ephyræum l. miles: in udæ
Quæſitus t. n. c. oſtro;
Hinc Numidæ lapides -
E. a. c. & læſæ v. pacis:
Q. i. ſ. Mauris fera, & v. h.
Excutitur --
Ad mortes pretioſa: fames p. a. claſſes;
Tigris & a. g. jactatur in aula,
Vt b. --
H. p. effari, parituraque prodere f.

Æs Ephyræum, eſt Corinthium. Iuvenal. Ephiræum. Virg. Ephyreium. Queritur æs Ephiræum eſſe in amore militi, quod armis non faciat; illud quod faciat, non eſſe. *Numidas lapides*, vocat columnas & marmora Numidica, contemptim, illud; *H. Numidæ accuſant*; unde Turneb. *accurant*, alia occaſione ſubrepſit: cum ſcriptum eſſet: *Numidæ lapides*; id ne quis arbitraretur nominandi caſu eſſe, fuerat qui ad oram adſcrib. *accuſat.* eſſe, hoc modo: *accuſat. Mauras ſilvas*, ut Horat. *maura jacula, --fames premit a. claſſes.* Claſſe ex Ægypto Romam commeatus portabatur. At Impp. eo dementiæ venerant, ut annonaria claſſe feras ac circo arenam peterent. Suet. Nerone. *Paritura fata*, jam pridem fata perniciem parturiebant Rom. nunc paritura.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

v. 31. Numidæ cruſtas] Seneca epiſt. 87. *Pauper ſibi videtur ac ſordidus, niſi parietes magnis & precioſis orbibus refulſerint, niſi Alexandrina marmora Numidicis cruſtis diſtincta ſint, niſi illis undique operoſa & in modum picturæ variegata circumlitio prætexatur.*

v. eod. Nova vellera Seres] Plin.l.6.c.17.

v.32. Atque Arabum populus]L.*populis*. D.

v. 33. Ecce aliæ clades] Seneca : *O fata, victus Herculem premit Lycas : Ecce alia clades, Hercules perimit Lycam.*

v. 34. Quæritur in ſilvis Mauri fera] Salvianus lib.6.*In ſpectaculis primum deliciarum genus eſt mori homines, impleri ferarum alvos humanis carnibus, cum circumſtantium voluptate & conſpicientium lætitia. Atque ut hoc fiat orbis impendium eſt. Adeuntur loca abdita, luſtrantur invii ſaltus, peragrantur ſilvæ inexplicabiles: Et ut devorari poßint homines, non licet naturam rerum habere aliquid ſecretum.*

Quæritur in ſylvis Mauri fera] Ita Editio Lugdunenſis. Aliquanto rectius, niſi fallor: ut ſit Enallage numerorum, *in ſylvis Mauri*, pro Maurorum, & Mauritaniæ. Poteſt etiam legi, *Mauro*, tertio caſu, pro quæritur a Mauro venatore. Vel, *in ſylvis Mauris*; Mauræ ſylvæ, ut apud Horat. Maura jacula, Mauri angues & Maura unda. Nam de venatione leonum hic Petronium loqui, ea quæ de tygride ſubjicit facile fidem fecerint. In Mauritania autem multi & magni leones, vel teſte Horatio,

Quale portentum neque militaris
Daunia in latis alit æſculetis:
Nec Iubæ tellus generat, leonum
Arida nutrix. N O T.

v. 37. Tigris & aurata] Pomponius Sabinus in Cirin Virg. *Tigris velocißima omnium quadrupedum eſt. Q. Tuberone, Fabio Max. Coſſ. primus Romæ Tigrim oſtendit divus Auguſtus, in dedicatione theatri Marcelli, poſt eum divus Claudius quatuor manſuefactas in caveis aureis, in circo; quarum meminit Petronius; cum ait:*

-- & aurata tigris jactatur in aula
Ut bibat humanum populo plaudente cruorem:

quod tamen belli illius civilis ætati non congruit. & priora quidem Plinii ſunt. quæ ſequuntur ex Petronio, Sabini illius minorum gentium Grammatici. C O L.

v. 40. Perſarum ritu male p.a.] Hujus ſententiæ acrimoniam in mente habuit Cyprianus epiſt. 11. ad Donat. *Videte contra fœdus jusque naſcendi patientiam incaſtæ turpitudinis elaboratam; Evirantur mares, omnis honor & vigor ſexus, evirati corporis dedecore mollitur, plusquam illis placet quisquis virum in fœminam fregerit.* D.

Perſarum ritu male p.a.] Claudianus:

--ſeu prima Semiramis aſtu
Aſſyriis mentita virum, ne vocis acutæ
Mollities, læveſque genæ ſe prodere poſſent,
Hos ſibi conjunxit ſimiles: ſeu Perſica ferro
Luxuries vetuit naſci lanuginis umbram.

v. 41. Surripuere viros] Arnob. lib. 1. *Attyn ſpoliatum viro.* lib. v. *Attys virum ſibi abſtulit.* ita Græcis ἀνὴρ, & ἀνδροτέμνεσθαι, evirare.

Surripuere viros] Statius 3. Sil. de Domitiano:

Nondum pulcra ducis clementia ceperat ortu
Intactos ſervare mares, nunc frangere ſexum,
Atque hominem mutare nefas: gaviſaque ſolos
Quos genuit natura videt, nec lege ſiniſtra
Ferre timent famulæ natorum pondera matres.
COL.

v. 42. atque ut fuga mobilis ævi] Huc pertinet l. 31. C. ad l. Iul. de adult. *Cum vir nubit, in feminam viris porrecturam quid cupiatur, ubi ſexus perdidit locum? ubi Venus mutatur in alteram formam? ubi amor quæritur, nec invenitur?* D.

v. 43. Quærit ſe natura] Clem. Pæd. lib. 3. c. 11. πάντα μετακεκίνηκεν ἡ τρυφὴ, κατῄσχυνε τὸν ἄνθρωπον ἁβροδίαιτος περὶ ἐργία πάντα λητεῖ, πάντα ἐπιχειρεῖ, βιάζεται πάντα, συνέχει τὴν φύσιν. τὰ γυναικῶν οἱ ἄνδρες πεπόνθασιν, καὶ γυναῖκες ἀνδρίζονται παρὰ φύσιν, &c.

v. 45. fractique enervi corpore greſſus] Martial. lib. 5.

Fœmineæ veſtes nexæ ſine tegmine plantæ,
Et ſpecies fictique placent ad mollia greſſus.

v. 46. Et laxi crines.] L. *Fluxi*, vel *Lixi*, i.e. lixivio imbuti. D.

v. eod. Et tot nova nomina veſtis] Plautus Epid. *Quid iſtæ quæ veſti quotannis nomina invenerunt nova?* COL.

P. 50. v. 1. Quæque virum quærunt] Quem videbant mollem, victu, ore, veſtitu, de eo dicebant, *Hic virum quærit.* idem olim de Pompejo Magno dictum, qui cum omni corporis habitu & inceſſu

mollitiem præferret , hoc effugere non potuit, ita enim a Cinna poëta perſtrictus fuit:

Faſciola qui crura tegit, digito caput uno
Scalpit: quid credas hunc ſibi velle? virum.

Scalig. Auſ. lect. lib. 1. c. 27.

v. *eod.* Ecce Afris eruta terris] Stringit inſanam luxuriam Romanorum. Sunt autem hæc aliquantiſper turbata, & forte manca. Quis uſus oſtri ad has menſas quæro. χλέμμακτα poſuiſſe coccoclavata, ex Vopiſ. Tacito liquet. Lamprid. Alex. Severo: *Convivium ſummi nitoris fuit, ita tamen ut pura mantilia mitterentur ſæpe coccoclavata.* an oblique petit luxum in ſtruendis lectis tricliniaribus. illi enim magnifice picti & conchyliati. Virgil. *ſtratoque ſuper diſcumbitur oſtro.* recte vero, *ac maculis mutatur vilibus aurum.* Plin. lib. 13. cap. 15. *Atlas mons peculiari proditur ſilva. Confines ei Mauritani, quibus plurima arbor cedri, & menſarum inſania, quas fœminæ maritis contra margaritas regerunt.*

v. 3. maculis] Senec. de Tranq. c. 1. *Placet miniſter incultus, & menſa non varietate macularum conſpicua.*

maculis] Tertul. de pallio: *Heu quantis facultatibus æſtimavere ligneas maculas.* Vide Plin. l. 13. c. 15. Plutarch. in Cicer. Lucanus de eadem re lib. 1.

- -menſasque priores
Aſpernata fames- - & lib. 9.
In nemus ignotum noſtræ venere ſecures,
Extremoque epulas menſasque petivimus orbe.
COL.

v. 4. Quæ ſenſum turbant] Mire variat ſcriptio. L. *Quæ turbant cenſum. hoſtile ac male nobile lignum.* hoc eſt , Quæ exhauriunt & lancinant facultates, ſeu ut Tacit. opes proluunt. Quid autem *turbare*, oſtendimus. *male nobile*, ut Ter. Eunuch. *male conciliate.* Donat. *Male ſignif. magno.* Plaut. Amph. *ſcorto conducto male.* Pſeud. *male habiti, male conciliati.*

v. *eod.* lignum] Seneca de Benef. *Video iſtic menſas, ac lignum æſtimatum ſenatorio cenſu.* Tertull. de Pall. *ligneas maculas.*

v. 5 & 6. omniaque orbis Præmia] Sulpicia, *Omnia bellorum terra quæſita marique Præmia.* COL.

v. 7. Ingenioſa gula] Mart. l. 13. de gallina altili: *Paſcitur & tenebris. Ingenioſa gula eſt.* COL.

v. *eodem.* Siculo ſcarus æquore merſus.] Fab. lib. 5. Inſtitut. cap. 10. *Nec helopem noſtro mari,*

aut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

aut ſcarum ducas. Iuvenal. Satyr. 5.

--quando omne peractum eſt
Et jam defecit noſtrum mare, dum gula ſævit
Retibus aſſiduis.

Vide Plinium l. 9. c. 17. Columellam l. 8. c. 16. A. Gell. l. 7. c. 16. Macrob. l. 3. c. 16. C O L.

v. 9. vendunt conchylia] al. *condunt.*

v. 11. mutoq; in littore tantum Solæ] L. *m. i. lit. cantum Solæ d. a. f. a.* lepide. auræ aſpirant cantum frondibus, ut Lucr. *canere.* Virgilius *loqui ſilvas.* Palmer.

v. 16. Eſt favor] L. *En favor.* Stewech. ad Apul.

v. 24. Ipſa ſui merces] Florus lib. 1. *Et miſera Reſpubl. in exitium ſuum merces erat.* C O L.

v. 25. Præterea gemino] L. P, g. *d. gurgite p.*] *Fœnoris ingluvies, uſusque exederat æris.* Palmer.

v. 29. curis latrantibus errat] L. *Hiris latr. e.* Hira, inteſtinum jejunum; quod ut inane ſemper eſt, ita iſtæ gumiæ ſatiabantur numquam ſed hiabant luxu & avaritia ſemper. Ian. Guilelm. Pl. Quæſt.

v. 31. inops audacia tuta eſt] Salluſt. *odio ſuarum rerum omnia ſtudent mutari: turba atque ſeditionibus aluntur, quoniam egeſtas facile habetur ſine damno,* D.

v. 32. Hoc merſam cœno Rom.] idem Florus: *Illæ opes atque divitiæ afflixere ſæculi mores, merſamque vitiis ſuis, quaſi ſentina Rempublicam peſſum dedere,* C O L.

v. 37. Craſſum Parthus habet] Martialis:

Pompejos juvenes Aſia atque Europa, ſed ipſum
Terra tegit Libyæ, ſi tamen ulla tegit.
Quid mirum toto ſi ſpargitur orbe? jacere
Uno non poterat tanta ruina loco. D.

v. 43. Cocytia perfuſus aqua] Aut duæ vocales in unam contrahuntur, aut ſecunda ſyllaba hujus vocis, *Cocytia*, non convenit verſiculi modulo. Quare probo quod eſt in aliis editionibus, *Cocyta* pro *Cocytia*, ut Ceraunum ſaxum, pro Ceraunio dixit Propert.

Non potuit ſaxo vitam poſuiſſe Ceraumo?

Et ut idem dixit Partham tellurem, & Parthos focos: ac Virgilius, Romulam tellurem. N O. T.

P. 51. v. 3. ferali cupreſſu] Ovid. *ferali cincta cupreſſu.* Sammon. *---feralis fronde cupreßi.* Horat. *cupreſſus funebreis.* Acro: *Inferis conſecratas & funeri aptas, quia funeribus adhibebantur: nam ut cu-*

preſſus reciſa numquam repullulat, ita mortui non redeunt ad vitam. hinc Stat. 4. Theb. *cupreſſus Intexit plorata latus* Lutacius: *Apollo miſertus Cypariſſi, vertit eum in arborem ſui nominis, de qua Virg. Funeſta fronde coronat. Hæc cauſa eſt quare cupreſſus divitum funeribus adhibetur. Lucanus, Et non plebejos luctus teſtata cupreſſus. Quia inceſtatas familias Romani hac notabant. Quidam volunt ad hoc electam arborem, quia infructuoſa apta defunctis, vel quod in tutelam dixerint inferorum.* L. *funeſtatas famil.* nam quod inceſt. fam. ea notarint, nullibi lectum, Serv. ad Virg. 4. Æn. *fronde coronat Funerea.* Serv. *Romani moris fuit, ut potiſſimum cupreſſus, quæ exciſa renaſci non ſolet, in veſtibulo mortui poneretur, ne quis ſacram rem facturus imprudens domum introeat.* Antiquiſſimus cupreſſi uſus in funeribus ſed apud alias gentes diverſus. Legimus arcas confeciſſe ex cupreſſu. Theod. Serm. VIII. de Martyr. καὶ ὁ Θουκυδίδης τῶν ἐν τῷ Πελοποννησιακῷ τετελευτηκότων διηγεῖται τὸ γέρας, &c. ἡλίκην δὲ τοῖς ἥκιστα εὑρεθεῖσιν ἐμηχανῶντο τιμήν, κυπαρισίνας μὲν κατασκευάζοντες λάρνακας κοινῇ δὲ πάντες, οἱ μὲν ἡγούμενοι, &c.

v. 4. Ditis pater] *Ditis* recto caſu. in Gloſſar. *Ditis pater*, πλούτων. Scalig. in Cirin.

v. 9. Quæ nova ſemper amas] Menand.
ὡς μεταβολαῖς χαίρουσα παντοίαις τύχη. COL.

v. 15. Ædificant auro] Manil.

——triclinia templis
Concertant, tectique auro jam veſcimur aurum.
Ac ne materies tali ſub munere deſit,
Quærere ſub terris aurum, furtoque latentem
Naturam eruere omnem, orbemque invertere prædæ
Imperat.-- Apul. de Deo Socrat.

v. eod. ſedeſque ad ſidera mittunt] Seneca l. 2. Controv. *Sedes ipſas in tantum extruxere, ut domus ad uſum, & munimentum paratæ, ſint nunc periculo non præſidio, tanta altitudo ædificiorum eſt tantaque viarum anguſtia, ut neque adverſus ignem præſidium, neque ex ruinis ullum effugium ſit: ad delicias dementis luxuriæ lapis omnis eruitur, cæduntúrque gentium ſilvæ: æris ferrique uſus, jam auri in extruendis domibus.*

v. 20. & dum varios lapis invenit uſus] Rectius editio Lugdun.

--ac dum varius lapis invenit uſum.

Niſi

Niſi *varios* ſcriptum ſit, ἀρχαϊκῶς pro *varius* : p.22, *probitas eſt carbunculos.*
Horat. Sat 4. lib. 2.

Ten' lapides varios lutulenta radere palma?

Et ep. 10. lib. 1.

Nempe inter varias nutritur ſylva columnas.

quibus in locis, *Parios*, & *Parias*, qui reponunt, Parii marmoris ſenſum habent. Varium autem lapidem videtur ſignificaſſe p. 64.

ac maculis imitatur vilibus aurum.

Mendoſe, ut ſuſpicor. At editio Plantini emendatius, *ac maculis mutatur vilibus aurum* : id eſt, auro emitur, vel permutatur, varius lapis. Plinius cap. 1. l. 36. *quos ad uſus, quasve ad voluptates alias, niſi ut inter maculas lapidum jaceant.* Et ca. 7. ejuſdem lib. *Differentia eorum eſt ab Ophite, cum ſit illud ſerpentium maculis ſimile.* N O T.

& dum varios lapis] L. *& d. Parius l. i. v.* Palmerius.

v. 33. Vota tibi cedent] id eſt, evenient quæ voviſti. D.

v. *eodem.* minor ira rebellat] L. *rebullat.* Definire voluiſſe videtur iram. Eſt enim ea fretum (fervorem dicunt, ſive rebullitionem) ſanguinis circa cor. Palmer.

v. 37. & mihi cordi] al. *Eſt mihi cordi.*

v. 39. jam ſtratos Marte Philippos] L. *ſtructos morte Phil.* Palmer.

v. 41. Iam fragor armorum] Legendum;

Iam f. a. crepantum perſonat auras,
Et Libyen cerno, & tua Nile gementia clauſtra.

neque vero trepidabant aures fortunæ eo armorum fragore, quæ eum ſibi volenti eſſe non diſſimulet. Palmer.

v. 43. Actiacoſque ſinus & Apollinis arma timentes] Quo referatur illud, *timentes*, non diſpicio. In edit. quidem Lugdun. legitur, *trementeis*, unde forſitan legendum eſt, *fremenlis*. frementem enim & iratum hoſtibus Apollinem in Actiaca pugna deſcribit Propertius in Eleg. 3. l. 4.

Non ille attulerat crines in colla ſolutos,
Aut teſtudineæ carmen inerme lyræ.
Sed quali aſpexit Pelopejum Agamemnona vultu,
Egeſſitque avidis Dorica caſtra rogis,
Aut qualis flexos ſolvit Pythona per orbes
Serpentum, imbelles quem timuere lyræ,

Q in-

Quinetiam eo progredior, ut totum locum illum Petronii hoc modo ac ordine legendum putem:

Cerno equidem gemina jam ſtratos morte Philippos,
Theſſaliaque rogos, & funera gentis Iberæ:
Et Libyæ cerno, & tua Nile gementia clauſtra.
Iam fragor armorum trepidantes perſonat aures:
Actiacoſque ſinus, & Apollinis arma timentes.

NOT.

P. 52. v. 10. vultus caligine texit] Virgil. *Cum caput obſcura nigrum formidine texit.* Lamb. ad Lucret.

v. 14. Verticibus laſſis montis juga] L. *V. Lapſis m. i.* Labes enim ſignificatur & hiatus, quæ ipſa quoque in oſtentis numerata ſunt. Palmer.

v. 15. Flumina per notas ibant morientia ripas] Morientibus illis fluminibus opem ferre conabimur, non abſurda prorſus opinione, ſcriptum fuiſſe a Petronio,

-- *nec vaga paßim*
Flumina per notas ibant torrentia ripas;

hoc ſenſu. vaga flumina, paſſim torrentia, tunc non ibant per notas ripas: non amplius, inquam, alveo ſuo & ripis, flumina continebantur, ſed effuſa per agros & ſylvas, omnia ſternebant & rapiebant ſecum. Loquitur enim de prodigiis bellorum civilium, de quibus etiam Virg. lib. 1. Georg.

Proluit inſano contorquens vertice ſylvas
Fluviorum rex Eridanus: campoſque per omnes
Cum ſtabulis armenta tulit.

Idem in lib. 2. Georg.

Nec non & torrentem undam levis innatat alnus
Miſſa Pado.

Plinius de eodem Pado, ſive Eridano cap. 16. lib. 3. *Augetur ad canis ortus, liquatis nivibus, agris quam navibus torrentior*, id eſt, rapiditate & impetu nocentior. Vt autem *torrentem* undam dixit Virg. ſic & Seneca in epiſt. 40. *Habeat vires magnas, moderatas tamen; oratio ſit perennis unda, non torrens.* Idem Virgil. in Eclog. 7.

Hic tantum Boreæ curamus frigora, quantum
Aut numerum lupus, aut torrentia flumina ripas.

Torrentia flumina, ut Homero, χείμαῤῥοι ποταμοὶ, I. λ. δ. Petronius vero *notas ripas* dixit imitatione Horatii, torrentem amnem deſcribentis, in laudatione Pindari;

Monte

Monte decurrens velut amnis, imbres
Quem ſuper notas aluere ripas,
Fertur, immenſusque ruit profundo
Pindarus ore. N O T.

v. 17 & 18. jamque Ætna voratur Ignibus inſolitis] Hoc inter portenta citat Xiphilin. καὶ τὸ τῆς Αἴτνης πῦρ πλεῖστον ῥυὲν, καὶ πόλεις λυμηνάμενον.

v. 19. Ecce inter tumulos] Lactant. l.2. cap.2. *Vulgus exiſtimat mortuorum animas circa tumulos & corporum ſuorum reliquias oberrare.* Sed eadem inter oſtenta numerat Ovid. 2. Faſt.

v. 40. Teſtor ad has acies]L.*arces.* Maſſiliam ſignificat, & ſubjecta Inſubriæ oppida. id poſtea etiam clarum fit : *Dum Cæſar tumidas iratus deprimit arces.* Palmer.

v. 42. dum Rhenum ſanguine vinco] L. *Pingo.* Palm.

P. 53. v. 1. Aut qui ſunt , qui bella volunt] L. *qui bella jubent?* Bella jubebat P. R centuriatis comitiis , quem hic Cæſar invidioſe ex operis mercenariis collectam multitudinem vocat. Ian. Guilel. Pl. Quæſt.

v. 18. reddenda eſt gratia vobis] L. *votis.* votis jam & exſecrationibus inimicorum Cæſariani perierant. Hanc tam impenſam voluntatem negat Cæſar, quin remuneretur. Palmer.

v. 12. peracta eſt]h.e.*perorata eſt.* Agere enim ſive orare cauſſas, gemina. D.

v. 21. & inſolito greſſu prior occupat hauſtus] L. *Et i. greſſus p. o. auſu.* D.

v. 23. mitique horrore quievit] pro, onere. Palmer.

v. 27 & 28. Sed hæc quoque, juſſa putares, Stabant]Neque lectionem neque interpunctionem improbo. Hoc enim ſentit, flumina quaſi magico aliquo carmine juſſa & coacta, ſtetiſſe. Verum in V. C. Douza legi aſſerit,

ſed hæc quoque juſta putares,

quod damnare mihi religio eſt; præſertim cum V. C. in editione Plantini ſequentia ita concipit,

Vinctaque mox ſtabant.

Flumina, inquit, modo nata, vera & perennia flumina videbantur: eadem tamen mox concreſcebant & conſiſtebant. *Iuſta* vero *flumina*, dixit Petronius, ut Ovid. in eleg. 5. lib. 3. Amorum, ubi torrentem objurgat, flumen legitimum:

R *Quid*

Quid ſi legitimum flueres, ſi nobile flumen?
Iuſtum quoque amnem dixit Livius in libro 1. *Sorte quadam, divinitus, ſuper ripas Tiberis effuſus lenibus ſtagnis, nec adiri uſquam ad juſti curſum poterat amnis.* NOT.

v. 29. Et paullo ante lues] Lues eſt ſoluta aqua, ut cum nives in tabem aquamque liquatæ ſunt: ait enim, aquas, quæ paullo ante ſolutæ labebantur, repente in pruinam concreviſſe & glaciem, ut ferro earum rigor frangendus eſſet. Turnebus lib. 4. cap, 19.

v. 34. nec rupti turbine venti] L. *rupto*. ut Virgil. --*ceu rupto turbine venti.* Palmer.

v. 35. confractum grandine cœlum] L. *confarctum.* propter illud, *tumida.* nam alterum alteri aptum. Palmer.

v. 40. magnam nixus in haſtam] L. *magnum nix, i.h.* adverbialiter, ut ad Cæſarem ipſum referatur. Palm.

P. 54. v. 2. fama volat] Nunc primum editum eſt, *volucris*, cum antea legeretur, *volucer*, quod tamen expungi non debuit. Ita enim dictum, *volucer* genere fœminino, ut *acer hyems.* Ennius apud Priſcianum:

Æſtatem autumnus ſequitur, poſt acer hyems fit.
quem verſum laudat quoque Servius in 6. Æneid. ſcribitque veteres etiam dixiſſe, alacer, tam fœminino, quam maſculino genere. NOT.

v. 6 & 7. totaque bella Ante oculos volitant] L. *notaque belli A.o.v.* hoc eſt, quæ bellum comitantur. Palm.

v. 8. Pectora per dubias] L. *P. perque duas ſcinduntur tertia partes.* Tertium illud ſequi vellent: ſed enim id per duas ſententias, non eaſdem illas ſcinditur. Quod tertium ſit, quæ duæ illæ partes, commemorat: *Huic fuga per terras, &c.* Palmer.

v. 19. votis interficit hoſtem] vide Scal. ad Tibulli lib. 4.

v. 31 & 32. ſævique repertor Hydaſpis,
Et piratarum ſcopulus] Repertor Hydaſpis, vocatur Pompejus, quia fabuloſum illum fluvium exiſtimabant: qua ex opinione vulgi ſcripſit Horatius:

vel quæ loca fabuloſus
Lambit Hydaſpes.

Alii tamen libri, ut editio Lugdunenſis,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

ſævi quoque terror Hydaſpis.

Alii vero, ut editio Steph.

ſævique repertus Hydaſpis.

Repertus terror, qui præter opinionem ei terror extitit. Virg.

Dic age, namque mihi fallax haud ante repertus
Hoc uno reſponſo animum deluſit Apollo.

Ennius apud Feſtum, in Navus:

Navu' repertus homo eſt, Grajo patre, Grajus homo, rex.

Cæcilius, in Epiſtola, apud Priſcianum:

Nam novu' quidem Deus repertus eſt Iovis.

Plautus in Captivis:

Tu repertus qui Philocratem ſuperes veriverbio.

Eleganter autem, *ſcopulus piratarum* dictus Pompejus, ut eodem tempore tribunal L. Caſſii, ſcopulus reorum, apud Val. Max. N O T.

v. 37. Ergo tanta lues] L. *Tergo tanta lues d. q. numina vidit.* hoc vult, Deos e terra fugiſſe, belli crudelitate territos, hoc eſt, tergo viſos eſſe. *Tergo videre*, eſt fugientem videre. unde Catull. de Achil. *Hoſtibus haud tergo, ſed forti pectore notus.* I. Guilel. Pl. Quæſt.

P. 55. v. 2. Et Bellona minax] Virgil. Æneid. lib. 8. Stat. Theb. 1. Seneca de ira lib. 2. c. 35.

v. 10 & 11. mutataque ſidera pondus Quæſivere ſuum] L. *mirataque ſidera.* Abſentibus diis, ait, ſidera inſolitam lenitatem cœli mirata, & onus aſſuetum requiſiſſe. I. Guilel.

v. 17. Intremuere jubæ] Ex illis Virgilianis l. 6. Æneid. -- *& Diſcordia demens*
Vipereum crinem vittis innexa cruentis.

Et 8. -- *& ſciſſa gaudens Diſcordia palla,*
Quam conſanguineo ſequitur Bellona flagello.
C O L.

v. 20. ſcabra rubigine dentes] Ovid. *Scabri rubigine dentes.* C O L.

v. 22 & 23. Atque intertorto laceratam pectore veſtem Sanguinea tremula quatiebat lampada dextra.] Editio Lug. *intertoto*, quomodo legiſſe etiam Lilium Gyraldum apparet; commoda & aperta ſententia. Inter veſtem, inquit, toto pectore laceratam, quatiebat lampada. Nam veſtis, utpote lacera, non obſtabat quo minus per illam vibraret facem. De lacera veſte Diſcordiæ, Virgilius:

Et ſciſſa gaudens vadit Diſcordia palla.

R 2 Porro

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

Porro ſcio eſſe, qui illud *ſanguineam lampada*, concoquere non poſſint, legantque:

Sanguinea tremulam quatiebat lampada dextra.

A quibus diſſentio: Nam *ſanguinea lampas*, ob ſanguinei coloris flammam dicitur, ut apud Virgilium,

Non ſecus ac liquida ſi quando nocte cometæ
Sanguinei lugubre rubent.

v. 34. Tu legem Marcelle tene] Suet. Iul. cap. 28. Dion. lib. 40.

v. 35. Curio] Hic C. Curio violentiſſimus Tribunorum pleb. quem ſibi inimicum ingenti mercede Cæſar defenſorem paravit. de hujus ſeditionibus & turbis, Suet. Iul. Dion. lib. 40.

v. 36. Quid porro, tu Dive, tuis cunctaris in armis?] *Dive*, retineri poteſt κατὰ πρόληψιν, quia Diſcordia, ut dea futurum divum ſciebat: magis tamen probo quod eſt in editione Lugdunenſi, *Die*: quoniam Iulo prognatus Cæſar, & a Venere ac ipſo Iove ducebat originem. Sic ejuſdem gentis Ilia, dia vocatur ab Ennio, apud Nonium in Nepos feminini generis:

Ilia dia nepos quas ærumnas tetuliſti?

Dium, inquit Feſtus, *antiqui appellabant, ut a Deo ortum.* N O T.

v. 38 & 39. neſcis tu magne tueri Romanas acies] Monui jampridem, & nunc moneo, legendum videri, *Romanas arces*, ut p. 67.

Omnia quæ tribui Romanis arcibus odi.

Magnificentius enim Romanæ arces dicuntur, quam urbs Roma; ut Carthaginis arces, quam Carthago; & Pergameæ arces quam Pergama. Virgil.

Imbellem avertis Romanis arcibus Indum.

Item, *Aſcanione pater Romanas invidet arces?*

Et, *Cum fera Carthago Romanis arcibus olim*
Exitium magnum, atque alpes immittet apertas.

Notiſſimum eſt ut Pompejus adventante Cæſare, urbem reliquerit: quid tamen impedit Ciceronem audire in epiſtola decima lib. 7. ad Atticum: *Per fortunas, quale tibi conſilium Pompeji videtur? Hoc quæro, quod urbem reliquerit. Ego enim ἀπορῶ. Tum, quid abſurdius? Urbem tu relinquas? Ergo idem ſi Galli venirent.* Et in epiſt. 25. l. 8. ideo vocat Pompejum. ἀπολιτικώτατον καὶ ἀστρατηγικώτατον. quibus iſta plane reſpondent, *neſcis tueri Romanas arces.* Et epiſt. 2. ejuſdem libri: *nihil ulla in gente unquam, ab ullo auctore Reipub. ac duce turpius factum eſſe videtur,*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

detur, quam a noſtro amico factum eſt: cujus ego vicem doleo, qui urbem reliquit, id eſt, patriam, pro qua, & in qua mori, præclarum fuit. N O T.

v. 39. Epidauria mœnia q.] L. *Epidamnia nomina q.* Neſciit Romam tueri Pomp. atque adeo Italiam vacuam Cæſari occupandam reliquit: atque ita Dyrrachium cum exercitu tranſmiſit, cui Epidamni nomen vetus mutaranr Romani, ominis cauſſa, ut Plutarch. Plaut. Menæch. itaque Epidamnia nomina, dicit, alludens ad ſignificat. vocis: neque non tamen nomen pro re dicunt. Albinova. -- *nomina magna locorum.* Palmer.

Epidamni nomina quære] Fuit hoc nomen ominoſum & infauſtum, ob idque in Dyrrachium mutatum, ut Plin. auctor eſt. Alluſit & Plaut. in Menæch. *Ne mihi damnum in Epidamno duas.* C O L.

v. 43. Cum hæc Eumolpus ingenti volubilitate verborum effudiſſet] Temerarium non eſt, quod in V.C. legitur, *ingenti bile*, ſiquidem per bilem, inſaniam poëticam intelligit, de qua p. 34. *Imò, inquam, ſi curas hodiernam bilem, una cænabimus.* Horat. in arte Poëtica:

> --- *o ego lævus,*
> *Qui purgo bilem ſub verni temporis horam?*
> *Non alius faceret meliora Poemata.*

Quare illa verba, *volubilitate verborum*, inducenda puto, ut quæ huc irrepſerint ex verſu 31. ejuſdem p. *Ex præſcripto ergo conſilii communis, exaggerata verborum volubilitate.* N O T.

v. 46. & P. 56. v. 1. heredipetarum] Hæredipetæ κλήρων θηρῶντες.

v. 5 & 6. opes ſuas in Eumolp. congeſſerunt] Hoc Mart. appellat *mittere munera in hamo.* Vide lib. 6. epig. 36.

v. 17. tam conſuetudinem meam cogitabam] L. *non tam c. m. c.* D.

v. 26. Quicquid meruerunt expectant] Senec. *Conſcientia aliud agere non patitur, ac ſubinde reſpicere ad ſe cogit. Dat pœnas quisquis expectat: quisquis autem meruit, expectat.* C O L.

v. 28. Quia noſti Venerem tuam] τὴν ἀφροδίτην πρὸς ζῆν εἶναι.

v. 30 & 31. Facies medicamine attrita] Athen. ὥστε πρῶτοι τὸ πρόσωπον ἐντετριμμένοι, καὶ προκόμια περίθεται τε λαβόντες. C O L.

medicamine attrita] Iuvenal. -- *inducitur atque*

fovetur Tot medicaminibus. Tertull. *Cutem medicaminibus ungunt.* Antipater: ψιμμυθίῳ τὰς παρειὰς ἐντεβιμέναι. Artemid. lib. 1. ἔδοξε καταχρίεσθαι τὸ πρόσωπον, ὥσπερ αἱ γυναῖκες.

v. 31 & 32. Quo inceſſus tute compoſitus, & ne veſt.] Senecæ *inceſſus compoſitus*, qui Ambroſ. 5. de Virg. *ſobrius.* V. inſcript. *inceſſus commodus.* ep. 67. *moleſtus inceſſus ac compoſitus, ac probus vultus.* At Petr. fictus ad mollitiem. Apul. Mil. *ſuperfluo inceſſu fœminam mentiebatur* Hieron. ad Euſtoch. *ſolutis genibus fractus inceſſus.* adverſ. Helvid. *greſſum frangere.* Idem; *ludentibus pedibus incedunt.* Seneca Nat. Quæſt. l. 7. c. 31. *Tenero & molli inceſſu ſuſpendimus gradum.* Firm. l. 8. c. 7. *Molliter ambulantes veſtigia ſua cum delicata quadam moderatione ſuſpendunt.* Sen. ep. 15. Clem. Alex. Pæd. l. 2. c. 11. Philo, περὶ τοῦ μίσθωμα πόρνης εἰς τὸ ἱερὸν μὴ προσδέχεσθαι.

Inceſſus tute compoſ.] Ariſtænet. βάδισμα τεθρυμμένον. βραχὺ δ᾽ ὥσπερ κυπάριττος ἢ φοῖνιξ, σειόμενον ἠσυχῆ. COL.

inceſſus tute comp.] L. *arte compoſ.* D.

v. 33 & 34. Formam proſtit. ut vend.] Propert. *Quid juvat, &c. Teque peregrinis vendere muneribus.* Tibull. *Sit procul a nobis formam cui vendere cura.* COL.

v. 34. Nec auguria novi] Martial. *Non ſum divinus, ſed ſcio quid facias.* COL.

v. 35. Mathemat. Gell. l. 1. c. 9. *Vulgus quos gentilitio vocabulo Chaldæos dicere oportet, Mathematicos dicit.*

v. 39. Benefic. debeam] Non abſimiliter Leuc. εἰς μακρὰν ὁ Χαρμίδης εἶπε, δίδωσι τὴν χάριν. COL.

v. 43. Aut ſtatores altius cinctos] Catalect. *Iam primum ſtator hic libidinoſus, &c.* COL.

ſtatores] *Statores* ſunt proprie carcerum aut ædium cuſtodes: nam *ſtare* eſt verbum ejus rei. apud Manil. l. 5. Sunt & latrones, qui prius laterones, quod latus tegerent. Scaliger ad Priapeja. Turneb. libro 4. cap. 19. L. *diſcinctos.* Statores, ſervi aut liberti, qui prope herum ſtant, & ei præſto ſunt. eleganter de muliere, quæ amatoribus plebeis delectatur.

ſtatores] Puto innui ſervos, qui præſentes dominis ad cuſtodias, eorumque nutus & juſſa exſequendos: atqui ut apparitores, ab apparendo, ita ſtatores ab ſtando. Certe Ciceroni ſunt magiſtra-

tuum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

tuum nuncii. Epiſt. l. 11. epiſt. 17. *Litteras a te mihi ſtator tuus reddidit.* Plancus l. 10. epiſt. 21. *Statores* ſervi qui latrones, quod ut ait Varro 6. de Lingua Lat. circum latera erant regum, aut quod ad latera habebant ferrum. hoc expreſſit Ovid. *Quando non fixus lateri ſpatiantis adhæſi, Ipſe tuus cuſtos* - Senec. epiſt. 22. *Nudum erit latus? Incomitata lectica?* hinc liquet cur δουλεύεσθαι laterare. hos poſtea ſtipatores a ſtipando appellatos idem Varro auctor. Horat. -- *nec te quiſquam ſtipator ſectabitur.* Gloſſ. *Stipator, ſatelles*, σωματοφύλαξ, δορύφορος. Sidon. l. 1. epiſt. *Circumſiſtit ſellam comes armiger: pellitorum turba ſatellitum ne obſit admittitur, ne obſtrepat eliminatur.* L. ex MS. *ne abſit adm.* Suidas: δορυφόροι, φύλακες, ὑπηρέται βασιλέως, ὁπλοφόροι. Anton. imp. ἃ, τί δυνατόν ἐστι ἐν αὐλῇ βιοῦντα, μήτε δορυφορήσεως χρῄζειν. Ariſt. περὶ κόσμου. οἱ μὲν ἀμφ' αὐτὸν βασιλέα δορυφόροι. & Apul. Interpr. *Ante fores viri fortes ſtipatoreſque regalium laterum, tutela pervigili cuſtodiam per vices ſortium ſuſtinebant. Erant inter iſtos diviſa officia, in comitatu regio armigeri,* &c. Plaut. Caſ. quem mox armigerum ſervum ſcutigerulum vocat. Sidon. quoque & plerique ejus ætatis ſcriptores, qui eoſdem quos Tacit. *excubitores, armatos regiæ domus.* epiſt. l. 1. *Armati regiæ domus adſiſtunt aditibus, quibus horæ primi ſoporis vigilabuntur.* Firmico dicuntur *ſcutarii* Aſtron. l. 3. c. 4. *Faciet ſcutarios vel Imperatorum protectores, vel qui proprio excubitu principibus ſalutem ſervent.* Zoſimus l. 3. συναποκλινάντων αὐτῷ καὶ τῶν ἀμφὶ τὸν βασιλέα δύο ταγμάτων, οὓς σκουταρίους προσαγορεύουσιν. Quamquam & gladiatores qui ſcutarii Antonin. Imp. de Vita ſua παρὰ τοῦ τροφέως, τὸ μήτε πρασιανὸς, μήτε βενετιανὸς, μήτε παλμουλάριος ἢ σκουτάριος γενέσθαι. Sueton. ſpeculatores Claud. c. 4. *Neque convivia inire auſus, niſi ut ſpeculatores cum lanceis circumſtarent.* Suidas: σπεκουλάτωρ, τοῦ δορυφόρου. At qui Ammiano lib. 14. *ſcutariorum rector*, forte is poſterioribus σκρίβων. Suid. σκρίβων, ὁ τῶν σωματοφυλάκων ὑπερφερόμενος.

altius cinctos] ſuccinctos, h.e. velociores, magis expeditos; ut Acro ad Hor. *Servi veterum cincti.* Philo περὶ βίου θεωρ. ἄζωστοι δὲ καὶ καθειμένοι τοὺς χιτωνίσκους εἰσίασιν, ὑπηρετήσοντες ἕνεκα τοῦ μηδὲν εἴδωλον ἐπιφέρεσθαι δουλοπρεποῦς σχήματος εἰς τοῦτο τὸ συμπόσιον.

v. 44. aut perfuſus pulvere multo] h.e. luctator.

Palæſtritæ pulvere ſe aſpergebant poſt unctionem, ut firmius lubricos alioquin artus tenerent. Plut. Sympoſ. probl. l. 2. quæſt. 4. κεκλῆσθαι γὰρ ἀπὸ τῆς πάλης τὰς παλαίστρας, οὐχ ὅτι πρεσβυτάτη ἐστὶ τῶν ἄλλων ἀλλ' ὅτι μόνον τῶν τῆς ἀγωνίας εἰδῶν πηλοῦ καὶ κονίστρας καὶ κηρώματος τυγχάνει δεόμενον. Idem: αἱ μὲν γὰρ παλαιόντων ἐπιβολαὶ καὶ ἕλξεις κονιορτοῦ δέονται) apud Heliod. l. 10. ubi Theagenes parat ſe luctæ: καὶ ἅμα κόνιν ἀνελόμενος, καὶ ὤμους τε καὶ πήχεσιν ἔτι πρὸς τῆς βοηλασίας ἱδρῶτι νεοτισμένος ἐπιχεάμενος, περιβάλλει τε ἐκτόσθην τῷ χεῖρε. Tertullian. de Pall. *Studia palæſtræ male ſeneſcentia, & lutea unctio, & pulverea volutatio.* Apul. l. 9. Mileſ. *In modum pugilum, qui pulviſculo perſperſi dimicant.* Lucian. περὶ γυμνασίων. Iſidor. Orig. lib. 15. cap. 2.

perfuſus pulvere multo] al. *mulio*.

ibid. aut hiſtrio] Iuvenalis Sat. 6.

P. 57. v. 5. Ego adhuc ſervo numquam ſuccubui] Licet ingenuæ, inquit, ac nobiliores matronæ reperiantur, quæ ad explendam libidinem cum ſervis crebro flagella paſſis, & mox cruci ſuffigendis conſueſcant, ego tametſi ancilla ſim, cum equitibus tantum rem habeo. Petr. Faber.

v. 6. in crucem mittam] Servilis pœna crux, Iuvenal. *Pone crucem ſervo.* Horat. l. 1. Satyr. 111. Paul. l. 5. ſent. t. 21. Apul. l. x. Seneca 1. de Clem. c. 26. Plaut. Mil. Act. 2. S. 4. A. 2. S. 2. Bacch. Act. 2. S. ult. & innumeri ſcriptores alii. de his omnibus plene Petr. Faber Semeſt. l. 2. c. 8. Lipſ. de Cruce l. 1. c. 12. Venuſte vero Crucem ſervum cruciarium appellat, qua facie ſermonis ſcelus pro ſceleſto.

v. 7. Flagellorum veſtigia] Σημεῖα τῶν πληγῶν. Tertull. de Pall. *Veſtigia cœſtuum viria occupavit.* Ovid. 3. Amor. *Cerne cicatrices veteris veſtigia pugnæ.*

Flagellorum veſtigia] Vlpian. l. 1. Regul. *Dedititiorum numero ſunt, quibus veſtigia ſcripta fuerant.*

v. 9. in equeſtrib. ſed.] Martial. *Hectoreo quoties ſederat uxor equo.* Senec. 8. de benef. *Equeſtria omnium equitum Romanorum ſedes.* C O L.

numquam niſi in equeſtribus ſedeo] id eſt, *nunquam eſt mihi res niſi cum iis qui ſedent in quatuordecim ordinibus.* Turneb. Metaph. ab equeſtribus, hoc eſt, locis in ſpectaculo equiti datis. Petr. Faber Semeſt. lib. 2. c. 7. Lipſ. de Amphith. c. 14. Petr. Pith. Adverſ. lib. 1. c. 17.

v. 12. Humilitatem] Senec. *Si quis nulla ſe amica fecit*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

fecit inſignem, nec alienæ uxori amulum præſtat, hunc matronæ humilem, & ſordidæ libidinis & ancillarie-lum vocant. C O L.

v. 13. Rogavi ancillam, ut produceret dominam] Has ancillas honeſtius habebant, utpote conſcias non ſolum libidinum, ſed conſiliorum & mentis dominæ; dicebantur autem Fabiæ. Gloſſ. *Fabia παιδίσκη.* Talis illa apud Plautum Milite:

Quaſique hunc anulum Famoſa ancilla dederit, ea porro mihi
Militi ut darem---

Ita V.E. Florentina. L. *Quaſique hunc an. fabia ſua d.* apud Iuven. Sat. 6. -- *& flavam cui des mandata puellam.* Fortaſſis an leg. *& fabiam cui d. m. p.*

v. 13 & 14. In platanona produc.] Martial.

Daphnonas platanos, ac aërias cypariſſos,
Et non unius balnea ſolus habes. C O L.

In platanona produceret dominam] Paullo poſt: *flexitque ſe in eum daphnona.* Platanon & Daphnon loca platanis & lauris conſita. Turn. Adverſ. lib. 26. cap. 6.

v. 18. omnibus ſimulacris emendatiorem] Ennodius: *Qui te ultra emendationem omnium protuliſti.* Plin. ep. Auſon. paneg. *optimus & emendatiſſ.* Arnob. l. 2. *emendatiſſ. mores.* Iuret. Not. ad Symm. l. 1. epiſt. 26.

v. 19. Nulla vox eſt quæ formam ejus p. compr.] Heliod. οὕτως οὐκ εἶναι τοῦ κάλλους ὑπερβολὴν, οὐδὲ αὐτῷ δυνατὸν εἶναι τῷ λόγῳ φράζειν.

v. 20. Quicquid dixero, minus erit] Hieron. epitaph. Nepotia. *Vincitur ſermo rei magnitudine, & minus eſt omne quod dicimus.*

quicquid dixero, minus erit] Iuretus ad Symm. l. 1. ep. 26. Simile huic illud Tibulli:

--dictis ut non majora ſuperſint. Duſ. F.

v. 21. ingenio] Gloſſ. *Ingenium* εὐφυΐα, φύσις. Nævius: *Ingenio arbuſta conſita.* Salluſt. *Ingenium loci.* Tertull. de habitu mul. c. 2. *Herbarum ingenia traluxerant.* ita ingenuus αὐτοφυής. ut Auſon. *Ingenui fontes.* Crines ingenio flexi, ſponte aut natura flexi, Apul. *inaffectatum capillitium.*

v. *eod.* flexi] Firm. *Quorum inflexi crines torqueantur in oſtro.* Flectebant autem calamiſtro. Varro 4. de Ling. lat. *Calamiſtri quod heis calefacteis in cinere capillus ornatur.* forte: *tornatur.* Hieron. ad Euſtoch. *crines calamiſtri veſtigio rotantur.* hinc finxit Iuven.

Sat. 6. -- *taurea punit Continuo flexi crimen facinu*[s]*que capilli.*

v. eod. per totos humeros effuder.] Heliod. l. 3 ἡ κόμη δ' οὔτε πάντη διάπλοκος, οὔτε ἀσύνδετος, ἀλλὰ μὲν πολλὴ καὶ ὑπαυχένιος, ὤμοις τε ἐνώτοις ὑποκύμαιν[ε] Apul. Mil. XI. *crines ſenſim intorti per colla paßi*[m] *diſperſi.* multis hoc in Fotidie deſcribit l. 2. Tertul[l.] de Cultu fœmin. 6.

v. 22. frons minima] Martial.

Audi quem puerum, Flacce, locare velim:
Lumina ſideribus certent, molleſque flagellent
Colla comæ tortas non amo, Flacce, comas.
Frons brevis atque modus breviter ſit naribus unci[s]
Pæſtanis rubeant æmula labra roſis.

Lucian. Ἔρωσι. Arnob. *Imminuerent frontes nimbis.* ſi[c] enim legendum videtur. Iſidorus: *Nimbus eſt faſciol*[a] *tranſverſa ex auro aſſuta in linteo, quod eſt in fron*[te] *fœminarum.* COL.

v. 23 & 24. Supercilia uſque ad malarum ſcri[p]turam currentia, & rurſus confinio luminum pen[e] permixta.] Anacreon.

Τὸ μεσόφρυον δὲ μή μοι
Διάκοπτε, μήτε μίσγε.
Ἐχέτω δ᾽ ὅπως ἐκείνη
Τὸ λεληθότως σύνοφρυν
Βλεφάρων ἴτυν κελαινήν.

Ariſtænetus: Τὸ δὲ μεσόφρυον ἐμμέτρως τὰς ὀφρῦς διορίζε[ι] SPIC.

v. 26. oſculum] Ovid. I. Metam. --- *videt ign*[e] *micantes, Sideribus ſimiles oculos, videt oſcula, qu*[æ] *non Eſt vidiſſe ſatis.* --

v. 28 & 29. pedum candor intra auri gracil[e] vinculum] περισκέλιον. Manilius: *Et pedibus nive*[i] *fulſerunt aurea vincla.* Plin. l. 13. c. 3. *Habeant fœ minæ* (aurum) *in armillis* [L. *armis*] *digitisque totis collo, auribus, ſpiris: diſcurrant catenæ per latera, &* *inſerta margaritarum pondera e collo dominarum pendeant: etiamne pedibus induitur?* Catenæ aureæ ſi in collo, monilia & torques; ſi in lacertis, viriæ armillæ, & brachionaria; ſi in cruribus periſceli des. Gloſſæ: *Periſcelides, ornamenta vel circu*[li] *aurei crurum muliebrium.* Tertull. de Cultu fœm[in.] *Neſcio an crus de periſcelio in nervum ſe patiat*[ur] *artari.* Senec. Hippol. *Crura diſtincto religavit auro* Chares Mytilenæus apud Athen. libro 3. θηρεύε[ται] κατὰ τὴν Ἰνδικὴν θάλασσαν. τὸ δ᾽ ἐστὶν ὀστρέον καὶ παραμήκες

εἶμ[...]

ἔχον ἐν αὐτῷ σάρκα καὶ μεγάλην καὶ λευκὴν, ἐξ ὧν ἐξαιροῦντες ὀστᾶ λευκὰ, προσαγορεύουσι μὲν μαργαρίτην, κατασκευάζουσι δὲ ἐξ αὐτῶν ὁρμίσκους τε καὶ ψέλλια περὶ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας. Cyprian. de habitu Virg. cap. 16. *Nec brachia includat aut colla de armillis & monilibus catena precioſa, ſint a compedibus aureis pedes liberi.* F. rectius ex veſtigiis V. ſcripturæ: *Nec b. includantur armillis, nec colla monilibus, catena precioſa ſ. a c. aureis p. liberi.* Clemens Alexandr. Pædag. lib. 2. cap. 12. πέδας δὲ περισφυρίους τὴν περὶ τοὺς πόδας ἀκοσμίαν τῶν γυναικῶν, φιλήμων ἐν Συνεφήβῳ περιάπτειν: Ἱμάτια διαφαίνοντα, καὶ πέδην τινὰ χρυσῆν, &c. Ariſtophan. etiam πέδας χρυσῆς. verbatim Cypr. *compedes aureos.*

v. 29. Parium marmor] Schol. Pindari: πάριος ὁ λίθος, ὁ καλούμενος λύγδινος. Hoc candidiſſimum Servius ait ad Virg. Æneid. 1. hinc Anacr. λύγδινος τράχηλος. Arnob. lib. 4. *Vlnarum nivei marmoreique candores.*

Parium marmor] Horat. *Vrit me Glyceræ nitor Splendentis Pario marmore purius.* C O L.

v. 39. plenum os luna prof.] Horat.

Simulac vaga luna decorum Protulit os. C O L.

v. 39 & 40. digitis gubernantibus vocem] Argute de geſticulatione digitorum illecebroſa, ac prorſus meretricia. Tibull. --*digiti cum voce locuti.* D.

v. 40 & 41. Feminam hornam] Apud Plaut. Philematium læna ſcorto: *Eventus rebus in omnibus, velut in horreo horna meßis magni ſit.* Lucillius, *Horno abſtuleris te a viro.* C O L.

v. eod. virum expertam] Horat. l. 3. od. 14.

--*& puellæ Iam virum expertæ.*

v. 42. Concilio tibi] Plaut. Milite,

Evenit tibi mea virtute ſuper hac vicina, quam ego concilio tibi. Feſtus, Servius. C O L.

concilio tibi] *Concilio* proprie in re lenocinii. unde *Conciliatrix*, pro lena ſeu ſtupri ſequeſtra. D.

v. 43. habes tu quidem fratrem] puellæ, quibus cum ſolitæ, *Fratres* vocabant; contra amatores ſuam comparem, *Sororem*, infra; *recipies nervos, ſi triduo ſine fratre dormieris.* nam Giton pullipremoni illi pro culcitella. Martialis:

O quam blandus es Ammiane matri!
Quam blanda eſt tibi mater Ammiane!
Fratrem te vocat, & ſoror vocatur.
Cur vos nomina nequiora tangunt?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

Eadem notione apud Tibull. Senec. alios. Lipſ. Antiq. lect. l. 3.

v. *eod.* habes tu quidem & fratrem, neque enim me piguit inquirere.] ex præſcripto diſciplinæ lenoniæ. Plaut. Menæch.

--morem hunc meretrices habent:
Ad portum mittunt ſervolos, ancillulas:
Si qua peregrina navis in portum advenit;
Rogant cujatis ſit, quid ei nomen ſiet.
Poſt illæ extemplo ſe adplicant.---

v. 44. quid prohibet & ſororem adoptare? eodem gradu venio] L. *quid p. e. ſ. adoptare eodem gradu veniæ?* Lipſ.

P. 58. v. 1 & 2. inter cultores] *Cultores* pro amantibus, tralatione verecunda. D.

v. 5 & 6. ſine quo non potes viv.] Tale illud Alciph. ζὴν ὃ χωρὶς ἐκείνης μὴ δύνασθαι. C O L.

v. 6. Ex cujus oſculo pendes] Non diſſimiliter Leuccip. καὶ συνεςέναξεν ὁ κλεινίας, ὥσπερ ἐκ τῆς ἐκείνου ψυχῆς κρεμάμενος. C O L.

v. 9 & 10. Vt putares inter auras canere, Sirenum concordiam] Variant libri. alii: *inter auras:* alii, *inter aures:* quidam, ut editio Plantini, *intus aures,* eamque affirmat eſſe v. c. ſcripturam. Sic tamen locutos eſſe Latinæ linguæ auctores præſtare non auſim: eo labor potius, ut neutrum illud, *auras,* & *aures,* exiſtimem eſſe Petronii. Etenim multo argutius videtur, *intus canere,* multis de cauſſis. primum, *intus canere,* id erit, in ipſo quaſi ore & gutture Circes canere. Deinde, valde perite & artificioſe canere. Poſtremo, furtum quoddam animorum indicabit, & pæne ſubreptos omnes audientium ſenſus ſuaviſſima illa modulatione. Alluſum autem ad Græcorum proverbium ἀσπένδιοι κιθαρισταί, de quo ſatis ſit, ad hunc locum adferre, quæ in Ciceronis 3. Verrin. ſcribit Aſconius : *Cum canunt citharistæ, inquit, utriusque manus funguntur officio. Dextra plectro utitur, & hoc eſt foris canere : Siniſtra digitis chordas carpit : & hoc eſt intus canere. Difficile autem quod Aſpendias citheriſta faciebat, ut non uteretur cantu utraque manu, ſed omnia, id eſt, univerſam cantionem, intus, & ſiniſtra tantum manu complecteretur. Unde omnes quotquot fures erant, a Græcis Aſpendii citharistæ in proverbio dicebantur, quod ut ille carminis, ita iſti furtorum occultatores erant.* N O T.

Vt

Vt putares inter auras canere Sirenum concordiam]Idem in Fragmentis : *Sirenum cantus & dulcia plectra Thaliæ. Ad vocem tacuiſſe reor.* Agathias

ἤματι γὰρ σέο φέγγος ὁμοῖον, ἀλλὰ τὸ μέντοι
ἄφθογγον. σὺ δέ μοι καὶ τὸ λάλημα φέρεις,
κεῖνο τὸ Σειρήνων γλυκερώτερον. id eſt:

Quippe tuo jubare exæquas diem, at ille ſoni expers,
Juncta eſt clarori blanda loquela tuo,
Sirenum illa ſua ſuperans dulcedine nectar.

Ariſtænetus: ἡνίκα δὲ φθέγγεται, βαβαί, ὅσον τῆς ὁμιλίας αὐτῆς αἱ Σειρῆνες. Cæterum ad Agathiæ verſus alludit & illud quod ſequitur : *Itaque miranti & toto mihi cælo clarius neſcio quid relucente.* S P I C.

v. 13 & 14. non ſum quidem Solis progenies] Perſem parentem fuiſſe Circes , eamque amatam a Sole, habemus Odyſſ.κ. Ovid. 4. Metam. Grut. Suſp. l.6. c.15.

v. 15. dum placet] L. *cum placuit*. id eſt, quotieſcumque viſum, aut complacitum. Tibul.

Cum libet, hæc triſti depellit nubila cælo:
Cum libet, æſtivo provocat orbe nives. D.

v. 18. nec ſine cauſſa Polixnon Circe amat] Conſtat apud Homer. Odyſſ. μ a Circe Vlyſſem amatum fuiſſe. Vlyſſes autem πολύαινος appellatur a Sirenibus. Turn.l.26.c.6.

Poly. Circ.] Apud Ho. Od.μ Vlyxes a Sirenibus πολύαινος appellatur. Vid.el.6.l.3.Am. C O L.

v. 20 & 21. neque eſt quod curioſum aliquem extimeſcas, longe ab hoc loco frater eſt] Catull.

Tam te baſia multa baſiare
Veſano ſatis & ſuper Catullo eſt,
Quæ nec pernumerare curioſi
Poſſint, nec mala faſcinare lingua.

Superſtitio veterum, qua nimium felicitatis ſucceſſum , certumque ac præfinitum numerum obnoxium faſcino credebant. Itaque laudantes aut numerantes dicebant , Præfiſcini , quo omnem inviam ſe amoliri putabant. Tertull. de velandis virginibus. Vide Scalig. ad Catull.

Curioſum aliquem extimeſ.] Mart. *Spectas nos Philomuſe cum lavamur* &c. *Pædicant Philomuſe curioſos.* C O L.

v. 22. Molliorib. pluma] Mart. *Vincas mollitie tremente plumas.* Ovid. *Mollior cygni plumis.* C O L.

v. 24. Idæo quales fudit de vertice flores.] Philoſtrat.

Ioſtrat. in Epiſt. καὶ τῷ Διὶ ὅτε ἐκοιμᾶτο ἐν τῇ Ἴδῃ τῷ ἔρωτι, ἄνθη ἡ γῆ ἀνῆκεν λωτὸν καὶ ὑάκινθον καὶ κρόκον. S P I C.

Idæos quales] Tale quiddam in Diris Val. Catonis.

v. 29. Talis humus Venerem molles clamavit in herbas] L. *clinavit in herbas*, unde *Inclinare*. Lipſ. Antiq. lect. lib. I. cap. VIII.

v. 31. Mille oſculis luſimus] Catull. *Multa millia ludi.* C O L.

v. 31 & 32. Mille oſculis luſimus quærentes voluptatem robuſtam.] Tacit. Annal. 14. *Iamque laſciva oſcula, prænuntias flagitii blanditias annotantibus proximis.* S P I C.

v. 34 & 35. Quid eſt, inquit, nunquid te oſculum meum offendit? Nunquid ſpiritus jejunio macer?] Corpus quidem jejunio maceſſit; ſpiritus vero, anima, & anhelitus, qui poteſt? An legendum, *ſpiritus jejunio acer?* ut Acrem ſpiritum gravioris odoris dicat, quomodo dixit Virgilius

ſævamque exhalat opaca Mephitin:

Et Catullus:

Lædit te quædam mala fabula, qua tibi fertur
Valle ſub alarum trux habitare caper.

Item: *Quare aut crudelem naſorum interfice peſtem.* Dicitur ſæva Mephitis, trux caper, crudelis naſorum peſtis, ut acer ſpiritus. Spiritus quoque acer dicitur ab Horatio, quamvis alia notione verbi:

Idcirco quidam, Comœdia, necne poëma
Eſſet, quæſivere, quod acer ſpiritus, ac vis
Nec verbis, nec rebus ineſt.

Videri poſſit etiam legendum, *marcet*, pro putret ac putet: ut Plinius ait, avis Lagopodis occiſæ corpus ſtatim marceſſere. Iejunis autem acrior fætidiorque ſpiritus. Martialis:

Quod ſiccæ redolet palus lacunæ,
Quod jejunia ſabbatariorum.

Cæcilius Plotio, apud Gellium:

Sed tua moroſane uxor: Quam, rogas?
Qui tandem? tædet mentionis: quæ mihi
Ubi domum adveni ac ſedi, extemplo ſuavium
Datat, jejuna anima. Nil peccat ſuavio:
Ut devomas volt, quod foris potaveris. N O T.

v. 35. nunquid ſpiritus jejunio macet? nunquid alarum negligens ſudor? Puto ſi hæc non ſunt] L. *n. ſ. i. macet? n. a. n. ſudor putet? Si hæc n. ſ.* Lipſ. Epiſt. Quæſt. lib. II. ep. II.

v. 35. &

v. 35 & 36. nunquid alarum negligens ſudor? V. *udoris*. Gloſ. *Alæ* ἄξεδραι, Εἴλεμα, Σχολή, Πτέρυξ ὄρνιθος. L. *Ala* ἄξεδρα, ὥσδη μαχάλη. II. o. Item: Μάλη ἀνθρώπου *Subraco, Subalo*. L. Μάλαι ἀ. *Subbrachia, Subalæ*. ſidor. lib. XI. c. I. *Alæ ſubbrachia ſunt*, &c. Fœtor ub alis naſcitur, qua parte pilant, iis quis per ætaem licet cum mulieribus rem habere; gravior ſi epius, ſi corpore ſudoro. fœtor iſte Græcis τράγος, atinis *hircus*. Horat. 12. Epod. - *hirſutis cubet hirus in alis*. apud Plaut. Pœn. *Sine pennis volare haud acile eſt, meæ alæ pennas non habent*. M I. *Nolito depol develliſſe jam duobus menſibus Volucres tibi runt hircinæ*. Firmicus lib. 6. cap. 31. *Quorum corora hircini odoris triſtem eluviem, de ſudatis gravibus udoribus evaporent*. Gloſſæ: *Hircoſus quod ſit ore & orpore fœtido*. Marcell. de medicam. *Ad hircos & las fœtentes remedium*. Itaque φιλοκαλος, ut odoem abigerent, vellebant alas pice aut reſina, quod Clemens Pæd. lib. 3. cap. 2. πιττοῦσθαι. Martial. lib. 2. *t ſplendent vulſo brachia trita pilo*. Tertull. de Pall. *Unde apud hirtos & hirſutos tam rapax ab ala eſina, tam furax a mento volſella*. Iuven. Sat. XI. Capitol. Pertin. *Vaſa calefactandæ reſinæ divellenis hominibus*. hinc δεδρωπακισμένοι, *reſinati*. Iuvenal. *eſinata juventus*. Volſi levigabantur pumicibus: nde φιλοκάθαρμ, qui Senecæ *Volſi & expoliti*, Plinio *umicati*. Manil. *Pumicibus cavis horrentia memra polire*. horrentia membra. Petron. *barbis horentibus nauta*. Horat. Epod. *Horrens capillis*: ſpul. Apol. *Capillus horrore implexus*. & *Horripiare*, h. e. ὀρθοτριχεῖν, quæ vox in Gloſſ. & Apulejo, ſidoro in Gloſſ. *Horripilatur, horret*. Vegetius l. 1. ap. III. de Mulomed. *Fit gracilis horrentibus pilis*: pud eundem: *pilus erectus & horridus*, Feſt. *Hircili, duorum pilorum homines*. L. *Horripili* φελξοτρίχες: d eſt, ὀρθοῦντες τὰς τρίχας, ut Suid. inter. vel potius: *Horripili duorum p. h.* Plin. lib. XI. *Pili a cute xeunt craſſa hirti*. nam quod ingerunt de hirorum ſetis. ſententia eſt, Hirtus, hirſutus, hiſpidus, αὐχμηρὸς. ergo Iuvenal. *hiſpida membra*, ασεῖα. Sane τὰς μασχάλας θηριώδεις καὶ δασείας ἔχειν. χει ἐπὶ πολὺ τῶν πλευρῶν, inter ſigna τῆς δυσχερίας a Theophr. refertur.

v. 38. ſi quid habueram virium, perdidi] Vide Ovid. Amor. lib. III. eleg. v.

v. 39. Regina] Martialis;

Quem

Quem regem & dominum prius vocabam.
Et, *Sollicitus donas, dominum regemque ſalutas.*
Hybrias, δεσπόταν, καὶ βασιλῆα μέγαν φωνέοντι.
Diogenes quidem τὰς εὐμόρφους τῶν ἑταιρῶν ἐκάλει βασιλίσσας, πολλοὺς γὰρ π[illegible] ἂν προστάττωσι. COL.

v. 42. Dic Chryſis nunquid indecens?] Puellas habuerunt in miniſterio tum ornatrices, tum quæ velut a conſiliis formæ, quod ſtringit Iuv. Sat. 6.

Eſt in conſilio matrona admotaque lanis
Emerita quæ ceſſat acu; ſententia prima
Hujus erit; poſt hanc ætate atque arte minores
Cenſebunt, tanquam famæ diſcrimen agatur,
Aut animæ: tanta eſt quærendi cura decoris.

Hieron. *Crines diſponebant ancillæ.* edoctæ autem certis magiſtris ad hoc miniſterium, velut ad artificium. L. 65. parag. Ornatricibus. D. de leg. III. Dicebantur Ornatrices ab officio, uti & Græcis κομμώτριαι. Heſych. κομμώτρια κοσμοῦσα τὰς τρίχας. Clemens Pæd. lib. 3. c. 2. κομμωταὶ δὲ, καὶ κομμώτριαι περὶ τὰς γυναῖκας ἀμφιπολεύουσιν αἱ μὲν τὰ κάτοπτρα, αἱ δὲ τοὺς κεκρυφάλους, ἄλλαι τοὺς τένας. Iuv. S. 6. *--ponunt Coſmetæ tunicas.* Interpr. *Eos dicit qui ornamentis præſunt, non tamen & ornatrices.* Ergo proprie ornatrices, quæ crines diſponebant. Suet. Claud. c. 40. *Hæc matris meæ ornatrix fuit.* V. Inſcript. CINERIBVS. HAMILLÆ. ALPIONIÆ. QVINTÆ. ORNATRICI. FESTVS. M. SEPTIMI. GALLI. DISPEN. CONTVBERNALI. B. M. F. Iuvenal. Ornatrici nomen Pſecæ ab arte impoſuit. nam ψεκάζειν *Græci dicunt quando minutum ſive rarum pluit. Ornatrices igitur componentes rarum ac parvum aquæ ſolent mittere, ac velut* ψεκάζειν, ut eſt apud Interpr. Gloſſæ: κοσμήτρια *ornatrix.* Item: *Ciniflones, ornatrices.* Acro. ad Hor. l. 1. Sat. 2. *Ciniflones & cinerarii, eadem ſignificatione apud veteres dicebantur ab officio calamiſtrorum, qui acus & veruta flando calefaciebant, quibus matronæ capillos criſpabant.* Varro 4. de Ling. lat. *Qui calamiſtros calefactos in cinere miniſtrabat, a cinere Cinerarius eſt appellatus.* Gloſſæ: *Cinerarius* δοῦλος [illegible]. Chariſ. l. 1. *A Cinere cinerarius, muliebre miniſterium. Cato in Orig. Mulieres capillum cinere ungebant, ut rutilus eſſet crinis.* ubi ſane quia diverſum eorum munus, diverſa origo. Senec. de Tranq. Vitæ c. 14. Tertul. 3. ad uxor. Gloſſæ: *Cinifo* ἐμπλέκτης. Item: γυναικῶν κοσμητής *Cimnifo.* L. *Cinifio.* Plaut. Aulul. Sc. Narravi amicis: *Caupones, patagiarii,*

patagiarii, indufiarii. L. omnino ut V. E. Florent. *Ciniflones, p. i.* Sciendum itaque Ornatrices, puellas, quæ compoſuere capillum ; Ciniflones & cinerarios, qui acus calefactas ſubminiſtrarunt ornatricibus, quamvis Gloſſ. pene confundant.

v. 45 & 46. rapuit tacenti ſpeculum] Propert.
Deliciaque meæ Latris, cui nomen ab uſu eſt,
Nec ſpeculum dominæ porrigat illa novæ.

P. 59. v. 1. riſus ſolet frangere] L. *niſus*, pro eo quod ſupra, *furtivam molitionem*. D.

v. 1 & 2. vexatam veſtem] Martial. *A te vexatas malo tenere roſas.* Iuvenal. *Humida ſuſpectis referens multicia rugis Vexataſque comas.* C O L.

v. 3. & quodam viſu perturbatus] L. *viſo*: pro, ſpectro, & ſomnio turbulento. D.

v. 17. Non tam intactus Alcib.] ἐρωτικὸς γὰρ ἦν εἴτις πὲρ καὶ ὁ Σωκράτης, καὶ ὑπὸ μίαν Ἀλκιβιάδης αὐτῷ χλανίδα κληθεὶς οὐκ ἀπλὴξ ἀνέστη. Lucian. C O L.

v. 20. Non intelligo me virum] Tertull. *Simulque ſe mulieres intellexerunt.* C O L.

v. 20 & 21. Non ſentio] Ovid. *Nec juvenem nec me ſenſit amica virum.* C O L.

v. 21. Pars illa corporis] Alibi, *Cum illa parte corporis*. Ovid. *Quin iſtic pudibunda jace pars peſſima noſtri.* C O L.

v. 26. Chryſis] Ovid. *Una miniſtrarum &c. Flava comes aderat faciendis ſtrenua juſſis.* C O L.

v. 26 & 27. Si libidinoſa] Αἴ αἴ τάλαν (exclamat Droſe apud Lucianum) οὐδὲ τὸ χεῖρον προσέγραψε. C O L.

v. 35 & 36. licet ad tubicines mittas] id eſt, cogites de exequiis. nam tibicines in funeribus canebant. Statius Thebaid. v. *Cum ſignum luctus cornu grave mugit adunco Tibia-* &c. vide Lutacium. Seneca de morte Claud. *Et erat omnium formoſiſſimum Claudii funus, ut ſcires Deum efferri; cornicinum, tibicinum tanta turba.* Xiphilin. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι πρὸ τῆς κλίνης προΐῃ μὲν, καὶ τινες ἐκόπτοντο, ἑτέρων πενθιμῶν ἐπαυλώντων. Artemid. l. 1. αὐλεῖν δὲ πυθικοῖς αὐλοῖς, πένθος σημαίνει. Reſpondebant autem planctu præficæ aliæque lugentes mulieres lamentabili tubæ clangori. Lucian. περὶ πενθ. τί δέ με ὁ κωκυτὸς ὑμῶν ὀνίνησι, καὶ ἡ πρὸς τὸν αὐλὸν αὕτη στερνοτυπία, καὶ ἡ τῶν γυναικῶν περὶ τῶν θρήνων ἀμετρία. Non. Præfica. Dicuntur autem θυμελοῦλαι, qui Apul. Flor. 2. *monumentarii ceraulæ*, proprie *ſiticines, quod apud ſitos canere ſoliti, hoc eſt, vita functos*

ctos & ſepultos. Gell. l. 20. cap. 2. D. Mat. cap. 7.

Ad tubicines mitt.]Mortui ad tubam deducebantur. Perſ. Satyr. 4. *Hinc tuba candelæ.* COL.

ad tubicines mittas]id eſt, de te eſt actum, & jam jamque animam ages. venuſte & cavillatorie, *ad tibicines mittere*, de mortuo aut jam morituro, pro, accerſere eos qui in funere canant. Turneb.

v. 39. ſi triduo ſine fratre] In Pervigil. Veneris: *Ipſa vellet ut venires, ſi deceret virginem, Iam tribus choros videres feriatos noctibus.* COL.

v. 41 & 42. Nec ſpeculum mihi nec fama mentitur.]Lucillius ψευδὲς ἔσοπτρον ἔχει Δημοσθενίς. SPIC.

nec ſpeculum mihi, nec fama]Theocrit.

καὶ γὰρ θὴν οὐδ' εἶδος ἔχω κακὸν, ὥς με λέγοντι,
ἦ γὰρ πρὰν ἐς πόντον ἐσέβλεπον, COL.

nec ſpeculum mentitur] Tertull. de Habitu mul. c. 1. *Iam & ſpeculo tantum mentiri liceret.*

v. 43 & 44. Solent inquit hæc fieri]L. *Solent inquit hæc, frater.* vel, *Solent i. hæc, & præcipue.* illud, *fieri*, inculcatum. Palmer.

P. 60. v. 3 & 4. Ex qua hora injur. accep.] Heliodor. αἱ χρησαὶ λέγουσι, καὶ φιλόνεικοι γυναῖκες ἀμείλικτοι γίνονται, καὶ βαρυμήνιδες ἀποτυγχάνουσαι. καὶ τοὺς ὑπερόπτας ὡς ὑβριστὰς εἰκότως ἀμύνονται. COL.

v. 7. & adhuc juvenis]Epigrammat.

ἰλίγκοις ἤλιτεν ἡ νεότης. COL.

v. 9. Habes confit. reum] Ambroſ. l. 5. epiſt. 29. ad Theod. *Quid mandas in abſentes indicium? Habes præſentem, habes confitentem reum.*

v. 11 & 12. Sive occidere placet, ferro meo venio: ſi verberibus]Philoſt. epiſt. πλεῖν κέλευσον, ἐμβαίνω. πληγὰς ὑπομεῖναι καρτερῶ, ῥῖψαι τὴν ψυχὴν οὐκ ὀκνῶ. Duſa Filius ad Tibull.

v. 14. Inſtrumenta] Arnob. *Ergone Deum mater genitalia illa disjecta cum floribus, ipſa per ſe mœrens officioſa ſedulitate collegit, ipſa ſanctis manibus, ipſa divinis contrectavit & ſuſtulit flagitioſi operis inſtrumenta fœdique, abſcondenda mandavit terræ.* COL.

v. eod. & *ſeq.* Paratus miles]Catul. *Nam quamvis videar ſatis paratus.* Ovid. *At deus obſcœna nimium quoque parte paratus.* COL.

v. 15. Arma non hab.] Priap. *Hæc mei te ventris arma laxabant.* Sutrius, *Myrrhinum mihi adfers, quo virilibus armis occurram fortiuſcula.* Nicander,

---τὸ δέ που ἐπὶ μέσσον ὄνθον

ἔπλευ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

ὅπλον βεμμήτου διεκτέλλον πεφύτισται. COL.

arma] Propert. *Oſculaque admota ſumere & arma manu.*

v. 20. te habere potui] Lucian. ἑταιρ. διαλ. Κεχάλη δύω ταλάντου αἰτήσασα εἰ βούλεται μόνος ἔχειν αὐτήν. Terent. Adelph. Sc. Diſperii: *Eho an domi eſt habiturus?* Donat. *Habere uxorem* (L.) *& vir dicitur & haberi mulier cum coït.* Ariſtot. λέγεται δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ γυναῖκα ἔχειν, καὶ ἡ γυνὴ ἄνδρα. Idem Donatus: *Habere ſtuprare intelligimus.*

te habere potui] Habere, ut Græci τὸ ἔχειν. Ariſtip. ἔχω λαΐδα. Terent. *quis here habuit Chryſidem?*

per quod te habere potui] Catull.

Quid tum ſi carpunt, tacita quod mente requirunt. COL.

v. eod. te habere] ἔχειν Ariſtot. COL.

v. 26. bulbis] Alexis: βολβοὺς, κοχλίας, ᾠὰ, Τοιαῦτα τούτων ἄν τις εὕροι φάρμακα Ερῶντι. apud Athen. lib. 2. οἱ βολβοὶ δύσπεπτοι μέν εἰσι, διεγερτικοὶ τῆς ἀφροδισίων. ἡ δὲ παροιμία φησὶν, οὐδέν σ' ὀνήσει βολβὸς ἂν μὴ νεῦρ' ἔχῃς. Martial. lib. 3. epig. 74. & paſſim apud eundem.

v. *eod.* & *ſeq.* cochlearum ſine jure cervicibus] L. *ſtruicibus*; voce Plautina. Vulgatam lectionem confirmat Athenæ lib. 3. c. de oſtreis, experi cervices eorum oſtendit in cibis, & nominat τραχήλους πορφυρῶν, κηρύκων. Lipſ. ep. quæſt. l. 3. epiſt. 2.

v. 27. hauſi parcius merum] Sammon. *Languidus antiquo curatur penis Iaccho.*

hauſi parcius merum] Martialis:

Interponis aquam ſubinde Rufe:
Nunquid pollicita eſt tibi beatam
Noctem Naxia? &c. Ariſt. Proble. COL.

v. 33. locum inauſpicatum timebis] Quaſi omen haberet. Ovidius, *Ire per hanc noli, quisquis es, omen habet.* COL.

v. 36. comitem aniculam trahens] Sic Græci Heliod. l. 1. Συνεφείλκετο τὴν νεανίσκον.

v. 38 & 39. Illa de ſinu protulit licium] Lucian. ἑταιρ. διαλ. εἶτα ἐκ τοῦ κόλπου προκομίσασα ῥύμβον, ἐπιστρέφει ἐπῳδήν τινα, λέγουσα ἐπὶ τρόχῳ τῇ γλώσσῃ βαρβαρικὰ ὀνόματα.

Illa de ſinu licium protulit varii coloris] in veneficiis licia adhibebantur diſcoloria, non tantum illigandi, incantandique; ut in Pharmaceutria Virgil.

Terna tibi hæc primum triplici diverſa colore Licia circumdo : ſed etiam ſolvendi & expiandi gratia. Turnebus l.26. c.6.

licium var.col.] Ovid. *Scit bene quid gramen quid torto concita rhombo Licia.* C O L.

licium var. col. filis intortum] Liciorum uſus ad magna nobilis poetarum locis. Virgil. Pharm. Ceiri: Nemeſian.

Hæc eadem nobis, quæ verſicoloria fila
Et mille ignotas Mycale circumtulit herbas,

Quanquam inguinum morbos ligaturis curarint. Plin.l.28.c.4.

v. 40. turbatum ſputo pul.] Propert. *Aut Nonas arcanas tollat verſuta ſalivas.* Plin.l.28. c.11. cap.14.

turbatum ſputo pulverem] Sputum fronti illinebatur luſtrale. Perſius Sat.2.

Infami digito & luſtralibus ante ſalivis Expiat, Turnebus.

v. 42. hoc peracto carmine] Turnebus videtur legiſſe: *hoc pacto c.t.m.i.e.t.l.e.i.ſ. quos ipſa præcantans p. i.*

v. 42. Ter me juſſit expuere] Plin.l.28.c.4. *Torporem ſedari quocumque membro inſtupente, ſi quis in ſinum expuat, aut ſi ſuperior palpebra ſaliva tangatur.* Vet. Interp. in illud Iuven. *Conſpuiturque ſinus: Propter faſcinum, inquit, verborum, ter ſibi in ſinum ſpuunt, & videntur faſcinum arcere.* Scholiaſt. Theoc. εἰώθασι αἱ γυναῖκες ποιεῖν ὡς μὴ βασκανθῶσι, εἰς τ̃ κόλπον ἐπτύειν τρὶς, τὸ νεμεσητὸν ἐκτρεπόμεναι. C O L.

ter me juſſit expuere] Tibull. *Ter cane, ter dictis deſpue carminibus.* Sane latiſſimi uſus hæc ſuperſtitio. *Terna deſpuere deprecatione in omni medicina mos eſt,* ait Plin. Marcell. de medicam. *Varulis remedium tale facies. Annulos digitis eximes, & digitis tribus oculum circumtenebis, & ter deſpues.* Idem: *Quum hæc dixeris, tribus digitis terram tanges, & deſpues, idque ter.* Ad cædes expiandas ter deſpuebant. Apollon. Argon.4.

ἥρως δ' Αἰσονίδης ἐξάργματα τάμνε θανόντος.
τρὶς δ' ἀπέλειξε φόνου, τρὶς δ' ἐξ ἄγος ἔπτυσ' ὀδόντων.
ἣ θέμις αὐθέντῃσι, δολοκτασίας ἱλάεσθαι.

multis Scholiaſt. quem vide. Quod vero Iuven. interpr. *Propter faſcinum verborum ter ſibi in ſinum ſpuunt.* Theocr. Idyll. 6. ejuſque Scholiaſt. item Idyll. VII. -- γραία τε παρείη ἅτις ἐπιφθύσδοισα, τὰ μὴ

καλὰ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

καλὰ νόσφιν ἐρύκει. etiam Callim. τὶ κόλπῳσιν ἐπὶ πτύουσι γυναῖκες. Hanc vim ſputi etiam ex Æliano haurimus, qui de columbis, l. 1. c. 15. ἐκ διαδοχῆς φασὶν ἐπῳάζειν τὰς περιστερὰς, εἶτα τῶν νεόττων γινομένων, ὁ ἄῤῥην ἐμπτύει αὐτοῖς ἀπελαύνων αὐτῶν τὸν φθόνον, ἵνα μὴ βασκανθῶσι. Nec tantum ad faſcinum arcendum, ſed etiam omina expuere familiare. quo forte alluſit Senec. Conſol. ad Mart. c. 9. *Quis non ſi admoneatur ut de ſuis cogitet tanquam dirum omen reſpuat, & in capita inimicorum abire illa jubeat?* imo ad omnia quæque dira, horribilia aut averſanda; ut ſi rabioſum, ſi comitiali morbo correptum vidiſſent. Theophraſt. Char. περὶ δεισιδαιμονίας: μαινόμενον τε ἰδὼν ἢ ἐπίληπτον, φρίξας εἰς κόλπον πτύσαι. Plin. l. 28. c. IV. *Deſpuimus comitiales morbos, hoc eſt contagia regerimus.* Plautus Capt. Sc. Quo illum.

v. 42 & 43. terque lapillos conjicere] Lapidum in magicis uſus varius. Philoſtr. de vita Apoll. Tyan. l. 7. ἀνῆπται δὲ ἡ τέχνη τοὺς ἐρῶντας μάλιστα. νοσοῦντες γὰρ εὐπαράγωγον οὕτω νόσον ὡς καὶ γρᾳιδίοις ὑπὲρ αὐτοῖς διαλέγεσθαι, θαυμαστὸν οἶμαι οὐδὲν πράττουσι προσιόντες τοῖς σοφισταῖς τούτοις, οἱ κεστόν τε αὐτοῖς φέρειν δώσουσι, καὶ λίθους, τοὺς μὲν ἐκ τῶν τῆς γῆς ἀποῤῥήτων, τοὺς δὲ, ἐκ σελήνης τε καὶ ἀστέρων.

v. 45. Nervi paruerunt imp.] οὐδὲν γὰρ ὄνησει βολβὸς ἂν μὴ νεῦρ᾽ ἔχῃς. Ovid. *Quid vetat & nervos magicas torpere per artes?* C O L.

v. 46. manuſque aniculæ ingenti motu repleverunt.] L. *inquieti motu.* Tibul. *Et inquietus inguina arrigat tumor.* Gruter. l. 4. e. 12.

P. 61. v. 2. Quod alis lepor. excit.] Vet. Ex. *Aliis.*

Ovid. *Credula ſi fueris, aliæ tua gaudia carpent,*
Et lepus hic aliis exagitatus erat. C O L.

v. 45. Trepidanti vertice pinus] Septim. Sever.
Pinea brachia cum trepidant. C O L.

v. 12. Premebat illa reſoluta marmoreis cervicibus] al. *crinibus.* L. *Premebat hilare ſoluta marmoreis clunibus. a. t.* Lipſ. Antiq. Lect. lib. 1. c. 8.

v. 11 & 12. aureum thorum] καλὸν. ut Virg. *aurea Venus.*

v. 12. Myrtoque florenti qui verb.] Sic Calliope ludibundo palmulæ tactu vaporans Fulgentii pectus poeticæ pruriginis dulcedine ſpargit. C O L.

v. 18 & 19. Ecquid hodie totus veniſti] Apul. *Arctiſſime namque complexatum me prorſus, ſed*

totum recepit. Alciphr. καὶ οὐχ᾽ ἡγησάμενος δεινὸν ἐτύγχανέν τοῖς ἐμοῖς γράμμασιν ὅλη μοι ἐντυγχάνων. C O L.

v. 21. Non precantis] L. *non pernegantis*, ut illam male pertinacem recuſationem puellarum indicet. Lipſ. Gruterus Suſp. l. 3, c. 12. *non pugnantis*.

v. 24 & 25. Pluribus oſculis colliſa labra crep.] Poppyſma Iuvenali. Tibull.

---ut lenis agatur

Spiritus, ut ne dent oſcula rapta ſonum. C O L.

v. 25. Implicitæ manus] Ariſtænet. καὶ τοῖς ἐκείνοις δακτύλοις τοὺς ἑαυτοῦ περιπλέξας. Euſtath. ἡ δ᾽ ἀντεφίλει καὶ κατεφίλει με, καὶ κατὰ κιττὸν συνεπλέκετο, καὶ οὕτως ἡμᾶς μυρίοι περιεχόρευον χάριτες. C O L.

v. 26. alligata mutuo ambitu corpora] Mutuum ambitum, honeſte vocat inſinuantium ſe amantum tenaciſſimum complexum, unde Horat. ambitioſam puellam, agilem in circumplectendo pullo ſuo: Odar. 1. *Laſcivis ederis ambitioſior*. I. Guilel. Plaut. Quæſt.

v. 30. ad ultionem decurrit, vocatque cubicularios] Lucian. Aſin. καὶ καλεῖ ἤδη εὐθὺς τοὺς οἰκέτας, καὶ κελεύει με τῶν νώτων μετεώρων, κομισθῆναι ἔξω τῆς οἰκίας. nam & hic turbarat dominæ hilaritatem.

v. 31. catorogare] al. *catamolidiare*. L. *catamidiare*, h.e. ludi. Spart. in Hadriano, poſſemus vel alio modo ſanare hanc vomicam, ſed ſilere optimum. nam hujuſmodi deſperatiſſ. locis medelam conjecturis quærere, Andabatarum more digladiari arbitror.

& me jubet catorogare] L. *ſcato rigare*. τὸ σκατὸν cubicularii mulierum maxime efferunt. I. Guilel. Turneb. *catomo ligare*.

me jubet catorogare] Id eſt fortaſſis, *me jubet catomis cædi*. Scriptor paſſionis S. Viti: *Tunc iratus Valerianus juſſit infantem catomis cædi*. Et in paſſione S. Afræ: *catomis te cædi jubeam*. Subſequitur enim, *verberibus ſputisque ejectus ſum*. C O L.

v. 32. omnes quaſillarias] Tibull. ---*preſſumque quaſillo Scortum*. quaſillariam ancillam intelligit. & Iuvenal. *Horrida quale facit reſidens in codice pellex*. Scalig. ad Tibull.

v. 33 & 34. Oppono ego manus oculis] Ovid.

Virgineas oculis oppoſuiſſe manus. C O L.

v. 34. nulliſque precibus effuſis] L. *multisque precibus e*. D.

v. 35 & 36. verberibus ſputiſque ejectus ſum] Summum contumeliæ genus verberari & conſpui.

D. Marcus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

D. Marcus c. 14. *καὶ ἤρξαντό τινες ἐμπτύειν αὐτῷ καὶ κολαφίζειν αὐτὸν.* c. 15. *καὶ ἔτυπτον αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν, καὶ ἐνέπτυον αὐτῷ.* Lucian. *καταπλ. καὶ κατὰ κόῤῥης ἔπαισε, καὶ καταπτύσας μου.* Conviv. ſeu Lapith. *προσέπτυσέ τε τὸν Ζηνόθεμιν, καὶ ἔμελλε παίσειν κατὰ κόῤῥης.* Idem Aſino: *ἐπειδὴ εἶδέ με πάντα ἀνθρώπινα ἔχοντα, προσπτύσασά μοι.* &c. Seneca l. Quod in ſap. non cadat inju. l. 3. de Ira, c. 38. Xiphil. Auguſto.

verberibus ſputiſque] Sen. *Cum modo per populi levatus manus, & obrutus ſputis per forum traheretur.* Muſon. *πληγῆναι, ἐμπτυσθῆναι ὡς τὸ χαλεπώτατον πληγή.* COL.

v. 36 & 37. Ejicitur Proſelenos, Chryſis vapulat] de eadem matronarum impotentia Iuvenal. *ſi nocte maritus Averſus jacuit, periit libraria; ponunt Coſmetæ tunicas; hic frangit ferulas, rubet ille flagellis Et ſcutica.*

v. 40. Itaque penſatis vicibus] alii *vibicibus.* Douſa.

v. 41 & 42. Hilarior fieret aut Triſtior] Theognis: *μηδὲ ζυγ' ὑπερήκτοισιν ἐφ' ἔργμασιν ἄλγος ἀέξειν,* &c. *μηδὲ φίλους ἀνία, μηδὲ ἐχθροὺς εὔφραινε.* COL.

v. 43. poteram confingere] al. *contingere.* Palmer. inducit ut alienum.

v. *eod.* languorem ſimulare] L. *inſimulare cœpi.* Languor proprie in palæſtra Veneris, cum a lucta nervos paralyſis occupavit. Lipſ. Ant. lect. l. 1. c. 8.

P. 62. v. 1. Ter corripui] Hippocrates de Scythis in l. De aere, aquis, loc. COL.

v. *eod.* terribilem] Catalect.

Heu heu me miſerum, quod iſta lignum eſt,
Quæ me terribilem facit videri.

Et, *Huc adde quod me terribilem ·deum fuſte.* COL.

terribilem] Columella l. x. *Arboris antiquæ numen venerare Ithyphalli, Terribilis membri---*

v. *eod.* bipennem] Iuvenal. Sat. 6.

Hoc tantum refert, quod Tyndaris illa bipennem
Inſulſam & fatuam dextra lævaque tenebat.

Bipennem] Martial. *Drauci nata ſui vocat bipennem.* COL.

v. 2. Ter languidior coliculi repente thyrſo] Pace grammaticorum mihi liceat ex adverbio participium facere, minima mutatione, & ſcribere, *tepente thyrſo.* Thyrſus enim coliculi, ubi intepuit, fit languidior. Diſſimile autem non illud Catullianum:

Languidior tenera cui pendens ſicula beta. NOT[...]
coliculi] Gloſſ. *Coliculus* κραμβία, καυλία.

v. 10. Erectus igitur in cubitum] Luc. περὶ πενθ[...] πρὸς διὲ; ὃ ἂν λέγῃ τοῦτο ὁ νεκρὸς ἐπιγραφεὶς, ἀνακλίνας αὐτὸν ἐπ' ἀγκῶνος.

Erectus igitur in cubitum] Fulgent. *Adſtiti propter ego crectus in cubitum, veneratus verboſam viraginem.* C O L.

v. 13 & 14. Hoc de te merui ut me in cælo poſitum ad inferos traheres?] Palladas Anthol. 7. ἐ[...] τυχὴν. Τοὺς δ' ἀπὸ τῶν νεφελῶν εἰς ἀΐδην κατάγει. S P I C.

v. 16 & 17. apodixin defunctoriam] ἀποδεῖξαι, eſt I.C. proteſtari: & ἀπολυτικὴ ἀπόδειξις, eſt ἀποχ[ὴ] ſeu cautio receptæ pecuniæ. Apodixis defunctoria, libellus quo oſtendit quiſpiam ſe defunctum eſſe; quod eſt, profiteri defunctoriam.

v. 18. Illa ſolo fix.] --- *illa metu frig.* Arnob. *Priapum circumferentem res illas præliorum expeditione paratas.* Catull. -- *unde foret nervoſius illud.*

v. 23. cum ea parte corporis] Cæl. Aurel. acutar. paſſ. l. 3. *Pati eas partes, quarum uſu congreſſus Venerius celebratur.* Ovid. 2. de Arte amandi: *Invenient digiti quid agant in partibus illis, In quibus occulte ſpicula tingit amor.* Arnob. l. v. *Partem illam corporis, per quam ſexus fœmineus ſobolem ſolet prodere.*

v. 24 & 25. quam ne ad cogn. quidem admittere ſ. n. h. ſ.] Arnob. lib. v. *Propudioſa corporum monſtratur obſcœnitas, objectanturque partes illæ, quas pudor communis abſcondere, quas naturalis verecundia lex jubet: quas inter aures caſtas, ſine venia nefas eſt, ac ſine honoribus appellare præfatis.*

v. 26. Mox perfricata diut. fronte] apud Lucian. quiſpiam de re ſimili verba facturus: οἱ δὲ δεξιᾷ τὸ πρόσωπον ἀνατρίψας, ἡσυχῇ καὶ μικρὸν ἐπισχὼν, ἄρχεται δέ- πη: Ὦ δέσποινα Ἀφροδίτη, &c.

Mox perfricata fronte] τερατευσάμενος καὶ τρίψας τὸ πρόσωπον. C O L.

v. 27 & 28. Si dolorem meum naturali convitio exoneravi.] Ariſtænetus: ἅπας γὰρ δὴ ὁτιοῦν ἀχθόμενος τὴν ψυχὴν τὸ λυποῦν ἐκκαλῶν ἐπικουφίζει τῇ διανοίᾳ τὸ βάρος. &, ut Seneca ait; *Omnis adverſa fortuna habet in querelis levamentum.* S P I C.

v. 31. Cum corde litigat] στῆθος δὲ πλήξας κραδίην ἠνίπαπε μύθῳ. C O L.

v. 31 & 32. Et quidem tragici oculos ſuos, tan-

quam

quam audientes, caſtigant] Dicere videtur Tragicos interdum oculos ſuos objurgare, tanquam oculi verba eorum audiant. Sed fortaſſe ſcriptum fuit *audientes* pro *odientes*, id eſt, odio habentes, & inviſos ſibi: ut contra veteres dixerunt, Rodus, orum, oricula, orata, pro Raudus, aurum, auricula, aurata. Sic apud ipſum Petr. p. 5. ubi legitur, *in conductum accucurrit*, V. C. habet *aucucurrit*, quod poſitum fortaſſe, pro occurrit. Veteres autem dixiſſe odio, odis, & Feſtus docet. *Oſi ſunt*, inquit, *ab odio (odis) declinaſſe antiquos, teſtis C. Gracchus*. Inde participium odientes. Sic odivi pro odi, legitur in Antonii epiſtola ad Hirtium & Cæſarem: *Mihi quidem conſtat nec meam contumeliam nec meorum ferre, nec deſerere partes, quas Pompejus odivit*. NOT.

v. 36. conſtricta fronte] i. e. *adducta*, ſeu contracta. Mart. *Et numeras noſtros adſtricta fronte trientes*. D.

v. 37. Damnatiſque novæ ſimplicitatis opus] Simplicitatem illam novam non eſſe, ea quæ ſequuntur declarant. Sciunt autem qui in his literis verſantur, b & v ſæpe inter ſe commutari. Itaque puto ſcriptum a librario fuiſſe, *vonæ*, quod poſtea in *novæ* depravatum ſit. Bona vero ſimplicitas, quæ, ut ait Plautus, eſt ſine ulla malitia mala. NOT.

v. 38. Sermonis puri non triſtis gratia ridet] *Purum ſermonem*, pro Latino. *Latina oratio*, nuda & obſcæna, quæ nulla circuitione ſpurcas res prætextatis verbis loquatur. Mart. *Latine loqui licet*, h. e. ſuis nominibus res appellare. Palmerius.

v. 40. gaudia] Lucret. l. 4. *Denique cum membris collatis flore fruuntur Ætatis, jam cum præſenſit gaudia corpus*. Catul. Nupt. Manl. Cato Dir. & alii.

v. 41. Quis petat in tepido.] L. *Quis vetat i. t.* Palmer.

v. 42 & 43. Ipſe pater veri doctus Epicurus in arte
Iuſſit, & hoc vitam dixit habere telos] Quamvis priori verſiculo ſit opus tibicine, non fulciam tamen, ſed leviter duntaxat mutabo poſterioris initium, & interpungam, hoc modo:

Ipſe pater veri, doctus Epicurus in arte,
Luſit, & hoc vitam dixit habere telos.

Perſpicua ſententia. Ipſe Epicurus, pater veri, ut ille apud Flaccum, *non ſordidus auctor Naturæ verique*: doctus in arte, nimirum voluptaria, & amatoria,

toria, luſit ; indulſit amori ſcilicet ac Veneri : hoc enim plerumque Latinis eſt Ludere. Livius Andronicus apud Feſtum, in Adfatim : *Adfatim edi, bibi luſi:* quod Græci, ἔφαγον, ἔπιον, ἠφροδισίασα: ut in epigrammate Sardanapali apud Athen. lib. 12. ἐγὼ ἐβασίλευσα, καὶ ἄχρι ἑώρων τοῦ ἡλίου φῶς, ἔπιον, ἔφαγον, ἠφροδισίασα. Propertius:

Turba Menandreæ fuerat nec Thaidos olim
Tanta, in qua populus luſit Erichthonius.

Catullus in Hymenæo:

Ludite ut lubet, & brevi
Liberos date.

Ovidius eleg. 8. lib. 1. Amorum :

Ludunt formoſæ, caſta eſt quam nemo rogavit.

Plena exemplorum omnia, ſed unum duntaxat addam e Nuptiis Pomponii , apud Nonium in Condepſere,

Partem inſipavi, conluſi, indepſui.

Scripſi ego de conjectura, *conluſi:* quamvis in libris Nonii legatur *concluſi* , quod nec inficior defendi poſſe. N O T.

Ipſe pater veri] Lucretius , *Tu pater & rerum inventor.* Cicer. de finibus : *Inventor ille veritatis.* C O L.

Ipſe pater] L. *Ipſe p. v. doctos E. amare Iuſſit*, Guiliel. Canterus Novar. lect. lib. III. c. XIV. uti Lambinus quoque & Duſa.

v. 43. Et hanc vitam dixit habere telos] Athenæus lib. 12. Ἐπίκουρος ἐν τῷ περὶ τέλους φησὶ τιμητέον τὸ καλὸν καὶ τὰς ἀρετὰς καὶ τὰ τοιουτότροπα ἐὰν ἡδονὴν παρασκευάζῃ. S P I C.

& hoc vitam dixit habere telos] τέλος. ita omnino L. Scal. Catalect. Duſ. *& hanc vitam d. habere deos.* Stewech. ad Apulejum *dixit avere deos.* Palmer.

Ipſe pater veri doctus Epicurus in arce
Iuſſit, & hoc vitam duxit habere telos.

Nam deos tollebat Epicurus , aut certe conjugium inter deos. Arx autem Epicuri etiam apud Lucret. & arx philoſophorum apud Virg. Ciri.

Si me jam ſumma ſapientia pangeret arce.

dixit habere telos] Varro περὶ αἱρέσεων : *Porro inde ab unoquoque compito ternæ viæ oriuntur , e quibus ſingulæ extimæ exitum ac telos habent proprium. A primo compito dextram viam munit Epicurus.* C O L.

v. 46. &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

v. 46. & P. 63. v. 1. ſed tua fide] L. *tuta fide*. D.

v. 2. uſque in injuriam] Sic alibi: *Acceßi tentaturus an pateretur injuriam.* Plaut. Aulul. *Ego me injuriam feciſſe filiæ fateor tuæ, Cereris Vigiliis per vinum.* COL.

v. 2 & 3. vidua pudicaque nocte] Ovid.

Cur ego tot viduas exegi frigida noctes?

vidua pudicaque nocte] Catull. *Nam te non viduas jacere noctes.* Duſa F. ad Catull.

v. 4 & 5. Iuravit ſibi ab Aſcylto nullam vim factam.] Suſpicor hic inſerendos verſus qui leguntur in Fragmentis: *Naufragus ejecta* &c. ſed nihil adfirmo. SPIC.

ſibi ab Aſcylto nullam vim factam] quippe cupienti. ſupra de Iove: *& peccaturus in terris, nemini tamen injuriam fecit.* D.

v. 10 & 11. quem Lydus adorat Septifluus] L. *Veſtifluus.* veſtes enim Lydorum erant fluxæ, ut ex Herodoto conſtat. *Septifluus* autem Nilo convenit, non Lydio. Turneb. l. 26. cap. 6.

v. 11. templumque tuis imponit hypœpis] al. *Hipæis.* L. *Hypæpis. Hypæpa* eſt Lydiæ oppidum. Ovidius 11. Metam. *Sardibus hinc, illinc parvis finitur Hypæpis.* alioqui Dianæ ſacer hymnus Hypæpus. H. Iunius Animad. l. 6. cap. 15.

v. 15 & 16. & rebus egenis Attritus] L. *& rebus egenus Attritis.* --D.

v. 29. fortunæ arriſerit hora] *aura.* Scal. & Lipſ.

v. 24. Spumabit pateris hornus liquor] Hier. ad Heliod. *Non eſt tantum in eo ſervitus idoli, ſi quis duobus digitulis thura in hoſtium ara jaciat, aut hauſtum pateræ poculo fundat merū.* Varr. 4. de Ling. lat.

v. *eod.* Et ter ovantem circa del. g. f. ebria p.] Herodia. l. 5. Virg. 6. Æn. Callimach. εἰς Δῆλον.

v. 26. Depoſito meo caveo] Ovid. *Neſſoque pavanti Fallere depoſitum.*

v. 27. intravit anus laceratis crinib. nigraque veſte deformis] Hic habitus miſeriarum, ut loquitur Arnob. apud Cicer. 3. Tuſcul. Quæſt. *Scindens dolore identidem intonſam comam.* Apul. Mil. 2. *Genialem canitiem revellens ſenex.* hoc obvium paſſim. Sed de veſte quæ luctum & miſerias veſtit, haud mediocres dividiæ inter ſcriptores, de quis plene I. Lipſius, ille ingenii & omnis politioris doctrinæ princeps, Comm. ad Annal. Taciti l. 2. Apul. Mil. 2. *Matronam flebilem fuſca veſte contectam.*

Macrob.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

Macrob. l. 3. *Mortuam atratus tanquam filiam luxit.* Græcos atratos in luctu minus ambigimus. Xenophon. de Athenienſ. qui parentes lugeb. μέλανα ἱμάτια ἔχουσι. Euripid. in Iphig. Aulid. ubi moritura ad matrem:

Μήτ᾽ οὖν γε τοῦ σοῦ πλόκαμον ἐκτέμῃς τριχὸς,
Μήτ᾽ ἀμφὶ σῶμα μέλανας ἀμπίσχῃ πέπλους.

Artemid. lib. 1. τὸ δὲ μέλαν ἱμάτιον σωτηρίαν προσημαίνει· οὐ γὰρ οἱ ἀποθανόντες, ἀλλ᾽ οἱ πενθοῦντες τοὺς ἀποθνήσκοντας τοιούτοις χρῶνται. & Lucianus obtendit, Philoſo. νεκρικῶς ἐσθῆτι μελαίνῃ. Pollux. vero l. 4. οἱ δὲ ἐν δυστυχίαις ὄντες ἢ λευκὰ δυσπινῆ εἶχον, μάλιστα οἱ φυγάδες, ἢ μέλανα, ἢ γλαύκινα.

v. 32. In trivio aut cadaver] An, *in trivio?* Athenæus, τρίοδοι τινὲς αὐτοὶ πρὸς ἀλήθειαν ἐγένοντο πλήρεις πάντων ἀποκαθαρμάτων. Vnde ἱδρύοντο τὴν Ἑκάτην ἐν ταῖς τριόδοις. Plutarch. χθονία δὲ δεῖπνον Ἑκάτῃ πεμπόμενος εἰς τριόδους ἀποτροπαίων καὶ καθαρσίων ἐπέχει μοῖραν. Sane apud Suetonium in Veſpaſiano ſic habet optimus codex; *Prandente eo canis e trivio manum humanam intulit, menſæque ſubjecit.* Auſon.

Abjecta in triviis inhumati glabra jacebat
Teſta hominis, nudum jam cute calvitium. COL.

quod purgam. calcaſti in trivio] καθάρματα in trivia projecta aut fluenta. Suidas: ὀξυθυμία, ὅσα καθαίροντες τὰς οἰκίας ἀθηναῖοι, νύκτωρ ἔθος εἶχον ἐν ταῖς τριόδοις τιθέναι. quem vide, & Heſych. Sed & ἐν τῇ τριόδῳ Ἑκάτης δεῖπνον κείμενον, ut ait Lucian. mortuorum dial. Schol. Ariſtoph. Pluto: κατὰ δὲ νουμηνίαν οἱ πλούσιοι ἔπεμπον δεῖπνον ἑσπέρας, ὡς θυσίαν τῇ Ἑκάτῃ ἐν ταῖς τριόδοις. ἱδρύοντο γὰρ τὴν Ἑκάτην ἐν ταῖς τριόδοις, ὅτι ἐπὶ τῶν καθαρμάτων καὶ μιασμάτων ἡ θεός. ait Scholiaſt. Theocr. & ἄρχος παρὰ Κόλχοις, ἡ Ἑκάτη ταῖς φαρμακίσι. εὑρετὴς γὰρ τῶν φαρμακῶν ἡ θεὸς, ait Scholiaſtes Apollon. Huc pertinet quod Burchardus Decret. l. 10. c. 11. *Perſcrutandum eſt ſi aliquis ſubulcus, ſive venator vel cæteri hujusmodi, dicant diabolica carmina ſuper herbas, aut ſuper quædam nefaria ligamenta, & hæc aut in arbore abſcondat, aut in bivio aut in trivio projiciat, ut ſua animalia liberet a peſte & clade, & alterius perdat.* Plato lib. xi. de LL. ubi de veneficis: ἄν ποτε ἄρα ἴδωσί που κήρινα μιμήματα πεπλασμένα εἴτ᾽ ἐπὶ θύραις, εἴτ᾽ ἐπὶ τριόδοις, &c. Vide Horat. lib. 1. Saty. 8. Quod in fluenta Homerus: --καὶ εἰς ἅλα λύματ᾽ ἔβαλλον. Nemeſian.

Quid prodeſt quod me pagani mater Amyntæ
Ter vittis, ter fronde ſacra, ter thure, vapore
Luſtravit,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

Euſtravit, cineresque meos effudit in amnem,
Incendens vivo crepitantes ſulfure lauros.

Claudianus:

Trans caput averſis manibus jaculantur in altum
Secum rapturas cantata piacula tadas.

Vide locum: pleniſſ. vero Theocritus Idyll. XXV. quem operæ inſpexiſſe.

aut quod purgamentum calcaſti in trivio] Vide Turneb. lib. 26. c. 7.

v. 32. aut cadaver] An δημοσίους φαρμακοὺς intelligit? δημοσίους γὰρ τοὺς λεγομένους φαρμακοὺς, οἵπερ καθαίρουσι τὰς πόλεις τῷ ἑαυτῶν φόνῳ, ἢ τοὺς δημοσίᾳ, καὶ ὑπὸ τῆς πόλεως τρεφομένους. ἔτρεφον γὰρ τινὰς Ἀθηναῖοι λίαν ἀγεννεῖς καὶ ἀχρήστους. καὶ ἐν καιρῷ συμφορᾶς τινὸς ἐπελθούσης τῇ πόλει, λοιμοῦ λέγω ἢ τοιούτου τινὸς, ἔθυον τούτους ἕνεκα τοῦ καθαρθῆναι τοῦ μιάσματος, οὓς ἐπωνόμαζον καθάρματα. Scholiaſt. Ariſtophan. Equit. Quæ illuſtrant illa p. 92. *Maßilienſes, quoties peſtilentia laborabant, &c.* Quamquam ominoſum mortuum tangere, imo domum funeſtam ingredi, adeo ut mirum quam formidarint buſta aut ſepulchra. Theophr. Char. περὶ δεισιδαιμ. καὶ οὔτε ἐπιβῆναι μνήματι, οὔτε ἐπὶ νεκρὸν ἐλθεῖν. Gellius l. X. cap. 15. *Locum in quo buſtum eſt, nunquam ingreditur. Mortuum nunquam attingit.* Apul. Apolog. *omnia noctium occurſacula, omnia buſtorum formidamina, omnia ſepulcrorum terriculamenta.* Ammian. l. 31.

v. 34. Caball. in clivo] Ovid.

Principio clivi noſter anhelat equus. COL.

v. 36. Deos iratos excitaſti] L. *excitaſti.*

P. 64. v. 3. tanquam ante recens buſtum] Culinam his verbis circumſcribere videtur. h. e. loca quædam ſub urbe inopum funerib. deſtinata, ubi ſepulcrales epulæ comburi, mos erat. Quaſi innuat Enothea, Eucolpion, & Proſelenon ex hac nota eſuritorum, qui cibum e flamma petere poſſint. D.

v. 3 & 4. die feriarum quo & l. r.] Plutarch. περὶ εὐθυμίας: παίζων καὶ γελῶν, ὥσπερ ἐν ἑορτῇ τὸν βίον διετέλεσε.

die feriarum quo & lug. rid.] Non abſimiliter Tacitus. *Ubi inter ſacra & vota, quo tempore etiam profanis abſtinere verbis mos eſt, vincla & laqueos inducat.* COL.

v. 5. Hunc adoleſcentem quem vides] Sic vet. ex. & eſt Antiptoſis: ut, *Urbem quam ſtatuo veſtra eſt.* COL.

v. 5 & 6. malo aſtro natus] Iſidorus lib. 10. c. 1. *Aſtroſus ab aſtro dictus, quaſi malo ſidere natus.*

v. 6 & 7.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

v. 6 & 7. Bona ſua vendere] Tibull.

Quid tenera tibi conjuge opus, tua ſi bona neſcis
Servare: an fruſtra clavis ineſt foribus?

Plautus Caſin. *Ut ego hodie Caſinam deoſculabor, ut mihi bona multa faciam clam meam uxorem.* C O L.

v. 8. Lorum in aqua, non inguina] Martialis:

madidoque ſimillima loro Inguina-- Et;
Loro cum ſimilis jacet remiſſus. C O L.

lorum in aqua] Mart. lib. 1. epig 61. l. 7. ep. 59. lib. 10. ep. 55.

v. 9 & 10. Sine voluptate ſurrexit] Lamprid. Heliogab. *Mulieribus uteretur & ipſe & amici cum jurejurando, quod efficerent voluptatem.* Apul. *& libidinem incitantes, & voluptatem integrantes.*

v. 14 & 15. niſi illud tam rigidum reddi. quam cornu] Cæl. Aurel. paſſ. l. 3. *Tenſionem autem veretri fuiſſe nimiam, ut cornu putaretur.*

tam rigidum reddidero quam cornu] Ovid. *Et tumidum cornu durius inguen erat.* D.

v. 16. Quidquid in orbe vides] Prorſus his gemina apud Tibul. l. 1. eleg. 2.

v. 21. mihi flumina parent] Apoll. Arg. lib. 3. de Mago:

καὶ ποταμοὺς ἵστησιν ἄφαρ κελαδεινὰ ῥέοντας,
ἄστρα τε καὶ μήνης ἱερῆς ἐπέδησε κελεύθους.

v. 23 & 24. Lunæ deſcendit imago. Carm. d. m.] Lucian. Philopſeud. καὶ τὴν ἑκάτην ἐναργῆ παρεστὰς, καὶ τὴν Σελήνην καθαιρῶν. Horat. 5. Epod. Apul. Mil. 11. Stat.--*Theſſala victrix Ridet anhelantes audito carmine bigas.* Τινὲς δ' τὰς ἐκλείψεις ἡλίου καὶ Σελήνης καθαιρέσεις τὴν Σελήνην τῶν θεῶν, τὸ παλαιὸν ᾤοντο αἱ φαρμακίδες ἐκάλουν καθαιρεῖν. Cleomedes; ὁπόταν ἐκλείπῃ ἡ Σελήνη, ὅτι φαρμακίδες εἰσιν αἱ καθαιροῦσαι αὐτήν. Ideo tinnitu æris & clamoribus defectum lunæ adjuvabant. Ovidius:

Et quamvis aliquis Temeſæa removerit æra,
Nunquam luna ſuis excutietur equis.

Seneca Hippol.

At nos ſolliciti lumine turbido
Tractam Theſſalicis carminibus rati,
Tinnitus dedimus, tu fueras labor.

Quia *multis in locis Græcorum vetuſtiſſimi, æris ſonos tanquam rem validiſſimam adhibere ſoliti.* Macrob. Saturn. l. 5. cap. 19. quem vide.

v. 28. Socios mutavit Vlyxes] Virg.

Carminibus Circe ſocios mutavit Ulyſſis. C O L.

v. 30. Idæo

v. 30. Idæo frutices in gurg. ſiſt. Nemeſianus:

Cantant quod luna timet, quod rumpitur anguis,
Quo currunt ſcopuli, migrant ſata, vellitur arbos.

Claud. l. 1. in Ruf. Virg. Æn. 4. Lucan. l. 6. Man. l. 1.

v. 34. imperio para te] L, *pare te*. D.

v. 35. Inclinavit ſe in lectul.] Apul. *Inclinatam dolio pronam uxorem fabri ſuper incurvatus ſecure dedolabat*. C O L.

v. 36. menſam veterem] ἐσχάραν. Tibull. -- *feſtas xtruet alte Ceſpitibus menſas*. -- Luſit Ovid. de arte mand. *Tange manus menſam, tangunt quo more precantes*. optime Feſtus, quem vide. Ariſtoph. Aχαρν. τὴν ἐσχάραν μοι δεῦρο καὶ τὴν ῥιπίδα. Scholiaſtes: ἐσχάραν τὴν νῦν καλȣμένην ἄρȣλαν. Prudent. contra Symmach.

Omnibus ante pedes poſita eſt ſua cuique vetuſta
Arula. --

Iocatur & *altarium*. Gloſſæ: *Altarium* ἐπιβωμίς. Auſon. Ephem.

Foculumque vivi ceſpitis
Vanis relinquo altaribus.

nam & *foci* ἐσχάραι, ut Gloſſæ exponunt. Ovid. lib. 4. Metam. -- *focos totidem de ceſpite ponit*. Stat. 4. Theb. *ra profunda Erigitur Cereri*. Lutacius. *Tria ſunt n ſacrificiis loca, per quæ piationem facimus. Scrobiulo facto inferis aris tribus ſacrificamus, cœleſtibus xtructis focis, unde etiam nominata ſunt altaria, ad uæ ſacrificantes manus porrigimus in altum*. L. *Scrob. .inferis, aris terreſtribus ſacrificamus, cœlitibus. e. f.* æc vera eſt lectio, quam nos eruimus. Feſtus: *Alaria ab altitudine dicta ſunt; quod antiqui diis ſupeis in ædificiis a terra exaltatis ſacra faciebant, diis erreſtribus in terra, diis infernalibus effoſſa terra*. Sae hoc veteres ſollicite ſervaſſe ex Homero appaet. Heliod. l. 9. Lucian. Necyomant. Apul. Mil. l. 1, *Devotionibus ſepulchralibus in ſcrobem procuratis*. L. 2. de parag. ſacrif. C. Theod. *Redimita vitis arbore, vel erecta effoßis aræ ceſpitibus*. Iuven. Sat. 12. Hoat. Sat. lib. 1. Sat. 8.

v. 38. & camellam vetuſtate] *Camella*, eſt vas. terum: *Infra manus meas camellam vini poſuit*. Ovid. 5. Faſt. - *adpoſita veluti cratere camella Lac nieum potes*. -- Turneb. lib. 26. c. 7.

v. 40. camella lignea] Sacrificiis lignea vaſa adhibita vel hinc lucet, tum quod Feſtus: *Patellæ vaſa picata ſacrificiis apta*. Frequens uſus vaſorum

Saniorum

Samiorum in ſacris. Plaut. Capt. at ea non tantum operis figlini, ſed lignea. Cic. ad Q. Fr.

v. 41. quadrato pallio] Tert. de pall. c. 1.

quadrato pallio] Athenæus: Ἰῶν δ' ἄλλων ῥωμαίων οἱ μὲν θεῶν ἀγάλμασι προσπεπλώκασι, οἱ δ' λοιποὶ μετ' ἀμφιεσάμενοι τετράγωνα ἱμάτια, τὰς ἐξ ἀρχῆς πατρίδας πάλιν ὀνομάζουσιν. C O L.

v. 41 & 42. cucumam ingentem foco appoſuit] Mart. *Cucumam fecit Otacilius*. ejus diminutivum *cucumion*, quod apud Arrianum Diſſert. Epicteti: δεῖ αὐτὸν ἔχειν κουκούμιον ὅπου θερμὸν ποιήσῃ τῷ παιδίῳ, ἵν' αὐτὸ λούσῃ. Politianus Miſcell. cap. 30.

P. 65. v. 4. pariter ſpoliat] al. *perite ſpoliat*. L. *perite deſpoliat*. Stewech. ad Apul.

v. 6. Mirabile quidem paupertatis ingenium] Forte hic interponendum Epigramma illud ex Fragmentis: *Omnia quæ miſeras poſſunt finire querelas*. S P I C.

v. 8. Indum non fulgebat ebur] Horat. *Non ebur, neque aureum Mea renidet in domo lacunar.*

v. 9. Nec jam calcato radiab. marm. terra] Seneca epiſt. 16. *Ut terram marmoribus abſcondas, nec tantum habere tibi liceat, ſed calcare divitias.*

v. 11. Impoſitum Cereris vacuæ nemus] L. *I. Ceveris munus, bacæ, & n. t. p.* Palmer.

v. 13. Hinc molli ſtillæ latus] L. *Hinc mollis tiliæ laus*. Laus enim tiliæ mollem & ſequacem & lentam eſſe. Tamen, *Et molli ſtilla lacus*, non reprehendo. Palmer.

Hinc molli ſtilla latus] leg. forſitan *lacus*. C O L.

Hinc molli ſtilla lacus.] Non libet meminiſſe quid alii dixere. reſtituo ex veſtigiis veteris ſcripturæ: *Hinc mollis ſtillæ lacus*. --- Varro 4. de ling. lat. *Lacus, lacuna magna, ubi aqua contineri poteſt*. Gloſſæ: λάκκος *lacuna, lacus, ciſterna*. hinc *laccarii* λακκοποιοί, qui in iiſdem Gloſſ. *lacunarii*. Innuit Petr. priſca ætate non foſſis inducta fuiſſe maria, nec tantis impenſis piſcinas habuiſſe, ſed contentos lacuna, qualem ſtillæ confluvie fecerant. Incredibile quanta luxuria piſcinas habuerint: quem luxum feſtive increpat Seneca lib. 2. Controv. 1.

v. 15. At paries circa pal. ſat. inani] Vereor ne fruſtra ſint qui hic ſubtile acumen exercent. Vitruvius l. 2. c. 1. ubi de priſcorum hominum vita: *Furcis erectis, & virgultis interpoſitis, luto parietes texerunt. Alii luteas glebas arefacientes, ſtruebant parietes,*

materia

materia eos jugumentantes, vitandoque imbres & eſtus, tegebant arundinibus & fronde. Plin 35.c.14. *Illini quidem crates parietum luto, & lateribus crudis exſtrui quis ignorat?* Sen.epiſt.XCII. *Virgeam cratem texuerunt manu, & vili obliverunt luto.*

paries circa palea] L.

Et paries circa palea ſatiatus agreſti.

v. 16. *Fortuitoque luto, clavus numerabat & annos.* Transmigrarunt cognatorum verſuum ultimæ dictiones. Repoſuimus loco *inani, & annos* : quia ex S. Pompejo didicimus Clavos annales dici, ex quibus numerus colligeretur annorum. *Clavus annalis,* inquit, *appellabatur, qui figebatur in parietibus ſacrarum ædium, per annos ſingulos, ut per eos numerus colligeretur annorum.* Petron. igitur barbari & inculti ſeculi mores deſcribens, dicit clavis annos numerari ſolitos, quos ſecuta ætas elegantior per Conſules numeravit. Durant. Variar.l.1.c.v. Palmer: *Fortuitoque luto clavos numerabat agreſtes.* Nam in templis quotannis clavis figebatur annorum index. Ita paries ille agreſtis ſacelli, de quo Petr. carmen numerabat clavos, h. e. per clavos recenſebat annorum numerum. Eadem D. ante Palm.

v. eod. clavus numerabat agreſtis] Si recte advertas, proba etiam hæc lectio. In V. C. *Clavis numer. agr.*

v. 17. Et viridi junco gr.p.ar.] Priſca ætate tecta arundinea aut ſtraminea. Seneca: *ſtipula aliisque ſilveſtribus operuere faſtigium, & pluviis per devexa labentibus, hyemem tranſiere ſecuri.*

Pendebat] Seneca ep.91. *Ut lacunaria penderent.*

v. 18. Præterea quæ fumoſo.] L. *P quas f.* D.

v. 23. Digna ſacris Hecates] id eſt, anus mendiciſſima & pauperrima, quod cum in trivio ſoleret adponi viliſſima Hecates cœna, ut eſt apud Ariſtoph. in Pluto, pauperes rapere conſueverant pæne priuſquam appoſita eſſet. Significatur autem Hecale pauperrima, quæ officio cenæ Theſeum excepit. Turneb.

v. 24. Battiadæ v.m.t.æ.] ita leg. non *Bacchineas veteres* : ut intelligatur poëma Callimachi, Beatti filii, quod Hecale inſcriptum erat. Turnebus lib.XXVI.cap.VI. lib.I.cap.XV.

Bacchineas veteres] Quidam cod. Bacineas. Plane hic mendum eſt, cui purgando forſitan adjumentum feret, quod Σῆμος ἐν δευτέρῳ δηλιάδος ἐν τῇ τῆς ἑκάτης

φησὶ νήσῳ τῇ Ἑκάτῃ θύουσι Δήλιοι τοὺς βασυνίας καλουμένους. ἔστι δὲ ἕφθον πύρινον σταῖς σὺν μέλιτι. Si modo recte novus interpres Athenæi ſecutus fere antiquiorem : *Semus*, (inquit)lib.2. *Deliadis ſcribit: Delios in inſula Irine Hecatæ ſacrificare placentas , quas , vocant baſynias. ſunt hæ ex farina tritici aqua ſubacta & cum melle cocta.* Nos nacti emendatiores codices , lectionem reddemus emendatiorem. C O L.

v. 29. ſuo pondere dejectam]Martial.

Victa eſt pondere cum ſuo repente.

v. 37. tres anſeres ſacri]p.86.*Occidiſti Priapi delicias, anſerem omnibus matronis acceptiſſimum.* Laudo, quæ alii curioſe indagarunt his interpr. ſed fallor, aut novam facem præfero ex Artemid.l.4. γυνὴ ἐν γαστρὶ ἔχουσα, ἔδοξε χῆνας τετοκέναι. ἐκρίθη, εἰ μὲν ἱερέως εἴη ἡ γυνή, τὸ τεχθὲν ζήσει. ἱεροὶ γὰρ οἱ χῆνες, καὶ ἐν ναοῖς ἀνατρεφόμενοι. εἰ δὲ μὲν θῆλυ εἴη, ζήσειν μέν, ἑταιρικῷ δὲ χρήσεσθαι βίῳ, διὰ τὸ περικαλλὲς τῶν χηνῶν.

v. 41. Vincula calceamentorum] Faſciæ, quibus in calceatu utebantur. Plin. l.9. c.57. Pollux l.2. Menander apud Theodor. Serm.6.

ὑποδούμενος τὸν ἱμάντα τῆς δεξιᾶς
ἐμβάδος διέρρηξε. ---

Plutarch. Συμποσ. προβλήμ, διακαῦσαι τῶν ὑποδημάτων τοὺς ἱμάντας.

P. 66. v. 1. Tales Hercules]Eſt hoc ex Piſandri ſententia, quam refert Pauſan.lib.8. C O L.

v. 2. Pæneque fluentes] videtur leg. *pennaque fluentes Harpyas cum Peneo mad.* C O L.

pæneque fluentes]al.*pœnasque luentes*.L.*pennaque fluentes Harp.* poëtica phraſi, pro volantes. Lipſ. Antiq. Lect.

v. 11. Aceto diluo] Plin.23.1. C O L.

v. 12 & 13. libaveram cellulæ limen] L. *ſuperaveram*. Turnebus. at Ariſtoph. eadem metaphora uſus Ranis, οὐ μὴ διατρίψῃς, ἀλλὰ γεύσαι τῆς θύρας. D.

v. 14. cum teſto ignis pleno] Ovid. *Hic ignem curto fert ruſtica teſto.* C O L.

cum teſto ignis pleno venientem] Teſtum genere neutro. ſolebant autem antiqui teſta ignem petere. hinc Cornific.l.4. ad Herennium : *Hic de tanto patrimonio tam cito teſtam , qua ſibi petat ignem , non reliquit.* Turnebus lib.26.c.7.

v. 19 & 20. Tribus niſi potionibus e lege ſiccatis] Cicero. *Iſte enim Prætor ſeverus ac diligens, quã populi Romani legibus nunquam paruiſſet, illis diligenter*

genter legibus, quæ in poculis ponebantur, obtemperabat. C O L.

tribus niſi potionibus e lege ſiccatis] Auſonius:

Ter bibe, vel totiens ternos; ſic myſtica lex eſt.

Scalig. Auſon. lect. lib. 11, cap. 26.

tribus niſi potionibus e lege ſiccatis] Horatius l. 2. Sat. *Siccat inæqualeis calices conviva, ſolutus Legibus inſanis.* .- Plutarch. Symph. problem. lib. 3. quæſt. 9. οἱ περὶ τὸν Διόνυσον ἁρμονικοὶ τρεῖς κατεῖδον οἴνου συμφωνίας πρὸς ὕδωρ διὰ πέντε. καὶ διὰ τριῶν, καὶ διὰ τεσσάρων, οὕτω μὲν λέγοντες καὶ ᾄδοντες πέντε πίνειν ἢ τρία, ἢ μὴ τέσσαρα, &c. Heſych. τρίτος κρατήρ. Σοφοκλῆς ναυπλίῳ καταπλέοντι, ἐν ταῖς συνουσίαις ἐκεράννυντο κρατῆρες τρεῖς, καὶ τὸν μὲν πρῶτον διὸς ὀλυμπίου καὶ θεῶν ὀλυμπίων, ἔλεγον. τὸν δὲ δεύτερον, ἡρώων· τὸν δὲ τρίτον σωτῆρος. ex his claret cur Auſonius hanc bibendi legem myſticam dixerit.

v. 29. At illa comploſis manibus] Complodere manus ſolent, quos ira poſſidet. Senec. Ira. l. 1. c. 1. *Articulorum ſeipſos torquentium ſonitus comploſæ ſæpius manus, & pulſata humus pedibus.*

Comploſis manibus] Apul. *Suoſque caſus graviter ingemiſcens, depenſis pro prandio lacrimis, vacuaſque manus complodens.* Heliod. ἐκεῖ δή τι πρὸς ταῦτα ἀνοιμώξας ὁ Ἀχαιμένης, καὶ τὼ χεῖρε δεξιτρίψας. C O L.

v. 31 & 32. anſerem omnibus matronis acceptiſſimum] Credo verecundiæ cauſſa. Plin. lib. x. ca. 15. an potius, quoniam Iſidi hoc genus peculiariter ſacrum. Sed quum Priapi delicias idem animal appellitet, ſuſpicari poſſit aliquis improbius quid ſub matronalis ſchematis integumento occultari, nec alio forte accommodandum, quam quod avis hujus lingua aſſumpta in cibo aut potu, fœminarum libidinem concitet. D.

v. 35 & 36. Inimicus ſacerdotio pellat.] Poſt hæc verba commodiſſime inſerentur hi verſus: *Hæc ait, & tremulo deduxit vertice canos, Conſecuitque genas*, & quæ ſequuntur. S P I C.

v. 39 & 40. Cum impenſa ſacrificii] Arn. *Quid cum pultibus Deo ſit, quid cum libis, quid diverſis cum fratribus confectionis jure multiplici atque impenſarum varietate conditis?* C O L.

v. 44 & 45. expiare manus pret. licet, etiamſi homic. feciſſ.] Tertull. c. 5. de Baptiſmo: *Penes veteres quiſquis ſe homicidio infecerat, purgatrice aqua ſe expiabat.* Sene. Herc. fur. *Et tota Thetis per meas currat manus, Hærebit altũ facinus.* - vide, quæ v. 26. p. 46.

T 2 dicta

dicta ſunt, ad hæc verba: *Tryphæna ſomniū expiavit.*

P. 67. v. 6. Quiſquis habet nummos] Horat. lib. 2. Satyr.--*omnis enim res,*

Virtus, fama, decus, divina humanaque pulcris
Divitiis parent, quas qui conſtruxerit, ille
Clarus erit, fortis, juſtus, ſapiens etiam, & rex,
Et quicquid volet.--

v. 14. Quidvis nummis præſentibus opta] Menander:

ἐγὼ δ' ὑπέλαβον χρησίμους εἶναι θεοὺς
τὸ ἀργύριον ἡμῶν καὶ τὸ χρυσίον.
ἱδρυσάμενος τούτους γὰρ εἰς τὴν οἰκίαν
εὔξαι ὅ,τι βούλει, πάντα σοι γενήσεται.
ἀγρὸς, οἰκία, θεράποντες, ἀργυρώματα,
φίλοι, δικασταὶ, μάρτυρες, μόνον δίδου·
αὐτοὺς γὰρ, ἕξεις τοὺς θεοὺς ὑπηρέτας. COL.

v. 17 & 18. cum digitos porris apioque luſtraſſet] quippe impiatos ac pollutos anſerina cæde. D.

v. 20 & 22. ex hac conjectura dicebat] L. *conjecturam ducebat.* D.

v. 21. Nec me fallebat] Non omnino abſimilis mos ille Palicæ apud Stephanum: ἔστι γὰρ ὅρκος ἅγιος αὐτόθι. ὅσα γὰρ ὀμνύει τις εἰς πινάκιον γράψας, βάλλει αὐτὸ εἰς τὸ ὕδωρ, ἐὰν μὲν οὖν εὐορκῇ, ἐπιπολάζει, ἐὰν δὲ μὴ εὐορκῇ, τὸ μὲν πινάκιον ἀφανίζεται, αὐτὸς δὲ πίμπραται. C.

v. 26. extraxit jecur.] Notiſſimum, ex jecoris forma divinaſſe. Iuven. Sat. 5. Plin. lib. x. c. 22. Apul. Mil. 2. Cicero de divina.

v. 34. ſcorteum faſcinum] φαλλὸν. Suidas φαλλοί. μόρια δερμάτινα. αἰδοῖον σκύτινον. ὕστερον δὲ ἐκ δερμάτων ἐρυθρῶν.

v. 35. urticæ] Iuven. Sat. XI. *Irritamentum Veneris languentis, & acres Divitis urticæ.*--hinc Sat. 2. *Hæc tetigit Gradive tuos urtica nepotes*; id eſt, hæc prurigo.

v. eod. urticæ trit.] Ovidius:

Sunt qui præcipiant herbas ſatureja nocentes
Sumere, judiciis iſta venena meis.
Aut piper urticæ mordacis ſemine miſcent,
Tritaque in annoſo flava pyretra mero. COL.

v. 38. Cum abrotano] Plinius.

v. 40. Infra umbilicum] Martialis:

Et prurit tamen uſque ad umbilicum.

v. 42. ſolutæ mero] ſupra: *cum ſolutus mero.* Ovid.

Turpe jacens mulier multo reſoluta Lyæo. D.

v. 45. Prehende furem clam.] Leucipp. οἱ δὲ φυλάσ-

σοντες

οντες ἐδιώκον νομίζοντες ἀποδιδράσκειν, καὶ ἐβόων τοὺς ἐντυγχάνουσι λαβέσθαι. C O L.

v. *eod.* Evaſi tamen] *Tamen* eſt tandem. Non. Marcellus, Gruterus Suſp. lib. v. cap. x.

P. 68. v. 5 & 6. Quid huic formæ habuit aut Ariadne aut Leda ſimile ?] Similis huic locus alibi apud Nicetam Choniatem, qui jam non ſuccurrit. S P I C.

v. 7. Dearum libidinantium] L. *Litigantium*, vel *licitantium*. D. Grut. Suſp. l. 1. c. xi1. *lividinantium*. ut ſit, dearum æmularum & livore laborantium.

v. 8. Tam petulantibus oculis] ſupra : *oculorum mollis petulantia*.

Tam petulantibus oculis] Alibi, *Oculorum quoque mollis petulantia*. Rutilius Lupus ex Lycurgo *Cujus omnes corporis partes ad nequitiam ſunt appoſitiſſima: oculi ad petulantem laſciviam*. C O L.

v. 13. Nec me contumeliæ laſſant] Epigram.

ὕβρεις ἔρωτας ἔλυσε. μάτην ὅ δε μῦθος, ἀλλά
ὕβρεις ἐμὴν ἐρέθει μᾶλλον ἐρωμανίην. C O L.

Nec me contumeliæ laſſant.] Tibull.

Vltro contemptus rogat, & peccaſſe fatetur
Læſus, & invitis ipſe redit pedibus.

Idem : *Nil ego non patiar, nunquam me injuria mutat*. Duſa F. ad Tibull.

v. 13 & 14. Quod verberatus ſum neſcio] Ovid. 2. de arte amandi : *Nec maledicta puta, nec verbera ferre puellæ Turpe.* --

v. 14 & 15. Modo redire in gratiam liceat] Vix dubito, quin & hic interponendi ſint illi verſus e Fragmentis:

Candida ſidereis ardeſcunt lumina flammis.

Nam omnino, idem eos dicere cum eo, quod Petronius hic vult, manifeſtum eſt. S P I C.

v. 17. Totum frequen. tractatione vex.] Auſon.

Defectos ſic fama viros, ubi caſſa libido
Fœmineos cœtus, & non ſua bella laceſſit,
Irrita vexato conſumere gaudia lecto. C O L.

frequenti tractatione] Mart. lib. xi. ep. 30.

v. 25. regnum Neptuni cavit Vlyxes] L. *pavit Vlixes*. D.

v. 27. Helleſpontiaci] Sidon.

Et te Maſſilienſium per hortos
Sacri ſtipitis Arbiter colonum
Helleſpontiaco parem Priapo. C O L.

v. 38. Amplexu eff. & Teneo te] Totidem prope

verbis Heliod. *προσδραμοῦσα τε τῷ Θεαγένει, τοῦ αὐχένος ἐξηρτῆτο, καὶ ἡ μὴν, ἔχω σε Θεάγενες.* Apul. Mil. lib. 8. *Charitem non tenebis, non frueris nuptiis.* lib. 2. *Nequenti tenere Fotidem.*

v. 38 & 39. Teneo te, inquit, qualem ſperaveram.] Apul. Metam. 10. *Teneo te, inquit, teneo meum palumbulum, meum paſſerem.* S P I C.

v. 39 & 40. Tu deſiderium, tu voluptas] D. Hier. ad Nepotianum: *Mel meum, lumen meum, meum deſiderium, omnes delitias, & lepores & riſu dignas urbanitates, & cæteras ineptias amatorum, in comœdiis erubeſcimus, in ſeculi hominibus deteſtamur.*

tu deſiderium, tu voluptas] Deſiderium verbum amatorium, quo voluptas & delitiæ ſignificantur. Hor. *O deſiderium & dulce decus meum.* & deſiderii poculum, eſt poculum amatorium. Hor. *Deſideriîque temperare poculum.* Turneb. l. 26. c. 7. vide Fr. Iureti Notas ad Symmachi l. 9. epiſt. 28.

v. 40. Nunquam finies hunc ign.] Non abſimiliter Leucipp. *ἀρκεῖ μοι χθὲν μία συμπλοκή, μικροῦ δέομαι φαρμάκου πρὸς τηλικαύτην νόσον. σβέσον μοι ὀλίγον τοῦ πυρός:* Euſtath. *ἀλλ᾽ ὕδωρ οὐδεὶς ἔρωτος πῦρ οὐ κατήκλυσεν.* Zenod. *οἰόμενος παύσειν τοῦτο πῦρ ὕδατι.* C O L.

P. 69. v. 5. anus floris exſtincti] Apul. Apol. *Nova nupta flore exoleto.* Philo Iud. *ἀπομαρανθείσης ὥσπερ τινῶν ἀνθῶν τῆς ἀκμῆς.*

v. 19. Pigiaca ſacra] Non admodum diſſimiliter Leucipp. *μυηθῶμεν οὖν, ὦ φίλτατε, τὰ τῆς Ἀφροδίτης μυστήρια.* C O L.

Pigiciaca] Πυγιστικά.

v. 24. Vt ſederet ſupra commendatam bonitatem] lego: *commodatam bonitatem.* Quod explicandum ex his duobus locis: *Venduque amplexus non commodas:* quod ſupra dixerat. Idem: *Nam neque puero neque puella bona ſua vendere poteſt.* S P I C.

v. 30. Officium] Ovidius:

At nuper bis flava Clide, ter candida Pitho,
Ter Libas officio continua ta meo eſt.

Propert.

--experta puella
Officium tota nocte valere meum. C O L.

v. 32. oſcillatione ludeb.] Serv. ad Virg. Georg. 2. Erat autem luſus, quo impoſiti tranſverſo tigno de arbore ſuſpenſo, alternis ſe mutuo ſubmittebant. hinc Tertul. de Pal. *oſcillum penduli impetus.* Græcis αἰώρα. Heſych. Hyginus Mytholog. c. 130.

Oſcilla-

Oſcillatione ludebat.] Feſt. *Oſcillum Santra ait dici, quod oſcillent, id eſt, inclinent; præcipiteſque in os ferantur. Oſcillantes, ait Cornificius, ab eo quod os cælare ſint ſoliti perſonis, propter verecundiam, qui eo genere luſus utebantur.* Servius. C O L.

v. 35. ſororis ſuæ automata] Automata ſunt confixa, aut confixiles machinæ, ut Apul. quæ ſua ſponte moventur. vel, ut Seneca, tabulata per ſe ſurgentia. Dioni ὄχεια. Petron. hunc motum puellæ automata indigitat, quia dum eam mercenarius commovendo ſublevat αὐτομάτως, h. e. ſua ſponte & per ſe videtur ſurgere. Sane αὐτόματος, quæcunque ſponte & per ſe facta ut αὐτοματήσαντες, ἀφ᾽ ἑαυτῶν πράξαντες. & αὐτόματον, αὐτοφυές. Philoſtratus Iconum lib. 11. οὔτε ἐφύτευσαν, ἀλλὰ αὐτόματος ἡ γῆ σφίσιν ἀναπέμπει ταῦτα.

automata] Heſych. αὐτοματήσαντες ἀφ᾽ ἑαυτῶν πράξαντες, αὐτομάτητον σπέρμα ἀνδρός. Senecæ Epiſt. 98. Pegmata. C O L.

v. 35 & 36. Per cloſtellum] Seneca 7. Benef. Per cloſtrum qua ſe commiſſura laxaverat. C O L.

v. 36. tentaturus] ut in illo Tibul. *Illic Iunonem tentare Ixionis auſi, &c.*

v. 40. Dii majores] Serv. ad illa Virg. lib. 3. Æn. *Cum ſocio natoque & magnis dis.* Macrob. Satur. l. 3. c. 4. Schol. Apollon. Arg. lib. 2. Sect. 25. Sed de his alias.

v. 41. Mercurius qui animas duc. & red. ſolet) Horat. de Merc. *Tu pias lætis animas reponis Sedibus.* -- hinc Græcis πομπαῖος. apud Euripidem Ajax, ubi ſe interimere geſtit: -- καλῶ δ᾽ ἅμα πομπαῖον Ἑρμῆν χθόνιον εὖ μὲν κοιμίσαι. Artemid. lib. 2. νοσοῦντας δ᾽ ἀναιρεῖ (ἑρμῆς) διὰ τὸ ψυχοπομπὸς νενομίσθαι. Lucian. dial. mortuor. Lutacius ad Stat. Theb. 4. Phornutus l. 4.

v. 46. At ille pri. exhor.] Claudian.

——*vinci patiare rogamus:*
Sic uxor, ſic mater eris: quid lumina tingis?
Virgo, crede mihi, quem nunc horreſcis, amabis.

P. 70. v. 1. Vtraque manu] Martial.

Hæc utraque manu complexuq; adſere toto. COL.

v. 10 & 11. Levatores] Nullibi illud vocabuli legere memini, nec quod vetus Gloſſarium habet, *Silatarius* πλάνος. C O L.

Vnde lenatores viverent.] Vetus Poëta.

Gracule conſueta lenandi callidus arte. S P I C.

lenatores] Vet. *levatores*, non *leccatores*, quos anti-

qui Gloſ.guloſos & lenones interpretantur. NOT.

v. 12 & 13. Sicut muta animalia] Xenoph. κυρ. παιδ. τοῦτό γε τοιοῦτόν ἐστιν, οἷόν περ εἴ τις κύνας ἐν θήρᾳ ἀνακαλοῖτο ἀεὶ τῇ κλήσει. C O L.

v. 13 & 14. homines caperentur ſpe]Tibull.lib. 2.Eleg.6.

non caperentur ſpe] Supra : *ſpe prædæ moratur in ſcopulo.* Seneca: *Et feræ & piſcis ſpe aliqua oblectante decipitur.* C O L.

v. 25. Apud quaſdam gentes] Tertull. Apolog. c.9. *Aiunt apud quoſdam gentiles Scytharum defunctum quemque a ſuis comedi.* Lucian. περὶ πενθ. Solin. Similis immanitas Meſſagetarum. Tertull.lib.1.adverſus Marcionem. Hiero. adverſus Iovinia.2. *Meſſagetæ miſerrimos putant, qui ægrotatione moriuntur, & parentes, cognatos, propinquos, cum ad ſenectam venerint jugulatos devorant.* Theodoretus Serm.9. qui eſt de LL. Strabo l.2. Solinus cap.55.

v. 38. Centies ſeſtertiûm comeſſe]Mart.
O quanta eſt gulæ centies comeſſe. C O L.

v. 43. Saguntini]Seneca Controv. *Neceßitas magnum humanæ imbecillitatis patrocinium eſt. Hæc excuſat Saguntinos quod patres occiderint.* Iuven. Sat. 15. ejuſque interpres.

v. 45. Patavii]De Petilinis Livius l.23. Polyb. l.7. Valer. Max. l.6. De Pataviis aut Petauſis neſcio quis. C O L.

P. 71. v. 26. Memphitides puellæ]Ægyptii choraulæ & crotaliſtriæ in precio erant , quod ex hoc loco patet. *puer manu loquaci*, eſt χειρονομῶν χοραύλης: & *anus recocta vino*, eſt crotaliſtria. Idem prope eſt in Epigram.

ἐξ ἀκροθευσαμένη τῷ πήχει χειρονομοῦντι. Item
ἡ κροτάλοις ὀρχηστρὶς ἀρίστη.

Scaliger ad Propertii lib 4.

v. 28. Tinctus colore noctis] Ægyptius tibicen, qui in deliciis. Iuven. Sat. 15.-- *ede virorum Saltatus nigro tibicine.* -- Apul. lib. 1. Florid. de Indis : *In corpore color eſt noctis.*

v. 29. Manu puer loquaci] Lucian. περὶ ὀρχήσεως, ἀκούω ἄνθρωπε, ἃ ποιεῖς, οὐχ ὁρῶ μόνον, ἀλλά μοι δοκεῖς ταῖς χερσὶν αὐταῖς λαλεῖν. Cyprian. de ſpect. *Loqui digitis elaborat.*

v. 34. ornatus verbenis]Harum uſus vulgatiſſ. in ſacris. Apul. Apol. *Si poſueris donum aliquod, ſi ſacrificaveris, ſi verbenam ſumpſeris.* Eurip. Alceſt.

v. 34 &

v. 34 & 35. veſtibus ſacris] Infulis. nam ex & oſtiarum & ſacerdotum. Feſt. Gloſſæ Iſid. *Infula ſacerdotalis vitta.* in iiſdem: *Infulat, propiciat.* Emorius de loco communi: *Inſpiciendi ſunt perſonarum habitus, ut ſacerdotis vittæ & infulæ.* hinc Senecæ Agam. *Sacrata infula.* Florus l. 4. *Quæ omnia velut infulæ in deſtinatam morti victimam congregantur.* Suet. Calig. cap. 27. *Alterum qui ſe periturum pro ſalute ſua voverat cunctantem pueris tradidit, verbenatum infulatumque qui votum repoſcentes per vicos agerent, quoad præcipitaretur ex aggere.*

P. 72. v. 1. Anus recocta] eodem modo Catull. *ſuffitio ſeni recocto.* Scaliger.

v. 27. Triplici vides ut ortu] Videtur eo alludere quod Lunaris motus periodus triplex ſit, unde & Lunaris menſis triplicis generis: dicitur enim aut περίπατος ſeu περίοδος σελήνης, aut σύνοδος, aut φάσις. PIC.

v. 33 & 34. Non bene olet, qui ſemper olet] Cic. ad Attic. *Mulieres ideo bene olere, quia nihil olent.* ita ſæpe ludunt, ut Var. *Bellaria maxime mellita, quæ mellita non ſunt.*

P. 73. v. 17. Cui vultur jecur ultimum pererrat.] Non abludunt hinc iſta Euſtathii in Odyſſ. α. Ματρέας ὁ ἀλεξανδρεὺς κατὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀθηναίου ἔλεγε πρὸς αἴνιγμα θηρίον τι τρέφειν ὅπερ αὐτὸ ἑαυτὸ ἐσθίει, ὡς καὶ ζητεῖσθαι φησὶ μέχρι τοῦ νῦν τὸ ματρέου θηρίον. Τὸ δὲ ἢ θυμὸν τως ἢ φθόνον δηλοῖ, ἢ λύπην, ἢ καί τι κωμικώτερον ἐμπαθές. Quæ magis etiam illuſtrando Petronio fecerint, ſi legatur in ultimo verſu: *livor atque luctus*; non *luxus.* Alia quædam ad hunc locum diximus in Notis ad Tibullum. SPIC.

cui vultur] L. *Qui vultur.* Duſa F. ad Tibull.

v. 19. Non eſt quem lepidi] L. *Non eſt quem Tityrum v. p.* D. & Palm. Douſa F. ad Tibull. *Non e. quem Tityi v. p.* ut livor & luxus vulturi adſimulentur, quo modo fere in Epigram. Græco Anthol. 11.

ὄρνεον ἠσθίομεν κεκλημένοι ὄλβιοι ἄνδρες
ἄλλων ὀρνίθων βρώματα γιγνόμενοι.
καὶ τὸν μὲν Τιτυὸν κατὰ γῆς δύο γῦπες ἔδουσιν,
ἡμᾶς δὲ ζῶντας τέσσαρες αἰγύπιοι.

v. 27. Myrrhinum mihi adfers] L. *adfer.* D.

v. 40. Cerberus forenſis erat cauſidicus.] Lucill. Anth. 2.

Οὐ δέχεται Μάρκον τὸν ῥήτορα νεκρὸν ὁ Πλούτων,
εἰπών, ἀρκείτω Κέρβερος ὧδε κύων.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

Varro Atacinus : *latrant fera, claßica turbant*. Tertullianus de Pallio : *Iura non conturbo, cauſſas non elatro*. Hinc *canina facundia* Appio & Prudentio, *caninum ſtudium* Columellæ lib. 1. *canina contentio*. Firmico lib. 4. dicitur hoc forenſe litigium. Similia quædam habes apud Marcell. lib. 30. S P I C.

v. 44 & 45. poſtquam ferculum allatum] refer ad Trimalcionis convivium. D.

P. 74. v. 5. Nam comtum me] L. *Nam centum me verna hallucita moleſtabant*. D.

v. 8. Tot Regum manubiæ p. ſ. r.] Credo Eucolp. vel Aſcylt. ſignificari. nam de amborum manubiis habuimus: *poſtquam optima fide partiti manubias ſumus*. D.

v. 12. Excelſiſſimus] Credo illum locum in animo habuiſſe Gloſſographum : *Eudoxus in cacumine excelſißimi montis conſenuit*. D.

v. 15. cryptam Neapolitanam] Seneca epiſt. 58. *Aceromate nos apte excipit in crypta Neapolitana. Nihil illo carcere longius, nihil illis faucibus obſcurius, quæ nobis præſtant, non ut per tenebras videamus, ſed ut ipſas.*

v. 15 & 16. Petauroque jubente modo ſuperior] optime interpr. Manil. lib. 5.

Corpora, quæ valido ſaliunt excuſſa petauro,
Alternoſque cient motus, elatus & ille
Nunc jacet, atque hujus caſu ſuſpenditur ille.

v. 28. Non duco contentionis funem] *Ducere contentionis funem*, eſt, velitari, altercari. D. COL.

P. 75. v. 20. Deridet feſtam Romuleamque caſam] L. D. *feſtram* R. c. Antonius Gnipho librum ſcripſit de feſtra : quid videlicet feſtra in veterum libris & ſacris ſignificet. In eo lib. pleraque omnia exoleta vetuſtatis perſecutus erat, ut ex Macrob. cognoſcimus. Itaque hoc dicit Petron. Feſtram & quicquid antiquitas ſuum habuerit cum Gniphone, cum ſuis omnibus libris rideri. Palmer. Duſa conjecturam probat. arbitratur autem Petronium ſeculi ſui inſolentiam inceſſere, atque hoc ſignificare ; eo jam luxuriæ ventum, ut viliſſimum mancipium non Gniphonis librum de Feſtra, aut răcidas antiquitates, ſed Feſtram ipſam potius, hoc eſt, oſtium illud in ſacrario Romano minuſculum ac vetuſtiſſ. Romuli regiam, tanquam caſam præ tegillo ſuo faſtidii plenus naſo ſuſpendat adunco, nauſeans ad ſimplicem Reipublicæ priſcæ continentiam. Vide D.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

Romuleamque caſam] Vitruv. *Item in Capitolio commonefacere poteſt, & ſignificare mores vetuſtatis Romuli caſæ in arce ſacrorum ſtramentis tecta.*

v. 32. Projecit vicium hoc]Vt projectam libidinem, audaciam, pro effuſa, & immodica, ſic projicere libidinem, laſciviam, pro effundere. ergo *projicere vitium*, cujus jam modus nullus eſt. Palm.

v.42. Nec toto]L. *Nec noto ſtomachum c.m.* Palm.

P. 76. v. 9. Rebus in adverſis quæ jacuere] id eſt, quæ deſpicatui nobis, nulloque in honore aut pretio fuerant, tum cum eorum uſu facile carere poteramus. D. in Catal.

Iacere meo, quod alta non poßim, putas,
Vt ante vectari freta.

Et neſcio quis dixit, *jacentem guſtum.* Et Gellius: *Oppido quam ſordere ac jacere incipiunt, quæ Latina ſunt.* Eſt, quod Græci, ἀτονεῖν. Scaliger in Catal.

v. 10. Sic rate demerſa] *Sic r.d. fulvum deponderat aurum.* D. & Palmer.

v. 13. Barbara contemni] L. *Barbara contemtis prœlia pannus habet.* Pannum (quo pannuceam & ſordidatam plebeculam deſignat) barbara prœlia habere contemptui; id eſt, bellicorum tumultuum ſecurum degere. D.

v. 19. cernuntque jacentem.) Forte: *cadentem.* Manilius: *Quaque cadit Phœbus.* SPIC.

v. 22. Nam citius flammas mortales ore tenebunt) Tull. 11. de Orat. *Dicere aiunt Ennium flammam facilius ore inardente opprimi, quam bona dicta teneat.* Ennodius: *Facilius eſt ignem lingua comprimere.* Symm. *Facilius eſt ardentes favillas ore comprimere.* Iuretus Notis ad Symm. lib. 1. epiſtolar. 25.

v. 32. Fallunt nos oculi) Sextus Empiricus in libro contra Mathematicos ſcribens ex opinione Epicuri: Οὕτως οὐκ ἂν εἴποιμι ψεύδεσθαι τὴν ὄψιν, ὅτι ἐκ μακροῦ μὲν διαστήματος μικρὸν ὁρᾷ τὸν πύργον καὶ στρογγύλον, ἐκ δὲ τοῦ σύνεγγυς μείζονα καὶ τετράγωνον. ἀλλὰ μᾶλλον ἀληθεύειν ὅτι καὶ ὅτε φαίνεται μικρὸν αὐτῇ τὸ αἰσθητὸν καὶ τοιουτόσχημον, ὄντως (f. interponendum ἐστὶ) μικρὸν καὶ τοιουτόσχημον τῇ διὰ τοῦ ἀέρος φορᾷ ἀποθραυομένων τῶν κατὰ τὰ εἴδωλα περάτων. Tertullianus de Anima cap. 17. *Item ut turris habitus eludat, intervalli conditio compellit in aperto, æqualitas enim circumfuſi aëris pari luce veſtiens angulos, obliterat lineas.* Similis fere ratio & a Lucretio redditur l. 5. Meminit vero hujus rei idem Empiricus Pyrrhon. Hypotheſ. l. 1. c. 13. Notandum

etiam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

etiam in Petronio *rotatur* poni pro *rotundatur*. S P I C.

Fallunt nos oculi) Sex. Empir. ἀντιτίθεμεν δ' οὖ φαινόμενα φαινομένοις, ἢ νοούμενα νοουμένοις, &c. φαινόμενα μὲν φαινομένοις, ὅταν λέγομεν, ὁ αὐτὸς πύργος πόῤῥωθεν μὲν φαίνεται στρογγύλος, ἐγγύθεν δὲ τετράγωνος. C O L.

v. 34. Nam turris prope quæ quadrata ſurgit) Lucret. lib. 4.

Quadrataque procul turres cum cernimus urbis,
Propterea fit uti videantur ſæpe rotundæ,
Angulus obtuſus quia longe cernitur omnis.

Iſidor. Orig. l. 15. c. 2. *Turres quamvis quadratæ aut latæ conſtruantur, procul tamen videntibus rotundæ exiſtimantur, ideo quia omne cujusque anguli ſimulacrum per longum aëris ſpacium evaneſcit atque conſumitur, & rotundum videtur.*

v. 41. Quicquid luce fuit, tenebris agit) πεφύκασι γάρ πως αἱ καθ' ὕπνον φαντασίαι, ὡς τὰ πολλὰ ἀπηχήματα εἶναι τῶν μεθημερινῶν φροντίδων. ὁποῖα γὰρ ἂν ᾖ τὰ κατὰ τὸν βίον ἡμῶν ἐπιτηδεύματα, τοιαῦτα ἀνάγκη εἶναι καὶ τὰ ἐνύπνια.

v. 46. Pugnantis ſtomachi compoſuere famem) lego: *Pungentis*. S P I C.

P. 78. v. 29. Et cœli ſummas) Quid ſi legas, *Et Cilli ſummas advocet auriculas*. κίλλος ὄνος: Somniarunt enim Nationes caput aſininum Deum fuiſſe Iudæorum: quod refutant Ioſephus, Tertul. C O L.

v. 39. Nulli ſternuntum) Forte, *ſternuntur*, aut *rangumtur*. C O L.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

29 Epigramma

barbara pyramidum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
183 N 19